
(6)

శ్రీ మేధాదక్షిణామూర్తయే నమః.

శ్రీ షట్థ్స్థలమూర్తయే బ్రహ్మణే నమః

శ్రీ గురుభ్యో నమః

ఉపదేశే పంచదశే పుష్పపాత్రాదిలక్షణం । తత్సంగ్రహప్రకారశ్చ కథ్యతే ప్రతిపాద్యతే ॥ దివ్యాగమే॥ పుష్పశౌచోప్పకరణాన్మనో నైర్మల్యసంభవః । నిర్మలే నైవ మనసా పూజకః ఫలభాగ్భవేత్ । సామగ్రీసంనిధానేన పూజా సా పుష్పశౌభవేత్ । పుష్పశే పూజనే భక్తః పుష్పశౌం శ్రియమశ్నుతే । పూజోపయుక్తసామగ్రీం సంనిధాయ సుఖాసనే। సమాసీనః పూజయేత్తు ఉమాపతిమనామయం । అసంనిధాయ సామగ్రీం సంకల్ప్య ప్రవిశన్జనః । పునర్వ్యతేత మూర్ఖాత్మా న పూజాఫలభాగ్భవేత్ అజ్ఞో వా పృథవా ప్రాజ్ఞస్సామగ్రీం నాహ్వయేత్స్వయం । మధ్యే మధ్యే సమాహూయ చంచలో నఫలీభవేత్ ।భక్తస్సంకల్ప్య పూజాయైనకృధ్యేత్పరిచారకాన్ । పూజకః క్రోధసంక్రుద్ధస్సన్నిధిం నాభిగచ్ఛతి । ఆలస్యం స్తంభణం నిద్రాం పూజాకాలే వివర్జయేత్ । వర్జయేద్విషయాసక్తిం మనః కుర్యాచ్ఛివార్పితం । శివార్పితమనా యద్యదలబ్ధం కుసుమం దళం । తంవిధాయాథయత్నేన మనసైవార్పయేచ్ఛివే । యస్తు సంకల్ప్య పూజాయై కార్యాంతరనియోజితః । తత్కార్యం మనసి స్మృత్వా న పూజాఫలమశ్నుతే॥ దేవ్యువాచ ॥ స్వామిన్సర్వహితాశంసిన్ యేన పూజాఫలీభవేత్ । యాదృశాచ్ఛోపకరణాద్రహస్యం వద ॥ శంకరః॥

దేవిగోప్యతరంచైతద్వాచ్యం నాదృఢబుద్ధిషు । దృఢచిత్తేషు ప్రా
వ్యంగోప్యాద్గోప్యతరం మహత్ । పూజాయాం యాని విఘ్నాని బంధ వశ
నిష్ఫలార్థినాం । మోక్షార్థీ విరతో భక్తశ్శివైకన్యస్తచేతనః । సాన మ
నాయదేతేషు లభతే వాంఛితం ఫలం । పూజామధ్యే యదా కేన ప్రేషితో త్రే
హూతాపి వా ! త్వరయేన్మమపూజాయాం నైతి మాం పూజనం కృతం । సగ
రుణా యది వాహూతః పూజాం తస్య నివేదయేత్ । నివేదితేపి చాహూత
స్తదాజ్ఞాం పరిపాలయేత్ । గురుర్యతోహం దేవేశి నావయోర్విద్యతే భిదా
అభిదాభావనాం జ్ఞాత్వా తదాజ్ఞాం పరిపాలయేత్ । ఆఖ్యాతి పూజావేళా
యాం వైదికం యద్విచక్షణః । తచ్ఛ్రవేనోత్తమమితి నిర్వహేత్స ప్రయత్నా
తః । అవైదికస్యాఖ్యాతారం నికటే నోపవేశయేత్ । ప్రత్యాఖ్యానమా
వీతవిదధ్యాచ్ఛ్రవణం స్వయం । తత్సాన్నిధ్యం ప్రయత్నేన వర్జయేన్మ
మతుష్టయె । నేక్షేత పూజావేళాయాం నరం దేవి బహిష్కృతం । పూ
జాకాలే యదాఖ్యాతం శైవకార్యమనుత్తమం । కుర్యాత్సర్వప్రయత్నేన
తదశక్తౌ తు కారయేత్ । పూజకస్సంస్మరేత్తత్ర వర్ణలౌకికం త్వరయేద్య
శివద్రోహిసనియార్తి కాలభైరవయాతనాం । సంస్మరన్నపి కర్మాణి
శ్శివాహితమానసః । సయాతి మామకం రూపం కైలాసే మద్గణైస్సహ
మోదతే తస్య నావృత్తిస్తేన సర్వం వశీకృతం । పుష్పం పత్రం ఫలం తోయం
శ్రమసాధ్యం యథా యథా । ఫలం తథా తథా తేషాం దదామ్యహం హి సా
శివః । పుష్పలోభః పత్రలోభః పాత్రలోభో భయావహః । తస్మా
ర్వప్రయత్నేన పాత్రం పత్రం సుమం తథా । సంపాద్య పూజయేల్లింగం
యథావిభవవిస్తరం । సువర్ణపాత్రం యత్నేన కుసుమాదిదళాని చ
వర్ణాన్యేవ సంపాద్య పూజనీయశ్శివస్స్వయం । రాజతం వా దరిద్రా
త్తామ్రపాత్రం హి కల్పయేత్ । విరక్తో నారికేళేన పాత్రేణైవ యజేత్
యం । సౌవర్ణపాత్రపూజాపి నతస్యాస్స్పృశీభవేత్ । బైల్వాని

పాత్రం తు సర్వేషాముత్తమోత్తమం । బైల్వనిర్మితపాత్రస్య నష్ఫలతిశ్శి
వరూపతః । తత్పాత్రసదృశం లోకే నాస్తి నాస్తి మహీతలే । సౌవర్ణపాత్ర
మథవా బిల్వపత్రసమన్వితం । పాత్రేషు బైల్వం శ్లాఘ్యం స్యాద్బైల్వం ప
త్రేషు చోత్తమం । నీలోత్పలం చ పుష్పేషు సాపుస్తేజోత్తమోత్తమం ।
। సర్వమప్రాకృతైర్ద్రవ్యైః కృత్వా దేవాయ చార్పయేత్ । శుద్ధభావస్స
...శ్శ్రేయప్రయథోక్తఫలభాగ్భవేత్ । స్వనందనోద్భవం పత్రం పుష్పం ఫ
లమనుత్తమం । క్రానీతైః క్రయక్రీతైః కర్మసర్వస్వతత్యాగః । ఆరణ్యా
...కాని పుష్పాణి పత్రాణి స్వయమర్పయేత్ । అరక ద్రోణోత్పలాద్యైశ్చబి
యల్వారగ్వథపత్రకైః । తిలాక్షతైరర్చయేత్ శంభుం భక్తియుక్తేన చేతసా । సా
మాన్యార్ఘ్యం విశేషార్ఘ్యం తిరోధానార్ఘ్యలక్షణం । అంగదైవత్యమ
ర్ఘ్యం యత్సామాన్యార్ఘ్యముదీరితం । విశేషార్ఘ్యమితి ప్రోక్తం శి
। వాయ వినివేదితం । తిరోధానార్ఘ్యముదితం విసర్జనవిధానకం । పరా
...తస్మై ఖార్ఘ్యమిత్యేతచ్చతుష్టయముదీరితం । పాత్రం దళపత్రైర్వాపి తథా
...ద్మచపత్రైరపి । సార్ధద్విపలమానేన కుర్యాదర్ఘ్యపాత్రకం । సౌ
వర్ణం శ్లాఘ్యముదితం రాజతం తామ్రమేవ వా । పంచపర్వోన్నతాన్యేవ
...స్సహస్విస్తారవంతి చ । వృత్తం చ చతురశ్రం వా బహిరష్టదళాని చ । అష్టై
తోర్గాంగులమానేన సస్వాంగులయుతం తు వా । చతుర్థాంశఘనం వాపి త
...సార్ధార్ధ్యర్ధమేవ వా । సౌవర్ణాదేరలాభే తు కింశుకైః ఖడ్గశృంగతః ।
తస్మాద్యజ్ఞీయవృక్షేణ మృత్పాత్రం వాపి కారయేత్ । పలాశకదళీపత్రకృ
...పత్రపుటం తు వా । పాద్యపాత్రం తథైవ స్యాత్తథాచమనపాత్రకం । పం
...నిచ గవ్యార్ఘపాత్రం చ పాత్రం పంచామృతాయ చ । గంధపాత్రం...
...ద్రపాత్రం దీపపాత్రం తథైవ హి । ఘంటాదీన్యపి సంపాద్య యజేత్సాంబం
...జేత్ లోచనం । షడంగులం తు విస్తారముత్సేధం చతురంగులం । నద్వమత్సే
...విస్తారపర్యంతం ద్వ్యంగులాధికం । ఏకాంగులోర్ధ్వవిస్తారం తదర్ధార్ధే

నవాయుతం । ద్వ్యంగులం త్ర్యంగులోత్సేధం షోడశాంగులవిస్తృతిః ।
దాంగులోత్సేధయుక్తనష్టాంగులపదాయుతం । ఏకాంగులోష్ఠయుక్తా
ప్రమాణం పాదమేవ వా । వృత్తకంకణసంయుక్తపార్శ్వద్వయసుశో
నం । పాత్రమాచమనాయాథ ద్వాదశాంగులవిస్తృతం । ఉత్సేధం
కంఠద్వ్యాత్యావదం చాపి షడంగులం । తద్వచ్చోత్సేధసహితం ద్వ్యంగులో
థమేవ వా । ద్వ్యంగులం త్ర్యంగులోత్సేధం కంఠమేకాంగులోష్ఠకం
ముఖం త్ర్యంగులవిస్తారమిచ్ఛామానయుతం తు వా । పిధానం మకు
కారం గంధ్రం ద్వ్యంగులమానతః । తామ్రపేటికయా పుష్పం సంవిధా
ప్తిపూజయేత్ । సౌవర్ణకలశేన వ్యాంతటాకే వా జలాశయే ।
ఘోషేణ సంయుక్తం సమాహృత్య యజేచ్ఛివం । నదీతీరే తటాకే వా
యం వ్యక్తశివస్థలే । విజనే సుఖమాసీనో యజేదేకాగ్రమానసః । పంచ
త్రాణి కుర్వీత పలపంచకమానతః । తదుక్తమార్గతస్స్నానం కుర్యాచ్
భురితి స్మృతిః । పద్మపాత్రేణ పుష్పాణి కుర్యాత్పూజార్థముత్తమం ।
వర్ణకమలే వాపి దళషోడశశోభితే । కరార్హకమలే వాపి యజే
బం త్రిలోచనం । నైవేద్యపాత్రం సౌవర్ణం ప్రయత్నేనాపి కారయేత్
బిల్వాష్టోత్తరపూజాం వా సహస్రాష్టోత్తరం తు వా । ద్రోణపుష్పసహ
ర్వాపుష్పైర్వా ధార్కసంభవైః । ఆరగ్వధసహస్రైర్వా నియ
యజేచ్ఛివం । శతమష్టోత్తరం వాథ తథాష్టావింశసంఖ్యయా ।
కాలే బహువచో యస్య తేన న సంవసేత్ । భక్తస్యైవ పురాణాని శ్రావ
చ్ఛ్రిణుయాదపి । లౌకికాన్యకథాలాపం వర్జయేచ్ఛివపూజకః ।
రామోద్భవపుష్పాణి ప్రశస్తాని శివార్చనే । దేవస్వం దేవతోద్యా
ష్పాణి పరివర్జయేత్ । అన్యపూజార్హపుష్పాణి శివాయ న సమర్పయే
సమర్పణీయాన్యన్యేన న చ పుష్పాణి యాచయేత్ । యాచనాలబ్ధపుష్పా
ప్రశస్తాని శివా... నైవేద్యం ... దీపాన్ధూపాంశ్చ

ధూపదీపౌ సహార్ఘ్యేణ సహితం బిల్వవేదనే । నయూకాత్రాపి నైవేద్యం
సర్వం వైసంనిధాపయేత్ ।అభిషేకాయదివ్యాని ద్రవ్యాణికలశే క్షిపేత్ ।
ఏలోశీరలవంగాని కస్తూరీచంద్రసంజ్ఞికం । పంచద్రవ్యాణికలశే చూర్ణ
యిత్వావినిక్షిపేత్ । సితాభ్ర జాతీకస్తూరీలవంగోశీరరోచనాః । జాతి
పత్రం చకర్పూరం పాద్యపాత్రే వినిక్షిపేత్ । అర్ఘ్యపాత్రే తు పూర్వో
క్తద్రవ్యాష్టకసమన్వితం । సిద్ధార్థం చాక్షతాన్ పుష్పాణి శేషేణ వినిక్షి
పేత్ ।। నిమీలయన్స్వస్య నేత్రం ధ్యానం సన్యక్సమాచరేత్ । దినానపూ
జయెల్లింగం రాత్రౌ నైవచపూజయేత్ । పూజయేన్నదివా రాత్రౌ దివా
రాత్రౌ చ పూజయేత్ ॥ ధ్యానకాలే పురాణాది శ్రవణం నైవ కారయెత్ ।
ఏకాంతే మీలితాక్షేణ ధ్యానం కార్యం విపశ్చితా । అభిషేకే పురాణాది
శ్రవణం నేతరత్రతు । మనో దార్ఢ్యేన సంపన్నః పూజయేత్పరమేశ్వరం ।
అలంకారప్రియో విష్ణురభిషేకప్రియశ్శివః । నమస్కారప్రియో భానుః
శివస్తోత్రప్రియో గణాః । స్తోత్రపాఠో విశేషేణ శివస్యప్రీతివర్ధనః । స్తో
త్రమాత్రేణ సంతుష్టస్స్వయం శంభుః ఫలప్రదః । పాద్యేన పాదౌ ధౌతా
స్స్యాదాసనే సంనివేశనం । అర్ఘ్యం శిరసి చ ప్రోక్తం వ్యావాస నావాసితో భ
వేత్ । ఆచామేనాచమనతః శంభుస్సంతుష్టతామియాత్ । ధ్యానేన సక
లం పాపం నశ్యేద్భక్తార్జితం తు యత్ । ధ్యానానుగుణమేవాన్యన్ముఖ్య
ధ్యానం విదుర్బుధాః । సౌవర్ణే చ కటాహే ద్వాశుద్ధతోయేన పూరితే ।
గంధద్రవ్యేణ మిశ్రే చ కృత్వా తు శివమర్చయెత్ । ఏలాలవంగజాతీయ
ఫలపుష్పాణ్యుశీరకం । లవంగత్వగ్జటామాంసితక్కోలంకోష్ఠమేవ చ ।
కదంబకందం గంధత్వజ్నాగకేసరచంపకం । దేవదారుం గుగ్గుళం చ కాం
కుమం పుష్పమేవ చ । గోరోచనాం చ కర్పూరం తథా సర్వమణీన్సమం ।
చూర్ణయిత్వా విశేషణ కస్తూరీం చ వినిక్షిపేత్ । సర్వద్రవ్యేషు నిక్షిప్య
పూజయెల్లింగమైశ్వరం । సర్వద్రవ్యేష్వలభేషు కస్తూరీకుంకుమాన్వి

తం । కర్పూరం దేవపూజార్థం సంపాద్య పరిపూజయేత్ । ఏలాః
ర్దరిద్రశ్చేన్న కేవలజలైర్యజేత్ । యథాయథా చ సామగ్రీః శిష్యై
వార్చనే । తథాతథా ఫలం ప్రోక్తం భక్తానాం కిల్బిషం నహి ॥ సర్వ
భాగ్యసంపత్తిపుత్రపౌత్రాభివృద్ధిదాః । అలంకారార్థదీపానామా
పరికల్పయేత్ । నైవేద్యాత్పూర్వదీపస్య కల్పనాత్క్షణమేవహి ॥ నశ్య
న్నిక్షేపేద్యాపూర్వం నైవేద్యోర్ధ్వం స్థిరార్చనా । దీపారార్తిం ప్రకు
సౌవర్ణై రాజతైరథ । సపుష్పార్చనయోద్భక్తస్స్వస్యాపి జ్ఞానసిద్ధయే ॥
నసిద్ధిర్భవేన్నౄణాం శివే దీపసమర్పణాత్ । వైశేష్యాత్సోమవా
దీపదర్శనమాచరేత్ । కార్తికే సోమవారేషు దీపావళిసమర్పణా
సపునర్జాయతే భక్తశ్శివసాయుజ్యమేతి సః । ప్రదోషే సోమవారేషు రల
షు దీపసమర్పణాత్ । ఫలం వక్తుం న శక్యేత స్వయం శంభురితి స్ఫుట
తస్మాదజ్ఞాననాశాయ దీపార్చనమథాచరేత్ । నాగదీపం సమర్ప్యార్శ
వభూషణతాం వ్రజేత్ । పంచాస్యదీపపూజాతః పంచాస్యో భవతి స్వయం
స్కందత్వం షణ్ముఖాద్దీపాదన్యస్మాచ్ఛివభావనాత్ ॥ తస్మాదాజ్యేనలం
తేనవర్తికాం చ సమంజయన్ । శివార్పితం ప్రకుర్వీత స్వజ్ఞానపరివృద్ధయే ॥ అ
నమస్కారాష్టకం కుర్యాదష్టోత్తరశతం తు వా । సహస్రం వా ప్రకుర్వీత
మస్కారప్రియశ్శివః । రుద్రసూక్తమతశ్శంభోర్నమస్కారద్వయాన్వి
తం । నమో విష్ణవ ఇత్యాదావేకైవ హి నమస్కృతిః । దేవతాంతరమేవ శ్రే
చ శివం చ ద్వినమస్క్రియాం । వేదస్స్వయం కరోత్యేవ తస్మాచ్ఛంభో
పదేపదే । నమస్కారద్వయం కృత్వా ప్రదక్షిణమథాచరేత్ । శివభ
స్స్వయం శంభోః కుర్యాన్నైకనమస్క్రియాం । నమస్కారయుగం కు
ర్యాన్మహేశస్య పదేపదే । యస్మై నమః శ్రుతిశ్శంభోర్నమశ్శేషిత్వ
స్పృశాత్ । తస్మాన్నాగవిభూషాయ నమస్కారాన్సమర్పయేత్ । అ
మస్కారపూజా హి వ్యర్థా భవతి పూజకే । కరపీఠే సమభ్యర్చ్య

వంసాంబ త్రిలోచనం । అథభక్తోనమః సాష్టాంగం కంఠోర్ధ్వం తువిభావ
యేత్ । ముక్తాంగుష్ఠేనముష్ట్యాచప్రదక్షిణవిధానవాన్ । ప్రార్థయేద్దే
వమీశానంయథాకామమతంద్రితః ! అర్ఘ్యంతస్యైష్కనీముద్రాసమంచి
తకరాంబుజః । విస్మృద్రయాచపుష్పాణిశివాయాథసమర్పయేత్ । ఘం
టారవంకారయేచ్ఛకరపీఠేసమర్పయేత్ । సౌవర్ణంవాపిధాయాశు
రథంనానావిచిత్రకం । పుష్పమాలాపరివృతంపిచిత్రస్తంభసంయుతం ।
ఊర్ణాసూత్రత్రయేణాశువేష్టయిత్వాస్వయంకటౌ । పవిత్రేణపిహరత్నే
నమంత్రయేన్మంత్రవిత్తమః । పూజాగారాణిసర్వాణిశ్వేతాని శ్వేతచూ
ర్ణతః । గోమయేనోపలిప్తేషురంగవల్ల్యాద్యలంకృతం। పుష్పైఃసకర్ణై
రలంకృత్యనఃల్లీర్ఝుల్లీంప్రసారయేత్ । ఉశీరఝుల్లీం ద్వారస్యపార్శ్వ
యోర్లంబయేద్బహూన్ । సుగంధద్రవ్యచూర్ణైశ్చధూపయేద్దేవతా
గృహం । నీడానిభిత్తౌకుర్వీతనానావర్ణలసంతిచ । విన్యసేద్విగ్ర
యహోనాశు తేషుశాంకరకింకరాన్ । సాయుధాన్వాహనైర్యుక్తాంత్సా
నలంకారవిభూషణాన్ । భస్మత్రిపుండ్రరుద్రాక్షభాస్వద్దేహాన్పర్ధినః ।
యేదథవాభూతిరుద్రాక్షాన్ తేషునీడేషునిక్షిపేత్ । శివపూజార్థసామ
గ్రీంతథావావిన్యసేద్బుధః । తేషుతేషుచనీడేషుదీపమాలాంచకల్పయేత్
చిత్రార్పితప్రతిమయాయుక్తాంభిత్తించకల్పయేత్ । ద్వారందక్షిణపా
మేవశ్వేచపూజాగారస్యకల్పయేత్ । యథాప్రవిశతాంపుంసాముత్తరా
భిముఖంభవేత్ । దేవంపంచాస్యసంయుక్తందక్షిణాస్యేహ్యుదఙ్ముఖః ।
దర్ఘ్యతశివస్యార్చాంభక్త్యాయుక్తేనచేతసా । పూజాకైకాదశపదవిస్తారా
మామమందిరం । తత్ప్రాగ్దేశస్యదశకంచతురశ్రంచపీఠకం । లతాభి
శ్చవిచిత్రాభిశ్చిత్రితంపుష్పమాలయా । తస్యోపరిచసౌవర్ణంతంతుశోభ
నరాంకవా । శుభశయ్యాంవితన్వానంతత్రసింహాసనంక్షిపేత్ । తస్మిం
సింహాసనవరేకగపీఠంపిధాయచ । షోడశైరుపచారైశ్చరథారాజోప

చారకైః । ఋగ్యజుస్సామవేదైశ్చ రథాథర్వణమంత్రతః । సంగ
రోపనిషద్భిః పురాణశ్రవణాదినా । శాస్త్రాణాంపఠనేనాపి గస్యపద్య
ప్రజైః । గానైర్యత్స్వయం గాపయేచ్ఛివమాహాత్మ్యసూచకైః । వా
శ్చపిపికైర్గీతైర్నృత్తైర్యశ్శంభుం సుతోషయేత్ । పకారాదిక్రమశ్శ
ర్దాద్యాదాగాత్రికాణ్ బుధః । ఝాఘంటాశంఖవాద్యైశ్చ కోలాహ
లైస్స్వయం । శబ్దబ్రహ్మానందమయశ్శివానందామృతప్లుతః । నిష్క్రు
వసంతుష్టః నిస్సంజ్ఞ ఇవ తత్పరః । యస్సకృద్వాసకృద్వాపి శివమర్చ్య సం
తిస్స్వయం । సధన్యస్సర్వలోకానాం వంద్యో భక్తోత్తమోత్తమః । తస్మా
ప్ట్వా మోదతే యస్తు తస్మాదప్యధికో భవేత్ । యస్స్వకీయగృహే స్వరి
శివభక్తిమతాం బహు । పూజోపకరణం దత్వా కారయిత్వా చ తస్మఖాస్త్రా
సంయాతి శివసాయుజ్యం జ్ఞానినామపి దుర్లభం ॥ ౧౨౩॥

ఇతి శ్రీమద్విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతరహస్యైకోత్తరస్థలాభిజ్ఞ నీ
తకృతే క్రియాసారే పుష్పపాత్రాది నిరూపణం నామ పంచదశోపదేశః

శ్రీ గురుభ్యో నమః.

హరః ఓం.

గురుపూజావిధిరథ నిగమాగమదర్శితః । షోడశేథోపదేశేస్మిన్
మాశః ప్రతిపాద్యతే ॥౧॥ గురుర్లింగం జంగమం చ త్రయమేవముదీరి
ఇష్టలింగస్య పూజా తు సమ్యగేవోదితం మయా ॥౨॥ గురుపూజనమేతస్త్రే
ధికం చ తథాపి తత్ ॥ అంగం శేషిణి పూజాయాం తస్మాజ్జంగమ పూజనం
గురుజంగమపూజాయా ఐకరూప్యం తథోచ్యతే ॥ నియచ్ఛదాత్మకర్ణే
మంత్రరత్నమసౌ గురుః ॥౪॥ తస్య పూజా చ కర్తవ్యా పాదయోస్త్వభి
నం ॥ యద్యదుక్తం పూర్ణమేతద్గురౌ తత్తచ్చ పూజనం ॥౫॥ విశేషస్తత్ర పదర
రభిషేచనమీరితం ॥ అన్యత్సర్వం యథాయోగ్యం కార్యం శైవేన నిత్యశః ॥

గురురేవపరంబ్రహ్మశిష్యశిక్ష్యాస్వయోగతః ॥ గురుకార్యాణిసర్వాణి
దీక్షాదీనియతస్తతః ॥ ౭ ॥ వాయవ్యేకథితంసర్వం కృష్ణేనాక్లిష్టకర్మ
ణా ॥ భగవన్మంత్రమాహాత్మ్యంభవతాకథితంశ్రుతం ॥౮ ॥ తత్ప్రయో
గవిధానంచ సాక్షాచ్ఛ్రుతిసమన్వయా ॥ ఇదానీంశ్రోతుమిచ్ఛామి శి
వసంస్కారముత్తమం ॥ ౯ । మంత్రసంగ్రహణేకించి త్పూర్వచితంనతువి
శ్రుతం ॥ ఉపమన్యుః॥ హంతతేకథయిష్యామిసర్వపాపవిశోధనం॥౧౦॥
సంస్కారంపరమంపుణ్యం శివేనపరిభాషితం ॥ సమ్యక్కృతాధికార
స్స్యాత్పూజాదిషునరోయతః॥ ౧౧ ॥ సంస్కారఃకథ్యతేతేన షడధ్వ
పరిశోధనం ॥ దీయతేయేనవిజ్ఞానం క్షీయతేపాశబంధనం ॥ ౧౧ ॥ త
స్మాత్సంస్కారహేయం దీక్షేత్యపిచకథ్యతే॥శాంభవీచైవశాక్తీచమాంత్రీ
చేతిశివాగమే ॥ ౧౨ ॥ దీక్షోపదిశ్యతేత్రేధా శివేనపరమాత్మనా ॥ గు
రోరాలోకమాత్రేణ స్పర్శాత్సంభాషణాదపి ॥ ౧౩ ॥ సద్యస్సంజాయ
తేప్రజ్ఞా పాశోపక్షయకారిణీ ॥ సాదీక్షాశాంభవీప్రోక్తాసాపునర్భిద్య
తేద్విధా ॥ ౧౪ ॥ తీవ్రాతీవ్రతరాచేతి పాశోపక్షయభేదతః ॥ య
యాస్యానివృత్తిస్సద్యస్స్యాత్సైవతీవ్రతరామతా ॥౧౫॥ తీవ్రాతుజీవతోత్యం
పుంసఃపాపవిశోధికా ॥శాక్తీజ్ఞానవతీదీక్షాశిష్యదేహంప్రవిశ్యతు॥౧౬॥
రుణాయోగమార్గేణ క్రియతేజ్ఞానచక్షుషా ॥ మాంత్రీక్రియావతీదీ
క్షాకుండమండలపూర్వికా ॥ ౧౭ ॥ మందంమందతరోద్దేశాత్కర్త
వ్యాగురుణాబహిః ॥ శక్తిపాతానుసారేణశిష్యోనుగ్రహమర్హతి ॥ ౧౮॥
ధర్మేధికారస్యతన్మూలత్వాత్సమాసతః ॥ యత్రశక్తిర్నపతితాతత్ర
సిద్ధిర్నజాయతే ॥ ౧౯ ॥ నవిద్యానశివాచారోనముక్తిర్నచసిద్ధయః॥ త
ల్లింగానిసంవీక్ష్యశక్తిపాతస్యభూరిశః ॥ ౨౦ ॥ జ్ఞానేనక్రియయా
థగురుశ్శిష్యంవిశోధయేత్ ॥ యోన్యథాకురుతేమోహాత్సవినశ్యతిదు
ర్మతిః ॥ ౨౧ ॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనగురుశ్శిష్యాన్పరీక్షయేత్ ॥ లక్ష

ణంశక్తిపాతస్యప్రబోధానందసంభవః ॥ ౨౨ ॥ సాయస్మాత్పరమా
ప్రబోధానందరూపిణీ ॥ ఆనందబోధయోర్లింగమంతఃకరణవిక్రియా
౨౩ ॥ యయాస్యాత్కంపరోమాంచస్వరనేత్రాంగవిక్రియా ॥
విలతుశైరేఖిఃకుర్యాద్గురుపరీక్షణం ॥ ౨౪ ॥ తత్సంపర్కాచ్ఛివాచా
స్వగతైర్వాథతద్గతైః ॥ శిష్యస్తుశిక్షణీయత్వాద్గురుగౌరవకార
౨౫ ॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనగురోర్గౌరవమాచరేత్ ॥ యోగురు
వః ప్రోక్తోయశ్శివస్సగురుస్స్మృతః ॥ ౨౬ ॥ గురువాచ్ఛివపవాథవి
కారేణసంస్థితాః ॥ యథాశివస్తథావిద్యాయథావిద్యాతథాగురుః
శివవిద్యాగురూణాంచపూజయాసదృశంఫలం ॥ సర్వదేవాత్మకశ్చ
సర్వమంత్రమయోగురుః ॥ ౨౭ ॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన తస్యాజ్ఞ
రసావహేత్ ॥ శ్రేయోర్థీయదిగుర్వాజ్ఞాంమనసాపినలంఘయేత్ ॥
గుర్వాజ్ఞాపాలకోయస్మాజ్ఞానసంపత్తిమశ్నుతే ॥ గచ్ఛంస్తిష్ఠన్స్వప
జన్నాన్యత్కర్మసమాచరేత్ ॥ ౩౦ ॥ సమక్షంయదికుర్వీతతత్స
గుర్వనుజ్ఞయా ॥ గురోర్జ్ఞైర్మసమక్షేవానయథేష్టాసనోభవేత్ ॥
గురుర్దేవోయతస్సాక్షాత్తద్గృహం దేవమందిరం ॥ పాపినాంచయథ
గాత్తత్పాపఫలభాగ్భవేత్ ॥ ౩౧ ॥ తద్వదాచార్యసంగేనతద్ధర్మఫ
గ్భవేత్ ॥ యథేహవహ్నిసంపర్కాన్మలంత్యజతికాంచనం ॥ ౩౩
శైవగురుసంపర్కాత్పాపంత్యజతిమానవః ॥ యథావహ్నిసమీపస్థ
కుంభోవిలీయతే ॥ ౩౪ ॥ తథాపాపోవిలీయేతఆచార్యస్యసమీపత
యథాప్రజ్వలితోవహ్నిర్నిష్ఠాంకాష్ఠస్యనిర్దహేత్ ॥ ౩౫ ॥
యమపిసంతుష్టోగురుఃపాపంక్షణాద్దహేత్ ॥ మనసాకర్మణావా
రోః క్రోధంనకారయేత్ ॥ ౩౬ ॥ తస్యక్రోధేనదహ్యంతేహ్యాయు
నసత్క్రియాః ॥ తతోవిధకారిణోయేస్యుస్తేషాంయజ్ఞాశ్చనిష్ఫ
౩౭ ॥ యమాశ్చనియమాశ్చైవనాత్రకార్యావిచారణా ॥ గురోః

యద్వాక్యంనవదేజ్జాతుచిన్నరః ॥ ౩౮ ॥ నవదేద్యదిమహాఘోరెరౌ
రవేపతతిధ్రువం ॥ మనసాకర్మణావాచాగురుముద్దిశ్యయత్నతః ॥ ౩౯ ॥
శ్రేయోర్థీచెన్నరోధీమాన్నమిథ్యాచారమాచరేత్ ॥ నైర్గుణ్యేఖ్యాపి
తేతస్యనైర్గుణ్యశతభాగ్భవేత్ ॥ ౪౦ ॥ గుణేతుఖ్యాపితేతద్వత్సర్వ
పుణ్యఫలంభవేత్ ॥ గురోర్హితంప్రియంకుర్యాదాదిష్టోవానరస్సదా ॥
౪౧ ॥ అసమక్షంసమక్షంవాతస్యకార్యంసమాచరేత్ ॥ ఇత్థమాచార
వాన్భక్త్యానిత్యముద్యుక్తమానసః ॥ ౪౨ ॥ గురుప్రియకరశ్శిష్యస్సర్వా
న్ధర్మాంస్తథార్హతి ॥ గురుశ్చగుణవాన్ప్రాజ్ఞఃపరమానందభాసకః ॥ ౪౩ ॥
తత్వవిచ్ఛివసంసక్తోముక్తిదోనత్తుచాపరః ॥ సంవిత్తిజననంసత్వంపరానం
దసముద్భవం ॥ ౪౪ ॥ తత్తత్వంవిదితంయేనసఏవానందదర్శకః ॥ సపున
ర్నామమాత్రేణసంవిత్తిరహితస్తుయః ॥ ౪౫ ॥ అన్యంసతారయేదజ్ఞః
కింశిలాతారయేచ్ఛిలాం ॥ ఏషాతన్నామమాత్రేణముక్తిర్వైనామమాత్రి
కా ॥ ౪౬ ॥ యైఃపునర్విదితంతత్వంతేముక్తామోచయంత్యపి ॥ తత్వహీ
నేకుతోబోధఃకుతోహ్యాత్మపరిగ్రహః ॥ ౪౭ ॥ పరిగ్రహవినిర్ముక్తోపశురి
త్యభిధీయతే ॥ పశుభిఃప్రేరితశ్చాపిపశుత్వంనాతివర్తతే ॥ ౪౮ ॥ త
స్మాత్తత్వంవిదిత్వైవముక్తోమోచకఇష్యతే ॥ సర్వలక్షణయుక్తోపిసర్వ
శాస్త్రవిదప్యయం ॥ ౪౯ ॥ సర్వోపాయవిధిజ్ఞోపితత్వహీనస్తునిష్ఫలః ॥
యస్యానుభవపర్యంతామతిస్తత్వేప్రతిష్ఠితా ॥ ౫౦ ॥ తస్యావలోకనా
ద్వైశ్చపరానందోపిజాయతే ॥ తస్మాద్యస్యైవసంపర్కాత్ప్రబోధానం
దసంభవః ॥ ౫౧ ॥ గురుంతమేవవృణుయాన్నాపరంమతిమాన్నరః ॥ స్వ
శిష్యైర్వినయాచారచతురైరుచితోగురుః ॥ ౫౨ ॥ యావద్విజ్ఞాయతే
తావత్సేవనీయోముముక్షుభిః ॥ జ్ఞాతేతస్మిన్పరాభక్తిర్యదిస్యాత్తంస
మాశ్రయేత్ ॥ ౫౩ ॥ నతతస్తంత్యజేజ్జాతునోపేక్షేతకథంచన ॥ యత్రా
నందప్రబోధోవానాల్పమప్యుపలభ్యతే ॥ ౫౪ ॥ వత్సరాదపిశిష్యే

ణనాన్యంగురుమపాశ్రయేత్ ॥ గురువస్యంప్రపన్నోఽపినావమన్యేతపూ
ర్వకం ॥ ౫౫ ॥ గురోశ్శిద్ధాంతథాపుత్రాణబోధకాన్పైరికానపి ॥ త
త్రాదావుపసంగమ్యబ్రాహ్మణంవేదపారగం ॥ ౫౬ ॥ గురుమారాధయే
త్ప్రాజ్ఞంసుభగంప్రియదర్శన ॥ సర్వాఖ్యేయప్రదాతారంకరుణాక్రాం
తమానసం ॥ ౫౭ ॥ తోషయేత్తంప్రయత్నేనమనసాకర్మణాగిరా ॥ తా
వదారాధయేచ్ఛిష్యఃప్రసన్నోఽసౌభవేద్యథా ॥ ౫౮ ॥ తస్మిన్ప్రసన్నే
శిష్యస్యసద్యఃపాశక్షయోభవేత్ ॥ తస్మాద్ధనానిరత్నానిక్షేత్రాణిచగృ
హాణిచ ॥ ౫౯ ॥ భూషణానిచవాసాంసియానశయ్యాసనానిచ ॥ ఏతా
నిగురవేదద్యాద్భక్త్యావిత్తానుసారతః ॥ ౬౦ ॥ విత్తశాఠ్యంనకుర్వీతయది
చ్ఛేత్పరమాంగతిం ॥ సఏవజనకోమాతాభ్రాతాబంధుజనస్స్వయం ॥ ౬౧ ॥
సఖామిత్రంచయత్తస్మాత్సర్వంతస్మైనివేదయేత్ ॥ నివేద్యపశ్చాత్స్వాత్మా
నంసాన్వయంసపరిగ్రహం ॥ ౬౨ ॥ సచుష్యాణోదకంతస్మైనిత్యంతద్వశ
గోభవేత్ ॥ యదాశివాయస్వాత్మానందత్తవాన్దేశికాత్మనే ॥ ౬౩ ॥ త
దాశైవోభవేద్దేహీనతతోస్తిపునర్భవః ॥ దేశికాకృతిమాస్థాయపశోఃపా
శానశేషతః ॥ ౬౪ ॥ ఛిత్వాపరంపదందేవోనయత్యేనమితిశ్రుతిః ॥ గు
రుస్తుస్వాశ్రితంశిష్యంవర్షమేకంపరీక్షయేత్ ॥ ౬౫ ॥ బ్రాహ్మణంక్ష
త్రియంవైశ్యంద్విత్రివర్షకమేవవా ॥ ప్రాణద్రవ్యప్రదానాద్యైరాదే
శైశ్చసమాసమైః ॥ ౬౬ ॥ ఉత్తమాంశ్చాధమేకృత్వానీచానుత్తమకర్మ
సు ॥ ఆకృష్టాస్తాడితావాపివిషాదంనైవయాంత్యపి ॥ ౬౭ ॥ తేయో
గ్యాస్సతతంశుద్ధాశ్శివసంస్కారకర్మణి ॥ అహింసకాదయావంతో
నిత్యముద్యుక్తచేతసః ॥ ౬౮ ॥ అమానినోబుద్ధిమంతస్త్యక్తస్పర్ధాఃప్రియం
వదాః ॥ ఋజవోమృదవస్స్వచ్ఛావినీతాస్థిరచేతసః ॥ ౬౯ ॥ శౌచాచా
రసమోపేతాశ్శివభక్తాద్విజాతయః ॥ ఏవంవృత్తసమోపేతావాఙ్మనః
కాయకర్మభిః ॥ ౭౦ ॥ శోధ్యబోధ్యాయథాన్యాయ్యమితిశాస్త్రవిని

శ్చయః ॥ నాధికారస్స్వతోనార్యాశ్శివసంస్కారకర్మణి ॥ ౭౧॥ నియో
గాద్భర్తురస్యైవయదిభక్తామహేశ్వరే ॥ తథైవభర్తృహీనాయాఃపు
త్రాదేరప్యనుజ్ఞయా ॥ ౭౨ ॥ అధికారోభవత్యేవకన్యాయాఃపితురా
జ్ఞయా ॥ శూద్రాణామన్యజాతీనాంపతితానాంవిశేషతః ॥ ౭౩ ॥ త
థాసంకరజాతీనాంనాధ్వశుద్ధిర్విధీయతే ॥ తేష్వకృత్రిమభావాశ్చే
చ్ఛివేషధరకాగణే ॥౭౪॥ పాదోదకప్రదానాద్యైఃకుర్యాత్పాశవిమో
చనం ॥ మత్వానులోమజాతాయేయుక్తమేవద్విజాతిషు ॥ ౭౫॥ తేషా
మధ్వవిశుద్ధ్యాదికుర్యాచ్ఛాస్త్రకులోచితం ॥ యాతుకన్యాస్వపిత్రాద్యై
శ్శివధర్మేనియోజితా ॥ సాభక్తాయప్రదాతవ్యానాపరాయవిరోధినే ॥
౭౬ ॥ దత్తాచేత్ప్రీతిమూలాయప్రమాదాద్బోధయేత్పతిం ॥ అశక్తాతం
పరిత్యజ్యాపి సాధర్మమాచరేత్ ॥ ౭౭ ॥ యథామునివరంత్యక్త్వాకృ
తకృత్యాభవత్పురా ॥ కృతకృత్యాభవత్పూర్వంతపసారాధ్యశంకరం॥
౭౮ ॥ యథానీళాయినీదేవంతపసారాధ్యపాండవాః ॥ పతిర్విలబ్ధవ
తీధర్మేగురుభిర్వినియోజితా ॥౭౯ ॥ అస్వాతంత్ర్యకృతేదోషోనేహా
స్తిపరమార్థతః ॥ శివధర్మనియుక్తాయాశ్శివశాసనగౌరవాత్ ॥ ౮౦ ॥
కిమత్రబహునోక్తేనయోపికోపిశివాశ్రితః ॥ సంస్కారోగురువర్ధనశ్చే
త్సంస్క్రియాతుప్రభిద్యతే ॥ ౮౧॥ గురోరాలోకనాదేవస్పర్శాత్సం
భాషణాదపి ॥తస్యసంజాయతేహ్యజ్ఞాతస్యనాస్త్యపరాఃక్రియాః॥౮౨॥
మనసాయస్తుసంస్కారఃక్రియతేయోగవర్త్మనా ॥ సనేహకథ్యతేగు
హ్యాద్గురువక్త్రైకగోచరః ॥ ౮౩॥క్రియావాన్యస్తుసంస్కారఃకుండ
మండలపూర్వకః ॥ సవక్ష్యతేసమాసేనతస్యసక్తోనవిస్తరః ॥ ౮౪॥ ఇ
త్యాదివాయవీయాచ్చయోగురుగౌరవాశయః ॥ సపూజ్యోలింగవ
ద్భక్త్యావిశేషస్తత్రభీతిదః ॥ ౮౫ ॥ అవిశేషేణకర్తవ్యోగురౌలింగేచ
జంగమే ॥ పంచాక్షరప్రశంసాయామేతావచ్చనిరూపితః ॥ ౮౬॥ పు

సర్గరూపణంచాత్రప్రకృతార్థద్వయేరణాత్ ॥పంచాక్షరప్రశంసాశాస్త్రా
త్తత్ర వైలిఖితా పునః ॥ ౮౭ ॥ గురుకృత్యాభిధానాచ్చప్రకృతే ప్రతిపాది
తం ॥ అథవాన్యత్ప్రవక్ష్యామి పరమేశ్వరభాషితం ॥ ౮౮ ॥ దేవీంప్ర
తిబహూన్ప్రీత్యాపృష్టశ్చాంబికయాస్వయం ॥ వాతులాధికతంత్రేపి
కామికోత్తరతంత్రకే ॥ ౮౯ ॥ నాబోధయత్కించిదపిజానాతికిలమా
వః ॥ తస్మాద్బోధకఏవాసౌసర్వస్మాదుత్తరోత్తరః ॥ ౯౦ ॥ శివేరుష్టే
రుస్త్రాతానరుష్టేజనస్గురౌ ॥ త్రాతాశివస్తదేతస్మాద్గురుపూజారతోభ
వేత్ ॥ ౯౧ ॥ సంసారేమజ్జయన్పుత్రంపితానుజనకఃపరః ॥ ప్రపంచ
జనకశ్శంభుర్జగదుద్ధరతిస్వయం ॥ ౯౨ ॥ తస్యవైషమ్యనైర్ఘృణ్యే
హిలోకహితావహే ॥ జానాతిపితరంయస్తుతస్యత్రాతామహేశ్వరః ॥
౯౩ ॥ అజానన్పితరంయస్తునతస్యపరిపాలకః ॥ కరస్థంపాయసంత్య
క్త్వాకూర్పరంలేఢిచాత్మనః ॥౯౪॥ యస్స్వస్యగురుపూజాంతుత్యక్త్వా
శివపదంయజేత్ ॥ పరాఙ్ముఖశ్శివస్తస్యనరకంసంప్రయచ్ఛతి ॥ ౯౫ ॥
తత్సర్వంపరిజ్ఞాయపూజాంకుర్యాద్గురోస్స్వయం ॥ గురుఃపూజాభిస
ంతుష్టస్స్వసాయుజ్యంప్రయచ్ఛతి ॥ ౯౬ ॥ కార్తికేసోమవారేచపుష్పై
పత్రైఃఫలైర్యజేత్ ॥శక్తశ్చేత్తస్యపూజాయాంమాసమేకమతంద్రితః
౯౭ ॥ త్రికాలంవాథషట్కాలంప్రదోషేవాసమర్చయేత్ ॥ తస్
యంక్రమః వాతులోత్తరే ॥ ప్రాతరుత్థాయదేవేశి దృష్ట్వాకరతల
యం ॥౯౮॥ స్మరన్గురుపదద్వంద్వంపఠేత్తత్పాదుకాస్తుతిం ॥ గత్వాశ్రీ
శంగురోశ్శీఘ్రందండవత్ప్రణమేద్భువి ॥ ౯౯ ॥ తతస్స్వస్యకరాభ్యాం
తత్పదౌవ్యత్యస్తపాణినా ॥ సంస్పృశ్యతద్గతాన్పాంసూన్నేత్రయో
షేత్స్వయం ॥ ౧౦౦ ॥ గృహీత్వాతత్పదద్వంద్వంనిక్షిప్యస్వశిరస్తలే
త్రలీనమనాస్సమ్యగ్జ్ఞస్సంజ్ఞత్వంవ్రజేత్స్వయం ॥౧౦౧॥నపూర్వముచ్చ
చ్చార్యణీంగురోరాకర్ణ్యభాషితం ॥ మృదువాదీచపరయాభక్త్యాకిం

దేత్స్వయం॥౧౦౨॥తతస్తత్కరుణాసారపరిప్లుతశరీరవాన్॥సుధామయత్వ
మాపన్నః కృతార్థో౽స్మీతి భావయేత్॥౧౦౩॥ గురుతత్త్వస్వరూపం చ భావయే
దాంతరే పునః॥తద్దక్షిణాంగుష్ఠదేశాజ్జ్ఞాత్వా స్వాం భావయేత్తనుం॥౧౦౪॥
దీపాద్దీపోత్పత్తిరివ తత్తైజోరూపతాం ప్రజన్ ॥ స్వగృహం స్వసుతం పత్నీం
స్వభవం గౌరవం స్మరన్॥౧౦౫॥ స్వీయతాం సంపరిత్యజ్య గురుం భాషే
త భక్తితః॥ అద్య మే సఫలం జన్మ అద్య మే సఫలం తపః॥౧౦౬॥అద్య మే సఫ
లం జ్ఞానం గురో త్వత్పాదదర్శనాత్ ॥స్వీకురుష్వాద్య మద్భక్తిం దయయా
మయి వత్సల ॥౧౦౭॥పూజాం తే తాత్త్వికీం కుర్వేన నస్తత్రప్రసారయ ॥
ఇతి మంత్రేణ దేశికవిజ్ఞాప్య గురవే స్వయం ॥౧౦౮॥ యావచ్ఛక్తి గురోః
పాదసేవాం కృత్వా తతః పరం ॥ దంతధావనముఖ్యేభ్యః కర్మభ్యః ప్రయ
తస్స్వయం ॥ ౧౦౯॥ భూతిరుద్రాక్షభూషాఢ్యః పంచాక్షరమనుం జపే
త్ ॥ నిత్యపూజాం చ నిర్వర్త్య స్వేష్టలింగస్య భక్తితః ॥౧౧౦॥త్వరయా
గురుసామీప్యం గతః పూర్వవదేవ హి ॥ నమస్కృత్వాథ గమయేత్స్వగృ
హం ప్రతి తం గురుం ॥ ౧౧౧ ॥ఆందోళికాయామారోప్య గజే వా పి తురం
గమే ॥ అనుగచ్ఛేత్స్వయం భక్త్యా వాద్యఘోషసమన్వితః॥ ౧౧౨ ॥గృ
హం నీత్వా గురుం పశ్చాత్క్షాళయేత్తత్పదద్వయం ॥ తేనోదకేన శిరసి సం
ప్రోక్ష్య స్వజనైస్సహ ॥ ౧౧౩ ॥ దత్త్వా హస్తావలంబం చ తతో నీత్వా గృ
హాంతరం ॥ ప్రకల్ప్య చాసనం శ్రేష్ఠం నివేశ్య ప్రీతిపూర్వకం ॥ ౧౧౪ ॥
పూర్వోక్తేనైవ విధినా పూజయేద్గురుమవ్యయం ॥ గుణాతీతః పరశివో గురు
రూపముపాశ్రితః ॥౧౧౫॥ గుణాన్సుంధ ఇతి ప్రోక్తో గురుశబ్దస్య విగ్రహః ॥
సవికారాన్రాజసాదీన్గుణాన్రుంధే వ్యపోహతి ॥ ౧౧౬॥ గుణత్రయాన్వ్య
పోహ్యాగ్రే శివం బోధయతీతి సః ॥ విశ్వస్తినాం తు శిష్యాణాం గురురిత్యభి
ధీయతే ॥ ౧౧౭ ॥ తస్మాద్గురుశరీరం తు గురులింగం భవేద్బుధాః ॥ గురు
లింగస్య పూజా తు గురుశుశ్రూషణం భవేత్ ॥ ౧౧౮ ॥ శ్రుతం కరోతి శు
శ్రూషాం కాయేన మనసా గిరా ॥ ఉక్తం యద్గురుణా పూర్వం శక్యం వా శ

క్త్యమేవవా ॥ ౧౧౯ ॥ కరోత్యేవహిపూతాత్మా ప్రాజ్ఞైరపిధనైరపి ॥ త
స్మాద్వైశాసనాయోగ్యశ్శిష్యఇత్యభిధీయతె ॥ ౧౨౦ ॥ శరీరాద్యర్థకం
సర్వంగురోర్దత్వాసశిష్యకః ॥ అగ్రపాకంనివేద్యాగ్రేభుంజీయాద్గుర్వ
నుజ్ఞయా ॥ ౧౨౧ ॥ శిష్యఃపుత్రఇతిప్రోక్తశ్శిష్యశ్శిక్ష్యోగ్ర్వయోగతః ॥ జి
హ్వాలింగాన్మంత్రశుక్లంకర్ణయోస్సానిషిచ్యవై ॥ ౧౨౨ ॥ జాతఃపుత్రా
న్మంత్రపుత్రఃపితరంపూజయేద్గురుం ॥ నిమజ్జయేత్పుత్రంవై సంసారేజన
కఃపితా ॥ ౧౨౩ ॥ సంతారయతిసంసారాద్గురుర్వైసాధకఃపితా ॥ ఉ
భయోరంతరంజ్ఞాత్వాపితరంసంప్రపూజయేత్ ॥ ౧౨౪ ॥ అంగశు
శ్రూషయావాపిధనాద్యైస్స్వార్జితైర్గురుం ॥ పాదాదికేశపర్యంతం
లింగాన్యంగానితద్గురోః ॥ ౧౨౫ ॥ ధనరూపైఃపాదుకాద్యైః పాదసం
గ్రహణాదిభిః ॥ స్నానాభిషేకనైవేద్యభోజనైశ్చాపిపూజయేత్ ॥
౧౨౬ ॥ గురుపూజైవపూజాస్యాచ్ఛివస్యపరమాత్మనః ॥ గురుశేషంతు
తత్సర్వమాత్మశుద్ధికరంభవేత్ ॥ ౧౨౭ ॥ గురుశేషశ్శివోచ్ఛిష్టంజలమ
న్నాదినిర్మలం ॥ శిష్యాణాంశివభక్తానాంగ్రాహ్యంభోజ్యంభవేద్ద్విజాః ॥
౧౨౮ ॥ గుర్వనుజ్ఞావిరహితంచోరవత్సకలంబుధాః ॥ గురోరపివిశేష
జ్ఞంగురు. గృహీతవైద్విజాః ॥ ౧౨౯ ॥ అజ్ఞానమోచనంసాధ్యంవిశేషజ్ఞో
హిమోచకః ॥ తస్మాద్గురుముఖాత్సర్వంజ్ఞానంచాపివిశేషతః ॥ ౧౩౦ ॥
జ్ఞాత్వాకర్తవ్యమఖిలంభోగమోక్షవివృద్ధయె ॥ గుర్వనుజ్ఞాసమాలబ్ధం
కర్మమోక్షాయకేవలం ॥ ౧౩౧ ॥ రథోత్సవాదిసకలంగురవేకారయె
ద్బుధః ॥ జపోహోమస్తపశ్చైవతదంగంయద్యదీరితం ॥ ౧౩౨ ॥ వీ
రశైవాన్వయగుణంకుర్యాదన్యజ్జపేనహి ॥ నిర్వహేజ్జీవరత్నేనవీరశై
వస్స్వయంబుధః ॥ ౧౩౩ ॥ వీరశైవమహార్యాంచస్ఫుటమేతదుదీరితం ॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతసారసంగ్రహే క్రియాసారే గు
రుపూజావిధిర్నామ షోడశోపదేశః ॥

శ్రీ శివాయ నమః.

సప్తదశోపదేశః.

ఉపదేశే సప్తదశవత్యేభక్తప్రశంసనం ॥ జంగమంస్థావరంచేతి
శంభోరూపద్వయంశుభం ॥౧॥స్థావరంచస్వయంవ్యక్తంకాశ్యాంవిశ్వే
శ్వరాదికం ॥జంగమంద్విధంప్రోక్తంమాంత్రికంసహజంత్వితి ॥౨॥మాం
త్రికంమంత్రసామర్థ్యాదావాహనముదీరితం ॥ సహజంజంగమంవీర
శైవశబ్దేనశబ్దితం ॥ ౩ ॥ భిందంతిశైలానుదధీన్పిబంతివ్యత్యాసయంతిక్షి
తిమంతరిక్షం ॥ తృణీకృతబ్రహ్మపురందరాణాంకించుష్కరంశంకరకింక
రాణాం ॥ ౪॥ అగస్త్యఃకుంభజస్సాక్షుశివభక్త్యైవకేవలం ॥ పపౌసముద్ర
మతులంశివశక్త్యుపబృంహితః ॥ ౫ ॥ పితృహత్యాదిమోహాయయేషాం
వైపర్యవస్యతి ॥ ఘటితాఘటనాస్సర్వేప్రసిద్ధాఉత్తమోత్తమాః ॥౬॥అ
ణుర్మహత్వంసంయాతిమహచ్చాణుత్వమావ్రజేత్ ॥ భక్తిచిహ్నానిస
ర్వాణిప్రీతిరుద్రాక్షధారణే ॥ ౭ ॥ భస్మత్రిపుండ్రవిశ్వాసన్నిర్ధాపంచా
క్షరేశుభే ॥ తావన్మాత్రఫలందానాద్యస్మిన్కస్మింశ్చపాత్రకే ॥ ౮ ॥ అ
నంతంశివభక్తేస్యాత్తస్మాత్భక్తోవిశిష్యతే ॥ భక్తస్యకృత్యమేతావద్భవశబ్దే
సమాదరః ॥ ౯ ॥ భక్తాంతరేపరాప్రీతిశ్శివకార్యేమనోజయః॥ శైవశా
స్త్రేపరాశ్రద్ధాతదధ్యాపనమన్వహం ॥ ౧౦ ॥ స్వయమధ్యయనంచాపి
పురాణేషుసమీరితం ॥ ఇత్థంనిశమ్యవచనంసూతస్యమునిసత్తమాః ॥౧౧॥
అపృచ్ఛన్సంశయావిష్టాఃభక్తానాంలక్షణంముదా ॥ శివస్యలక్షణంపూ
ర్వంగురోరపిచలక్షణం ॥ ౧౨ ॥ త్వన్ముఖాదేవవిజ్ఞాతంపురాణార్థవిశా
రద ॥ ఇదానీంశివభక్తానామస్మభ్యంబ్రూహిలక్షణం ॥ ౧౩ ॥ త్వత్తోనై
వసమర్థోస్తిత్రిషులోకేషుసర్వవిత్ ॥ అతస్త్వందయయాస్మభ్యంవద

భక్తస్యలక్షణం ॥౧౪ ॥ఇతి తేషాంవచశ్శ్రుత్వా సూతః పౌరాణికోత్తమః॥
ప్రోవాచలక్షణంభూయో భక్తానాంపరమేశితుః ॥ ౧౫॥ సూతః॥ శివభ
క్తామహాత్మానస్సంతి దేవేషు కేచన ॥ దైత్యేషు యాతుధానేషు యక్షగం
ధర్వభోగిషు ॥ ౧౬ ॥ మునీశ్వరేషు మర్త్యేషు బ్రాహ్మణేషు నృపేష్వపి
ఊరుజేషు చ శూద్రేషు సంకరేష్వపి సర్వశః ॥ ౧౭ ॥ వర్ణాశ్రమవ్యవ
స్థాశ్చ నైషాంసంతి మునీశ్వరాః ॥ కేవలంశివరూపాస్తే సర్వే మాహేశ్వ
రాస్స్మృతాః ॥౧౮॥ అతివర్ణాశ్రమాః ప్రోక్తాస్సర్వవేదేషు సత్తమాః॥
తేషాంబాహ్యాని చిహ్నాని దశ సంతి మునీశ్వరాః ॥ ౧౯ ॥ త్రీణ్యాంతరా
ణి భక్తానాందశ సంతి మహాత్మనాం ॥ ప్రథమంభస్మరుద్రాక్షధారణంస
ముదీరితం ॥ ౨౦ ॥ ద్వితీయంగురుసేవా చ శివస్తోత్రంతృతీయకం ॥ నా
మోచ్చారణమీశస్య చతుర్థంపరిపఠ్యతే ॥ ౨౧ ॥ పంచమం దేవదేవస్య
పూజనంసముదీరితం ॥ తథా శివపురాణానాంశ్రవణం సప్తమం విదుః ॥
౨౨॥ నమస్కారస్తు భక్తానామష్టమంకథితం ఖలు ॥నవమం శివభక్తానాం
గృహభోజనమీరితం ॥ ౨౩ ॥ దానంచ దశమం జ్ఞేయం శివభక్తేష్వపి ॥ ఏవంబాహ్యాని దిహ్నాని కథితాని దశ ద్విజాః ॥ ౨౪ ॥ ఆంతరాణ్య
పి దిహ్నాని మానసః ప్రథమో జపః ॥ పూజా చ మానసీ జ్ఞేయా ద్వితీయా పర
మేశితుః॥ ౨౫ ॥ సాక్షాత్కారస్తృతీయస్తు బ్రహ్మణో ఋషిసత్తమాః ॥
ఇమాని త్రీణి దిహ్నాని పురావిద్భిర్మునీశ్వరైః ॥ ౨౬ ॥ ఆంతరాణ్యపి బా
హ్యాని యేషాం సంతి యదా ద్విజాః ॥ తదా తు భక్తిదిహ్నాని సంభవంతి మ
హాత్మనాం ॥ ౨౭॥ కంఠేవికారః ప్రథమం గద్గదాఖ్యో ద్వితీయకం ॥జిహ్వా
స్పందో తృతీయస్తు స్ఫురణం త్వోష్ఠయోరపి॥ ౨౮ ॥కంపనం చ శరీరస్య చతు
ర్థం భక్తిలక్షణం ॥ రోమాంచః పంచమం జ్ఞేయం షష్ఠం స్వేదోపి కీర్తి
తం ॥ ౨౯ ॥ స్ఖలనం సప్తమం జ్ఞేయమష్టమం బాష్పనిర్గమః ॥ రోదనం న
వమం చిహ్నం దశమం పారవశ్యకం ॥ ౩౦ ॥ ఏతాని దశచిహ్నాని భక్తైరు

క్తానిశూలినా ॥ త్రివిధాన్యపి చిహ్నానిధేషాంసంతిమహాత్మనాం ॥ ౩౧॥ తేభక్తాశ్శంకరేజ్ఞేయాస్సర్వలోకైకపావనాః ॥ అథవాశివభక్తాయేభస్మరుద్రాక్షధారిణః ॥౩౨॥ తేషుపూర్వోక్తచిహ్నానినజ్ఞాయంతేయదాతదా ॥ తాన్దృష్ట్వాప్రణమేద్భక్త్యాశివభక్తాశ్శివప్రియః॥ ౩౩ ॥ ఏవంశివంగురుంభక్తాన్ప్రణమంతిస్తువంత్యపి ॥ కాంక్షితాన్యపిసర్వాణిలబ్ధ్వాంతేపరయాముదా ॥౩౪ ॥ భుక్త్వాభోగాన్సువిపులాన్పుత్రైఃపౌత్రైస్సమన్వితాః ॥ అరోగదృఢగాత్రాశ్చస్థిత్వాత్రబహుకాలతః ॥౩౫॥ అంతేవిమానమారుహ్యనానారత్నవిచిత్రితం ॥ సౌరలోకస్థితైర్దేవైశ్చంద్రలోకస్థితైరపి ॥ ౩౬ ॥తథాన్యైర్దేవలోకస్థైర్దిక్పాలైర్జగదీశ్వరైః॥బ్రహ్మణావిష్ణునావాపితథైవఋషిసత్తమైః ॥ ౩౭॥పూజితైరన్యైశ్చసకలైరగ్రతోయాయిభిర్ముదా ॥దేవదుందుభినిర్ఘోషైఃపుష్పవర్షైరితస్తతః ॥౩౮॥నృత్యద్భిరప్సరోబృందైర్గాయద్భిఃకిన్నరైర్వృతః॥దివ్యంశరీరంసంప్రాప్యశివలోకంశివప్రియం॥౩౯॥గత్వాత్రసన్నిధౌశంభోఃప్రాప్యసారూప్యముత్తమం ॥అంతేచశివసాయుజ్యంలభంతేనాత్రసంశయః ॥ ౪౦॥తస్మాన్నశివపుణ్యానాంమాహాత్మ్యంవర్ణితుంమయా॥శక్యంయథానైవమాహాత్మ్యంశంకరస్యమహాత్మనః॥ ౪౧॥ ఏవమేవపురాదేవీశివపుణ్యామనుత్తమం॥శ్రుత్వామహేశ్వరాద్భక్త్యాప్రీత్యాచపరయాయుతా॥౪౨॥అత్యాశ్చర్యేణసంయుక్తాసహసోత్థాయచాసనాత్॥ప్రదక్షిణత్రయంకృత్వాప్రణమ్యచమహేశ్వరం॥ ౪౩ ॥అబ్రవీత్సుస్మితావాక్యంప్రసన్నంవీక్ష్యశంకరం ॥ అనేనశివపుణ్యేనప్రాణినఃపరమేశ్వర ॥ ౪౪॥ విదిత్వాత్వాంగతింయాంతుకృతసాయుజ్యరూపిణః ॥ఇత్యుక్తశ్శివయాదేవఃకరుణారూపయాపురా ॥ ౪౫ ॥ జ్ఞాతుంనసులభంలోకైర్మమపుణ్యామనుత్తమం ॥ పశుపుణ్యానిసర్వాణికృత్వాశుద్ధాంతరాత్మభిః ॥౪౬ ॥ పశ్చాన్మహాపతిపుణ్యానిజ్ఞాతుంశక్యానిలేశతః ॥అన్యేషాంకేవలానాంతుశివపుణ్యంకుతోభవేత్॥

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన పశుపుణ్యమనేకధా ॥ చరిత్వాపతిపుణ్యేషు సనో
భవతి నాన్యథా ॥౪౯॥ ఇత్యుక్త్వా దేవదేవేన దేవ్యైపృష్టేన శంభునా ॥
తస్మాత్సర్వోత్తమా భక్తాశ్శివేనైవోదితం పురా॥ ౪౯ ॥యద్యదిచ్ఛంతి మే
భక్తాస్త్రైలోక్యేపిచదుర్లభం ॥తత్సర్వ్యస్సాధయిష్యంతి వ్రతమేతత్సదా
మమ ॥ ౫౦ ॥ ఐహికాముష్మికాభోగామోక్షవత్సంగతో భవేత్ ॥ భ
క్తసంగస్తు సర్వేషాం సర్వకామఫలప్రదః ॥౫౧॥ జంగమా ఇతి విఖ్యాతాశ్శం
భోస్తే చరమూర్తయః ॥చరదర్శనమాత్రేణ సర్వం తస్య చ సిధ్యతి ॥౫౨॥
తత్పాదపాంసుభిః పూతం భవనం చేతరద్వనం ॥ఓం శివాయనమః॥

ఇతి శ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంత రహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞనీల
కంఠకృతే క్రియాసారే సప్తదశోపదేశః॥

ఓం నందినాథాయనమః.

అష్టాదశోపదేశః.

అష్టాదశోపదేశేస్మిన్ దానం భక్తేషు వర్ణ్యతే॥ దాతుర్భక్త్యావి
శేషేణ శివభక్తైర్మహాత్మనా ॥ ౧ ॥ నయతి స్వేష్టసంఘాతం దానమిత్యు
పవర్ణితం ॥ దాతారం నయతి స్థైమ దానమిత్యథవా భవేత్ ॥ ౨ ॥ భ
క్తస్థలోక్తాచారో యశ్శమదాంత్యాదిలక్షణః॥ శివకార్యేషు నిరతస్స త్పా
త్రమితిగీయతే ॥ ౩ ॥ సామాన్యే చ నిరాభారే విశేషే భక్తిపూర్వకం ॥
యథాయోగ్యం ప్రదాతవ్యం తత్తద్వాంఛితముత్తమం ॥ ౪ ॥ భూతిదానం
చ దానానాముత్తమోత్తమమీరితం ॥స్వయం సంపాద్య యత్నేన కల్పం వా
కల్పమేవ వా ॥ ౫ ॥ఉపకల్పం తథా భక్ష్య యత్నేనార్జయేత్స్వయం॥ శ్రే

తంసూక్ష్మంచకస్తూరీకర్పూరాదిసువాసితం ॥ ౬ ॥ వటికీకృత్యభక్తేభ్యః
ప్రయచ్ఛేద్భక్తిపూర్వకం ॥ దేవదేవజగన్నాథభూతిభూషితవిగ్రహ ॥ ౭ ॥
సత్వసంపత్తిబుద్ధిశ్చైవదదామితవతుష్టయే ॥ భూయాదనేనమేజ్ఞానందివ్యం
సాయుజ్యకారణం ॥ ౮ ॥ భూతిర్భస్మతథాక్షారంరక్షాభసితమిత్యథ ॥ సం
స్మరన్పంచనామానిదద్యాద్భక్తాయభూరిశః ॥ ౯ ॥ నప్రయచ్ఛేత్స్వ
యంతిష్ఠంస్తిష్ఠతోనాదదీతచ ॥ నదాపయేత్స్వయందద్యాదజ్ఞానోన్మూలనా
యతు ॥ ౧౦ ॥ భస్మత్రిపుండ్రయుక్తాయభక్తాయశివయోగినే ॥ భస్మ
నిష్ఠాయశుద్ధాయనాన్యస్మైతత్కదాచన ॥ ౧౧ ॥ నదద్యాదన్యభక్తాయ
నాపరాధవిధాయినే ॥ శివయోగవిహీనాయరోగిణేడంభశాలినే ॥ ౧౨ ॥
దానానాముత్తమందానంభూతిదానముదీరితం ॥ రక్తేషుచవిరక్తేషుదద్యా
ద్భసితముత్తమం ॥ ౧౩ ॥ నకేవలంభస్మదద్యాత్పాత్రేనిక్షిప్యయత్నతః ॥
భక్తోనప్రతిగృహ్ణీయాద్భసితంకేవలేకరే ॥ ౧౪ ॥ శుద్ధపాత్రేణగృహ్ణీయా
ద్వసనేనాథవాపునః ॥ సువర్ణపాత్రేనిక్షిప్యదానమేతదనుత్తమం ॥ ౧౫ ॥
అథవారాజతేపాత్రేశుద్ధవస్త్రేథవాపునః ॥ నతామ్రేనాన్యపాత్రేవాద
ద్యాద్దేవశివలాంఛనం ॥ ౧౬ ॥ స్వోపభుక్తేనవస్త్రేణనదద్యాద్భసితంబుధః
నూతనేనైవవస్త్రేణబద్ధ్వాభసితముత్తమం ॥ ౧౭ ॥ ప్రక్షాళితార్ద్రకర
యోఃప్రక్షాళితకరాంబుజః ॥ పంచాక్షరేణమనునాదశవారంసుమంత్రి
తం ॥ ౧౮ ॥ ప్రతిగృహ్యజపన్మంత్రందశవారమతంద్రితః ॥ తతఃకించిత్స
మాదాయస్వయంశంభుమనుస్మరన్ ॥ ౧౯ ॥ ద్వాదశాంతేలలాటేచచ
క్షుషోరర్పయేత్తతః ॥ ప్రాశయేత్కణమాత్రంతుతత్క్షణేభక్తిసంయుతః ॥ ౨౦ ॥
గృహీత్వాస్థాపయేద్భూమావగృహీతానారకీభవేత్ ॥ నందికేశస్స్వయం
క్రుద్ధశ్శిరస్తస్యభినత్తిచ ॥ ౨౧ ॥ నాన్యహస్తేప్రదాతవ్యంస్వయమేవవహే
త్సుధీః ॥ గృహీత్వాదేవతాగారేపేటికాయాంవినిక్షిపేత్ ॥ ౨౨ ॥ బై
ల్వేఫలేనిక్షిపేచ్చేత్తస్యజ్ఞానంచపుష్కలం ॥ భస్త్రికాయామలాభేతుపి

నథ్యాత్తత్ప్రియత్నతః ॥౨౩॥ ఏవంక్రమేణయోదద్యాత్ప్రతిగృహ్ణాతియః పుమాన్ ॥ అశ్వమేధసహస్రస్యఫలమాప్నోతినిత్యశః ॥౨౪॥ దాతుః ప్రతిగృహీతుశ్చతుల్యమేవఫలంభవేత్ ॥ అన్యథాప్రతిగృహ్ణా యాన్నర కంతస్యతద్ధ్రువం ॥ ౨౫ ॥ భక్త్యైవప్రతిగృహ్ణీయాచ్ఛివలాంఛనముత్త మం ॥ అత్రైవోదాహరంతీమమితిహాసంపురాతనం ॥౨౬॥పురాకృత యుగేరాజాస్వరాడాఖ్యోనరర్షభః ॥ శివభక్తియుతోనిత్యంభస్మరు ద్రాక్షభూషణః ॥౨౭॥ పంచాక్షరరతోనిత్యంలింగదర్శనతత్పరః ॥త స్యాసీన్నియమఃకశ్చిదేకాదశశివాలయె ॥ ౨౮ ॥ దర్శనంస్పర్శనం స్తోత్రపఠనంచనమస్క్రియా ॥ ఇత్థంకాలెవ్యతీతేతుశివసాయుజ్యమాప సః ॥ ౨౯ ॥ తస్యపుత్రోమృష్టశీలోదుర్మతిర్నామనామతః ॥ మంత్రి భిర్బోధితోదుష్టైరన్యధర్మైకతత్పరః ॥౩౦॥ నిత్యంవేశ్యారతోభూత్వా మద్యమాంసాశనోభవత్ ॥ అశ్రద్ధాభస్మనిసదాత్రిపుండ్రెశివలాంఛనె॥ ౩౧ ॥ అన్యలాంఛనసంయుక్తఃక్రూరస్సర్వత్రహింసకః ॥శివాలయేషు యేధర్మాఃపిత్రానియమితాఃపురా ॥౩౨॥తాన్సర్వాన్ప్రతిబద్ధ్వాసౌశూ న్యాలయమచీకరత్ ॥ బ్రహ్మహత్యాశతంస్వస్యనియమస్స్యాద్దినేదినే॥ ౩౩ ॥ ఇత్యేవంనియమీనిత్యంధనుశ్శరసమన్వితః ॥ మృగయామాచర న్దుష్టఃక్షీణరాజ్యోభవత్తదా ॥ ౩౪ ॥ అరిభిశ్చసమాక్రాంతో దేశాంత రమాశ్రయత్ ॥ తతశ్చిత్రపురంగత్వామకరాఖ్యస్యపట్టణం॥ ౩౫ ॥పో షణార్థంస్వోదరస్యవేశ్యాంకాంచిదనువ్రజత్॥వస్త్రవాహీస్వయంని త్యంవిటానాంపరిచారకః ॥ ౩౬ ॥ బహువ్యాధియుతాదేహే వేశ్యా చేటీమచీకమత్ ॥ బద్ధ్వాసువిపులంభస్మరాశితెశుద్ధవస్త్రకె ॥ ౩౭॥అ ర్ధరాత్రౌసముత్థాయచేటీశయనమాస్థితః ॥ తామాహూయబలాచ్చే టీమన్నమేతత్సునిర్మలం ॥ ౩౮ ॥ దధిమిశ్రంతవాసీతమిత్యేవంతామ భాషత ॥ సాచోత్థాయస్వశయనాత్ప్రరాఖ్యస్వకరద్వయం ॥ ౩౯ ॥

ప్రతిగృహ్యేదరేణైవభిత్తానీడేసమక్షిపత్ ॥ రాజతేనాపిపాత్రేణపిధా
యాఖుభయాద్ధసౌ ॥ ౪౦ ॥ తతస్తుశయనంప్రాప్య తేనరేమేఽపి తేనసా॥
జ్వరితస్తస్మనతస్స్వయంరుగ్ణశ్చదుర్మతిః ॥ ౪౧ ॥ ప్రాతరుత్థాయసాశీ
ఘ్రంసిద్ధాన్నంభోక్తుమాదదె ॥ గ్రంథింప్రస్యసాదృష్ట్వాభసితంచసు
నిర్మలం ॥౪౨॥ గృహీత్వాతస్యశిరసినిక్షిప్యోరస్యతాడయత్ ॥ హత
స్తైనప్రహారేణదుర్మతిఃక్రోధసంవృతః ॥ ౪౩ ॥ గృహీత్వాఖడ్గమతుల
మేతస్యాశ్శీర్షమచ్ఛినత్ ॥సామృతా తేనవైఛిన్నాదుర్మతిర్మృగతిమా
పసః ॥ ౪౪॥ ఆగతాఃకింకరాయామ్యాఃకరాళాశ్చాతిభీషణాః ॥ గృహీ
తుంతాంచతంచైవబహుపాపసమన్వితం॥౪౫ ॥తదాకైలాసశిఖరెదేవీం
ప్రతిమహేశ్వరః ॥ బోధయన్భస్మమాహాత్మ్యంప్రహస్యేదమథాబ్రవీత్॥
౪౬ ॥ ద్వారస్థంనందినంస్నేహాదరేప్రేషయమద్గణాన్ ॥ ధృతభల్లాం
ఛనైర్యుక్తందుర్మతింతాంచచేటికాం ॥ ౪౭॥ గృహీత్వారోప్యనికటంవి
మానైరానయంత్వితి ॥ శివస్యవచనంశ్రుత్వానందికేశోబహిర్గతః ॥
౪౮ ॥ప్రేషయామాసబహుశోగణాన్శంభోఃపదేపదె ॥ విమానేనిర్మలే
చోభేతతస్తైశివకింకరాః ॥౪౯॥ మనోయోగేనగత్వాతావారోప్యాథవి
మానకే ॥సంతాడ్యకింకరాన్యామ్యాన్ప్రాపయామాసురంజసా॥ ౫౦॥
కైలాసంతత్రతాంతంచదివ్యరూపంసమాస్థితౌ ॥ గణత్వంప్రాప్యతరసా
శివసారూప్యమాపతుః ॥ ౫౧॥ ఏతత్సర్వంసమాలోక్యదేవీసావిస్మయాన్వి
తా ॥యమశ్శ్రుత్వాచవృత్తాంతంనిజకింకరభాషితం ॥ ౫౨ ॥కింకరాన్
శిక్షయామాసభీతశ్శంభుగణాన్స్మరన్ ॥ యమః ॥ అద్యప్రభృతిమేలో
కేజ్ఞానినోఽజ్ఞానినోపివా ॥౫౩ ॥ భస్మనాలిప్తసర్వాంగాఃభస్మదానైక
తత్పరాః ॥నగంతవ్యంతదభ్యాశంపావధానాభవంత్వితి॥ ౫౪॥తస్మాద్దా
నంకిలశ్రేష్ఠందానాచ్ఛ్రియాప్రతిగ్రహాః॥ అజ్ఞోవాప్యథవాప్రాజ్ఞస్స్వ
ంయభక్తిసమన్వితః॥౫౫॥దద్యాచ్చప్రతిగృహ్ణీయాద్భసితంభక్తిభావితః॥

రుద్రాక్షాణాంచయద్దానంతస్మాచ్ఛ్రేయఉదీరితం ॥ ౪౬ ॥ తద్దానవిధి
రుక్తశ్చపూర్వప్రకరణేమయా ॥ ధనంధాన్యంగృహంక్షేత్రంవస్త్రా
ణిచభూరిశః ॥ ౪౭ ॥ దద్యాద్భక్తాయధీరాయభక్తియుక్తేనచేతసా ॥ మ
ఠంకృత్వాసువిపులంవిచిత్రస్తంభసంయుతం ॥ ౪౮ ॥ ప్రాంగణైర్భూమి
విస్తారైశ్శోభితంశివయోగినాం ॥ తద్రక్షణాయభృత్యాంశ్చయోగినాంప
రిచారకాన్ ॥ ౪౯ ॥ నిధాయరాజసంస్థానంతత్రధర్మ్మవయఃపుమాన్ ॥
కేదారంసస్యసంపన్నంవిభజ్యస్థిరభక్తితః ॥ ౫౦ ॥ దద్యాత్స్వయందా
యేష్వాజీవద్వచనవాంస్తతః ॥ అశక్తస్స్వగృహేవాపియోగినస్సేవయా
స్వయం ॥ ౫౧ ॥ తోషయేద్భక్తిభావేనప్రతినిత్యంనతంద్రితః ॥ గృహిణే
భక్తియుక్తాయస్వాచారపరిస్ఫుద్ధయె ॥ ౫౨ ॥ కుటుంబినేశ్రోత్రియాయ
గృహాణిక్షేత్రముత్తమం ॥ ఆరామముక్తవిధినాప్రయచ్ఛేద్భక్తిభావితః ॥
౫౩ ॥ అభక్తోవాథభక్తోవాశివభక్తస్యసేవయా ॥ భక్తిమేతిస్వయంప్రా
జ్ఞఃప్రయచ్ఛేద్భక్తిపూర్వకం ॥ ౫౪ ॥ స్వయముత్తమభక్తోపిభక్తింద్ర
ష్ట్వాన్యనిర్మితాం ॥ న్యూనామపిచయోదృష్ట్వాహృదయేబహుమన్యతే ॥
౫౫ ॥ సఏవభక్తోవిజ్ఞేయశ్శర్వ్యావాన్నీయతేక్షణాత్ ॥ యశ్చేశ్వర
కృతాంభక్తిమవమన్యేతదుష్టధీః ॥ ౫౬ ॥ రుష్టాశ్శివగణాస్తేనకృతాంభ
క్తింవినాశయేత్ ॥ బహ్వీమపిస్వయంభక్తింకించిదిత్యేవయఃపుమాన్ ॥
౫౭ ॥ మనుతేసతువిజ్ఞేయశ్శివభక్తోత్తమోత్తమః ॥ శైవశాస్త్రాణియో
ధీతేసఏవశివరూపధృత్ ॥ ౫౮ ॥ తస్యదేయంధనంధాన్యంనాన్యవిద్యా
వతోదదేత్ ॥ శివశాస్త్రాధ్యయనవానధ్యాపయతియఃపుమాన్ ॥ ౫౯ ॥
పూజయేత్తంధనైర్ధాన్యైర్వస్త్రైర్భూషణైరపి ॥ యస్స్వయంశివభ
క్తోపిశివశాస్త్రవతోబుధాన్ ॥ ౬౦ ॥ నతోషయతితాన్మోహాద్వాతోషయే
ద్భువిమానవః ॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనశాస్త్రాధ్యేత్రేప్రదాపయేత్ ॥
౬౧ ॥ వాచిశ్రద్ధాయస్యపుంసశ్చేతస్యన్యార్థచింతనం ॥ సతేనసహవా

సోపికార్యశ్శైవార్థకోవిదైః ॥ ౭౨ ॥ అధ్యాపయేదధితెయశ్శివశాస్త్రాణిసత్కృశః ॥ సంమోహారహితస్తేషాంశ్లాఘ్యస్త్రోత్తరోత్తరః॥ ౭౩॥ ఏతౌదేవరహస్యంహిశివశాస్త్రేషుభాషితం॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైత రహస్యైకోత్తర శతస్థలాభిజ్ఞ నీలకంఠకృతేతె క్రియాసారె అష్టాదశోపదేశః॥

శ్రీ శివాయనమః.

ఏకోనవింశోపదేశప్రారంభః.

వర్ణ్యతేచోపదేశేస్మిన్నేకోనేవింశకేపునః ॥ లింగాంగసామరస్యంచలింగధారణమేవచ ॥ ౧ ॥ లీనార్థగమకంలింగమన్యదంగముదీరితం ॥ లింగాంగయోస్సామరస్యంజీవబ్రహ్మైక్యలక్షణం ॥ ౨ ॥ తదపిద్వివిధ ప్రోక్తంసాధనేనసమన్వితం ॥ ద్వితీయంతద్వినిర్ముక్తమాద్యంగురుకృతంపురా ॥ ౩ ॥ ద్వితీయమపిశిష్యస్యగురువాక్యస్యపాలనాత్ ॥ ఆద్యంవేధాదిదీక్షాభ్యాంత్రిపుండ్రస్యాపిధారణాత్ ॥ ౪॥ రుద్రాక్షధారణాచ్చాపిపంచాక్షరజపాదపి ॥౫॥ ముఖ్యాల్లింగధృతేశ్చాపిదహరాకాశమండలె ॥ బహిర్దహరదేశేచహృదయేలింగధారణాత్ ॥ ౬ ॥క్రమాగతేనమార్గేణకృతాంగన్యాసవాన్గురుః ॥ సకలీకృత్యదేహంస్వంప్రవిలాపపురస్సరం॥౭॥ తత్తద్బీజాక్షరంన్యస్యతత్తత్స్థానేషుబుద్ధిమాన్॥ అంగతత్వానియాన్యాహుర్లింగతత్వానియానిచ ॥౮॥ సామరస్యంతయోజ్ఞాత్వాశాస్త్రోక్తేనైవవర్త్మనా ॥ ప్రబంధావామయాప్రోక్తా ఉపదేశచతుష్టయె ॥౯॥ లింగాంగసామరస్యస్యప్రకారాబహవోమయా॥

దహరోపాసనాఖ్యాయెసఃవర్గోపాసనాదయః ॥ ౧౦ సపితాస్సా
ధనైర్నైతైరహితాస్సాధనైస్తతః॥ సవేదేత్యాదిభిర్వాక్యైర్మహావాక్యై
రహస్యకైః॥౧౧॥ పంచాక్షరార్థతశ్చైమమర్థంశిష్యస్యబోధయేత్॥
సమన్మబైనాంగతత్వంలింగతత్వంశివేతిచ ॥ ౧౨ ॥ ఆద్యేత్ర్యైక్యార్థబో
ధస్స్యాదిత్మంత్రార్థబోధకః ॥ గురుర్మనోనిజంశిష్యేనిధాయహితచే
తసా ॥౧౩॥ ఉద్ధర్తవ్యోమయాయంచపాశబద్ధతనుస్స్వయం ॥ పా
శచ్ఛేదేచశక్తోహంసాక్షాదేవసదాశివః॥౧౪॥మదన్యోస్యచనోద్ధర్తా
హ్యుద్ధరామీతినిశ్చితః॥అప్రాకృతాఖ్యాంచక్షుర్భ్యాంపూర్ణదృష్ట్యా
విలోకయేత్ ॥౧౫॥ కటాక్షధారయాసాక్షాత్పాశచ్ఛేత్రాస్వయం
గురుః ॥ ధిన్నపాశంవిభావ్యాథనిస్తరంగోభవేత్స్వయం ॥ ౧౬ ॥ ది
నమాత్రంయామమాత్రంఘటికామాత్రమేవ వా॥అభేదభావనాంజ్ఞాత్వా
శివానందప్లుతోభవేత్ ॥ ౧౭ ॥ ఏష్షైవచాక్షుషీదీక్షేత్యపిశబ్దైర్నిగ
ద్యతే ॥ శిష్యోపిమీలయన్నేత్రేనిస్తరంగేనచేతసా ॥ ౧౯ ॥ గురుమే
వాంతరేధ్యాయన్పశ్యన్నపిగురోఃపదం॥ అచంచలమనాభూత్వాకృతా
ర్థంస్వంవిభావయేత్ ॥ ౨౦॥ గురోశ్శివస్యచాభేదంజ్ఞాత్వాస్వస్యగు
రోస్తథా ॥ అభేదభావనాంజ్ఞాత్వాలింగతత్వాంగతత్వయోః ॥౨౧॥అ
భేదభావనాకార్యావ్యుత్క్రమేణస్వయంగురోః ॥ తస్యాయంక్రమః॥
త్రయస్త్రింశత్తత్వమిద మితివేదాంతినోజగుః॥ ౨౨ ॥ పృథివ్యాప్స్త
తేజాంసివాయురాకాశఏవచ ॥ ఏతానిపంచభూతానిక్రమశఃప్రవిలాప
యేత్ ॥ ౨౩ ॥ * * * *

హృదిస్థంపంకజమధోముఖమస్యప్రణవవిశిష్టపంచాక్షర్యోర్ధ్వ ముఖీకరణప్రకారః ॥ ప్రణవముచ్చార్యపరబ్రహ్మాద్యశేష గురుపారం పర్యక్రమేణ స్వగురుపాదాంబుజం యావద్యావత్ప్రణమామీతిపరబ్రహ్మా దిగురు పరంపరాంనమస్కృత్యగురుంగురుభ్యోనమః।గణపతయేనమః।

దుందుర్గాయైనమః । సం సరస్వత్యైనమః। అం ఆత్మనేనమః।ఉం అంతరాత్మనేనమః । మం పరమాత్మనేనమః । గం అంగుష్ఠాభ్యాంనమః । గీం తర్జనీభ్యాంనమః।గూం మధ్యమాభ్యాంనమః।గైంఅనామికాభ్యాం నమః। గౌంకనిష్ఠికాభ్యాంనమః। గం కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః ।గాం హృదయాయనమః। గీం శిరసేస్వాహా। గూంశిఖాయైవౌషట్ । గైం కవచాయహుం। గౌం నేత్రత్రయాయవషట్ । గః అస్త్రాయఫట్। శూలాయనమః। శరాయనమః। నారాచాయనమః। ఖడ్గాయనమః। నారాచముద్రాంప్రదర్శ్య। అస్త్రమంత్రేణసంరక్ష్య । శంఈశానాభ్యాంసుప్రతిష్ఠితోభవ।మాం రక్షరక్ష ।పార్ష్ణిఘాతకరస్ఫోటతిస్రదృష్ట్యవలోకనైః। పాతాళభూనభోలీనభూతప్రత్యూహశాంతిమార్గ । అపసర్పంతుయే భూతాయేభూతాభువిసంస్థితాః॥ యేభూతావిఘ్నకర్తారస్తేగచ్ఛంతు శివాజ్ఞయా । ఆసనమంత్రస్య ప్రథివ్యామేరుపృష్ఠఋషిః సుతళంఛందః భూతళాభిమానీదేవతా । ఆసనశుధ్యర్థేజపేవినియోగః । ధర్మాసనాయనమః। బ్రహ్మాసనాయనమః। విమలాసనాయనమః। కమలాసనాయనమః। యోగాసనాయనమః। అనంతాసనాయనమః। వీరాసనాయనమః। గారుడాసనాయనమః। అస్త్రమంత్రేణదశదిశస్సంరక్ష్య। ఓంఅస్యశ్రీశరీరస్యాంతర్యామిఋషిః- ప్రకృతిపురుషంఛందః- సత్యోదేవతాఅప్రాకృతశరీరార్థేజపేవినియోగః- ఆత్మనఃప్రాణఋషిః దీపంఛందః షణ్ముఖోదేవతా లింగాంగసామరస్యార్థేజపేవినియోగః- అజ్ఞానతిమిరధ్వంసిజ్ఞానాలోకప్రదాయిచ యద్దర్శితంసమస్తస్మైసురవేపరమాత్మనే యాద బోధాదిదంభాతి యద్బోధాద్వినివర్తతే - సమస్తస్మైపరానందవపుషే పరమాత్మనే- ఇత్యేవంసుసుశిష్యాకృత్వా లింగాంగసామరస్యంకరిష్యే కారయిష్యే- అనంతరం ప్రణవవిశిష్టపంచాక్షర్యా హృత్పంకజమూర్ధ్వముఖీకృత్యముఖేనవికసితంకృత్వా తత్రస్థంజీవంలతసుషుమ్నా

మార్గేణ ద్వాదశాంతంనీత్వా తతస్స్వశరీరంవిభావ్య పృథివీమప్సు ప్రవిలాప్య అపస్తేజసిప్రవిలాప్య తేజో వాయౌప్రవిలాప్య వాయుమాకాశేతత్ప్రకారః- తత్తద్గ్రంధిభేదేనహంసహంసేతి అంగతత్త్వం లింగతత్త్వేసంయోజయేత్ పృథివీముపసంహారామి పృథివీంపంచగుణితాం పీతాభంచతురశ్రకంద్వాదశాంగులం కఠినంవజ్రలాంఛనం లం పృథివ్యాత్మనేహుంఫట్ - పృథివీమండలంపాదాదిజానుపర్యంతం పృథివీమప్సు ప్రవిలాపయామి--అబ్బీజేనాపఉపసంహరేత్-అపశ్చతుర్గుణితాః పీతశ్వేతాభమర్ధచంద్రాకారం షోడశాంగులంద్రవమబ్జలాంఛనంవంఅబాత్మనేహుంఫట్- అప్మండలంజాన్వాదినాభిపర్యంతం అపస్తేజసిప్రవిలాపయామి—తేజఉపసంహారామి తేజస్త్రిగుణంరక్తాభంత్ర్యశ్రం చతురంగులంరాజసంస్వస్తి కలాంఛనంరుద్రదైవత్యంరంతైజసాత్మనేహుంఫట్- తేజోమండలంనాభ్యాదిహృదయపర్యంతంతేజోవాయౌప్రవిలాపయామి—వాయుముపసంహారామి- వాయుంద్విగుణ-కృష్ణాభం షడశ్రమష్టాంగులం గమనాగమనం షడ్బిందులాంఛనం ఈశ్వరదైవత్యం యంవాయ్వాత్మనేఫట్। వాయుమండలంహృదాదిభ్రూమధ్యపర్యంతం వాయుమాకాశేప్రవిలాపయామి—ఆకాశముపసంహారామి ఆకాశం శబ్దతన్మాత్రమేకగుణం ధూమ్రవర్ణంబుద్బుదాకారప్రమాణం స్వచ్ఛంవృత్తలాంఛనం- సదాశివదైవత్యంహం ఆకాశాత్మనేహుంఫట్-ఆకాశంభ్రువాది బ్రహ్మరంధ్రపర్యంతం పద్మతత్త్వమాకాశ మహంకారే ప్రవిలాపయామి- అహంకారంమహదాత్మికాయాం ప్రకృతౌప్రవిలాపయామి—ప్రకృతిం పరబ్రహ్మణిప్రవిలాపయామి- లింగతత్త్వేసమరసీభూయద్వాత్రింశతాశరీరం సంశోష్య అగ్నిబీజేనదగ్ధప్రారబ్ధ సంచితాగామిసర్వంలింగేసమర్ప్య-లంబీజేనపృథివీముత్ప్లావ్య వంబీజేనప్లావితం భువనేశ్వరీ బీజేనాంగానివిభావ్య ఉక్తప్రకారేణ జ్యోతిస్స్వ

రూపంయల్లింగం తస్మాద్దీపాద్దీపాంతరమివలింగేసన్నిధాయ తస్యావర్తి స్థానశరీ శేధారయేత్- ప్రకారాంతరంచ-

మంత్రాణాం సప్తకోటీనాముత్పత్తిస్థానముత్తమం ॥ కామికాద్యాగమానాంచ సంహితానామ శేషతః॥౨౪॥ ఉత్పత్తిస్థానమాఖ్యాతంశుద్ధవిద్యాఖ్యమైశ్వరం ॥అప్రతర్క్యమనిర్దేశ్యమనౌపమ్యమనామయం ॥ ౨౫ ॥ త్రయస్త్రింశత్తత్త్వమిదముదితంపరమర్షిభిః ॥ ద్వాత్రింశత్తత్వనిష్పత్తిర్వర్ణ్యతేక్రమశోమయా॥౨౬॥ఆదౌతత్త్వంత్రిధాభిన్నంతత్తన్నామపి శేషతః॥ అశుద్ధాఖ్యాచమిశ్రాఖ్యాశుద్ధపద్యేతి భేదతః॥ ౨౭ ॥పృథివ్యాదీనితత్త్వానిప్రకృత్యంతానియానితు ॥ పంచవింశాగియంతేహ్యశుద్ధాఖ్యేతితానివై ॥౨౮॥ పృథివ్యాపశ్చ తేజాంసివాయురాకాశపవచ ॥ ఏతానిపంచభూతానిపంచతత్త్వాన్యతఃపరం ॥౨౯॥ గంధోరసస్తథారూపంస్పర్శశబ్దాచపంచకే ॥పంచతన్మాత్రనామాని కార్యాణ్యేతానివైదశ॥౩౦॥ వాక్పాణిపాదంపాయుశ్చహ్యుపస్థమితిపంచకం ॥కర్మేంద్రియాణిపంచైషాంగుణపంచకముచ్యతె ॥౩౧॥ వ్యాహారశ్చతథాదానంగమనంతుతృతీయకం ॥ విసర్గశ్చతథానందఃపంచైతేవర్ణితాఃక్రమాత్ ॥౩౨॥ జ్ఞానేంద్రియాణిశ్రోత్రత్వక్చక్షుర్జిహ్వరసనాతథా ॥ ఘ్రాణేంద్రియమితిప్రాహురథతద్విషయాఃక్రమాత్ ॥ ౩౩ ॥ శబ్దశ్చస్పర్శరూపేచరసగంధౌచపంచతు ॥ కరణానిత్రిధాత్రమనోహంకారబుద్ధయః ॥ ౩౪ ॥ క్రియాఃప్రవర్తయంత్యంతఃస్థిత్వాంతఃకరణంతతః ॥ సంకల్పనంతథార్థానాంశ్రోత్రాదీనాంబహిస్థితె ॥ ౩౫ ॥ ప్రవర్తనంచవిషయెమనసోవృత్తిరిష్యతె ॥ అభిమానఃప్రేరణంచ వాయూనాందేహవర్తినాం ॥౩౬ ॥ అహంకృతేర్గుణోబుద్ధెర్గుణస్త్వధ్యవసాయకః ॥ ఇదంరజతమేవేతినిశ్చయాధ్యవసాయకః ॥ ౩౭ ॥ త్రయోవింశతితత్త్వానిక్రమశఃకథితానిహి ॥ ఏతేషుబుద్ధితత్త్వాత్స్యాదహంకారస్త్రిరూపవాన్ ॥ ౩౮ ॥ సాత్వికో

రాజసశ్చైవతామసశ్చేతిభేదతః ॥ మనోజ్ఞానేంద్రియోత్పత్తింసాత్త్వికా
హంకృతేర్విదుః ॥ ౩౯ ॥ కర్మేంద్రియాణాముత్పత్తీ రాజసాహంకృతే
ర్మతా ॥ గంధాదిపంచతన్మాత్రసముత్పత్తింనిశామయ ॥ ౪౦ ॥ తా
మసోయస్త్వహంకారస్తస్మాజ్జేతజ్జనిస్స్మృతా ॥ తన్మాత్రేభ్యఃపృథివ్యాది
పంచభూతసముద్భవః ॥౪౧॥ భూతానాంవృత్తయోజ్ఞేయాఃపృథివ్యాఃక
థాధృతిః ॥ అపాంసమూహీకరణం దాహవృత్తిస్తు తేజసః ॥ ౪౨ ॥ వా
యోరవయవానాంతుయోజనావృత్తిరిష్యతే ॥ అవకాశప్రదానంతు
యద్వృత్తిరుదాహృతా ॥౪౩॥ శబ్దస్పర్శౌరూపరసౌపృథ్వ్యాస్సాధార
ణాగుణాః ॥ చత్వారఏతేగంధస్తువిశేషగుణఇష్యతే ॥ ౪౪ ॥ అపాం
సాధారణాఏతేశబ్దస్పర్శచరూపకం ॥ ఏతేత్రయస్సమాఖ్యాతాగుణో
వైశేషికోరసః ॥ ౪౫ ॥ తేజసస్స్పర్శశబ్దౌతుసాధారణగుణావిమౌ
గుణోవైశేషికోరూపమథవాయోరుదాహృతః ॥౪౬॥ శబ్దస్సాధారణస్స్ప
ర్శోవిశేషగుణఇష్యతే ॥ ఆకాశేశబ్దఏవైకస్సవర్ణాత్మాప్రతిధ్వనిః ॥
౪౭ ॥ ద్వావింశతేఃపరస్యాస్యబుద్ధితత్త్వస్యకారణం ॥ గుణతత్త్వంత్రిధా
తచ్చభిన్నంసత్త్వాదిభేదతః ॥౪౮॥ సుఖస్యకారణంవిద్ధిసాత్త్వికంగుణ
త్త్వకం ॥ రాజసంగుణతత్త్వంతుదుఃఖకారణమీరితం ॥౪౯॥ తామసంగు
ణతత్త్వంతువిమోహకారణంభవేత్ ॥ ఏతస్యగుణతత్త్వస్యకారణంప్రకృ
తింవిదుః ॥ ౫౦ ॥ గుణతత్త్వంచతుర్వింశంప్రకృతిఃపంచవింశకం ॥ స్వభిన్నా
ర్థాన్బుధ్యాదిత్రయోవింశతితత్త్వకే ॥౫౧॥ సుఖదుఃఖవిమోహేషుగు
ణతత్త్వంతుకారణం ॥ ఉక్తాన్యేతానితత్త్వానిపంచవింశతిసంఖ్యయా ॥౫౨॥
శుద్ధాధ్వేతిగీయంతేరాగతత్త్వమతఃపరం ॥ ప్రకృత్యాద్యుద్భూతవస్తూనామా
త్మనేతత్ప్రరోచకం ॥౫౩॥ నియత్యాఖ్యంసప్తవింశంతత్త్వంతత్కథితంబుధైః ॥
కృతానిస్వేనకర్మాణిస్వస్యానుభవసాధనం ॥౫౪॥ నాపరస్యేతినియమస్త
స్యాజ్ఞేయంప్రయోజనం ॥ అతఃపరంకాలతత్త్వంతస్యచైతత్ప్రయోజనం ॥

భోగేషుయః పరిచ్ఛేదో హ్రస్వదీర్ఘాయవిత్యపి ॥ అతః పరంతు వి
ద్యాఖ్యంతత్వమీరితముత్తమం ॥౫౬॥ విషయేషూపరక్తాయాబుద్ధేర్గ్ర
హణకారణం ॥ తస్మాత్పరం కాలతత్వం తాత్క్రమే నైల్యయథాస్థిరం ॥౫౭॥
తథా స్మాన్నిశ్చలస్స్వచ్ఛ ఇతి ధీస్తత్ప్రయోజనం ॥ మాయాతత్వస్యకార్యేష్వ
స్తత్వే ప్రకృతిరాగయోః ॥౫౮॥ విద్యాయాశ్చ సముత్పత్తిః కలాసర్గేవ్యవస్థి
తా ॥ నియతేః కాలకలయోర్మాయాతత్వే సముద్భవః ॥౫౯॥ కలావిద్యా
కాలరాగౌ నియతిః పంచకంచుకం ॥ ఏతద్వృతస బోధస్య పుంస్స్వరూ
పమలావృతః ॥౬౦॥ పురుషవ్యపదేశోంతరాత్మనో జడరూపతా ॥ ఆ
రాగాదాకలాతత్వాన్నిశాభిధ్యాఖ్యంతుపంచకం ॥౬౧॥ ఏకత్రింశాతు
మాయైవసూక్ష్మాంగం దేహినాంపృథక్ ॥ ఏతేషామపిసర్వేషాంకారణ
త్వేనకీర్తితం ॥౬౨॥ అశుద్ధమాయాతత్వంతునిత్యం వ్యాపకమేవచ ॥
సర్వాత్మకస్సంబద్ధం స్వవృత్తిద్వారతోఖిలం ॥౬౩॥ ప్రకాశయదపి
స్వైరం మోహకంజగతామిదం ॥ తతః పరంచ ద్వాత్రింశం విద్యాతత్వమి
తీరితం ॥౬౪॥ తతః పరం త్రయస్త్రింశముదితంతత్వమైశ్వరం ॥ శుద్ధ
విద్యాఖ్యతత్వేస్మిన్మంత్రాణాంచ సముద్భవః ॥౬౫॥ ఇత్యేషాంవ్యుత్క్ర
మేణ వాసామరస్యమిత్యన్యః కల్పః ॥ అథలింగధారణం.

ధారణార్హస్యలింగస్యలక్షణంత్వథకథ్యతే ॥ స్ఫాటికంశైలజం
వాపి చంద్రకాంతమయంతువా ॥౬౬॥ బాణంవాసూర్యకాంతంవా
లింగమేకంసమాహరేత్ ॥ నాదేయంశైలసంభూతం పుణ్యక్షేత్రసము
ద్భవం ॥౬౭॥ గంగోద్భవంసాగరజం లింగంతన్మనుసమ్మతం ॥ యద్దే
విశివనాథాఖ్యంలింగంతదహమేవహి ॥౬౮॥ కామ్యాన్యన్యానిలింగా
నితత్తదిష్టార్థదానిహి ॥ శ్రీశైలజంమహాదేవి ఐహికాముష్మికప్రదం ॥౬౯॥
సర్వోత్తమోత్తమంలింగం సర్వాభీష్టఫలప్రదం ॥ యద్దత్తంగురుణాదేవి
లింగంతదహమేవహి ॥౭౦॥ శ్వేతంరక్తంతథాపీతం కృష్ణంచేతిచతుర్వి

థం ॥ క్షిప్రాదీనాంచవర్ణానామిదంధార్యంయథాక్రమం ॥ ౨౧ ॥ లిం
గవృత్తసమంపీఠందైర్ఘ్యంవిస్తారమేవచ ॥ తదర్ధంగోముఖంచైవప్రోక్తం
లింగస్యలక్షణం ॥ ౨౨ ॥ సపీఠస్యాణులింగస్యలక్షణంశ్రుతముచ్యతే ॥
ఏకాదిత్ర్యంతమంగులాన్యైశ్వరలింగస్యదైర్ఘ్యకం ॥ ౨౩ ॥ లింగస్య
సదృశంపీఠంపీఠార్ధంగోముఖంభవేత్ ॥ లింగదైర్ఘ్యంచతుర్భాగం
ద్విభాగంశక్తిసంయుతం ॥ ౨౪ ॥ ద్విభాగంచచతుర్భాగమేకభాగస్య
బంధకం ॥ అంగులంతుత్రిధాభజ్యతన్మానంవాసమాచరేత్ ॥ ౨౫ ॥ లిం
గమస్తకవిస్తారంలింగోచ్ఛ్రాయసమన్వితం ॥ వేదభాగవశాన్మానంవిస్తా
రంమస్తకస్యతు ॥ ౨౬ ॥ త్రిభాగంపరిణాహస్యతద్వత్పీఠేచవిస్తృతిః
ఏకంనాహంత్రిధాభజ్యభాగేనైకేనహీనకః ॥ ౨౭ ॥ నాహమేకంప్రక
ర్తవ్యంద్వినాహంవాసమాచరేత్ ॥ లింగాధిక్యేభవేన్మృత్యుశ్శక్త్యాధి
క్యేధనక్షయం ॥ ౨౮ ॥ లింగశక్త్యోస్సమత్వంహిభోగమోక్షఫలప్రదః ॥
లాక్షాసర్జరసస్నిగ్ధంకురువిందంచగుగ్గుళం ॥ ౨౯ ॥ గైరికంగుడతైలేచ
అష్టబంధమితిస్మృతం ॥ అనేనచదృఢీకుర్యాల్లింగంపీఠేసుసంస్థితం ॥
౩౦ ॥ ఆదిష్టోగురుణాశిష్యఃప్రభాతేపుణ్యవాసరే ॥ విధాయమంగళస్నా
నంధౌతవస్త్రపరిచ్ఛదః ॥ ౩౧ ॥ లలాటాదిక్రమేణైవకుర్యాత్త్రిపు
డ్రకంముదా ॥ శివక్షేత్రేశివారామేసమీపేవాశుభేగృహే ॥ ౩౨ ॥ శి
వాలయసమీపేవాదేశికస్యగృహేపివా ॥ ఉపేత్యగురుపాదాబ్జేప్రణమ్య
తదనంతరం ॥ ౩౩ ॥ పూజయేత్స్వర్ణపుష్పాద్యైర్యథావిత్తానుసారతః ॥
ఏతత్తేకథితందేవితవస్నేహాన్మమప్రియే ॥ ౩౪ ॥ ❋

యజురారణ్యకేశ్రుతౌ*నిధనపతయేనమః ఇత్యారభ్యనిధనప తే
స్సకల జగదండపిండసృష్టిస్థితిసంహారాస్పదత్వేన ప్రతిపాదితస్య స
ర్వలింగస్యాసర్వలింగంస్థాపయతీత్యం తేన వాక్యేనలింగస్థాపనంవిధా
య లింగస్థాపనస్యాధికరణంకిమిత్యాకాంక్షాయాం ప్రాణిమంత్రంస

విత్రమితిలింగవిశేషణాత్ పాణిధారణం విధీయతే-పాణౌ పునర్నాత్రా యతేరక్షతీతి పాణిమంత్రం పవిత్రమిత్యనేన యజ్ఞోపవీతంపరమంపవిత్రమితివత్ శౌచాచమనాద్యపావిత్ర్యసమయే పవిత్రత్వవిధానాద్యజ్ఞోపవీతవత్సర్వథాధార్యమితిమంత్రే బ్రహ్మశబ్దవాచ్యస్యఅనిరాకరణం యథాతథాభూయాసమితి ప్రతీయతఇతి ప్రత్యక్షశ్రుత్యైవ విధీయతే- కించ- నమోబ్రహ్మణే ధారణంమె అస్త్వ నిరాకరణంధారయితాభూయాసమితిమంత్రే బ్రహ్మశబ్దవాచ్యస్యానిరాకరణంయథాతథాధారణంమమభూయాదితి ప్రార్థనయానిధనపతయేనమ ఇత్యుపక్రమగత లింగధారణమేవాత్రాపి విధీయత ఇతి తస్య వైదికత్వంకుతో నస్యాదితి బ్రహ్మశబ్దవాచ్యలింగస్య శ్రీశైలోద్భవరూపస్య ధారణంవిధీయతే- పాణిపీఠంముదాకృత్వా ప్రార్థితంలింగమైశ్వరం॥పూజయేద్వైదికంప్రాజ్ఞో జన్మకర్మనివృత్తయ ఇత్యత్ర జన్మనివృత్తయఇతివక్తవ్యే జన్మకర్మనివృత్తయ ఇతి జననమరణంసాధనధర్మాధర్మరూపాదృష్టసంపాదనోపాయభూతపశుకర్మణాంత్యాగవిధానాదుత్పత్తికర్మరూపాష్టావరణ పంచాచారానుకూల శ్రీశైలసంభూతపార్థివలింగస్య కంఠదేశధృతస్యద్విత్రికాలంముఖ్యతయా పూజావిధానాదుదాహృతశ్రుత్యనురోధేన తదుపబృంహణరూపత్వేనాస్యవచనస్యనేయత్వాచ్చ॥యత్తులింగధారణంనవైదికంప్రత్యుతనిషిద్ధం- శైవాన్పాశుపతాంశ్చైవలింగినోవ్రతినస్తథా॥ జటిలాన్ముండినశ్చైవపాషండాన్పరివర్జయేత్ ॥ఏవమాదివచనజాలమవైదికవచనత్వాన్నశ్రవణ పథమారోహతీతినశ్రావ్యమేవ- కించవేదాంతోపనిషదాద్యనేక శ్రుతిమూలత్వేన వైదికత్వస్యసార్వజనీనత్వాత్- తథాహి అత్యాశ్రమిణస్నాతపాదస్మృతీభూత్వా మోక్షీభవంతీత్యుపక్రమ్యన కర్మణానప్రజయాధనేన-శివం పూజ్యామృతత్వమాపున్నయుః- ఇతికర్మప్రజాధనైర్మోక్షో నాస్తీతీతరనిషేధపురస్సరంసామరస్యపు

రస్సరంచధృతలింగపూజనేనైవమోక్షః ఇతిప్రతిపాద్యతతఃపరంపరేణ
శుద్ధేన హృదబ్జమధ్యేలింగంధృత్వా జ్యోతిషి సంవిశంతి- అత్యాశ్రమ
స్థాః పరిముచ్యంతి సర్వేలింగాంగశోభామోక్షమార్గైకనిష్ఠాః- బ్ర
హ్మలోకేషుపరాంతకాలే శివప్రసాదాత్పరిముచ్యంతిసర్వే- ఇతి కంఠర
వేణైవ లింగధారణస్య ప్రతిపాదనాత్- నచాస్యాఉపనిషదః లింగేసు
షుప్తిరితి హంసోపనిషదివిద్యమానలింగశబ్దవాచ్య పరమాత్మనస్సుష
ప్త్యాధారత్వేన ప్రతిపాదనందృశ్యతె- తద్వత్ప్రకృతేపి పరమాత్మపర
లింగపదంతస్యచ బహిర్దహరదేశే ధారణస్యాస్పష్టత్వాత్-ఉత్తరసం
దర్భే లింగాంగశోభామోక్షమార్గైకనిష్ఠా ఇతివాక్యస్య- తదేవా
గ్నిశ్చవాయుస్తత్సూర్యస్తచ్చంద్రమాః- తదేవ శుక్రస్సవేర్గచబృహస్పతి
ముఖామరాః- ప్రాప్యోపాస్య శివం సాంబంబ్రహ్మాస్వహృదయాంబుజే-
లింగాంగసామరస్యాచ్ఛ శరీరేలింగధారణాత్- నియమేనైవధృత్వాతే
ముక్తాస్సంసారసాగరాత్- ఇత్యాది లింగధారణస్య పునఃపునః ప్రత్య
క్షశ్రుత్యైవోపవర్ణనాత్- తద్వాక్య విరోధేనలింగశబ్దస్యవీరశైవా
గమవచననికురుంబనిర్ణీతెర్థే పర్యవసానస్య స్పష్టత్వాత్ - తథా
చ కాళికాఖండె - శ్రీశైలజంకంఠధృతంమదీయంప్రాతస్తథాసాయము
తిప్రవీణాః- కరాంబుజేన్యస్యయజంతిభక్తాస్తద్భక్తిభావేనవసామి దేవి-
వాతుళోత్తరే॥ ఉత్తమాంగేగళేబాహౌ హృదివక్షస్థలేపివా ॥మత్ప్రా
ణలింగంయోధత్తేస్థితస్తస్సంనిధావహం ॥ యజుర్వేదెచతుర్థకాండే
సప్తమప్రశ్నే- ప్రథమానువాకె- యుజేవాంబ్రహ్మపూర్వ్యంనమోభిర్వి
శ్లోకాయంతిపథ్యేవసూరాః శృణ్వంతివిశ్వేఅమృతస్యపుత్రా ఆయేధా
మానిదివ్యానితస్థుః- అస్య మంత్రస్యాయమర్థః- వాంశివశక్త్యాత్మక,
యోర్లింగవేద్యోః యుజెయోగేన యుజుర్యోగ ఇత్యస్మాద్ధాతోః క్విప్ర
త్యయేతృతీయార్థేచతుర్థీ- వ్యత్యయోబహుళమితిఛందసి బహుళగ్ర

హణౌన్న మోభిరిత్యుత్తరత్ర శ్రూయమాణ తృతీయానుగుణ్యేన సుపాం సులుక్పూర్వసవర్ణా ఛేయాడాడ్యాయాజాలఇతి శేఇతివావక్తవ్యత్వాత్ తథాచ శివశక్త్యాత్మక శ్రీశైలసంభూతలింగధారణే నేత్యర్థః - పర్యా ఇస్యతి- బ్రహ్మవ్యాపకలింగతత్వ స్వరూపం పూర్వ్యంపంచాచారా ష్టావరణపరిపాలనరూపేణసంరక్షణీయం - పౄపాలనపూరణయోరి త్యస్మాద్ధాతోః అచోయదితియత్ప్రత్యయే ఉదోష్ఠ్యపూర్వస్యేతి రపరే ఉకారెహలిచేతి రేఫాంతత్వాద్దీర్ఘః ఛ్వోఃశూడనునాసికేచేతివకారె పూర్వ్యంకృత్యక్తఖలర్థా ఇతి కృత్య ప్రత్యయస్య యోగ్యార్థకత్వేన పాలనయోగ్యత్వం ప్రతిపాదితం- తచ్చపంచాచారాష్టావరణైరెవేతివ చనాంతరేణావగమ్యతే - అథవా పూరణార్థోయం ధాతుః- సామర సాత్మకలింగతత్వస్యగురూపదిష్టమార్గేణ పంచాచారాష్టావరణైః పూరణంభవతి - సాధనసహితసామరస్యం అవిచ్ఛిన్నసాధనపరంప రయాసంపూర్తిమేత్యసాధనవినిర్ముక్తం సామరస్యంభవతీత్యర్థః - సా ధనవిచ్ఛేదే గురుణాంకురితసామరస్య విచ్ఛేదెనపతనవర్ణనాత్ - ఏ తదేవవ్యాచష్టే-సూరాసూస్సరయః విద్వాంసః- లింగతత్వాంగతత్వ పరిజ్ఞానవంతః అథవా సూరసూర్యార్యమాదిత్యే త్యాదికోశానుగుణ్యే న ఆదిత్యాః అతఏవ వేదాంతసారోపనిషది- తదేవ శుక్రస్తద్వాయుస్త త్సూర్యస్తచ్చచంద్రమాః-ఇతి లింగధారణ పురస్సరంలింగాంగసామర స్యేన దివ్యజ్యోతిస్త్వం ప్రతిపాదితం ప్రకృతేచోపనిషదంతరసిద్ధసా ర్థస్యవర్ణనౌచిత్యాత్- ద్వాదశాత్మాదివాకరఇతి అవాంతరభేదం పురస్కృత్య బహువచనం- అథవా ప్రతికల్పంసూర్యభేదాదితివాబో ధ్యం- పథ్యేన- లింగాంగసామరస్యానుకూలపంచాచారాష్టావరణరూ పవీరశైవమార్గఏవ సావధానా అప్రమాదిన ఇత్యధ్యాహారః- నమో భిః నముసామరస్య పూజాదినా అప్రమత్తైర్విల్గ్లోకాయంతివిశేషేణగ్లా

ఘ్యాభవంతి పుణ్యశ్లోకాభవంతీత్యర్థః - శ్లోకత్వంచానితరసాధ్య శివపదప్రాప్తిసత్త్వంచిదంబరశక్తిసమన్వితలింగతత్వ తయాసాయుజ్య మితి సకలేతరవిద్యాతిశయితత్వం లింగధారణాదేవేత్యుపవర్ణితంభ వతి- విశ్లోకాయంతీతి విశేషార్థవాచకస్య వీత్యుపసర్గస్యశ్రూయ మాణత్వాత్- శృణ్వంతి బ్రహ్మశబ్దవాచ్యపూరణపాలనయోగ్యం తత్ప్ర తిపాదకం ప్రతిశాస్త్రమిత్యర్థః- వాచ్యవాచకయోరభేదాత్-శ్రావ్య శ్శంభుశ్శ్రావ్యంశాంభవమిత్యుభయథాప్రయోగదర్శనాత్- శివశక్త్యా త్మకపంచాక్షరమంత్రం గురుముఖాద్దీక్షాపురస్సరముపదిష్టాస్తజ్జపశాలి నఇత్యర్థః- విశ్వేసర్వే విశ్వశబ్దప్రయోగాద్విశ్వాంతః పాతినస్సర్వే పిసూర్యాః విశ్వేశ్వరత్వాద్భవస్యేతిభావః- అమృతస్యపుత్రాః అమృ తస్యలింగస్య-సత్యంజ్ఞానంసుఖందీప్యంవార్థకంశరణంశ్రుతం॥అమృ తమితాద్యదీనాముపనిషత్సులింగపదసమానార్థకత్వేన పరస్సహస్రశ్రు తిషువర్ణనాత్- తస్యామృతస్యలింగస్యపుత్రాఃలింగాంశభూతాః ప్రకాశగుణసామ్యాత్పరమప్రకాశరూపలింగతత్వాదేవాదిత్యానామ డభేదేన కల్పభేదేనచజ్వలద్దావానలసముద్గతవిస్ఫులింగవద్భిన్నాభి న్నాంశాః- అంతస్తద్ధర్మోపదేశాత్- జ్యోతిశ్చరణాభిధానాదిత్యధికర ణయోస్సఎషోయమర్థఇతినాత్రపునస్సమర్థ్యతే- తస్మాదుక్తసాధనసహి తామె ఆదిత్యాః లింగతత్వాంశాఃధామాని తేజాంసిధామ్నాలింగత త్వాస్యైకత్వేవిస్ఫులింగసమూహరూపదావాగ్ని జ్వాలావదనేకకోట్యం తరజీవశబ్దితాంశసమూహరూపత్వేననదీజలానిరూపజలానీతివదానేయ త్యాభేదేనానేయబహుత్వవద్ధామ్నేబహుత్వంవర్ణితంధామ్నాలింగత త్వేస్థాధాతోరాధారః కమ్ఛాందసః- ఏతాదృశానిదివ్యానిప్రాప్యాని దివుక్రీడావిజిగీషావ్యవహారద్యుతి స్తుతి మోదమదస్వప్నకాంతిగతిష్వి తిబహ్వర్థత్వాత్సర్వాన్ ఆనందయోగ్యానిస్తుత్యానీతివాధామాని

లింగతత్త్వే ఆతస్థుః ఆస్థితవంతః వ్యవహితాశ్చేత్యాజః- ఛాందసోవ్యవ
హితప్రయోగః- తథాచాయమర్థః పర్యవసితః - వేదావిరుద్ధాగమో
క్తదీక్షాపురస్సరం లింగధారణేన ధృతస్య నిజస్య యథాకాలపూజాభిః
పంచాచారావరణాష్టకపరివృద్ధసామరస్యాంకురా ఉపదిష్టపంచాక్షరజ
పశాలినఆదిత్యాస్సకలలోకోత్తరాస్సంతఃపరస్మిన్లింగతత్త్వేసామరస్యే
న రూపేణామృతం ప్రాప్తవంతఇతి - ననుశ్రుతిరియం కర్మకాండమధ్య
వర్తినీ విజాతీయకాండోక్తార్థపర్యవసాయినీకథంస్యాత్- ప్రవర్గ్యా
దౌకర్మవిశేషేచసమిద్విశేషప్రక్షేపేచతుర్గృహీతాజ్యాహుతౌమేచక
ల్పసూత్రవినియోజితయుంజతేమనఇతి పూర్వమంత్రవినియోజనా ఉత్త
రమంత్రాణాంస్పష్టమేవ కర్మవిశేషవినియోజనేనచ తన్మధ్యవర్తినో
యుంజేవామిత్యుదాహృతమంత్రస్యాపికర్మకాండోక్తకర్మణ్యేవవినియో
జనస్యోచితత్వేన తద్విరుద్ధబ్రహ్మకాండ ప్రతిపాదనీయ నిశ్శ్రేయస
సాధన విధానస్యానుచితత్వాదితిచేదత్రోచ్యతే- సకలకర్మకాండప్రాథ
మికస్య ప్రణవస్య సకలపశుకర్మనికరేషు తదధికారసంపాదకోపనయ
నావసరేముఖ్యతయోపదిశ్యమానగాయత్ర్యాదావనధీతగాయత్రీత్వా
దనాగతబ్రాహ్మణ్యస్యాపిప్రథమతః ఉపదిష్టస్య ప్రణవస్య సకలకర్మప
రిత్యాగపురస్సరం విసృష్టైషణస్యాపి యతినః పరమపురుషార్థనిర్వా
హకత్వేన కర్మకాండవిహితస్య బ్రహ్మకాండోచితార్థప్రతిపాదకత్వ
స్య సార్వజనీనత్వాత్- ఛాందోగ్యే ఆచార్యకులాద్వేదమధీత్యయథా
విధానంగురోః కర్మావిశేషేణాభిసమావృత్యకుటుంబేశుచౌదేశే ఇత్యా
దికర్మభిస్సమవహితజ్ఞానస్య మోక్షప్రతిపాదనాత్ - ప్రకృతోదాహృ
తమంత్రస్య కర్మకాండవిహితకర్మోపయుక్తస్యాపి బ్రహ్మకాండవిహితధ
ర్మప్రతిపాదకత్వస్య సువచత్వాత్ -అగ్నిచయనవినియుక్తరుద్రసూక్తస్య
బ్రహ్మప్రతిపాదకత్వమస్త్వితి యత్కించిదేతత్ -ఛాందోగ్యేఓమిత్యేతద

ష్ఠురసీత్యుపక్రమోద్గీథవిన్యాసంవిధాయలోకద్వారాదిసామ్నాంపంచ
విధసామోపాస్తీనాంవిధానేనకాండద్వయస్యాప్యుభయార్థప్రతిపాద
కత్వేననియమాభావాచ్చ - కించయుంజానఃప్రథమంమనస్తత్త్వాయస
వితాభగః- అగ్నిజ్యోతిర్నిచాయ్య పృథివ్యాఅధ్యాభరత్- ఇతిచతు
ర్థకాండోపక్రమమంత్రే భగనామకః సవితాప్రథమంతత్త్వాయతత్త్వ
జ్ఞానాయ మనోయుంజానః - అగ్నిమగ్నిశబ్దవాచ్యంరుద్రంకార్యరూ
పంజ్యోతిర్జ్యోతిశబ్దవాచ్యలింగతత్త్వంనిచాయ్యలింగతత్త్వాంగతత్త్వ
యోః సామరస్యంజ్ఞాత్వాఅగ్నిశబ్దస్యకార్యరుద్రవాచకస్యోపలక్ష
కత్వేన జాఠరాగ్నిసాధారణ సకలజీవోపవర్ణనాదంగతత్త్వ లింగత
త్త్వయోస్సామరస్యంజ్ఞాత్వా పృథివ్యా శ్రీశైలోద్భవలింగవేదిస్వరూప
యాఅధ్యాభరతుడుభృఞ్ ధారణపోషణయోరితి ధారణంకృతవానితి
స్పష్టమేవ-సవితుర్లింగధారణస్య ప్రతిపాదితత్వేనోపక్రమోపసంహా
రయోర్విరోధే అసంజాతవిరోధిన ఉపక్రమస్యైవ ప్రబలత్వేనోపసం
హారస్యాపి తదనుగుణేనైవ నేయత్వాత్తన్మధ్యవర్తినో యుంజతే మన
త్యస్యమంత్రస్యాక్రమగతలింగధారణపరతయైవార్థస్య నేయత్వాత్ ·
నన్వేవమపియుంజానఇత్యుపక్రమమంత్రే అధ్యాభరదితిలిఙః భూతా
ర్థప్రతిపాదకత్వేన తథాయుజేవామిత్యుత్తరమంత్రే ఆతస్థురితిలిటో
భూతార్థవాచకత్వేన విధ్యన్వాయకానాంలిఙ్ లోట్తవ్యప్రత్యయానా
మన్యతరస్యాప్యశ్రవణేనానువాదరూపత్వా దనువాదస్యపురోవాదా
నురోధేన తాత్పర్యవర్ణనాదిత్యాత్పురోవాదేచఇషేత్వోర్జేత్వా
వాయవస్థోపాయవస్థ దేవోవస్సవితాప్రార్పయతుశ్రేష్ఠతమాయకర్మణే
ఇతిమంత్రేఇషేత్వాశాఖామాఛినత్తిఊర్జేత్వా ఇత్యాదీనాం వినియో
గం ప్రతిపాద్యసవితాప్రార్పయత్విత్యాదినాశాఖయాగోచరాయ
గాః ప్రస్థాపయతీతికర్మవిశేషేవినియోజనేన తత్రచప్రార్పయత్వితి

ఊోట్ప్రత్యయేన శ్రేష్ఠతమాయకర్మణః ప్రాపణవిధానాత్తస్యచ కర్మణా దర్శపూర్ణమాసాది ధర్మవిశేషరూపత్వేన తదనురోధేనాస్యతస్యా నువాదకత్వేన ప్రవృత్తస్య మంత్రజాతస్యానువాదరూపస్యపురోవాదా నురోధాద్ధర్మవిశేషపరత్వమితి-తదేతదవిచారితరమణీయం- తదేవశుక్ర స్తద్వాయుస్తత్సూర్యస్తచ్చచంద్రమాఇత్యాదినా వేదాంతసారోపనిషదో నిధనపతయేనమః - అమృతస్యదేవధారణోభూయాసమిత్యనేకేషాం శ్రుతివాక్యానాం లింగధారణపరాణాంపురోవాదత్వేనోపసర్జనస్యో చితత్వేనానువాదత్వేపి లింగధారణపరత్వస్యదుర్వారత్వాత్- వస్తుత స్తుఅధార్యభరదితినాత్రభృఞ్ ధాతోరధార్యబ్ పూర్వాల్లఙ్ప్రత్యయఃకిం తులేట్ప్రత్యయః తస్యవిధ్యర్థకత్వాద్వ్యజేవామితిమంత్రేపిలింగధార ణమనూద్యపంచాచారాష్టావరణానామప్రమాదఃపంచాక్షరవిద్యాయాః పఠనంకరణరూపేణ తత్సంనియోగశిష్టాశివపూజా- సర్వస్మాదేతస్మాత్ప రంజ్యోతిస్థంఫలమనూద్యకర్తృవిశేషం సవితారం పురస్కృత్య విధీ యతఇతి నాత్రశంకావకాశః- నన్వత్రకీదృశోవిధిః- విధిశ్చత్రైధాభిద్య తే- అపూర్వవిధిర్నియమవిధిఃపరిసంఖ్యావిధిశ్చేతి - తత్రకాలత్రయే కథమప్యప్రాప్తస్య ప్రాప్తిఫలకోవిధిరపూర్వాఖ్యః- యథావ్రీహీన్ప్రో క్షతీతి నాత్రవ్రీహీణాంసంస్కారకమస్యవినానియోగంమానాంతరేణక థమపిప్రాప్తిరస్తి- ప్రకృతోదాహృతమంత్రయోః పృథివ్యాఅధార్యభరది త్యస్యవేదాంతసారోపనిషదాది వాక్యప్రాప్యత్వాత్ ॥తథైవోత్తరమం త్రేపి పరంజ్యోతిష్ట్వస్యవాక్యాంతరప్రాప్తత్వాత్- పక్షప్రాప్తస్యాప్రా ప్తాంశపరిపూరణ ఫలోవిధిర్ద్వితీయోనియమవిధిః - యథావ్రీహీనవ హంతీత్యత్ర విధ్యభావేపి పురోడాశప్రకృతిద్రవ్యాణాం వ్రీహీణాంతం డుల నిష్పాదకత్వాక్షేపాదేవావహననప్రాప్తిర్భవతినతత్ప్రాప్త్యర్థో విధిః - కింత్వాక్షేపాదవహననప్రాప్తౌతద్వదేవనఖలోకానవగతకారణత్వా

విశేషాన్నఖవిదళనాదిరపి పక్షే ప్రాప్నుయాదితి అవహననస్యాప్రాప్తాం
శసంభవాత్తదంశపరిపూరణంఫలం- ప్రకృతేచాప్రాప్తాంశాభావాత్ ।
నాపితృతీయోవిధిః- ద్వయోశ్శేషిణోరేకస్య శేషస్యవా ఏకస్మిన్ శేషి
ణిద్వయోశ్శేషయోర్వా నిత్యప్రాప్తౌ శేష్యంతరస్య శేషాంతరస్యవాని
వృత్తిఫలకోవిధిఃపరిసంఖ్యేతిగీయతే- యథాగ్నిచయనే ఇమామగృభ్ణన్ని
త్యశ్వాభిధానీమాదత్తఇతి- యథానాచాతుర్మాస్యాంతర్గతేష్టి విశేషే
గృహమేధీయే ఆజ్యభాగౌ యజతీతి-అగ్నిచయనే అశ్వరశనాగ్రహణం
గర్దభరశనాగ్రహణంచేతిద్వయమనుష్ఠేయం- తత్రాశ్వరశనాగ్రహ
ణే - ఇమామగృభ్ణన్నితిమంత్రలింగాదేవరశనాగ్రహణస్యసామర్థ్య
రూపాన్నిత్యత్వం ప్రాప్నోతీతి నతత్ప్రాప్త్యర్థః- అప్రాప్తాంశపరిపూర
ణార్థోవావిధిః కింతు లింగావిశేషాద్గర్దభరశనాగ్రహణేపి మంత్రః
ప్రాప్నుయాదితి తన్నివృత్త్యర్థః తథాగృహమేధీయస్య దర్శపూర్ణ
మాసప్రకృతికత్వాత్ప్రకృతివద్వికృతిః కర్తవ్యేతివాక్యాతిదేశాదేనా
జ్యభాగౌ ప్రాప్నుతఇతి నతత్రవిధిస్తత్ప్రాప్త్యర్థః తన్నియమార్థోవా
కింత్వతిదేశాత్ప్రయాజాదికమంగాంతరమపి ప్రాప్నుయాదితి తన్ని
వృత్త్యర్థః- తథాగృహమేధీయాధికరణేపూర్వపక్షతీత్యేదముదాహృతం
ప్రకృతేచకింనియమార్థోవావిధిరితిచేదత్రోచ్యతే॥ పృథివ్యాఅధ్యా
భరదితివాక్యేచాత్ర నియమవిధిః- వేదాంతసారోపనిషదాదినాసామా
న్యతశ్శిలారూపస్సహిరణ్యరసాద్యన్యతమస్య లింగస్య ధారణప్రసక్తౌ
పృథివ్యేతి పృథివీశబ్దేన శ్రీశైలాదిసంభూతయోగ్యలింగధారణవిధానా
న్నఖవిదళనాదివదధారణీయ లింగనివృత్తిః ఫలమితివిధిరూపమేవేదం
వాక్యం- నానువాదరూపం- తథైవ శేషిణి దివ్యధామప్రాప్తౌపంచాక్ష
రేతర మంత్రాణామనేకేషాంసాధనత్వప్రతిషేధాత్పంచాక్షరస్యైవవీ
రశైవానాంముక్తిసాధనత్వంనాన్యేషాం- వీరశైవేతరేషాంపంచాక్షరా

ఙ్త్వా మృత్యుంజయప్రసాదాష్టాక్షరాదినా వేతిసాధనత్వావిశేషః ప్రతిపాదితో భవతి-తత్రైవసామరస్యస్యావిశేషేణలింగధారణాత్పంచాచారానుష్ఠానాదష్టావరణాచ్చేత్యవిశేష ప్రాప్తౌలింగధారణపురస్సరంసాధన విశిష్టసామరస్యంలబ్ధ్వా పంచాచారాష్టావరణపరిపాలనాదేవేతి నియమవిధిః- తేన పంచాచారాష్టావరణేష్వన్యతమానివృత్తిరప్రమాదేన సావధానత్వంచసిధ్యతీత్యాస్తాంవిస్తరః॥ అధ్వనామధ్వపతేశ్శేష్ఠస్యాధ్వనఃపారమశీవేతిమంత్రేణకృతకలాసంనిధానస్యలింగస్యదీక్షాపూర్వకధారణమిత్యాగమప్రకారోభాషాప్రబంధేష్వత్ర్కతేవలోకనీయః॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతరహస్యైకోత్తగతస్థళాభిజ్ఞ నీలకంఠకృతే నిగమాగమసారసర్వస్వసంగ్రహే క్రియాసారేలింగాంగసామరస్యలింగధారణ నిరూపణంనామ ఏకోనవింశోపదేశః.

శ్రీ

శ్రీమత్షట్స్థలమూర్తయే బ్రహ్మణేనమః.

వింశోపదేశప్రారంభః.

అథవింశోపదేశేస్మిన్లింగధారణవైభవం ॥వర్ణయామిసమాసేనపురాణాగమచోదితం ॥ ౧ ॥ కామికోత్తరే ॥శ్రీశైలలింగాభరణోభక్తస్సుందరియఃపుమాన్ ॥ వసామినికటేతస్యసగణోహంసదాశివః॥౨॥ మల్లింగధారణాత్ప్రీతియస్యాఃపునర్జాయతేమమ ॥ సాప్రీతిర్నైవవిజ్ఞానాత్కేవలాన్మమపూజనాత్ ॥౩॥ నయజ్ఞైర్నైవతపసాకృఛ్రైశ్చాంద్రా

యణాదిభిః ॥ నభూమండలదానాద్వా నవేదపఠనాదపి ॥ ౪ ॥ షల్లింగ
ధారణాదేవ సజ్జికాయాం యథావిధి ॥ షల్లింగధారణాల్లోకేనకించిద
పిదుర్లభం ॥ ౫ ॥ యల్లోకవసతింకాంక్షేత్తత్తత్సిద్ధ్యతిపార్వతి ॥ బ్ర
హ్మలోకంవిష్ణులోకంరుద్రలోకమథాపివా ॥ ౬ ॥ సంప్రాప్యయోగివి
హితంసోమలోకంమదాలయం॥సాలోక్యంచైవసారూప్యంసార్ష్టింసా
యుజ్యమవ్యథ ॥ ౭ ॥ ప్రయాతిధృతలింగోయఃసాక్షురస్యపురస్సరం॥
నతస్యనియమఃకశ్చిత్తార్క్షికశ్శృణుసుందరి ॥ ౮ ॥ పంచాచారపరోయ
స్తునిష్ఠోష్టావరణేషుచ ॥ తేనతప్తంతపస్సర్వం తేనసర్వమనుష్ఠితం॥ ౯ ॥
ప్రాతస్సాయంహస్తపీఠే సజ్జికాం తేవరోప్యమాం ॥ యథాశక్తియథాకా
లంవిత్తశాఠ్యవివర్జితః ॥ ౧౦ ॥ షల్లింగపరమోభూత్వా షల్లింగే
లీనమానసః ॥ నిమీల్యనయనద్వంద్వంరోదసోర్వ్యస్సంధివీక్షణః ॥ ౧౧ ॥
జపన్మంత్రంమదీయంయఃప్రమత్తఇవమత్సరః ॥ క్షణంగాయతిమాముచ్చై
రేభిర్నామభిరన్వహం ॥ ౧౨ ॥ హరశంభోమహాదేవనీలకంఠనిరామ
య ॥ కాలకాలకలానాథకామితార్థప్రదాయక ॥ ౧౩ ॥ కరోటిమా
లాభరణకటకీకృతసర్పరాట్ ॥ కరుణాకరకంకాళధరకాంతార్ధవిగ్ర
హ ॥ ౧౪ ॥ కర్మవిగ్రహకామారేకలయామికరాంబుజే ॥ ఏవంధ్యా
త్వాథవిన్యస్యప్రాణాన్స్వేయానివాదరాత్॥౧౫ ॥ సాక్షం దేవత్యాభా
గే ॥ శ్రీశైలసంభవంలింగంకంఠదేశేబిభర్తియః ॥ బిభర్తిశాంకరం
రూపంశంకరస్తస్యకింకరః ॥౧౬॥ శివలింగధరోమర్త్యోయస్మిన్దేశేవ
సేత్స్వయం॥తద్దేశస్థానరాస్సర్వేరాజాచసుఖమేధతే॥౧౭॥లింగధారణ
సంపన్నోయస్మిన్నివసతిస్స్వయం ॥తద్దేశమేవకైలాసంవిద్యాద్విత్తర్ద్ధి
సంపదాం ॥ ౧౮ ॥ దేశోయన్నివభక్తానామావాసస్తత్రనిర్భయం ॥ సు
ఖినస్సకలామర్త్యాస్సమేష్యంతిముదాన్వితాః ॥ ౧౯ ॥ అచ్ఛిన్నభక్త
పాదాబ్జపవిత్రీకృతపాంసవః ॥ యస్యగేహేనిపతితాస్తస్యగేహంపవిత్రీ

తం ॥ ౨౦ ॥ తత్క్షణాత్పతితస్తస్య ప్రయాంతి గతిముత్తమాం ॥ శివరహస్యేఉ
త్తరభాగే కృతకలం ప్రతి కుండోదరవచనం ॥ వైశ్యోఽసి త్వం కృతకలజాత్యా
భక్త్యా తు శంకరః ॥ ౨౧ ॥ యతస్త్వం శివలింగేన విభూషితహృదంబుజః ॥
అజ్ఞానాదథ వాజ్ఞానాచ్ఛివలింగం బిభర్తి యః ॥ ౨౨ ॥ శిఖాయాం బా
హుమూలే వా కంఠదేశే హృదంబుజే ॥ హృదయే శ్లాఘ్యముదితం శివలిం
గస్య ధారణం ॥ ౨౩ ॥ అంతర్దహారనుధ్యేచ బహిర్హృదయమధ్యతః ॥ దీ
క్షాక్రమేణ ధత్తే చేత్తస్య శేసిద్ధయోఽష్టతాః ॥ ౨౪ ॥ స ఏవ ధన్యః పూతాత్మా
సఫలం తస్య జీవితం ॥ పితా మాతా సుతః పత్నీ పౌత్రః పౌత్రీ సుతా స్నుషా
౨౫ ॥ కృతార్థాశ్శివసంబంధాన్ముక్తిం యాంత్యతిదుర్లభాం ॥ అత్రైక
మితిహాసం తే కథయామి సమాసతః ॥ ౨౬ ॥ సావధానేన మనసా శృణు
యాస్త్వమతంద్రితః ॥ పురా త్వజామిళో నామ్నా స్వర్ణస్తేయో దురాస
దః ॥ ౨౭ ॥ పాపిష్ఠః పరదారేషు స్వయం విషనియోజకః ॥ ఇతశ్చేతశ్చ విచర
న్స్వకుక్షిపరిపూర్తయే ॥ ౨౮ ॥ కాలేన గచ్ఛతా సోఽయం హతాతృతకల
స్స్వయం ॥ వేశ్యాం కృశోదరీం కాంచిన్నృత్యకౌశలశాలినీం ॥ ౨౯ ॥ ఆసాద్య
దేశదేశేషు తయా సాకం చచార సః ॥ సువర్ణభూషణైర్దివ్యైర్ముక్తాహా
రైర్విభూషితా ॥ ౩౦ ॥ సహస్రాంతరవిత్తాని నృత్తవిద్యార్జితాని తు ॥ గృహీ
త్వా స్వస్య విషయం గంతుముద్యుక్తమానసా ॥ ౩౧ ॥ సర్వదేశవిభాగజ్ఞా చతు
రారూపశాలినీ ॥ మిత్రగుప్తస్య విషయం ప్రాప్తా శైవస్య కస్యచిత్ ॥ ౩౨ ॥
తస్యాస్తి నియమః కశ్చిద్ద్వికాలం లింగధారిణః ॥ కృత్వా ప్రదక్షిణం భక్త్యా
పూజయామి ప్రయత్నతః ॥ ౩౩ ॥ తతః పాపాని సర్వాణి భస్మసాత్కర
షాణ్యహం ॥ ఇతి నిశ్చిత్య విషయే చాగ్రేణాధ్వనిచారిణాం ॥ ౩౪ ॥ సర్వ
స్వహర్తా గ్రవ్యేషు లోభాద్వైశ్యకులోద్భవ ॥ ఏవం సంపాదితద్రవ్యో
భుజిష్యైర్బహుభిర్వృతః ॥ ౩౫ ॥ అజామిళం మధ్యమార్గే దృష్ట్వా
వేశ్యాం చ భూషితాం ॥ ౩౬ ॥ స్వభృత్యాంశ్చౌర్యకుశలాన్ప్రేషయామా

సభూమిపః ॥ సౌధమాస్థాయవిపులంరుచిరస్తంభసంయుతం ॥ ౩౭ ॥ మి
త్రగుప్తస్స్వకీయాభిస్సంవృతస్త్రీభిరంజసా ॥ యోజనత్రయపర్యంతంప
శ్యన్నధ్వనిచారిణః ॥ ౩౮ ॥ ప్రేషితాస్తేనగణికామగచ్ఛన్నికటేత
దా ॥ అజామిళంతదాప్రాహ వేశ్యాసాచకృశోదరీ ॥ ౩౯ ॥ ఆయాం
తినికటంభృత్యామిత్రగుప్తేరితాఇమే ॥ మదీయంసకలంవిత్తంహరిష్యం
తితదంజసా ॥ ౪౦ ॥ అశక్తస్త్వంపాలనేహిసంచితద్రవిణస్యతు ॥ అ
నాయుధకరోఽశక్తపకాకీభయకంపితః ॥ ౪౧ ॥ అబలాహముపాయంతే
కథయేఽవహితశ్శృణు ॥ నియమఃకశ్చిదస్త్యస్యభూపతేశ్శ్చాగ్ర్యశాలినః ॥
౪౨ ॥ ప్రాతస్సాయంసమాయాతవిరక్తపరిపూజనే ॥ అయంచసవితేదా
నీమస్తమేతిద్రుతంతతః ॥ ౪౩ ॥ విరక్తవేషమాస్థాయకాపీనేనావశేషి
తః ॥ లింగాకారేణబధ్నీయాఃకంఠదేశేమదార్జితం ॥ ౪౪ ॥ ద్రవిణం
సకలంశీఘ్రంకాషాయేనావకుంఠితం ॥ ప్రమత్తఇవముక్తస్సన్భస్మభూషి
తవిగ్రహః ॥ ౪౫ ॥ విరక్తఇవగచ్ఛత్వంపురతఃపుణ్యలక్షణః ॥ ప్రాపయి
ష్యంతిరాజానంభటాస్త్వామాజ్ఞయేశితుః ॥ ౪౬ ॥ సాయమభ్యర్చిత
శ్శీఘ్రంబహిర్నిర్గచ్ఛమాసతః ॥ భుక్త్వాతద్దత్తమన్నాది శూన్యదేవా
యంవ్రజేః ॥ ౪౭ ॥ అహంవ్రజామితత్రైవనిశీథేహృతభూషణా ॥ మి
ళిత్వామామకందేశంగచ్ఛావత్వరయాతదా ॥ ౪౮ ॥ ఇత్యుక్త్వాతంత
థాకృత్వాబధ్వాకంఠేనిజంధనం ॥ పురతఃప్రేషయామాసపృష్ఠతస్స్వయ
మాగతా ॥ ౪౯ ॥ భటాఃకృశోదరీంప్రాప్యసర్వాభరణభూషితాం ॥
సర్వస్వముపహృత్యాశు విరక్తంతమజామిళం ॥ ౫౦ ॥ గృహీత్వారాజ
నికటంప్రాపయామాసురంజసా ॥ విరక్తంసాయమాయాంతందృష్ట్వాభ
క్తిసమన్వితః ॥ ౫౧ ॥ అవరుహ్యస్వయంసౌధాద్గృహీత్వా తత్పదద్వ
యం ॥ నీత్వాంతర్గృహమప్యేనమన్నైర్భక్ష్యైరపూపుజత్ ॥ ౫౨ ॥ స్వీ
కృత్యపూజాంతాంరాజ్ఞాసావ్రతపరాయణః ॥ భస్మానులిప్తసర్వాంగః

ప్రాణవత్పురవర్తిని ॥ ౫౩ ॥ సస్తస్య ప్టే స్వగృహం చిత్తే తస్యై విధాయ
రాగతః ॥ లింగవన్నిష్ఠ ఇత్యేవం లింగం మనసి సంస్మరన్ ॥ ౫౪ ॥ కిమేవం మ
మృథా వేత్తి విచారావిష్టమానసః ॥ నిర్గత్య త్వరయా గంతుం వేశ్యావం
చనతత్పరః ॥ ౫౫ ॥ విచచార స్వదేశస్య మార్గం కాతరమానసః ॥ త
త్ర దేవాలయేష్వన్యేష్వాగత్యాగతభూషణా ॥ కాలోఽతీతస్సకీయోఽసౌ
నాగతః కింకరోమ్యహం ॥ ౫౬ ॥ కిమేష జీవతి క్రూరైర్వ్యాలైర్బాధ్ధి
తః కిము ॥ గృహీత్వా ద్రవిణం కిం చ గతోఽసావితి చింతయా ॥ ౫౭ ॥ కృ
శోదరీ బహిర్గత్వా దృష్ట్వాన్యేన తు వర్త్మనా ॥ గచ్ఛంతం సహసాగత్వా జ
గ్రాహ గణికా చరం ॥ ౫౮ ॥ ధనలోభాదసావుచ్చైరుదన్న్యాయ ఇత్యసౌ
కిమేతదితి మార్గస్థాస్తమపృచ్ఛంత మానుషాః ॥ ౫౯ ॥ అజామిళః ॥ విర
క్తమశివాచారా వేశ్యా గృహ్ణాతి నత్వరం ॥ యుక్తం కిమేతద్ద్రష్టవ్యమిత్యే
నం తామభాషత ॥ ౬౦ ॥ సా చ వేశ్యా నదీయోఽసౌ భృత్యో మద్వంచనో
ద్యతః ॥ ఏవం ప్రవృత్తస్సంవాదస్తయోర్వేశ్యాభుజిష్యయోః ॥ ౬౧ ॥ కో
లాహలమిమం శ్రుత్వా రాజకీయాస్సమాగతాః ॥ విచార్య తద్గళే బద్ధం ద్ర
విణం సమపాహరన్ ॥ ౬౨ ॥ సర్వం నివేద్య రాజ్ఞే తం నికటే ప్రాపయ
న్నిమం ॥ దృష్ట్వా కపటినం దుష్టం శిరశ్ఛేదమకారయత్ ॥ ౬౩ ॥ శాంక
రాస్తం సమారోప్య విమానమతిసుందరం ॥ ప్రాపయంస్సంచ కైలాసం నిక
టం శంకరస్య చ ॥ ౬౪ ॥ శ్రీశంకరః ॥ నందీశ దృశ్యతామేష దీక్షాం కు
రు మదాజ్ఞయా ॥ కృతదీక్షః పూర్వదిశి కైలాసావరణాధిపః ॥ ౬౫ ॥
ముండినామ్నాతివిఖ్యాతో మత్సారూప్యం ప్రయాతు సః ॥ బాఢమిత్యథ వ
క్త్యాంతం నందినం ప్రశశాస సః ॥ ౬౬ ॥ దీక్షాం శైవీం విధాయాశు విధినా
గమచోదితాం ॥ నిగమానాగమానేనమధ్యాపయత సోఽంజసా ॥ ౬౭ ॥
సుయశాః ప్రాహ నందీశం శివభక్తిపరాయణం ॥ నాథ మే సంశయః కశ్చిదా
గతః కోఽత్ర సన్నిధా ॥ ౬౮ ॥ అనేన కిం తపశ్చీర్ణం కీదృశీ భక్తిరూర్జితా ॥

నోయజ్ఞస్తేనసనిర్వృత్తిః ఈదృశీప్రాపిసైగతిః ॥ ౬౯ ॥ ఏవంపృష్టోనందీశ
నఃప్రాహగంభీరయాగిరా ॥ అజామిళస్యవృత్తాంతంసుయశాయైయథా
తథం॥ ౭౦ ॥ సుయశాపునరేవాహవిస్మయాపిష్టమానసా ॥ ఏతాదృశస్య
దుష్టస్యమహత్పృత్యోర్వ్యక్తచేతసః ॥ ౭౧ ॥ సారూప్యజ్ఞానినాంప్రాప్యం
ప్రాదాదస్యకథంశివః ॥ ఇత్యేవంసంవదన్తీంతాంనందీశఃప్రత్యభాష
త ॥ ౭౨ ॥ వల్లభేశ్రుణుగౌరీశస్సులభస్సర్వకామదః ॥భక్తిలేశేనసంతు
ష్టోభగవాన్భక్తవత్సలః ॥ ౭౩ ॥అంతకాలేపిశేషేణభూతిభూషితవి
గ్రహః ॥ సువర్ణేప్రాణవల్లోశ్చాల్లింగబుద్ధిసమన్వితః ॥ ౭౪ ॥ అజామి
ళోన్యస్తభావఔపమ్యాల్లింగవర్ధనే ॥ ఆశయాలీనహృదయోలింగంసమ్య
గనుస్మరన్ ॥ ౭౫ ॥ లింగేసమర్పితప్రాణస్తత్యాజాసౌకళేబరం ॥ త
స్మాత్తేనైవసంతుష్టస్స్వగణేష్వన్యయోజయత్ ॥ ౭౬ ॥ దీక్షాంకృత్వా
మయాసమ్యగనుశిష్టశ్శివాజ్ఞయా ॥ గణత్వమపిసంప్రాప్యఖ్యాతోఢుండీ
శనామతః ॥ ౭౭ ॥ ఇత్యేవంసుయశాందేవీంనందీశోభాషతస్ఫుటం ॥
తతోఢుండీతపస్తప్త్వావరమాసాద్యశంకరాత్ ॥ ౭౮ ॥ గణికాయాఃకృశో
దర్యాఃప్రార్థయామాసనిర్వృతిం ॥ సాచాంతేశివసాయుజ్యంప్రాపశం
భోరథాజ్ఞయా ॥౭౯॥ మిత్రగుప్తోప్యసౌరాజాతతఃకాలేనగచ్ఛతా ॥ భ
క్తపూజామహిమ్నైవవిరక్తోవిషయేషుసః ॥ ౮౦ ॥చౌర్యబుద్ధింవిహాయా
థస్వార్జితానిధనానిచ ॥ ఇష్టాపూర్తేషుశివస్థానస్యోద్ధరేచవ్యావర్తయ
త్ ॥ ౮౧ ॥ శివలింగేశివాచారస్సామరస్యమవాపసః ॥ ఏవంకృత
కలంప్రాహప్రీత్యాకుండోదరస్స్వయం ॥ ౮౨ ॥నత్వాకృతకలఃప్రీతః
కుండోదరపదాంబుజం ॥ దృఢభక్తిసమాయుక్తస్స్వేచ్ఛాచారీనిజాన్సు
తాన్ ॥ ౮౩ ॥ బంధూనపివిశేషేణకృత్వాలింగాంగసంగినః ॥ నివే
శ్యశంభోర్నికటే చిరజీవితయాస్వయం ॥౮౪ ॥ సశరీరోవసత్యేవస్తస్మా
చ్ఛాంకరదీక్షయా ॥దీక్షితాలింగపరమాఃప్రయాంతిపరమంసుఖం ॥౮౫॥

క్తత్త్వాద్వివదన్నైర్నైర్వ్యైర్వీరశైవంపఠిష్యతే ॥ తస్మాచ్ఛ్రీశైలజంలింగంధ
ర్తవ్యశ్శివపదేప్సుభిః ॥ ౨౬ ॥

ఇతి శ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతరహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ నీలకంఠకృతే నిగమాగమసారసర్వస్వసంగ్రహే క్రియాసారే లింగధారణవైభవో నామ వింశోపదేశః.

ఓం

శ్రీగురుభ్యో నమః.

ఏకవింశోపదేశప్రారంభః

శ్రీమంత్రమూర్తయే తుభ్యం శివాయ శివదాయినే ॥ నమశ్శ్రీగు
రునాథాయ షట్స్థలబ్రహ్మమూర్తయే ॥ ౧ ॥ ఏకవింశోపదేశేస్మిన్మహా
లింగస్య లక్షణం ॥ ఆద్యతత్త్వస్య శైవానాం ధ్యేయస్య హృదయాంబుజే ॥
య ఆత్మాపహతపాప్మేత్యాదిఛాందోగ్యవాక్యేన విరజత్వవిశోకత్వాదివి
శిష్టస్య హృదాకాశమధ్యవర్తినః సకలనిష్కలాత్మకస్యాదితత్త్వస్యో
త్తరక్రమేణాంకురితసామరస్యస్యావిచ్ఛిన్న ధారారూపేణ బహిర్ధృత
స్యాంతర్విద్యమానస్య చాభేదభావనాప్రకారః ॥ క్వచిచ్చతుర్వింశతితత్త్వా
ని క్వచిత్త్రియస్త్రింశత్తత్త్వాని తేషు చావాంతరభేదకల్పనేత్యాని యమప్రా
ప్తానియమేనాగమోక్తప్రకారేణ కర్తృసాదాఖ్య కర్మసాదాఖ్య మూ
ర్తసాదాఖ్యా మూర్తసాదాఖ్య శివసాదాఖ్యానాం నివృత్తిప్రతిష్ఠావి
ద్యాశాంతిశాంత్యతీతకలాస్సంజ్ఞాభేదాః అకారశ్చ ఉకారశ్చ మకారో
బిందురేవ చ ॥ అర్ధచంద్రనిరోధీ చ నాదో నాదాంత ఏవ చ ॥ ౨ ॥ శక్తి
శ్చ వ్యాపినీ చైవ వ్యోమరూపాత్వనంతరం ॥ అనాథానాశ్రితా చైవ సమ

ನಾಡ್ಯಸ್ವನಾತಥಾ ॥ ३ ॥ಸುಮನಾಂತಂಪಾಶಜಾಲಮುಸ್ಮನ್ಯಂ ತೇಪರಸ್ಮಿನಃ ॥ ಇತ್ಯಾದ್ಯಾಷ್ಷೋಡಶಕಲಾಸ್ಸಾನ್ನವಾಖ್ಯಾಸ್ಸಂಪುಟೀಕೃತಾಃ ॥ ೪ ॥ ಕಲಾಭಿಶ್ಚ ತುವರ್ಣರೂಪಾಭಿಃಖ್ಯಾತಾಃಪಂಚಾಕ್ಷರಾಖ್ಯಯಾ ಪ್ರಣವವ್ಯಷ್ಟಿರೂಪಯಾಪಂ ಚಾಕ್ಷರಸಮಷ್ಟಿರೂಪೇಣ ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರಬಿಂದುನಾದಾತ್ಮಕ ಪ್ರಣ ವೇನಚ ವಾಚ್ಯರೂಪಸ್ಯಆಕೃತತ್ವರೂಪಮಹಾಲಿಂಗಸ್ಯೈವೋಪಾಸ್ಯಸ್ಯಾ ಗಮ ಶೈವಾದಿಕೈರಪೇತ್ಯುಪಶೇಷಾತ್ತದವಾಂತರತತ್ವ ಭೇದೇಷ್ವಪ್ಯುಪಇತಿಸರ್ವವಿದ್ಯಾ ಕರೂಪ್ಯಂವೀರಶೈವೇಲಅತಿಶಯಶ್ಚ॥

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ ॥ ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರೇಮಹಾತೀರ್ಥೇಗಂಗಾಕಾಳಿಂದಿಸಂಗಮೇ ಪ್ರಯಾಗೇಪರಮೇಪುಣ್ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಸ್ಯವರ್ತ್ಮನಿ ॥ ೫ ॥ಮುನಯಸ್ಸಂಶಿತಾ ತ್ಮಾನಸ್ಸತ್ಯವ್ರತಪರಾಯಣಾಃ ॥ ಮಹಾಜಸೋಮಹಾಭಾಗಾಃಮಹಾಸತ್ರ ವಿತೇನಿರೇ ॥ ೬ ॥ ತತ್ರಸರ್ವಂಸಮಾಕರ್ಣ್ಯ ವ್ಯಾಸಶಿಷ್ಯೋಮಹಾಮುನಿಃ ॥ಆಜ ಗಾಮಮುನೀನ್ದ್ರಷ್ಟುಂಸೂತಃಪೌರಾಣಿಕೋತ್ತಮಃ ॥ ೭ ॥ ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸೂತಮಾ ಯಾಂತಂಪೂಜಾಂಚಕ್ರುರ್ಯಥಾವಿಧಿ ॥ವೇದಾಂತಸಾರಸರ್ವಸ್ವಂಪುರಾಣಂಶ್ರಾ ವಯಾಶುನಃ ॥ ೮ ॥ ಸೂತಃ ॥ ಶೃಣ್ವಂತುಮುನಯಸ್ಸರ್ವೇಪುರಾಣಂವೇದ ಪಾರಗಂ ॥ ಪುರಾಕಾಲೇನಮಹತಾಕಲ್ಪೇತೀತೇಪುನಃಪುನಃ ॥ ೯ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ನು ಪರತೇಕಲ್ಪೇಪ್ರವೃತ್ತೇಸೃಷ್ಟಿಕರ್ಮಣಿ ॥ ಮುನೀನಾಂಷಟ್ಕುಲೀನಾನಾಂಬ್ರುವತಾಮಿ ತರೇತರಂ ॥ ೧೦ ॥ ಇದಂಪರತರಂಚೇತಿಸಂವಾದಸ್ಸುಮಹಾನಭೂತ್ ॥ ಲೇ ಭಿಜಸ್ಮುರ್ವಿಧಾತಾರಂಬ್ರಹ್ಮಾಣಂಸ್ರಷ್ಟುಮವ್ಯಯಂ ॥ ೧೧ ॥ ವಾಗ್ಭಿರ್ವಿನಯ ಗರ್ಭಾಭಿಸ್ಸರ್ವೇಪ್ರಾಂಜಲಯೋಬ್ರುವನ್ ॥ ತ್ವಂಹಿಸರ್ವಜಗದ್ಧಾತಾಸರ್ವಕಾ ರಣಕಾರಣಂ ॥ ೧೨ ॥ಕಃಪುಮಾನ್ಸರ್ವತತ್ವೇಭ್ಯಃಪುರಾಣಃಪರತಃಪರಃ ॥ಬ್ರ ಹ್ಮಾ॥ ಯತೋವಾಚೋನಿವರ್ತಂತೇಅಪ್ರಾಪ್ಯಮನಸಾಸಹ ॥೧೩॥ ಯಸ್ಮಾತ್ಸ ರ್ವಮಿದಂಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುರುದ್ರೇಂದ್ರಪೂರ್ವಕಂ ॥ ಸಹಭೂತೇಂದ್ರಿಯೈಸ್ಸರ್ವೈಃ ಪ್ರಥಮಂಸಂಪ್ರಸೂಯತೇ ॥ ೧೪ ॥ ಏಷದೇವೋಮಹಾದೇವಸ್ಸರ್ವಜ್ಞೋಜಗದೀ ಶ್ವರಃ ॥ ಅಯಂತುಪರಯಾಭಕ್ತ್ಯಾದೃಶ್ಯತೇನಾನ್ಯಥಾಕ್ವಚಿತ್ ॥೧೫॥ರುದ್ರೋ

హరిశ్చాప్యత్రైవతథాన్యేపిసురేశ్వరాః ॥ భక్త్యాపరమయాతస్యనిత్యం
దర్శనకాంక్షిణః ॥ ౧౬ ॥ బహునాత్రకిముక్తేనశివభక్త్యావివిచ్యతే ॥
ప్రసాదాదేవసాభక్తిః ప్రసాదోభక్తిసంభవః ॥ యథేహాంకురతోబీజంబీ
జతోవాయథాంకురః ॥ ౧౭ ॥ తస్మాదీశప్రసాదార్థంయూయంగత్వా
భువంద్విజాః ॥ దీర్ఘసత్రంసమాకృధ్వందివ్యంవర్షసహస్రకం ॥ ౧౮
అముష్యచాధ్వరేంద్రస్యశివస్యైవప్రసాదతః ॥ వేదోక్తవిద్యాసారంతు
జాయతేసాధ్యసాధనం ॥ ౧౯ ॥ మునయః ॥ అథకింపరమంసాధ్యంకిం
వాతత్సాధనంపరం ॥ సాధకంకీదృశంతత్రతదిదంబ్రూహితత్వతః ॥ ౨౦ ॥
బ్రహ్మా ॥ సాధ్యంశివపదప్రాప్తిస్సాధనంతస్యసేవనం ॥ సాధకస్తత్ప్రసా
దాద్యోనిత్యాదిఫలనిస్పృహః ॥ ౨౧ ॥ కర్మకృత్వాతువేదోక్తంతదర్పి
తమహేశ్వరం ॥ పరంమేధాపరిప్రాప్తిస్సాలోక్యాదిక్రమాత్తతః ॥ ౨౨ ॥
తత్తద్భక్త్యనుసారేణసర్వేషాంపరమంఫలం ॥ తత్సాధనంబహువిధంసా
క్షాదీశేనబోధితం ॥ ౨౩ ॥ సంక్షిప్యతత్రవస్సారంసాధనంతుబ్రవీమ్య
హం ॥ శ్రోత్రేణశ్రవణంతస్యవచసాకీర్తనంతథా ॥ ౨౪ ॥ మనసామ
ననంతస్యమహాసాధనముచ్యతే ॥ శ్రోతవ్యఃకీర్తితవ్యశ్చమంతవ్యశ్చ
మహేశ్వరః ॥ ౨౫ ॥ శ్రుతిఃస్మృతిఃప్రమాణంనఃసాధనేస్మిన్మహత్తరే ॥ అ
నేనసాధనేనైవగతాస్సాధ్యంమహాజనాః ॥ ౨౬ ॥ సాధకామునయో
ప్యూయంసాధనేనామునాపరం ॥ సాధ్యంవ్రజతసర్వార్థంసాధనైకప
రాయణాః ॥ ౨౭ ॥ ప్రత్యక్షంచక్షుషాజ్ఞాత్వాతత్రచైకఃప్రవర్తతే ॥
అప్రత్యక్షంహిసర్వత్రజ్ఞాత్వాశ్రోత్రేణచేష్టతే ॥ ౨౮ ॥ తస్మాచ్ఛ్రవణ
మేవాదౌశ్రుత్వాగురుముఖాద్బుధః ॥ తతస్సంసాధయేదస్యకీర్తనంమ
ననంసుధీః ॥ ౨౯ ॥ క్రమాన్మననపర్యంతంసాధనేస్మిన్సుసాధితే ॥ శివ
యోగోభవేత్తేనసాలోక్యాదిక్రమాచ్ఛనైః ॥ ౩౦ ॥ సర్వదుఃఖక్షయః
పశ్చాత్స్వానందశ్చలభ్యతే ॥ అభ్యాసాత్క్లేశతస్తద్వైపశ్చాదత్యంత

మంగళం ॥ ౩౧ ॥ మునయః ॥ మననం కీదృశం బ్రహ్మన్ శ్రవణం చాపి కీ
దృశం ॥ కీర్తనం వాథ కిం తస్య కీర్తయేత్తద్యథాతథం ॥ ౩౨ ॥ బ్రహ్మే
శప్రతాపగుణరూపవిలాసనామ్నాం యుక్తిప్రియేణ మనసా పరిశోధనం
యత్ ॥ తత్సమ్మతం మననమీశ్వరదృష్టిలభ్యం సర్వేషు సాధనవరేష్వపి
ముఖ్యముఖ్యం ॥ ౩౩ ॥ గీతాత్మనా శ్రుతిపరేణ చ భాషయా చ శంభుప్ర
తాపగుణరూపవిలాసనామ్నాం ॥ వాచా స్ఫుటేన రసవస్తు చ దర్శనం య
త్తత్కీర్తనం భవతి సాధనమంత్రమధ్యం ॥ ౩౪ ॥ యేనాపి కేన కరణేన
చ శబ్దపుంజో యత్ర క్వచిచ్ఛివపరః శ్రవణేంద్రియేణ ॥ స్త్రీకేళివద్ధృతరసః ప్ర
ణిపీయతే చ తద్వై బుధాః శ్రవణమత్ర జగత్ప్రసిద్ధం ॥ ౩౫ ॥ సత్సంగమే
న భవతి శ్రవణం పురస్తాత్సంకీర్తనం ప్రణిపతేదథ తద్రహస్యం ॥ సర్వో
త్తమం భవతి తన్మననం తదంతే సర్వోఽపి సంభవతి శంకరదృష్టిపాతాత్ ॥ ౩౬
అస్మిన్ సాధనమాహాత్మ్యే పురావృత్తం మునీశ్వరాః ॥ యుష్మదర్థం ప్ర
వక్ష్యామి శృణుధ్వం మునిసత్తమాః ॥ ౩౭ ॥ పురా మమ గురుర్వ్యా
సః పరాశరమునేః సుతః ॥ తపశ్చచార సంభ్రాంతః సత్సరస్వత్యాస్తటే
శుభే ॥ ౩౮ ॥ గచ్ఛన్ స్వచ్ఛయా తత్ర విమానేనార్కరోచిషా ॥ సన
త్కుమారో భగవాన్ దదర్శ మమ దేశికం ॥ ౩౯ ॥ ధ్యానారూఢః ప్ర
బుధ్యాసౌ దదర్శ తమజాత్మజం ॥ ప్రణిపత్యాథ తం శ్రద్ధాపరః కౌతూ
హలాన్మునిః ॥ ౪౦ ॥ దత్త్వార్ఘ్యమస్మై ప్రదదౌ దేవయోగ్యం చ విష్టరం ॥
ప్రసన్నః ప్రాహ తం ప్రహ్వం ప్రభుర్గంభీరయా గిరా ॥ ౪౧ ॥ సనత్కు
మారః ॥ సత్యం మునే తపశ్లాఘ్యస్సాక్షాచ్ఛంకరగోచరః ॥ సశిష్యోఽప్య
సహాయోఽత్ర తపశ్చరసి కిం కృతే ॥ ౪౨ ॥ ఏవముక్తః కుమారేణ ప్రోవాచ
స్వాశయం మునిః ॥ ధర్మార్థకామమోక్షాశ్చ వేదమార్గకృతాదరాః ॥
౪౩ ॥ బహుధా స్థాపితా లోకే మయా త్వత్కృపయా తథా ॥ ఏవంభూత
స్య చాప్యేవం గురుభూతస్య సర్వతః ॥ ౪౪ ॥ ముక్తిసాధనకం జ్ఞానం నో

చేతిపరమాద్భుతం॥ తపశ్చరామిముక్త్యర్థం నజానేతత్ర కారణం॥ ౪౫॥
ఇత్థంకుమారోభగవాన్వ్యాసేనమునినాస్థితః॥ సమర్థం ప్రాహవిప్రేం
ద్రానిశ్చయంముక్తికారణం ॥ ౪౬ ॥ శ్రవణంకీర్తనంశంభోర్మననంచ
మహత్తరం ॥ త్రిపురంసాధనంముక్తావిద్యతే వేదసంమతం ॥ ౪౭ ॥ పు
రాహమపిసంభ్రాంతోముక్తిసాధనసంభ్రమః ॥ అచరంమందరేశైలేత
పశ్చర్యామతిస్థిరః॥ ౪౮॥ శివాజ్ఞయాతతఃప్రాప్తోభగవాన్నందికేశ్వరః॥
సమేదయాళుర్భగవాన్సర్వసాక్షీగణేశ్వరః ॥ ౪౯ ॥ ఉవాచమహ్యం
సస్నేహంముక్తిసాధనముత్తమం ॥ శ్రవణంకీర్తనంశంభోర్మననం వేదసం
మతం ॥ ౫౦ ॥ త్రిపురంసాధనంముక్తాశివేనమమభాషితం ॥ శ్రవణా
దిత్రికంబ్రహ్మన్కురుష్వేతిముహుర్ముహుః ॥౫౧॥ ఏవముక్త్వాతతోవ్యా
సంసానుగోవిధినందనః॥ జగామస్వంవిమానేనపదంపరమశోభనం॥౫౨॥
ఏవముక్తంసమాసేన పూర్వవృత్తాంతమద్భుతం ॥ ఋషయః ॥ శ్రవ
ణాదిత్రికంసూతముక్త్యుపాయంత్వయోదితం ॥ ౫౩ ॥ శ్రవణాదిత్రికా
శక్తఃకింకృత్వాముచ్యతేజనః॥ అయత్నేనైవముక్తిస్స్యాత్కర్మణాకేనహే
తునా ॥ ౫౪ ॥ శ్రవణాదిత్రికాశక్తోలింగంబేరంచశాంకరం॥ సంస్థాప్య
నిత్యమభ్యర్చ్యతరేత్సంసారమండలం ॥ ౫౫ ॥ అపిద్రవ్యంచదేహం
చయథాబలమవంచకః ॥ అర్పయేల్లింగబేరార్థమర్చయేదపిసంతతం
౫౬ ॥ మంటపంగోపురంతీర్థంమఠంక్షేత్రంతథోత్సవం ॥ వస్త్రంగం
ధంచమాల్యంచధూపందీపంచభక్తితః ॥ ౫౭ ॥ వివిధాన్నంచనైవేద్యమ
పూపవ్యంజనైర్యుతం ॥ ఛత్రంధ్వజంచవ్యజనంచామరంచాపివాహనం॥
౫౮ ॥ రాజోపచారవత్సర్వంరచయేల్లింగబేరయోః ॥ ప్రదక్షిణనమ
స్కారంయథాశక్తిజపంతథా ॥ ౫౯ ॥ ఆవాహనాదిసర్గాంతంనిత్యంకు
ర్యాత్సమాహితః ॥ నిత్యమర్చయతేదేవంలింగేబేరేచశాంకరే॥ ౬౦ ॥ సి
ద్ధిమేతిశివప్రీత్యాహిత్వాపిశ్రవణాదికం॥ శివలింగాచనామాత్రాన్ముక్తాః

శ్రూర్వేమహాజనాః ॥ ౬౧ ॥ మునయః॥ బేరమాత్రేషుసర్వత్రపూజ్యా
స్తేదేవతాగణాః ॥ లింగేబేరేచసర్వత్రకథంసంపూజ్యతేశివః ॥ ౬౨॥
సూతః ॥ అహోమునీశ్వరాఃపుణ్యాంప్రజామ్యేషసమాశ్రితం॥అత్ర
నక్తామహాదేవోనాన్యోస్తిపురుషఃక్వచిత్ ॥ ౬౩ ॥ శివేనోక్తంప్రవక్ష్యా
మిక్రమాద్గురుముఖాచ్ఛ్రుతం ॥శివైకోబ్రహ్మరూపత్వాన్నిష్కళఃపరికీర్తి
తః ॥ ౬౪ ॥ రూపిత్వాత్సకలస్తద్వత్తస్మాత్సకలనిష్కళః ॥ నిష్కళత్వా
న్నిరాకారంలింగంతస్యసమాగతం ॥ సకలత్వాత్తథాబేరంసాకారంత
స్యసంగతం ॥ ౬౫ ॥ సకలాకారరూపత్వాచ్ఛ్రీష్మాన్బ్రాభిధఃపరః ॥ అ
పిలింగేచబేరేచనిత్యమభ్యర్చ్యతేజనైః ॥ ౬౬ ॥ అబ్రహ్మత్వాత్తదన్యే
షాంనిష్కళత్వంనహిక్వచిత్ ॥ తస్మాత్తేనిష్కళేలింగేనారాధ్యాస్తేసు
రేశ్వరాః ॥ ౬౭ ॥ అబ్రహ్మత్వాచ్చజీవత్వాత్తథాన్యేదేవతాగణాః॥ తూ
ష్ణీంసకలమాత్రత్వాదర్చ్యంతేబేరమాత్రకే ॥ ౬౮ ॥ జీవత్వంశంకరా
న్యేషాంబ్రహ్మత్వంశంకరస్యచ ॥ వేదాంతసారసంసిద్ధంప్రణవార్థప్ర
కాశనాత్ ॥ ౬౯॥ ఏవమేవపురాపృష్టోస్కందేననందికేశ్వరః ॥సనత్కు
మారః॥ శివాన్యదేవతాంశానాంసర్వేషామపిసర్వశః ॥ ౭౦ ॥ బేరమా
త్రంహిపూజార్థంశ్రుతందృష్టంచభూరిశః ॥శివమాత్రస్యపూజాయాం
లింగంబేరంచదృశ్యతే ॥ ౭౧ ॥ తదేతచ్ఛ్రీహికల్యాణతత్త్వంమేసాధు
బోధయ॥నందికేశ్వరః॥ అనుత్తరమిదంప్రశ్నంరహస్యంబ్రహ్మలక్షణం॥
౭౨ ॥ కథయామిశివేనోక్తంభక్తియుక్తస్యతేనఘ॥ శివస్యబ్రహ్మరూపత్వా
న్నిష్కళత్వాచ్చనిష్కళం ॥ ౭౩ ॥ లింగంతస్యైవపూజాయాంసర్వ
వేదేషుసమ్మతం ॥ తస్యైవసకలత్వాచ్చతథాసకలనిష్కళం ॥ ౭౪॥
సకలంచతథాబేరంపూజాయాంలోకసమ్మతం ॥ శివాన్యేషాంతుజీవ
త్వాత్సకలత్వాచ్చసర్వశః ॥ ౭౫ ॥ బేరమాత్రంహిపూజాయాంసమ్మ
తంవేదనిర్ణయే ॥ స్వావిర్భావంచదేవానాంసకలంరూపమేవహి ॥

౪౬ ॥ శివస్యలింగంబేరంచదర్శనేనృశ్యతేఖిలు ॥ సనత్కుమారః ॥
ఉక్తంత్వయామహాభాగలింగబేరప్రచారణం ॥ ౪౭ ॥ శివస్యచాదన్యే-
షాంవిభజ్యపరమార్థతః ॥ పురాకల్పేమహాకాలే ప్రళయేలోకవిశ్రు
తే ॥ ౪౮ ॥ అయుధ్యేతామహాత్మానౌబ్రహ్మవిష్ణూపరస్పరం ॥ తయో
ర్మానంనిరాకర్తుంతన్మధ్యేపరమేశ్వరః ॥ ౪౯॥ నిష్కళస్తంభరూపేణ
స్వరూపంప్రత్యదర్శయత్॥ తతస్స్వలింగచిహ్నత్వాత్స్తంభంతంనిష్క-
ళంశివః ॥ ౫౦ ॥ స్వలింగంకల్పయామాసజగతాంహితకామ్యయా ॥ త
దాప్రభృతిలోకేషునిష్కళంలింగమీశ్వరం ॥ ౫౧॥ సకలంచతథాబేరం
శివస్యైవప్రకల్పితం ॥ శివాన్యేషాంతుదేవానాంబేరమాత్రంప్రకల్పితం॥
౫౨ ॥ తత్తద్బేరంతుదేవానాంతత్తద్భోగప్రదంశుభం ॥ శివస్యలింగం
బేరంచభోగమోక్షప్రదంశుభం ॥ ౫౩ ॥ నందికేశ్వరః ॥ పురా[illegible]ది
ద్యోగీంద్రోవిష్ణుర్విషధరాస్తరే ॥ సుప్త్వాపరమయాభూత్యాస్వానుగై
రపిసంవృతః ॥ ౫౪ ॥ యదృచ్ఛయాగతస్తత్రబ్రహ్మాబ్రహ్మవిదాంవరః॥అ
పృచ్ఛత్పుండరీకాక్షంశయానంసర్వసుందరం ॥ ౫౫॥ కస్త్వంపురుషవ
చ్ఛేతేదృష్ట్వామామప్యదృష్టవత్ ॥ ఉత్తిష్ఠవత్సమాంపశ్యతవనాథమిహాగ
తం ॥౫౬॥ ఆగతంగురుమారాధ్యందృష్ట్వాయోదృప్తవచ్చరేత్ ॥ద్రోహి
ణస్తస్యమూఢస్యప్రాయశ్చిత్తంవిధీయతే ॥ ౫౭ ॥ ఇతిశ్రుత్వాతతఃక్రుద్ధో
బహిశ్శాంతవదాచరన్ ॥ విష్ణుః॥ స్వస్తితేస్వాగతంవత్సతిష్ఠపీఠమిదంవ్ర
జ ॥ ౫౮ ॥ కిముతేవ్యగ్రవద్వక్త్రంవిభాతివిషమేక్షణం ॥ బ్రహ్మా ॥ వత్స
విష్ణోమహామాన్యమాగతంకాలవేగతః ॥ ౫౯ ॥ పితామహశ్చజగతః
పాతాచతవవత్సకః ॥ విష్ణుః ॥ ఆస్తాంజగదిదంసర్వంమానుషేత్వంహి
చోరవత్ ॥ ౬౦ ॥ మన్నాభికమలాజ్జాతపుత్రస్త్వంభాషసేయథా ॥ నం
దికేశ్వరః ॥ ఏవంహివచనాత్తత్రముగ్ధయోరజయోస్తదా ॥ ౬౧॥ అహ
మేవేశ్వరోనత్వమహంప్రభురహంప్రభుః ॥ పరస్పరంహంతుకామౌచక్ర

తుస్సగరోస్యాసం ॥ ౯౨ ॥ యుయుధాతేమహావీరౌహంసపక్షీంద్రవా
హనౌ ॥ వైరించావైష్ణవాశ్చైవమిథో౽యుయుధిరేతదా ॥ ౯౩ ॥ తావ
ద్వ్యోమానగతయస్సర్వదేవద్విజాతయః ॥ దిదృక్షవస్సమాజగ్ముస్సంగరం
తన్మహాద్భుతం ॥ ౯౪ ॥ క్షిపంతఃపుష్పవర్షాణిపశ్యంతస్సైన్వరమ్యంబ
రే ॥ సుపర్ణవాహనస్తత్రక్రుద్ధోవైబ్రహ్మవక్షసి ॥ ౯౫ ॥ ముమోచబా
ణానసహస్రాంశ్చవివిధాన్ప్రహరాన్ ॥ ముమోచాథవిధిఃక్రుద్ధోవిష్ణో
రురసిసుస్వరాన్ ॥ ౯౬ ॥ బాణాననలసంకాశానస్త్రాంశ్చబహుశస్తదా ॥ త
దాశ్చర్యమతిస్పష్టంతయోస్సంగరగౌరవం ॥ ౯౭ ॥ సమీక్ష్యదైవతగణాశ్చ
శంసుర్భృశమాకులాః ॥ తతోవిష్ణుస్సంక్రుద్ధశ్చసన్న్యాసనకర్శితః ॥
౯౮ ॥ మాహేశ్వరాస్త్రమతిమాంత్సందధేబ్రహ్మణోపరి ॥ తతోబ్రహ్మాభృ
శంక్రుద్ధఃకంపయన్విశ్వమేవహి ॥ ౯౯ ॥ అస్త్రంపాశుపతంఘోరంసందధే
విష్ణువక్షసి ॥ తతస్తదుత్థితంవ్యోమ్నితపనాయుతసంనిభం ॥ ౧౦౦ ॥ స
హస్రముఖమత్యుగ్రంచండవాతభయంకరం ॥ అస్త్రద్వయమిదంతత్ర
బ్రహ్మవిష్ణ్వోర్భయంకరం ॥ ౧౦౧ ॥ ఇత్థంబభూవసమరంబ్రహ్మవిష్ణ్వోఃపర
స్పరం ॥ తతోదేవగణాస్సర్వేవిషణ్ణాభృశమాకులాః ॥ ౧౦౨ ॥ ఊచుః
పరస్పరంతాతరాజన్క్షోభేయథాద్విజాః ॥ సృష్టిస్థితిశ్చసంహారస్తిరోభా
వో౽ప్యనుగ్రహః ॥ ౧౦౩ ॥ యస్మాత్ప్రవర్తతేతస్మైబ్రూమావత్త్రిశ్శోచ
నే ॥ అశక్యాన్యన్యైర్యదనుగ్రహంవినాతృణతుయోప్యత్రయథేచ్ఛయా
క్వచిత్ ॥ ౧౦౪ ॥ ఇతిదేవామతింకృత్వావిచిన్వంతశ్శివేక్షణం ॥ జగ్ముః
కైలాసనగరంయత్రాస్తేచంద్రశేఖరః ॥ ౧౦౫ ॥ దృష్ట్వైనమమరాహృ
ష్టాఃపదంతత్పారమేశ్వరం ॥ ప్రణేముఃప్రణవాకారంప్రవిష్టాస్తత్రసద్మని ॥
౧౦౬ ॥ తే౽థతత్రసభామధ్యేమంటపేమణివిష్టరే ॥ విరాజమానముమ
యాదదృశుర్దేవపుంగవం ॥ ౧౦౭ ॥ సక్తేతరేతరపదంతదర్పితక
రాంబుజం ॥ స్వగణైస్సర్వతోజుష్టంసర్వలక్షణలక్షితం ॥ ౧౦౮ ॥ వీ

జ్యమానంవిశేషజ్ఞైర్వ్యజనైస్త్రీవచాలితైః ॥శంస్యమానఃసదా వేదైరనుగృ
హ్ణంతమీశ్వరం ॥ ౧౦౯ ॥ దృష్ట్వైవసమీశమమరాస్సంతోషసలిలేక్ష
ణాః ॥ దండవద్భూరతోవత్సనమశ్చక్రుస్సహోగణాః ॥ ౧౧౦ ॥ తాన
వేత్యపతిర్దేవాన్సమీపేచాహ్వయద్గణైః ॥ అథసంహ్లాదయన్దేవాన్దేవో
దేవశిఖామణిః ॥ ౧౧౧॥ అవోచదర్థగాంభీర్యవచనంమధుమంగళం॥
ఈశ్వరః ॥ వత్సకాస్స్వస్తివఃకచ్చిద్వర్తతేమమశాసనే ॥ ౧౧౨ ॥ జ
గచ్ఛదేవతావంశస్స్వస్వకర్మణికింనవా॥ ప్రాగేవవిదితంయుద్ధంబ్రహ్మవి
ష్ణ్వోర్మయాసురాః ॥౧౧౩॥ భవతామఖిలాపేనషానరుక్త్యేనభాషితం॥ఇ
తిసస్మితయామృద్వ్యాకుమారపరిభాషయా॥౧౧౪॥ససుతోషయదార్యా
యాఃపతిర్వత్ససురవ్రజం॥అథయుద్ధాంకణంగంతుంహరిధాత్రోరధీశ్వరః
౧౧౫ ॥ ఆజ్ఞాపయద్గణేశానానాశుతత్రైవసంసది ॥ తతోవాద్యంబహు
విధంప్రయాణాయపరేశితుః ॥ ౧౧౬ ॥ గణేశ్వరాశ్చసంనద్ధానానావా
హనభూషణాః ॥ప్రణవాకారమాగ్ర్యంతంపంచమండలమండితం ॥౧౧౭॥
ఆరురోహరథంభద్రముంబికాపతిరీశ్వరః ॥ ససూనుగణమింద్రాద్యాస్స
ర్వేప్యనుయయుస్సురాః ॥ ౧౧౮॥ చిత్రధ్వజవ్యజనచామరపుష్పవర్ష
సంగీతనృత్తనివహైరపివాద్యవర్గైః ॥ సంమానితఃపశుపతిఃపరయాచ
దేవ్యాసాకంతయోస్సమరభూమిమగాత్ససైన్యః ॥౧౧౯ ॥ సమీక్ష్యత
త్తయోర్యుద్ధంనిగూఢోంబరిసమాస్థితః ॥సమాప్తవాద్యనిర్ఘోషశ్శాం
తోరుగణగర్జితః ॥ ౧౨౦ ॥ అథబ్రహ్మాచ్యుతావీయాద్ధంతుకామౌపర
స్పరం ॥ అజ్ఞాతస్వామిచరితౌశివమాయావిమోహితౌ ॥ ౧౨౧ ॥
మాహేశ్వరేణచాస్త్రేణ తథాపాశుపతేనచ ॥ తత్తజ్జ్వాలైరథోదగ్ధంబ్ర
హ్మావిష్ణ్వోర్జగత్త్రయం ॥౧౨౨॥ ఈశోపితంనిరీక్ష్యాథఅకాలప్రళయంభృ
శం ॥మహానలస్తంభవిభీషణాకృతిర్బభూవతన్మధ్యతఏషనిష్కళః॥౧౨౩॥
తావత్తావథసజ్వాలౌలోకసంహారణక్షమౌ ॥ నిక్షేపతుఃతుణ్ణేనైవఅవి

ఘూర్ణితస్సహాసలే ॥౧౨౪॥ దృష్ట్వాసదద్భుతమతిశ్చిత్తిశాంతికరంశుభం।
కిమేతదద్భుతాకారమిత్యూచాతేపరస్పరం ॥ ౧౨౫ ॥ అస్యాగ్రదయిద
దం స్తంభమగ్నిరూపంకిముత్థితం ॥ అస్యోర్ధ్వమపిచాధస్థమానయోర్మ
త్యమేవహి ॥ ౧౨౬ ॥ ఇతివ్యవసితావీశౌమిలితౌవీరమానినౌ ॥ తదా
ద్యంతపరీక్షార్థంప్రతస్థాతేఽథసత్వరం ॥ ౧౨౭ ॥ ఆవయోస్త్వత్రయో
స్తత్రకార్యమేకంనసంభవేత్ ॥ ఇత్యుక్త్వాసూకరతనుర్విష్ణుస్తస్యాదిమే
యివాన్ ॥ ౧౨౮ ॥ తథాబ్రహ్మాహంసతనుస్తదంతంవీక్షితుంయయౌ।
భిత్వాపాతాళనిచయంమత్వాదూరతరంహరిః ॥ ౧౨౯ ॥ నాపతస్యా
దిసంస్థాన స్తంభస్యానలవర్చసః ॥ శ్రాంతస్ససూకరహరిఃప్రాపపూ
ర్వారణాంకణం ॥౧౩౦॥ అథగచ్ఛన్నోర్ధ్వమన్యూనం తే విధాతాపిపితా
తవ ॥ దదర్శ కేతకీపుష్పంకించిత్తచ్యుతమద్భుతం ॥ ౧౩౧ ॥ అతిసౌర
భ్యమమ్లానంబహుదూరాచ్చ్యుతంతథా॥ అన్వీక్ష్యచతయోఃకృత్యం భ
గవాన్పరమేశ్వరః ॥ ౧౩౨ ॥పరిహాసంతుకృతవాంస్తేన వైచలితంశిరః॥
తస్మాత్తనుపప్రచ్ఛచ్యుతంకైతకముత్తమం ॥ ౧౩౩ ॥ కింత్వంపతసిపు
ష్పేశపుష్పరాతేఽసవాధృతః॥అహమస్యాప్రమేయస్య స్తంభమధ్యా
చ్చ్యుతశ్చిరం ॥ ౧౩౪ ॥ నాథఃపశ్యామితస్మాత్త్వంజహ్యాశామంతదర్శ
నే ॥ అస్యాంతస్యచసేవార్థంహంసమూర్తిరిహాగతః ॥౧౩౫॥స
ఖస్సఖేమేద్య కార్యంత్వయాకర్తవ్యమీప్సితం ॥ మయాసహత్వయా
వాచ్యంత్యాయద్విష్ణుసన్నిధౌ ॥౧౩౬॥ స్తంభాంతోవీక్షితోధాత్రా
త్రసాక్ష్యహమచ్యుత ॥ ఇత్యుక్త్వాకైతకంతత్రప్రణనామపునఃపునః॥
౧౩౭ ॥ అసత్యమపిసత్యంస్యాదాపదీత్యనుశాసనం ॥ సమీత్యత్రా
సమమాయత్రశ్రమంప్రనష్టహర్షంతుననర్తదృష్టవాన్॥ఉవాచచైనంప
రమార్థమచ్యుతంశాతాఽర్తవాదీసవిధిస్తదచ్యుతః ॥ ౧౩౮ ॥ స్తంభా
గ్రమేతత్సముదీక్షితంహరేతదత్రసాక్షీనను కైతకంత్విదం ॥ తతోవదంస్

త్రహికేతకంమృషాతథేతితద్ధాతృవచస్తదంతికే ॥ ౧౩౯ ॥ హరిశ్చతత్స
త్యమితీవదింత్థయంశ్చకారతస్మైవిధయేనమస్స్వయం ॥ షోడశైరుపచా
రైశ్చపూజయామాసతద్విధిం ॥ ౧౪౦ ॥ విధింప్రహర్తుంశకమగ్నిలిం
గస్సఈశ్వరస్తత్రబభూవసాకృతిః ॥ సముత్థితస్స్వామివిలోకనాత్సనః
ప్రకంపపాణిఃపరిగృహ్యతత్పదం ॥ ౧౪౧ ॥ ఆద్యంతహీనవపుషిత్వయి
మోహబుద్ధ్యాభూతావిమర్శఇహయఃపతికామనోర్థః ॥ సత్వంప్రసీ
దకరుణాకరకశ్మలంనౌదృష్టంక్షమస్వవిహితంభవతైవకల్యా ॥ ౧౪౨ ॥
ఈశ్వరః॥వత్సప్రసన్నోసిహరేయతస్త్వమీశత్వమిచ్ఛన్నపిసత్యవాక్యం
బ్రూయాస్తతస్తేభవతాజనేషుసామ్యంమయాసత్కృతిరప్యలభ్యే॥౧౪౩
ఇతఃపరంతెపృథగాత్మనశ్చక్షేత్రప్రతిష్ఠోత్సవపూజనంచ ॥ ఇతిదేవఃపురా
ప్రీతస్సత్యేనహరయేపరం ॥ ౧౪౪ ॥ దదౌస్వసామ్యమత్యర్థం దేవసం
ఘేచపశ్యతి ॥ ససర్జాథమహాదేవఃపురుషంకించిదద్భుతం ॥ ౧౪౫ ॥
భైరవాఖ్యంభ్రువోర్మధ్యాద్బ్రహ్మదర్పజిఘాంసయా ॥ సవైతదాసత్ర
పతింప్రణమంచ్ఛివమంకణే ॥ ౧౪౬ ॥ వత్సార్యాయంవిధిస్సాక్షాజ్జగ
తామాద్యదైవతం ॥ నూనమర్చయఖడ్గేనతిగ్మేనసహసాపరం ॥ ౧౪౭ ॥
సవైగృహీత్వైకకరేణకేశంసపంచమందృప్తమసత్యభాషిణం ॥ అన్య
చ్ఛిరశ్చాస్యనిహంతుమగ్రతఃప్రకంపయన్ఖడ్గమతిస్ఫుటంకరైః ॥ ౧౪౮ ॥
మాతాతవపృష్టవిభూషణాంబరస్రగుత్తరీయాళకకేశసంహతిః ॥ ప్ర
వాతరంభెవలతేవచంచలాపపాతసాభైరవపాదపంకజే ॥ ౧౪౯ ॥ తా
వద్విధింతాతదిదృక్షురచ్యుతఃకృపాళురస్మత్పతిపాదపల్లవం ॥ నిషిచ్య
బాష్పైరగదత్కృతాంజలిర్యథాశిశుస్స్వంపితరంకళాక్షరః॥ ౧౫౦ ॥
అచ్యుతః ॥ త్వయాప్రసన్నేనపురాహిదత్తం యదస్యపంచాననమీశచి
హ్నం॥తస్మాత్ క్షమాసత్యమనుగ్రహార్హేకురుప్రసాదంవిధినాహ్యము
ష్మిన్ ॥ ౧౫౧ ॥ ఇత్యర్థితోచ్యుతేనేశస్సుష్టస్సురగణాంకణే ॥ నివృత్త

యామాసతదా భైరవం బ్రహ్మదండతః ॥ ౧౫౨ ॥ అథాహ దేవః కేతకంవి
ధిం విగతకంధరం ॥ బ్రహ్మన్యతోఽర్హణా కాంక్షీ శతమీశిత్వమాస్థితః ॥ నాత
స్తే సత్కృతిర్లోకే భూయాద్యాగోత్సవాదికం ॥ ౧౫౩ ॥ బ్రహ్మా ॥
స్వామిన్ప్రసాదమిదమద్యమహావిభూతింపున్యైపదం వరద మేశిరసః ప్ర
మోక్షం ॥ నమస్తుభ్యం భగవతే బంధవే విశ్వయోనయే ॥ సహిష్ణవే సర్వదో
షం శంభవే శైలధన్వనే ॥ ౧౫౪ ॥ ఈశ్వరః ॥ అరాజభయమేతద్వై వ్రజ
గత్సర్వం నశిష్యతి ॥ అతస్త్వం జహి దండార్తిం వహాలోకధురం శిరో ॥
వరం దదామి తే తత్ర గృహాణాపరదుర్లభం ॥ వైతానికేషు గార్హ్యేష్వ
యజ్ఞేషు చ భవాన్గురుః ॥ ౧౫౫ ॥ నిష్ఫలం త్వదృతే యజ్ఞం సాంగం చ స
హదక్షిణం ॥ అథాహ దేవః కేతకం కేతకం శతసాక్షిణం ॥ ౧౫౬ ॥ రేరే
కేతక దుష్టత్వం శతమారమితో వ్రజ ॥ మమాపి మమ లింగే చ మాభూః పూ
జా త్వఃపరః ॥ ౧౫౭ ॥ ఇత్యుక్తే తత్ర దేవేన కేతకం దేవజాతయః ॥
సర్వే నివారయామాసుస్తత్స్వశౌర్యదన్యతస్తదా ॥ ౧౫౮ ॥ నమస్తే నాథ
మే జన్మ నిష్ఫలం భవదాజ్ఞయా ॥ సఫలం క్రియతాం తాత క్షమ్యతాం మ
మకిల్బిషం ॥ ౧౬౦ ॥ జ్ఞానాజ్ఞానకృతం పాపం నాశయత్యేవ తే స్మృతిః ॥
తాదృశే త్వయి దృష్టే మే శాశ్యదోషః కుతో భవేత్ ॥ ౧౬౧ ॥ తథాస్తిత
స్స భగవాన్కేతకేన సభాతలే ॥ తమేతద్ధారణాయోగ్యం సత్యాగావహ
మీశ్వరః ॥ ౧౬౨ ॥ మదీయాస్త్వం హానిష్యాంతి జన్మ తే సఫలం తతః ॥
త్వం వై వితానవ్యాజేన మమోపరి భవిష్యసి ॥ ౧౬౩ ॥ ఇత్యనుగ్రాహ్య
భగవాన్కేతకం విధిమాధవౌ ॥ విరరాజ సభామధ్యే సర్వదేవైరభిష్టుతః
నందీశ్వరః ॥ తతాంతరే ధాతా నాథం ప్రణమ్య విధికేశవౌ ॥ బద్ధాంజలి
పుటౌ తూష్ణీం తస్థతుర్దక్షవామగౌ ॥ ౧౬౫ ॥ తత్ర సంస్థాప్య తౌ దే
వం సకుటుంబం వరాసనే ॥ పూజయామాసతుః పూజ్యం పుణ్యైః పూరుష
వస్తుభిః ॥ ౧౬౬ ॥ పౌరుషం ప్రాకృతం వస్తు ధ్యేయం దీర్ఘాల్పకాలకం

హారనూపురకేయూరకిరీటమణికుండలైః ॥ ౧౬౭ ॥ యజ్ఞసూత్రోత్తరీ
యైశ్చచైలౌమమాల్యాంగులీయకైః ॥ పుష్పతాంబూలకర్పూరచందనా
ద్యనులేపనైః ॥ ౧౬౮ ॥ ధూపదీపసితచ్ఛత్రవ్యజనధ్వజచామరైః ॥ అ
న్యైర్దివ్యోపచారైశ్చవాఙ్మనోతీతవైభవః॥ ౧౬౯ ॥పతియోగ్యైఃపశ్వల
భ్యైస్తాసమర్చయతాంపతిం॥ యద్యచ్ఛ్రేష్ఠతమంవస్తుపతియోగ్యం
హితద్విజాః ॥ ౧౭౦ ॥ తదస్త్వఖిలమీశోపిపారంపర్యచికీర్షయా ॥
సఖ్యానాంప్రదదౌహృష్టఃపృథక్తత్రయథాక్రమం ॥ ౧౭౧ ॥ కోలాహలో
మహానాసీత్తత్రతద్వస్తుగృహ్ణతాం ॥ తత్రైవబ్రహ్మవిష్ణుభ్యాంచార్చిత
శ్శంకరఃపురా ॥ప్రసన్నఃప్రాహతౌనమ్రౌసస్మితంభక్తవర్ధనః ॥ తుష్టో
హమద్యవాంవత్సౌపూజయాస్మిన్మహాదినే ॥ ౧౭౨ ॥ దినమేతత్తతఃపు
ణ్యంభవిష్యతిమహత్తరం ॥ శివరాత్రిరితిఖ్యాతంమమనామ్నైవనామ
కం॥తద్దినేష్వపిసర్వేషుమహదేతన్మమప్రియం ॥ ౧౭౩ ॥ మాఘఫల్గు
నయోర్మధ్యేమాఘకృష్ణచతుర్దశీ ॥ శివరాత్రిరితిఖ్యాతాతిథిరేషామ
మప్రియా ॥ ౧౭౪ ॥ ఏతత్కాలేతుయఃకుర్యాత్పూజాంమల్లింగబేర
యోః ॥ కుర్యాత్సజగతాంకృత్యంస్థితిసర్గాదికంపుమాన్ ॥ ౧౭౫ ॥
శివరాత్రావహోరాత్రంనిరాహారోజితేంద్రియః ॥ అర్చయేద్వాథవా
ధ్యాయేద్యథాబలమవంచకః ॥ యత్ఫలంమమపూజాయాంవర్షమేకం
నిరంతరం ॥ ౧౭౬ ॥ తత్ఫలంలభతేసద్యశ్శివరాత్రౌమదర్చనాత్ ॥
మద్ధర్మవృద్ధికాలోయంప్రావృట్కాలఇవాంబుదైః ॥ ౧౭౭ ॥ ప్రతిష్ఠా
ద్యుత్సవోయత్రమామకోమంగళాయవః ॥ యత్పునస్తంభరూపేణఆవి
రాసమహంపురా ॥ ౧౭౮ ॥ సకాలేమార్గశీర్షేషుస్యాదార్ద్రర్క్షం
మమార్భకా ॥ ఆర్ద్రాయాంమార్గశీర్షేషుయఃపశ్యేన్మాముమా
సఖం ॥ ౧౮౦ ॥ మద్బేరమపివాలింగంసగుహోదపిమేప్రియః ॥ అలంద
ర్శనమాత్రేణఫలంతస్మిన్దినేశుభే ॥ ౧౮౧ ॥ అభ్యర్చనంచేదధికంఫలం

వాచామగోచరం ॥ రణరంగతళేముష్మిన్యదహంలింగవర్త్మనా॥౧౮౨॥
జృంభితోలింగవత్తస్మాల్లింగస్థానమిదంభవేత్ ॥ అనాద్యంతమిదంస్తంభ
మణుమాత్రంభవిష్యతి ॥ ౧౮౩ ॥ దర్శనార్థంహిజగతాంపూజనా
ర్థంహిపుత్రకా ॥ భోగావహమిదంలింగంభుక్తిముక్త్యైకసాధనం॥౧౮౪॥
దర్శనస్పర్శనధ్యానాజ్జంతూనాంజన్మమోచనం ॥ అరుణాచలసంకా
శంయదిదంలింగముత్థితం ॥ ౧౮౫ ॥ అరుణాచలమిత్యేవతదిదంఖ్యాతి
మెష్యతి ॥ అత్రతీర్థానిచబహుధాభవిష్యతిమహత్తరం ॥ ౧౮౬ ॥త
తోఽత్రనివాదికల్యాణంజనావాసంచసర్వతః ॥ అత్రదత్తంహుతంజప్తం
సర్వంకోటిగుణంభవేత్ ॥ ౧౮౭ ॥ క్షేత్రాంతరాచ్ఛసర్వస్మాత్క్షేత్ర
మేతన్మహత్తరం ॥ ముక్తిరప్యత్రజంతూనాంవాసేనమరణేనచ ॥౧౮౮॥
అత్రసంస్మృతిమాత్రేణముక్తిర్భవతిదేహినాం ॥ తస్మాన్మహత్తరమిదం
క్షేత్రమత్యంతశోభనం ॥ ౧౮౯ ॥ సర్వకల్యాణసంపూర్ణంసర్వము
క్తికరంశుభం ॥ అర్చయిత్వాత్రమామేవలింగాలింగినమీశ్వరం ॥౧౯౦॥
సాలోక్యంచైవసామీప్యంసారూప్యంసార్ష్టిరేవచ ॥ సాయుజ్యమితి
పంచైతేక్రియాదీనాంఫలంమమ ॥ ౧౯౧ ॥ సర్వేపియూయంసకలంల
ప్స్యథాశుమనోగతం ॥ నందీశ్వరః ॥ ఇత్యనుగృహ్యభగవాన్వినతౌ
విధిమాధవౌ ॥ ౧౯౨ ॥యత్పూర్వంప్రహితంయుద్ధేతయోస్సైన్యంపర
స్పరం ॥ తదుత్థాపయదత్యర్థంస్వశక్త్యామృతధారయా ॥ ౧౯౩ ॥
తయోర్మౌఢ్యంచవైరంచవ్యపనేతుమువాచతౌ ॥ సకలంనిష్కలంచేతి
స్వరూపద్వయమస్తిమే ॥ ౧౯౪ ॥ నాన్యస్యైకస్యచిత్తస్మాదన్యస్సర్వోప్యనీ
శ్వరః ॥ పురస్తాత్స్తంభరూపేణపశ్చాద్రూపేణచార్భకౌ॥ ౧౯౫॥బ్ర
హ్మత్వంనిష్కలంప్రోక్తమీశత్వంసకలంతథా ॥ ద్వయంమమైవసంసిద్ధం
నమదన్యస్యకస్యచిత్ ॥ ౧౯౬ ॥ తస్మాదీశత్వమన్యేషాంయువయోరపి
నక్వచిత్ ॥ తదజ్ఞానేనవాంవృత్తమీశమానంమహాద్భుతం ॥ ౧౯౭॥ త

న్నిరాకర్తుర్మత్రైవముక్తోఽహంరణక్షితౌ ॥ త్యజతంమానమాత్మీయం
మయీశేకురుతంమతిం ॥ ౧౯౮ ॥ మత్ప్రసాదేనసర్వేషాంసర్వోప్య
ర్థఃప్రకాశతే ॥ గురూక్తంవ్యంజకంతత్రప్రమాణంనాపునఃపునః ॥ ౧౯౯
బ్రహ్మతత్త్వమిదంరూఢంభవత్పితాహ్యభణాద్వ్యహం ॥ అహమేవపరంబ్ర
హ్మసత్స్వరూపంకలాకలం ॥ ౨౦౦ ॥ బ్రహ్మత్వాదీశ్వరశ్చాహంకృ
త్యంమేనుగ్రహాదికం ॥ బ్రహ్మత్వాద్బృంహణత్వాచ్చతథైవాత్మానమర్థ
తః ॥ ౨౦౧ ॥ అనాత్మానఃపరేసర్వేజీవఏవనసంశయః ॥ అనుగ్రహాద్య
సర్గాంతంజగత్కృత్యంచపంచకం ॥ ౨౦౨ ॥ ఈశత్వాదేవమేని
త్యంనమదన్యస్యకస్యచిత్ ॥ ఆదౌబ్రహ్మత్వబుద్ధ్యర్థంనిష్కళంలింగ
మాదికం ॥ ౨౦౩ ॥ తస్మాదజ్ఞానమీశత్వంవ్యక్తంద్యోతయితుంహివాం ॥
సకలోఽహమితోజాతస్సాక్షాదీశ్వరలక్షణః ॥ ౨౦౪ ॥ సకలోత్థానతోజ్ఞా
తమీశత్వంమయితత్పరం ॥ యదిదంనిష్కళంస్తంభంమమబ్రహ్మత్వబోధకం ॥
౨౦౫ ॥ లింగలక్షణయుక్తత్వాన్మమలింగంభవేదిదం ॥ తదిదంనిత్యమభ్య
ర్చ్యంయువాభ్యామత్రపుత్రకౌ ॥ ౨౦౬ ॥ మదాత్మకమిదంనిత్యంమమ
సాన్నిధ్యకారణం ॥ మహత్పూజ్యమిదంలింగమభేదంలింగలింగినోః ॥
౨౦౭ ॥ యత్రప్రతిష్ఠితంయేనమదీయంలింగమీదృశం ॥ తత్రప్రతిష్ఠితస్సో
హమప్రతిష్ఠోపివత్సకౌ ॥ ౨౦౮ ॥ మత్సామ్యమేకలింగస్యస్థాపనేఫల
మీరితం ॥ ద్వితీయేచతృతీయేచమదైక్యంఫలమేవహి ॥ ౨౦౯ ॥ లింగం
ప్రాధాన్యతస్స్థాప్యంతథాబేరంతుగౌణకం ॥ లింగాభావేనతత్క్షేత్రంసబేర
మపిసర్వతః ॥ ౨౧౦ ॥ సర్గాదిపంచకృత్యస్యలక్షణంబ్రూహినఃప్రభో ॥
అకృత్యబోధనంగుహ్యంకృపయాప్రబ్రవీమివః ॥ సృష్టిస్స్థితిశ్చసంహార
స్తిరోభావోప్యనుగ్రహః ॥ ౨౧౧ ॥ పంచైవమేజగత్కృత్యంనిత్యసిద్ధమ
జాచ్యుత ॥ సర్గస్సంసారసంబంధస్తత్ప్రతిష్ఠాతథాస్థితిః ॥ ౨౧౨ ॥ సం
హారోమర్దనంతస్యతిరోభావస్త్వనుక్రమః ॥ తన్మోక్షోనుగ్రహస్తన్మేకృత్య

మేవహిపంచకం ॥ ౨౧౩ ॥ కృత్యమేతద్వహత్యన్యస్తూష్ణీంగోపురబిం
వత్ ॥ సర్గాదికంచతుష్కృత్యంసంసారపరిజృంభణం ॥ ౨౧౪ ॥ పం
చమంముక్తిహేతుత్వాన్నిత్యంమయిచసుస్థిరం ॥ తదిదంపంచభూతేషుదృ
శ్యతేమామకైర్జనైః ॥ ౨౧౫ ॥ సృష్టిర్భూమౌస్థితిస్తోయేసంహారఃపా
వకేతథా ॥ తిరోభావోనిలేతద్వదనుగ్రహఇహాంబరే ॥ ౨౧౬ ॥ సృజ్య
తేధరయాసర్వమద్భిస్సర్వంప్రసూయతే ॥ అద్యతేతేజసాసర్వంవాయు
నాచాపిలీయతే ॥ ౨౧౭ ॥ వ్యోమ్నానుగృహ్యతేసర్వంజ్ఞేయమేవంహి
సూరిభిః ॥ పంచకృత్యమిదంసోఢుంమమాస్తిముఖపంచకం ॥ ౨౧౮ ॥ చ
తుర్దిక్షుచతుర్వక్త్రంతన్మధ్యేపంచమంముఖం ॥ యువాభ్యాంతపసాల
బ్ధంత్రకృత్యద్వయంసుతౌ ॥ ౨౧౯ ॥ సృష్టిస్థిత్యభిధంభాగ్యంమత్తఃప్రీ
తాదతిప్రియం ॥ తథారుద్రమహేశాభ్యామస్తికృత్యద్వయంపరం ॥ ౨౨౦ ॥
అనుగ్రహాఖ్యంకేనాపిలబ్ధుంనైవహిశక్యతే ॥ తత్సర్వంపౌర్వికంకర్మ
యువాభ్యాంకాలవిస్మృతం ॥ ౨౨౧ ॥ నతద్రుద్రమహేశాభ్యాంవిస్మృ
తంతద్తాదృశం ॥ రూపేవేషేచకృత్యేచవాహనేచాసనేతథా ॥ ౨౨౨ ॥
ఆయుధాదౌచమత్సామ్యమస్మాభిస్తత్కృతేకృతం ॥ మద్ధ్యానవిరహాద్వ
త్సౌమౌఢ్యంవామేవమాగతం ॥ ౨౨౩ ॥ మజ్జ్ఞానేసతినైవస్యాన్మానంరు
ద్రమహేశవత్ ॥ తస్మాన్మజ్జ్ఞానసిద్ధ్యర్థంమంత్రమోంకారనామకం ॥
౨౨౪ ॥ ఇతఃపరంప్రజపతంమామకంమానభంజనం ॥ ఉపాదిశంనిజంమం
త్రమోంకారమురుమంగళం ॥ ౨౨౫ ॥ ఓంకారోమన్ముఖాజ్జజ్ఞేప్రథమం
మత్ప్రబోధకః ॥ వాచకోయమహంవాచ్యోమంత్రోయంహిమదాత్మకః ॥
౨౨౬ ॥ తదనుస్మరణంనిత్యంమమానుస్మరణంభవేత్ ॥ అకారఉత్తరము
ఖాదుకారఃపశ్చిమాననాత్ ॥ ౨౨౭ ॥ మకారోదక్షిణముఖాద్బిందుః
ప్రాచ్యముఖాత్తథా ॥ నాదోమధ్యముఖాదేవంపంచధాసౌవిజృంభితః ॥
౨౨౮ ॥ ఏకీభూతఃపునస్తద్వదోమిత్యేకాక్షరోభవత్ ॥ నామరూపాత్మ

కంసర్వం వేదభూతకులద్వయం ॥ ౨౯ ॥ వ్యాప్తమేతేనసర్వం తే ప్రణశి
వశక్త్యోశ్చబోధకం ॥ అస్మాత్పంచాక్షరం జజ్ఞేబోధకం సకలస్యతత్ ॥
౩౦ ॥ అకారాదిక్రమేణైవ నకారాదియథాక్రమం ॥ అస్మాత్పంచాక్ష
రిజాతామాతృకాపంచభేదతః ॥ ౩౧ ॥ తస్మాచ్ఛిరస్థాత్త్ర్యక్షరాత్త్రిపాద్గాయ
త్రీరేవచ ॥ వేదాస్సర్వే తతోజజ్ఞిరే తతోవైమంత్రకోటయః ॥ ౩౨ ॥ జప్తై
హ్యప్రణవేమంత్రే జప్త్వావైమంత్రకోటయః ॥ తత్తన్మంత్రేణతత్సిద్ధిస్తత్తత్సిద్ధి
రితోభవేత్ ॥ ౩౩ ॥ అనేనమంత్రకందేనభోగోమోక్షశ్చసిధ్యతి ॥ సకలా
శ్చమంత్రరాజాశ్చసాక్షాద్భోగప్రదాశ్శుభాః ॥ ౩౪ ॥ పునస్తయోస్తత్రశి
రఃపటం గురుఃపరికల్ప్యమంత్రంచసమాదిశత్పరం ॥ నిధాయతచ్ఛీర్షకరాం
బుజంశైవైరుదఙ్ముఖప్రాఙ్ముఖయోస్సహాంబికః ॥ ౩౫ ॥ త్రిరుచ్చార్యగృ
హీమంత్రంయంత్రతంత్రోక్తిపూర్వకం ॥ శివాచతాదక్షిణయాస్వాత్మా
నంచసమర్పయేత్ ॥ ౩౬ ॥ ప్రబద్ధహస్తోకిలతాతదంతికాతమేవదేవం
జగతుర్జగద్గురుం ॥ నమోనిష్కళరూపాయనమోనిష్కళతేజసే ॥ నమ
స్సకలనాథాయనమస్తేసకలాత్మనే ॥ నమఃప్రణవవాచ్యాయనమఃప్రణవ
సంగినే ॥ నమస్సృష్ట్యాదికర్త్రేచనమఃపంచముఖాయతే ॥ ౩౭ ॥ పం
చబ్రహ్మస్వరూపాయపంచకృత్యాయతేనమః ॥ ఆత్మనేబ్రహ్మణేతుభ్య
మనంతగుణశక్తయె ॥ ౩౮ ॥ సకలాకలరూపాయశంభవేగురవేనమః ॥
ఇతిస్తుత్వాగురుంసంఖ్యేబ్రహ్మావిష్ణూననామతుః ॥ ౩౯ ॥ గురుః ॥ వత్స
కౌసర్వతత్త్వంచకథితందర్శనంమయా ॥ జపతంప్రణవంమంత్రందేవీస్పృ
ష్టమమాత్మకం ॥ ౪౦ ॥ జ్ఞానంచసుస్థిరంభాగ్యంసర్వంభవతిశాశ్వ
తం ॥ ఆర్ద్రాయాంచచతుర్దశ్యాంతజ్జపంత్వాతుయంభవేత్ ॥ ౪౧ ॥
సూర్యగత్యామహార్ద్రాయామేకకోటిగుణంభవేత్ ॥ మృగశీర్షాం
తిమోభాగఃపునర్వస్వాదిమస్తథా ॥ ౪౨ ॥ ఆర్ద్రాసమంసదాజ్ఞేయం
పూజాహోమాదితర్పణే ॥ దర్శనంతుప్రభాతేచప్రాతస్సంగమకాల

యోః ॥ ౫౪౩ ॥ చతుర్దశీతథాగ్రాహ్యానిశీథవ్యాపినీభవేత్ ॥ ప్రదో
షవ్యాపినీచైవపరయుక్తాప్రశస్యతే ॥ ౫౪౪॥ లింగంబేరంచమేతుల్యం
జగతాంలింగముత్తమం॥ తస్మాల్లింగంపరంపూజ్యంబేరాదపిముముక్షుభిః॥
౫౪౫ ॥ లింగమోంకారమంత్రేణబేరంపంచాక్షరేణతు ॥ స్వయమేవ
హిసుద్రవ్యైఃప్రతిష్ఠాప్యాన్యైరపి ॥ ౫౪౬ ॥ పూజయేదుపచారైశ్చత
త్పదంసులభంభవేత్ ॥ ఇత్యాశాస్య తథాశిష్యైస్తత్రసంనిహితశ్శివఃప
ద్మాసనస్థంశివదంగంగాచంద్రకలాన్వితం ॥ వామోరుస్థితశక్త్యాచవిరా
జంతంమహాగణైః ॥ మృగటంకధరందేవంవరదాభయపాణికం ॥౫౪౭॥
సదానుగ్రహకర్తారంసాంబంశివమనుస్మరన్ ॥ సంపూజ్యమనసాపూ
ర్వంహృదివాసూర్యమండలే ॥ ౫౪౮ ॥ జపేత్పంచాక్షరీవిద్యాంప్రా
ఙ్ముఖశ్శుద్ధకర్మకృత్ ॥ ప్రాతఃకృష్ణచతుర్దశ్యాంనిత్యకర్మసమాప్య
చ॥౫౫౦॥గురోరమ్యేశుచౌదేశేనియతశ్శుద్ధమానసః ॥పంచాక్షరస్యమం
త్రస్యసహస్రంద్వాదశంజపేత్॥౫౫౧॥వరయేచ్చసపత్నీకాంశ్శైవాన్వై
బ్రాహ్మణోత్తమాన్॥ఏకంగురువరంశిష్టంవరయేత్సాంబమూర్తయే ॥ ఈ
శానంచాథపురుషమఘోరంవామమేవచ॥ సద్యోజాతంచవిధివత్ప్రకృత్వా
హోమంసమాచరేత్ ॥ ముఖాత్పంచసహస్రేణకృత్వాహోమంసము
చ్చరేత్॥దశైకంవాశతైకంవాసహస్రైకమథాపివా॥ కాపిలేనఘృతేనైవ
జుహుయాత్స్వయమేవహి॥గవ్యేనకేవలేనాపివృద్ధవత్సాన్వితేనహి ॥ కా
రయేద్విభవభక్త్యైర్వాప్యష్టోత్తరయుతంబుధః ॥౫౫౫ ॥హోమాంతేదక్షిణా
దేయాగురోర్గోమిథునంతథా॥ఈశానాదిస్వరూపంతుగురుంసాంబంవి
భావ్యచ ॥ ౫౫౬ ॥ తేషాంపత్నీకతోయేనస్వశిరస్స్నానమాచరేత్ ॥ ష
ట్త్రింశత్కోటితీర్థేషుసద్యస్స్నానఫలంభవేత్ ॥ ౫౫౭ ॥ దశాంగమ
న్నంతేషాంవైదద్యాద్దైవభక్తిపూర్వకం ॥ పరాంబుధ్వాగురోఃపత్నీమీశా
నాదిక్రమేణతాం ॥ ౫౫౮ ॥పరమాన్నేనసంపూజ్యయథావిభవవిస్తరం॥

గుడాన్నక్షీరసంపన్నభూరిపిష్టకఖండకం ॥ ౨౪౯ ॥ లింగదానం
తతఃకృత్వా భూరిభోజనమాచరేత్ ॥ తతస్సంప్రార్థ్య దేవేశంజ
పంతానత్సమాపయేత్ ॥ ౨౫౦ ॥ పునశ్చరణమేవంతుకృత్వాచమం
తీభవేన్నరః ॥ పునశ్చపంచలక్షేణసర్వపాపక్షయోభవేత్ ॥ ౨౫౧ ॥
అతళాదిసమారభ్యసత్యలోకావధిక్రమాత్ ॥ పంచలక్షజపాత్తత్తల్లోకైశ్వ
ర్యమవాప్నుయాత్ ॥ ౨౫౨ ॥ మధ్యేమృతశ్చేద్భోగాంతేభూమౌతజ్జా
పకోభవేత్ ॥ పునశ్చపంచలక్షేణబ్రహ్మసామీప్యమాప్నుయాత్ ॥ ౨౫౩ ॥
పునశ్చపంచలక్షేణసామీప్యైశ్వర్యమాప్నుయాత్ ॥ పునశ్చపంచలక్షేణ
సారూప్యంప్రతిపద్యవై ॥ ౨౫౪ ॥ పునశ్చపంచలక్షేణసారూప్యైశ్వర్య
మాప్నుయాత్ ॥ ఆహత్యాశతలక్షేణసాక్షాద్బ్రహ్మానరోభవేత్ ॥ ౨౫౫ ॥
కార్యబ్రహ్మణఏపంహిసారూప్యంప్రతిపద్యవై ॥ యథేష్టంభోగమాప్నోతి
తద్బ్రహ్మప్రళయావధి ॥ ౨౫౬ ॥ పునఃకల్పాంతరేవృత్తేబ్రహ్మపుత్రస్సజా
యతే ॥ పునశ్చతపసాదీప్తఃక్రమాన్ముక్తోభవిష్యతి ॥ ౨౫౭ ॥ పృథ్వ్యా
దికార్యభూతేభ్యోలోకావైనిర్మితాఃక్రమాత్ ॥ పాతాళాదిచసత్యాం
త్యంబ్రహ్మలోకాశ్చతుర్దశ ॥ ౨౫౮ ॥ సత్యాదూర్ధ్వంక్షమాంతంవై
విష్ణులోకాశ్చతుర్దశ ॥ క్షమాలోకేకార్యవిష్ణుర్వైకుంఠేవరపత్తనే ॥ కా
ర్యలక్ష్మ్యామహాభోగీరక్షాంకృత్వాధితిష్ఠతి ॥ తదూర్ధ్వంగాశ్చశుచ్యంతా
లోకాష్టావింశకాస్థితాః ॥ ౨౫౯ ॥ శుచిలోకేతుకైలాసేరుద్రోవైభూ
తహృత్స్థితః ॥ షడుత్తరాశ్చపంచాశదహింసాంతాస్తదూర్ధ్వగాః ॥ ౨౬౦ ॥
అహింసాలోకమాస్థాయజ్ఞానకైలాసకేపురే ॥ కార్యేశ్వరస్తిరోభావం
సర్వంకృత్వాధితిష్ఠతి ॥ ౨౬౧ ॥ తదంతేకాలచక్రంహికాలాతీతస్తతః
పరం ॥ శివేనాధిష్ఠితస్తత్రకాలచక్రేశ్వరాహ్వయః ॥ మాహిషంధర్మ
మాస్థాయసర్వాన్కాలేనయుంజ్యతి ॥ అసత్యమశుచిశ్చైవహింసాచైవా
ఘనిఘృణా ॥ ౨౬౨ ॥ అసత్యాదిచతుష్పాదస్సర్వశః కామరూపధృక్

నాస్తిక్యచతుర్దుర్దుస్సంగో వేదబాహ్యాంధ్యనిస్పదా॥ ౨౭౩॥ క్రోధశ్శ్యా గఃకృష్ణవర్ణో మహామహిషవేషవాన్ ॥ తావన్మాహేశ్వరఃప్రోక్తస్తిరో ధావహాపవహి ॥ ౨౭౪ ॥ తదర్వాక్కర్మభోగోహితదూర్ధ్వం జ్ఞాన భోగకం॥తదర్వాక్కర్మమాయాహిజ్ఞానమాయాతదూర్ధ్వకం॥౨౭౫ మహాలక్ష్మీంకర్మభోగంయాతిమాయేతికథ్యతే ॥ తదూర్ధ్వంనిత్యభో గోహి తదర్వాజ్ఞశ్వరంవిదుః ॥ ౨౭౬ ॥ తదర్వాక్చతిరోధానంతదూ ర్ధ్వంనతిరోధనం ॥ తదర్వాక్పాశబంధోహితదూర్ధ్వంనహిబంధనం ॥ ౨౭౭ ॥ తదర్వాక్పరివర్తంతే కామ్యకర్మానుసారిణః ॥ నిష్కామక ర్మభోగస్తు తదూర్ధ్వంపరికీర్తితం ॥ ౨౭౮ ॥ తదర్వాక్పరివర్తం తేబింబపూజాపరాయణాః ॥ తదూర్ధ్వంహివర్జంత్యేవనిష్కామంలిం గపూజకాః ॥ ౨౭౯ ॥ తదర్వాక్పరివర్తంతేజీవదేవాన్యపూజకాః॥ తదూర్ధ్వంహివర్జంత్యేతేపౌరుషదివ్యపూజకాః ॥ ౨౮౦ ॥ తదర్వా క్ఛక్తిలింగంతుశివలింగంతదూర్ధ్వకం ॥ తదర్వాగావృతంలింగంతదూ ర్ధ్వంచనిరావృతి ॥ ౨౮౧ ॥ తదర్వాకల్పితంలింగంతదూర్ధ్వం నైవకల్పితం ॥ తదర్వాగ్బహిరంగంహిఅంతరంగంతదూర్ధ్వకం ॥ ౨౮౨ ॥ తదర్వాక్ఛక్తిలోకంహినతంవైద్వాదశాధికం ॥ తదర్వా గ్బిందురూపంహినాదరూపంతథోత్తరం ॥ ౨౮౩ ॥ తదర్వాకర్మ లోకంతుతదూర్ధ్వంజ్ఞానలోకకం ॥ నమస్కారంతదూర్ధ్వంహిమదా హంకారనాశనం ॥ ౨౮౪॥ యన్నిజంవైతిరోధానంనాన్యవ్యథ్యాయతే ఇతి ॥ జ్ఞానశబ్దార్థఏవంహితిరోధాననివారణాత్ ॥ ౨౮౫ ॥ తదర్వా క్పరివర్తంతేహ్యాదిభౌతికపూజకాః ॥ వృథాత్యక్తాస్తుతాఏవతద్దుఃఖం ప్రతియాంతివై ॥ ౨౮౬॥తావద్వైవేదిభాగాంతంమహాలోకాత్మలింగకే ప్రకృత్యాద్యష్టబంధోపివేద్యంతేసంప్రతిష్ఠతే ॥ ౨౮౭ ॥ ఏవమేతాదృశం జ్ఞేయంసర్వంలౌకికవైదికం ॥ అథధర్మమహిషారూఢంకాలచ।కంతరంతి

తే ॥ ౨౮౮ ॥ సత్యాదిధర్మయుక్తాయేజినపూజాపరాశ్చయే ॥ కార
యంతిశిరోధానంద్వాదశాంతఃస్థితాస్సదా ॥ ౨౮౯ ॥ తదూర్ధ్వంశివ
లోకంహిశతంవైద్వాదశాధికం ॥ తదూర్ధ్వంవృషభోధర్మోబ్రహ్మచ
ర్యస్వరూపధృక్ ॥ ౨౯౦ ॥ సత్యాదిపాదయుక్తస్తుశివలోకాగ్రతస్థితః
క్షమాశృంగశ్శమశ్రోత్రో వేదధ్వజవిభూషితః ॥ ౨౯౧ ॥ ఆస్తిక్యచక్షు
ర్విశ్వాసగురుబుద్ధిమనావృషః ॥ క్రియాదివృషభోజ్ఞేయఃకారణాదిషు
సర్వదా ॥ ౨౯౨ ॥ తత్క్రియావృషభంధర్మంకాలాతీతోధితిష్ఠతి ॥ బ్ర
హ్మవిష్ణుమహేశానాంస్వస్వాదిదినముచ్యతే ॥ ౨౯౩ ॥ తదూర్ధ్వంనది
వారాత్రంనజన్మమరణాదికం ॥ పునఃకారణసత్యాంతేకారణబ్రహ్మణస్త
థా ॥ ౨౯౪ ॥ గంగాదిసూక్ష్మభూతేభ్యస్తదూర్ధ్వంనిమితస్సదా ॥ సూ
క్ష్మగంధస్వరూపాహిస్థితాలోకాశ్చతుర్దశ ॥ ౨౯౫ ॥ పునఃకారణ
విష్ణోర్వైస్థిరాలోకాశ్చతుర్దశ ॥ పునఃకారణరుద్రస్యలోకాష్టావింశకా
మతాః ॥ ౨౯౬ ॥ పునశ్చకారణేశస్యషట్పంచాశత్తదూర్ధ్వగాః ॥ తతః
పరంబ్రహ్మచర్యలోకాఖ్యశ్శివసంమతాః ॥ ౨౯౭ ॥ తత్రవైజ్ఞానకైలా
సేపంచావరణసంయుతం ॥ పంచమండలసంయుక్తంపంచబ్రహ్మకలాన్వి
తం ॥ ౨౯౮ ॥ ప్రథమావరణేపంచమూర్తికంమంటపాన్వితం ॥ అనా
దిశక్తిసంయుక్తమాదిలింగంతుతత్రవై ॥ ౨౯౯ ॥ శివాలయమిదంప్రోక్తంశి
వస్యాపరమాత్మనః ॥ పరాశక్త్యాసమాయుక్తస్తత్రవైపరమేశ్వరః ॥ ౨౯౮ ॥
సృష్టిస్థితిశ్చసంహారస్తిరోభావోప్యనుగ్రహః ॥ పంచకృత్యప్రవీణోసౌస
చ్చిదానందవిగ్రహః ॥ ౩౦౦ ॥ ధ్యానధర్మంసదాపశ్యంత్సదానుగ్ర
హతత్పరః ॥ సదాధ్యానసమాసీనస్స్వాత్మారామోవిరాజతే ॥ ౩౦౧ ॥
తస్యసందర్శనంసాధ్యంకర్మజ్ఞానాదిభిఃక్రమాత్ ॥ నిత్యాదిదేవయజ
నాద్భవకర్మమతిర్భవేత్ ॥ ౩౦౨ ॥ క్రియాదిశివకర్మభ్యశ్శివజ్ఞానం
ప్రసాదయేత్ ॥ తద్దర్శనగతాస్సర్వేముక్తాఏవనసంశయః ॥ ౩౦౩ ॥ ము

క్తిరాత్మస్వరూపేణవిష్ణోఃపదమవాప్నుయాత్ ॥ పునశ్చచాతుర్లక్షేణ రుద్రస్యపదమాప్నుయాత్ ॥ పునశ్చశతలక్షేణఐశ్వర్యంపదమాప్నుయాత్ ॥ ౩౦౪ ॥ పునశ్చైవంవిధేనైవజపేద్వసుసమాహితః ॥ శివలోకాదిభూతంహికాలచక్రమవాప్నుయాత్ ॥ ౩౦౫ ॥ కాలచక్రంపంచచక్రమేకైకేనక్రమాత్తరేత్ ॥ సృష్టిమోహాబ్రహ్మచక్రంభోగమోహస్తువైష్ణవం ॥ ౩౦౬ ॥ కోపమోహోరౌద్రచక్రంభ్రమణంత్వైశ్వరంవిదుః ॥ శివచక్రంజ్ఞానమోహఃపంచచక్రంవిదుర్బుధాః ॥ ౩౦౭ ॥ పునశ్చదశకోట్యాహికారణబ్రహ్మణఃపదం ॥ పునశ్చశతకోట్యాహితత్వదైశ్వర్యమాప్నుయాత్ ॥ ౩౦౮ ॥ ఏవంక్రమేణవిష్ణ్వాదేఃపదంలబ్ధంమహౌజసాం ॥ క్రమేణతత్వదైశ్వర్యంలబ్ధంచైవమహామనాః ॥ ౩౦౯ ॥ శతకోటిమనుంజప్త్వాపంచాత్కరమతంద్రితః ॥ శివలోకమవాప్నోతిపంచమావరణాత్పునః ॥ ౩౧౦ ॥ రాజసంమంటపంతత్రనందీశస్థానముత్తమం ॥ తపోరూపంచవృషభంతత్రైవపరిదృశ్యతే ॥ ౩౧౧ ॥ సద్యోజాతస్యసుస్థానంపంచమావరణంపరం ॥ వామదేవస్యచస్థానంచతుర్థావరణంపునః ॥ ౩౧౨ ॥ అఘోరనిలయంపశ్చాత్తృతీయావరణంపరం ॥ పురుషస్యైవసాంబస్యద్వితీయావరణంశుభం ॥ ౩౧౩ ॥ ఈశానస్యపరస్యైవప్రథమావరణంతతః ॥ ధ్యానధర్మస్యచస్థానంపంచమంటపంతతః ॥ ౩౧౪ ॥ బిలనాథస్యసుస్థానంతత్రపూర్ణామృతప్రదం ॥ చతుర్థమంటపంపశ్చాచ్చంద్రశేఖరమూర్తిమత్ ॥ ౩౧౫ ॥ సోమస్కందస్యసంస్థానంతృతీయంమంటపంపరం ॥ ద్వితీయమంటపంపశ్చాదుత్తమంత్రప్రాసాదాస్తికాః ॥ ౩౧౬ ॥ ప్రథమంమూలమాయాయాస్థానంతత్రైవక్షోభనం ॥ తతఃపరంగర్భగృహంలింగస్థానంశుభంపరం ॥ ౩౧౭ ॥ నందీశస్థానతఃపశ్చాత్సన్నిధ్యశ్శివవైభవం ॥ ఏవంక్రమేణముక్తాస్యమహాత్మానోజితేంద్రియాః ॥ ౩౧౮ ॥ అన్యేషాంచక్రమాద్వక్ష్యేగదతశ్శ్రీణుమేనఘ ॥ గురూపదేశా

జ్జప్యంహిబ్రాహ్మణీనాంనమోంతకః ॥ ౩౧౯ ॥ పంచాక్షరంపంచలక్షమా
పుష్య ప్రజపేద్విధిః ॥ స్త్రీత్వాపనయనార్థంహిపంచలక్షంజపేత్పునః
౩౨౦ ॥ బ్రాహ్మణీచనమఃపూర్వాపంచాశద్వర్ణతఃపరం ॥ పౌరుషప్రా
ప్తిసిధ్యర్థంపంచలక్షంజపేత్పునః ॥ ౩౨౧ ॥ మంత్రేణపురుషోభూత్వా
క్రమాన్ముక్తోభవేద్బుధః ॥ క్షత్రియఃపంచలక్షేణక్షత్రత్వమపనేష్యతి ॥
౩౨౩॥పునశ్చపంచలక్షేణమంత్రిబ్రాహ్మణఉచ్యతే ॥శూద్రశ్చైవనమోం
తేనపంచవింశతిలక్షతః ॥ ౩౨౨ ॥ మంత్రంవిప్రత్వమాపద్యపశ్చాత్సిద్ధో
భవేద్ద్విజాః ॥ నారీవాథనరోవాథబ్రాహ్మణోవాన్యఏవవా ॥ ౩౨౪ ॥ న
మోంతంవానమఃపూర్వంమత్పరస్సర్వదాజపేత్ ॥ తతఃస్త్రీణాంతథై
వోహ్యఃగురునిర్దేశతఃక్రమాత్ ॥ ౩౨౫ ॥ సాధకంపంచలక్షాంతేశివ
ప్రీత్యర్థమేవహి ॥ మహాభిషేకనైవేద్యంకృత్వాభక్తాంశ్చపూజయేత్
౩౨౬ ॥ పూజయాశివభక్తస్యశివఃప్రీతతరోభవేత్ ॥ శివస్యశివభక్తస్య
భేదోనాస్తిశివోహిసః ॥ ౩౨౭ ॥ శివరూపస్యమంత్రస్యధారణాచ్ఛివప
వసః ॥ శివభక్తశ్శరీరంహిశివలింగంశివోభవేత్ ॥ ౩౨౮ ॥ శివభక్తప్రి
యాస్సర్వాఃవేదాస్సర్వక్రియావిదః ॥ యావద్యావచ్ఛివంమంత్రంయేన
జప్తంభవేత్క్రమాత్ ॥ ౩౨౯ ॥ తావద్వైశివసాన్నిధ్యంతస్మిన్దేహేన
సంశయః ॥ దేవీలింగంభవేద్రూపంశివభక్తస్త్రియస్తథా ॥ ౩౩౦ ॥ యా
వన్మంత్రజపందేవ్యాస్తావత్సాన్నిధ్యమస్తిహి॥ శివంసంపూజయేద్ధీమాన్స్వ
యంవైశక్తిరూపభాక్ ॥ ౩౩౧ ॥ స్వయంచైవశివోభూత్వాపరాంశక్తిం
ప్రపూజయేత్ ॥ శక్తింబేరంచలింగంచహృల్లేఖామాయయాయజేత్ ॥ శి
వలింగంశివంమత్వాస్వాత్మానంశక్తిపూర్వకం ॥శక్తిలింగంచదేవీంచమత్వా
స్వంశివరూపకం ॥౩౩౩ ॥శివలింగంనాదరూపంబిందురూపంతుశక్తికం॥
ఉపప్రదానభావేనఅన్యోన్యాసక్తలింగకం ॥ ౩౩౪ ॥ పూజయేచ్చశివం
శక్తింసశివోమూలభావనాత్ ॥ శివభక్తాంఛివంమంత్రంజాపకాంఛివరూ

పకాన్ ॥ ౩౩౫ ॥ షోడశైరుపచారైశ్చ పూజయేదిష్టమాప్నుయాత్ ॥ పు
నశ్చ భూషణాద్యైశ్చ శివభక్తస్య లింగినః ॥ ౩౩౬ ॥ ఆనందం జనయేద్వి
ద్వాంధిపప్రీతికరో భవేత్ ॥ శివభక్తాన్సపత్నీకాన్పత్న్యా సహస్రైదస్తు
౩౩౭ ॥ పూజయేద్భోజనాద్యైశ్చ పంచపాదశపాశతం ॥ ధనే దేహే చ
మంత్రే చ భావనాయామవంచకః ॥ ౩౩౮ ॥ శివశక్తిస్వరూపేణ న పునర్జా
యతే భువి ॥ నాభేరధో బ్రహ్మభాగమాకంఠాద్విష్ణుభాగకం ॥ ౩౩౯ ॥ ము
ఖం లింగమితి ప్రోక్తం శివభక్తశరీరకం ॥ మంత్రదాహాదియుక్తాన్వా దాహా
దిరహితాన్మృతాన్ ॥ ౩౪౦ ॥ ఉద్దిశ్య పూజయేదాదిపితరం శివమేవహి
పూజాం కృత్వాదిమాతుశ్చ శివభక్తాంశ్చ పూజయేత్ ॥ ౩౪౧ ॥ పితృలోకం స
మాసాద్య కామాన్ముక్తో భవేన్మృతః ॥ క్రియాయుక్తదశభ్యశ్చ తపోయుక్తో
విశిష్యతే ॥ ౩౪౨ ॥ ఉత్తరోత్తరవైశిష్ట్యాత్పూజాయా ఉత్తరోత్తరం ॥ ఫలవైశిష్ట్య
రూపం చ మపిజ్ఞేయం మహర్షిభిః ॥ తస్మాద్వై శివభక్తస్య మహిమ్నో వేత్తి
కో నరః ॥ శివశక్త్యోః పూజనం చ శివభక్తస్య పూజనం ॥ కురుతే యో నరో భక్త్యా
స శివశ్శివమేధతే ॥ ఇత్యేతైర్వచనైరన్యైః పంచాక్షరజపస్వయం ॥ ౩౪౪ ॥
మహాలింగస్వరూపీయః ప్రియతే ముక్తిదాయకః ॥ ననుమహాలింగస్యా
వరణస్థానాదివర్ణనాత్ కథం వా పంచాక్షరమంత్రప్రతిపాదితత్వం ॥ పం
చాక్షరస్య మంత్రస్య ప్రణవవ్యష్టిత్వేన ప్రణవవాచ్యపరబ్రహ్మణః నిరూ
పత్వ నిర్గుణత్వ నిరాకారత్వ ప్రతిపాదనేన మహాలింగస్య కారణవిశేష
స్యాలోకవిశేషస్య చ ప్రతిపాదనేన పంచాక్షరప్రతిపాద్యత్వం నేతి పూ
ర్వః పక్షః ॥ సిద్ధాంతస్తు ॥ నీరూపస్యైవాకారవిశేషవతః సాధకానుగ్ర
హార్థం స్వీకర్తవ్యత్వేన నిర్గుణస్య సాధనానర్హత్వేనారూఢప్రాప్య
స్య నిర్గుణస్యోపాసనానర్హత్వేనారురుక్షుతావస్థాయాం సగుణోపా
సనస్య విధానాత్సగుణనిర్గుణోభయ సాధారణ్యేన ప్రణవవిశిష్ట షడక్ష
ర్యా ఏవ కారకత్వేన సగుణనిర్గుణోభయసాధారణ్యేన సంసారదా

వానలపరితప్తానాంపాశవిచ్ఛేదార్థం షడక్షర్యాస్తారకత్వవర్ణనాత్ సగుణేఽన్యన్నిర్గుణేఽన్యదితివైయధికరణ్యేనతారకత్వానౌచిత్యాత్ ।నిర్గుణోపాసనాయామశక్తోపిసగుణోపాసనావసరే నిత్యప్రాప్తాయాఃప్రణవవిశిష్టపంచాక్షర్యాఏవవాచకత్వేనసగుణబ్రహ్మానుశీల్యోపాసనాంకుర్యాత్ । యత్తుసగుణోపాసనాయాంపంచాక్షర్యాః షడక్షర్యాఏవవావాచ్యవాచకయోరభేదోపాసనా।నిర్గుణోపాసనాయాంప్రణవమాత్రస్య వాచ్యవాచకయోరభేదోపాసనేతి తదేతదవిచారితరమణీయం ॥ సగుణనిర్గుణయోర్భేదాభావాత్ । సాధకానుగ్రహార్థమావిర్భూతశక్తేఃపరమేశ్వరస్యోభయత్రసాధారణ్యేనషడక్షర్యాస్తారకత్వమితి మహాలింగస్యపరబ్రహ్మణఏవోపాసనయుక్తమితి సిద్ధాంతః ॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతరహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞనీలకంఠకృతే నిగమాగమసారసంగ్రహే క్రియాసారేమహాలింగలక్షణంనామ ఏకవింశోపదేశస్సమాప్తః ॥

శ్రీ

ఉమాధ్యసవేశాయనమః.

ద్వావింశోపదేశప్రారంభః.

ఉచ్యతేశక్తవైశిష్ట్యంద్వావింశేసప్రమాణకం ॥ ఉమాసహాయమిత్యాదిశ్రుతిభిస్సముదీరితం ॥౧ ॥శంభురాకాశమధ్యేచశ్రుతిసర్వైశ్శివః

ప్రభుః ॥ తాత్పర్యసంగ్రహే ॥ యామాహుస్సంతతవశంకరధర్మదారా
నధ్వర్యవస్సహజసిద్ధతయాస్వసారం ॥ ఆథర్వణాయఉపసృష్టతయాభవం
తం ధ్యాతవ్యమాహురపహాయపితామహాదీన్ ॥ ౨ ॥ ఏకశ్రుతోపిపరమే
శ్వరసద్ద్వితీయమంత్రియయాప్యుపదిశంతిపునఃపునస్త్వాం ॥ తస్యాఃప్ర
భావనుతివాఙ్మనసాంశివాయాః కాతేఽన్యర్ణనవక్తుమనలంకమలాసనో
పి ॥ ౩ ॥ ఇత్యాదివచనైరన్యైశ్శివశక్త్యోశ్చవర్ణనాత్ ॥ ద్వావపదార్థా
వితిప్రాప్తేతయోరైక్యంప్రతీయతే ॥ ౪ ॥ అథశక్తేశ్చబహవోభేదాస్తైరు
పవర్ణితాః ॥ క్వచిచ్ఛక్తిపురాణాదౌజగతాంలలితాపరా ॥ ౫ ॥ దుర్గా
క్వచిత్క్వచిత్కాలీక్వచిదన్యేతిశక్తయః ॥ ఏకైవపరమాశక్తిస్తద్భేదాస్సర్వ
శక్తయః ॥ ౬ ॥ శక్తిరూపద్వయంపుంస్త్వంస్త్రీత్వంచైవప్రమాణతః ॥ పుం
రూపంవిష్ణురూపంస్యాచ్ఛక్తిరూపమనేకధా ॥ ౭ ॥ వర్ణితంత్వయమేవా
ర్థోవేదవేదార్థకోవిదైః ॥ ఏకైవశక్తిఃపరమేశ్వరస్యభిన్నాచతుర్ధా
వినియోగకాలే । భోగేభవానీపురుషేషువిష్ణుఃకార్యేషుకాళీసమరేషు
దుర్గా ॥ ౮ ॥ సాక్షాచ్చిచ్ఛక్తిరూపాతుపుష్పగంధవదుజ్జ్వలా ॥ ద్వౌభే
దౌతత్రచిచ్ఛక్తేరుమానారాయణాత్మకౌ ॥ ౯ ॥ స్ఫుటంకూర్మపురా
ణేషుశివేనైవోపవర్ణితం ॥ ప్రణమ్యప్రార్థితోదేవస్త్రీభిర్దారువనే
స్వయం ॥ ౧౦ ॥ దృష్ట్వాసింహాసనాసీనం దేవ్యానారాయణేనచ ॥ ప్ర
ణమ్యదేవమీశానంపృష్టవత్యోవరాంగనాః ॥ ౧౧ ॥ కస్త్వంబిభ్రాజసే
కాంత్యాకేయంబాలారవిప్రభా ॥ కోన్వయంభాతిపురుషఃపంకజా
యతలోచనః ॥ ౧౨ ॥ ఇతిపృష్టోదేవతాభిఃప్రత్యభాషతశంకరః ॥ అయం
నారాయణోగౌరీజగన్మాతాసనాతనీ ॥ ౧౩ ॥ విభజ్యాహంస్థితోదేవస్స్వ
త్మానంపరమేశ్వరః ॥ నమేవిదుఃపరంతత్త్వం దేవాద్యానమహర్షయః ॥
౧౪ ॥ ఏకోహందేవవిశ్వాత్మాభవానీవిష్ణురేవచ ॥ అహంహినిష్క్రియో
ధాతాకేవలోనిష్పరిగ్రహః ॥ మామేవకేశవం దేవమాహుర్దేవీమథాం

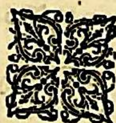
ఛికాం ॥ ౧౫ ॥ కూటస్థోహ్యక్షరోవ్యాపీయోగీనారాయణోద్వయః॥ తారకఃపురుషోహ్యాత్మా కేవలఃపరమంపదం ॥ ౧౬॥ సైషామాహేశ్వరీగౌరీ మమశక్తిర్నిరంజనా ॥ శాంతాసత్యాపరానందాపరమంపదమవ్యయం॥ ౧౭ ॥ ఇత్యాదివచనైర్విష్ణోశ్శక్త్యంశత్వంప్రతీయతే ॥ తస్యాశ్శక్తేశ్శివస్యాపిపరస్పరమభిన్నతా ॥ ౧౮ ॥ పరమంపదమిత్యేవస్ఫుటీకృతవతఃప్రభోః ॥ కథితావిష్ణురూపస్యపారంపర్యేణచాభిధా ॥ ౧౯ ॥ పరమంపదమిత్యేవమేకత్వంననియామకం ॥ ద్విత్వంనశ్రూయతేయస్మాద్భేదశ్చాపిభవేద్ధరేః ॥ ౨౦ ॥ శక్త్యంతర్భావవివాస్యవిష్ణోరిత్యుపవర్ణితం ॥ శక్త్యంశవిష్ణోరంశాస్తేరామకృష్ణాదయోఖిలాః ॥ ౨౧ ॥ అయంపౌరాణికఃపక్షశ్శ్రుతిపక్షస్తువర్ణ్యతే ॥ ఆకాశోవైనామ నామరూపయోర్నిర్వహితేతి । యదంతరంతద్బ్రహ్మతదమృతమితిపరమాకాశశబ్దితపరాశక్తేర్నామరూపవచభేదవర్ణనాత్ విష్ణోశ్శ్రుత్యాశక్త్యంశతాయాఅనుపవర్ణనాత్ శబ్దార్థయోఃపరస్పరాభేదభావనాశక్తేరాకాశశబ్దితాయాఏవ విష్ణోర్జీవకోటిత్వమేవతస్యోత్పత్తేఃప్రసిద్ధత్వాత్ । అతఏవ యజురాదికాండే । ఏకఏవరుద్రోనద్వితీయాయతస్థఆఖుస్తేరుద్రపశుస్తంజుషస్వైషతేరుద్రభాగః । సహస్వసాంబికయాతంజుషస్వభేషజంగవేశ్వాయపురుషాయభేషజం అథోఅస్మభ్యంభేషజం సుభేషజం ॥అస్యాయమర్థః ॥ ఏకఏవరుద్రఇతి । సంసారదావానలపరితాపపరిశ్రాంతపశుపాశరూపరోగద్రావకఃశివఏకఏవేత్యేవకారార్థఃశంఖఃపాండరఏవేతివదన్యయోగవ్యవచ్ఛేదాచ్ఛంఖేవర్ణాంతరనిషేధాత్పీతాదిజ్ఞానస్యకాచకామిలాదిదోషదూషితత్వవత్ప్రకృతమంత్రేపిరోగద్రావకత్వంశివస్యైవేత్యేతావన్మాత్రేణాపిశివేతరస్య పాశభేత్తృత్వనిషేధస్య శివలింగేతరస్య పాశచ్ఛేదభ్రమస్య దోషదూషితబుద్ధ్యాజన్మాంతరోపార్జితదుష్కృతనికరవిస్ఫుర్తస్యైవహేతుత్వస్యచ సంభవేపునశ్శ్రుతావేకఇ

త్త్యైకత్వ సంఖ్యాయాః పునరసందేహేనవిధానాచ్ఛివలింగేతరస్య ప్ర
ష్యాకోటిత్వంనాస్త్యేవేతిసిద్ధం॥ స్పష్టశ్చాయమగ్రేప్రతిపాదితార్థః | అ
ఖురిత్యాదినాద్వితీయాయతస్థఇతి శివలింగేతరపదార్థస్య శివసదృశ
స్యశివన్యూనస్యవాపాశచ్ఛేదకస్యసత్త్వంనిషిధ్యతే। ద్వితీయఇతివక్తవ్యే
ద్వితీయాయేతినిర్దేశశ్ఛాందసః | తిష్ఠతీతివక్తవ్యేతస్థఇతిభూతార్థని
ర్దేశః | భూతభవిష్యత్కాలావచ్ఛేదేనేతరావస్థాననిరాసార్థః | అ
సమంతాత్ఖనతివిదారయతీత్యాఖురాదివరాహరూపోవిష్ణుః తేపశవఃసక
లజడాజడప్రపంచపాశవిమోచకస్యపశుపతేస్తవసంబంధీపశవః పాశరూ
పేణజననమరణయోనిజత్వజాయాపహరణాదిమః ఖజా తేనావబద్ధాఃపశవఇ
త్యనేనఆదివిష్ణోర్జీవకోటిత్వంశివభజనరూపలింగప్రతిష్ఠాపనలింగధార
ణవిభూతిధారణరుద్రాక్షధారణపంచాక్షరజపైరాసాదితభక్తివిశేషేణ
ముక్తత్వంచవర్ణితంభవతి | అనేనశివశక్త్యపేక్షయాభిన్నత్వంజీవకోటి
త్వంస్పష్టమేవ| తంజుషస్వేతిచతాదృశగుణగణరత్నరత్నాకరస్త్వంపశు
పశుపురోడాశరీత్యాగృహాణేతిజుషీప్రీతిసేవనయోరితిధాతోరవగమ్యతే
ఏషతేరుద్రభాగస్సకలాధ్యాత్మికాధిదైవికాధిసంసారదుఃఖచ్ఛేతృత్వపర
స్తేతవఏషభాగఃహవిర్భాగఃతంజుషస్వేత్యనేనైవసిద్ధేపునరేషతేరుద్ర
భాగఇతిహవిర్భాగస్యశివలింగసంబంధిత్వప్రతిపాదనాముక్తరూపేణక్ర
త్వధీశ్వరత్వంశివస్యైవఅన్యేషాంతద్గంధోపినాస్తీతిఅష్టమూర్త్యంతర్గత
యజమానమూర్తిరూపస్యయజ్ఞాద్యనుష్ఠానాదిః ప్రతిపాదితఃసచయజ్ఞా
దిర్వీరశైవానామంతర్యాగశ్శివలింగపూజాదికం కేవలవైదికానామగ్ని
ష్టోమాద్యనుష్ఠానమిత్యవశ్యమిష్టవ్యయథాయోగం శివప్రీతిస్సంపాదనీ
యా | తయాచిత్తశుద్ధిద్వారాశివజ్ఞానాదేవముక్తిరితిహ్యుపవర్ణితం | స
సుధర్మధర్మిణోశ్శివశక్త్యోర్మధ్యేధర్మిణశ్శివస్యైవ క్రత్వధీశ్వర
త్వాది పరబ్రహ్మలక్షణంనశైవశక్తేరిత్యతఆహ | స్వసాంబికయాతంజు

షస్స్వేత్యంతేనవాక్యేనఅంబికయాసకలజగదండపిండప్రసవిత్ర్యాఅం
బామాతాథఖాలాస్యాదితికోశాదావిర్భూతశక్తే రపగతకోరకభావకు
సుమాదేవగంధోపలబ్ధైర్వాయుసంపర్కాద్విసృతానయవాత్పుష్పగంధస
దంశానిస్సరంతితద్వదితిశ్శైవశక్తేరేవసకలజగదండపిండప్రసవప్రతిపా
దితోభవతి । అతఏవమాతృవదావిర్భూతశక్తిస్సకలపాశభేదదక్షామా
తుఃస్వోదరసంభవతనుజేషువాత్సల్యేనపోషణస్యదర్శనాదితిభావః ।ఏ
తదుక్తంభవతి । పాశవిభేదికాంసాక్షాన్నిగూఢాంస్వగుణైర్భృశమితి
కూర్మపురాణోపబృంహితశ్వేతాశ్వతరోపనిషదికింకారణంబ్రహ్మకుతస్మ
జాతాఇతిప్రశ్నానుగుణ్యేనశక్తేరేవపాశవిచ్ఛేదనర్ణనాద్బాలకానాంమా
తృరక్షణతాత్పర్యేణవతత్పరాబ్రహ్మవాదినః క్షరంతీతివ్యజ్యతే । ననుశ
క్తిరితిద్వయోఃప్రపంచమాతాపితృత్వప్రతిపాదనాదేకఏవాద్వితీయంబ్ర
హ్మేతిశ్రుత్యనుగృహీతాద్వైతకోపఇత్యతఆహ । స్వస్రేతి । స్వ
సృత్వంసహజసిద్ధత్వం । పట్టమహిషీరూపం । ఏకఏవరుద్రఇతిసంస్మృ
తిరోగనివర్తకస్యైకత్వప్రతిపాదనపురస్సరమేవకారేణఅన్యస్యాః ద్వి
త్వసంఖ్యాయాఅపక్రమేప్రతిపాదనాత్ । అతఏవసుదర్శనాచార్యైరపి
సహజసిద్ధతయాస్వసృత్వమిత్యుపవర్ణితం ।తథాచసహస్వస్రాంబిక
యాతంజుషస్వేతిక్రత్వధీశ్వరత్వస్యబ్రహ్మలక్షణస్యోభయాత్మకస్యజ
గత్కారణప్రతిపాదనాత్ విశిష్టాద్వైతమేవప్రతిష్ఠితంభవతి । గవేవృష
భేశ్వరాయకీదృశస్యేత్యతఆహ । అశ్వాయేతి । అశ్వానాంవాహనత్వే
నపరిగృహీతస్యేత్యర్థః । పురుషాయేతినందివిశేషణం । పురుషాయపు
రుషాకారాయనామ్నేనవృషభేశ్వరస్యగోరూపంనందీశ్వరరూపంనందీ
శ్వరనామ్నాపురుషరూపంచేత్యుభయంవర్ణితం । భేషజంస్వేత్యంతం
గణేషుప్రసిద్ధనందీశ్వరస్యోపాదానాత్సగణస్యహవిర్భాగప్రతిపాదనా
ద్యాగేయేయేహవిర్భాజస్తేసర్వేశివప్రసాదేనైవహవిర్భాగస్వీకా

రిణఇతిశివాధీనత్వముపపద్యతే సేవ్యమితివక్తవ్యే భేషజమితి ప్రయోగా ద్భవపాశరూపవిషదష్టానాంపాశరూపవిషనివారకత్వవర్ణనాద్వైద్య నాథఃశివఇతివ్యజ్యతే। అథేాతఏతాదృగ్వైభవశాలిత్వాత్ అస్మభ్యం పతిపుత్రకళత్రశిష్యప్రశిష్యవిశిష్టేభ్యః బహువచననిర్దేశాదయ మర్థః। సుభేషజం। అంత్యముత్తరోత్తరంలోకోత్తరంసంజీవనౌషధం నైవప్రతిపాదితంభవతి। యథారోగనిదానజ్ఞేనరోగానుగుణౌషధదా నేనరోగనివృత్తిర్విపరీతౌషధదానేనరోగాభివృద్ధ్యాప్యమరణవద్గమనాగ మనరూపజననమరణపథిపథీనతామసాద్యప్రశాంతచిత్తానాంసంసృతిరో గనివృత్తిస్తత్వజ్ఞైశ్శివశక్త్యాత్మకవిశిష్టబ్రహ్మోపాసనేనముక్తిస్సంసార రూపరోగప్రతీకారాదభిజ్ఞానాందేవతాంతరభజనరూపేణ శివస్యాకేవల భజనరూపేణవాసంసారభేషజత్వేనాభిమతవిపరీతౌషధపానేనదోషా గాంతరరూపశివద్రోహమాసాద్య కుంభీపాకరౌరవాదినరకయాతనాః స్వాత్మహితమజానంతఃపునఃపునరధోగతిమెష్యంతి। తత్ర తేషాందు రదృష్టమెవకారణమితిగౌతమాదిమునిశాపాఅనుసంధేయాః। నామరూ పవచ్ఛబ్దార్థవత్పుగంధవదిత్యాద్యనేకోపమానసద్భావాదితిసంక్షేపః॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంత రహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ నీలకంఠకృతే నిగమాగమ సారసంగ్రహేక్రియాసారె శక్తివైశిష్ట్యంనామ ద్వావింశోపదేశస్సమాప్తః॥

౭౯

శ్రీగురుభ్యోనమః.

త్ర యో విం శో ప దే శ పా ్ర రం భః.

త్రయోవింశేగోళకాదిస్థలనాదినిరూపణం ॥ కి్రియతేప్ర శైవా నాంసం్రపదాయానుసారతః ॥ ౧ ॥ ఆగమార్థానుసారేణన్యాయమా ర్గానుసారతః ॥ దీక్షితానాం దైవయోగాదంతరాయేసమాగతే ॥ ౨॥ అవైకల్యంసమారభ్యయావజ్జీవవ్రతస్యతు ॥ మంత్రదీక్షాదిసంస్కారైశ్శక్తి పాతపురస్సరం ॥ 3 ॥సంస్కృత్యగురుణాదత్తంలింగంసమరసాత్మనా ॥త స్మిన్నష్టేవికలసేపీతలింగాష్టబంధకైః ॥ ౪ ॥ భిన్నేచోద్గళితేచాపికర్త వ్యాథోవిచార్యతాం ॥ ఆగమేషుశ్రూయతేచనిజపా్రణసమర్పణం॥ నైతద్యుక్తిసహం్రపాణత్యాగస్య్రపతిషేధతః ॥ ౫ ॥ అసూర్యానామతే లోకాఅంధేనతమసావృతాః ॥తాంస్తే్రపేత్యాభిగచ్ఛంతిఏకేచాత్మహనో జనాః ॥ ౬ ॥ ఇత్యాదీనినిషేధానిదృశ్యంతేచపరశ్శతం ॥ విధయశ్చ్రప దృశ్యంతేసర్వతశ్చాత్మగోపనే ॥ ౭॥ ఇతిచేచ్ఛ్రూయతేన్యాయశ్రమా ణాన్యపికోటిశః ॥ శక్తిక్షోభవశాదేవశివేపరమకారణే ॥ ౮ ॥ ఉత్పద్యం తేబహువిధంజగదేతచ్చరాచరం ॥ తత్రై్రవవిలయంయాతిశివేపరమకా రణే ॥ ౯ ॥ ఏవంస్థితేసద్గురుణాకరుణాపూర్ణచేతసా ॥ అణుదీక్షాదిస మయేచైవమేవోపదిశ్యతే ॥ ౧౦ ॥ లింగంసాక్షాత్పరంబ్రహ్మపీఠంశక్తిఃప రాత్పరా ॥ తయోరన్యోన్యసంబంధస్సకలీకరణంమతం ॥ ౧౧ ॥ ఇష్ట లింగమిదంతస్మాత్పరంబ్రహ్మవధారయ ॥ అభివ్యక్తాయదాశక్తిర్జగదేత చ్చరాచరం ॥౧౨ ॥ నవ్యనక్తియదాశక్తిర్నాస్తిచైతచ్చరాచరం ॥తథైవా

స్మిన్నిష్టలింగేపీఠేవాశక్తిరూపకే ‖ ౧౩ ‖ నష్టేసతితతఃప్రాణాన్సహై
వసమర్పయ ‖ యాహితత్రైవవిలయఃలింగేపరమకారణే ‖ ప్రాప్యతే
పరమానందఇతితత్వార్థనిశ్చయః ‖ అస్మిన్నర్థేప్రమాణానిదృశ్యంతే
సుబహూనిచ ‖ ౧౫ ‖ జన్మనైవేద్యదానేనజన్మార్పణఫలంలభేత్ ‖ జ
న్మార్పణాచ్ఛివఃప్రీతస్స్వసాయుజ్యంప్రయచ్ఛతి ‖ ౧౬ ‖ ఇదంతుజన్మ
నైవేద్యంశివస్యైవప్రదాపయేత్ ‖ యోనిలింగస్వరూపేణశివోజన్మనిరూ
పకః ‖ ౧౭ ‖ తస్మాజ్జన్మనివృత్త్యర్థంజన్మపూజాశివస్యహి ‖ బిందునాదా
త్మకంసర్వంజగత్స్థావరజంగమం ‖ ౧౮ ‖ బిందుశ్శక్తిశ్శివోనాదశ్శివశ
క్త్యాత్మకంజగత్ ‖ నాదాధారమిదంబిందుర్బింద్వాధారమిదంజగత్ ‖
౧౯ ‖ జగదాధారభూతౌహిబిందునాదౌవ్యవస్థితౌ ‖ బిందునాదయుతం
సర్వంసకలీకరణంభవేత్ ‖ ౨౦ ‖ సకలీకరణాజ్జన్మజగత్ప్రాప్నోత్యసం
శయః ‖ బిందునాదాత్మకంలింగంజగత్కారణముచ్యతే ‖ ౨౧ ‖ బిందు
ర్దేదిశ్శివోనాదశ్శివలింగంతుకథ్యతే ‖ తస్మాజ్జన్మనివృత్త్యర్థంశివలింగం
ప్రపూజయేత్ ‖ ౨౨ ‖ మాతాదేవీబిందురూపానాదరూపశ్శివఃపితా ‖
పితృభ్యాందత్తమైశ్వర్యంయథాభోగాయకల్ప్యతే ‖ ౨౩ ‖ తయోరైశ్వర్య
లాభార్థంశివలింగంప్రపూజయేత్ ‖ జగత్పిత్రోస్తదైశ్వర్యంపరమాన
దమేవహి ‖ ౨౪ ‖ పరమానందలాభార్థంశివలింగంప్రపూజయేత్ ‖
సాదేవీజగతాంమాతాసశివోజగతఃపితా ‖ ౨౫ ‖ పిత్రోశ్శుశ్రూషకే
నిత్యంకృపాధిక్యంహివర్ధతే ‖ కృపయాంతర్గతైశ్వర్యంపూజకస్యద
దాతిహి ‖ ౨౬ ‖ తస్మాదంతర్గతానందలాభార్థంమునిపుంగవాః ‖ పి
తృమాతృస్వరూపంహిశివలింగంప్రపూజయేత్ ‖ ౨౭ ‖ అథపూజ్య
యంధాతుఃప్రసవార్థేహివర్తతే ‖ జగత్ప్రసవికోదేవస్సశివఃపురు
షఃపరః ‖ ౨౮ ‖ సర్వప్రకృతిరూపంహిమహోదాద్యమిదంజగత్ ‖ గర్భః
పురుషరూపోహిగర్భఃప్రకృతిరుచ్యతే ‖ అవ్యక్తాంతరధిష్ఠానంగర్భః

గుణఏవహి ॥ సవ్యక్తాంతరధిష్ఠానంగర్భఃప్రకృతిరుచ్యతే ॥ ౩౦ ॥ పురుషస్తాన్వదిగర్భోహిగర్భవాన్పురుషోయథా॥ పురుషాత్ప్రకృతౌయుక్తం ప్రథమంజన్మకథ్యతే ॥౩౧॥ప్రకృతేర్వ్యక్తతాయాంతద్వితీయంజన్మకథ్యతే జన్యంజంతుర్మృహుర్జన్మపురుషాత్ప్రతిపద్యతే।జన్యతేభవ్యతైవశ్యంభవ్యతేజన్మకథ్యతే ॥ జీర్యతేవర్యతేకర్మకాలాజ్జీవఇతిస్మృతః ॥జన్యతేతంత్రతేపాశైర్జంతుశబ్దార్థఏవహి॥జన్మపాశనివృత్త్యర్థంజన్మలింగంప్రపూజయేత్॥౩౩॥భంబుద్ధింగచ్ఛతీత్యర్థాద్భగఃప్రకృతిరుచ్యతే ॥ ప్రకృతేశ్శబ్దమాత్రాదేఃప్రాకృతేంద్రియభోజనైః ॥ ౩౪॥ భగస్యేదంభోగమితిశబ్దార్థోముఖ్యకర్శుకః ॥ ముఖ్యోభగస్తుప్రకృతిర్భగవాన్శివఉచ్యతే ॥ ౩౫ ॥ భగవాన్భోగదాతాహినాన్యోభోగప్రదాయకః ॥ భగస్వామీచభగవాన్గర్భఇత్యుచ్యతేబుధైః ॥ ౩౬ ॥ భగేనసహితం లింగంభగంలింగేనసంయుతం ॥ఇహాముత్రచభోగార్థంనిత్యభోగార్థమేవచ ॥ ౩౭ ॥ భగవంతంమహాలింగంశివలింగంప్రపూజయేత్ ॥ లోకప్రసవితాసూర్యస్తచ్చిహ్నంప్రసవోద్భవే ॥ ౩౮ ॥ లింగేప్రసూతికర్తారంలింగినంపురుషంయజేత్ ॥ లీనార్థగోచరంచిహ్నంలింగమిత్యభిధీయతే ॥ ౩౯ ॥ లీనమర్థంహిపురుషంనిత్యంగమయతీత్యతః ॥ శివశక్త్యోస్తుచిహ్నస్యమేళనాల్లింగముచ్యతే॥స్వచిహ్నపూజనాత్ప్రీతశ్చిహ్నకార్యంనయుజ్యతే ॥ చిహ్నకార్య తుజన్మాదిజన్మాద్యంపినివర్తతే ॥౪౧॥ ప్రణవధ్వనిలింగంతునాదంలింగంస్వయంభువః ॥బిందులింగంతుయంత్రంస్యాన్మకారంతుప్రతిష్ఠితం ॥ ౪౨ ॥ ఉకారంచరలింగంస్యాదకారంగురువిగ్రహం ॥ షడ్లింగేపూజయాన్నిత్యంజీవన్ముక్తోనసంశయః ॥ ౪౩ ॥ శివభక్తస్యపూజాహిజన్మముక్తికరీనృణాం ॥ రుద్రాక్షధారణాత్పాదమర్ధంవైభూతిధారణాత్ ॥ ౪౪ ॥ త్రిపాదంమంత్రజపాచ్చపూజయాపూర్ణభక్తిమాన్ ॥ ఇత్యాదీనిప్రమాణానిశ్రూయంతేతత్రతత్రచ ॥ అవినాభావా

తచిచ్ఛక్తిస్వపలింగస్యచెక్షతిః ॥ పీఠేవాప్యథవాలింగేకుర్యాత్ప్రాణసమ
ర్పణం ॥ ౪౬ ॥ శివశక్త్యోగభేదేనలింగపీఠస్వరూపయోః ॥ ద్వయోరస్య
తరస్యాపితుతౌప్రాణాన్సమర్పయేత్ ॥ ౪౭ ॥ తత్రాపిస్థూలసూక్ష్మా
ర్థా విజానీయాత్ప్రమాణతః ॥ తిలాక్షరప్రమాణేనలింగవైకల్యదర్శనే
యవాక్షరప్రమాణేనపీఠవైకల్యసంభవే ॥ ౪౮ ॥ నకుర్యాజ్జన్మనైవేశ్యవి
త్యేవంవాతులోత్తరే ॥ సకలీకరణేనష్టేపునఃకుర్యాదముంవిధిం ॥ ౪౯ ॥ ఇ
త్యేవంశ్రూయతేతత్రవిచార్యంసూక్ష్మదర్శిభిః ॥ యాపరాదేవతాశక్తి
శ్శైవపీఠస్వరూపిణీ ॥ ౫౦ ॥ కారణానాంచయోధాతాలింగంసర్వేశ్వరశ్శి
వః ॥ ఏకమేవాద్వయంవస్తుద్విత్వంవైవాదమాత్రకం ॥ ౫౧ ॥ భేదాభేద
ప్రకరణేతచ్చసమ్యక్ప్రదర్శితం ॥ తస్మాత్తయోస్తుసంబంధోనిత్యసంబంధ
ఉచ్యతే ॥ ౫౨ ॥ సకలీకరణంనిత్యసంబంధస్యనిరూపణం ॥ నిరూపక
స్వరూపస్యగుణస్యయదిచేత్ క్షతిః ॥ ౫౩ ॥ కల్ప్యతేనైవదోషాయపూర్వతం
త్రేషునిశ్చితం ॥ అంగేగుణవిరోధేచతాదర్థ్యాదతివిస్తరాత్ ॥ ౫౪ ॥ లిం
గమంత్రప్రధానంస్యాత్ తత్రశక్తైర్విశేషణః ॥ సమభివ్యక్తిరంగస్యగుణస్త
త్రోచ్యతేతయోః ॥ ౫౫ ॥ సంబంధశ్చస్వరూపాఖ్యస్సకలీకరణాహ్వయః
అంగీయగుణవైకల్యేనప్రధానంవిరుధ్యతే ॥ నవాచ్యమంగనిష్ఠస్యగుణస్య
సకలీకృతే ॥ ౫౬ ॥ విలయేవ్యక్తశక్తైశ్చశివేపరమకారణే ॥ ఐక్యేనిరూపి
తేలింగకైవల్యాన్నచరాచరం ॥ జగద్దృశ్యేతకింతత్రబ్రహ్మమాత్రంవిశి
ష్యతే ॥ జగతస్స్వత్వతాకింతులింగేపరమకారణే ॥ ౫౭ ॥ చరాచరస్య
చేత్తస్యప్రపంచస్యాపితోలయః ॥ అనభివ్యక్తిమాత్రంస్యాన్నస్వరూపవి
నాశితా ॥ ౫౮ ॥ అతస్స్వరూపసంబంధశబ్దితాసకలీకృతిః ॥ శక్తిశక్త్యో
గస్థానస్వరూపేణవినశ్యతి ॥ ౫౯ ॥ తంత్రంతుజగదుత్పత్త్యాశక్తిమాత్రంతు
స్ఫుటీభవేత్ ॥ సకలీకరణంచాపినతంత్రంజగతామిదం ॥ ౬౦ ॥ శివశక్త్యాత్మ
కేలింగేపీఠేచవికలేసతి ॥ పీఠాద్యుత్కలితేలింగేవికలేసకలీకృతా ॥ ౬౧ ॥ స

భనాజ్జగదుత్పత్తైర్నైవప్రాణాన్సమర్పయేత్ ॥ అతశ్చపూర్వతంత్రే పిచైవంసిద్ధాంతితంపునః ॥ ౬౨ ॥ దర్భైస్తృణైశహరితైరితిమంత్రేచదర్భకే ॥ హరితత్వాదివత్స్వస్మిన్ననువేతగుణాయథా ॥ ౬౩ ॥ కాశితాఃపర్యవస్యంతేయథాసంభవదర్భకే ॥ తద్వత్ప్రపంచజననంసంభవత్సకలీకృతా ॥ ౬౪ ॥ సోమఃపవతఇత్యాదిమంత్రేసోమలతాదికం ॥అగ్న్యాదిజనకత్వంచసమవేతగుణోయథా ॥ ౬౫ ॥ ప్రకాశితేపర్యవస్యేత్తద్వచ్చసకలీకృతిః ॥ అవిద్యమానజగతాముత్పత్తౌకారణంభవేత్ ॥ ౬౬ ॥ ప్రధానలోపకల్పన్నసాల్యత్తద్వన్న్యాయోవ్యుదీరితః ॥ యదాత్మహత్యాదోషాయసోపాయేదితిభాషితం ॥ ౬౭ ॥ తత్ప్రోచ్యతేయథాయజ్ఞేశ్రౌతేప్రాణసమర్పణే ॥తదన్యత్వంనిషేధస్యాపిధేశ్చాపివిశేష్యతే॥౬౮ ॥తద్వదేవాత్రసామాన్యాద్వివిశేషపరికల్పనం ॥ తత్రప్రమాణతస్సర్వైర్వరనుష్ఠేయత్వమాదృతం॥తద్వదేవప్రమాణానిశృణ్వంతాంకామికాదికే॥ దేవదేవజగన్నాథశ్రుతానిబహుశోమయా॥౭౦॥ మతానిశివపూజాయాంధారణేలింగరూపిణః॥నానావిధాంతరాయేషుకథముద్ధరణంభవేత్॥౭౧॥లింగప్రాణవతాంనాథభక్తానాంనిశ్చితాత్మనాం॥ శ్రోతుమిచ్ఛామ్యశేషేణవిస్తరాత్కథయస్వమే ॥ ౭౨ ॥ శివః ॥ శృణుదేవిప్రవక్ష్యామిసావధానేనచేతసా ॥ మల్లింగధారణాల్లోకేమదేకన్యస్తచేతసాం ॥ ౭౩ ॥ ప్రమాదాత్ప్రాణలింగాద్యావైకల్యపరిపూరణం ॥మల్లీనమనసాందేవిప్రమాదోనహివాస్తవః ॥ ౭౪ ॥ మద్గణైర్గమభక్తానాంప్రారబ్ధేపూర్వసంచితే ॥ ఆశునష్టేమయాజ్ఞప్తైర్మత్స్వరూపప్రతిపత్తయే ॥ ౭౫ ॥ క్రియాయాంతత్రవైకల్యేహ్యంతఃప్రాణాన్సమర్పయేత్ ॥ హేతునాహంతిమద్రూపంతేషాంశ్రద్ధానజాయతే ॥ ౭౬ ॥ బిందురూపాపరాశక్తిర్నాదాత్మాహంసదాశివః ॥ ద్వయోరన్యోన్యసంబంధంసకలీకరణంవిదుః ॥ ౭౭ ॥ ప్రాణలింగేపరంనష్టేమయ్యప్రాణాన్సమర్పయేత్ ॥ [illegible] లింగేనసకలీకృత్య

పూర్వవత్ ॥ ౭౮॥ ధారయేన్మామసం దేహూభావనాలబ్ధలింగవాన్
పీఠేనష్టేలబ్ధలింగఃకుర్యాత్ప్రాణసమర్పణం ॥ ౭౯॥ యద్వావశైలింగభం
గేస్వయంసామాన్యదీక్షితః ॥ ధారయేల్లింగమన్యేషాం నైవధర్మఃకృతా
త్మనాం ॥ ౮౦ ॥ విశేషదీక్షితోభ క్తస్తిలాదర్వాక్ప్రమాణతః ॥ న్యూనే
మదాత్మకేలింగే నార్పయేత్ప్రాణలింగవాన్ ॥ ౮౧ ॥ ప్రాణానేసంవిజానే
హిసమయంప్రాణలింగినాం ॥ బహునాత్రకిముక్తేనశ్రద్ధైకాసర్వకారణం
౮౨ ॥ గురుంమదాత్మకంవిద్ధిమాంవిద్ధిగురులింగకం ॥ విశ్వస్యైద్గురువా
క్యానిగురువాక్యైకతత్పరః ॥ ౮౩ ॥ దీక్షాకాలేతథాజ్ఞప్తస్తథాకుర్యాన్న
చాన్యథా ॥ దినేదినేభక్తివృద్ధిర్గురౌలింగేచజంగమె ॥౮౪॥ ప్రసాదలింగే
యస్యస్యాత్తంజానీహిమదాత్మకం ॥ అశ్రయంశ్రేయసాంపాత్రంకటా
క్షాణాంమమప్రియే ॥౮౫ ॥ఇతిప్రమాణతోవీరశైవైఃప్రాణసమర్పణం
స్వగుర్వాజ్ఞానుసారేణసమయానుగుణేనచ ॥ ౮౬ ॥ ఆరోగ్యేదృఢమనో
వృత్తిస్స్యాతిపరమంపదం ॥ ప్రతిష్ఠితేస్వయంవ్యక్తైనష్టేచసకలీకృతౌ
౮౭॥ అష్టబంధవిధౌతంత్రేకలాసంకోచదర్శనాత్ ॥ పునఃకలాభిషేకా
చ్చలింగేసాన్నిధ్యముచ్యతె ॥ ౮౮ ॥ తద్వచ్చగురుణాదీక్షాసమయేస్వే
ష్టలింగకే ॥ కృతంచశివసాన్నిధ్యంగచ్ఛతీతినభావయేత్ ॥ ౮౯ ॥ గురు
ణాశివరూపేణసాన్నిధ్యంయత్కృతంమహత్ ॥ తన్నముంచతితల్లింగం
యద్దత్తంగురుణాపునః ॥౯౦ ॥ యదిలింగేచపీఠేవావైకల్యేపగిదృశ్యతే
నివర్తకేహిసాన్నిధ్యంప్రమాణాన్యత్రిచాగమాః ॥ ౯౧ ॥ ప్రతిష్ఠితేస్వ
యంవ్యక్తైపునరప్యభిషేచనం ॥ ఆగమేషుశివేనోక్తంతస్మాత్తత్రనివర్తతే
౯౨ ॥ ప్రకృతేవీరశైవేషుమహేశాన్నోపవర్ణితం ॥ ఇతిసంగ్రహాత్
ప్రోక్తంగోళకస్థలనాదికే ॥ ౯౩॥ అవైకల్యంప్రమాణేభ్యోన్యాయతోప్య
సమీరితం ॥ వీరత్వమతఏవైషాంప్రాణార్పణయతాత్మనాం ॥ ౯౪ ॥ కి
ము న్యేనబహూక్తేనభక్తిరేవాత్రకారణం ॥ పిష్టుర్నేతాంర్పణంభక్త్యా

త్వాశివపదాంబుజే ॥ ౯౫ ॥ స్వాంగైకదశవైకల్యపరిపూర్తిపురస్సరం॥ లబ్ధవానాయుధందివ్యంసుదర్శనసమాహ్వయం ॥ ౯౬ ॥ రావణాద్యా రాక్షసాశ్చనిజగాత్రాసృగుక్షణాః ॥ కృత్వామహత్ఫలంప్రాప్తాస్స్వయందద త్తాభిలాషిణః ॥ ౯౭ ॥ కిమువక్తవ్యమత్రాస్తినిస్పృహాహితమానసైః॥ పి రశ్శైవైరర్పితేస్మిన్నిజప్రాణసమర్పణే ॥ ౯౮ ॥ పితృహత్యాదిదోషోపి గుణతాంయాతిముక్తయే ॥ శివైకనిష్ఠభావానాంభక్తానాంమహతాంపు నః॥౯౯ ॥ బుద్ధిపూర్వంనిజప్రాణానర్పయంతిగతస్పృహాః ॥ శివైకశర ణాస్తేషాంకిమసాధ్యంజగత్రయే ॥ ౧౦౦ ॥ తేధన్యాస్తేకులీనాశ్చకృతకృ త్యాస్తఏవహి ॥ కరస్థముక్తయస్తేవై శివలీలార్థమూర్తయః ॥౧౦౧॥ సం వసేత్సహతైరేవపూజ్యాస్తేసర్వదానరైః ॥ తైరేవసహభాషేతతానేవ శరణంవ్రజేత్ ॥ ౧౦౨॥తృణీకృత్యబ్రహ్మవిష్ణుదేవాన్దేవస్యకింకరాన్॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతరహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞనీలకంఠకృతే
నిగమాగమసారసంగ్రహే క్రియాసారే
త్రయోవింశోపదేశస్సమాప్తః॥

శ్రీ

శ్రీగురుభ్యోనమః.

శ్రీమదస్మద్గురుదక్షిణామూర్తయే నమః

చతుర్వింశోపదేశప్రారంభః.

చతుర్వింశోపదేశేస్మిన్షట్స్థలానితువర్ణయే ॥ స్థలంస్థితిలయా

ధారంలింగంబ్రహ్మేతికీర్తితం ॥ ౧ ॥ అంగాదిషుస్థలోక్తైర్నామభిస్త్వ
పవర్ణితం ॥ అంగాదిషుస్థలోక్తిఃప్రశంసార్థంప్రకీర్తితం ॥ శ్రీయ
థామంత్రిణీరాజత్వబుద్ధిఃప్రాశస్త్యదాయినీ॥ స్థలోక్తిర్బహిర్దృష్టాభావస్ఫుర
ణార్థమదీరితం ॥ ౩ ॥ షట్స్థలజ్ఞానతోమోక్షశ్శైవానామితిసర్వశః
కామికాద్యాగమేష్వేవంవర్ణితంపరమాత్మనా ॥ ౪ ॥ దేవీంప్రతిబహు
ప్రీత్యాతత్రతత్రప్రవర్ణితః ॥ దివ్యాగమే ॥ అథలోకోత్తరందేవిశృ
ణ్వ్యామివరవర్ణిని ॥ ౫ ॥ నందిముండిమహాకాళప్రముఖాశ్శంభుకింక
రాః ॥ యజ్ఞ్జానకాంక్షిణస్తీవ్రంతపశ్చక్రుర్వ్రతోద్యతాః ॥ ౬ ॥ షట్స్థల
జ్ఞానమేవేదంజ్ఞానమోక్షస్యసాధనం ॥ ఆదౌభక్తస్థలంప్రోక్తంతతోమ
హేశ్వరస్థలం ॥ ౭॥ ఇత్యాదిషట్స్థలజ్ఞానంముక్తిస్తేషాంచవర్ణితా ॥ నా
తులోత్తరే ॥ సరయూనామతటినీకైలాసద్వారనిస్సృతా ॥ ౮ ॥ తస్యా
స్తీరేతపస్తేపేనందికేశశ్శివంప్రతి ॥ విభూతిభూషితతనుస్త్రిపుండ్రాంకిత
మస్తకః ॥ ౯ ॥ రుద్రాక్షమాలాభరణఃపంచాక్షరజపాన్వితః॥ పంచాగ్ని
మధ్యమాస్థాయదివ్యంవర్షసహస్రకం ॥ ౧౦ ॥ తపస్తపంతంనందీశంశివ
స్సమ్యక్తమన్వశాత్॥ కామికాద్యాంవాతులాంతాంసంహితాంస్వేనభా
షితాం ॥ ౧౧ ॥ అధ్యాపయంస్తదర్థాంశ్చకదాచిద్గణనాయకః ॥ శివః
స్కందవక్ష్యామితత్వంతేశృతేయస్మిన్పరాపరే ॥ ౧౨ ॥ మనస్తృప్తిర్భ
వేత్త్రాణంవీరశైవాగమోదితం ॥ షట్స్థలజ్ఞానతస్సర్వంవశీకృతమిదం
భవేత్ ॥ ౧౩ ॥ సారూప్యంచైవసాయుజ్యంషట్స్థలజ్ఞానినోధ్రువం ॥ త
త్రచరమభాగె ॥ ౧౪॥ రేరేనందీశభక్త్యాత్వంసమ్యక్కాన్సహితశ్శృణు
అతఃపరంప్రవక్ష్యామిశివాశ్రమనిషేవిణాం ॥౧౫ ॥ వీరమాహేశ్వరాచా
రపావనీకృతచేతసాం ॥ కలికల్మషకాంతారదావాగ్నిసమతేజసాం ॥ శి
వానందామృతాస్వాదతృప్తానాంసుమహాత్మనాం ॥ ౧౬ ॥ సదాధ్యాస
సమాఖ్యాతంనకాలనియమోస్తివై ॥పూర్వోక్తగుణజాలంచసజ్జీకాయాంత

కల్పయేత్ ॥ ౧౭ ॥ సదాశివవపుః ప్రోక్తం సజ్జికా వేదవిత్తమైః ॥ హృత్ప్ర
దేశే స్థితా యా హి సజ్జికా శివరూపిణీ ॥ ౧౮ ॥ తస్యామంతర్ధృతం లిం
గమకలం గురుచోదితం ॥ హృదయే ధారణా దేవ సా ధ్యానం ప్రచక్షతే ॥
౧౯ ॥ వీరశైవస్సమాఖ్యాతస్సాక్షాల్లింగాకృతిస్స్వయం ॥ తస్య ధ్యానం
కుతస్త్వాస్తి కుతః పూజా కుతస్స్తుతిః ॥ ౨౦ ॥ తథాపి లోకతుష్ట్యర్థం పరమే
శ్వరసృష్టివత్ ॥ కర్తవ్యమితి నిర్ణీతమాగమార్థవిశారదైః ॥ ౨౧ ॥ ఆగ
మేషు పురాణేషు తల్లక్షణముదీరితం ॥ యో హస్తపీఠే నిజలింగమిష్టం విన్యస్య
తల్లీనమనః ప్రచారః ॥ బాహ్యక్రియాసంకులనిస్పృహాత్మా సంపూజయేదంగ
స వీరశైవః ॥ ౨౨ ॥ పాణిపీఠే మహాలింగం పూజితం శాస్త్రవర్త్మనా ॥ స
జ్జికారోపణం కృత్వా తద్ధ్యానపరమో భవేత్ ॥ ౨౩ ॥ నిష్కళం నిష్క్రి
యం శాంతం నిరవద్యం నిరంజనం ॥ నాన్యః పశ్యతి యద్విశ్వం న శృణోతి తద
న్యథా ॥ ౨౪ ॥ నాన్యద్విజానాతి తథా తన్మహాలింగముచ్యతే ॥ ప్రత్యస్త
మితభేదం యత్సత్తామాత్రమగోచరం ॥ ౨౫ ॥ వచసామాత్మసంవేద్యం
తన్మహాలింగముచ్యతే ॥ ఋతం సత్యం పరంబ్రహ్మ సచ్చిదానందలక్షణం ॥
౨౬ ॥ అన్యన్న పరమం బ్రహ్మ తదతో ధ్యేయమాస్తికైః ॥ అతస్సర్వం పరిత్యజ్య
మహాలింగైకతత్పరః ॥ ౨౭ ॥ నిర్మమో నిరహంకారస్తద్ధ్యానపరమో భ
వేత్ ॥ కిమస్మిన్బహునోక్తేన కృష్ణ సర్వార్థసాధనం ॥ ౨౮ ॥ ప్రథమం
లింగతత్త్వాని వక్ష్యామి శివశాసనాత్ ॥ శృణు కృష్ణ మహాభాగ సావధానేన
చేతసా ॥ ౨౯ ॥ ఘనలింగం మహాభాసం సచ్చిదానందలక్షణం ॥ నిష్క
ళం నిష్క్రియం శాంతం స్వతంత్రం స్వప్రకాశితత్ ॥ ౩౦ ॥ సర్వేషాం స్థా
న భూతత్వాల్లయభూమిత్వతస్తథా ॥ తత్త్వానాం మహదాదీనాం స్థలమిత్య
భిధీయతే ॥ ౩౧ ॥ స్థానే సర్వాశ్రయే నంతే సచ్చిదానందరూపిణి ॥ య
స్మిన్బ్రహ్మణి లీయేత ప్రపంచస్తత్స్థలం స్మృతం ॥ ౩౨ ॥ స్వశక్తిక్షోభమాత్రే
ణ స్థలం తద్ద్వివిధం భవేత్ ॥ ఏకం లింగస్థలం ప్రోక్తమన్యదంగస్థలం స్మృతం ॥

౩౩ ॥ లింగస్థలంత్రిధాజ్ఞేయంభావప్రాణేష్టభేదతః ॥ ప్రథమంభావలిం
గంస్యాద్ద్వితీయంప్రాణలింగకం ॥ ౩౪ ॥ తృతీయమిష్టలింగంస్యాదిత్యే
వంత్రివిధంస్మృతం॥ ఏవమేవస్థలంభూయోద్వివిధంద్వివిధంభవేత్ ॥౩౫॥
మహాలింగంప్రసాదాఖ్యంభావలింగవిభాజకం ॥ ప్రాణలింగాజ్జంగమా
ఖ్యంశివలింగంచభిద్యతే ॥ ౩౬ ॥ గురులింగంతథాచారలింగమిష్టవిభాగ
తః ॥ అంగస్థలంతథాప్రోక్తమాచార్యైస్సూక్ష్మదర్శిభిః॥ ౩౭ ॥ యోగాం
గంప్రథమంప్రోక్తంభోగాంగంచద్వితీయకం॥త్యాగాంగంచతృతీయంస్యా
దిత్యేవంత్రివిధంస్మృతం ॥ ౩౮ ॥ యోగాంగమైక్యంశరణస్థలమిత్యు
భయంభవేత్ ॥ ప్రాణలింగీప్రసాదీతిద్వయంభోగాంగమిష్యతే ॥ ౩౯॥
మాహేశ్వరస్థలంభక్తస్థలమిత్యుభయంస్థలం ॥ త్యాగాంగంభవతీత్యేవ
ప్రోచ్యతేతత్త్వదర్శిభిః ॥అయంభావఃప్రపంచస్యసకలస్యాపియస్భవేత్॥
సృష్టిస్థితిలయాదీనామాధారాదిభక్తిసంజ్ఞికం ॥ ౪౧ ॥ యద్వస్తుస్థ
లశబ్దేనతద్వదంతిమనీషిణః ॥ తదుక్తలక్షణాన్మూలప్రమాణంస్వప్రకాశ
కం ॥ ౪౨ ॥ విగ్రహంపరమేశస్యతత్త్వమన్యానపేక్షయా ॥ భాసమానా
త్స్వప్రకాశంకారణాన్యానపేక్షయా ॥ ౪౩ ॥ కుర్వాణత్వాత్స్వతంత్రం
తత్సర్వేషామపికర్మణాం ॥ తస్మాదేవానపేక్ష్యైవన్యస్యాత్తత్కర్మకా
క్రిమాత్ ॥ ౪౪ ॥ స్వసంవేదనలక్ష్యంచసచ్చిదానందరూపతః ॥ పూ
ర్ణాహంతాత్మకత్వాచ్చస్ఫురణాత్సర్వతస్సదా ॥ ౪౫ ॥ ఏవముక్తగుణా
ఢ్యత్వాత్పరమస్యశివస్యహి ॥ పూజ్యపూజకలీలాయాంనిస్తరంగేచసాగ
రే ॥ ౪౬ ॥ తరంగోత్పత్తితఃపూర్వం లహరీవాత్మనిస్వకే ॥ ఈషదుత్ప
ద్యతేతత్రచలనంచలనేనచ ॥౪౭ ॥ అన్యోన్యసామరస్యాచ్చస్వతంత్రస్వ
ప్రకాశతా ॥ ప్రకాశమాత్రేతూత్పన్నేకర్తృత్వాచ్చోత్తమాతతః ॥౪౮॥
తన్మాత్రస్యవియోగేనన్యూనాధిక్యేనతద్ద్విధా ॥ భిద్యతేతత్రచాధిక్యమాప
న్నాస్స్వప్రకాశతా ॥ ౪౯ ॥ తస్యాంప్రతిస్ఫురణయాగత్వావిష్టంప్రకర్ష

తః ॥ మకారప్రణవరూపంతచ్ఛివచైతన్యమేవహి ॥ ౫౦ ॥ లింగతత్త్వంభ
వత్యాదౌసర్వత్రైకగోచరం ॥ న్యూనీభూతస్వప్రకాశతాయాంతత్రత
థైవహి ॥ ౫౧॥ప్రవిష్టంశివచైతన్యంతదేవాంగాభిధాంవహాత్ ॥ తత్త్వం
భవతితత్రాపిలింగతత్వమథక్రమాత్ ॥ ౫౨ ॥ సతియద్యపిచానందేప్ర
తిభానాత్మతస్తథా ॥ కలనాత్తుతయాచైవత్రిధాభవతితద్యథా ॥౫౩ ॥ భా
వలింగంప్రాణలింగమిష్టలింగమితిక్రమాత్ ॥ పునర్లింగత్రయమిదంప్ర
త్యేకంద్వివిధంభవేత్ ॥ ౫౪॥ తత్రేదంభావలింగస్యాద్ద్వైవిధ్యంప్రృథగు
చ్యతే ॥ మహాలింగంతథాన్యత్ప్రసాదలింగమితిక్రమాత్ ॥ ౫౫ ॥ ప్రా
ణలింగమపిద్వేధాహ్యాద్యంజంగమలింగకం ॥ శివలింగమథేష్టస్యభేదో
ద్వేధాభవత్యయం ॥ ౫౬ ॥గురులింగమథాచారలింగమిత్యేవనామతః॥
ఏవంభవతిలింగానాముక్తానాంషడ్విధంస్థలం ॥ ౫౭ ॥ స్వతంత్రస్వప్ర
కాశాసాశక్తిరేవయథాక్రమం ॥ లింగేష్వేతేషుసంభూతనామ్నావద్రూ
పతామగాత్ ॥ ౫౮ ॥ సూక్ష్మకార్యస్యకరణప్రపంచోత్పాదనస్యతు ॥
కారణీభూతచిచ్ఛక్తెరన్యపర్యాయరూపిణః ॥ ౫౯ ॥ ప్రణవస్యస్వరూ
పాధ్యాశాంత్యతీతోత్తరాభిధా ॥ కలేయంవక్ష్యమాణానాంషణ్ణామా
ద్యానిగద్యతే ॥ ౬౦ ॥ ద్వితీయానందరూపాయాఃపరాశక్తెస్తథైవచ॥ అ
న్యపర్యాయమయీశాంత్యతీతకలేతిచ ॥౬౧ ॥ ఓమ్మఖ్యలక్షణాయా
స్యాదాదిశక్తెస్తథైవచ ॥ ౬౨ ॥ అన్యపర్యాయమయీశాంతిస్తార్తీయి
కీకలా ॥ ౬౩ ॥ సూక్ష్మక్రియాలక్షణాయాఇచ్ఛాశక్తెగథాపిచ ॥ విద్యాక
లాతురీయాన్యపర్యాయాశిమయీభవేత్ ॥ ౬౪ ॥ బహిర్ముఖీజ్ఞానశక్తె
రన్యపర్యాయరూపిణః ॥మకారస్స్వరూపాచప్రతిష్ఠాపంచమీకలా ॥స్థూ
లాద్యామక్రియాశక్తెరన్యపర్యాయరూపిణః ॥ నకారరూపిణీషష్ఠాసానివృ
త్తికలాభిధా ॥ ౬౬ ॥ మహాలింగంతుసర్వేషాంపదార్థానాంస్వభావ
తః ॥ అనుసంధానకరణహృదయాకరతస్స్వతః ॥ ౬౭ ॥ శుద్ధానుసంధా

తృరూపంతజ్జ్ఞాతృముఖముచ్యతే ॥ ప్రసాదాదికలింగానాంపంచమంతుస
హేశితుః ॥ ౬౮ ॥ శబ్దాదిభూతనియతపదార్థానామనుక్రమాత్ ॥ ఈ
శానపురుషాఘోరవామసద్యాదినామకాః ॥ ౬౯ ॥ ఏతేనసంఘాతృరూ
పాఃపంచతేషాంహినామయత్ ॥ అన్యత్పృథకటమిత్యేషాంతత్వంచకము
ఖంవిదుః ॥ ౭౦ ॥ తస్మాదేవంవిధస్యాస్యలింగతత్వస్యవారిధేః ॥ తరంగ
భంగన్యాయేనచాభేదాధ్యవసాయినః ॥ ౭౧ ॥ భేదప్రదానలతుణ్యశుద్ధ
సంఘాతృరూపతః ॥ తదనుగ్రహహేతుత్వాదుపాస్యమితిచోచ్యతే॥౭౨
ఏవమేవాంగతఃపంచత్రివిధంభవతిక్రమాత్ ॥ ఐక్యయోగానుసంధానల
తుణంతత్ప్రిచక్షతే ॥ ౭౩ ॥ యోగాంగమిత్యథతదాప్యస్యైవాతిప్రసా
దతః ॥ పరమంయదుపాదేయంతత్స్వకారేణయత్సుఖం ॥ ౭౪ ॥ తస్య
యఃపరిణామోస్తియస్తల్లక్షణలక్షితం॥ భోగాంగమితితత్ప్రాహుర్ద్వితీయ
సూక్ష్మదర్శినః ॥ ౭౫ ॥ గురులింగస్యచతథాజంగమస్యచవాపునః॥ ఇష్ట
స్యావంచనీయస్యత్యజనీయేతరస్యచ ॥ ౭౬ ॥ తనోర్మనోరథస్యాపిరూ
పంత్యాగాంగమిష్యతే ॥ఇదంచత్రివిధంభిన్నంప్రత్యేకంత్రివిధంస్మృతం॥
౭౭ ॥ యోగాంగస్యద్విధాభేదాదైక్యంశరణమిత్యపి ॥ భోగాంగంప్రా
ణలింగీతిప్రసాదీతిద్విధాస్మృతం ॥ ౭౮ ॥ తథామాహేశ్వరంభక్తస్థలం
త్యాగాంగమిష్యతే ॥ షడ్విధాంగప్రకాశానాంన్యాసీభావముపాగతా॥
౭౯ ॥ సాశక్తిరేవషడ్భక్తిరూపతాంసముపాగతా ॥ ఆద్యాసమరసాభక్తి
ర్ద్వితీయానందభక్తికా ॥ ౮౦ ॥ తృతీయానుభవాభక్తిరవధానాతురీయ
కా ॥ పంచమీనైష్ఠికీభక్తిష్షష్ఠీసద్భక్తిరుచ్యతే ॥ ౮౧ ॥భావోజ్ఞానంమనోబు
ద్ధిరహంకారంతథైవచ ॥ చిత్తలక్షణమప్యంతఃకరణంచైవషట్ప్రమాత్ ॥
౮౨ ॥ ఏతత్సమష్టికాంచైవశ్రోత్రాదీనాంచపంచతాం ॥ సూక్ష్మస్వరూప
వ్యోమాదిభూతపంచకరూపతాం ॥ ౮౩ ॥సద్జ్ఞానంచాపిసుజ్ఞానంసుమనో
నిరహంకృతిః ॥ సుబుద్ధిశ్చసుచిత్తంచాప్యేతత్షట్కస్వరూపతాం ॥౮౪ ॥

ప్రాప్యాంగతత్త్వసంభవత్వాచ్ఛక్తిశ్చ సనాతనీ ॥ ఏవంవిధాంగతత్త్వస్యాయా
లీలాచమహేశ్వరీ॥చిదాదిశక్తిస్తస్యైవస్వభావత్వేపిసత్యపి ॥ సూక్ష్మరూ
పైర్జ్ఞానసాక్ష్యైర్యోవ్యమాద్యైస్తదుపాధిభిః ॥ చలితత్వేనోర్ధ్వసృష్టిరూ
పభాగనిబంధనః ॥భేదస్సఏవయస్యాభూత్ప్రధానంలక్షణంతథా ॥ శుద్ధవి
ద్యాహిసాసద్భిరుచ్యతేసూక్ష్మదర్శిభిః ॥ తస్యాంప్రమాతృరూపత్వాదు
పాసకమితీర్యతే ॥ ఏవంహిలింగతత్త్వస్యచాంగంశరణతత్త్వకం ॥౮౯॥శ
రణస్యతులింగంస్యాత్ప్రాణస్తదనయోఃపునః ॥ బీజభూరుహయోర్న్యా
యాన్నోన్యంసామరస్యకం ॥ ౯౦ ॥ ఏవంత్వనాదిభిఃప్రోక్తశ్శరణోలిం
గమేవచ ॥ అన్యోన్యాద్వైతయోస్సిద్ధంచంద్రచంద్రికయోరివ ॥ ౯౧ ॥ అ
థాస్యైవంవిధస్యేహశరణస్యాత్మనస్స్వకే ॥ విమర్శలక్షణస్యాథసద్గురో
స్తుకటాక్షతః ॥ ౯౨ ॥ సంస్యాత్మప్రత్యభిజ్ఞానశాలిత్వాదస్యతత్త్వతః ॥
మనఏవప్రాణరూపమహాలింగమితీరితం ॥ ౯౩ ॥బాహ్యేంద్రియస్వరూ
పాణాంశ్రోత్రాదీనాంపృథక్ పృథక్ ॥శ్రోత్రాదివిషయీభూతపదార్థ
గ్రహణేపునః ॥ ౯౪ ॥ సాధనత్వాత్తథాచాంతర్ముఖత్వాచ్చస్వభావతః
నాదస్సనాదోథమహానాదఇత్యుక్తరూపిణః ॥ ౯౫ ॥ మహాగురోర్హి
వాక్యస్యవివక్షాధ్యవసాయతః ॥ తద్రూపేణజపంశాంతక్రమేణైవత
తఃపరం ॥ ౯౬ ॥ అనుగ్రాహకరూపస్యప్రసాదస్యేహహేతుతః ॥ తత
శ్శబ్దగ్రహస్యేహసాధనంశ్రోత్రమేవహి ॥ ౯౭ ॥ యకారరూపప్రాసా
దలింగమిత్యభిధీయతే ॥ చరజంగమయోరత్రపర్యాయత్వేననిశ్చయః ॥
౯౮ ॥ త్వక్సర్వాంగవ్యాపనేనశీతాదిస్పర్శసాధనం ॥ తస్మాద్వకారరూ
పంచజంగమంలింగముచ్యతే ॥ ౯౯ ॥ మహఃప్రకాశయేత్తత్రనేత్రగో
శమధిష్ఠితః ॥ సర్వరూపపదార్థానాంప్రకాశేసాధనత్వతః ॥ ౧౦౦ ॥నే
త్రమేవశికారస్యశివలింగంప్రచక్షతే ॥ గురోస్తుమంత్రరూపిత్వాత్తస్మి
న్యస్తైషడక్షరీ ॥ ౧౦౧ ॥ తద్రూపమధురాదీనాంషడ్రసానాంస్వరూప

తాం ॥ గతాగతమచ్చారణే చ రసాస్వాదే చ సాధనం ॥ జిహ్వైవ నః స్వరూపం
యద్గురులింగం తదిష్యతే ॥ ఈడాపింగళయోర్ద్వారా ప్రాణవాయోస్సమా
శ్రయాత్ ॥ సత్కర్మాచరణే హేతుభూత దేహస్య శుద్ధయే ॥ శుద్ధరూపాద్దేశి
కాదేః క్రిమేణైవోద్ధతస్య చ ॥ ౧౦౪ ॥ ప్రాణాయామానుసంఖ్యానే సాధన
త్వాత్తథైవ చ ॥ ఘ్రాణమేవ నకారాఖ్యమాచారం లింగమిష్యతే ॥ ౧౦౫ ॥ ని
త్యైవ నః వగంతవ్యం యథావల్లింగలక్షణం ॥ అథ స్వస్య గురోశ్చైవ లింగజం
గమయోస్తథా ॥ ౧౦౬ ॥ ఏషామేవ ధియా భస్మరుద్రాక్షే శివలాంఛనే
శివస్య శరణేష్వేషు ప్రీతిలక్షణభక్తిమాన్ ॥ ౧౦౭ ॥ స ఏవ భక్తో భక్తానాం
మాహాత్మ్యజ్ఞానపూర్వకం ॥ సదృఢస్సర్వభక్తానామధికః పరికీర్తితః ॥ ౧౦౮ ॥
స్నేహో భక్తిరితి ప్రోక్తస్తథా మూర్తిర్న చాన్యథా ॥ శివ ఏవ గురుర్లింగం
జంగమాత్మక ఇత్యసౌ ॥ ౧౧౦ ॥ నిష్ఠా యతాస్తి మహతీ స ఏవ తు మహే
శ్వరః ॥ గురోరపి చ లింగస్య జంగమస్య మహాత్మనః ॥ ౧౧౧ ॥ గురుర్లింగం
జంగమం చ పాదోదశ్చ ప్రసాదకః ॥ భస్మరుద్రాక్షమంత్రాశ్చావరణాన్య
ష్టకీర్తితాః ॥ ౧౧౨ ॥ ఏతైస్తదంతర్భూతేషు చాద్యపంచవిధేషు చ ॥ పం
చాక్షరే తు విస్మృత్యా రహితస్త్వేనవర్తకః ॥ ౧౧౩ ॥ సావధానో భవేదే
షప్రసాదీతి నిగద్యతే ॥ వ్యాధ్యాద్యసంప్రసక్తేపి పాదోదవ్యతిరేకతః ॥
౧౧౪ ॥ లింగార్పితౌషధం చాయం స్వీకరోతి నయః పుమాన్ ॥ తాభ్యాం
విశిష్టం యల్లింగం తద్దేవప్రాణసంజ్ఞికం ॥ ౧౧౫ ॥ ప్రాణ ఏవ హి లింగం చే
త్యనుసంధానవాన్పుమాన్ ॥ స ఏవ ప్రాణలింగీతి ప్రోచ్యతే సూక్ష్మదర్శిభిః ॥
౧౧౬ ॥ తాదృశం ప్రాణలింగం యత్తద్దేవపతివాచకం ॥ స్వయమేవ సతీ
భక్తస్సతీపత్యోః పునస్స్వయం ॥ ౧౧౭ ॥ భావం గతస్సంత్సత్యాస్తు నాస్తి స
త్యంతరం త్విత ॥ సంత్యజ్యాన్యసతీసంగం స్వస్యాదిచ్ఛక్తిమేళనాత్ ॥ ౧౧౮
ఆనందభరితోత్యంతం నివృత్తిమార్గమాప్యయః ॥ సద్భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యై
స్సంపన్నశ్చాపి యో భవేత్ ॥ ౧౧౯ ॥ ధీమాంత్స ఏవ శరణ ఇతి విద్వద్భిరు

చ్యతే ॥ ఏవంవిధస్సతీపత్యోర్భావాపన్ననివృత్తికః ॥ ౧౨౦ ॥ నిరాభాసస్సవి
కల్పైర్ముఖ్యైర్నచశాంతధీః ॥ సర్వం శివాత్మకమితి విమృశ్య హృది సంతతం ॥
శిఖికర్పూరయోర్యోగో యథా తద్వదయం పునః ॥ ౧౨౨ ॥ అంతర్ముఖ
మహాలింగలోలీభూతో హ్యనన్యధీః ॥ సంప్రాప్తసామరస్యోయం మోదమా
నః ప్రకాశతే ॥ ౧౨౩ ॥ సఏవైక్య ఇతి ప్రోక్తః పరమార్థవిశారదైః ॥ అత్రైదమం
గస్థలమిత్యేతస్య వ్యాఖ్యా విధీయతే ॥ కర్పూరస్యాహి భూతత్వరూపత్వాత్తే
జసః కృతిః ॥ ౧౨౪ ॥ తథాపరంపరాతేజః కార్యాత్ప్రకార్యనాశనః ॥ తస్య
కారణరూపేణ స్థితిరూపత్వమిష్యతే ॥ ౧౨౫ ॥ తస్మాన్నచస్వరూపస్యాహాని
శం కాల్పి కాహ్యపి ॥ ఏవం భక్తాదికానాంతు షడ్విధానాం మహేశితుః ॥ ఆ
వృత్తీనామథాచారప్రముఖానాం తథైవచ ॥ విమర్శనీయస్సంబంధష్షడ్లిం
గానాం యథాక్రమాత్ ॥ ౧౨౬ ॥ ఆచారలింగం ప్రాణాఖ్యం భక్తస్థలసమా
శ్రయం ॥ నివృత్తికలయోపేతం గంధగ్రహణసాధనం ॥ ౧౨౭ ॥ గురులింగం
తు జీవాఖ్యం మహేశస్థలసంశ్రయం ॥ ప్రతిష్ఠాకలయోపేతం రసగ్రహణ
సాధనం ॥ ౧౨౮ ॥ శివలింగంతు నేత్రాఖ్యం ప్రసాదిస్థలసంశ్రయం ॥ త
ద్విద్యాకలయోపేతం రూపగ్రహణసాధనం ॥ ౧౩౦ ॥ అథాత్ర మానసాదీ
నాం కరత్రయముదాహృతం ॥ తథాత్వే సత్యపి ఘ్రాతృత్వాదిలక్షణకస్య
చ ॥ ౧౩౧ ॥ చైతన్యకస్యాఘ్రేయాదిపదార్థానాం యథాపునః ॥ స్వీ
కారసాధనత్వేన తదేకస్తత్వతస్తతః ॥ ౧౩౨ ॥ యేషాంహి లింగరూపత్వ
వ్యపదేశస్ఫుటీకృతః ॥ అన్యథాచ తథా ఘ్రాతృ ఘ్రాణవద్రసనేపి చ ॥
౧౩౩ ॥ గంధస్యగ్రహణే తస్యసాధనం హి భవేదితి ॥ తాత్పర్యమథ భక్తా
దిలక్షణంతు నిగద్యతే ॥ ౧౩౪ ॥ సదాచారశ్శివే భక్తిర్లింగే జంగమ ఏకధీః
లాంఛనే శరణే భక్తిర్భక్తస్థలమనుత్తమం ॥ ౧౩౫ ॥ పరస్త్రీయం పరార్థం
చ వర్జయన్ భావశుద్ధిమాన్ ॥ లింగనిష్ఠో నియుక్తాత్మా మాహేశ్వరమహా
స్థలం ॥ ౧౩౬ ॥ లింగార్పితపదార్థంచ సుభోగీ లింగమాహితః ॥ అన

ర్పితవివర్జితప్రసాదిస్థలముచ్యతే ॥ ౧౩౭ ॥ వాయుః ప్రాణగుణో లింగం
లింగప్రాణీ సమాహితః ॥ సుఖదుఃఖోభయం నాస్తి ప్రాణలింగిస్థలం భవేత్ ॥
౧౩౮ ॥ పతిర్లింగం సతీ చాహం హృదియుక్తస్స్వయం ప్రభుః ॥ ప్రాపంచికసు
ఖం నాస్తి శరణస్థలముత్తమం ॥ ౧౩౯ ॥ షడూర్మయశ్చ షడ్భావా నాస్తి చాష్ట
విధార్చనం ॥ నిర్భావో నిజలింగైక్యాత్ శిఖికర్పూరయోగవత్ ॥ అథాత్ర శర
ణస్యాస్య నాస్తి ప్రాపంచికం సుఖం ॥ ఇత్యనేన స్త్రీగ్రహణమిహ నాస్తీతి దర్శి
తం ॥ ఏవమత్రాంగస్థలస్య తథా లింగస్థలే పునః ॥ అంతర్గతత్వాచ్చ
శాంత్యతీతోత్తరకలాఖ్యయా ॥ ౧౪౨ ॥ ఉపేతం చ మహాసాదాఖ్యం మహా
లింగతత్త్వకం ॥ తదేకమథ శిష్టం చ కలాపంచకలింగకం ॥ ౧౪౩ ॥ యద్భవా
మూర్త్యమూర్త్యాఖ్యకర్మకర్తృకపంచకైః ॥ సాదాఖ్యరూపైర్యుక్త
త్వాల్లింగతత్త్వాని సంఖ్యయా ॥ ౧౪౪ ॥ ఏకాదశేతి సంకేతః కృతస్తత్త్వార్థ
దర్శిభిః ॥ ఏవం స్థితే నిష్కళస్య లింగతత్త్వస్య వస్తుతః ॥ ౧౪౫ ॥ మహా
లింగం మానసాఖ్యం తన్ముఖముదాహృతం ॥ ప్రసాదాదిపంచకం లింగం
తద్బాహ్యముఖపంచకం ॥ ౧౪౬ ॥ సాదాఖ్యపంచకం చాపి విద్యాదీనాం య
థాక్రమం ॥ పర్యాయనామధేయానీత్యేవ తాత్పర్యమిష్యతే ॥ ౧౪౭ ॥
అథ తస్య మహేశస్య ఘనలింగస్వరూపిణః ॥ స్థూలప్రపంచనిర్మాణలీలా
యాం తేషు వై పునః ॥ ౧౪౮ ॥ ఆచారాదిషు లింగేషు క్రియాశక్తేః కలాభ
వత్ ॥ అన్యపర్యాయరూపా చ నివృత్తిర్గంధతద్వశాత్ ॥ ౧౪౯ ॥ అహంకా
రాదిభూతాంతం త్రయోవింశతితత్త్వకం ॥ తన్మాత్రకారణీభూతాః భూ
యస్సత్త్వాదయో గుణాః ॥ ౧౫౦ ॥ తదాత్మికాయాః ప్రకృతేరన్యాశ్చేయం
తతః పునః ॥ మాయాతత్త్వం సముత్పన్నం తథా సత్త్వాదికర్తృకేషు ॥ ౧౫౧ ॥
సంప్రవిష్టం తు చైతన్యం తదేవైవం నిగద్యతే ॥ రుద్రో విష్ణురజశ్చేతి సద్భిస్సూ
క్ష్మార్థదర్శిభిః ॥ ౧౫౨ ॥ క్రమేణ వహ్నిస్సూర్యశ్చ సోమశ్చైతేషు వై
పునః ॥ అంతర్గతాశ్చ చత్వారో వర్ణాశ్చ బ్రాహ్మణాదయః ॥ ౧౫౩ ॥

లింగస్థలం త్రిధా జ్ఞేయం తద్భేదో వర్ణ్యతే క్రమాత్ ॥ ప్రథమం భావలింగం
స్యాద్ద్వితీయం ప్రాణలింగకం ॥ ౧౫౪ ॥ తృతీయమిష్టలింగం స్యాదిత్యేవం
త్రివిధం స్మృతం ॥ నిష్కలం భావలింగం స్యాద్ధ్యానగ్రాహ్యం పరాత్పరం ॥
౧౫౫ ॥ సన్మాత్రం భావలింగం స్యాదితిశ్శిష్టామహాత్మనాం ॥ ప్రాణలింగం మ
నోగ్రాహ్యం భవేత్సకలనిష్కలం ॥ ౧౫౬ ॥ తత్ప్రాణేష్వంతర్వర్తనసాల్లిం
గమాహురితి శ్రుతేః ॥ సకలం దృక్కలాగ్రాహ్యమిష్టలింగస్థలం మహత్ ॥
౧౫౭ ॥ ఇష్టసిద్ధికరం సమ్యగనిష్టపరిహారకం ॥ ఇష్టసంపూజయా నిత్యమి
ష్టం పూజితమాదరాత్ ॥ ౧౫౮ ॥ ఇష్టలింగమితి ప్రోక్తం గురుభిస్తత్త్వదర్శిభిః ॥
ఇష్టమూర్జం తు తపసా వా నుయచ్ఛతి మధ్యగః ॥ ౧౫౯ ॥ తదిష్టలింగమి
త్యన్యైతస్మాదాథర్వణీశ్రుతిః ॥ సద్రూపం భావలింగం స్యాచ్చిద్రూపం ప్రా
ణలింగకం ॥ ౧౬౦ ॥ ఆనందరూపమాచార్యైరిష్టలింగముదాహృతం ॥ భా
వలింగం పరం తత్త్వం ప్రాణలింగం తు సూక్ష్మకం ॥ ౧౬౧ ॥ ఇష్టలింగం భవే
త్స్థూలమేవ తత్త్రితయం స్మృతం ॥ స్థూలం బాహ్యమితి ప్రోక్తం సూక్ష్మమా
భ్యంతరం స్మృతం ॥ ౧౬౨ ॥ బాహ్యాభ్యంతరయోర్యత్తత్పరమిత్యభిధీ
యతే ॥ దేహప్రాణాత్మరూపేణ క్రియాణాం త్రిప్రయోగతః ॥ ౧౬౩ ॥ బిం
దునాదకలాభేదాల్లింగత్రయముదాహృతం ॥ ఏవమేవ స్థలం భూయో ద్వి
పిధం ద్వివిధం భవేత్ ॥ ౧౬౪ ॥ భావలింగస్థలం ద్వేధా ప్రాణలింగస్థలం
ద్విధా ॥ ఇష్టలింగస్థలం చైవ ద్విధా ప్రోక్తం మహాత్మభిః ॥ ౧౬౫ ॥ మహా
లింగం ప్రసాదాఖ్యలింగమిత్యుభయం స్థలం ॥ భావలింగం భవత్యేవ స్వా
నుభూతిప్రమాణతః ॥ ౧౬౬ ॥ తథైవాచారలింగం చ శివలింగమితి ద్వయం ॥
ప్రాణలింగం భవత్యేవ స్వానుభూతిప్రమాణతః ॥ ౧౬౭ ॥ గురులింగం
తథాచారలింగమిత్యుభయం స్థలం ॥ ఇష్టలింగం భవత్యేవ సత్యమేవ న సంశ
యః ॥ ౧౬౮ ॥ మహాలింగం ప్రసాదాఖ్యలింగమాచారలింగకం ॥ శివలిం
గం తథా చైవ గురులింగం తతః పరం ॥ ౧౬౯ ॥ తథైవాచారలింగం చ ప్రా

చ్యతేషడ్విధంపునః ॥ ఏవంహిషడ్విధంభూతంలింగంపరమకారణం ॥ స్వ
శక్తివైభవాచ్చైవస్వాతంత్ర్యాల్లీలయాపిచ ॥ శక్తయష్షడ్విధాజ్ఞేయాస్త
త్స్థలేషుసమాహితాః ॥ ౧౭౧ ॥ శక్తీనామధునాతాసాంసద్భావోవర్ణ్య
తేక్రమాత్ ॥ శాంత్యతీతోత్తరాశక్తిశ్చిన్మాత్రానందవిగ్రహః ॥ ౧౭౨ ॥ శి
వాభిన్నాశివాసాక్షాద్భవస్యాపిశివంకరీ ॥ శాంత్యతీతోత్తరానామచిచ్ఛ
క్తిరితికీర్తితా ॥ ౧౭౩ ॥ శాంత్యతీతాపరాశక్తిశ్శాంతిరేవేతిసంజ్ఞికా ॥ ఇ
చ్ఛాశక్తిస్తువిద్యాస్యాత్ప్రతిష్ఠాజ్ఞానరూపిణీ ॥ ౧౭౪ ॥ నివృత్తిస్తుక్రియా
శక్తిరితిపర్యాయసంగతిః ॥ చిచ్ఛక్తిస్తుపరాశక్తిరాదిశక్తిస్తథైవచ ॥ ౧౭౫ ॥
ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియారూపాశ్శక్తయష్షడ్విధాస్మృతాః ॥ స్థలానాంశక్తియు
క్తానాంషణ్ణామేతత్పృథక్పృథక్ ॥ ౧౭౬ ॥ స్వరూపలక్షణంచైవక్రమశో
వర్ణ్యతేధునా ॥ ఆద్యంతశూన్యమమలంపరిపూర్ణమేకం సూక్ష్మం
పరాత్పరమనామయమప్రమేయం ॥ భావైకగమ్యమజడంశివనత్వమా
హుశ్చిచ్ఛక్తిసంస్ఫురణరూపమథాత్మలింగం ॥ జ్యోతిఃపరంనిజమఖండమ
తీంద్రియార్థజ్ఞానోపలభ్యమమృతంపరిణామబీజం ॥ సాదాఖ్యతత్త్వముది
తంపరయాచశక్త్యాప్రాహుఃప్రసాదఘనలింగముపాధిహీనం ॥ సాభ్యంత
రంగబహిరంగమమూర్తితత్త్వంజ్యోతిర్మయంపురుషమక్షరతఃపరాఖ్యం ॥
స్వాత్మాదిశక్తిఘటితంమనసైవనిత్యంధ్యాతవ్యరూపమితితచ్చరలింగమా
హుః ॥ విద్యాకలాకలితరూపసుశోభమానందివ్యప్రభాపటలమేకముఖం
ప్రశాంతం ॥ ఇచ్ఛాస్వశక్తిపరిజృంభితమూర్తితత్త్వంవ్యక్తేహ్యహంకృతిపదే
శివలింగమాహుః ॥ ౧౮౦ ॥ స్వజ్ఞానశక్తివిభవోత్థితకర్తృతత్త్వంసర్వోపదే
శవిధితంత్రకృతప్రతిష్ఠం ॥ తేజోనిధింపరమపారసుఖాంబురాశింబుద్ధి
పదేవినిహితంగురులింగమాహుః ॥ ౧౮౧ ॥ కర్మాత్మనాకలితతత్త్వనివాస
హేతోరాధారతత్త్వమచలంక్రియయాస్వశక్త్యా ॥ చిత్తేనధార్యమధిరూఢని
వృత్తిమార్గమాచారలింగమితి వేదవిదోవదంతి ॥ ఏవమేవస్వరూపాచల

క్షణంపరికీర్తితం ॥ మహాలింగస్థలాదీనాంషడ్విధానాంయథాక్రమం ॥ కింత్వేతేషాంస్థలానాంతుప్రాదుర్భావఉపదర్శ్యతే ॥౧౮౩॥ శివఏవస్వచిచ్ఛక్త్యామహాలింగస్థలందధౌ ॥ తదుపాసకరూపత్వాదైక్యస్థలమభూన్మహత్ ॥ ౧౮౪ ॥ స్ఫురణాదాపరాశక్తేర్మహాలింగస్థలేపరే ॥ ప్రాసాదలింగసంజ్ఞంతుప్రాదురాసీన్మహాస్థలం ॥ తదుపాసకరూపత్వాచ్ఛరణస్థలమాబభౌ ॥౧౮౫॥ ప్రాదుర్భూతేతథాతస్మిన్నాదిశక్తేఃప్రభావతః ॥ చరాభిధాస్థలంతత్రసముత్పన్నమనుత్తమం ॥ తదుపాసకరూపత్వాత్ప్రాణలింగస్థలంబభౌ ॥౧౮౬ ॥ లింగేసముత్థితంజ్యోతిర్మయేతస్మింత్సుశోభనే ॥ శివలింగస్థలంసాక్షాదిచ్ఛాశక్తిప్రభావతః ॥ ౧౮౭ ॥ తదుపాసకరూపత్వాత్ప్రసాదిస్థలమాబభౌ ॥ ౧౮౮ ॥ శివలింగస్థలేజ్ఞానశక్తిస్ఫురణయోగతః ॥ ఉద్భూతాకారణత్వేనగురులింగాభిధస్థలం ॥ ౧౮౯ ॥ తదుపాసకరూపత్వాదాసీన్మాహేశ్వరస్థలం ॥ గురులింగస్థలేతస్మిన్ క్రియాశక్తిప్రభావతః ॥౧౯౦॥ ఆచారలింగసంజ్ఞంతుస్థలంజాతంసుశోభనం ॥ తదుపాసకరూపత్వాద్భక్తస్థలమజాయత ॥౧౯౨॥ మహాలింగంప్రసాదాఖ్యలింగంచచరలింగకం ॥ శివలింగంతథాచైవగురులింగమతఃపరం ॥౧౯౩ ॥ ఆచారలింగమిత్యేవం ప్రవృత్తిస్థలమాగతం ॥ ఇత్యేషావైఖరీప్రోక్తాశైవాగమవిశారదైః ॥౧౯౪ ॥

నను లింగతత్త్వాంగతత్త్వయోః శివశక్త్యాత్మకత్వేన శివశక్త్యుభయాత్మకైజగత్కారణేమిళితానాం ప్రకృష్టద్వారైకమప్రవేశవత్క్రమోత్పత్తివ్యుత్క్రమేణ సర్వేషాంలింగతత్త్వేలయః ఉపాధిభేదాదేకస్యైవలింగస్యానేకత్వవ్యపదేశః । ఏకోత్తరశతస్థలానాం షట్స్థలాంతర్గతత్వేన నతేషాంపృథగుపదేశః । తద్భేదస్తుభాషాప్రబంధాదేవావగంతవ్యః । స్థాణౌసర్వాశ్రయేనంతేసచ్చిదానందరూపిణి ॥ యస్మిన్ప్రస్థాణిలీయేత ప్రపంచస్తత్స్థలంమహత్ ॥ ఇతిస్థలశబ్దనిర్వచనేన ప్రపంచలయాధారత్వేనప్రసిద్ధస్యలింగతత్త్వస్యైవస్థలశబ్దవాచ్యత్వంవక్తుంయుక్తం । అంగత

త్వస్యాపి లింగతత్త్వలయస్య ప్రతిపాదితత్త్వేన ప్రపంచలయాధారత్వాభా
వాత్ స్థలత్వోపవర్ణనమసంగతం । కించ లయాధారత్వమేకస్యైవోప
ర్ణితుం యుక్తం । యతో వా ఇమాని భూతాని జాయంతే యేన జాతాని జీవం
తి యత్ప్రయంత్యభిసంవిశంతి తద్విజిజ్ఞాసస్వ తద్బ్రహ్మేతి । లయాధా
రస్య బ్రహ్మణ ఏకస్యైవ స్థలత్వోపవర్ణనం యుక్తమిత్యవాంతర భేదవిశిష్టా
నాం స్థలత్వం న యుక్తమితి చేన్న । స్థాణుత్వ సర్వాశ్రయత్వానంతత్వ సచ్చి
దానందత్వాది ఘటితే లయాధారే ముఖ్యత్వేన ప్రవృత్తం లక్షణం వస్తు
త చతురస్ర దీర్ఘాద్యాకార పాత్ర పూరిత క్షీరస్య స్వరూపానుపమర్ద
న క్షీరభాండ నిక్షేపే సత్యాకార విశేష పాత్రోపాధికృత చతురస్రత్వా
ది విశిష్ట క్షీరవత్ క్షీరత్వవ్యవహారస్య సార్వత్రికత్వాదుక్త లక్షణ విశిష్ట ము
ఖ్య స్థలస్యైవ పరిచ్ఛేదాదే తేషాం గౌణత్వాత్ స్థలత్వమితి తదవాంతర భే
దానాం స్థలవ్యపదేశః । స్థాణుశబ్దవాచ్య నిశ్చలత్వాది విశిష్ట ప్రపంచల
యాధారత్వ రూప స్థలత్వ బుద్ధిరంగావబుద్ధా ఛాందోగ్యోపనిషదాదా
వేవ బహుశః ప్రతిపాదనాదితి సర్వం సమంజసం ॥ పార్వత్యువాచ ।
భగవన్ దేవదేవేశ కరుణాకర శంకర ॥ శైవభేదస్వరూపం చ వీరశైవం విశే
షతః ॥ ౧౯౫ ॥ తదాచార స్వరూపం చ శ్రుతం త్వత్తః కృపయా విభో ॥ తత్ర
లింగాంగ సంబంధ జ్ఞానం మోక్షైక సాధనం ॥ ౧౯౬ ॥ ఇత్యుక్తం భవతా స
మ్యగథ జ్ఞానముపాస్యతాం ॥ ఈశ్వర ఉవాచ ॥ యత్పృష్టం హి త్వయా దేవి
రహస్యమిదముత్తమం ॥ ౧౯౭ ॥ షట్స్థలాత్మకమేతచ్ఛ శ్రూయతాం సావ
ధానతః ॥ ప్రథమం గురులింగం స్యాత్తత ఆచారలింగకం ॥ ౧౯౮ ॥ తత్ర
ప్రసాదలింగం తు చరలింగమతః పరం ॥ శివలింగమతో జ్ఞేయం మహాలింగ
మతః పరం ॥ ౧౯౯ ॥ ఏవం షడ్విధ లింగానాం స్వరూపం శ్రుణు శంకరి ॥ దీ
క్షా శిక్షానుభావశ్చ గురులింగం త్రిధా భవేత్ ॥ ౨౦౦ ॥ కుండమంటప
హోమాద్యైరాశ్యైస్సైరధ్వకలాదిభిః ॥ మంత్రోపదేశ సహితా క్రియా

దీక్షేతి గీయతే ॥ ౨౦౧ ॥ దీయతే లింగసంబంధః క్షీయతే కర్మసంచయః ॥
దీయతే క్షీయతే యస్మాద్దీక్షేతి పరిగీయతే ॥ ౨౦౨ ॥ గురులింగచరాఖ్యా
నాం లింగానామేకరూపకం ॥ యజ్జ్ఞానం బోధితం సద్భిస్సా శిక్షేతి నిగద్య
తే ॥ ౨౦౩ ॥ సంస్కారైః ప్రాక్తనైర్దేవి స్వకీయసుకృతార్జితైః ॥ భ
క్తిశ్శ్రద్ధార్చనాద్యైర్యైరనుభావస్స ఉచ్యతే ॥ ౨౦౪ ॥ స్థలమాచారలింగస్య
త్రివిధం శ్రూయతాం క్రమాత్ ॥ సదాచారస్తు నియతో గణాచారస్తతః పరం ॥
౨౦౫ ॥ సజ్జనశ్శివభక్తశ్చ యేన మార్గేణ సర్వదా ॥ శుష్టస్తోషయతే దేవి స
దాచారస్స వై స్మృతః ॥ ౨౦౬ ॥ యస్తు స్వస్వీకృతాచారలోపే శపథయ
త్యహం ॥ త్యజామ్యసూనితి స వై నియతాచార ఈరితః ॥ ౨౦౭ ॥ గురు
లింగాదివిషయం తచ్ఛ్రావ్యం భాషితం యది ॥ శ్రుతవాన్శిక్షయామీతి
గణాచారస్స హి స్మృతః ॥ ౨౦౮ ॥ ప్రసాదలింగత్రైవిధ్యమపి శృణు వరా
ననే ॥ శుద్ధస్సిద్ధప్రసిద్ధశ్చ భేదస్త్వేషామథోచ్యతే ॥ ౨౦౯ ॥ ఆదౌ గురు
వరాజ్ఞాత్వాత్తత్సాన్నిధ్యాసభావతః ॥ తద్భుక్తశేషభోగో యస్స శుద్ధః ప
రికీర్తితః ॥ ౨౧౦ ॥ జ్ఞాత్వా లింగత్రయం సమ్యక్ తదైక్యం చ వరాననే ॥
లింగార్పితప్రసాదోయం సిద్ధ ఇత్యాహురాస్తికాః ॥ ౨౧౧ ॥ గురులింగచరా
ణాం చాప్యభేదాద్భక్తిమానపి ॥ యః పరిత్యక్తవిషయః ప్రసిద్ధస్స ఉదాహృ
తః ॥ ౨౧౨ ॥ చరలింగస్థలస్యాస్య స్వరూపం కథయామి తే ॥ స్వయం చరం
పరం చేతి త్రైవిధ్యం సముపాగతం ॥ లింగలాంఛనసంయుక్తం బహిః కృత్యవివ
ర్జితం ॥ కేవలానందరూపం యస్స స్వయం లింగమీరితం ॥ ౨౧౪ ॥ స్వచ్ఛందచా
రీ స్వాభిన్నలింగరూపో నిరాకులః ॥ లింగన్యస్తకలాశుద్ధిస్స చరం లింగము
చ్యతే ॥ ౨౧౫ ॥ నిర్ద్వంద్వో హి సదాస్థాణుగర్వమాగమవివర్జితః ॥
జ్యోతిర్లింగస్వరూపో యః పరలింగముదాహృతం ॥ ౨౧౬ ॥ శివలింగ
స్వరూపం తే వక్ష్యామి శృణు పార్వతి ॥ ఇష్టలింగం ప్రాణలింగం భావలింగ
మితి త్రిధా ॥ ౨౧౭ ॥ దీక్షాం విధాయ గురుణా యల్లింగం ప్రతిపాదితం ॥ మం

త్రోపదేశసహితమిష్టలింగముదాహృతం ॥ ౨౧౮ ॥ త్యక్తదేహేంద్రియ
గుణంశివార్పితనిజాంతరం ॥ ౨౧౯ ॥ శివఏవమనోలీనంప్రాణలింగంత
దుచ్యతే ॥ జాగ్రదాదిష్వవస్థాసుజ్యోతిర్లింగైకమానసం ॥ ౨౨౦ ॥ త్రి
జ్ఞానవినివృత్తంతద్భావలింగంతదుచ్యతే ॥ మహాలింగస్థలంచాపిత్రిధాభి
న్నంశృణుప్రియే॥౨౨౧॥పిండజంప్రథమంప్రోక్తమండజంచతతఃపరం॥ బిం
ద్వాకాశంతతోజ్ఞేయమేషాంలక్షణముచ్యతే ॥౨౨౨ ॥ దేహోదేవాల
యఃప్రోక్తోజీవోదేవస్సదాశివః॥ఇతినిశ్చితసద్భావఃపిండజ లింగముచ్యతే
౨౨౩॥పీఠికాపృథివీలింగమాకాశంసృష్టికారణం ॥ నిస్స్వందేహమిదంజ్ఞాన
మండజంలింగమీరితం ॥ధ్యాత్వాత్మానమథాకాశేధ్యాత్వాకాశంతథాత్మ
ని ॥ ఆత్మాకాశమయంలింగంబింద్వాకాశముదాహృతం॥దేవ్యువాచ॥ఏ
షులింగేషుదేవేశకథంపూజాదికంభవేత్॥తదాచారస్తుకోవాత్రప్రసాదః
కీదృశోభవేత్॥౨౨౬॥ఏతత్సర్వంసమాసేనకృపయావదమేప్రభో॥శివఉ
వాచ ॥ అంగస్థలంసమాసేనవక్ష్యేషడ్విధమాదిశః ॥ ౨౨౭ ॥ భక్తోమా
హేశ్వరశ్చైవప్రసాదీప్రాణలింగికః ॥ శరణశ్శివలింగైక్యఃషట్స్థలంమమ
పార్వతి ॥ ౨౨౮ ॥ అద్వైషాంలక్షణంవక్ష్యేశృణుష్వసుసమాహితా॥ గో
పనీయంప్రియత్నేనశివానుగ్రహమిచ్ఛతా ॥౨౨౯ ॥ త్యక్తాభిమానోదే
హాదౌభక్తఇత్యుచ్యతేబుధైః ॥తచ్చిత్తమచలంయస్యసవైమాహేశ్వరస్మృ
తః ॥ ౨౩౦ ॥ చిత్తశుద్ధిర్భవేద్యస్యసప్రసాదీభవత్యసౌ ॥ త్యక్తజీవభ్రి
మశ్చాయంలింగాత్మాప్రాణలింగికః ॥ ౨౩౧॥ శివంనిశ్చిత్యనిశ్చింతస్సా
నందశ్శరణోభవేత్ ॥ శివజీవోభయభ్రాంతిరహితశ్చైక్యముచ్యతే ॥
౨౩౨ ॥ గురుభక్తోలింగభక్తశ్చరభక్తస్తథైవచ ॥ఏవంభేదసమాయుక్తస్సభ
క్తస్త్రివిధోభవేత్ ॥ ౨౩౩ ॥ మోహీభక్తఃపూజకశ్చవీరశ్శైవఃప్రసాద
వాన్ ॥ ప్రాణీచగురులింగాదిష్వేవంభక్తోపిషడ్విధః ॥ ౨౩౪ ॥ త్యక్త
పిత్రాదిమోహస్సన్గురులింగైకమోహవాన్ ॥ ఏవంయోవర్తతేదే

విసతన్సోఽహితికథ్యతే ॥ ౨౩౫ ॥లౌకికాన్బాంధవాంస్త్యక్త్వాగురులింగై
కశాంధనః ॥ హర్షపూర్ణోమహాదేపసతద్భక్తఇతిస్మృతః ॥ ౨౩౬ ॥
పూజామన్యాంపరిత్యజ్యగురులింగైకపూజకః ॥ అతినిష్ఠాపరోయస్తు సవై
తత్పూజకస్స్మృతః ॥ ౨౩౭ ॥ గురూపదిష్టమేవాథసమాచరణమాచరన్
యస్త్యక్తేతరాచారోగురువీరస్సఉచ్యతే ॥ ౨౩౮ ॥ యోవైనలంఘయే
ద్దేవికదాచిద్గురుశాసనం ॥ సవైగురుప్రసాదీస్యాన్నివృత్తేతరశాసనః ॥
౨౩౯ ॥ సేవామన్యాంపరిత్యజ్యగురులింగైకసేవకః ॥ వర్తతేయస్థిరత
రోగురుప్రాణీసహిస్మృతః॥ ౨౪౦ ॥ ఏవంభేదైశ్చమాం దేవి గురుమూర్తి
ధరంశివం ॥ భజేదనన్యచిత్తోయస్సముక్తస్స్యాన్నసంశయః ॥ ౨౪౧ ॥
ఏవమాచారలింగేపిషడ్భేదాస్సంభవంతిహి॥ మోహంత్యక్త్వాకళత్రాదా
మోహితాచారఏవహి ॥ ౨౪౨ ॥ శివాచారవిరుద్ధాంశ్చత్యజేదపిసుతా
దికాన్ ॥ అథవాచారమోహీస్యాదన్యాచారవివర్జితః ॥ ౨౪౩ ॥పూ
ర్వాచారంపరిత్యజ్యశివాచారంసమాశ్రితః॥ఆచారలింగభక్తస్స్యాద్విరు
ద్ధాచారవర్జితః ॥ ౨౪౪ ॥ అన్యపూజాంపరిత్యజ్యలింగపూజైకతత్పరః॥
శివాచారపరోయస్తుసస్యాదాచారపూజకః ॥ ౨౪౫ ॥ శరీరపాతపర్యం
తంస్వాచారంనపరిత్యజేత్ ॥ ఆచారవీరస్సభవేదాచారైకపరాయణః ॥
౨౪౬ ॥ శుచిత్వమశుచిత్వంచేత్యాదిసందేహవర్జితః ॥ గ్రాహ్యాగ్రా
హ్యాదిరహితస్స్యాదాచారప్రసాదకః ॥ ౨౪౭ ॥ సర్వైఃకృతాంభక్తనిం
దాంశ్రుణుయాంనైవకుత్రచిత్ ॥ ఇతిబుధ్వాసదాచారఃలింగప్రాణీతిక
థ్యతే ॥ ౨౪౮ ॥ ఏవమాచారలింగైకతత్పరోమాంసమాశ్రయేత్ ॥ ఇ
త్యాది ॥ ౨౪౯ ॥ ఏవంలింగస్థలం దేవితదంగస్థలయోగతః ॥ ఏకైకంష
డ్విధంప్రోక్తం తేనషట్త్రింశదాత్మకం ॥ ౨౫౦ ॥ పూర్వపూజాసమామో
గాదుత్తరోత్తరమాశ్రయేత్ ॥ తస్మాదేకంపరంలింగం నామరూపక్రియాత్మ
నా॥ ౨౫౧ ॥ సంస్థితంజ్ఞానకర్మభ్యామంగేస్మిన్షట్స్థలాత్మకే ॥ ఇష్టలింగం

తుబాహ్యాంగే ప్రాణలింగం తథాంతరే ॥ ౨౫౨ ॥ ఆత్మని స్యాద్భావలింగమే
వం జ్ఞేయం నగాత్మజే ॥ జిహ్వాంగే గురులింగం స్యాదాచారం నాసికాంగకే ॥
ప్రసాదలింగం శ్రోత్రాంగే త్వగంగే చరలింగకం ॥ దృగంగే శివలింగం స్యా
న్మహాలింగం హృది స్థితం ॥ ఏవం కర్మేంద్రియాంగేషు లింగయోగం విదుర్బు
ధాః ॥ ఆచారలింగం యత్ప్రోక్తం శివలాంఛనసంయుతం ॥ ౨౫౪ ॥ ఆచారలింగ
సంబంధి గురులింగముదాహృతం ॥ గురులింగోపదిష్టం యచ్ఛివలింగముదా
హృతం ॥ ౨౫౫ ॥ శివలింగముఖం యచ్చ చరలింగముదాహృతం ॥ చరలిం
గోపలబ్ధం చ లింగం ప్రసాదముచ్యతే ॥ ౨౫౬ ॥ ప్రసాదానుగ్రాహకం స్యా
న్మహాలింగమితి క్రమాత్ ॥ గురులింగస్థలాదీనాం సంబంధం చోత్తరోత్తరం ॥
౨౫౭ ॥ జ్ఞాత్వా లింగాంగసంబంధజ్ఞానం గోప్యం సుదుర్లభం ॥ ఉపదిష్ట
తవ ప్రీత్యా మోక్షమార్గైకసాధనం ॥ ౨౫౮ ॥ వీరశైవపరో భూత్వా య
జేన్మాం లింగరూపిణం ॥ స ఏవ సర్వతత్త్వజ్ఞో జ్ఞేయం స్సర్వోత్తమోత్తమః ॥
క్రిమికీటపతంగేభ్య ఇత్యాది—తస్మాదప్యధికో నాస్తి త్రిషు లోకేషు సర్వదా
ఇత్యంతం ॥ స వంద్యః సర్వదా పూజ్యస్సంసారవిజిగీషుభిః । బహునోక్తేన కిం వ
త్స స ఏవాహం న సంశయః ॥ ఏవం షట్స్థలభేదాశ్చ తత్స్వరూపం చ కీర్తి
తం ॥ ౨౬౦ ॥ పూర్వోక్తానాదిభక్తస్య నిత్యం నిర్మలతాజుషః ॥ ఏతా
ని షట్స్థలాన్యేవ త్వం జానీహి షడంగకం ॥ ౨౬౧ ॥ ఇదమేవ పరం బ్రూమో
హితం తవ విశేషతః ॥ యదుక్తం భగవతా స్వామిన్ శైవదీక్షావిధిక్రమః ॥
౨౬౨ ॥ విస్తరేణ కృపాలుస్త్వం వద భక్తిరతీవ మే ॥ శివ ఉవాచ ॥ దీయతే
కర్మసంబంధః క్షీయతే చ మలత్రయం ॥ ౨౬౩ ॥ దీయతే క్షీయతే యేన
దీక్షేత్యేషా నిగద్యతే ॥ సోయం దీక్షా ద్విధా భిన్నా సాధారాధారవర్జి
తా ॥ ౨౬౪ ॥ ఆచార్యమంతరేణైవ క్రియతే శంకరేణ యా ॥ విజ్ఞా
నాకలనామ్నశ్చ ప్రళయాకలకస్య చ ॥ ౨౬౫ ॥ తీవ్రశక్తినిపాతేన దీక్షా సా
ధారవర్జితా ॥ గురుమూర్తిం సమాశ్రిత్య మందశక్తినిపాతనాత్ ॥ ౨౬౬ ॥

కురుతేసకలస్యేశస్సాసారాంతామిమాంవిదుః॥సాదీక్షాద్వివిధాప్రోక్తాస బీజాబీజచిన్మయా ॥ యథాక్రమంకథ్యతే వేదిత్యాదిదీక్షావక్ష్యమాణ రూపేణషట్స్థలజ్ఞానేనాంకితే వ్యతిషట్స్థలజ్ఞానం మోక్షసాధనం॥౨౭॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతరహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞనీలకంఠకృతే నిగమాగమసారసంగ్రహేక్రియాసారే చతుర్వింశోపదేశస్సమాప్తః॥

ఓం

ఓంగురుభ్యోనమః.
శ్రీ గురు మేధాదక్షిణామూర్తయే నమః.

పంచవింశోపదేశప్రారంభః.

పంచవింశోపదేశేస్మిన్ శైవదీక్షావిధిక్రమః ॥ వర్ణ్యతే వీరశైవా నామాగమోక్తానుసారతః ॥ నను దీక్షాశబ్దస్య దీక్షామాఖ్యేచోపనయనని యమవ్రతాదేశేష్వితివ్రతాతిదేశరూపాదీక్షా పాశుపతవిరజాదీక్షాది పరా వీరశైవానుకూలత్వాత్ । ఇయందీక్షాతాంత్రికీవా వైదికీవా ॥వై దికత్వేసతితాంత్రికీవా । నాద్యః । వైదికత్వంపురస్కృత్యతావత్ప్ర య్యతంతముపపాదనేనవివక్షితార్థవిరోధాత్ । అతఏవన వైదికీయందీ క్షా । నదివామూత్రపురీషేతుకుర్యాద్యదికుర్యాచ్ఛాయాయాం

మూత్రంచికీర్షన్ తృణంలోష్టంవాపాదాయేతిమంత్రవిశేషవిధానాత్
స్వాపదావమృష్టమభిమంత్రయతే।స్వప్నేన్నంభుక్త్వామంత్రవిశేషైరుప
యుక్తకర్మవిధానాత్ ప్రాగ్వంశేన్నభోజనాదినియమాత్ ।కనీయః
నీయోవ్రతముపేయాదితివైదికనియమానామనేకేషాంప్రతిపాదనేనతాదృ
శనియమగంధస్యాప్యభావాత్ । నాపివైదికతాంత్రికత్వం । వీరశై
వదీక్షాయాః క్వాపివేదేష్వదృష్టత్వాత్తస్యాః కేవలతాంత్రికత్వం । దీ
క్షాయామనుష్ఠేయధర్మాధికారసంపాదకత్వేనతద్ధర్మాణామష్టావరణ
పంచాచారాణామప్యవైదికత్వం। కింతుతాంత్రికత్వమితిప్రాప్తే బ్రూ
మః । దీక్షాశబ్దస్యానేకార్థత్వే నెజ్యాద్యర్థకదీక్షాంపురస్కృత్యోక్తదీ
క్షానియమానాంవిధానాన్నియమవాచకవీరశైవదీక్షాయా అన్యత్వేనో
క్తనియమానాంసన్నియోగవిశిష్టదీక్షాపరత్వేనోక్తత్వాద్యత్కించిదేతత్।
దీక్షాశబ్దితానాంవిభూతిపట్టాదీనాంభూత్యైనప్రమదితవ్యంలింగాంగశో
భావోత్తమాంగైకనిష్ఠః అమృతస్యేత్యాదిప్రత్యక్షశ్రుత్యైవవిధానాత్
దీక్షాశబ్దితానాంవీరశైవనియమానాంవైదికత్వంసార్వజనీనం । నను
హిర్జననతదితరాదిప్రయుక్తసూతకపంచకస్యాప్యనుష్ఠానంస్యాత్ । వే
దవాక్యైరేవరజస్వలాదివిషయేయదిమలవద్వాససస్యాదిత్యాద్యై
ఖర్వేణవాపాత్రేణేతివిధానాదితిచేన్న ।తత్పరిత్యాగస్యాపినియమరూ
పత్వేనబ్రహ్మచారియతీనాంసూతకమివశావాదిష్వగ్నిహోత్రానుష్ఠా
నస్యాదర్శవత్త్రీణతాత్కాలికశుద్ధివదితిసంక్షేపః ॥ శివఉవాచ ॥దీ
యతేకర్మసంబంధఃక్షీయతేచమలత్రయం ॥దీయతేక్షీయతేయేనదీక్షే
త్యేషానిబధ్యతే ॥ ౧ ॥ సేయందీక్షాద్విధాభిన్నాసాధారాధారవర్జి
తా ॥ఆచార్యమంతరేణైవక్రియతేశంకరేణయా ॥౨॥ విజ్ఞానాకలనామ్న
శ్చప్రళయాకలకస్యచ ॥ తీవ్రశక్తినిపాతేనదీక్షాసాధారవర్జితా ॥ ౩ ॥
గురుమూర్తింసమాశ్రిత్యమందశక్తినిపాతనాత్ ॥కురుతేసకలస్యేశస్సా

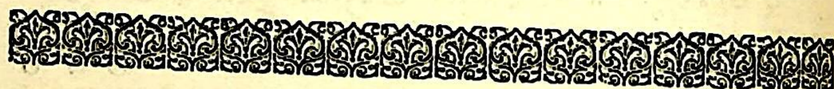
ధారాంతామిమాంవిదుః ॥ ౪ ॥సాదీక్షాద్విధాప్రోక్తాసబీజాబీజచిన్మ
యా ॥ యథాక్రమంకర్మభక్తజ్ఞానకాండేషుతాస్మృతాః ॥ ౫ ॥ అథని
ర్బీజదీక్షాయాద్విధాభేదోనిగద్యతే ॥ సద్యోనిర్వాణదాత్వాద్యాపరం
నిర్వాణదాపరా ॥౬॥ప్రారబ్ధసంచితాగామికర్మజాలంవిశోధ్యతే ॥అతి
తీవ్రేణపాతేనశరీరాదిజుగుప్సతాం ॥ ౭ ॥యయాత్యంతవిరక్తానాంసద్యో
నిర్వాణదాతుసా ॥ ప్రారబ్ధకర్మణాంభోగేయయాముక్తింనిరంతరం ॥
౮ ॥ యాంతికాలాదయస్సేయంపరనిర్వాణదాభవేత్ ॥ శివస్యానుగ్ర
హాద్దీక్షాజాయతేకర్తృకర్మణా ॥ ౯ ॥సాచానేకవిధాప్రోక్తాతస్స్వరూపం
చోయముచ్యతే ॥సమాసాచ్చద్విధాసేయంసాక్షాత్తజ్జ్ఞైరిహోచ్యతే॥౧౦॥
ఏకాభవేద్జ్ఞానవతీత్యాదివాయవీయసంహితాయాంద్రష్టవ్యం । ఆజ్ఞా
పమాదిభేదేనసాపునస్సప్తధాభవేత్ ॥ ౧౧ ॥ గుర్వాజ్ఞాపాలనేదీక్షా
సాచాజ్ఞేతిప్రకీర్తితా ॥ పూర్వేషాంసమయాచారసదృశీచోపమాస్మృ
తా ॥ ౧౨ ॥ ఆరోప్యస్వస్తికాంశిష్యంగురోరీక్షణకర్మణా॥ స్వస్తికాకల
శస్నానమభిషేకాహ్వయాచసా ॥ ౧౩ ॥ భూతిపట్టనయాదీక్షాభస్మనా
పరికీర్తితా ॥ శిష్యస్యఫాలేగురుణాసమయాచారమార్గతః ॥ ౧౪ ॥ ఆ
చార్యేణలింగమాదాయసమభ్యర్చ్యయథావిధి ॥ శిష్యస్యాలోకనం
సన్న్యాగాయత్తాపరికీర్తితా ॥ ౧౫ ॥ ప్రహ్వీభూయతతశ్శిష్యోలింగం
స్వీకృత్యభక్తితః ॥ గురోస్స్వాయతమిత్యుక్తంస్వోత్తమాంగాధిధారణం ॥
౧౬ ॥ సాదీక్షాత్రివిధాజ్ఞేయావేధామంత్రక్రియాత్మికా ॥ శివాసనమితి
జ్ఞాత్వాశిష్యమూర్ధ్నియథాగమం ॥ ౧౭ ॥ యశ్శివత్వసమావేశఇ
త్యాది॥శివత్వసమావేశస్యవేధాదీక్షాత్వంప్రతిపాదితమిదంసర్వమసం
గతం । దీక్షాయాంలింగధారణాదిపంచాచారాష్టావరణయోగ్యతానిర్వ
హణాంగత్వేనశేషశేషీభావోదృశ్యతే।తథైవపూర్వతంత్రేయదీక్ష్యాపశు
నాసోమేనవాయజేతసోమావాస్యాంవాయజేతేత్యత్రఏకాదిదీక్షాపక్షే

షుదీక్షణీయయోస్సోమయాగయోరన్యతరస్యైకవాక్యప్రాప్తపర్వకాల
త్వస్యాసంభవాదావశ్యకేయాగద్వయేప్రధానానుగ్రహస్యైవోచితత్వా
ల్ గుణభూతాయాదీక్షణీయాయాఅపవత్యాగఇతి॥ నిర్ణీతం।ఏవమేవహిసంచ
యనప్రకరణే రత్నఘటితస్వర్ణఘట్టకోపాధానోపసర్జనతయానిబద్ధ
యోర్ద్వయోర్వస్తునః ప్రకాండానాంపరిమితత్వేన ప్రసిద్ధైతదంగ
భూతేతార్క్ష్యచయనే ఉపాదానద్రవ్యత్వేనప్రసక్తస్య శర్కరాణాం
చయస్యచైకకాలత్వేనప్రధానోపసర్జనతయా నిబద్ధయోర్ద్వయోర్వ
స్తుతః ప్రధానైకకాలానుష్ఠానాశక్తావన్యవరస్యోక్తకాలపరిత్యాగేఽంగ
స్యైవోక్తకాలపరిత్యాగస్యాంగగుణాధికరణన్యాయేనోపసర్జనే తద్భా
వోపవర్ణనస్యైవముఖ్యతయానేయత్వాత్ ॥ ప్రకృతేచ శివత్వసమావే
శస్యవేధాదీక్షాయాం లింగధారణమాత్రోపదేశాదావపి ప్రతిపాదిత
త్వేనపూర్వవర్ణనీయత్వాచ్ఛివత్వసమావేశస్య నిత్యత్వేనప్రతిపాది
తేసమావేశే వేధాదీక్షాయాంకృతే పునర్లింగధారణాదౌ శివత్వసమా
వేశస్యసంభవేనముఖ్యేలింగధారణఏవ శివత్వసమావేశస్యవక్తవ్యత్వే
యావేధాదీక్షాయాం శివత్వసమావేశస్య పరిత్యాగే తదర్థదీక్షాసత్క
రాంనయుజ్యతఇతిచేన్న।స్వర్గకామోజ్యోతిష్టోమేనయజేతస్వర్గకా
మఇష్ట్యాయజేతేతి ।తత్స్వర్గ్యస్యసుఖవిశేషస్యవైలక్షణ్యాంజ్యోతిష్టోమే
నాన్యత్స్వర్గరూపంసుఖమన్యత్సుఖమిష్ట్యాఇతి వా। శివత్వసమావేశస్య
లింగధారణేతి సహితత్వేన దీక్షాయాంయత్కించిత్సమావేశస్యాంశ
రోపచయక్రమేణ దీక్షాభూతిధారణరుద్రాక్షధారణ పంచాక్షరోపదే
శేషు పూర్వపూర్వ విలక్షణస్య శివత్వసమావేశస్య సువచత్వేన పూ
ర్వతంత్రానురోధేనచయశ్శివత్వసమావేశో వేధాదీక్షేతిసామతా॥మంత్ర
దీక్షేతిసాప్రోక్తా మంత్రమాత్రోపదేశినీ ॥ లింగోపదేశినీప్రోక్తాక్రియా
దీక్షాక్రియోత్తరా ॥ ౧౮ ॥ రససిద్ధంయథాతామ్రం తామ్రభావాద్వి

ముచ్యతే ॥ సువర్ణేన తథైకత్వం గతం తద్యాతి హేమతాం ॥ ౧౯ ॥ నవనీతం యథా తప్తం తత్స్వభావం పరిత్యజేత్ ॥ ఘృతభావం సమాపన్నం న యాతి నవనీతతాం ॥ ౨౦ ॥ యథా శుక్తిగతం తోయం మౌక్తికం జాయతే ధ్రువం ॥ న పునస్తోయతాం యాతి మౌక్తికత్వం న ముంచతి ॥ ౨౧ ॥ ఏవం స శివతాం ప్రాప్తో న పునర్జీవితాం వ్రజేత్ ॥ శివత్వం న చ హీయేత విముక్తో దీక్షయా భవేత్ ॥ ౨౨ ॥ సా దీక్షా గురుణా కార్యా స గురుః కథ్యతే ధునా ॥ ఆశ్రమాణాం సమస్తానాం గృహీ స్యాదుత్తమో గురుః ॥ ౨౩ ॥ యథా హంసః సర్వలోకానాం గురురంబికయా సహ ॥ బ్రహ్మచారీ ద్విధా ప్రోక్తో నైష్ఠికో భౌతికః స్మృతః ॥ ౨౪ ॥ నైష్ఠికో మధ్యమో జ్ఞేయో భౌతికస్తు తతో ధమః ॥ ఆకౌమారాద్బ్రహ్మచారీ యావజ్జీవం స నైష్ఠికః ॥ ౨౫ ॥ వ్యవస్థికృత కాలాంతం బ్రహ్మచారీ పునర్గృహీ ॥ స భౌతిక ఇతి జ్ఞేయస్తౌ గురూ మధ్యమాధమౌ ॥ ౨౬ ॥ వానప్రస్థయతీనాం తు గురుత్వం నేష్యతే క్వచిత్ ॥ స్వయమేవ యతీనాం తు యతిర్గురురథాపి వా ॥ ౨౭ ॥ వానప్రస్థో ద్విధా ప్రోక్తః సాగ్నికో నగ్నికస్తథా ॥ సదారః సాగ్నికో జ్ఞేయస్త్వదారో నగ్నికస్స్మృతః ॥ ౨౮ ॥ సాగ్నికస్య గురుత్వం స్యాన్నేష్యతే నగ్నికస్య చిత్ ॥ మఠస్థలసముత్పన్నశ్శాంతశ్శైవాగమార్థవిత్ ॥ ౨౯ ॥ అనూచానః ప్రసన్నాత్మా శివదీక్షాభిషేచితః ॥ శివాగమజ్ఞో మతిమాన్ శివపూజాపరాయణః ॥ ౩౦ ॥ రుద్రాక్షమాలాభరణస్త్రిపుండ్రాంకితమస్తకః ॥ విశుద్ధదేహః కులజశ్శివాచారసమన్వితః ॥ ౩౧ ॥ భస్మోద్ధూలననిష్ణాతో భక్తస్తత్త్వవివేకవాన్ ॥ వర్ణాశ్రమక్రియానిష్ఠో ధర్మవిచ్ఛాస్త్రకోవిదః ॥ ౩౨ ॥ శీమితనిద్రశ్చ మితవాగ్యోగతత్పరః ॥ జితేంద్రియో జితద్వంద్వో దయాపరః ॥ ౩౩ ॥ స్థిరబుద్ధిస్థిరారంభశ్శివపూజాదికర్మవిత్ ॥ రాగూర్జితః ప్రాజ్ఞో మేధావీ నియతశ్శుచిః ॥ ౩౪ ॥ లింగాంగస్థలషట్స్థలజ్ఞానతత్పరః ॥ వయసా షోడశకాదూర్ధ్వం సప్తతేరర్ధతస్త్వితె

న్యాసముద్రావిధానజ్ఞోహ్యంకురార్పణతత్వవిత్ ॥ ౩౫॥ శివసిద్ధాంతతత్వజ్ఞష్షడధ్వజ్ఞానతత్పరః ॥ నిత్యాధికారకుశలో నైమిత్తికవిచక్షణః॥ కామ్యాధికారచతురో దీక్షాకర్మణికర్మఠః ॥ ౩౬ ॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంత రహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ నీలకంఠకృతే నిగమాగమ సారసంగ్రహే క్రియాసారె దీక్షావిధానంనామ పంచవింశోపదేశస్సమాప్తః ॥

శ్రీ

శ్రీగురుభ్యోనమః.

షడ్వింశోపదేశప్రారంభః.

ఉపదేశేథషడ్వింశేసగుణధ్యానముచ్యతే॥ సామరస్యానుగుణ్యేనశివస్యపరమేశితుః ॥ ౧ ॥ కృష్ణః ॥ భగవన్భవతాసమ్యక్ నిష్కళధ్యానమీరితం ॥ అధికారీచతద్ధ్యానేవర్ణితశ్చక్రమశఃపురా ॥ ౨ ॥ ఇదానీంశ్రోతుమిచ్ఛామిసకలస్యమహేశితుః ॥ ధ్యానప్రకారందయయామునిబ్రూహితపోధన ॥ ౩ ॥ ఉపమన్యుః ॥ శృణువక్ష్యామి తెకృష్ణధ్యానంసకలమీశితుః ॥ అనంతపూర్వపుణ్యాత్తలింగాంగైక్యానుసంధిమాన్॥ ౪ ॥ గురుప్రసాదసంపన్నస్సదాతద్భక్తిభావితః ॥ ధృతలింగోనఘశ్శాంతోభస్మరుద్రాక్షభూషణః ॥ ౫ ॥ వివిక్తేచసమాసీనోధ్యాయీతైవంమ

హేశ్వరం ॥మధ్యేహృదయపాథోజంమహాదేవాసనోచితం॥ ౬॥మహి
త్రాకారశోభాఢ్యంమంటపంపరిచింతయేత్ ॥ అతిచింతామణిప్రఖ్యైర
తికౌస్తుభకాంతిభిః ॥ ౭ ॥ రత్నైరప్రాకృతైర్లోకంరంజయంతంసమం
తతః ॥ దక్షిణద్వారపార్శ్వేతుసంస్మరేన్నందికేశ్వరం ॥ ౮ ॥ అనేకరు
ద్రప్రమథభూతసంఘైర్నిషేవితం ॥ శివధర్మమహాధ్యక్షంశివాం
తఃపురపాలకం ॥ ౯ ॥ చామీకరాచలప్రఖ్యంసర్వాభరణభూషితం ॥
చంద్రబింబాభవదనంహరివక్త్రమథాపివా ॥ ౧౦ ॥ ఉత్తరద్వారపా
ర్శ్వేతుతత్పత్నీంమరుతాంసుతాం ॥ సుయశాంసువ్రతామంబాంపాద
మండనతత్పరాం ॥ ౧౧ ॥ ॥ సహితాంరుద్రకన్యాభిస్సఖీభిశ్చాప్యనే
కశః॥ చతుస్తంభయుతంమధ్యేచతురశ్రమనోహరం॥ తస్యాశక్త్యాదిశక్త్యం
తంతన్వీతపరమాసనం ॥ ౧౨ ॥ ఆధారశక్తింశ్యామాంగీమాదౌధృత
వరాభయాం ॥ తస్యాఃపురస్తాదుత్కంఠమనంతంకుండలాకృతిం ॥౧౩॥
తస్యోపరిశుభంధ్యాయేత్సింహాసనముమాపతేః ॥ ధర్మోజ్ఞానంచవై
రాగ్యమైశ్వర్యంచతదంఘ్రయః ॥ ౧౪ ॥ ఆగ్నేయాదిస్థితాశ్శ్వేత
పీతరక్తహరిప్రభాః॥సింహాకారాస్సింహకోట్యఃప్రత్యేకంపరివారితాః॥
౧౫ ॥ అధర్మాదీనిపూర్వాదిఫలకానిసమంతతః ॥ మధ్యమంఫల
కంతస్యసాక్షాల్లక్ష్మీపతిస్స్వయం ॥౧౬ ॥ తస్మిన్ప్రాగాదిమధ్యస్థప్రణవా
దిస్వరాష్టకం ॥ యోగాసనంవిభోర్ధ్యాయేత్కూర్మకృత్యానలప్ర
భం ॥ ౧౭ ॥ తస్యోర్ధ్వచ్ఛదనంపద్మమాసనంవిపులంస్మరేత్ ॥ శివధ
ర్మమహాకందంశివజ్ఞానైకనాళకం ॥ ౧౮ ॥ అష్టైశ్వర్యదళోపే
తంపూర్వాదిపరితఃక్రమాత్ ॥ అష్టవామాదిశక్త్యంగంరుద్రకల్పితకేస
రం ॥ ౧౯॥ వైరాగ్యకర్ణికంశుభ్రంవామాదినవబీజకం ॥ వామాజ్యే
ష్ఠాచరౌద్రీచకాళీవికరిణీతథా ॥ ౨౦ ॥ బలపూర్వావికరిణీబలప్రమథి
నీతథా ॥ అష్టావేతాస్సర్వభూతదమన్యాసహశక్తయః ॥ ౨౧ ॥ కేసరే

ముస్థితాధ్యేయారక్తాభాధృతచామరాః ॥ కలాధరకలాద్యోఽగకర్ణికా
యాంమనోన్మనీ ॥ ౨౨॥ స్మర్తవ్యేశానదిగ్భాగేపాశాంకుశవరాభయైః॥
పద్మాసనస్థితంధ్యాయేద్దైవస్యవిమలాసనం ॥ ౨౩ ॥ గణాంబికామహాదే
వీతన్నోగౌరీప్రచోదయాత్ ॥ క్రాంతంశక్తిభిరేతాభిస్సామ్యాదివిమలా
సనం ॥ ౨౪ ॥ తస్యోపరిగుణానాంచమండలానాంచసాధకః ॥ తత్త్వానా
మపిమూర్తీనాంతృతీయాంవిభావయేత్ ॥ ౨౫ ॥ సర్వాసనోపరిసు
ఖంవిచిత్రకుసుమాస్తృతం ॥ పరంవ్యోమావకాశాఖ్యమాసనంకల్పయేద్వి
భోః ॥ ౨౬ ॥ తస్మింత్సదాశివంధ్యాయేత్ బద్ధపద్మాసనేస్థితం ॥ శుద్ధస్ఫ
టికసంకాశంప్రసన్నంశీతలద్యుతిం ॥ ౨౭ ॥ విద్యుద్వలయవిద్యోతజటా
మకుటమండితం ॥ శార్దూలచర్మవసనంమందస్మితముఖాంబుజం ॥ ౨౮॥
రక్తపద్మదళప్రఖ్యపాణిపాదతళాధరం ॥ ద్వాత్రింశల్లక్షణోపేతంసర్వా
భరణభూషితం ॥ ౨౯ ॥ దివ్యగంధానులిప్తాంగందివ్యమాల్యైరలంకృతం
పంచవక్త్రందశభుజంప్రతివక్త్రంత్రిలోచనం ॥ ౩౦ ॥ దక్షిణేశూలవజ్రా
సిపరశ్వభయముద్రికాః ॥ వామేచదధతంనాగపాశఘంటానలాంకుశాం
౩౧ ॥ అస్యోర్ధ్వవక్త్రంవిలసద్బాల్యమిందుకళాధరం ॥ ధ్యానస్థమూ
ర్ధ్వాభిముఖంగస్వచ్ఛాయయాసితం ॥ ౩౨ ॥ పూర్వవక్త్రంమహేంద్రస
ఛాయయాకనకప్రభం ॥ బాలేందుమకుటంసౌమ్యంసంప్రాప్తనవయౌవ
నం ॥ ౩౩ ॥ దక్షిణంవదనంకాలఛాయాశక్త్యంజనప్రభం ॥ భ్రుకుటీకుటి
లంఘోరంరక్తవృత్తేక్షణత్రయం ॥ ౩౪ ॥ దంష్ట్రాకరాళంమధ్వర్ణం
స్ఫురితాధరపల్లవం ॥ చంద్రాపీడంజ్వలత్కేశంకించిచ్చలితయౌవనం
౩౫ ॥ ఉత్తరంయక్షరాజస్యఛాయయావిద్రుమప్రభం ॥ లలాటతిలకో
పేతంనీలాలకవిభూషితం ॥ ౩౬ ॥ సవిలాసంత్రినయనంసర్వాభరణ
భాసురం ॥ అంగనాకృతిబింబోష్ఠంసలీలభ్రూలతాంచితం ॥ ౩౭॥ పశ్చి
మంపాశహస్తస్యఛాయయాచంద్రసన్నిభం ॥ చంద్రోత్తంసంసునృపాకారం

సితభస్మావకుంఠనం ॥౩౮॥ ఇతిధ్యాత్వాపునరపిధ్యాయేద్దేవంసదాశివం ॥
ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియాశక్తివిలసల్లోచనత్రయం ॥ ౩౯ ॥ బాలచంద్రకలా
చూడందశదిగ్బాహుమండలం ॥ త్రైగుణ్యాదిమయైర్భాతందివ్యైర్దశ
భిరాయుధైః ॥ ౪౦ ॥ సర్వజ్ఞతాదిసంసిద్ధహృదయాదిషడంగకం ॥పంచ
బ్రహ్మాత్మపదనంపంచసాదాఖ్యవక్త్రకం ॥ ౪౧ ॥ శ్రీమత్పంచాక్షరమయం
ప్రణవాకారశాలినం ॥ సమస్తమంత్రరూపంచవర్ణబ్రహ్మకలామయం ॥
౪౨ ॥ నివృత్త్యాజానుపర్యంతమానాభేశ్చప్రతిష్ఠయా ॥ ఆకంఠంవిద్య
యాస్నిగ్ధమాలలాటంతుశాంతయా ॥ ౪౩ ॥ తదూర్ధ్వంశాంత్యతీతా
ఖ్యకలయాపరిశోభితం ॥ ఏవంపంచకలారూపమిదంసాదాశివంవపుః॥౪౪॥
చతుర్ముఖీతటిద్వర్ణానివృత్తిర్వజ్రధారిణీ॥ ఏకవక్త్రాశశాంకాభాప్రతి
ష్ఠాపద్మధారిణీ ॥ ౪౫ ॥ అగ్నివర్ణాత్రివదనావిద్యాశక్తిలసత్కరా ॥కృ
ష్ణవర్ణాచతుర్వక్త్రాశాంతిర్ధ్వజపధారిణీ ॥ ౪౬ ॥ పాశభృత్పంచవద
నాశాంత్యతీతాశశిప్రభా ॥ సర్వాఃపద్మాక్షమాలాభ్యామభయేనవిరాజి
తాః ॥ ౪౭ ॥చతుర్భుజాస్త్రిణేత్రాశ్చపీనోన్నతపయోధరాః॥ఆసాంపం
చాధ్వగర్భత్వాత్షడధ్వాత్మాసదాశివః ॥ ౪౮ ॥ మంత్రాధ్వాచపదా
ధ్వాచవర్ణాధ్వాభువనాధ్వకః ॥ తత్త్వాధ్వాచకలాధ్వాచషడధ్వానఇ
మేమతాః ॥ ౪౯ ॥చతుర్వింశత్యుత్తరంయద్భువనానాంశతద్వయం ॥ భు
వనాధ్వాససంచింత్యోరోమబృందాత్మనావిభోః ॥ ౫౦॥ పంచాశదుద్ర
రూపైస్తువర్ణైర్వర్ణాధ్వకల్పనా ॥ అసౌత్వగాత్మనాచింత్యోదేవదేవ
స్యశూలినః ॥ ౫౧ ॥ సప్తకోటిమహామంత్రైర్మూలవిద్యాసముద్భవైః
మంత్రాధ్వారుధిరాత్మాసావిచింత్యఃపార్వతీపతేః ॥ ౫౨ ॥ అనేకభేద
సంపన్నమంత్రాణాంపదసంహతిః ॥పదాధ్వాసౌపశుపతేశ్శిరామాంస
తయాస్థితః ॥ ౫౩ ॥ పృథివ్యాదీనిషట్త్రింశత్తత్త్వాన్యాగమవేదిభిః॥ ఉక్తా
న్యమీభిస్తత్త్వాధ్వాశుక్లమజ్జాస్థిరూపధృత్ ॥౫౪ ॥ నాస్తిదేహాస్థిరుధిరంన

మాంసంనాస్తికించన ॥ ప్రతిబింబమివాదర్శే శక్రచాపమివాంబరే॥౫౩॥
జ్యోతిర్మయతయాసిద్ధమిదంసాదాశివంవపుః ॥తదాపికల్పనామాత్రం
కలావ్యాప్త్యర్థనామిదం ॥ ౫౬ ॥ హృదయాదీన్యఘోరేణగుహ్యాదీని
వామతః ॥ సద్యోజాతేనమంత్రేణపాదాదీనిజగత్పతేః ॥ ౫౭ ॥ పంచ
మంత్రతనుశ్శంభురేవంకల్పనయాభవేత్ ॥ ౫౮ ॥ ఓంకారబీజప్రభవః
కలాపంచకసంయుతః॥శుద్ధస్ఫటికసంకాశశ్శుభమేధావివర్ధనః॥౫౯॥స
దాశివాత్మావ్యోమస్థ ఈశానఃపరికీర్తితః ॥ గాయత్రీప్రభవోమంత్రస్సు
వర్ణవర్ణశ్చతుర్ముఖః ॥ ౬౦ ॥ వశ్యకృద్గంధవాహస్థ ఈశ్వరః పురుష
స్స్మృతః ॥ అథర్వప్రభవోమంత్రకలాష్టకవిభూషితః ॥ ౬౧ ॥ అభిచా
రకరోత్యర్థమంజనాద్రిసమప్రభః ॥ అశేషాఘహరఃపుంసామఘోరో
రుద్రవిగ్రహః ॥ ౬౨ ॥ సామవేదోద్భవోమంత్రస్త్రయోదశకలాన్వితః
వామదేవఃప్రనాళాభో వారితత్వస్థితోహరిః ॥ ౬౩ ॥ యజుర్వేదోద్భ
వోమంత్రఃకలాష్టకయుతస్సితః ॥ శాంతికృత్పృథివీసంస్థస్సద్యోజాతః
పితామహః ॥ ౬౪ ॥పంచవక్త్రాస్స్మృతాస్సర్వే దశదోర్దండమండితాః
ఖడ్గఖేటధనుర్బాణకమండల్వక్షసూత్రిణః ॥ ౬౫ ॥ వరాభయోపేత
కరాశ్శూలపంకజపాణయః ॥ అఘోరోఘోరఏవైతేష్వతదన్యేసౌమ్యవి
గ్రహాః ॥ ౬౬ ॥ఏవంధ్యాత్వాసనేశస్యపంచబ్రహ్మాత్మతాంవిభోః॥ తత్త
ద్బ్రహ్మకలాభేదైర్విదిచ్యాంగానికల్పయేత్ ॥ ౬౭ ॥ ఈశానస్సర్వభూ
తానామిత్యేషాశంఖపాండురా ॥ ధూర్జటేరూర్ధ్వమూర్ధాసౌశశి
న్యాసహితాకలా ॥ ౬౮ ॥ ఈశ్వరస్సర్వభూతానామిత్యేషాకురంస
న్నిభా ॥ శర్వస్యపూర్వమూర్ధాసౌశక్త్యాయుక్తాంగదాఖ్యయా ॥
౬౯ ॥ బ్రహ్మాధిపతిరిత్యగ్నేబ్రహ్మణోధిపతిస్సదా ॥ బ్రహ్మేత్యేషాశశాం
కాభాకలామూర్ధాస్యదక్షిణః॥ ౭౦ ॥ శివోమేఅస్త్వితిచకలాశుద్ధస్ఫటి
కభాస్వరా ॥ మహేశస్యోత్తరోమూర్ధామరీచిరసవీచికా ॥ ౭౧ ॥ స

దాశివోమితికలా గోక్షీరధవళాకృతిః ॥ శివస్యపశ్చిమోమూర్ధా జ్వా
లినీమేళనోజ్జ్వలా ॥ ౮౨ ॥ కలాతత్పురుషాయేతిపూర్వా విజయ ఇత్యపి ॥
శాంతియుక్తాజపావర్ణా పూర్వవక్త్రం పురద్విషః ॥ ౮౩ ॥ మహాదేవా
యపూర్వా యధీమహీతికలాస్మృతా ॥ విద్యయా సహితా కృష్ణా దక్షిణం
వక్త్రమీశితుః ॥ ౮౪ ॥ కలాప్రతిష్ఠా సహితా తన్నోరుద్ర ఇతిస్మృతా ॥ వ
క్త్రముత్తరమీశస్య వర్ణేన స్ఫటికోత్తమా ॥ ౮౫ ॥ ప్రచోదయాదితికలా
ప్రతప్తకనకోపమా ॥ శివస్యపశ్చిమం వక్త్రం నివృత్త్యాఖ్యాసంహితా ॥ ౮౬
అఘోరేభ్యః కలా నీలా హృదయంతమయాయుతం ॥ అథ ఘోరేభ్య ఇ
త్యేషా శుభ్రా భామాయయాయుతా ॥ ౮౭ ॥ నమస్తే అస్తు రుద్రేతి పృష్ఠే ర
క్తాభయాయుతా ॥ వత్త్రైరారూపేభ్య ఇత్యేషా సజరా కాంచనప్రభా ॥ ౮౮ ॥
వామదేవాయనమ ఇత్యేషా సింధూరసుందరీ ॥ రజయాసహితాయాది
మూలాధారాధరాత్మికా ॥ ౮౯ ॥ లింగేరక్షాయుతా పీతా జ్యేష్ఠాయనమ
ఇత్యసౌ ॥ సవ్యోరుస్సరతిర్నీలా స్యామ్రవా్రయనమః కలా ॥ ౯౦ ॥ పీ
తాసహాల్యావామోరుః కాలాయనమ ఇత్యసౌ ॥ శుక్లాకలకలా వామాసహి
తాజానుదక్షిణం ॥ ౯౧ ॥ వామం వికరణాయాథనమశ్శ్యామాథసంయ
మీ ॥ సక్రియా దక్షిణా జంఘా నీలా బలకలా విభోః ॥ ౯౨ ॥ వామావిక
రణాయాథనమో బుద్ధియుతారుణా ॥ విద్యుద్వర్ణా బలకలా సవ్యాస్ఫి
క్కార్యయాయుతా ॥ ౯౩ ॥ వామాప్రమథనాయాథనమోధాత్రీయు
తాసితా ॥ బాలార్కభా సర్వభూతదమనాయనమః కలా ॥ ౯౪ ॥ భ్రా
మణ్యాయుతలావణ్యా కటిః కందర్పవిద్విషః ॥ సవ్యపార్శ్వం మనఃకలానీ
లాభామోహినీయుతా ॥ ౯౫ ॥ ఉల్లసత్క్షీరపత్రాభామున్మనాయనమః క
లాం ॥ మనోన్మనీయుతాం ధ్యాయేద్వామపార్శ్వం పినాకినః ॥ ౯౬ ॥ స
ద్యోజాతం ప్రపద్యామీత్యేషా బాలార్కసన్నిభా ॥ కలాసిద్ధిసమాయుక్తా
ధూర్జటేర్దక్షిణంపదం ॥ ౯౭ ॥ సద్యోజాతాదివైపూర్వా నమ ఇ

త్యసితాకలా ॥ బుద్ధిశ్శ్వేస్సహచరీవామంగౌరీప తేఃపదం ॥౮౭॥ నీలాభ వేకలావ్యత్యాసహితాదక్షిణఃకరః ॥ నీలాభవేకలానాన్యాతువామోలక్ష్మీ యుతఃకరః ॥ ౮౮ ॥ మేధాసహచరీనాసాపీత్రానాతిభ వేకలా ॥ భజస్వ మామితికలాసకాంతిరరుణంశిరః ॥ ౯౦ ॥ నీలాభవకలాబాహుర్దక్షి ణస్స్వధయాయుతః॥ ఉద్యదర్కకరాభాసాముస్మనాయనమఃకలా॥౯౧॥ ధృతిశక్తియుతాంధ్యాయేద్వామబాహుంజగత్పతేః ॥ అష్టత్రింశత్కలా దేవాస్త్రీణేతాశ్చచతుర్భుజాః ॥ ౯౨ ॥వరాభయపరశ్వేణవిలసత్క రపంకజాః ॥ తత్తద్వస్త్రసమాకారవర్ణాయుధభృతోథవా ॥౯౩॥ప్రశే షాంవాసుభాగేతువిచింత్యాశ్శక్తయస్త్విమాః॥ పాశాంకుశాభయవరద్యో తమానకరాంబుజాః ॥ ౯౪ ॥శ్రీకంఠప్రముఖానుద్రాన్సర్ణరూపాం త్సశక్తికాన్ ॥ ప్రభోరవయవంధ్యాయేదంగేషున్యాసవర్త్మనా ॥ ౯౫ ॥ స్మరేత్పశక్తికానుద్రానర్ధనారీశ్వరాకృతీన్ ॥ సిందూరకాంచనప్రఖ్యా వామదక్షిణపార్శ్వకాన్ ॥ ౯౬ ॥ పాశాంకుశాభయవరముద్రా విరాజితాన్ ॥ ప్రసన్నవక్త్రకమలాన్స్వాశ్వవాంఛితదాయకాన్ ॥ ౯౭ ॥ కామికంపాదకమలంయోగంగుల్ఫయోర్యుగం ॥ చింత్యంపాదాంగు లీరూపంకారణంప్రసృతిద్వయం ॥ ౯౮ ॥ అజితంజానునోర్యుగ్మందీ ప్తమూరుద్వయంప్రభోః ॥ గుహ్యంబీజాత్మకంసూక్ష్మంసహస్రంతుకటీత టం ॥ ౯౯ ॥ పృష్ఠభాగోంశుమానస్యనాభిశ్శ్రీసుప్రభేదకం ॥ విజయంజ ఠరంప్రాహుర్నిశ్వాసంహృదయాత్మకం ॥ ౧౦౦ ॥ స్వాయంభువంస్త నద్వంద్వమనలంలోచనద్వయం ॥వీరాగమఃకంఠదేశోరౌరవంశ్రవణద్వ యం ॥ ౧౦౧ ॥ మకుటంమకుటంతంత్రంబాహూచవిమలాగమః ॥ చం ద్రజ్ఞానమురశ్శంభోర్బింబంవదనపంకజం ॥ ౧౦౨ ॥ జిహ్వాప్రోద్గీత మీశస్యలలితంగండయోర్యుగం ॥ సిద్ధంలలాటఫలకంసంతానంకుండ లద్వయం ॥ ౧౦౩ ॥ యజ్ఞోపవీతంశర్వోక్తంహారస్తత్త్వాగమేశ్వరం ॥కిర

ణంభూషణద్వయంవాతుళంవసనాత్మకం ॥ ౧౦౪ ॥ ఏవంమంత్రాత్మకం
రూపమీశ్వరస్యవిచింతయేత్ ॥ శివజ్ఞానప్రదంపుంసాంశివధర్మప్రవ
ర్తకం ॥ ౧౦౫ ॥ ప్రణవస్యతుమాత్రాభిర్వర్ణైఃపంచాక్షరస్యచ ॥ వ
దనాంసోరుయుగళంకల్పయేదంబికాపతేః ॥ ౧౦౬ ॥ విశుద్ధంశివసాదా
ఖ్యంవిద్యుద్బృందమివాంబరే ॥ విశ్వతస్ఫురితంజ్యోతిర్విద్యాదూర్ధ్వ
ముఖంవిభోః ॥ ౧౦౭ ॥ అమూర్తమథసాదాఖ్యంమూలస్తంభమితిశ్రు
తిః ॥ జ్యోతిస్తంభమిదంలింగం స్మరేదస్యోత్తరంముఖం ॥ ౧౦౮ ॥ జ్యోతి
ర్లింగైకభాగోత్థమేకవక్త్రంత్రిలోచనం ॥ మూర్తసాదాఖ్యమిత్యుక్తం
ధ్యాయేత్పశ్చిమమాననం ॥ ౧౦౯ ॥ శూలంవజ్రంచపరశుమభయందక్షి
ణైఃకరైః ॥ పాశంవహ్నించఘంటాంచవరంనామైఃకరైరపి ॥ ౧౧౦ ॥ ద
ధానంకర్తృసాదాఖ్యంచతుర్వక్త్రాంబుజోజ్జ్వలం ॥ లింగమధ్యసముద్భూ
తంస్మరేద్దక్షిణమాననం ॥ ౧౧౧ ॥ పంచవక్త్రందశభుజంపీఠలింగేసము
ద్గతం ॥ ప్రసిద్ధంకర్మసాదాఖ్యంపురారేఃపూర్వమాననం ॥ ౧౧౨ ॥ పం
చబ్రహ్మాణ్యూర్ధ్వపూర్వదక్షిణోత్తరపశ్చిమాః ॥ వక్త్రపద్మాన్విభోర్ధ్యా
యేదీశానప్రభృతిక్రమాత్ ॥ ౧౧౩ ॥ సర్వజ్ఞతాతృప్తిరనాదిబోధస్వతం
త్రతానిత్యమలుప్తశక్తిః ॥ అనంతశక్తిశ్చవిభోర్విధిజ్ఞాష్షడాహురంగాని
మహేశ్వరస్య ॥ ౧౧౪ ॥ హృదయంహృదయేశుభ్రంశిరశ్శిరసిపింగళం
శిఖాంశిఖాపదేరక్తంకవచంపార్శ్వయోస్థితం ॥ ౧౧౫ ॥ నేత్రేషుశ్యా
మలంనేత్రంకరేస్త్రమసితంస్మరేత్ ॥ పంచవక్త్రాస్స్మృతాస్సర్వేజటా
మకుటమండితాః ॥ ౧౧౬ ॥ వరాభయకపాలంచశూలంచదధతఃకరైః
అంగదేవాస్స్మృతాస్సౌమ్యనేత్రాస్తేతూగ్రవిగ్రహే ॥ ౧౧౭ ॥ త్రిశూ
లంత్రిగుణంప్రాహుఃపరశుస్సత్యనిష్ఠతా ॥ ఖడ్గఃప్రతాపోవజ్రంచశంభోశ్శక్తి
రభేద్యతా ॥ ౧౧౮ ॥ వహ్నిస్సంహారిణీశక్తిశ్శక్తిర్నాగోప్రధృష్యతా ॥
మలమాయాకర్మపాశోఘంటానాదస్వరూపిణీ ॥ ౧౧౯ ॥ అభయంపా

లినీశక్తిర్నిర్వాణం చాంకుశంవిదుః ॥ ఏవందశభుజాశ్చింత్యాదివ్యైర్నానాక్షి రాయుధైః ॥౧౨౦॥ జపకాలేతుమంత్రస్యధ్యేయో దేవశ్చతుర్భుజః॥వరాభయపరశ్వేణలసత్కరసరోరుహః॥౧౨౧॥ వక్త్రైశ్చైశానవక్త్రోయదూర్ధ్వస్యాభిముఖంసదా॥ పూజాకాలేతుతత్పూజా ద్వారాభిముఖతాం వ్రజేత్॥ ౧౨౨ ॥ పురుషాఘోరసద్యాఖ్యా వామదేవాననానితు ॥ ద్వారాభేదానభిద్యం తేస్వస్వస్థానవ్యవస్థయా ॥ ౧౨౩ ॥ అథవా మంటపద్వారదిగాదిపరితఃక్రమాత్ ॥ చత్వార్యేతానివక్త్రాణిపాదదక్షిణ్యానకల్పయేత్ ॥ ౧౨౪ ॥ ఏవంసదాశివంధ్యాత్వానిశ్చలేనాంతరాత్మనా ॥ మంత్రన్యాసాదికంచాపికృత్వాస్వస్యాంతనాయథా ॥ ౧౨౫ ॥ మూర్తిత్వేనహిసంకల్ప్యశివస్యపరమాత్మనః ॥ అభ్యర్చ్య గంధపుష్పాద్యైర్నైవేద్యోపపాదితైః ॥ ౧౨౬ ॥తస్యాంమూర్తౌ మూర్తిమంతంశివంసదసతఃపరం ॥ప్రాణస్థానసదేశస్యచింతయేదంబయాసహ ॥ ౧౨౭ ॥ బ్రహ్మావిష్ణుశ్చరుద్రశ్చతథాన్యేచసురాసురాః ॥ తపోభిరుగ్రైరద్యాపియస్యదర్శనకాంక్షిణః ॥ ౧౨౮ ॥ యస్మాత్సర్వమిదంబ్రహ్మవిష్ణురుద్రేంద్రపూర్వకం ॥ సహభూతేంద్రియైస్సర్వైః ప్రథమంసంప్రసూయతే ॥౧౨౯॥ కారణానాంచయోధాతా ధ్యాతాపరమకారణం ॥ నసంప్రసూయతేన్యస్మాత్కుతశ్చనకదాచన ॥ ౧౩౦॥ సర్వైశ్వర్యేణసంపూర్ణోనామ్నాసర్వేశ్వరస్స్వయం॥ సర్వైర్ముముక్షుభిర్ధ్యేయశ్శంభురాకాశమధ్యగః॥౧౩౧॥ సర్వోపరికృతావాసస్సర్వావాసశ్చశాశ్వతః ॥ షడధ్వాధ్వమయస్యాస్యసర్వస్యజగతఃపతిః ॥ ౧౩౨ ॥ ఉత్తరోత్తరభూతానాముత్తరశ్చనిరుత్తరః ॥ అనంతమహిమాంభోధిరపరిచ్ఛిన్నవైభవః ॥ ౧౩౩ ॥ అశేషవిషయామోఘశ్శుద్ధబుద్ధివిజృంభణః॥ఆత్మశక్త్యామృతాస్వాదప్రమోదరసలాలసః ॥ ౧౩౪ ॥ అనంతానందసందోహమకరందమధువ్రతః ॥ అఖండజగదండానాంపిండీకరణపండితః ॥ ౧౩౫ ॥ ఔదార్యవీర్యగాంభీర్యమా

ధుర్యామకరాలయః ॥ అతులస్సర్వభూతానాం రాజరాజో మహేశ్వరః ॥ ౧౩౬ ॥ అప్రాకృతశరీరంతమతిమన్మథరూపిణం ॥ ఘృతరీతి ఘనీభూతసచ్చిదానందవిగ్రహం ॥ ౧౩౭ ॥ సర్వలక్షణసంపన్నం సర్వాభరణభూషితం ॥ సర్వాతిశయసంయుక్తం సర్వావయవశోభితం ॥ ౧౩౮ ॥ రక్తాస్యపాణిచరణం కుందమందస్మితాననం ॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశం ఫుల్లపద్మత్రిలోచనం ॥ ౧౩౯ ॥ చతుర్భుజముదారాంగం చారుచంద్రకలాధరం ॥ వరదాభయహస్తంచ మృగటంకధరం హరం ॥ ౧౪౦ ॥ సర్వకల్యాణనిలయం చారునీలగళాంతరం ॥ సర్వోపమానరహితం సర్వాత్మానం విచింతయేత్ ॥ ౧౪౧ ॥ తతస్సంచింతయేత్తస్య వామభాగే మహేశ్వరీం ॥ ఉత్ఫుల్లోత్పలపత్రాభవిస్తీర్ణాయతలోచనాం ॥ ౧౪౨ ॥ పూర్ణచంద్రాభవదనాం నీలకుంచితమూర్ధజాం ॥ నీలోత్పలదళప్రఖ్యాం చంద్రార్ధకృతశేఖరాం ॥ ౧౪౩ ॥ అతివృత్తఘనోత్తుంగస్నిగ్ధపీనపయోధరాం ॥ తనుమధ్యాం పృథుశ్రోణీం పీతసూక్ష్మతరాంబరాం ॥ ౧౪౪ ॥ సర్వాభరణసంపన్నాం లలాటతిలకోజ్జ్వలాం ॥ విచిత్రపుష్పసంకీర్ణకేశపాశోపశోభితాం ॥ ౧౪౫ ॥ సర్వతోనుగుణాకారాం కించిలజ్జానతాననాం ॥ హేమారవిందం విలసద్దధానాం దక్షిణే కరే ॥ ౧౪౬ ॥ దండవచ్చాపరం హస్తం న్యస్యాసీనాం సమాసనే ॥ పాశవిచ్ఛేదికాం సాక్షాత్సచ్చిదానందరూపిణీం ॥ ౧౪౭ ॥ సదాశివేశ్వరహరశ్రీశద్రుహిణమాతరం ॥ సమస్తగౌరీలక్ష్మ్యాదిశక్తిచక్రస్యనాయికాం ॥ ౧౪౮ ॥ ఏవం దేవంచ దేవీంచ ధ్యాత్వా తరుణవిగ్రహౌ ॥ పంచోపచారవద్భక్త్యా భావపుష్పైస్సమర్చయేత్ ॥ ౧౪౯ ॥

అనేనప్రకారేణ సగుణోపాసనాం కుర్యాత్ ॥ ననుసగుణస్య హార్దాకాశమధ్యవర్తినః అనంతకల్యాణగుణనికరరత్నరత్నాకరాయమాణస్య బహిఃప్రదేశే దీక్షాకాలఏవకృతసన్నిధానస్య లింగవేద్యాత్మకత్వే శివశక్త్యుభయాత్మకస్య గురుకరుణావిశేషలబ్ధస్య ప్రాణలింగస్యచా

భేదభావనాయాః కార్యా । సగుణయోర్ద్వయోరనాహార్యాద్వైతప్రథానమభేదభావయానా అశక్తత్వేప్యన్యతరస్య నిర్గుణత్వ మితరస్య సగుణత్వమిత్యనియమ ఏవోరరీకర్తవ్యమంతర్దహరాకాశమధ్యమధ్యాసీనస్యానాది తేజసః పరిమితపరిమాణస్యాంగుష్ఠమాత్రత్వాద్వ్యాపకశ్రుత్యానుగుణ్యేన సత్యసంకల్పత్వాద్యఖిలగుణవిశిష్టోపాసనమిత్యభిరుచిమాసేదుషః సోమలోకాఖ్యపరశివపురవాసిన ఉక్తరూపేణానంతకల్యాణగుణగణాననుశీలయన్స్వయముపాసకస్స్వకీయవాఙ్మానసశ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణప్రాణానేతాదృశగుణవిశిష్టశ్శైవోపగుణయుక్తం తదీయస్తోత్రమంత్రపఠనస్నపనప్రసాదనధ్యానదర్శనశ్రవణలౌకికగంధాఘ్రాణైరేతైర్విభావ్యతాదృశసోమలోకవాసినః పరమంగళమూర్తేస్స్వకీయహార్దాకాశవర్తినశ్చాభేదం చతురస్రదీర్ఘవర్తుళస్థూలద్విత్రిపాత్రేష్వుత్తత్తదాకారపరిమాణవత్తయాగోక్షీరస్యేవ బ్రహ్మకటాహాదిప్రక్షేపవద్విభావ్య సమనంతరం సోమలోకవిశేషవాసినః కల్యాణమూర్తేరపి క్షీరసముద్రప్రక్షేపవత్పరిపూర్ణత్వం ముఖ్యోపదేశచతుష్టయోక్తరీత్యా విభావ్యతాదృశాఖండానందమూర్తేస్స్వేష్టలింగస్యచాభేదంభావయిత్వాఽనందనిమగ్నో భవేదితి పరమస్వరూపావైకల్యం క్షీరవదితిసంక్షేపః ॥ ... ...

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతరహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞనీలకంఠకృతే
నిగమాగమసారసంగ్రహే క్రియాసారే
షడ్వింశోపదేశస్సమాప్తః॥

౨౩

శ్రీ దక్షిణామూర్తయే నమః.

సప్తవింశోపదేశప్రారంభః.

సప్తవింశోపదేశేస్మిన్నిమలశ్ధ్యానముచ్యతే ॥ ధ్యానంపూజార్థమిత్యస్మాదుక్తరూపేణపూజితః ॥వీరశైవస్యమోదాయక్రమాత్సర్వం మయోచ్యతే ॥ ౧ ॥ అథపూజాంప్రవక్ష్యామిధూర్జటేర్లింగరూపిణః వేదమార్గానుసారేణవీరశైవాగమోదితాం ॥ ౨ ॥ ఆవాహనాసనే పాద్యమర్ఘ్యమాచమనీయకం ॥ ఇత్యాద్యుద్వాసనాంతాస్తాఃపూజేతి పరికీర్తితాః ॥ ౩ ॥ ఆవాహనంనామమహేశ్వరస్య శిఖాగ్రపరమేశితుః ॥బహిర్లక్ష్యేవతరణందీపాద్వత్యంతరేయథా ॥ ౪ ॥ వీరశైవఃకథంకుర్యాద్గురుణైవకృతంయతః ॥ సాన్నిధ్యంసామరస్యాఖ్యంపునఃకర్తుంతదక్షమం॥ ౫ ॥ఆత్మావహంతుమంత్రేణమనోవేగాదివర్ణితం ॥ పూర్వమస్థితసాన్నిధ్యేపునస్సాన్నిధ్యవర్ణనాత్ ॥ ౬ ॥ వైదికావాహనంవీరశైవఃకుర్యాత్కథంస్వయం ॥ అతోధ్యానంనయుజ్యేతయతోధ్యానంప్రచక్షతే॥ ౭ ॥అప్రాకృతగుణాధారతయామానససంచింతనం ॥గురుదత్తంతుయల్లింగమియత్పరిమితంఖలు॥ ౮ ॥ అప్రాకృతగుణానాంయద్యనుసంధానముచ్యతే ॥ స్వీకర్తవ్యతయాసామరస్యంగురుకృతంయథా ॥ ౯ ॥ అప్రాకృతగుణావేశోనతత్పూజాచనిష్ఫలా ॥ వైదికానాంతుసంగచ్ఛేదప్రాకృతగుణాకృతిః ॥౧౦ ॥ దివ్యమంగళభూయిష్ఠం

వేదోక్తంతవతన్నహి ॥ ఆసనంచనసంగచ్ఛేత్కల్పనానుపపత్తితః ॥ ౧౧ ॥
ఉద్వాసనంనైవశక్యంసామరస్యవిధానతః ॥ యద్యేవంగురుణైవాద్య
సర్వంకృతమతోధునా ॥ ౧౨ ॥ పూజామాత్రంకురుష్వేత్యేవం
తదుపదేశతః ॥ గురోశ్శివస్యచాభేదాత్పరమాప్తశ్శివోయతః ॥ ౧౩ ॥
క్రియతేగురువాక్యానాంపరిపాలనమాదరాత్ ॥ ఇతిచేద్గురుణైవాద్యస
ర్వంకృతమభూదితి ॥ ౧౪ ॥ పూజాకిమర్థంకర్తవ్యాకించాపరమ
థోచ్యతే ॥ సామరస్యంచకింనామలింగస్యాంగస్యతద్వయోః ॥ ౧౫ ॥
జీవబ్రహ్మైక్యరూపంనాకింవాహోయ్యర్థముపాసనం ॥ యత్రైవసంపదా
ద్యస్తాఛాందోగ్యాభిహితాస్తథా ॥ ౧౬ ॥ నాద్యక్షోదక్షమఃపక్షస్సామర
స్యేతదంతరం ॥ జడాజడప్రపంచాత్మకంవైలక్షణ్యమవోచథ ॥ ౧౭ ॥ అ
విలంబేనముక్తస్స్యాత్తన్నైవపరిదృశ్యతే ॥ యదిచేజ్జీవబ్రహ్మైక్యప్రా
ప్తైవాతదనంతరం ॥ ౧౮ ॥ సంసారిత్వంచవర్ణ్యంస్యాచ్ఛాస్త్రవ్యాకో
పనంభవేత్ ॥ తద్వితీయోవీరశైవసిద్ధాంతోవ్యాకులీభవేత్ ॥ ౧౯ ॥ ఆ
రోపమాత్రంయద్యేవంసంపదాదివముచ్యతే ॥ ఆత్మాశ్రయత్వంనైవంస్యా
త్సర్వకర్మానువర్తనాత్ ॥ ౨౦ ॥ ఆగమేషుచసర్వత్రఉపచారా
స్తుషోడశ ॥ ధ్యానావాహనముఖ్యాశ్చకథితానాన్యథాపునః ॥ ౨౧ ॥ ఆ
సనాద్యుపచారాన్వావినోద్వాసనమర్చనం ॥ నైవంయథాపూర్వతో
త్రవతోస్నపకరణాదిషు ॥ ౨౨ ॥ భిన్నేపిష్టేతివిధినామంత్రోచ్చారణమా
త్రతః ॥ దర్వ్యాహరణముఖ్యానాంయథావాపరిపూర్ణతా ॥ ౨౩ ॥
షోడశేషూపచారేషుసంపూర్తిర్వర్ణితాక్షమా ॥ అసాధ్యకర్మణాం
మంత్రోచ్చారణైనైవకేవలం ॥ ౨౪ ॥ ధ్యానాద్యాస్సులభాస్తస్మిన్నేవంప
క్తంహియుజ్యతే ॥ నన్వసాధ్యవదేవస్యాద్వీరశైవావిరోధత ॥ ౨౫ ॥ ఇ
తిచేన్నతథావీరశైవైర్వ్యాఖ్యాతేచమంత్రితే ॥ మంత్రాధీనందైవమితితదను
ష్ఠానమాపతేత్ ॥ ౨౬ ॥ తదృష్టాంతానురోధేనవ్యాకృతేనైవసంగతిః ॥ ఇ

త్యేవంవీరశైవానాంవైదికత్వమసంగతం ॥౨౭॥ ఏవమాచక్షతామేతాగ
శగ్రాహణయుక్తయః ॥ యదుక్తంప్రథమంపూజా శైవానాం నైవయుజ్యతే ॥
౨౮ ॥ ధ్యానమావాహనం నైవయుక్తముద్వాసనంత్వితి ॥ కాశ్యాంవిశ్వే
శ్వరేలింగేస్వయంవ్యక్తేనకోఽపివా ॥ ౨౯ ॥ఆవాహనంకరోత్యుర్వ్యాం
ప్రాదక్షిణ్యంపృథాభవేత్ ॥మాతృదేవోభవేత్యాద్యైశ్శ్రుతిభిర్విహితా
ర్చనం ॥ ౩౦ ॥ ధ్యానపూర్వంజనఃకోఽవాకరోతిజగతీతలే ॥ మాతాదే
వీబిందురూపానాదరూపశ్శివఃపితా ॥ ౩౧ ॥ ఆవాహనంచపూజార్థం
దేవతాభిముఖీకృతిః ॥సజ్జికాయాంసార్వకాలంసర్వేశోఽభిముఖస్స్వయం
౩౨ ॥ విముఖానామభిముఖీకరణంకిలయుక్తిమత్ ॥ సర్వదాభిముఖా
నాంతునాభిముఖ్యంపునఃపునః ॥౩౩॥ ప్రాతస్సంధ్యాముపాస్యన్ సూ
ర్యముద్యంతమన్వహం ॥ నహిసుర్వర్న్నకురుతేసూర్యావాహన
ముత్తమం ॥ ౩౪ ॥ ననువిశ్వేశ్వరేలింగేస్వయంవ్యక్తేవిశేషతః॥ సాన్నిధ్య
మాత్రంశాస్త్రీయజ్ఞానినోఽతీవనారద ॥ ౩౫ ॥ తత్ప్రప్రవృత్తవాక్యానాం
ప్రామాణ్యంచైవమేవహి॥శివోఽవిలంబవిజ్ఞానోపదిష్టంతారకాభిధం॥౩౬॥
పశూనాంచవిశేషేణకృత్వాముక్తింప్రదాస్యతి ॥ జ్ఞానినాంవిగ్రహఃకాశీ
స్వాత్మావిశ్వేశ్వరస్స్వయం ॥ ౩౭ ॥ తద్దృష్టాంతతోనైవావాహనం నైవయు
జ్యతే ॥ ఆచార్యదేవఇత్యాదావాచార్యత్వేనవైమతిః ॥ ౩౮ ॥ నకా
ర్యాకింతుదేవత్వబుద్ధిఃప్రాశస్త్యదాయినీ ॥ మనోబ్రహ్మేత్యుపాసీత
ప్రాణోబ్రహ్మేతినైవయథా ॥ ౩౯ ॥ పూర్వంతంత్రేపదార్థేషుయథో
త్కృష్టమతిస్తథా ॥ యద్యేవంగురుణాలింగేబ్రహ్మబుద్ధిఃకృతాభవేత్ ॥
౪౦ ॥ ప్రాణస్త్వపరమేవేతిపశుకర్తృత్వమాపతేత్ ॥ఆవాహనంప్రసజ్యే
తతమావక్తుంనశక్యతే॥౪౧॥ఆవాహనంత్వభిముఖీకరణంసజ్జికాపుటే ॥ స
దాసాన్నిధ్యమేవేతి తన్నాతీవోపయుజ్యతె ॥ ౪౨ ॥ అప్రాకృతగుణా
ధారమూర్తేరత్రశ్వదర్శనాత్ ॥ఆవాహనమవశ్యాంతదంగీకర్తవ్యమే

నహి ॥ ౪౩ ॥ యన్నిత్యకర్మకర్తౄణాంనసూర్యావాహనార్థినః ॥ ఇ
త్యాదితత్ప్రతీకోపాసనమాత్రంవిధీయతే ॥ ౪౪ ॥ ఉపాసనానాంసర్వా
సాంసాధనత్వేనసంగ్రహణీయాత్ ॥ నైవంసంగచ్ఛతేప్రాప్తసామరస్యఫలస్య
తు ॥ ౪౫ ॥ ఫలోద్దేశంసాధనంహిహీయతేతత్ఫలోదయాత్ ॥ ఉదిత
త్వాత్ఫలస్యాత్రసాధనత్వంనసంగతం ॥౪౬॥ఇతిచేత్సత్యమేవాగ్రత్వయో
క్తంనసహామహే ॥ కర్మద్విధాప్రోక్తమేవజీవబ్రహ్మైక్యలక్షణే ॥ ౪౭ ॥
సాక్షాదేవోపయుక్తంచపారంపర్యేణచద్విధా ॥ పారంపర్యోపయు
క్తంతుధర్మశబ్దేనకీర్తితం ॥ ౪౮ ॥ ప్రాశాస్త్రియత్వాత్తచ్చాప్యుక్తంపశుక
ర్మేతివైమయా ॥ యత్త్వయాజ్ఞానకాండోక్తంప్రతీకోపాసనాదికం ॥
మనోనైర్మల్యసంప్రాప్త్యవిరక్త్యావిషయేషుచ ॥ గురూపదేశతోలభ్య
మాదరస్తత్రచావయోః॥ తుల్యఏవయతస్సాక్షాద్బ్రహ్మజ్ఞానోపయోగితః ॥
౫౦ ॥ నచప్రతీకముఖ్యోపాసనేచ్ఛాంగీకృతేమయి॥వీరశైవత్వముచ్ఛిద్యే
చ్ఛివైకన్యస్తభావతా ॥ ౫౧ ॥ లింగాంగసామరస్యైకసాధనత్వేనవర్ణ
యే ॥ సాధనానామనేకత్వంస్వీకృతంశైవవేదిభిః ॥ ౫౨ ॥ సాధ్యైక్యమే
నవీరత్వంతద్ద్వైవిధ్యంభయావహం ॥ వీరశైవంవైదికత్వాగ్రజానుజలక్ష
ణం ॥ ౫౩ ॥ వీరత్వమేకతానత్వంశ్రౌతత్వంనాతిరిచ్యతే ॥ ఏకమేవా
ద్వితీయంచేత్యాదినైవంనివేదితం ॥ ౫౪ ॥ అన్యోన్యానుగతసారూప్యమలం
కారాయకల్పతే ॥ ౫౫ ॥ కింతుద్వైతానిసకలముచ్ఛిష్టమివదూరతః ॥
వర్జనీయంప్రయత్నేనప్రకృతేనాస్తితాదృశం ॥ ౫౬ ॥ ఏకంబ్రహ్మేతినిర్
ణీయజీవబ్రహ్మైక్యముచ్యతే॥తదేవసామరస్యంచమయాప్రతిపాదితం॥
౫౭ ॥సాధనానామనేకత్వంమన్మతేపిభవన్మతే ॥సాధ్యైక్యమపితత్రైయా
న్భేదస్తవమమాపిచ॥౫౮ ॥పునస్మృత్యేవసాధ్యైక్యంసాధనావస్థితావయం॥
సాధనేసంస్థితేత్వంతుసాధ్యైక్యంకిలభాషతే ॥ ౫౯ ॥ సాధనానామనే
షాంవీరశైవంవిశిష్యతే ॥ సామరస్యంఫలంచాపిగురుణాకృతమేవతత్ ॥

౬౦ ॥ బీజేవ్యుప్తేఫలోద్దేశంసాధనాదుదసేచనాత్ ॥ పలలాభేసతిపున
స్తస్మాన్నైవనివర్తతే॥౬౧॥ పునఃపునఃఫలోద్దేశంసాధనేషుప్రవర్తతే ॥
అప్రాకృతత్వాన్నిత్యంతత్ఫలంసామరసాత్మకం ॥ ౬౨ ॥ ప్రమాణం
శ్రుతయస్తత్రసర్వేషాంసమ్మేవతత్ ॥ అన్యథావ్యాసముఖ్యానాం
మోక్షంప్రాప్తవతాంపునః ॥ ౬౩॥ శాస్త్రనిర్మాణకర్తృత్వంత్వైమైవ
ప్రతిపాద్యతె ॥ అదృష్టఫలమర్త్యైఃకింఫలంపుంసాంప్రదర్శయేత్ ॥
౬౪ ॥ స్వయంతీర్ణఃపరాంస్తారయతీలికిలదృశ్యతే ॥ కించత్వయా
నిత్యముక్తాఃకేచనశ్రుతిదర్శకాః ॥ ౬౫॥అంగీక్రియంతేముక్తానాంపు
నస్సత్త్వమసంగతం ॥ నానాత్వంనామధేయాదివర్ణ్యతేవాకథంత్వ
యా ॥ ౬౬ ॥ ఏవంచసతిలింగాంగసామరస్యేపునస్థితిః॥నిత్యముక్తైశ్చ
వేదైశ్చతత్రైవప్రతిపాదనాత్ ॥౬౭ ॥స్వతంత్రస్యప్రమాణస్యనియమో
నైవసంగతః ॥ అగ్నిష్టోమేకృతేస్వర్గంప్రయాయాదవిలంబతః ॥ ౬౮॥
తత్రాదృష్టంకథంవాతేకల్ప్యమశ్రౌతమేవతత్ ॥ కల్పనాగౌరవాదత్ర
సామరస్యేకృతేసతి ॥ ౬౯ ॥ ప్రారబ్ధపాకపర్యంతం దేహోపాధిస్తుసం
గతః ॥ అతఏవత్వన్మతేచజీవబ్రహ్మైక్యలక్షణే ॥ ౭౦ ॥ సమ్యగ్జ్ఞానేచసం
ప్రాప్తేపునర్దేహానువర్తనం ॥సిద్ధస్యాపిఫలస్యాత్రయుక్తాసాధనకల్ప
నా ॥ ౭౧ ॥ జ్యోతిష్టోమేకృతేన్యేషాంకర్మణాంస్యస్తతాభవేత్ ॥ ఫ
లైక్యంతస్యసిద్ధత్వాత్సాధనస్యానపేక్షణాత్ ॥ ౭౨॥అతస్సిద్ధేచసాధ్యా
ర్థేపునస్సాధనకల్పనా॥ సామరస్యేచసంప్రాప్తేపునఃపూజాదిసాధనం
౭౩ ॥ నిత్యత్వేనజ్యోతిరాదేర్విధానేనపునఃపునః ॥ కర్తవ్యతేతిచే
దత్రపంచాక్షరవిధానతః ॥ ౭౪॥ పునఃకర్తవ్యతాప్రాప్తేసామరస్యేచ
కర్మణాం ॥ కించాపూర్వఫలత్వంహినిత్యానామకృతేసతి ॥ ౭౫ ॥ప్ర
త్యవాయశ్రవణతఃపునఃకర్తవ్యతేతిచ ॥ పంచాచారాకరణతఃప్రత్య
వాయశ్రుతేస్తతః ॥ ౭౬ ॥ ఫలస్యబహుధోక్తత్వాదధికార్థస్యలాభ,

తః ॥ సామరస్యేచసంప్రాప్తేపునరాచారకల్పనా ॥ ౭౭ ॥ నచైవాగమ
వైయర్థ్యంలబ్ధంచగురుణాపునః॥సర్వంజ్ఞేయంచార్థజాలంసాధ్యంకిం
వాగమైరితి ॥ ౭౮ ॥ శాస్త్రోపదేశాదేనాసౌసామరస్యందిశేద్గురుః॥
నను శాస్త్రోపదేశస్యవీరసాధ్యతయాపునః ॥ ౭౯ ॥ దీక్షాకాలేవిశేష
ణకథంబోధ్యార్థబోధనం ॥ కథంకాశ్యాంభవేన్ముక్తిఃతారకస్యోపదేశ
తః ॥ ౮౦ ॥ యేతారకోపదేశార్హాస్తదన్యేషాంశ్రుతిర్మమ ॥ అవిశేష
ణదీక్షాయాంసామరస్యాత్కథంతవ ॥ ఇతివేదవ్యాసస్యతస్మాత్రాత్సామర
స్యందృఢంభవేత్ ॥ ౮౧ ॥ సిద్ధసాధనరూపేణతద్బోధ్యార్థైవకల్ప్యతాం।
గురూపదేశమార్గేణప్రాప్తేతత్సామరస్యకే ॥ ౮౨ ॥ అవిచ్ఛేదాయ
శాస్త్రాణామావశ్యకతయాఫలం ॥ అతఃప్రాప్తేసామరస్యేసాధనాపేక్ష
ణాపునః ॥ ౮౩ ॥ నిత్యత్వేనైవకర్తవ్యాఃపూజాద్యాఇతినిశ్చయః ॥ శా
స్త్రాణాంచతథాత్యంతముపయోగస్సమర్థితః ॥ ౮౪ ॥ ఆవాహనంవినా
పూజాకథంవేతియదీరితం ॥ ౮౫ ॥ ఆవాహనంనకర్తవ్యమితివాక్యైరనేక
శః॥ఉపాత్తత్వాన్నిషేధస్యవిధేఃప్రాబల్యవర్ణనాత్ ॥ ౮౬ ॥ యజేతేత్యాది
విధినానిత్యత్వేనైవవర్ణ్యతే॥నాసోమయాజీసన్నయజేదితిచప్రతిషిధ్యతే।
విధేర్నిషేధప్రాబల్యంనిర్ణీతంపూర్వతంత్రకే॥తత్త్వాదావాహనాదీనాం
విధావాత్మావహంత్వితి ॥ ౮౮ ॥ నిషేధాద్వీరశైవానాంనైవావాహన
ముచ్యతే ॥ విధిశ్శ్రౌతోనిషేధస్త్వశ్రౌతఃకింత్వాగమోదితః ॥ ౮౯ ॥
ఇతిచేదాగమానాంతుస్వతఃప్రామాణ్యవర్ణనాత్ ॥ అతఏవావైదికత్వ
మితిచేదవధారయ ॥ ౯౦ ॥ ఆవాహనంద్వివిధాలోకేసావధిః ప్రథమస్త
యోః ॥ స్వామింత్సర్వజగన్నాథయావత్పూజావసానకం ॥ ౯౧ ॥ ఇ
త్యాదిసద్వితీయోనిరవధిఃపరికీర్తితః ॥ ఆత్మావహంతుమంత్రేణగురుణా
వాహనేకృతే ॥ ౯౨ ॥ తదేవసామరస్యంచవర్ణయంతివిశేషతః ॥ ఏ
వమన్యేచోపచారాగురుణానకృతాఃకుతః ॥ ౯౩ ॥ ఇతిచేచ్ఛృణుతత్త్వ

వంశిషేధత్వస్యాదర్శనాత్ ॥ ఏవంన్యాయశ్చలోకేషుఘటికామాత్రపూ
జకం ॥ ౯౪ ॥ ఆవాహనంతావతస్తత్రశ్రౌతేగ్నిష్టోమపూర్వకే ॥ ఏకాహా
దిక్రమేణైవయావత్సాంవత్సరక్రతు ॥౯౫॥ ఋత్విజాంవరణంప్రాప్తేప్యా
శౌచేనైవవైగతిః ॥ నప్రత్యహంఋత్విజాంచవరణందృశ్యతేపునః ॥౯౬॥
తథైవవీరశైవంతదసమాప్యవ్రతంయతః ॥ పునరావాహనంనైవకర్తవ్యా
మితిమేస్థితిః ॥ ౯౭ ॥ యదప్యుక్తంధ్యానమితిహ్యప్రాకృతగుణాకృతి ॥
నిరస్తంతదనేనైవయతస్తద్గురుకర్తృకం ॥ ౯౮ ॥ ఇదానీంలింగమేతచ్చే
దియత్తాపరిమాణవత్ ॥ కథంలింగేత్వయాబేరేపరిమాణేనసంయుతే ॥౯౯॥
ప్రకృతేధ్యానమాత్రేణసర్వమప్రాకృతంభవేత్ ॥ యదిచేద్ధ్యానమాత్రే
ణప్రాకృతేదీయతాంమతిః ॥౧౦౦ ॥ ననుపూజావసానంతదప్రాకృతగుణో
దయః ॥ మంత్రశక్త్యాతుకర్తవ్యంతవతన్నోపపద్యతే ॥ ౧౦౧ ॥ ధ్యా
నాత్పూర్వంత్వయాప్రోక్తాఇమేచాప్రాకృతాగుణాః ॥ నైవమప్రాకృత
గుణానాస్తవాఏవయస్మయా ॥ ౧౦౨ ॥ మంత్రశక్త్యాయదిధ్యాతాస్స్వ
ర్ణపుష్పాదివాసనాః ॥ అప్రాకృతగుణాధ్యానంవాస్తవంగురుణాకృ
తం ॥ ౧౦౩ ॥ మంత్రశక్త్యాచసహితంప్రత్యహంశైవమాచరేత్ ॥ ఆ
సనంచాప్రాకృతంచేత్ప్రాకృతాసనకల్పనం ॥ ౧౦౪ ॥ వ్యర్థమప్రాకృ
తంచేత్స్యాత్పక్షభంగస్సమాపయేత్ ॥ ఇతిచేన్నాప్రాకృతంచగురుణా
యద్యదాసనం ॥ ౧౦౫ ॥ ఉపచారతయోద్దిష్టంతదేవాప్రాకృతాసనాత్
సమర్పితాదవిచ్ఛిన్నధారాపుంసాంప్రజాయతే ॥ ౧౦౬ ॥ యథాబా
లోపదేశార్థమిష్టిఃపాత్రైర్విధీయతే ॥ తయేష్ట్యాచైవబాలానాంకర్త
వ్యేష్టిహీర్భాసతే ॥ ౧౦౭ ॥ ప్రాకృతైరుపచారైశ్చాప్యప్రాకృతఫలో
దయః ॥ ననుబాలేష్టివత్పూజావైయర్థ్యేసతిసాశ్రుతిః ॥ ౧౦౮ ॥ పూ
జాయాంసత్ఫలవిధిఃకుప్యేదేవంసతీతిచేత్ ॥ అప్రాకృతాయాతుపూ
జాశ్రుతిస్తద్విషయేతిచేత్ ॥ ౧౦౯ ॥ తదుక్తంమునిభిఃపూర్వైర్వేదవేదా

ర్థవేదిభిః॥ అర్చకస్యచమాహాత్మ్యాత్పూజ్యలింగస్యసౌష్ఠవాత్॥౧౧౦॥
పూజోపకరణాచ్చైవత్రిభిస్సాన్నిధ్యముచ్యతే॥ఇత్యాదిషుప్రమాణేషు
హిమోక్తాతథార్చితుః ॥౧౧౧ ॥ మహిమాచప్రాకృతానామప్రాకృతత
యాకృతిః॥ఏవంసర్వేచోపచారాఃప్రోక్తాహ్యప్రాకృతాఇతి ॥ అంతశ్చే
న్నోద్వాసనంతుసపూజాశక్యతేకథయత్॥దూరాపాస్తంనిరవధిరత్రచావా
హనంయతః॥౧౧౩॥ఆవాహనానుసారేణవాచ్యముద్వాసనంయతః ॥అతః
కాలానవచ్ఛేదాత్సిద్ధంసర్వసమీహితం॥౧౧౪॥సంగచ్ఛతేసామరస్యంజీవ
న్ముక్తవదీరితం॥ననుచైవంవీరశైవస్స్వాచారైశ్చపరిచ్యుతః॥తురతిత్యాగస్సై
రుక్తమారూఢపతనంకుతః ॥ ౧౧౫॥ మోక్షమార్గైకనిష్ఠాచకింవారూఢ
స్యకేవలం॥ఆరురుక్షోస్తదథవానాద్యఃపతనవర్ణనాత్ ॥౧౧౬॥నద్వితీయ
స్సామరస్యవర్ణనాదితిచేచ్ఛృణు॥ నవయంప్రతివక్తారఃకింతుస్థితపరీక్ష
కాః ॥ ౧౧౭ ॥ యదుక్తంపశుధర్మేభ్యస్త్రైస్త్ర్యంసంయదుపాసనే॥ప్ర
తీకోపాసనాదీనాంతత్రైవదహరాదిషు ॥౧౧౮ ॥లింగాంగసామరస్యస్య
సాధనత్వేనసంమతిః ॥ వర్ణయంతస్తసాసామరస్యంతుద్వివిధంపునః॥
౧౧౯ ॥ ప్రథమంసాధనావస్థాసహితంగురుణాకృతం॥ బీజావాపఇవక్షే
త్రేపాలనాత్తత్ఫలాయహి॥పరిపాలనతఃకాలాత్ప్రరబ్ధపరిపాకతః॥౧౨౦॥
ఫలరూపంసామరస్యంతదనావృత్తిలక్షణం ॥ అకఉద్భావితాదోషావి
నాబుద్బుదాఇవ ॥ ౧౨౧ ॥ తస్మాత్ప్రాతశ్శివధ్యానంకృత్వాసంక్షేపతస్స్వ
యం ॥ శుద్ధస్నాతోభస్మనావావారుణేనాథవాపునః ॥౧౨౨ ॥ ధృతత్రి
పుండ్రపూతాత్మాశివపూజాంసమాచరేత్ ॥శివస్యబాహ్యపూజాంతేతదే
కన్యస్తమానసః ॥ ౧౨౩ ॥ వేదాంతార్థవిచారోయంకార్యఃపాశనివృత్త
యే ॥ వేదాంతార్థవిచారోపిశ్రుతిభిశ్శ్రవణంభవేత్ ॥౧౨౪॥ శ్రుతిః
పంచాక్షరోమంత్రోమంత్రార్థస్యైవచింతనం ॥ తచ్చింతనానుకూలా
స్త్రాశ్శ్రుతయస్సకలాఅపి ॥ ౧౨౫॥ శాస్త్రాణిస్మృతయశ్చైవపురాణా

నిదశాస్టచ ॥ తథైవోపపురాణానాం చేతిహాసాస్య మేపిచ ॥ ౧౨౬ ॥ వ్యా
సనూత్రోక్తమార్గేణ వేదార్థస్యచనిశ్చయః ॥ పంచాక్షరార్థరూపో
సౌపూజాం తేతదనుస్మరేత్ ॥౧౨౭ ॥ లింగాంగసామరస్యంహి జీవబ్రహ్మై
క్యముచ్యతే ॥ జ్ఞానాదేవతుకైవల్యం నాన్యస్మాదితినిశ్చయః ॥ అతోధ్యానంప్ర
శస్తంస్యాత్తదపిద్వివిధం మతం ॥ సకలంనిష్కళంచేతినిష్కళధ్యానముచ్యతే ॥
౧౨౮ ॥ నిష్కళధ్యానమేవేదం ప్రశస్తం వేదశాస్త్రయోః ॥ అత్రశ్రుతిస్మృతీతి
హాసపురాణాగమేషుపరమేశ్వరవిషయపూజానన్తస్సాంగస్తత్త్వాద్యస్యాపి
షయాతధ్యానే ఆధారోదృశ్యతే ॥ తథాహి అథర్వశిఖాయాం ॥ శివఏకో
ధ్యేయశ్శివంకరస్సర్వమన్యత్పరిత్యజ్య సమాప్తాథర్వణీ శ్రుతిరితి కఠవ
ల్లీష్వపి నాయమాత్మా ప్రవచనేనలభ్యోన మేధయాన బహునాశ్రుతేనయ
మేవైష వృణుతే తేనలభ్యస్తస్యైష ఆత్మావివృణుతే ఇతి ॥ యోగయాజ్ఞవ
ల్క్యస్మృతౌ ॥ అథధ్యానంప్రవక్ష్యామి శృణుగార్గివరాననే ॥౧౩౦॥ ధ్యాన
మేవహిసర్వేషాం కారణంబంధమోక్షయోః ॥౧౩౧॥ ధ్యానంశివస్వరూ
స్యవేదనంమనసాఖిలు ॥ సగుణంనిర్గుణంచైవ సగుణంబహుధాస్మృత
మితి ॥ ౧౩౨ ॥ యోగీయుంజీతసతతమాత్మానంగహసిస్థితః ॥ ఏకాకీయ
తచిత్తాత్మానిరాశీరపరిగ్రహః ॥ ౧౩౩ ॥ శుచౌదేశేప్రతిష్ఠాప్యస్థిరమాస
నమాత్మనః ॥ నాత్యుచ్ఛ్రితంనాతినీచం చేలాజినకుశోత్తగం ॥ ౧౩౪ ॥
ఇతిప్రస్తుత్య । యుంజన్నేవంసదాత్మానంయోగీనియతమానసః ॥ శాంతి
నిర్వాణపరమాం మత్సంస్థామధిగచ్ఛతీతి భగవద్గీతాయాం । సూతసంహి
తాయాం ॥ యజ్ఞవైభవఖండే । అథమోక్షార్థిభిః ప్రాజ్ఞైశ్శివఏకశ్శివం
కరః ॥ ధ్యేయస్సర్వంపరిత్యజ్యశివాదన్యత్తుదైవతం ॥ ౧౩౫ ॥ అస్మిన్న
ర్థేశ్రుతిస్సాధ్వీ సమాప్తావేదవిత్తమా ఇతి ॥ తత్రైవ ॥ సోపానక్రమతోదే
వాస్నృణాంసంసారమోచకాః ॥౧౩౬ ॥ రుద్రస్సంసారమగ్నానాంసాక్షా
త్సంసారమోచకః ॥ అతస్సర్వంపరిత్యజ్యశివాదన్యత్తుదైవతం ॥ ౩౩౭॥

శివప్రసాదాధ్యేయస్సాక్షాత్సంసారమోచకః ॥ వృక్షస్యమూలసేకేనశాఖాఃపుష్పంతివైయథా ॥ ౧౩౮ ॥ శివధ్యానేనదేవాశ్చతథాతృప్తాభవంతిహి ॥ తత్రైవపంచాశీతితమాధ్యాయే ॥ నృత్యమానస్యదేవస్యధ్యానంయత్తుద్విజోత్తమాః॥దేవదేవస్యవిప్రేంద్రాః మహాప్రీతికరంసదేతి॥తత్రైవద్విచత్వారింశాధ్యాయే॥ శ్రుత్వాచార్యప్రసాదేనసర్వంబ్రహ్మేతిభావయన్॥ ముచ్యతేపాతకైస్సర్వైర్ఘటికామాత్రతోనరః॥దినార్ధంసకలంబ్రహ్మభావయన్గురుపూర్వకం ॥బుద్ధిపూర్వకృతైస్సర్వైఃపాతకైర్ముచ్యతేనరః॥ విగ్రహంపరతత్వస్యత్రిణేత్రంసాంబమవ్యయం ॥ ముహూర్తంచింతయేన్మర్త్యోముచ్యతేసర్వపాతకైః ॥ ౧౪౩ ॥ స్వస్వరూపానుసంధానమిత్యంతంసర్వకారణం ॥ముహూర్తంచింతయన్మర్త్యోముచ్యతేసర్వపాతకైః ॥ ౧౪౪ ॥ నృత్యమానంమహాదేవంసాంబమూర్తిధరంతువా॥దినార్ధంచింతయన్పాపప్రసిద్ధాన్ముచ్యతేబలాత్ ॥ ౧౪౫॥ త్రిమూర్తీనాంతురుద్రస్యవిగ్రహంచింతయన్దినం ॥ మహాపాతకసంఘైశ్చముచ్యతేపాతకాంతరైః ॥ ౧౪౬ ॥దినత్రయమభిధ్యాయన్రుద్రమూర్తిమతంద్రితః ॥ ముచ్యతేపాతకైస్సర్వైఃప్రసిద్ధైర్నాత్రసంశయఇతి ॥౧౪౭॥ అన్యత్రాపి ॥ అతోయంసశివోధ్యేయఃప్రాధాన్యేనశివంకరః॥ సర్వమన్యత్పరిత్యజ్యదైవతంపరమేశ్వరాత్ ॥ ౧౪౮ ॥ శిఖాచాథర్వణీసాధ్వీసర్వవేదోక్తమోత్తమా ॥ అస్మిన్నర్థేసమాప్తాసాశ్రుతయశ్చపరాఅపి ॥ ౧౪౯ ॥ ధ్యానస్యావశ్యకర్తవ్యతాపురాణాంతరేషూక్తా॥ఏకస్మిన్నప్యతిక్రాంతేముహూర్తేధ్యానవర్జితే ॥ ౧౫౦ ॥ దస్యుభిర్ముషితేనైవయుక్తమాక్రందితంభృశమితి ॥ కౌర్మే ॥ ధ్యాననిష్ఠస్యసతతంనశ్యతేసర్వపాతకం ॥౧౫౧ ॥తస్మాన్మహేశ్వరంజ్ఞాత్వాతద్ధ్యానపరమోభవేత్॥అన్యత్రాపి ॥ ఆరురుక్షుస్తుసగుణంపూజయేత్పరమంశివం ॥ ౧౫౨ ॥ పినాకినంత్రిణయనంజటిలంకృత్తివాససం ॥ పద్మాసనస్థంరుక్మాభంచింతయేద్వై

దికిశ్రుతిః ॥ ౧౫౩ ॥ఏషయోగస్సముద్దిష్టస్సబీజోహ్యగ్నిపుంగవాఇతి ॥
వాయవీయసంహితాయాం ॥ తస్మాత్సర్వమిదంబ్రహ్మవిష్ణురుద్రేంద్రపూ
ర్వకం ॥ ౧౫౪ ॥సహభూతేంద్రియైస్సర్వైః ప్రథమంసంప్రసూయతే॥
కారణానాంచయోధాతాధ్యాతాపరమకారణం ॥ ౧౫౫ ॥ నసంప్రసూ
యతేయస్మాత్కుతశ్చనకదాచన ॥ సర్వైశ్వర్యేణసంపన్నోనామ్నా
సర్వేశ్వరస్స్వయం ॥ ౧౫౬ ॥ సర్వైర్ముముక్షుభిర్ధ్యేయశ్శంభు
రాకాశమధ్యగఇతి ॥ తత్రైవ ॥ ప్రసాదసాధనోధర్మస్సతువేదేనద
ర్శితః ॥ ౧౫౭ ॥ తదభ్యాసవశాత్సామ్యంపూర్వయోఃపుణ్యపాపయోః
సామ్యాత్ప్రసాదసంపర్కాద్ధర్మస్యాతిశయస్తతః ॥ ౧౫౮॥ ధర్మస్యా
తిశయాత్సద్యఃపశోఃపాపపరిక్షయః॥ ఏవంప్రక్షీణపాపస్యబహుజన్మపరి
ష్కృతా ॥ ౧౫౯ ॥ సాంబేసర్వేశ్వరేభక్తిర్జ్ఞానపూర్వంప్రజాయతే ॥
భావానుగుణమీశస్యప్రసాదోప్యతిరిచ్యతే ॥౧౬౦ ॥ప్రసాదాత్కర్మసం
త్యాగఃఫలతోనస్వరూపతః ॥తస్మాత్కర్మఫలత్యాగాచ్ఛివధర్మస్స్వ
యంశుభః ॥ ౧౬౧ ॥ సచధర్మోనపేక్షశ్చతదపేక్షఇతిద్విధా॥ తత్రా
నపేక్షాత్సాపేక్షోముఖ్యశ్శతగుణాధికః ॥ ౧౬౨॥ శివధర్మాన్వయస్యా
స్యశివజ్ఞానసమన్వయః ॥ ౧౬౩ ॥ జ్ఞానాన్వయవశాత్పుంసస్సంసారే
దోషదర్శనం ॥ తతోవిషయవైరాగ్యంవైరాగ్యాద్భావశోధనం॥౧౬౪॥
భావశుద్ధింప్రపన్నస్యధ్యానేనిష్ఠానకర్మణి॥ జ్ఞానధ్యానాభియుక్తస్య
పుంసోయోగఃప్రవర్తతే ॥ ౧౬౫ ॥ యోగేనతుపరాభక్తిఃప్రసాదస్తదనం
తరం ॥ ప్రసాదాన్ముచ్యతేజంతుర్ముక్తశ్శివసమోభవేత్ ॥ ౧౬౬ ॥ ఇ
తితత్రైవ ॥ జ్ఞానభావానురూపేణప్రసాదేనైవనిర్వృతిః ॥ తస్మాదస్యప్ర
సాదార్థంవాఙ్మనోదోషవర్జితః ॥ ౧౬౭ ॥ ధ్యాయీత శివమేవైకం
స్వదారతనయాన్వయఇతి ॥ తత్రైవోత్తరభాగే॥ బ్రహ్మక్షత్రవిశాదే
వియతీనాంబ్రహ్మచారిణాం ॥ తథైవవానప్రస్థానాంగృహస్థానాంచసుం.

దరి ॥ శూద్రాణామథనారీణాంధర్మఏషసనాతనః॥౧౬౮॥ ధ్యేయస్త్వ
యాహందేవేశిసదాజప్యష్షడక్షరఇతి ॥ తత్రైవ ॥ జపయజ్ఞరతోమర్త్య
స్తత్ప్రేష్ట్యవశాదిహ ॥ ౧౬౯ ॥ ధ్యానయజ్ఞరతోభూత్వాజాయతేభువి
మానవః ॥ జ్ఞానంలబ్ధ్వాచిరాదేవ శివసాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥౧౭౦॥
౧౭౧ ॥ తస్మాత్పంచసుయజ్ఞేషుధ్యానయజ్ఞరతోభవేత్ ॥ ధ్యానంజ్ఞా
నంచయస్యాస్తితీర్ణస్తేనభవార్ణవః ॥ ౧౭౨ ॥ ఇతిచతత్రైవ ॥ త
స్మాద్ధీరంమనఃకుర్యాత్ధారణాభ్యాసయోగతః ॥ ధ్యేయచింతాయాంస్థి
తోధాతుశ్శివచింతాముహుర్ముహుః ॥ ౧౭౩ ॥ అవ్యాక్షిప్తేనమనసా
ధ్యానంనామతదుచ్యతే ॥ ధ్యేయావస్థితచిత్తస్యసదృశఃప్రత్యయస్యస
౧౭౪ ॥ ప్రత్యయాంతరనిర్ముక్తఃప్రవాహోధ్యానముచ్యతే ॥ సర్వ
మన్యత్పరిత్యజ్యశివఏకశ్శివంకరః ॥ ౧౭౫ ॥ పరోధ్యేయశ్శివేశేతిస
మాప్తాథర్వణీశ్రుతిః ॥ సర్వప్రభూశివాతస్మాత్సర్వగాసర్వదోదితా
౧౭౬ ॥ సర్వజ్ఞస్సతతంధ్యేయోనానారూపవిభేదతః ॥ విముక్తిప్రత్య
యఃపూర్వఃప్రత్యయశ్చాణిమాదికః ॥ ౧౭౭ ॥ ఇత్యేతద్ద్వివిధంజ్ఞేయం
ధ్యానస్యాస్యప్రయోజనం॥ ధ్యాతాధ్యానంతథాధ్యేయంయచ్చధ్యాన
ప్రయోజనం ॥ ౧౭౮ ॥ ఏతచ్చతుష్టయంజ్ఞాత్వాయోగంయుంజీతయో
గవిత్ ॥ జ్ఞానవైరాగ్యసంపన్నశ్శ్రద్దధానఃక్షమాహితః ॥ ౧౭౯ ॥ ని
ర్మమశ్చసదోత్సాహీధ్యాయేత్తంపురుషంస్మృతః ॥ జపాచ్ఛ్రాంతఃపున
ర్ధ్యాయేద్ధ్యానాచ్ఛ్రాంతఃపునర్జపేత్ ॥ ౧౮౦ ॥ జపధ్యానాభి
యుక్తస్యక్షిప్రంయోగఃప్రసిధ్యతి॥ ధారణాద్వాదశాయామాధ్యానం
ద్వాదశధారణం ॥ ౧౮౧ ॥ ధ్యానంద్వాదశకంయావత్సమాధిరభిధీ
యతే ॥ సమాధిర్నామయోగాంగమష్టమంపరికీర్త్యతే ॥ ౧౮౨ ॥ స
మాధినాంచసర్వత్రప్రజ్ఞాలోకఃప్రవర్తతే ॥ స్వరూపశూన్యవద్భా
సంతత్సమాధిరభిధీయతే ॥ ౧౮౩ ॥ ధ్యేయేమనస్సమావేశ్యతిష్ఠేదవి

చలస్థితం ॥ నివాతదీపవద్యోగీసమాధిస్థః ప్రగీయతే ॥ ౧౮౪ ॥ నశృ
ణోతినచాఘ్రాతినరస్యతినపశ్యతి ॥నచస్పర్శంవిజానాతినసంకల్పయ
తేమనః ॥ ౧౮౫ ॥ నచాభిమన్యతేకించిన్నచబుధ్యతికాష్ఠవత్ ॥ ఏవంశి
వేవిలీనాత్మాసమాధిస్థఇహోచ్యతే ॥ ౧౮౬ ॥ యథాదీపోనివాతస్థ
స్స్పందతేనకదాచన ॥ తథాసమాధినిష్ఠోపితస్మాన్నవిచలేత్సుధీః ॥౧౮౭॥
ఏవమభ్యస్యతస్యాంగయోగీయోయోగముత్తమం ॥ తదంతరాయాన
శ్యంతివిఘ్నాస్సర్వేశనైశ్శనైః ॥ ౧౮౮ ॥ ఆలస్యంవ్యాధయస్తీవ్రం
ప్రమాదస్థానసంశయాః॥అనవస్థితచిత్తత్వమశ్రద్ధాభ్రాంతిదర్శనం॥౧౮౯॥
దుఃఖానిదౌర్మనస్యంచవిషయేషుచలోలతా ॥ దశైతేయుంజతాంపుం
సామంతరాయాఃప్రకీర్తితాః॥ ౧౯౦ ॥ ఆలస్యమలసత్వంతుయోగినాం
దీనచేతసాం ॥ ధాతువైషమ్యజాదోషావ్యాధయఃకర్మయోగతః ॥
౧౯౧ ॥ ప్రమాదోనామయోగస్యసాధనానామభావతా ॥ ఇదంనేత్యుభ
యాలంబిజ్ఞానంతత్స్యాత్ససంశయః ॥ అప్రతిష్ఠాహిమనసస్త్వనవస్థితిరు
చ్యతే ॥ అశ్రద్ధాత్తావరహితానివృత్తిర్యోగవర్త్మనః ॥ ౧౯౨ ॥ విప
ర్యస్తామతిర్యాసాభ్రాంతిరిత్యభిధీయతే ॥ దుఃఖమజ్ఞానజంపుంసాం
చేతశ్చాధ్యాత్మికంవిదుః ॥ ౧౯౩ ॥ ఆధిభౌతికమంగోత్థంస్వతోదుః
ఖంపురాకృతైః ॥ ఆధిదైవికమాఖ్యాతమశన్యస్త్రవిషాదిజం ॥ ౧౯౪ ॥ఇ
చ్ఛావిఘాతజందోషందౌర్మనస్యంప్రచక్షతే ॥ విషయేషువిచిత్రేషువి
భిన్నేష్వత్రలోలతా ॥ ౧౯౫ ॥ ఏతేష్వేతేషుచిహ్నేషుయోగాశక్తస్య
యోగినః ॥ ఉపసర్గాఃప్రవర్తంతేదివ్యాస్తేసిద్ధిసూచకాః ॥ ౧౯౬ ॥ప
తిభాశ్రవణంవార్తాదర్శనాస్వాదవేదనాః ॥ ఉపసర్గాష్షడిత్యేతేత
దాయోగస్యసిద్ధయః ॥ ౧౯౭ ॥ సూక్ష్మేవ్యవహితార్థేచవిప్రకృష్టేత్వ
నాగతే ॥ ప్రతిభాకథ్యతేయార్థేప్రతిభాసాయథాతథం ॥ ౧౯౮ ॥ శ్ర
వణంసర్వశబ్దానాంశ్రవణంత్వప్రయత్నతః ॥ వార్తావార్తాసువిజ్ఞా

నంసర్వేషామేవదేహినాం ॥ ౯౯ ॥ దర్శనంనామదివ్యానాందర్శ
నత్వంప్రయత్నతః ॥తథాస్వాదశ్చదివ్యేషురసేష్వాస్వాదఉచ్యతే॥౧౦౦॥
స్పర్శనాధిగమస్తద్వద్వేదనానామవిశ్రుతా ॥ సుగంధానాంచదివ్యా
నామాబ్రహ్మభువనావధి ॥ ౧౦౧ ॥ ఉపతిష్ఠంతిరత్నానియానానిచబహూ
నిచ ॥ స్వచ్ఛందమధురావాణీవివిధాస్యప్రవర్తతే ॥ ౧౦౨ ॥ రసాయ
నానిసర్వాణిదివ్యాశ్చౌషధయస్తథా ॥సిధ్యంతిప్రణిపత్యైనంనయంతిసు
రయోషితః ॥ ౧౦౩ ॥ యోగసిద్ధ్యేకదేశేపిదృష్టేమోక్షేభవేన్మతిః ।
దృష్టమేతన్మయాయద్వత్తద్వన్మోక్షోభవేదితి ॥ ౧౦౪ ॥ తత్రైవ॥ధ్యా
తాధ్యానంతథాధ్యేయంయచ్చధ్యానప్రయోజనం ॥ ఏతచ్చతుష్టయంజ్ఞా
త్వాధ్యాతాధ్యానంసమాచరేత్ ॥ ౧౦౫ ॥ జ్ఞానవైరాగ్యసంపన్నో
నిత్యముద్యుక్తమానసః ॥ శ్రద్దధానఃప్రసన్నాత్మాధ్యాతాసద్భిరుదాహృ
తః ॥ ౧౦౬ ॥ ధ్యైచింతాయాంస్మృతోధాతుశ్శివచింతాముహుర్ముహుః
అవ్యాక్షిప్తేనమనసాధ్యానమిత్యభిధీయతే ॥౧౦౭ ॥ బుద్ధిప్రవాహరూప
స్యధ్యానస్యాస్యావలంబనం ॥ ధ్యేయమిత్యుచ్యతేసద్భిస్తచ్చసాంబః
స్వయంశివః ॥ ౧౦౮ ॥విముక్తిఃప్రత్యయఃపూర్వంచైశ్వర్యంచాణిమాది
కం ॥ శివధ్యానస్యతస్యాస్యసాక్షాన్ముక్తిఃప్రయోజనం ॥ ౧౦౯ ॥ య
స్మాత్సౌఖ్యంచమోక్షంచధ్యానాదుభయమాప్నుయాత్ ॥ తస్మాత్స
ర్వంపరిత్యజ్యధ్యాననిష్ఠోభవేన్నరః ॥ ౧౧౦ ॥నాస్తిధ్యానంవినాజ్ఞానం
నాస్తిధ్యానమయోగినః ॥ జ్ఞానంధ్యానంచయస్యాస్తితీర్ణస్తేనభవార్ణ
వః ॥ ౧౧౧ ॥ జ్ఞానంప్రసన్నమేకాగ్రమశేషోపాధివర్జితం ॥ యోగా
భ్యాసేనయుక్తస్యయోగినస్త్వేవసిధ్యతి ॥ ౧౧౨ ॥ ప్రక్షీణాశేషపాపా
నాంజ్ఞానేధ్యానేభవేన్మతిః ॥ పాపోపహతబుద్ధీనాంతద్వార్తాపిసుదుర్ల
భా ॥ ౧౧౩ ॥యథావహ్నిర్మహాదీప్తశ్శుష్కమార్ద్రంచనిర్దహేత్
తథాశుభాశుభంకర్మధ్యానాగ్నిర్దహతేక్షణాత్ ॥ ౧౧౪ ॥ అత్యే

ల్పోపియథాదీపస్తేజసా నాశయేత్తమః ॥ యోగాభ్యాసస్తథాల్పోపిమ
హత్పాపం వినాశయేత్ ॥ ౨౧౫ ॥ ధ్యాయతః క్షణమాత్రం వా శ్రద్ధయా ప
రమేశ్వరం ॥ భవేద్యత్సుమహచ్ఛ్రేయస్తస్యాంతో నైవవిద్యతే ॥౨౧౬॥
నాస్తిధ్యానసమం తీర్థం నాస్తిధ్యానసమం తపః ॥ నాస్తిధ్యానసమో యజ్ఞ
స్తస్మాద్ధ్యానం సమాచరేత్ ॥ ౨౧౭ ॥ ఇతి పారాశరోపపురాణే ॥ మహాదేవస్య
సాంబస్యాశేషత్వేనైవ కేవలం ॥ దేవతాస్సకలా ధ్యేయాస్సువిజ్ఞేయా మనీషి
భిః ॥ ౨౧౮ ॥ సర్వమేతత్పరిత్యజ్య శివ ఏవ శివంకరః ॥ ధ్యేయ ఇత్యాహ ప
రమా శ్రుతిరాథర్వణీ ఖలు ॥ ౨౧౯ ॥ అతః కిం బహునోక్తేన శివస్సాంబస్స
నాతనః ॥ పాశూన్నస్థాహి శాస్త్రాణాం నాపరం సత్యమీరితం ॥ ౨౨౦ ॥ తద
న్యత్సకలం విశ్వం స హి విశ్వాధికశ్శివః ॥ స ఏవ జగతాం నాథస్సతు సంసా
రమోచక ఇతి ॥ ౨౨౧ ॥ తత్రైవ ॥ బ్రాహ్మే ముహూర్తే చోత్థాయ శి
వం సాంబం త్రిలోచనం ॥ ధ్యాత్వా సమాహితో భూత్వా ధర్మమర్థం
చ చింతయేత్ ॥ ౨౨౨ ॥ అత్రైవ సప్తదశే ॥ సాక్షాత్పరతరస్యైవ వస్తున
స్సర్వసాక్షిణః ॥ అస్తి మూర్తిః పరా శుద్ధా స్వతంత్రా పాపనాశినీ ॥ ౨౨౩ ॥
తస్యాసాధారణా మూర్తిస్సాంబా చంద్రార్ధశేఖరా ॥ నీలగ్రీవా విరూ
పాక్షా ధ్యేయా బ్రహ్మాదిభిః పరైరితి ॥ ౨౨౪ ॥ సౌరసంహితాయాం ॥
సర్వైశ్వర్యేణ సంపన్నం సర్వేశం చ స్వభావతః ॥ తద్విజ్ఞానాభివృ
ద్ధ్యర్థం తదేవ ధ్యేయమాస్తికైరితి ॥ ౨౨౫ ॥ ఈశ్వరధ్యాననిష్ఠం ప్రతీశ్వ
రోనుగృహ్ణాతీతి యోగశాస్త్రకారైరప్యుక్తం ॥ ఈశ్వరప్రణిధానాద్వాఇ
స్యసూత్ర తస్యేదం వైయాసికం భాష్యం ॥ ప్రణిధానాద్భక్తివిశేషాదావ
ర్జితం ఈశ్వరస్తమనుగృహ్ణాతి అభిధ్యానమాత్రేణ తదభిధ్యానాదపి
యోగిన ఆసన్నతరస్సమాధిలాభస్సమాధిఫలే చేతి । ఏతస్య భాష్య
స్య వ్యాఖ్యానం ॥ తద్వదాది ప్రణిధానాద్భక్తివిశేషాన్మానసాద్వాచకా
ద్వాఽఽవర్జితోఽభిముఖీకృతస్తమనుగృహ్ణాతి అభిధ్యానమాత్రేణ అభి

ధ్యానమనాగతేర్థే ఇచ్ఛా ఇదమస్యాభిమతమస్త్వితి తావన్మాత్రేణ న వ్యా
పారాంతరేణేతి । హృదయపుండరీకే పరమేశ్వరధ్యానం కర్తవ్యమి
తి॥ ఆదౌ పురాణవచనాని లిఖ్యంతే సూతసంహితాయాం శివమాహాత్మ్యఖం
డే ద్వితీయాధ్యాయే ॥ పునస్సాక్షాచ్ఛివజ్ఞానసిద్ధ్యర్థం మునిపుంగవాః
అగ్నిహోత్రాత్సముత్పన్నం భస్మాదాయాదరేణ తు ॥ ౨౯ ॥ సిద్ధా
పాత్రే శుద్ధే తతత్త్వాదౌ ప్రక్షాళ్య వారిణా ॥ ద్విరాచమ్య మునిశ్రేష్ఠాస్సు
తాస్సమాహితాః ॥ ౨౩౦ ॥ ఓమాపస్స్వర్ణమిత్యేతన్మంత్రముచ్చార్య
భక్తితః ॥ ధ్యాత్వా శివం జలాధ్యక్షం గృహీత్వా భస్మ వారిణా ॥ ౨౩౧
విమృజ్య సుమంత్రైర్జాబాలైరగ్నిరిత్యాదిసప్తభిః॥ సమాహితధియశ్శర్వా
శ్శివం ధ్యాత్వా శివామపి ॥ ౨౩౨ ॥ సముద్ధూళ్య మునిశ్రేష్ఠా ఆపా
తలమస్తకం ॥ సితేన భస్మనా తేన బ్రహ్మభూతేన భావనాత్ ॥ లలాటే హృ
దయే కుక్షౌ దోర్ద్వంద్వే చ సురోత్తమాః ॥ ౨౩౩ ॥ త్రిపుండ్రధారణం
కృత్వా బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకం ॥ ఏవం కృత్వా వ్రతం దేవమథర్వశిరసి
స్థితం ॥ ౨౩౪ ॥ శాంతా దాంతా విరక్తాశ్చ త్యక్త్వా కర్మాణి సువ్ర
తాః ॥ వాలాగ్రమాత్రం విశ్వేశం జాతవేదస్వరూపిణం ॥ ౨౩౫ ॥ హృ
త్పద్మకర్ణికామధ్యే ధ్యాత్వా వేదవిదాంవరః ॥ సర్వజ్ఞం సర్వకర్తారం
మస్త్రాధారమద్భుతం ॥ ౨౩౬ ॥ ప్రణవేనైవ మంత్రేణ పూజయామాసురీ
శ్వరం ॥ అథ తేషాం ప్రసాదార్థం పశూనాం పతిరీశ్వరః ॥ ౨౩౭ ॥ ఉమా
ర్ధవిగ్రహశ్శ్రీమాన్ సోమార్ధకృతశేఖరః॥ నీలకంఠో నిరాధారో నిర్మ
లో నిరుపప్లవః ॥ ౨౩౮ ॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానైరుపాస్యః పరమేశ్వరః
సాన్నిధ్యమకరోద్రుద్రస్సాక్షాత్సంసారనాశక ఇతి వాయవీయసంహితా
యాం॥ పూర్వభాగే అష్టావింశాధ్యాయే ॥ అవతార్య స్వమాత్మానమప్ర
తాక్త్రాకృతిం హృది॥ ద్వాదశాంతస్థితస్యేంధోః పరస్తాత్సితపంకజే ॥ ౨౩౯
అర్ధనారీశ్వరం దేవమతీవమధురాకృతిం॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశం ప్రసన్న

శీతళద్యుతిం ॥ ౨౪౦ ॥ ధ్యాత్వానామాష్టకైరేవభావపుష్పైస్సమర్చ
యేత్ ॥ ఇతి ॥ తత్రైవోపరిభాగేఽష్టమాధ్యాయే ॥ తస్మాత్ప్రహతయాశ
క్త్యాహృదిపశ్యంతియేశివం ॥ ౨౪౧ ॥ తేషాంశాశ్వతికీశాంతిర్నేతరేషా
మితిశ్రుతిః ॥ ఇతితత్రైవనవమే ॥ వ్రతంపాశుపతంకృత్వాహ్యాథర్వశిర
సిస్థితం ॥ ౨౪౨ ॥ భస్మసంఛన్నసర్వాంగాబభూవురమరాస్తథా ॥ అథ
తేషాంప్రసాదార్థంపశూనాంపతిరీశ్వరః ॥ ౨౪౩ ॥ సగణశ్చాంబయా
సార్ధంసాన్నిధ్యమకరోత్ప్రభుః ॥ యేవినిద్రావినిశ్వాసాయోగినోఽపి
తకల్మషాః ॥ ౨౪౪ ॥ హృదిపశ్యంతిదేవంతందదృశుస్సురపుంగవాః ఇతి ॥
కూర్మేఉపరిభాగేఏకోనచత్వారింశాధ్యాయే ॥ యేహిమాంయోగనిరతా
ధ్యాయంతిసతతంహృది ॥ మద్భక్తిపరమానిత్యంయతయఃక్షీణకల్మషాః
నాశయామ్యచిరాత్తేషాంఘోరసంసారసాగరమితి ॥ ౨౪౫ ॥ సూతసం
హితాయాం ॥ తృతీయాధ్యాయే ॥ వివిక్తస్థోఽసామితాశీసుఖాసీనోజితేంద్రి
యః ॥ సమగ్రీవశిరఃకాయశ్శుచిర్భస్మావకుంఠితః ॥ ౨౪౬ ॥ త్రిపుండ్ర
ధారణైర్యుక్తోగురుభక్తిసమన్వితః ॥ హృత్పుండరీకమధ్యేతుశివంసత్యా
దిలక్షణం ॥ ౨౪౭ ॥ సర్వస్యజగతస్సాక్షాత్సృష్టిస్థిత్యంతకారణం ॥ ఉమా
సహాయంకల్యాణంనీలకంఠంత్రిలోచనం ॥ ౨౪౮ ॥ ప్రశాంతంప్రభుమీ
శానంధ్యాయేన్నిత్యమతంద్రితః ॥ ధ్యానేనైవశివజ్ఞానంజ్ఞానాన్ముక్తిర్న
కర్మణా ॥ ౨౪౯ ॥ కర్మతుజ్ఞానహేతుస్స్యాదితితత్త్వవిదాంస్థితిః ॥
ఇతోఽపిపరమేశ్వరోపాసనం కర్తవ్యంయతః బ్రహ్మావిష్ణ్వాదిభిరపితదుపా
సనం కృతమితివచనాని ప్రదృశ్యంతే ॥ సూతసంహితాయాం । ముక్తిఖం
డేద్వితీయాధ్యాయే ॥ ఉమాసహాయోభగవాన్నీలకంఠస్త్రిలోచనః ॥ బ్ర
హ్మణావిష్ణునాచైవరుద్రేణాపిసదాహృది ॥ ౨౫౦ ॥ ఉపాస్యమానస్సర్వాత్మా
సర్వవస్తువివర్జితః ॥ కృపయాకేవలంవిష్ణుంవిశ్వమూర్తిర్వృషధ్వజః ॥
౨౫౧ ॥ అనుగృహ్యాబ్రవీద్విప్రాదేవోమధురయాగిరా ॥ కిమర్థంతప్త

వాన్విష్ణోర్మహాఘోరంతపశ్చరం ॥ ౨౫౨ ॥ అత్యంతంప్రీతవానస్మితవత
ద్వరదమేనఘేతి ॥ యజ్ఞవైభవఖండే ॥ నవమాధ్యాయే ॥ ఉమార్ధవి
గ్రహాశుద్ధాచంద్రార్ధకృతశేఖరా ॥ ౨౫౩ ॥ నీలగ్రీవాత్రిణేత్రాచప్రస
న్నవదనాశుభా ॥ ౨౫౪ ॥ వరదాభయహస్తాచవిచిత్రమకుటోజ్జ్వలా ॥
సర్వలక్షణసంపన్నాసర్వాభరణభూషితా ॥ ౨౫౫ ॥ స్వస్వరూపా
నుసంధానప్రమోదాదేవకేవలాత్ ॥ మహోతాండవసంయుక్తాబ్రహ్మవి
ష్ణుశివాదిభిః ॥ ౨౫౬ ॥ ధ్యేయాద్యంతవినిర్ముక్తాయామూర్తిస్త్రిష్వతిద
ర్శితా ॥ సేయంప్రసన్నమూర్తిస్స్యాత్పరాపరతరస్యతు ॥ ౨౫౭ ॥
యేసదాపరమాంమూర్తింధ్యాయంతిహృదయాంబుజే ॥ ఇహతేపరమాం
ముక్తింభుక్తించప్రాప్నువంతిహి ॥ ౨౫౮ ॥ తత్రైవసప్తవింశే ॥ అరూప
స్యశివస్యాపిమూర్తిర్ధ్యేయాహ్యుపాసకైః ॥ ఉమార్ధవిగ్రహాశు
ద్ధాత్రిణేత్రాచంద్రశేఖరా ॥ ౨౫౯ ॥ నీలగ్రీవాపరానందప్రబోధాత్మా
శివప్రియా ॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహాదేవైరుపాస్యాగుణమూర్తిభిః ॥ ౨౬౦ ॥
సర్వమూర్తివిహీనస్యసర్వభూతాధిపస్యతు ॥ తథాప్యేషపరామూ
ర్తిరిత్యేషాశాశ్వతీశ్రుతిః ॥ ౨౬౧ ॥ తత్రైవసూతసంహితాయాం ॥ పం
చమాధ్యాయే ॥ అతఃప్రసాదసిద్ధ్యర్థంపరయాశ్రద్ధయాసహ ॥ ౨౬౨ ॥
ధ్యేయమేవపరంతత్వంహృదయాంభోజమధ్యమే ॥ త్రిమూర్తీనాంతు
రుద్రోపిశివంపరమకారణం ॥ ౨౬౩ ॥ సదామూర్త్యాత్మనాప్రీత్యా
ధ్యాయంతిద్విజపుంగవాః ॥ త్రిమూర్తీనాంచవిష్ణుశ్చశివంపరమకారణం
౨౬౪ ॥ సదామూర్త్యాత్మనాప్రీత్యాధ్యాయంతిద్విజపుంగవాః ॥ త్రి
మూర్తీనాంవిరించోపిశివంపరమకారణం ॥ ౨౬౫ ॥ సదామూర్త్యా
త్మనాప్రీత్యాధ్యాయంతిద్విజపుంగవాః ॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానాంత్రిమూ
ర్తీనాంవిచక్షణాః ॥ ౨౬౬ ॥ విభూతిరూపాదేవాశ్చధ్యాయంతిప్రీతి
సంయుతాః ॥ ఘృతకాఠిన్యవన్మూర్తిస్సద్భిర్ద్వానుదలక్షణా ॥ ౨౬౭ ॥ శి

వాద్భేదేననైవాస్తిశివఏవహిసర్వదా ॥పరాశరోపపురాణే ॥ ప్రథమా
ధ్యాయే ॥ ౨౫౮॥ వరదాభయహస్తాయత్రిణేత్రాయత్రిమూర్తిభిః॥హృ
దిధ్యేయాయనిత్యాయనమస్సాంబాయసాక్షిణే ॥ ౨౫౯ ॥ వేదవేదాంత
గమ్యాయవేదమార్గానువర్తినాం॥ అగమ్యాయసుగమ్యాయనమో వే
దాంతవేదినామితి ॥ ౨౬౦ ॥ సౌరసంహితాయాంతృతీయాధ్యాయే॥మ
హేశ్వరశ్శివశ్శంభుఃప్రణవస్యాస్యగోచరః ॥ ౨౬౧ ॥ అణోరణీయాన్మ
హతోమహీయానంబికాపతిః ॥ ఉమాపతిర్నమస్కార్యస్సర్వధ్యేయో
హృదంబుజే ॥౨౬౨॥తథాధ్యేయోహరిబ్రహ్మప్రముఖైర్గుణమూర్తిభిః॥
వాసిష్ఠలైంగ్యేతృతీయాధ్యాయే ॥మూర్తిరస్యమునిశ్రేష్ఠశివాసాత్రియ
తేశ్రుతేః॥ ౨౬౩ ॥ ఉమయాసహితానిత్యానీలగ్రీవాత్రిలోచనా ॥స్వా
త్మతత్వసుఖస్ఫూర్తిముదితాతాండవప్రియా ॥ ౨౬౪ ॥ బ్రహ్మవిష్ణుమ
హేశానైరుపాస్యాసర్వదామునే ॥ భోగమోక్షప్రదాపుణ్యాపుంసాం
వేదవిదాంవర ॥ ౨౬౫ ॥ సైవమేపరమామూర్తిరుపాస్యాసర్వదాత
వేతి ॥ సూతసంహితాయామేవ॥ అథతేషాంప్రసాదార్థంపశూనాం
పతిరీశ్వరః ॥ ౨౬౬॥ ఉమార్ధవిగ్రహశ్శ్రీమాంసోమార్ధకృతశేఖరః॥
నీలకంఠోనిరాధారోనిర్మలోనిరుపప్లవః ॥౨౬౭ ॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహేశా
నైరుపాస్యఃపరమేశ్వరః ॥సాన్నిధ్యమకరోద్రుద్రస్సాక్షాత్సంసారనాశకః
౨౬౮ ॥ పరాశరోపపురాణఏవ ॥ ఉమార్ధవిగ్రహాశుద్ధాచంద్రార్ధ
కృతశేఖరా ॥ నీలగ్రీవాపరానందప్రమోదాతాండవప్రియా ॥ బ్రహ్మవి
ష్ణుమహాదేవైరుపాస్యాగుణమూర్తిభిః ॥౨౬౯ ॥ సర్వమూర్తివిహీన
స్యసర్వభూతాధిపస్యతు ॥తథాప్యేషాపరామూర్తిరిత్యేషాశాశ్వతీశ్రు
తిః ॥ ౨౭౦ ॥ సాక్షాత్పరతరస్యైవవస్తునస్సర్వసాక్షిణః ॥అస్తిమూర్తిఃప
రాశుద్ధాస్వతంత్రాపాపనాశినీ ॥౨౭౧॥ తస్యాసాధారణామూర్తిస్సాం
బాదంద్రార్ధశేఖరా ॥ ఇత్యారభ్యబ్రహ్మవిష్ణుమహేశానాస్త్రాంధాశ్రి

యంతి నిరంతరమితి । హృదయపుండరీకే పరమేశ్వరస్యాభివ్యక్తివి
శయాత్ భూమిధ్యాద్యపేక్షయాతత్రైవపరమేశ్వరోపాసనం ప్రశస్తమితి
తదర్థంవచనాని ప్రదృశ్యంతే ॥ భగవద్గీతాయాం ॥ ఈశ్వరస్సర్వభూ
తానాంహృద్దేశేర్జునతిష్ఠతి ॥ భ్రామయన్సర్వభూతానియంత్రారూ
ఢానిమాయయా ॥ ౧॥ తమేవశరణంగచ్ఛసర్వభావేనభారతేతి ।
గుహాహితమితి ॥ యోవేదనిహితం గుహాయామితి । గుహాశయంని
శమద్వితీయం । ఆవిస్సంనిహితంగుహాచారమిత్యేవమాద్యాశ్శ్రుతయః
శైవేఏకాదశరుద్రసంహితాయాంజైమిని ప్రశ్నానంతరం వ్యాసవచనం
బ్రహ్మయత్సచ్చిదానందంపరిపూర్ణంచసర్వతః ॥ సర్వత్రదృశ్యతేనై
వకరణాగోచరత్వతః ॥ ౩ ॥ దృశ్యతేతచ్ఛరీరేస్మింస్తస్మాద్బ్రహ్మపు
రంచతత్ ॥ తస్మింస్తుకమలాభంయద్దహరంహృదయంమునే ॥ ౪॥
తదిదంపుండరీకాఖ్యంవేశ్మప్రోక్తంమయాతవ ॥ తస్మిన్నవస్థితంబ్రహ్మతేన
వేశ్మేతికీర్తితం ॥ ౫ ॥ తద్వేశ్మవర్తతేదేహేతేనదేహఃపురాభిధః
యదస్మిన్వర్తతేబ్రహ్మపుండరీకాఖ్యవేశ్మని ॥ ౬ ॥ వియత్సమానరూప
త్వాదాకాశాఖ్యంచతద్భవేత్ ॥ ౭ ॥ తదైవోక్తసుక్షైర్వ్యక్తంహృదయే
సముపాసితం ॥భవిష్యత్యపరోక్షం తే నాత్రసందేహకారణమితి॥౮॥
హృదయఏవపరమేశ్వరఉపాస్య ఇత్యత్రతత్రైవన్యాయోపబృంహితమి
దం వచనం ॥ ఆత్మాతుదేహేసర్వత్రవర్తమానోపిసువ్రత ॥ అతీవహృద
యేస్పష్టప్రకాశోనేతరేతథా ॥ అహంశబ్దాభిధోహ్యాత్మానవివాదోత్రక
స్యచిత్ ॥ ౯ ॥ అహంశబ్దంప్రయుంజశ్చలోకస్సర్వోపిజైమినే॥హృ
దయంనిర్దిశత్యేవహ్యహంతత్రస్థితస్తతః ॥ ౧౦ ॥ యతోస్యహృదయే
నిత్యంప్రకాశోతీవవిద్యతే॥నతథాన్యత్రతస్మాద్వైహృదయంహివిశిష్యతే॥
తథాచహృదయపుండరీకేపరమేశ్వరోపాసనంఛాందోగ్యబృహదారణ్య
కతైత్తిరీయ కైవల్యేషుశ్రుతిభిఃప్రతిపాదితం ।అథయదిదమస్మిన్బ్రహ్మపురే

దహరంపుండరీకం వేశ్మదహరోస్మిన్నంతరాకాశ స్తస్మిన్యదంతస్తదన్వే
ష్టవ్యమితిప్రస్తుత్య అథయఇహాత్మానమనువిద్యవ్రజంత్యేతాంశ్చస
త్యాన్కామాంస్తేషాంసర్వేషు కామచారోభవతీతిచోక్త్వాఅంతేఉపసం
హృతం । తదోర్ధ్వమాయన్నమృతత్వమేతివిష్వఙ్ఙన్యాఉత్క్రమణే
భవంతీతిషడ్భిఃఖండికాభిః । బృహదారణ్యకేపి ॥ సవాఏషమహానజఆత్మా
యోయంవిజ్ఞానమయఃప్రాణేషుయఏషోంతర్హృదయఆకాశస్తస్మిఞ్ఛే
తఇత్యుపక్రమ్యఏషసేతుర్విధరణఏషాంలోకానామసంభేదాయేత్యం
తేనగ్రంథేన। తైత్తిరీయకేపి । అణోరణీయాన్మహతోమహీయానిత్యార
భ్యదహరంవిపాప్మంపరవేశ్మభూతం హృత్పుండరీకంపురమధ్యసంస్థం
తత్రాపిదహరంగగనంవిశోకస్తస్మిన్యదంతస్తదుపాసితవ్యమిత్యుపాస
నంవిధాయ ఏతత్తృతీయానువాకేఋతంసత్యమిత్యుపాస్యస్వరూపం
ప్రతిపాదితం । ఏవంకైవల్యేపివివిక్తదేశేచసుఖాసస్థఇత్యారభ్యహృ
త్పుండరీకంవిరజంవిశుద్ధంవిచింత్యేతిహృదయపుండరీకముపాసనాస్థా
నంవిశదంవిశోకమిత్యాదినానీలకంఠంప్రశాంతమిత్యంతేనగ్రంథేన
ఉపాస్యస్వరూపముక్త్వాధ్యాత్వామునిర్గచ్ఛతిభూతయోనింస
మస్తసాక్షింతమసఃపరస్తాదిత్యంతేనగ్రంథేనఫలమప్యుక్తం । శ్రుతేరర్థ
ఇతిహాసపురాణాభ్యాంవివేచనీయః । సూతసంహితాయాం । యశ్చ
తుర్వేదవిద్విప్రఃపురాణంవేత్తినార్థతః । తందృష్ట్వాభయమాప్నోతివే
దోమాంప్రతరిష్యతీతి । ఇతిహాసపురాణాభ్యాంవేదంసముపబృంహయేత్
ఇతిచోక్తం । యోవిద్యాచ్చతురోవేదాన్సాంగోపనిషదోద్విజః । నచే
త్పురాణంసంవింద్యాన్నైవసస్యాద్విచక్షణః । ఇతిహాసపురాణాభ్యాంవే
దంసముపబృంహయేత్ ॥ బిభేత్యల్పశ్రుతాద్వేదోమామయంప్రతరిష్య
తీతి వాయవీయసంహితాయాం । అతోదహరోపనిషచ్చతుష్టయేపిస
ముదిత్యేవదహరోపాసనంకర్తవ్యమితిఏకాదశరుద్రసంహితాయాం

జైమినింప్రతివ్యాసవచనం । బ్రహ్మయత్సచ్చిదానందంపరిపూర్ణంచస
ర్వతః ॥ సర్వత్రదృశ్యతేనైవకరణాగోచరత్వతః ॥ దృశ్యతేతచ్ఛరీరే
స్మింస్తస్మాద్బ్రహ్మపురంచతత్ । తస్మింస్తుకమలాభంయద్దహరంహృదయం
మునే ॥తదిదంపుండరీకాఖ్యవేశ్మప్రోక్తంమయాతవ॥తస్మిన్నవస్థితంబ్రహ్మ
తేనవేశ్మేతికీర్తితం ॥ తద్వేశ్మవర్తతేదేహే తేనదేహఃపురాభిధః॥య
దస్మిన్వర్తతేబ్రహ్మపుండరీకాఖ్యవేశ్మని ॥ వియత్సమానరూపత్వాద్దాకా
శాఖ్యంచతద్భవేత్॥తథైవోక్తగుణైర్యుక్తంహృదయేసముపాసితం॥భవిష్య
త్యపరోక్షంతేనాత్రసందేహకారణమితి ॥ వదంత్యత్ర్యాదరేణైవమన్యేశైవ
ల్యశాఖినః॥స్వరాడాఖ్యస్యదేవస్యహృదయాంభోజమధ్యమే ॥ఉమాస
హాయోభగవాన్నీలకంఠస్త్రిలోచనః॥ యఃప్రభుర్వర్తతేనిత్యంపరమా
నందవిగ్రహః ॥ తందృష్ట్వామనుజస్సద్యోవిముక్తోభవతీతిహి ॥యస్సర్వా
సాం దేవతానాంచహేతుర్యోవైవిష్ణోశ్చాధికోవైమహర్షిః ॥ బ్రహ్మాణం
యఃసర్వతేజాయమానంనిత్యంసోస్మాన్మనసాసంయునక్తు ॥ దహరంవి
పాప్మంపరమేశ్వరస్యయద్వేశ్మభూతంకమలంపురస్థం ।తత్రాపిదహరంగ
గనంతుశుభ్రంతదేవనిత్యంసకలైరుపాస్యం ॥వేదస్యాంతేవేదమధ్యేతదా
దావోంకారుద్రోబోధ్యతేసర్వయత్నాత్॥సోయందేవస్తత్రచోపాస్యయు
క్తోరుద్రస్సాక్షాత్సచ్చిదానందరూపః ॥ యాజుర్వేదద్వ్యంవాక్యమేతత్తథా
న్యద్వ్యచ్చేద్రుక్షాన్యదత్రశాఖాంతరేవ ॥ ఆలోచ్యైతత్పూర్వమేతత్వయాపై
వ్యాఖ్యేయంస్యాదస్మదుక్తానుసారాదితి ॥ అస్మిన్నధ్యాయే ॥ బ్రహ్మయ
త్సచ్చిదానందమిత్యారభ్య నాత్రసందేహకారణమిత్యంతేన ఛాందో
గ్యశ్రుత్యుక్తంప్రదర్శితం ॥ వదంత్యత్ర్యాదరేణేత్యారభ్యవిముక్తోభవతీ
తిహీత్యంతేనకైవల్యోపనిషదుక్తోపాసనమపిసూచితం। యస్సర్వాసా
మిత్యారభ్య యాజుర్వేదద్వ్యంవాక్యమేతదిత్యంతేనతైత్తిరీయోక్తదహరో
పాసనమపిస్ఫుటతయాప్రదర్శితం । తథాన్యదిత్యారభ్యశాఖాంతరే

హృదయపుండరీకేపరమేశ్వరః గుణవిశిష్టతయాఉక్తశ్చేత్తర్హిసర్వత్రగుణస
ముదాయఉపసంహర్తవ్యఇతిసూచితం॥ ఈశ్వకాన్యఇత్యనేనపరమేశ్వరా
విరుద్ధగుణంసూచితం ॥ ఆలోచ్యైతదిత్యనేనగుణోపసంహారఇత్యాదయో
పిసూచితాః । అనేనపరిశేషాచ్ఛాఖాంతరంబృహదారణ్యకమితిపర్యవ
సితం ॥ తథాచసూత్రకారః । కామాదీతరత్రజాయతేనాదిత్యఇతి అస్య
భాష్యకృతిద్వయముదాహృత్యానంతరం కామాదిస్సత్యకామాదిరిత్య
ర్థః ॥ యథా దేవసత్త్వాదస్తిసత్యభామాభామేతి|యదేతచ్ఛాందోగ్యేస
త్యకామత్వాదిగుణజాతముపలభ్యతే । తదితరత్రవాజసనేయకేసవాఏ
షమహానజఆత్మేత్యత్రసంబధ్యేత యచ్చవాజసనేయకేవశిత్వాద్యుపల
భ్యతేతదపితత్రఛాందోగ్యఏషఆత్మాపహతపాప్మేత్యత్రసంబధ్యేత ఆయ
తనాదిసామాన్యాత్ ॥ సమానంహ్యుభయత్రాపి హృదయమాయతనం।
సమానశ్చ వేద్య ఈశ్వరస్సమానంచతస్య సేతుత్వంలోకానుభేదప్రయో
జనమిత్యాది బహుసామాన్యందృశ్యతే। ననువిశేషాదిదృశ్యతే । ఛాం
దోగ్యే హృదయాకాశగుణయోగః ॥ వాజసనేయకేత్వాకాశశయస్యబ్ర
హ్మణఇతినదహరఉత్తరేభ్యఇత్యత్రఛాందోగ్యేప్యాకాశశబ్దం బ్రహ్మేవే
తిప్రతిష్ఠాపితత్వాత్ ॥ అయంత్వత్రవిశేషః ॥ సగుణాహిబ్రహ్మవిద్యా
ఛాందోగ్యఉపదిశ్యతే ।అథయఇహాత్మానమనువిద్యవ్రజంత్యేతాంశ్చసత్యా
న్కామానిత్యాత్మవత్కామానామపి వేద్యత్వశ్రవణాత్॥వాజసనేయకేతు
నిర్గుణమేవపరంబ్రహ్మఉపదిశ్యమానందృశ్యతే ॥అతఊర్ధ్వంవిమోక్షా
యైవబ్రూహి అసంగోహ్యయంపురుషఇత్యాదిప్రశ్నప్రతివచనసమన్వ
యాత్ ॥ వశిత్వాదివత్ ॥ శ్రుత్యాదిసగుణజాతంవాజసనేయకేస్వ
కీర్త్యతే ॥ తథాచ ॥ ఉపష్టాన్సఏష నేతినేత్యాత్మేత్యాదినానిర్గుణమే
వ బ్రహ్మఉపసంహరతి । గుణవరస్తుబ్రహ్మణఏకత్వాద్విభూతిప్రదర్శనా
యాయంగుణోపసంహారస్సూత్రితః న పాసనాయవే ష్టవ్యఇతి ॥

నన్వేవం భాష్యోక్తరీత్యా వశిత్వాదిగుణానాం బృహదారణ్యకే ధ్యేయత్వా
సంభవాచ్ఛాందోగ్యే ఉపసంహృతానామపి నధ్యేయత్వం ఏవం కైవ
ల్యతైత్తిరీయకగతానాం ఉమాసహాయత్వ విరూపాక్షత్వాదీనాం స్మరణ
మేవనాస్తి| గతము పనిషచ్చతుష్టయోక్తగుణానాం సముచిత్యోపాసనం న్యా
యవిరోధాదితిచేదుచ్యతే॥ సర్వవేదాంతప్రత్యయం చోదనాద్యవిశేషాది
తి। సామాన్యం న్యాయే నైవ ఉక్తోపనిషచ్చతుష్టయే గుణోపసంహారస్య
సిద్ధత్వాత్తథాహి| చోదనాద్యవిశేషాదిత్యాదిశబ్దేన సంయోగరూపాఖ్యాః
శాఖాంతరాధికరణసిద్ధాంతగతా గృహ్యంతే । అభేదహేతవః అత్ర చోద
నా ఉపాసనావిధిః అథయ ఇహాత్మానమనువిద్య వ్రజంతి ఏతాంశ్చ సత్యాన్కా
మానితి సంయోగః ఫలం తేషాం సర్వేషు లోకేషు కామచారో భవతీతి రూ
పం దహరోస్మిన్నంతరాకాశ ఇతి ప్రస్తుత్య య ఆత్మాపహతపాప్మా విరజో వి
మృత్యుర్విశోకో విజిఘత్స ఇత్యాది అస్యాపి దహరవిద్యేపి యథాఛాం
దోగ్యే । ఏవం కైవల్యేపి విశదం విశోకమిత్యుపక్రమ్య త్రిలోచనం నీల
కంఠం ప్రశాంతమిత్యం తేన ఉపాస్యరూపముక్తం । ధ్యాత్వా మునిర్గచ్ఛ
తి భూతయోనిం సమస్తసాక్షిం తమసః పరస్తాదితి చోదనా ఫలే ఉక్తే ఆఖ్యాపి
దహరవిద్యేపి కైవల్యశాఖినః ప్రసిద్ధైవ| ఏవం తైత్తిరీయకేపి తత్రాపి దహ్రం
విశోకస్తస్మిన్యదంతస్తదుపాసితవ్యమితి ఉపాసనావిధిర్దహ్రం గగనం వి
శోక ఇతి బ్రుతం సత్యం పరబ్రహ్మ పురుషం కృష్ణపింగళం ఊర్ధ్వరేత విరూ
పాక్షమితి ఉపాస్యస్వరూపముక్తం । ఆదావేవ అణోరణీయానితి ప్రస్తు
త్య తమక్రతుః పశ్యతి వీతశోకో ధాతుః ప్రసాదాన్మహిమానమీశమితి సో
దేవశ్చ భయాస్మృత్యా సంయునక్తు । ఇతిచ ఫలం ప్రసిద్ధం । దహ్రం విపా
ప్మమితి దహరాఖ్యాపి ప్రసిద్ధైవ| ఏవం బృహదారణ్యకేపి య ఏషోంతర్హృ
దయ ఆకాశస్తస్మిన్ శేతే సర్వస్య వశీత్యాదినా రూపముక్తం । ఫలంచ అతో
ఊర్ధ్వం విమోక్షాయైవ బ్రూహీతి సద్యోముక్తిరూపముక్తం । చోదనా

ర్మస్సగుణనిర్గుణవిద్యోర్యుభయసాధారణః బ్రహ్మచోదనాత్త్వశాఖాప్యేవ్యవ
వహారాత్ । సూత్రకారేణాపిచోదనాత్ అవిశేషాదితిసగుణనిర్గుణవి
ద్యాసాధారణ్యేనోక్తత్వాత్ ఆఖ్యాపివాజసనేయశాఖిసంప్రసిద్ధాకించయ
ఏషోంతర్హృదయఆకాశస్తస్మిన్ శేతఇతిదహరాఖ్యాత్వమున్నేయం । నన్వే
వమపిసగుణనిర్గుణ విద్యాత్వేనభేదాద్గుణోపసంహారస్సగుణనిర్గుణవిద్య
యోర్నసంభవతీత్యాశంక్యతత్పరిహారార్థతయాకామాదీతరత్రతత్రచా
యతనాదిభ్యఇతీదంసూత్రంప్రవృత్తం॥విద్యాభేదేపిగుణోపసంహారస్సం
భవతీతి బృహదారణ్యే ఆమ్నాతానాంవశిత్వాదీనాముపాసనావిధి పరిగృ
హీతత్వాభావేపితత్రతేషామేవధర్మాణాం ఛాందోగ్యే ఉపసంహారా
నంతరం తత్రత్యఉపాసనావిధిప్రయోగప్రకరణేవిద్యమానంపదం
గమితి పరిగ్రహసంభవాత్ । అథవావశిత్వాదిగుణంసత్యకామత్వాది
నాభాం దేవాగ్యాగతేనఉన్నయనమస్తునహివశిత్వాద్యభావే సత్యకామ
త్వాదికమస్తిఏనకేన ప్రకారేణఉపసంహారసూత్రబలాద్దహరవిద్యాయాం
వశిత్వాద్యుపాసనంకర్తవ్యం । అతఏవభామత్యాం । ఉభయత్రాప్యా
త్మోపదేశాదాకాశశబ్దైనైకత్రాత్మోక్తః అన్యత్రాకాశాధారః । అతఏ
వోక్తఇతిసర్వసామ్యాద్బ్రహ్మణ్యుభయత్రాపిసర్వగుణోపసంహా
రస్సగుణనిర్గుణత్వేనవిద్యాభేదేపి గుణోపసంహారవ్యవస్థాదర్శితే
తి । ఉక్తంచాధికరణరత్నమాలాయాం । అసంహృతిస్సంహృతిర్వా
దహరహార్దయోఃఉపాస్యజ్ఞేయభేదేనసగుణానామసంహృతిః । ఉపా
స్యైక్యాదిదన్యత్రస్తుతయేచాస్తుసంహృతిః । దహరాకాశమాత్మైవహృ
దాకాశోపినేతరఇతి । ఛాందోగ్యే । దహరోస్మిన్నంతరాకాశఇతిహృ
దయాంతర్గతత్వేనశ్రుతస్యదహరాకాశస్యసత్యకామత్వాదయోగుణా
ఉపాత్తాః । బృహదారణ్యకేతు । యఏషోంతర్హృదయఆకాశఇత్యుక్త
స్యహార్దాకాశస్యజ్ఞేయత్వేనవిద్యాభేదాదికేపాప్యైబ్రూమః । తత్వ

వశిత్వాదీనాం దహరాకాశఉపసంహారఉపాస్యేభవిష్యతిసత్యకామత్వా
దీనాంతువాఽర్థాకాశస్తత్ర్యర్థముపసంహారః । నచప్రయోజనవత్త్వేపి
విద్యాభేదోఽనుపసంహారఇతివాచ్యం । విద్యాభేదేత్వుభయత్రాకాశవా
చ్యస్యాత్మనపళత్వాత్ । దహరాకాశస్యత్రాపదాత్మత్వం దహరాధికరణే
వర్ణితం దహరాకాశస్యాపి మహానజఆత్మేత్యుపక్రమాదాత్మత్వముపగం
తవ్యం । తస్మాదుభయత్రఉపసంహారః । నన్వేవమపి కైవల్యతైత్తిరీయ
కయోరామ్నాతానాం పరమేశ్వరగుణానాం కథం ఛాందోగ్యే ఉపసంహా
రసాన్యాయస్యవిద్యమానత్వేపి విశేషన్యాయాభావాత్ ఆయత
నాదీనామప్యుభయత్రతుల్యత్వాత్ । తైత్తిరీయేతావత్ । హృత్పుండ
రీకంపురమధ్యసంస్థమితి హృదయపుండరీకమాయతనం తత్రాపిదహరాగ
గనంవిశోకఇతిదహరత్వంగగనశబ్దవాచ్యస్య ఆకాశత్వంవిశోకోఽపిజిఘ
త్సఇత్యాదివత్ । విశోకత్వోపలక్షితేతరగుణాదికంచసూచితం ॥ కైవల్యే
పి॥ హృత్పుండరీకంవిరజమితి ఆయతనంవిశదంవిశోకమితిఛాందోగ్యగత
విశోకాదిగుణసూచనంఅనంతతియావాన్వాయమాకాశస్తావనేషోంత
హృదయఆకాశఇతిఅపరిచ్ఛిన్నత్వాదికమపిసూచితం। ఇతరత్రతత్రచేతి
సర్వనామశబ్దప్రయోగస్సాధారణఏవతస్మాత్పురాణవచనాత్సామాన్య
విశేషన్యాయసామ్యాచ్చసిద్ధంసముచ్చిత్యైవోపాసనం । ననునారాయణా
నువాకేనసహస్రశీర్షందేవమిత్యాదివాపిశ్వంనారాయణంహరిమిత్యాది
నాచనారాయణస్యాపిఉపాస్యత్వంశ్రూయతే । కథంపరమేశ్వరస్యైవో
పాస్యత్వముచ్యతఇతిచేన్న। నారాయణస్యోపాసకత్వేనైవపురాణేశ్ర
వణాత్।తథాహి। సౌరసంహితాయాం । ఉమాపతిర్నమస్కార్యస్స
ర్వైర్ధ్యేయోహృదంబుజే। తథాధ్యేయోహరిబ్రహ్మప్రముఖైర్గుణమూ
ర్తిభిః । తస్యధ్యాతాహరిస్సాక్షాన్నారాయణసమాహ్వయః । దేవ
స్సహస్రశీర్షశ్చవిశ్వాక్షోవిశ్వశంకరః। విశ్వోవిశ్వస్యనిర్మాతాపి

ఠకోత్తాపరాత్పరః । అతఃరఃపరమోనితో హ్యారిమూలాయాపతిఃప్రభుః ॥ పురుషశ్చపురాణశ్చతంవిశ్వముపజీవతి । సోయంసర్వైర్మహత్వేన తథావిశ్వాత్మనాపిచ । మోయంపరాయణత్వేనపరబ్రహ్మాత్మనాపిచ ।అ యమేవపరంతత్వంపరంజ్యోతిఃపరాతర్పః । అయమాత్మాసమస్తస్యచేతన స్యాపరస్యచ । యచ్చకించిజ్జగత్యస్మిన్దృశ్యతేశ్రూయతేపివా । అంత ర్బహిశ్చతత్సర్వంవ్యాప్యనారుదోవ్యవస్థితః । సాక్షాద్వేదాంతవా క్యానాంనిష్ఠారుద్రఃపశోఃపతిః । అంబికాపతరానందస్స్వయమేవనసంశ యః । అస్యనారాయణస్యాపిబ్రహ్మణఃపరమేష్ఠినః । రుద్రస్యాపిశివో ధ్యేయఃకింపునస్సర్వదేహినాం । తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనశివంసాంబం త్రిలోచనం । ఊర్ధ్వరేతసమీశానంధ్యాయేన్నిత్యమతంద్రితః । తంస ర్వకారణంరుద్రమణీయాంసమణోరపి । మహాంతంమహతస్సాక్షాత్ప్ర ణవేనైవపూజయేత్ । ఇతివచనేననారాయణస్యైవపరమేశ్వరధ్యానే సాక్షాదధికారః । బ్రహ్మరుద్రయోశ్చహృదయపుండరీకేపరమేశ్వర ధ్యానేయః ప్రవర్తతేసఆదౌస్వాత్మానంనారాయణత్వేనసహస్రశీ ర్షాదిగుణయుక్తత్వేనపరిభావ్యఅనంతరంనారాయణాత్మనావిద్యమా నస్యస్వస్యహృదయపుండరీకమధ్యేవహ్నినాదీప్తెపరమాత్మానంపరమేశ్వ రంధ్యాత్వాఅనంతరంఅహంత్వేనాపిభావయేదితి ।అస్మిన్నర్థేసహస్రశీ ర్షందేవమితినారాయణానువాకఏవప్రమాణం । ఉక్తంచసూతసంహి తాయాం । అథవాహంహరిస్సాక్షాత్సర్వజ్ఞఃపురుషోత్తమః । సహస్రశీ ర్షఃపురుషస్సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । విశ్వోనారాయణోదేవఅక్ష రఃపరమఃప్రభుః । ఇతిధ్యాత్వాపునస్స్వస్యహృదయాంభోజమధ్యమే ॥

౩౦౦ ॥ ప్రాణాయామైర్వికసితెపరమేశ్వరమందిరే ॥ అష్టైశ్వ ర్యదళోపేతెవిద్యాకేసరసంయుతే ॥ ౩౦౧ ॥ జ్ఞాననాళేమహత్కం దేప్రణవేనప్రబోధితే ॥ విశ్వార్చిషంమహావహ్నింజ్వలంతంసర్వ

తోముఖం ॥ ౩౦౨ ॥ వైశ్వానరంజగద్యోనింశిఖాతన్విసమీశ్వరం ॥ తా
పయంతంస్వకందేహమాపాదతలమస్తకం ॥ ౩౦౩ ॥ నివాతదీపవత్తస్మిన్దీ
పితంహవ్యవాహనం ॥ నీలతోయదమధ్యస్థంవిద్యుల్లేఖేవభాస్వరం ॥
౩౦౪ ॥ నీవారశూకవద్రూపంపీతాభాసంవిచింతయేత్ ॥ తస్యావహ్నే
శ్శిఖాయాంతుమధ్యేపరమకారణం ॥ ౩౦౫ ॥ పరమానందమాత్మానంపర
మాకాశమధ్యగం ॥ ఋతంసత్యంపరంబ్రహ్మసాంబంసంసారభేషజం ॥
౩౦౬ ॥ ఊర్ధ్వరేతంవిరూపాక్షంవిశ్వరూపంమహేశ్వరం ॥ నీలగ్రీవం
స్వమాత్మానంవశ్యంతంపాపనాశనం ॥ ౩౦౭ ॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానై
ర్ధ్యేయంధ్యేయవివర్జితం ॥ సోహమిత్యాదరేణైవధ్యాయేద్యోగీశ్వరే
శ్వరం ॥ ౩౦౮ ॥ అయంముక్తేర్మహామార్గఆగమార్థైకసంస్థితః ॥
ఇతి ॥ అథవా స్వస్యహృదయాంభోజేనారాయణంధ్యాత్వాసోహమితి
విచింత్యతస్యనారాయణస్యహృదయేపరమేశ్వరం ధ్యాయేత్ ॥ అహం
గృహపర్యంతమితినారాయణానువాకస్యార్థః । తదుక్తంయోగయా
జ్ఞవల్క్యే । హృత్పద్మేష్టదళోపేతే కందమధ్యాత్సముత్థితే । ద్వాద
శాంగులనాళేస్మింశ్చతురంగులముస్ముఖే । ప్రాణాయామైర్వికసితేపై
రాగ్యాన్వితకర్ణికే । శుద్ధస్ఫటికసంకాశంసూర్యకోటిసమప్రభం
పద్మచ్ఛవిపదద్వంద్వంపరమాత్మానమీశ్వరం ॥ ౩౦౯ ॥ ప్రభావిభావస
ద్రూపంపరితఃపురుషోత్తమం ॥ మనసాలోక్యభూతేశంసర్వలోకహృది
స్థితం ॥ ౩౧౦ ॥ సోహమేవేతియజ్జ్ఞానంసగుణధ్యానముచ్యతే ॥ హృత్స
రోరుహమధ్యేస్మిన్ప్రకృత్యాకారకర్ణికే ॥ ౩౧౧ ॥ ఐశ్వర్యాష్టద
ళోపేతేవిద్యాకేసరసంయుతే ॥ జ్ఞాననాళేమహత్కందేప్రాణాయా
మైఃప్రబోధితే ॥ ౩౧౨ ॥ విశ్వార్చిషంమహావహ్నింజ్వలంతంసర్వ
తోముఖం ॥ వైశ్వానరంజగద్యోనింశిఖాతన్విసమీశ్వరం ॥ ౩౧౩ ॥ తా
పయంతంస్వకందేహమాపాదతలమస్తకం ॥ నివాతదీపవత్తస్మిన్దీపితంహ

న్యవాహనం ॥ ౨౯౧ ॥ దృష్ట్వాతస్యశిఖామధ్యేపరమాత్మానమీశ్వరం ॥ నీలతోయదమధ్యస్థంవిద్యుల్లేఖేవభాస్వరం ॥ ౩౧౫॥ నీవారశూకవద్రూపంపీతాభంసర్వకారణం ॥ జ్ఞాత్వావైశ్వానరందేవంసోహమాత్మేతియామతిః ॥ ౩౧౬ ॥ సగుణేషూత్తమంహ్యేతద్ధ్యానంయోగవిదోవిదుః॥ వైశ్వానరత్వంసంప్రాప్యముక్తింతేనైవగచ్ఛతీతి ॥ ౩౧౭ ॥ఉక్తంచకూర్మపురాణే ॥ కృత్వాహృత్పద్మనిలయంశైవాఖ్యంవిశ్వసంభవం ॥ ౩౧౮ ॥ ఆత్మానంసర్వభూతానాంపరస్తాత్తమసస్థితం॥సర్వస్యాధారమవ్యక్తమానందజ్యోతిరవ్యయం ॥ ౩౧౯ ॥ ప్రధానంపురుషాతీతమాకాశమజడంశివం ॥ తదంతస్సర్వభూతానామీశ్వరంవిశ్వరూపిణాం ॥ ౩౨౦ ॥ ధ్యాయేదనాదిమద్వైతమానందాదిగుణాలయం ॥ అనంతంపురుషంబ్రహ్మబ్రహ్మాణంసత్యమవ్యయం ॥ ౩౨౧ ॥ పురాణపురుషంశంభుంధ్యాయేన్ముచ్యేతబంధనాత్ । ఇతి ॥ మహాభారతేశాంతిపర్వణి|అర్జునంప్రతికృష్ణవచనం।అహమాత్మాహిలోకానాంసర్వేషాంపాండునందన॥౨౯౯ ॥తస్మాదాత్మానమేవాగ్రేరుద్రంసంపూజయామ్యహం ॥ యద్యహంనార్చయేయంవైఈశానంభువనేశ్వరం ॥ఆత్మానంనార్చయేత్కశ్చిదితిమేభావితంమనః॥ మయాప్రమాణంహికృతంలోకస్తదనువర్తతే॥ప్రమాణానిచపూజ్యానితతస్తంపూజయామ్యహం ॥ ౩౦౦ ॥ ఇతిసంచింత్యమనసాపురాహంవిశ్వమీశ్వరం ॥ పుత్రార్థమారాధితవానాత్మనాత్మానమాత్మనఇతి ॥ ౩౦౧ ॥ఉదాహృతచతుష్టయేపిఉపాస్యబ్రహ్మణోగుణనిర్ధారణంక్రియతే ॥ తత్ర తావచ్ఛాందోగ్యే ॥ ఏషఆత్మేత్యుపక్రమ్య తదనుఅపహతపాప్మా విరజో విమృత్యుర్విశోకోవిజిఘత్సోపిపాసస్సత్యకామస్సత్యసంకల్ప ఇత్యష్టౌగుణాః । యద్యపిఉభేఅస్మిన్ద్యావాపృథివీ ఇత్యాదినాపూర్వత్ర ద్యావాపృథివ్యాద్యాధారత్వముక్తం । ఉత్తరత్రాపిహృదయనామనిర్వచనం । సత్యశబ్దాక్షరత్రయనిర్వచనం । సత్యాదిగుణాస్సంతి తథాపి

తేషాముపాస్యగుణత్వేన వివక్షానాస్తి । పూర్వత్రాసత్యాల్పత్వాదిశం
కాపరిహారార్థతయాద్యావాపృథివ్యాది సమాధానముక్తం। ఉత్తరత్రో
పాసనాప్రవృత్త్యర్థతయాస్తుత్యర్థముక్తం । ఏతత్సర్వంఛాందోగ్యభా
ష్యాదౌద్రష్టవ్యం । బృహదారణ్యకే । సర్వస్యవశీసర్వస్యేశానస్సర్వ
స్యాధిపతిరితివశిత్వాదిగుణత్రయమేవ॥ సనసాధునాకర్మణాభూయాన్నో
ఏవాసాధునాకనీయానితివిద్వత్ఫలకథనం । ఏషసర్వేశ్వరఏషభూతా
ధిపతిరేషభూతపాలఏషసేతుర్విధరణ ఏషాంలోకానామసంభేదాయే
తితువిద్యావిషయభూతేశ్వరస్తుతిః ॥ఏతదుక్తంవార్తికకారైః॥భూయాం
త్సాధునానేతిహాసస్యఫలముచ్యతే । ఏషసర్వేశ్వరోక్త్యాచయథోక్త
స్యైవసంస్తుతిః ॥ ఇతికైవల్యే ॥ హృత్పుండరీకంవిరజంవిశుద్ధంవిచింత్య
మధ్యఇతి ప్రస్తుత్యవిశదంవిశోకమిత్యారభ్య నీలకంఠం ప్రశాంతమిత్యం
తేన ఏకవింశతిగుణాఆమ్నాతాః ॥ తైత్తిరీయకేతుదహరంవిపాప్మమిత్యా
రభ్య తస్మిన్యదంతస్తదుపాసితవ్యమిత్యంతేనోపాసనాంవిధాయ ఉపా
స్యస్వరూపం కిమిత్యాకాంక్షాయాంయోవేదాదౌస్వరఇత్యాదినాసమ
హేశ్వరఇత్యంతేన ప్రణవప్రకృతి వాచ్యత్వేనచ ప్రస్తుత్యైకస్యనాం
స్వరూపమిత్యాకాంక్షాయాంసహస్రశీర్షమిత్యాదినాసముద్రేంతంవిశ్వ
శంభువమిత్యంతేన పరత్మానంస్తుత్వా తత్సంబంధిత్వేన పద్మకోశప్రతీకా
శమిత్యాదినాసంతతంసిరాభిస్తులంపత్యాకోశ సంనిభమిత్యంతేన హృ
దయపుండరీకమపిపరిచింత్య అథవాతాదృశమాత్మానముపాసకస్తత్వేనవి
చింత్యతత్తాదాత్మ్యమాపన్నస్యస్వస్యసంబంధత్వేనహృదయపుండరీకంస్వ
స్థానేవిద్యమానమేవ పరిచింత్యతన్మధ్యేవైశ్వానరాగ్నిశిఖామధ్యవర్తి
త్వేనతస్యాశ్శిఖాయామధ్యే పరమాత్మావ్యవస్థితఇతి పూర్వోక్తమహేశ్వ
రశబ్దవాచ్యస్య పరమశివస్యోపాస్యభూతస్య ఋతం సత్యమిత్యాదినా
విశ్వరూపాయవైనమఇత్యంతేనాష్టౌగుణాఆమ్నాతాః । ఇదానీముపా

సన్యాసప్రకారోలిఖ్యతే । తత్రాప్యధికారీ ప్రదర్శ్యతే॥ అథయద్యజ్ఞఇత్యా
చక్షతే బ్రహ్మచర్యమేవతదితిత్యాదినాఛాందోగ్యే బ్రహ్మచర్యాది సాధన
సంపన్నః అధికారీప్రతీయతే ॥ బ్రహ్మచర్యంస్త్రీవిషయతృష్ణాత్యాగః కైవ
ల్యోపనిషది శ్రద్ధాభక్తిధ్యానయోగాదవేహీతి శ్రద్ధాదికమధికారివిశేష
ణముక్తం । తత్రశ్రద్ధానామగురూపదిష్టేఽర్థేవిశ్వాసః । భక్తిస్సర్వదా
తస్మిన్నేవార్థేతాత్పర్యం ॥ తస్మిన్నేవార్థేవిజాతీయప్రత్యయతిర
స్కారపూర్వకస్సజాతీయప్రత్యయప్రవాహోధ్యానం । యోగఃవివిక్త
దేశేచసుఖాసనస్థశ్శుచిస్సమగ్రీవశిరః । అత్యాశ్రమస్థస్సకలేంద్రియాణిని
రుధ్య భక్త్యాస్వగురుం ప్రణమ్యేతివక్ష్యమాణఃవివిక్తదేశే ఏకాంతదేశే
చకాలాద్యవ్యాకులకాలేసుఖాసనస్థస్సుశుచిర్బహిరంతశ్శౌచవాన్ సమ
గ్రీవశిరశ్శరీర స్సమాగ్రీవాచశిరశ్చ శరీరంచయస్యసఃసమగ్రీవశిరశ్శరీ
రఃఋజుకాయః పద్మకాద్యాసనస్థఇత్యర్థః ।. అత్యాశ్రమస్థః అత్యధికః
బ్రహ్మచారిగృహివానప్రస్థకుటీచకబహూదకహంసాద్యాశ్రమాస్తా
న్ప్రత్యధికః అత్యాశ్రమఃపరమహంసలక్షణః తస్మింస్తిష్ఠతీత్యత్యాశ్రమ
స్థః । యద్వాఅత్యాశ్రమశబ్దేనవిభూతిధారణరూపంవ్రతముచ్యతే । త
న్నిష్ఠఃఅత్యాశ్రమస్థః । తదుక్తంసూతసంహితాయాం । అథవాథర్వణశ్రై
మంత్రైర్గృహీత్వాభస్మపాండురం।సర్వాంగోద్ధూళనంయత్తద్వ్రతం
ప్రోక్తంమనీషిభిః । ఏతద్వేదశిరోనిష్ఠాఃప్రాహుఃపాశుపతంమునే । కేచి
చ్ఛిరోవ్రతంప్రాహుఃకేచిదత్యాశ్రమంవిదురితి । సకలేంద్రియాణినిఖి
లానిసమనస్కానిజ్ఞానకర్మేంద్రియాణినిరుధ్యస్వస్వప్రచారేభ్యోవి
రుధ్యభక్త్యాదేవవద్దేవాధిక్యాద్వాగురుంస్వస్యబ్రహ్మవిద్యోపదేష్టారం.
ప్రణమ్యప్రకర్షేణనత్వాఅనేనగురునమస్కారోఽపిఅధికారివిశేషణము
క్తం ॥ యద్యప్యస్యాంకైవల్యోపనిషదినకర్మణేత్యారభ్యపరామృతా
త్పరిముచ్యంతిసర్వఇత్యంతేనసన్యాసోఽపిసాధనమితిప్రతీయతే ॥ ఏవం

తైత్తిరీయకేపినకర్మణేత్యాది మంత్రద్వయమస్తి । తథాపి వేదాంతవి
జ్ఞానసునిశ్చితార్థా ఇతియతీనాంవిశేషణాత్ । నిర్గుణవిద్యాభిప్రా
యముభయత్రమంత్రద్వయం అతఏతఉభయత్రత్యాగేనైకేఅమృతత్వ
మానశురితి ప్రకృతదహరవిద్యాధికార్యపేక్షయా అన్యఏవతాదృశని
ర్గుణబ్రహ్మవిద్యార్థమేవ । ఇయందహరవిద్యాప్రవృత్తా అతఏవా
స్యాముపనిషదిధ్యాత్వామునిర్గచ్ఛతిభూతయోనింసమస్తసాక్షింతమ
సఃపరస్తాదితిఉత్తరత్రఫలంవక్ష్యతి ఉక్తంచసూతసంహితాయాం । కైవ
ల్యోపబృంహకాధ్యాయే । అస్తితత్త్వంపరంసాక్షాచ్ఛివరుద్రాది
సంజ్ఞికం । తదవశ్యంమహాయాసాద్వేదితవ్యంముముక్షుభిః । ఇత్యు
పక్రమ్యబ్రహ్మదృశ్యైశరీరేస్మిన్నంతకాలేపరస్యతు । అజ్ఞానార్థస్య
తేసర్వేముచ్యంతేహిపరామృతాత్ ఇత్యంతేన । అస్యగ్రంథస్య
తాత్పర్యదీపికాయాం । నిర్గుణబ్రహ్మవిద్యాపరత్వేనవ్యాఖ్యానం
కృతం । ముచ్యంతేహిపరామృతాదిత్యనంతరమిదముపబృంహకవచ
నం సగుణవిద్యాధికారివిషయం । అతోవిద్యాభిసిద్ధ్యర్థంముముక్షు
ర్మతిమత్తమః । వివిక్తదేశమాశ్రిత్యసుఖాసీనోమహాశుచిః । సమగ్రీవ
శిరఃకాయస్సితభస్మావకుంఠనః । ఇంద్రియాణిసమస్తానినిరుధ్యస్వరపుం
గవః । ప్రణమ్యస్వగురుంభక్త్యేత్యంతం ॥ తైత్తిరీయకేతు । అణోరణీయా
న్మహతోమహీయానాత్మాగుహాయాంనిహితోస్యజంతోః । తమక్రతుం
పశ్యతివీతశోకోధాతుఃప్రసాదాన్మహిమానమీశమిత్యనువాకాదౌపఠితే
మంత్రేధాతుఃపరమేశ్వరస్యప్రసాదాదనుగృహీత్తమేవఅక్రతుంసంక
ల్పరహితంఅతఏవపరమానందభరితం మహిమానంలయవృద్ధిరహితంఏవం
భూతమీశానంమహేశ్వరంవీతశోకస్సన్ పశ్యతిసాక్షాత్కరోతితాదృశ
సాక్షాత్కారార్థీముముక్షురధికారీఫలమప్యాత్మశోకనివర్తకసాక్షా
త్కారఏవేతిప్రతీయతే । నకేవలమస్యమంత్రస్యఈశపరఘటితత్వాత్స

రమేశ్వరస్యాపరత్వంకింతుశివరాఘవసంవాదే త్రిపుండ్రధారణాంగభస్మ
సంపాదనేశ్శైవేకర్మణివినియుక్తత్వాచ్చ ఏవంయోదేవానాంప్రథమంపుర
స్తాద్విశ్వాధికోరుద్రో మహర్షిరితిమధ్యే రుద్రశబ్దేనపరామృష్టత్వాచ్చ
పరమేశ్వరజ్ఞానరూపపదార్థమేవప్రవృత్తిఃముముక్షురేవాధికారీయ
ద్వాయో దేవానామిత్యారభ్యసంయునక్తిత్యంతోమంత్రః ఫలాధికారిసమ
ర్పణపరః । తథాహిమహర్షిఃమహాద్రష్టాయస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిత్ । అ
శేషవిషయామోఘశుద్ధబుద్ధివిజృంభణఇత్యాదిశ్రుతిస్మృతిప్రతిపన్నాశేష
విషయబోధసమృద్ధఃవిశ్వస్మాత్ చిదచిదాత్మకప్రపంచాదధికః కృత్స్నస్య
పశుపాశవర్గస్యనియంతృత్వాద్రుద్రోముక్తానాంసంసారదుఃఖస్యద్రావ
కః దేవానాంమధ్యే ప్రథమంహిరణ్యగర్భంపురస్తాత్కల్పాదౌస్వసం
కల్పేనస్వస్మాజ్జాయమానంకరుణాపరిపూర్ణయాసకలభువనసృష్టిసామ
ర్థ్యవితరణవిచక్షణయా ఆజ్ఞాదృష్ట్యాఅపశ్యత్ ।సదేవఅస్మాంచ్ఛుభయా
పరమానందప్రాప్తికారిణ్యాస్మృత్యాలంబేసర్వగ్రంథీనాం విప్రమోక్షఇతి
శ్రుతి ప్రసిద్ధయా స్వవిషయయాస్మృత్యాసంయోజయత్వితియస్మాత్పర
మిత్యుత్తరమంత్రోఽపి శివపరఏవ అతఏవాశ్వలాయనస్మరణం । యస్మాత్ప
రతరంనాస్తినాపరంచపరాత్మనః ॥ నజ్యాయోఽస్తినచాణీయాన్నమస్తస్మైస్వ
యంభువే ॥ యేనేదమఖిలంపూర్ణంయస్మాయామూర్తయస్మృతాః ॥త
స్మైశివాయమహతేనమస్సూక్ష్మాక్షరాత్మనే ॥ ఇతి ॥ యదివేదాంతవిజ్ఞా
నసునిశ్చితార్థాఇత్యయమేవమంత్రఃదహరంవిపాప్మమితి విధాయకమం
త్రాదవ్యవహితః అధికారిఫలసమర్పకఇతిఆగ్రహః ।తదా వేదాంతవిజ్ఞా
నైత్యత్రవిజ్ఞానశబ్దేనపరోక్షజ్ఞానంసన్యాసయోగాదితిసన్యాసశబ్దేనకర్మఫ
లన్యాసఃయతయోయతనశీలాఃఅపరోక్షజ్ఞానార్థందహరవిద్యాయాంయ
త్నఃకుర్వంతఃపరామృతాదుపాస్యసాక్షాత్కారాత్పరిముచ్యంతీతివ్యా
ఖ్యేయం ।తద్వాచసత్యవాదీధర్మాద్యనుష్ఠానపరఃబాహ్యవిషయతృష్ణార

హితః బ్రహ్మాదన్యానానుపాస్యవిషయే శ్రద్ధాభక్తియుక్తః ఏకాంతప్రియః శు
చిః మోగరసికః నిగృహీతబాహ్యాంతఃకరణః సంక్షాలితకామక్రోధాదిమ
లః కర్మఫలత్యాగీ ఉపాస్యసాక్షాత్కారపర్యంతం దహరవిద్యాయామయ
నశీలః ముముక్షుః గురుభక్తః అధికారీత్యుక్తో భవతి । ఏవంచ తాదృశాధి
కారీ పునస్థ్సానాపన్నస్వశరీరస్య మధ్యవిద్యమానం ద్వారపాలాదియుక్తత్వే
న వేశ్మస్థానీయం హృదయపుండరీకం విరజముపాసకాంతఃకరణస్యవిష
యవైతృష్ణ్యేన తదుపభోగజనితకాలుష్యరాహిత్యాత్ । నిష్కలతదాధా
రత్వాత్ పుండరీకమపి విరజం అత ఏవ తైత్తిరీయకే దహరం విపాప్మం పరవే
శ్మభూతం హృత్పుండరీకం పురమధ్యస్థగ్ మిత్యుక్తం ॥ దహరం స్వల్పపరిమా
ణం విపాప్మం విగతపాపం సర్వదురితరహితం పరవేశ్మభూతం పరవే
శ్మ రాజభవనాదితద్భావమాపన్నం ఉపాసకానుగ్రహాయ నిర్మితం । అన
వద్యం వేశ్మపుండరీకసదృశం పుండరీకాఖ్యం వా హృదయం
కైవల్యోపనిషది విరజం విశుద్ధం విచింత్యేతి విద్యమానత్వాత్ । అత్రా
ప్యేవంభూతం విచింత్య తత్రాపి దహరం గగనం విశోకస్తత్రాపి తథార
హారేపి తస్మిన్స్థానే తదా దహరాంతర్గతత్వాద్గగనం గగనసంజ్ఞం అ
వ్యాకృతాకాశం మాయాశబలితం బ్రహ్మ సర్వస్థూలసూక్ష్మకార్యసమష్టి
భూతసూత్రాత్మనోపి కారణభూతం విశోకః తత్ర ప్రతిష్ఠానాం దుఃఖాభా
వాత్తస్య శోకరాహిత్యాత్ తస్మిన్యదంతస్తముపాసితవ్యం తస్మిన్నవ్యాకృతా
కాశే యన్నిరుపాధికం తత్త్వం తస్యావ్యాకృతస్య విశిష్టవేషేణాధ్యస్తత్వా
త్తస్యాపి సత్తాస్ఫూర్తిప్రదత్వేన తదంతస్తత్సారభూతతయా విద్యమానం త
దుపాసితవ్యం । ఉక్తం చాన్యత్ర కస్మిన్నుఖల్వాకాశ ఓతశ్చ ప్రోతశ్చేతి గార్గి
ప్రశ్నానంతరం ఏతద్వైతదక్షరం గార్గితి యాజ్ఞవల్క్యేన అక్షరశబ్దవా
చ్యం బ్రహ్మేతి యద్వాత్తథాపి దహరం గగనం విశోక ఇతి దహరశబ్దవా
చ్యం ఛాందోగ్యోక్తరీత్యా ముఖ్యబ్రహ్మైవ తస్మిన్యదంతస్తదుపాసితవ్యమి

తితస్మిన్బ్రహ్మణ్యుపాసకానుగ్రహార్థంఅతిసూక్ష్మతయాఽదృశ్యమానంబు
తం సత్యంపరంబ్రహ్మేత్యాదినాచవక్ష్యమాణంపరమేశ్వరస్యలీలావిగ్రహ
రూపముపాసితవ్యమితి॥ ఏవంచ ఉపాసకః అహంనారాయణఇతిస్వా
త్మానంనారాయణాత్మతయావిభావ్యతస్య హృదయేపరమేశ్వరంధ్యాయే
దితియద్వాఉపాసకః స్వస్యహృదయేసహస్రశీర్షం దేవమిత్యాద్యుక్త
ప్రకారేణనారాయణంధ్యాత్వా సోహమితిపరిచింత్యస్వాభిన్నత్వేనో
పాస్యస్యనారాయణస్యహృదయే పరశివంధ్యాయేత్ । ననునారాయ
ణాభిన్నత్వేనపరమేశ్వరంపరిచింత్య స్వస్యహృదయేతాదృశపరమేశ్వరప
రోపాస్యోస్తునచపరమేశ్వరస్య నారాయణాత్మత్వంవిరోధోనసంభవతీ
తివాచ్యం/ విరోధస్యైవాభావాత్ । తథాహికస్మిన్నంశేవిరోధః। కింపరత
త్వాంశేవిరోధః।సర్వాత్మత్వేవా।విశ్వాధికత్వాంశేవా।సర్వకారణత్వా
ద్యంశేవా । లీలావిగ్రహమూర్త్యంశేవా।నతావదాద్యః । అద్వితీయప
రిపూర్ణపరమానందస్వప్రకాశప్రత్యగభిన్నః పరమాత్మాఏకఏవేతిమతే
జీవస్యాపిపరమాత్మత్వంకాలత్రయేపివిద్యతఇతితత్వమస్యాదిశ్రుత్యుక్తేః
నారాయణపరంబ్రహ్మతత్వంనారాయణఃపరఇతిశ్రుతేశ్చ।నాపిద్వితీయః।
సహస్రశీర్షంవిశ్వాక్షంవిశ్వంవిశ్వాత్మానం సర్వంవ్యాప్యనారాయణ
స్థితఇత్యాదినాసర్వాత్మత్వప్రతీతేః । సర్వాననశిరోగ్రీవస్సర్వభూత
గుహాశయః । సర్వవ్యాపీచభగవాంస్తస్మాత్సర్వగతశ్శివఇతిసహస్రశీ
ర్షాఃపురుషస్సహస్రాక్షస్సహస్రపాదితి సర్వతఃపాణిపాదంతత్సర్వ
తోక్షిశిరోముఖం ।సర్వతశ్శ్రుతిమల్లోకేసర్వమావృత్యతిష్ఠతీత్యాదిమం
త్రోపనిషదాదౌయథాశివస్య సర్వాత్మత్వంవర్ణితం । ఏవంనారాయ
ణస్యాపితత్సిద్ధం । నాపితృతీయః । విశ్వాధికోరుద్రఇతివత్ విశ్వతః ప
రమంనిత్యమితివిశ్వాపేక్షయా ప్రకృష్టత్వశ్రవణాత్ । నాపితురీయః ।
యథాథర్వశిఖాథర్వశిరశ్శ్వేతాశ్వతరోపనిషదాదౌ సదాశివస్యసర్వ

కారణత్వసర్వాన్తర్యామిత్వసర్వోపసంహర్తృత్వాదికం ప్రతిపా
దితమేవం నారాయణస్యాపి నారాయణసుబాలాత్మప్రబోధోపనిషదా
దౌతస్ప్రతీతేః । నాపిపంచమః । బ్రహ్మవిష్ణురుద్రాణాం త్రయాణామపి
మూర్తీనామభేదస్యతాపనీయే అకారం బ్రహ్మాణం నాభౌ ఉకారం విష్ణుం
హృదయే మకారం రుద్రం భ్రూమధ్య ఇతిచ ప్రస్తుత్య తథా బ్రహ్మాణమేవవి
ష్ణుమేవ రుద్రమేవ విభక్తాంస్త్రీనేవావిభక్తాంస్త్రీనేవలింగరూపానేవచ
సంపూజ్యేతి మూర్తిత్రయాత్మనః నాభ్యాదౌ పూజాయా విహితత్వాత్
యథామూర్తిత్రయాత్మకత్వమేవమేవం హృదయే ఉపాస్యం విష్ణుశివాత్మ
కస్తు న విభక్తాంస్త్రీనేవావిభక్తాంస్త్రీనేవేతి వచనస్య విద్యమానత్వాత్త్రి
బ్రహ్మవిష్ణురుద్రలీలామూర్తిత్రయాత్మకమేకముపాస్యం సంభవతి। వ్యాఖ్యా
తంచ భాష్యకారేణైవ తత్ర శివనారాయణమూర్త్యాత్మకముపాస్యం ప్ర
తీయతే। నైవం । అత్ర శివశబ్దేన యోగరూఢ్యా నిరవధికపరమానందస్వరూ
పః పరమశివ ఉచ్యతే । అచ్యుతశబ్దేనాపి కాలత్రయేపి చ్యుతిరహితః పరమా
త్మా నారాయణ ఉచ్యతే । ఏవం చ ఉభయోస్తత్వాంశే భేదోస్తు న తు లీలావి
గ్రహాంశే । నను కృష్ణపింగళమితి పదస్య ఉపాస్యస్వరూపసమర్పకమంత్రే
విద్యమానత్వాత్ శంకరనారాయణాత్మకం లీలావిగ్రహరూపమేవాస్తు।
కృష్ణపింగళశబ్దేన అర్ధనారీశ్వరరూపమేవోచ్యతే। పూర్వోక్తరూపం।నను
అత్ర పురుషం కృష్ణపింగళమితి గౌరీవామభాగాత్మకార్ధనారీశ్వరమూ
ర్త్యా యథా ప్రమాణమిదమేవ నారాయణవామభాగాత్మకశంకరనారాయ
ణాత్మకమూర్తౌ ప్రమాణం । తథాచ కృష్ణా చ కృష్ణశ్చ కృష్ణౌ పింగళశబ్దేన పిం
గళవర్ణవిశిష్టశ్శివ ఉచ్యతే। ఏవం చ పరమేశ్వరస్య దేహపరిగ్రహదశాయాం
దేహే విష్ణ్వాత్మకశ్యామలవర్ణవామభాగయుక్తా శివాత్మక పింగళవర్ణద
క్షిణభాగయుక్తా చ ఏకా మూర్తిస్సైవ హృదయే ధ్యేయా। ప్రకృతైవ న త్విహ పరమే
శ్వరస్య భిన్నా చతుర్ధా విః యోగసారే। భోగే భవాన్పురుషో విష్ణుః

ప్యేవశాలీసను రేచమగాః। ఇత్యాగమికోపదేశాత్। ఉమాయాసహరిస్సా
క్షాద్యోహరిస్సాశివాఽవ్యూతేత్యాదివచనాత్। ప్రకృతిస్త్వంపుమాన్రుద్ర
స్త్వయితద్వీర్యమాస్థితం। త్వన్నాభిపంకజాజ్జాతఃపంచవక్త్రఃపితా
మహాఇతి బ్రహ్మాండపురాణే నావయోర్విద్యతేభేదోమచ్ఛక్తిస్త్వంనసం
శయః। త్వంచంద్రమాఅహంసూర్యశ్శర్వరీత్వమహందివమిత్యాదిత్య
పురాణేచవిష్ణోశ్శివశక్తిత్వవ్యపదేశాత్ కూర్మవాసిష్ఠలైంగ్యాదిత్య పు
రాణాదిషు శివనారాయణయోర్భర్తృభార్యాభావేన దేవదారువనప్ర
వేశవర్ణనాత్। తత్ప్రకరణేయాతస్యపార్శ్వగాబాలాసాపార్వత్యం
బుజోహరిరిత్యాద్యుక్తేశ్చ। ఆదిత్యపురాణఏవ। యాఉమాసాస్వయంవి
ష్ణుర్యోవిష్ణుస్సహిచంద్రమాః। యేనమస్యంతిగోవిందంతేనమస్యంతిశం
కరం। యేఽర్చయంతిహరింభక్త్యాతేఽర్చయంతివృషధ్వజం। యేద్విషం
తివిరూపాక్షం తేద్విషంతిజనార్దనం। యేరుద్రంనాభిజానంతితేనజానం
తికేశవం। ఇతిదేవాత్మకవిష్ణుభేదః శివస్యాసిద్ధఇతిచేత్ అత్యల్పమిదము
చ్యతే। తత్రైవాదిత్యపురాణే। సర్వదేవాత్మకోరుద్రస్సర్వేదేవాశ్శి
వాత్మకాః। రుద్రస్యదక్షిణేపార్శ్వేరవిర్బ్రహ్మాత్రయోఽగ్నయః। వామపా
ర్శ్వేమహాదేవీవిష్ణుస్సోమఃపతృత్రయం। ఇతి। సర్వదేవాత్మకత్వాచ్ఛి
వస్య ఇయంపృథివీసర్వేషాంభూతానాం మధ్వస్యైపృథివ్యైసర్వా
ణిభూతానిమధుఇత్యాదినాసర్వస్య సర్వాత్మత్వోక్తి పురస్సరంసర్వే
షాంపరమాత్మపర్యవసానముక్తం। మధుబ్రాహ్మణేతస్మాదతోఽస్యస్వరూ
పంఅర్ధనారీశ్వరాత్మకమేవ॥ ప్రకృతేఊర్ధ్వరేతంవిరూపాక్షమితివిశేష
ణద్వయాత్ శ్రుత్యంతరగతోమాసహాయత్వాదిగుణోపసంహారాచ్చ।
కించాయంమంత్రః భట్టభాస్కరేణాప్యేవమేవవ్యాఖ్యాతః। నన్వేతే
ప్రకారాభాష్యకారేణనప్రదర్శితాః। నతత్రతత్రప్రదర్శితాఏవ। కింప
రశివస్యధ్యేయత్వ[illegible]మేవనప్రదర్శితం। ఉత్కృష్టహరవిద్యావిషయత్వం। అ

థవాలీలావిగ్రహరూపం।ఉమాసహాయాదిరూపంవా।బ్రహ్మవిష్ణ్వాద్యపా
స్యత్వంవా।నతావదాద్యః।తదుపపత్తైరి త్యేవఆదిషూత్తరేషూపాస్యత్వం
పరమేశ్వరత్వంప్రదర్శితం।తత్రహ్యుపాసకస్యవిద్యావిషయసంశయ
ప్రదర్శనవేళాయాంకిమయంప్రతిబింబాత్మాహ్యధికరణేనిర్దిశ్యతే।అ
తఏవాత్మాఇంద్రియస్యఅధిష్ఠాతా అథభోక్తాఅథవాఈశ్వర ఇతిపరమ
శివవాచకఈశ్వరశబ్దఏవప్రయుక్తః। అస్మిన్నేవసూత్రేఅతఉపపత్తైరు
తరఃపరమేశ్వర ఇతితద్వాచకశబ్దఏవోక్తః। ఏవమనేకాసుసగుణవిద్యా
సునిర్గుణవిద్యాసుపరశివఏవవిషయఇతి పరమేశ్వరశబ్దఏవతత్రతత్ర
ప్రయుక్తః।నాపిద్వితీయః। దహరఉత్తరేభ్య ఇత్యత్రైవఅధికరణేసభూ
తాకాశః అథవిజ్ఞానాత్మా అథపరమాత్మేతిసంశయదశాయాంపరమాత్మేతి
ప్రదర్శ్యఉత్తరత్రపరమాత్మపదంవిజ్ఞాయఅతఉత్తరంబ్రూమః॥ పరమే
శ్వరఏవదహరాకాశోభవితుమర్హతీతిపరమేశ్వరశబ్దఃప్రయుక్తః।పరమా
త్మశబ్దప్రయోగస్తుదేవతాంతరసాధారణస్యాత్ కించఉమాసహాయంపర
మేశ్వరమితిదహరవిద్యాగతపరమశబ్దవిషయ ఉమాసహాయశబ్దసామానా
ధికరణ్యాచ్చతచ్ఛబ్దస్యతద్విషయత్వంనిశ్చీయతే।నచఉమాసహాయత్వా
దిగుణోపసంహారవ్యవహారోభాష్యకారేణనకృత ఇతివాచ్యం॥సత్యకామ
త్వాదిగుణోపసంహారేపిభాష్యే అథయదిదమస్మిన్బ్రహ్మపురేదహరంపుం
డరీకంవేశ్మదహరోస్మిన్నంతరాకాశస్తస్మిన్యదంతస్తదన్వేష్టవ్యమితి గ్రం
థవ్యాఖ్యానావసరే తాత్పర్యార్థకథనపరంభాష్యంశ్రుణుత। తత్రయ
ద్బ్రహ్మపుండరీకాంతస్థస్యాఖస్యాల్పత్వాత్తత్స్థమల్పతరంస్యాదితితదసన్ని
హితంపుండరీకవేశ్మగతం పుండరీకాదల్పతరంమత్వావాచామదహరో
స్మిన్నంతరాకాశఇతి।కింతర్హిపుండరీకమల్పంతదనువిధాయితత్స్థమంతః
కరణంపుండరీకాకాశపరిచ్ఛిన్నంతస్మిన్విశుద్ధేసంహృతకరణానాంయో
గినాంస్వచ్ఛఇవఉదకేప్రతిబింబరూపమాదర్శఇవశుద్ధేస్వచ్ఛంవిజ్ఞాన

స్వరూపావభాసం తావన్మాత్రం బ్రహ్మోపలభ్యత ఇతి దహరోఽస్మిన్నంతరా
కాశ ఇత్యవోచత్ అంతఃకరణోపాధినిమిత్తమితి। ఏవంచోపాసనార్థం ప్ర
వృత్తస్యోత్తమాధికారిణః దహరం పుండరీకం వేశ్మ దహరోఽస్మిన్నంతరాకా
శ ఇతి వాక్యార్థజ్ఞానవేళాయామేవ ఉపాస్య సాక్షాత్కార ఇతి ప్రకృత
సత్యకామత్వాది గుణోపసంహారేఽప్యనాదరః। మధ్యమాధికారిణాం తు
సత్యకామత్వాదిగుణాః వశిత్వాదిగుణాః శాఖాంతరీయోపాసనీయత్వా
దిగుణాశ్చ ఉపసంహర్తవ్యా ఏవ యథోక్తగుణవిశిష్టతయా ఉపాసనా
యాం కృతాయామంత్యకాల ఏవ ఉపాస్యగుణబ్రహ్మసాక్షాత్కారశ్చ
ప్రప్రామాణ్యాద్భవతీతి గుణోపసంహారో న్యాయ్యో దర్శితః। నాపి తృ
తీయః॥ అంతస్తద్ధర్మోపదేశాదిత్యధికరణే లోకకామేశితృత్వమపి ని
రంకుశం శ్రూయమాణం పరమేశ్వరం గమయతి। యత్రాకం హిరణ్యశ్మశ్రు
త్వాదిరూపశ్రవణం పరమేశ్వరేణోపపద్యత ఇతి అత్ర బ్రూమః। స్యాత్పరమే
శ్వరస్యాపి ఇచ్ఛావశాన్మాయామయం రూపం సాధకానుగ్రహార్థం మా
యా హ్యేషా మయా సృష్టా యన్మాం పశ్యతి నారద। సర్వభూతగుణైర్యుక్తం
మైవం మాం జ్ఞాతుమర్హసీతి। అపి చ యత్ర నిరస్తసర్వవిశేషం పారమేశ్వ
రం రూపం ఉపదిశ్యతే భవతి తత్ర శాస్త్రం అశబ్దమస్పర్శమరూపమ
వ్యయమిత్యాది సర్వకారణత్వాల్ వికారధర్మైరపి కైశ్చిద్విశిష్టః పరమే
శ్వర ఉపాస్యత్వేన నిర్దిశ్యతే। సర్వకర్మా సర్వకామః సర్వగంధః స
ర్వరస ఇత్యాదినా। తథా హిరణ్యశ్మశ్రుత్వాది నిర్దేశోఽపి భవిష్యతీతి
ఏవం వైశ్వానరాధికరణే అభివ్యక్తేరిత్యాశ్మరథ్య ఇతి సూత్రస్య భాష్యం అ
తిమాత్రస్యాపి పరమేశ్వరస్య ప్రాదేశమాత్రత్వమభివ్యక్తినిమిత్తం స్యాల్ అ
భివ్యజ్యతే కిల ప్రాదేశమాత్రపరిమాణః పరమేశ్వర ఉపాసకానాం కృతే
ప్రదేశేషు వా హృదయాదిస్థానేషు విశేషాదభివ్యజ్యతే॥ అతః పరమే
శ్వరేఽపి ప్రాదేశమాత్రశ్రుతిరభివ్యక్తేరుపపద్యత ఇత్యాశ్మరథ్యాచార్యో మ

న్యత ఇతి॥నాపి చతుర్థః । పరమశివపర్యంకనిలయామితి మహామాయే వి
శ్వం(భమసిహిపరబ్రహ్మణః పిహీషీ తిభవాన్యైభవాయాపిమ్మా। తేచపిత్రే।
మృడాన్యై మృడాయాప్యఘఘ్నే జని ఘ్నే॥శివాన్యైశివాంగాయకుర్మః
శివాయై శివాయాంబికాయైనమస్త్ర్యంబకాయేతి సౌందర్యలహరీభుజం
గాదౌ ఉమాసహాయమూర్తేః ప్రదర్శితత్వాత్ । ఏవమర్ధనారీశ్వర
మూర్తిరపిప్రదర్శితా।ప్రనాళప్రవాహప్రభాశోణమర్ధం మరుత్వన్మణిశ్రీ
మహశ్యామమర్థం॥గుణస్యూత మేకంవపుశ్శైవమంత స్స్మరామి స్మరాపత్తి
సంపత్తిహేతుమితి ॥ నాపిపంచమః । శివశ్శక్త్యాయుక్తో యదిభవతుశక్తః
ప్రభవితుం నచే దేవం దేవో నఖలుకుశలస్స్పందితుమపి ॥ అతస్త్వామారా
ధ్యాం హరిహరవిరించాదిభిరపీతిపిష్ణ్వాద్యుపాస్యత్వం శివస్యోక్తం॥ననుశక్తి
భూతాయా దేవ్యాఏవవిష్ణ్వాద్యుపాస్యత్వం ప్రతీయతే॥అత్రనతుశివస్యే
తిచేత్ ॥అయంన్యాయః న్యాయవద్భిరుపహసనీయః శ్వర్ధస్తేనైవ దత్తంనను
త్వయాదత్తమితియద్వత్ ॥ తనీయాంసంపాంసుంతవచరణపంకేరుహభ
వంవిరించిస్సంచిన్వన్విరచయతిలోకానవికలం। వహత్యేనంశౌరిః కథమ
పిసహస్రేణశిరసాంహరస్సంక్షుద్యైనంభజతిభసితోద్ధూళనవిధిం । ఇతి
తత్రైవ॥విరించాదిభిఃపంచభిర్లోకపాలైః సమూఢో మహానందపీఠేనిష
ణ్ణం॥ధనుర్బాణపాశాంకుశప్రోతహస్తం మహస్త్రైపురంశంకరాద్వైత
మవ్యాత్ ఇతి॥త్వదున్మేషలీలానుబద్ధాధికారాన్ విరించాదికాంస్త్వద్గుణాం
భోధిబిందూన్ ॥ భజంతస్తితీర్షంతిసంసారసింధుం శివేతావకీయాస్తుకిం
వాభవేయః ఇతి ॥ దేవీభుజంగే అనాద్యంతమాద్యంపరంతత్వమర్థం చి
దాకారమేకంతురీయంత్వమేవం । హరిబ్రహ్మామృగ్యంపరబ్రహ్మరూపంమ
నోవాగతీతంమహశ్శైవమీడే ॥ ఇతిశివభుజంగమేవ । నాపిషష్ఠః। హరి
స్త్వామారాధ్యప్రణతజనసౌభాగ్యజననీంపురానారీభూత్వాపురరిపుమ
పిక్షోభమనయన్నితి సౌందర్యలహర్యామేవోక్తంనమ్మబ్రహ్మవిద్యార్థి

నః సన్యాసోపిశమదమాదివత్సాధనమితిభాష్యకారేణసర్వత్రప్రదర్శితం
ఉపదేశపంచకేపి । వేదోనిత్యమధీయతాంతదుదితంకర్మస్వనుష్ఠీయ
తాంతేనేశస్యవిధీయతామపచితిః కామ్యేమతిస్త్యజ్యతాం । ఇత్యాదినా
ముముక్షోర్ధర్మమార్గస్వాధ్యాయసంసారదోషదర్శనానంతరంశాంత్యాదిః
పరిచీయతాందృఢతరంకర్మానుసంత్యజ్యతామితిసన్యాసోపిబ్రహ్మ
విద్యాసాధనత్వేనదర్శితః । సత్యంనిర్గుణబ్రహ్మవిద్యాసాధనత్వే
నైవసన్యాసః ప్రదర్శితఃఉత్తమాధికారిణంప్రతి ॥ అతఏవోపదేశపంచక
గ్రంథస్యాంతేప్రాక్కర్మప్రవిలాప్యతాంచితిబలాన్నాప్యుత్తరైఃశ్లిష్య
తాంప్రారబ్ధంత్విహభుజ్యతామథపరబ్రహ్మాత్మనాస్థీయతామిత్యుత్తమాధి
కార్యేవోపసంహృతః మధ్యమాధికారిణంప్రతితుకర్మసహితమేవ
జ్ఞానందర్శితం అయంన్యాయరత్నమాలికాయాంకింమోక్షతరోర్బీజంస
మ్యగ్జ్ఞానంక్రియాసహితంఇతిదానంప్రియవాక్యహితంజ్ఞానమగర్వం
క్షమాయుతంశౌర్యం॥విత్తంత్యాగసమేతందుర్లభమేతచ్చతుర్భద్రమి
తి॥ మధ్యమాధికారివిషయమేవోపసంహృతం । కించఅగ్నిహోత్రా
దితుతత్కార్యాయైవ తద్దర్శనాదిత్యధికరణే । నను అనారభ్యోమోక్షః॥ కథ
మస్యకర్మకార్యత్వముచ్యతే । నైషదోషః ॥ ఆదావుపకారకత్వాత్క
ర్మణఃజ్ఞానేనైవహిప్రాపకం । సత్కర్మప్రాణాథ్యం మోక్షకారణమి
త్యుపచర్యతే । అతఏవచాతిక్రాంతవిషయమేవతత్కార్యైకత్వాభి
ధానం । నహిబ్రహ్మవిదాగామిఅగ్నిహోత్రాదికంభవతి । అనిత్యబ్ర
హ్మత్వప్రతిపత్తేః ॥ శాస్త్రస్యవిషయత్వాత్ సగుణాసువిద్యాసుకర్మ
త్వానతివృత్తేః సంభవత్యాగామ్యగ్నిహోత్రాది । తస్యాపినిరభిసం
ధినఃకార్యాంతరాభావాత్ విద్యాసంగత్యుపపత్తిరితితస్మాత్సర్వంస
మంజసం । దర్శితప్రకారద్వయేపిఆద్యఃప్రకారఃప్రదర్శ్యతే । తస్యాః
శిఖాయామధ్యే పరమాత్మావ్యవస్థితః వర్ణ్యతే పద్మకోశప్రతీకాశమిత్యా

ద్యఃప్రకారస్తథాచ సత్యవాదీధర్మాద్యనుష్ఠానపరఇత్యాద్యారభ్యఏన
చడుపాసకః । అహం నారాయణఇతిస్వాత్మానంనారాయణాత్మతయావిభా
వ్యతస్య హృదయే పరమేశ్వరంధ్యాయేదిత్యంతేన పూర్వగ్రంథేన ప్రద
ర్శితః । తత్రాపినారాయణరూపం సహస్రశీర్షం దేవమిత్యారభ్యప
ద్మకోశమిత్యంతం ప్రాగనేనగ్రంథేనవర్ణితం । అనంతరం పద్మకోశప్ర
తీకాశమిత్యారభ్యపరమాత్మావ్యవస్థితఇత్యంతేన గ్రంథేనహృదయాదికం
ప్రదర్శితం ॥ అనంతరంపరమేశ్వరస్వరూపం ఋతంసత్యమిత్యుత్తరాను
వాకేప్రదర్శితం । తథాహి ।సహస్రశీర్షం దేవమిత్యారభ్యసముద్రేం
తం విశ్వశంభువమిత్యంతేన గ్రంథేనసర్వజ్ఞః సర్వేశ్వరోమాయాశ
తార్యభూతఃసర్వప్రత్యగాత్మాసర్వానందకరః సర్వోపసంహర్తా
విశ్వాతీతశ్చ నారాయణఏవంభూతో నారాయణోఽహమితి పరిచింత్యా
నంతరం నారాయణాత్మకస్యస్వశరీరస్యాంతర్నాభేరుపరిద్వాదశాం
గులపరిమితదేశే కమలముకుళాకారమధోముఖసన్నీషద్వికసితంస
మంతాన్నాడీభిర్వ్యాప్తంవిశ్వాత్మనమాయతనభూతమతఏవమహల్లంబి
పరిలంబతేతదేవహృదయమిత్యుచ్యతే ।తస్యపుండరీకస్యమధ్యేసూక్ష్మంసు
షిరమాకాశమస్తి।తస్మిన్నాకాశేసర్వంచేతనాత్మకంజీవవిరాడ్ఢిరణ్యగర్భే
శ్వరాదిపరబ్రహ్మచప్రతిష్ఠితం నిశ్చలంతిష్ఠతితస్యహృదయసుషిరస్యమ
ధ్యే మహానగ్నిర్వైశ్వానరఃజ్వలతి । సర్వతఃప్రసరజ్వాలః సర్వతో
ముఖఃభుక్తస్యాన్నస్యజరయితాజఠరాగ్నిరూపేణ సఫనముఖ్యావైశ్వాన
రూపేణసర్వజ్ఞవహ్నిసామాన్యరూపేణాపాదతలమస్తకం పాదాగ్రప్ర
భృతిశిరఃపర్యంతమాష్ణ్యాకరోతి ॥ఏవంభూతస్యవహ్నేశ్శిఖాహిహృదయే
తిష్ఠతిసాఅణీయోర్ధ్వా అణీయసామూర్ధాన్నా సజలజలదపటలమధ్య
వర్తినీవిద్యుల్లేఖేవదీప్యమానా అభితనుప్రమాణాతప్తకాంచనదీప్తిస్తస్యా
ఽభ్యాపరమాత్మావ్యవస్థితఇత్యంతేనగ్రంథేనయద్వద్వస్తునిరూపితం తత్స

ర్ణం సర్వేషాం శరీరేవిద్యమానమేవేతి శాస్త్రప్రామాణ్యాంనిశ్చీయతే అత్ర ఉపాసనేన ఉపాసనాకాలేహృదయపుండరీకస్యఊర్ధ్వీకరణమవిద్యమానం భావనీయం ॥ ఇతరస్యాసర్వస్యావిద్యమానస్యైవచింతనం । తస్యాశ్శిఖాయామధ్యే పరమాత్మావ్యవస్థిత ఇత్యుక్తం । సపరమాత్మాకీదృగ్భూత ఇత్యపేక్షాయాంప్రణవశబ్దవాచ్యంమాహేశ్వరనామకమిత్యప్యాదావేవోపక్షిప్తం। తస్యపరమాత్మనఃహృదయపుండరీకస్థసుషిరవర్తివహ్నిశిఖాయామధ్యేవర్తినఃఉపాసనార్థముపనిషచ్చతుష్టయేపిఉక్తవిశేషణానాం నిర్గుణ సగుణలీలావిగ్రహమూర్తిపరాణాంక్రమేణార్థోపవర్ణ్యతే॥ఋతం=అవితథస్వభావంసత్యం=కాలత్రయేపిబాధశూన్యంపరంబ్రహ్మపరంబ్రహ్మాఖ్యాహిరణ్యగర్భాదిభ్యః పరంఉత్కృష్టంబ్రహ్మసత్యజ్ఞానానందరూపం పురుషం సర్వపురుషుశేతఇతి పురుషః ॥ అపహతఃపాప్మాధర్మాధర్మాఖ్యోయస్యవిరజః విగతరజః విమృత్యుః మృత్యురహితఃవిశోకః వీతశోకః విజిఘత్సఃవిగతాశనేచ్ఛః అపిపాసః పానేచ్ఛారహితః విశదః నిర్మలః అచింత్యఃప్రకాశ్యత్వేనఅంతఃకరణవృత్త్యవిషయః । అవ్యక్తఃశబ్దాద్యశేషశూన్యః అనంతరూపఃఅనంతంత్రివిధపరిచ్ఛేదరహితంరూపంయస్య శివఃమంగళరూపఃప్రశాంతఃఅవిద్యాతత్కార్యదోషరహితః । అమృతఃఅమరణధర్మకఃఆదిమధ్యాంతవిహీనః । ఉత్పత్తిపరిచ్ఛేదవినాశవర్జితః । ఏకఃద్వితీయవస్తుమాత్రరహితః । విభుఃవ్యాపీ చిదానందఃస్వయంప్రకాశమాననిరతిశయానందఃఅరూపః రూపరహితఃసత్యకామః సత్యాః అవితథాః కామాః బ్రహ్మలోకప్రాప్త్యనంతరంయస్యాయస్యఉపాసకస్యయే యేఇచ్ఛావిషయాఃపిత్రాదిస్త్రీపర్యంకగృహారామాదయః అణిమాదయోవాఅన్యేషామలభ్యాఃయస్యససత్యకామః అతఏవఅథయఇహాత్మానమనువిద్యవ్రజంతీతి ప్రకృతాత్మోపాసనవ్యతిరేకేణఏతాంశ్చసత్యాన్కామానితికామానామపిపృథగుపాసనముక్తసత్యసంకల్పః

కామహేతవః సంకల్పా అపి సత్యా యస్య స సత్యసంకల్పః సర్వస్య విశ్వ
వర్గస్య బ్రహ్మదేవర్షేః । సర్వస్యేశానః ఈశితా చ బ్రహ్మేంద్రప్రభృతీనాం
సర్వస్యాధిపతిః అధిష్ఠాయ పాలయితా స్వతంత్ర ఇత్యర్థః ॥ బ్రహ్మయో
నిః బ్రహ్మణః హిరణ్యగర్భస్య వేదస్య వా యోనిః కారణం పరమేశ్వరః ఉ
త్కృష్టబ్రహ్మాదినియంతా ప్రభుః సర్వక్రియాసమర్థః విశ్వరూపః విశ్వత్వే
న సర్వచేతనాచేతనత్వేన స్థితం రూపం స్వరూపం యస్య స తథా సర్వాత్మే
తి యావత్ । కృష్ణపింగళః దేహపరిజిఘృక్షాయాం స్త్రీపురుషశబలాకారః
పరాశక్త్యవినాభూతో వా । ఉక్తం చ భాష్యకారైః పరాశక్తిమిత్రం నమః పం
చవక్త్రమితి । అథవా కంఠే కృష్ణం లలాటే పింగళం రూపం యస్య ఊర్ధ్వరేతాః
సందీప్తతపస్కః అనేన ధర్మజ్ఞానవైరాగ్యసంపన్నః భస్మోద్ధూళితాంగః
త్రిపుండ్రావళిదీప్తః రుద్రాక్షమాలాభరణః జటామకుటమండితః సర్వ
దా స్వాత్మధ్యానపర ఇత్యుక్తం భవతి । విరూపాక్షః విషమలోచనః విశో
కః దుఃఖసంస్కారరహితః । ఆనందపూర్ణహృదయః స్మేరాననశ్చ ఉమా
సహాయః । ఉమా బ్రహ్మవిద్యా భవానీ సహాయో యస్య స తథా యద్వా ఉ
మా సైవ వామభాగరూపేణ సహాయః యస్యార్ధనారీశ్వరస్య స తథా త్రి
లోచనః త్రీణి లోచనాని సోమసూర్యాగ్నిరూపాణి యస్య నీలకంఠః కా
లకంఠః ప్రశాంతః ప్రసన్నేంద్రియవదనః । నను ప్రశాంతత్వే అవిద్యాత
త్కార్యహీనత్వే కథం వశిత్వాదికం ఏకత్వే వా కథం విశ్వరూపత్వం వి
శదవశిత్వాదౌ కథం సత్యకామత్వాదికం అరూపత్వే వా కథం త్రిలోచ
నత్వాదికం ఉమాసహాయత్వే వా కథమూర్ధ్వరేతస్త్వం విగ్రహపరత్వే వా క
థం విరజస్త్వాదికం । ఇత్యేవమాదివిరోధశంకాపరిహారార్థం అద్భుత
ఇతి విశేషణం । అద్భుతః ఆశ్చర్యకరః మాయాం తు ప్రకృతిం విద్యాన్మా
యినం తు మహేశ్వరమితి । ఏకమేవాద్వితీయమిత్యాదిశ్రుతివశాత్ స్వ
భావ ఏకత్వారూపత్వాదికం మాయావశాద్వశిత్వాదికం చ సర్వముపపద్య

తే। ఉక్తంచసూత్రకారేణ సర్వధర్మోపపత్తేశ్చేతి ఇదమస్యభాష్యం।
చేతనం బ్రహ్మ జగతః కారణం ప్రకృతిశ్చేత్యస్మిన్నవధారితే వేదార్థే పరై
రుపక్షిప్తాన్విలక్షణత్వాదిదోషాన్ పర్యహార్షీదాచార్యః । ఇదానీం పర
పక్షప్రతిషేధప్రధానం ప్రకరణమారిప్సమానః స్వపక్షపరిగ్రహప్రధానం
ప్రకరణముపసంహరతి । యస్మాదస్మిన్ బ్రహ్మణి కారణే పరిగృహ్యమానే
ప్రదర్శితేన ప్రకారేణ సర్వే కారణధర్మా ఉపపద్యంతే । సర్వజ్ఞస్స
ర్వశక్తిం మహామాయాంచ బ్రహ్మేతి తస్మాదనతిశంకనీయమిదమౌపనిష
దం దర్శనమితి । అనంతరం ఫలనిరూపణం క్రియతే । నను ఉపనిషచ్చతు
ష్టయేపి ఏకరూపతయా ఫలం న ప్రతీయతే । తథాహి ఛాందోగ్యే తావత్స
ఖావత్తే ప్రేత్య న స తావదాదిత్యం గచ్ఛతీత్యుపక్రమ్య । శతంచైకాచ
హృదయస్య నాడ్యస్తాసాం మూర్ధానమభినిస్సృతైకా తయోర్ధ్వమా
యన్నమృతత్వమేతీతి ఆదితో ఉపలక్షితార్చిరాదిమార్గద్వారా మూర్ధ
న్యయా నాడ్యా దేహాన్నిర్గమనపురస్సరం బ్రహ్మలోకప్రాప్తిః ఫలం
ప్రతీయతే । బృహదారణ్యకే తు అభయం వై జనక ప్రాప్తోసీతి జీవన్ము
క్తిరేవ ఫలం ప్రతీయతే । తైత్తిరీయకే । స నో దేవశ్శుభయా స్మృత్యా సం
యునక్త్విత్యాదినా జ్ఞానాధిక్యమేవ ఫలం । కైవల్యే తు ధ్యాత్వా మునిర్గచ్ఛ
తి భూతయోనిం సమస్తసాక్షిం తమసః పరస్తాదితి అజ్ఞానాసంస్పృష్టసర్వ
సాక్షిస్వరూపబ్రహ్మప్రాప్తిరూపం విరుద్ధమేవ ధ్యానఫలం ప్రతీయతే ఇతి
చేత్ అత్రోచ్యతే । కైవల్యే తావత్సమస్తసాక్షిం తమసః పరస్తాదిత్యనే
న మాయాసంస్పర్శరహితం కేవలచైతన్యస్వరూపం నిరుపాధికం వస్తు
నోచ్యతే । భూతయోనిశబ్దసామానాధికరణ్యాత్ । కింతర్హి మాయయా
అవశీకృతం వశీకృతమాయా తత్కార్యం సర్వజ్ఞం ఆకాశాదిభూత
భౌతికకారణం సోపాధికమేవ పరమశివస్వరూపం సమర్చిరాదిమార్గేణ గ
త్వా గచ్ఛతి ప్రాప్నోతీతి ఇహలోపి పరమేశ్వర ఏవోపాస్యః । యతః బ్రహ్మ

రుద్రేంద్రాదయః తద్విభూతయఇత్యాహశ్రుతిః ।సబ్రహ్మాసశివస్సేంద్ర
స్సోఽక్షరః పరమస్స్వరాట్ । సఏవవిష్ణుస్సప్రాణస్సకాలోఽగ్నిస్సచంద్ర
మాః ॥సఏవసర్వంయద్భూతంయచ్చభవ్యంసనాతనమితి । అనంతరమ
పినిరుపాధికస్యతస్యైవపరమశివస్య ప్రత్యగాత్మత్వేనజ్ఞానాత్ కైవల్య
ముక్తిరిత్యాహశ్రుతిః।జ్ఞాత్వాతంమృత్యుమత్యేతినాన్యఃపంథావిముక్తయఇ
తి । యదుక్తంతైత్తిరీయకేసనోదేవఇత్యాదినాజ్ఞానమేవఫలముక్తమితి।య
దితత్రజ్ఞానంనిర్గుణసాక్షాత్కారాభిప్రాయం । తర్హిక్రమముక్తిరిత్యభిప్రా
యంతత్ ।యదిఉపాస్యబ్రహ్మవిషయకం ।తర్హ్యుపాసకస్యశరీరావసాన
కాలేతదేకోగ్రజ్వలనమితిన్యాయాత్ ఉపాస్యసాక్షాత్కారాభిప్రాయ
మేవ ।బృహదారణ్యకేతుతత్రఉపాసనానవివక్షితైవ।సత్యకామత్వాదిగు
ణాసత్రజ్ఞేయబ్రహ్మస్తుత్యర్థమేవోపసంహృతా ఇతి పూర్వమేవోక్తం।
ఛాందోగ్యేతువాఙ్మనసిదర్శనాచ్ఛబ్దాచ్చేత్యారభ్యసమానాచ్చసృత్యు
పక్రమాదమృతత్వంచానుపోష్యఇత్యంతేనసూత్రసందర్భేణఅస్యసోమ్య
పురుషస్యప్రయతోవామనసిసంపద్యతే । మనఃప్రాణేప్రాణస్తేజసితేజః
పరస్యాం దేవతాయామితి ప్రాయేణవిషయశ్రుతివ్యాఖ్యాతా।ప్రా
ణస్తేజసీతి తేజశ్శబ్దవాచ్యసాధ్యహంసప్రాణంసకరణగ్రామం భూతాం
తరసహితం । ప్రయతఃపుంసఃపరస్యాందేవతాయాంసంపద్యతఇతి తదా
పితేసంసారవ్యపదేశాదితిసూత్రేతత్తేజఆదిభూతంసూక్ష్మంశ్రోత్రాదికర
ణాశ్రయీభూతంఆపీతేరాసంసారమోక్షాత్సమ్యగ్జ్ఞానాన్నిమిత్తవదవ
తిష్ఠతఇత్యప్యుక్తం ।ప్రతిషేధాదితిచేన్న।శారీరాదిత్యారభ్యతావపరేతథా
జ్ఞానేత్యంతేనసూత్రసందర్భేణనిర్గుణబ్రహ్మవిదుషఇహైవలింగశరీర
నాశోదర్శితః । సగుణబ్రహ్మవిద్యావతః । తదేకోగ్రజ్వలనంతత్ప్రకాశి
తద్వారావిద్యాసామర్థ్యాత్తచ్ఛేషగత్యనుస్మృతియోగాచ్చహార్దాను
గృహీతః । శతాధికయా ఇతిమూర్ధన్యయానాడ్యా ఉత్క్రాంతిరుక్తా

జ్ఞానస్యభావ్యాంతస్య ఉపసంహృతవాగాదికలాపస్య ఉజ్జిగమిషోర్వి
జ్ఞానాత్మనాజాతమాయతనంహృదయంసఏతాస్తేజోమాత్రాస్సమభ్యాద
దానోహృదయమేవాన్వవక్రామతీతిశ్రుతేస్తదగ్రజ్వలనపూర్వకాచ్చ
క్షురాదిస్థానాపాదనాచ్చ ఉత్క్రాంతిశ్శ్రూయతే ।తస్యైతస్యహృదయ
స్యాగ్రంప్రద్యోతతే । తేనప్రద్యోతేనైషఆత్మానిష్క్రామతిచక్షుషోవా
మూర్ధ్నోవాఅన్యేభ్యోవాశరీరదేశేభ్యఇతిసకిమనియమేనైవవిద్వదవిదు
షోర్భవత్యథాస్తికశ్చిద్విదుషోవిశేషనియమఇతివిచికిత్సాయాంశ్రుత్యావి
శేషాదనియమఇతిప్రాప్తావాచష్టేసమానేపివిద్వదవిదుషోర్హృదయా
గ్రప్రద్యోతనేతత్ప్రకాశితద్వారత్వేచమూర్ధస్థానాదేవవిద్వాన్నిష్క్రా
మతిస్థానాంతరేభ్యస్త్వితరే । కుతఃవిద్యాసామర్థ్యాద్యదివిద్వానపీతర
వస్యాతః కుతశ్చిద్దేశాదుత్క్రామేత్ । నైవోత్కృష్టంలోకంలభేత । త
త్రానర్థికైవవిద్యాస్యాత్తచ్ఛేషగత్యనుస్మృతియోగాచ్చవిద్యావిశేష
భూతాచ।మూర్ధన్యనాడీసంబంధిధ్యానభిరనుశీలయితవ్యా।విద్యావిశేషే
షువిహితా । తామభ్యస్యంతఏవప్రతిపత్తఇత్యుక్తం । తస్మాద్ధృదయా
లయేన బ్రహ్మణానూపాసితేనానుగృహీతస్తద్భావసమాపన్నోవిద్వాన్మూ
ర్ధన్యయైవశతాదతిరిక్తయైకశతతమయాఅనిష్క్రామతీతరాభిరితరే।తథా
హి। హార్దవిద్యాంప్రకృత్యసమామనంతి । శతంచైకాచహృదయస్య
ఉత్క్రమణేభవంతీతి ఏతత్సర్వందహరవిద్యాయాంవిహితమేవ । కించ
సగుణబ్రహ్మవిద్యావతఃమార్గచింతనమితికర్తవ్యమిత్యుత్క్రాంత్యనం
తరం అర్చిరాదిమార్గప్రకారోపిచింతితః। అర్చిరాదినాతత్ప్రథితేరి
త్యారభ్యవైద్యుతేనైవతతస్తచ్ఛ్రుతేరిత్యంతైస్సూత్రైరపితేషాంసప్త
ప్తోర్థః ప్రదర్శ్యతే । ఉపాసకఃరశ్మిసమన్వితయా మూర్ధన్యయానా
డ్యాలింగశరీరయుక్తస్సన్స్వదేహాన్నిష్క్రమ్యాగ్నిర్దైవతంప్రాప్నోతి
తేననీతః అహరభిమానిదైవతంతేననీతః పూర్వపక్షాభిమానినంతేననీత

ఉత్తరాయణాభిమానినో దైవతాత్తైర్నీతః సంవత్సరాభిమానినం, తేన నీతః దేవలోకాభిమానినం। తేననీతః వాయుదైవతం। వాయుకృతేన రథచక్రస్యరంధ్రతుల్యేనరంధ్రేణవాయునైవనీతమాదిత్యం ప్రాప్నోతి తేననీతశ్చంద్రం తేనవిద్యుదభిమానిదైవతం తత్రస్థిస్సన్ బ్రహ్మలోకాదాగతేనామానవపురుషేణవిద్యుల్లోకం ప్రాప్తైనరాజోపచారయుతేన వరుణేంద్రప్రజాపతికృతసహాయానుష్ఠానేనతల్లోకద్వారాచబ్రహ్మలోకాన్నీతోభవతీతి బ్రహ్మలోకాన్గమయతి। తే తేషుబ్రహ్మలోకేషుపరాః పరావతోవసంతీతిచశ్రుతిషుబహువచనశ్రవణాత్ । ఉక్తంచాన్యత్రశ్రుత్యా । అథయతః పరోదివోజ్యోతిర్దీప్యతే। విశ్వతః పృష్ఠేషుసర్వతః పృష్ఠేష్వనుత్తమేషులోకేషుఇతిలోకబహుత్వంలోకేషుతరతమభావరూపంచ। కించదహరవిద్యాసాధనబ్రహ్మచర్యాస్తుత్యర్థత్వేన అథయద్యజ్ఞఇత్యాచక్షతే॥ బ్రహ్మచర్యమేవతత్ ॥ ఇత్యారభ్యఅథయదరణ్యాయనమిత్యాచక్షతే। బ్రహ్మచర్యమేవతదిత్యంతేనగ్రంథేనయజ్ఞాదీన్యుక్త్వాఅనంతరం అరణ్యాయనశబ్దవ్యాఖ్యాన వ్యాజేనబ్రహ్మలోకవర్ణనమపికృతం। అరశ్చహవైణ్యశ్చార్ణవౌబ్రహ్మలోకేతృతీయస్యామితోదివితదైరంమదీయం। సరస్తత్ఆశ్వత్థః సోమసవనస్తదపరాజితాపూర్బ్రహ్మణఃప్రభువిమితంహిరణ్మయంతద్యఏవైతావరంచణ్యంచార్ణవౌబ్రహ్మలోకేబ్రహ్మచర్యేణానువిందంతితేషామేవైషబ్రహ్మలోకస్తేషాంసర్వేషులోకేషుకామచారోభవతీతి। ఇదమస్యభావ్యం। యజనాద్యజ్ఞః ఈషణాదిష్టం। సతస్త్రాణాత్సత్రాణం। మననాన్మౌనం। అనశనాదనశనాయనం। అరణ్యయోర్గమనాదరణ్యాయనమిత్యాదిభిర్మహద్భిఃపురుషార్థసాధనైస్తుతత్వాద్బ్రహ్మచర్యపరజ్ఞానసహకారికారణమిత్యతోబ్రహ్మవిదాయత్నతోరక్షణీయమిత్యర్థః। తత్రహిబ్రహ్మలోకేఅరశ్చణ్యశ్చార్ణవౌప్రసిద్ధౌవైణ్యశ్చార్ణవౌప్రసముద్రోప్రసిద్ధే సరసీ తృతీయ

స్యాం భువమంతరిక్షం చాపేక్ష్య ద్యౌః తస్యాం తృతీయస్యాం ఇతో
స్మాల్లోకాదారభ్య గణ్యమానాయాం దివి తత్ర హి ఐరం ఇరా అన్నం తన్మ
య ఐరః మండం తేన పూర్ణం మైరం। మదీయం = తదుపయోగినామధికహ
ర్షోత్పాదకం సరః। తత్రైవ చాశ్వత్థవృక్షస్సోమసవనో నామతః। సో
మమమృతం తన్నిస్రావో మృతప్రస్రవ ఇతి వా। తత్రైవ చ బ్రహ్మలోకే బ్ర
హ్మచర్యసాధనరహితైః బ్రహ్మచర్యవిముఖైరబ్రహ్మవిద్భిః న జీయత ఇ
త్యపరాజితా పూః = పురీ, బ్రహ్మణో హిరణ్యగర్భస్య బ్రహ్మణా చ ప్ర
భుణా విమితం విశేషేణ మితం నిర్మితం తచ్చ సౌవర్ణం ప్రభువిమితం మం
డపమితి వాక్యశేషః। తత్తత్ర బ్రహ్మలోకే ఏతావర్ణవావరవైణ్యాఖ్యౌ
వుక్తౌ। బ్రహ్మచర్యేణ సాధనేన విందంతి। తేషామేవైష వ్యాఖ్యాతః
బ్రహ్మలోకస్తేషాం చ బ్రహ్మచర్యసాధనవతాం బ్రహ్మవిదాం సర్వేషు
లోకేషు కామచారో భవతి నాన్యేషాం బ్రహ్మచర్యాత్పరాఙ్ముఖానాం విష
యాసక్తబుద్ధీనాం కదాచిదపీత్యర్థః। ఇతి దహరవిద్యాంగమంత్రః శ్యా
మాచ్ఛబలం ప్రపద్యతే। శబలాచ్ఛ్యామం ప్రపద్యే అశ్వ ఇవ రోమాణి వి
ధూయ పాపం చంద్ర ఇవ రాహోర్ముఖాత్ప్రముచ్యతే। ధూత్వా
శరీరమకృతం కృతాత్మా బ్రహ్మలోకమభిసంభవామ్యభిసంభవామీతి। అ
స్య భాష్యం। శ్యామాచ్ఛబలం ప్రపద్యే ఇత్యాది మంత్రామ్నాయః పావనో
జపార్థ ఆధ్యానార్థో వా శ్యామో గంభీరవర్ణః శ్యామ ఇవ శ్యామో
హార్దం బ్రహ్మాత్యంతదురవగాహత్వాత్। హార్దం బ్రహ్మ జిత్వా ధ్యానే
న తస్మాచ్ఛ్యామాత్। శబలం శబల ఇవ శబలోహిరణ్యాద్యనేక కామమిశ్రత్వా
ద్బ్రహ్మలోకస్య శాబల్యం తద్బ్రహ్మలోకం ప్రపద్యే = మనసా శరీరపాతా
దూర్ధ్వం గచ్ఛేయం యత్ = యస్మాదహం శబలాత్ బ్రహ్మలోకాత్ నామ
రూపవ్యాకరణాయ శ్యామం ప్రపద్యే। హార్దభావం ప్రపన్నోస్మీత్యభి
ప్రాయః। అతస్తమేవ ప్రకృతిస్వరూపమాత్మానం శబలం ప్రపద్యేత్యభిప్రా

యథార్థః । కథం శబలం బ్రహ్మలోకం ప్రపద్య ఇత్యుచ్యతే । అశ్వ ఇవ స్వాని లోమాని విధూయ కంపనేన శ్రమం పాంస్వాదిచ లోమ్న్యపనీయ యథా నిర్మలో భవతి ఏవం హార్దబ్రహ్మజ్ఞానేన విధూయ పాపం ధర్మాధర్మాఖ్యం చంద్ర ఇవ రాహుగ్రస్తస్మాద్రాహోర్ముఖాత్ప్రముచ్య భాస్వరతరో భవతి । తథైవం ధూత్వా ప్రహాయ శరీరం సర్వానర్థాశ్రయం ఇహైవ ధ్యానేన కృతాత్మా కృతకృత్యస్సన్ అకృతం నిత్యం బ్రహ్మలోకమభిసంభవామిద్విర్వచనం మంత్రసమాప్త్యర్థం । ఇతి । నను సపర్నా బ్రహ్మగమయతీతి కార్యబ్రహ్మప్రాపకత్వం మానవస్య ప్రతీయతే । బ్రహ్మలోకాన్గమయతి । తేషు తేషు బ్రహ్మలోకేష్వితి చ ఉపాసకస్య కార్యబ్రహ్మలోకప్రాప్తిః ప్రతీయతే । తేషాం బ్రహ్మలోకానాం బహుత్వం చ విశ్వతః పృష్ఠేషు సర్వతః పృష్ఠేష్వనుత్తమేషూత్తమేషు లోకేష్వితి లోకానాం తరతమభావశ్చ । కించ దేవో భూత్వా దేవానప్యేతీతి చ దేవ బహుత్వం చేతి చేదుచ్యతే । మూర్ధన్యనాడీయుక్తార్చిరాదిగతిచింతనస్య శ్యామాచ్ఛబలం ప్రపద్య ఇత్యాదిమంత్రోక్తధ్యానపురస్సరం త్వం వా అహమస్మి భగవో దేవతే అహం వై త్వమసీత్యుక్తప్రకారేణ అహంగ్రహోపాసనం సాక్షాత్కారపర్యంతం కృతవతః పూర్వోక్తాధికారిణః కార్యబ్రహ్మప్రాప్తిః సాయుజ్యమితి యావత్ । అహంగ్రహోపాసకానామేవడపాస్యసాక్షాత్కారరహితానాం అహంగ్రహవ్యతిరిక్తోపాసకానాం తపశ్శ్రద్ధే యే హ్యుపవసంత్యరణ్యే శాంతా విద్వాంసో భైక్ష్యచర్యాం చరంతః సూర్యద్వారేణ తే విరజాః ప్రయాంతి । యత్రామృతః స పురుషో హ్యవ్యయాత్మా ఇతి మంత్రోక్తాధికారిణాం బ్రహ్మలోకప్రాపకకర్మానుష్ఠాయినాం చ బ్రహ్మలోకప్రాప్తిః । తత్రాపి యోగ్యతయా సారూప్యసామీప్యసాలోక్యం । ఉక్తం శ్రుత్యా ఏతాసామేవ దేవతానాం సాయుజ్యం సార్ష్టితాం సమానలోకతామాప్నోతీతి ఉక్త[illegible]వ్యాపారాధికర

క్షేమేసగుణబ్రహ్మోపాసనాత్సహైవమనసా ఈశ్వరసాయుజ్యంవ్రజంతీ
తికంఠరవేణోక్తంసాయుజ్యం। ఇదంచసగుణసాయుజ్యమేవతదప్యుక్తం। తే
నైవ। వికారావర్త్యపిచతథాహిస్థితిమాహేతిసూత్రవ్యాఖ్యానావసరేవి
కారావర్త్యపిచనిత్యముక్తం పరమేశ్వరరూపమస్తి । నకేవలంవికారమా
త్రగోచరం । సవితృమండలాదధిష్ఠానం తథాహ్యస్యద్విరూపాంస్థితిమా
హఆమ్నాయః ॥ ఏతావానస్యమహిమాఅతోజ్యాయాంశ్చపూరుషః ।
పాదోస్యవిశ్వాభూతానిత్రిపాదస్యామృతందివీత్యాది । నచతన్నిర్వికా
రరూపమితరాలంబనాఃప్రాప్నువంతీతివక్తుంశక్యం । అతత్క్రతుకత్వాత్తే
షాం అతశ్చయథైవద్విరూపేపరమేశ్వరేనిర్గుణంరూపమనవాప్యసగు
ణాఏవావతిష్ఠంతఇతి । ఏవంభోగమాత్రసామ్యలింగాచ్చ ఇతిసూత్రవ్యా
ఖ్యానావసరేతేనో ఏతస్యైవదేవతాయైసాయుజ్యంసలోకతాంయజతీతి
శ్రుతిరుదాహృతా । అనేనఉపాసకస్య సాలోక్యమప్యస్తీతిసూచితం। ఏ
వంలోకబహుత్వంలోకానాంతారతమ్యంచ అనావృత్తిసూత్రవ్యాఖ్యా
నావసరేసూచితం । నన్వేవంసతిసాతిశయిత్వాదంతవత్త్వమైశ్వర్యస్యస్యా
త్తతశ్చతేషామావృత్తిఃప్రసజ్యేతి। అతఉత్తరంభగవాన్బాదరాయణఆచా
ర్యఃపఠతి । అనావృత్తిశ్శబ్దాదనావృత్తిశ్శబ్దాత్ నాడీరశ్మిసమన్వితేనార్చి
రాదిపర్వణాదేవయానేన పథాబ్రహ్మలోకంశాస్త్రోక్తవిశేషణంగచ్ఛం
తి। యస్మిన్నరంచణ్యంచార్ణవౌబ్రహ్మలోకేతృతీయస్యామితోదివి। యస్మి
న్నైరంమదీయంసరోయస్మిన్నశ్వత్థఃసోమసవనోయస్మిన్నపరాజితాపురీ
బ్రహ్మణోయస్మింశ్చప్రభువితంహిహిరణ్మయంచవేశ్మయచ్చానేకధా
మాత్రార్థవాదాది ప్రదేశేషుప్రపంచ్యతే। అంతంతేప్రాప్యచంద్రలో
కాదివభుక్తభోగాఆవర్తంతే । కుతస్త్వయోర్ధ్వమాయన్నమృతత్వమే
తి తేషాంనపునరావృత్తిః। ఏతేనప్రతిపద్యమానాఇమం మానవమావర్తంనా
వర్తంతే। బ్రహ్మలోకమభిసంపద్యంతేనచ పునరావర్తంతఇత్యాదిశ

ద్భిభ్యః అంతవత్త్వప్యైశ్వర్యస్యయథానావృత్తిస్తథావర్ణితం । కా ర్యాత్యయేతదధ్యక్షేణసహాతః పరమిత్యాతే, తి । తత్రహిబ్రహ్మణాసహ తేసర్వేసంప్రాప్తేప్రతిసంచరే । పరస్యాంతేకృతాత్మానఃప్రవిశంతిపరం పదమిత్యుక్తం । అత్రమంత్రార్థవాదాదీత్యాదిశబ్దేన ఇతిహాసపురాణా దయోగృహ్యాంతే । నన్వాదిశబ్దేన ఇతిహాసపురాణాదయః ఉక్తాఇతికథ మవగంతుంశక్యతె । ఉచ్యతెదేవతాధికరణాదిషుభాష్యకారేణ కింఠరణే ణోక్తత్వాత్ తత్రహిదంభాష్యం । ను త్రార్థవాదేతిహాసపురాణలో కేభ్యఃదేవతాదీనాంవిగ్రహవత్త్వావగమాదితి । తథాచ ఇతిహాసపురాణా దిషుబ్రహ్మలోకఃఅనేకత్వేనతరతమభావేనచవర్ణితః।ఏవంచ బ్రహ్మలోక ప్రతిపాదకామంత్రార్థాపూజాదాశ్యామాచ్ఛబలంప్రపద్యఇత్యరిశ్చ హవైణ్యశ్చార్ణవావితిచపూర్వమేన ప్రదర్శితా।భారతనామకే ఇతి హాసెమహాభిషగ్గంగాదిచరిత్రవర్ణనంబ్రహ్మలోకే ప్రసిద్ధమేవ। శివర హస్యనామకేఇతిహాసేతృతీయాంశాదాశుత్రాబ్రహ్మలోకత్వేనవర్ణి తబ్రహ్మవిష్ణుశివలోకాదీనామతిశయవిశేషస్తేషాంతరతమభావశ్చ బహు ధాప్రపంచితః । పురాణేషు సాంబశివధర్మోత్తరాదిషు బ్రహ్మలో కాతిశయస్తేషాంతరతమభావశ్చవర్ణితోదృశ్యతే ॥ తథాహిసాంబదే సూతసంహితాయాం ముక్తిఖండేతృతీయాధ్యాయే దేవలోకాద్యపేక్ష యా బ్రహ్మలోకస్యఉపరిభాగః తత్రాపిఅవాంతరవిభాగః । తత్రహిహి రణ్యగర్భలోకాపేక్షయాపివిష్ణులోకస్యఉపరిభావః ॥ తల్లోకాపేక్ష యారుద్రలోకస్యసప్రతీయతే॥యఃపుమాన్దేవదేవేశంత్రిణేత్రంచంద్రశే ఖరం॥ఉమార్ధవిగ్రహంశుద్ధంనీలగ్రీవంమహేశ్వరం॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహే శాద్యైరుపాస్యంగుణమూర్తిభిః ॥ ఉపాస్తేతస్యవిజ్ఞానంజాయతేపార మేశ్వరం ॥ ఇతి ।ఉమాసహాయాదివిశిష్టమూర్తిమహంగ్రహేణోపాసి తస్యతస్యతత్సాక్షాత్కారద్వారాసగుణసాయుజ్యంప్రాప్తస్యక్రమాన్ని

ర్గేణ శివసాయుజ్యప్రాపకం సర్గేణ శివజ్ఞానం జాయత ఇత్యప్యుక్త్వా అ
థవా చిత్తకాలుష్యాచ్ఛివసాయుజ్యమచ్యుతం లబ్ధ్వా భుక్త్వా మహాభోగా
నంతే విజ్ఞానమైశ్వరం ॥ ఇత్యాదినా చిత్తపాకాదిగుణ్యేన శివలోకస్థితిభో
గేచ్ఛావతః శివసారూప్యం ప్రాప్య తత్ర భోగాన్భుక్త్వా అంతే శివః జ్ఞానమ
పి ప్రాప్నోతీతి చోక్త్వా యస్మిన్ గుణమూర్తీనామిత్యాదిరుద్రసారూప్య
మస్యద్వాసాయుజ్యం విద్యయాప్నుయాదిత్యం తేన గ్రంథేన అధికారాను
గుణ్యేన సారూప్యసాలోక్యాదికముక్త్వా అనంతరం । అథవా విష్ణులో
కాదీనవాప్య పురుషోత్తమ ॥ తత్ర గత్వా మహాభోగానవాప్య కమలేక్షణ
పృథివ్యాం జాయతే శుద్ధే శివభక్తకులే మమ ॥ ఇతి శివలోకప్రాప్త్యనంతరం
రాగాదియుక్తస్య విష్ణులోకమాగత్య భోగాన్భుక్త్వా ఆదిశబ్దేన ప్రజాప
తీంద్రాదిలోకానవాప్యాగత్య తేష్వపి భోగాన్భుక్త్వా అనంతరం భూమా
సతుర్వేజాయత ఇత్యనేన శివలోకాపేక్షయా విష్ణుహిరణ్యగర్భలోకా
నామధోభావస్పష్టీకృతః ॥ ఏవం శివవిష్ణ్వాదిలోకానాముపర్యధోభా
వః అస్మిన్నధ్యాయే బహుధా ప్రపంచితః ॥ ఏవమేవ శివధర్మోత్తరే పాతాళ
లోకమారభ్య తపోలోకపర్యంతం త్రయోదశలోకానాముపరిభావం పూ
ర్వపూర్వలోకాపేక్షయా ఉత్తరోత్తరలోకస్య యోజనసంఖ్యాపురస్సరం
నిర్ణయిత్వా అనంతరం సత్యలోకస్తపోలోకాత్కోటిషష్టిసముచ్ఛ్రి
తః ॥ ఇతి బ్రహ్మలోకస్య తపోలోకాపేక్షయా ఉపరిభావముక్త్వా అనంత
రంచ బ్రహ్మలోకాద్విష్ణులోకో ద్విగుణేన సముచ్ఛ్రితః ॥ విస్తరేణ తదర్ధం
చ దివ్యభోగసమన్వితః । విష్ణులోకాచ్చ పరతః శ్రీమచ్ఛివపురం మహత్ ॥
ద్వాత్రింశత్కోటివిస్తీర్ణం తదర్ధం చ సముచ్ఛ్రితం ॥ సూర్యాయుతప్రతీకా
శం సర్వకామార్థసిద్ధిదం । అనేకాకారవిన్యాసరచనాప్రతిశోభితం । సర్వర
త్నమయైర్దివ్యైస్తప్తజాంబూనదప్రభైః । సహస్రశతభౌమైశ్చ తదష్టగుణభా
మికైః ॥ అప్సరోగణసంకీర్ణైస్సర్వనాట్యసమన్వితైః । గీతనృత్తరసోపేతైర

ప్రమేయగుణాన్వితైః। విమానైస్సర్వతో వ్యాప్తం తారాభిరివ చాంబరమి
త్యాదికం చ కృత్వా అనంతరం సహవ్యాఘ్రముఖైర్దివ్యైర్గజవాజిస్స
గానకైః ॥ ఇత్యాదినా తత్రత్యరమ్యస్థలవర్ణనం తత్ర విద్యమానసుందరీజన
వర్ణనం చ కృత్వా తదనూక్తం । తన్మధ్యే సర్వతోభద్రం దివ్యమాయతనం
మహత్ ॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశం స్థానమాద్యముమాపతేః ॥ తత్రాస్తే భగ
వాంస్తోమైః పూజ్యమానో గణేశ్వరైః ॥ సిద్ధైశ్చ స్థానసంప్రాప్తైర్బ్ర
హ్మవిష్ణ్వగ్నివాయుభిః ॥ ఈశ్వరాయతనస్యాగ్రే శ్రీమాన్ధర్మో వృషస్థి
త ఇతి । కించ ॥ దినకృత్కోటిసంకాశం స్థానమాశ్చర్యసంయుతం ॥ స
ర్వకామసమాయుక్తం దివ్యం నిత్యమక్షయం ॥ సంప్రాప్య తత్పదం ది
వ్యమంతః క్లేశవివర్జితాః । సర్వజ్ఞాస్సగణాశ్శుద్ధాః పరిపూర్ణా భవం
తి చ । విశుద్ధకార్యకరణాః పరమైశ్వర్యసంయుతాః । స దేహాశ్చ వి
దేహాశ్చ భవంత్యాత్మేచ్ఛయా పునః । సంప్రాప్తా యే పరం స్థానం జ్ఞాన
యోగరతా నరాః। న తేషాం పునరావృత్తిర్ఘోరే సంసారమండల ఇతి। సంక
ల్పాదేవ తు తచ్ఛ్రుతేరిత్యారభ్య అనావృత్తిశ్శబ్దాదిత్యేవమంతైస్సూత్రైః
సాయుజ్యాదిపదం ప్రాప్తానాం వ్యాపారో దర్శితః । నను ఆబ్రహ్మభువ
నాల్లోకాః పునరావర్తినోఽర్జున । మాముపేత్య తు కౌంతేయ పునర్జన్మ
న విద్యత ఇతి । బ్రహ్మలోకప్రాప్తానామప్యావృత్తిస్స్మర్యతే । నను
ఇమం మానవమావర్తం నావర్తంత ఇతి తేషామిహ న పునరావృత్తిరితి వై
వమాది విరోధ ఇతి వాచ్యం । ఇమమితి విశేషణాన్మన్వంతరే క
ల్పాంతరే చావృత్తేరనివారణాదితి చేన్న । సత్యం బ్రహ్మలోకప్రాప్తిసాధ
నాని బహూని సంతీతి । అధికారతారతమ్యాని చ తైస్సాధనవిశేషైరధికారి
తారతమ్యైశ్చ సాలోక్యసామీప్యసారూప్యసాయుజ్యప్రాప్తిః । అహంగ్ర
హోపాసకానాం ఉపాస్యతాదాత్మ్యరహితానాముపాసనాంతరా
నుష్ఠానవతాం కర్మవిశేషానుష్ఠానవతాం జ్ఞానరహితసన్న్యాసినాం చబ్ర

హ్మలోకగమనం తత్రాఽపియథాయోగ్యం సారూప్యసామీప్యసాలోక్య
మితిపూర్వమేవవర్ణితం ॥ తత్రాఽపిబ్రహ్మణా సహ తే సర్వే సంప్రా
ప్యప్రతిసంచరే । పరస్యాం తే కృతాత్మానః ప్రవిశంతి పరం పదమితి వచ
నాత్ । యే కృతాత్మానః జ్ఞానవంతస్తేషాం పరంపదప్రాప్తిః నిరతిశయమో
క్షః అకృతాత్మనాంతు ఆవృత్తిరేవ కృతాత్మత్వంతు ఇహ ఉపాసనానుష్ఠాన
కాలే విషయకార్యాదినేతి కల్పనీయం । ఇదం సర్వం పురాణే ప్రోక్తమేవ ఇ
హైవ దేహేన తావదాత్మసాక్షాత్కారపర్యంతముపాసనవతాం సగుణసా
యుజ్యప్రాప్తిరేవ తేషాం ముక్తిర్జ్ఞానం చ సిద్ధమేవ । కించ । ఉపాసనాంగ
త్వం తేఽపి ధూత్వా శరీరమకృతం కృతాత్మేతి క్రమముక్తిస్సిద్ధైవాభిహితా ।
కించ తయోర్ధ్వమాయన్నమృతత్వమేతి మూర్ధన్యయా నాడ్యా బ్ర
హ్మలోకం గతస్యామృతత్వప్రాప్తిర్వర్ణితా । అపి చ కుటుంబే శుచౌ దేశే
స్వాధ్యాయమధీయానో ధార్మికాన్విదధదాత్మని సర్వేంద్రియాణి సం
ప్రతిష్ఠాప్యాహింసన్సర్వాభూతాన్యన్యత్ర తీర్థేభ్యస్స ఖల్వేవం వర్తయ
న్యావదాయుషం బ్రహ్మలోకమభిసంపద్యతే । న చ పునరావర్తతే న చ పు
నరావర్తత ఇతి బ్రహ్మలోకం గతస్యానావృత్తిశ్శ్రూయతే । నను ఇయం
శ్రుతిర్భాష్యకారేణ బ్రహ్మలోకప్రాప్తికథనత్వేన న వ్యాఖ్యాతా । త
థాహి । కుటుంబ ఇత్యారభ్య ధార్మికాన్విదధదిత్యంతం వ్యాఖ్యాయ
ఆత్మని సర్వేంద్రియాణి సంప్రతిష్ఠాప్య ఇత్యస్య గ్రంథస్య సన్న్యాసపర
త్వేన వ్యాఖ్యానం కృతం । తథాహి । ఆత్మని స్వహృదయే హార్దే బ్రహ్మ
ణి సర్వేంద్రియాణి సంప్రతిష్ఠాప్య ఉపసంహృత్య సర్వేంద్రియగ్రహణా
త్కర్మాణి చ సన్న్యస్య అహింసన్ హింసాం పరపీడామకుర్వన్ సర్వభూ
తాని స్థావరజంగమాని భూతాన్యపీడయన్నిత్యర్థః । భిక్షాదినిమిత్తపర్య
టనాదినా పీడా స్యాదిత్యత్రాహ । అన్యత్రతీర్థేభ్యః తీర్థం నామ శా
స్త్రానుజ్ఞానవిషయః । తతోఽన్యత్రేత్యర్థః । సర్వాశ్రమిణాం చైతత్స

మానం ॥ తీర్థేభ్యోన్యత్రహింసైవేతి అన్యే తు వర్ణయంతి కుటుంబ
వతత్సర్వంకుర్వన్ సఖల్వధికృతో యావదాయుషం యావజ్జీవం యథోక్తప్ర
కారేణవర్తయన్ బ్రహ్మలోకమభిసంపద్యతే । దేహాంతేనచపునరావ
ర్తతఇతిపునరావృత్తేః ప్రాప్తాయాః ప్రతిషేధాత్ । అర్చిరాదినామా
ర్గేణకార్యబ్రహ్మలోకమభిసంపద్యయావద్బ్రహ్మలోకస్థితిః తావత్త
త్రైవతిష్ఠతిప్రాక్తతో నావర్తత ఇత్యర్థ ఇతి । యద్యపిబ్రహ్మలోకప్రాప్తి
భాష్యేప్రతీయతే । తథాపి । అన్యే తు వర్ణయంతీత్యాదినాస్వాభిమతత్వం
నభవతీతిప్రతీయతే । ననుతస్యాన్యాఖ్యాతస్యాయుక్తత్వే అనభిమతత్వంక
థమితి చేత్ యుక్తత్వమేవనాస్తీతిప్రతీయతే । తథాహివ్యవహితాన్వయ
దోషః కుటుంబఏవయావదాయుషంస్థితత్వేపి కుటుంబఏవవసన్సర్వంకు
ర్వన్నితికుటుంబఇతిపదంఅధ్యాహర్తవ్యం । బ్రహ్మలోకమభిసంపద్యతేదే
హాంతఇతి దేహాంతపదంచఅధ్యాహర్తవ్యం । కించాచార్యకులాదితి బ్రహ్మ
చర్యస్యోక్తత్వాత్ । కుటుంబఇతిగార్హస్థ్యవానప్రస్థయోరుక్తత్వాత్ । ఆ
త్మనిసర్వేంద్రియాణిసంప్రతిష్ఠాప్యేత్యనేనసన్యాసోక్త్యాదిత్యాచ్చ ఇతిచే
త్సత్యం । అత్యంతవిరక్తంముఖ్యాధికారిణంప్రతిశ్రుతేఃస్వారస్యాదేవమేవ
అర్థఃప్రతీయతే । అతఏవశ్రుత్యంతరం బ్రహ్మచర్యంసమాప్యగృహీభ
వేత్ । గృహాద్వనీభూత్వాప్రవ్రజేదితి । కించభాష్యకారైరప్యుక్తం । ఉ
పదేశపంచకే । వేదోనిత్యమధీయతాంతదుదితంకర్మస్వనుష్ఠీయతామి
త్యాదినాబ్రహ్మచర్యగార్హస్థ్యంచోక్తం । అనంతరంనిజగృహాత్తూర్ణం
వినిర్గమ్యతామిత్యనేనవానప్రస్థాశ్రమఃసూచితః । అనంతరందృఢతరంక
ర్మాశుసంత్యజ్యతామిత్యనేనసన్యాసశ్చోక్తః । సద్విద్వానుపస
ర్ప్యతామిత్యాదినాశ్రవణాదికముక్తం । ఏకాంతేసుఖమాస్యతామిత్యనే
నసమాధిరప్యుక్తః । ప్రారబ్ధంత్విహభుజ్యతామిత్యనేనజీవన్ముక్తిరుక్తా । అ
థపరబ్రహ్మణాస్థీయతామిత్యనేనవిదేహముక్తిరపి ॥ అముఖ్యాధికారిణంప్రతి

విరక్తం ప్రతి తు కథం సర్వకర్మసన్న్యాసః ధ్యానం సన్న్యాసినో వా కథం మందస్య నిర్గుణే బ్రహ్మణి ప్రతిష్ఠా । అత ఏవోక్తం భాష్యకారేణ నిర్గుణబ్రహ్మనిష్ఠాయా అనధికారిణః సన్న్యాసినం ప్రతి అగ్నేః స్వహృదయే హార్దే బ్రహ్మణి సర్వేంద్రియాణి సంప్రతిష్ఠాప్య ఉపసంహృత్య సర్వేంద్రియగ్రహణాత్ । కర్మాణి చ సన్న్యస్యేతి కిం చ సగుణనిర్గుణవిద్యాద్వయమపి ప్రకృతం ఆకాశో హ వై నామేతి శ్యామాచ్ఛబలం ప్రపద్యే చ అవిరక్తస్య తు మందాధికారిణః అన్యేష్వపీతి న్యాయేన సర్వముక్తం । అత ఏవోక్తం । సూతసంహితాయాం ॥ అతః పరం ప్రవక్ష్యామి గార్హస్థ్యం సంగ్రహేణ తు । అధీత్య విధివ ద్వేదాన్పూర్వోక్తేనైవ మార్గతః ॥ ఆచార్యానుజ్ఞయా యుక్తః స్నాత్వా గార్హస్థ్యమావిశేత్ । ఇత్యారభ్య పుత్రముత్పాదయేత్ స్వస్యాం పిత్రాణాం ఋణశాంతయే । సత్యం బ్రూయాత్ప్రియం బ్రూయాత్ సర్వభూతేషు సర్వదా । ఇత్యం తేన గృహస్థధర్మాంస్సర్వాననుక్త్వా ఏవం సమాచరన్విప్రో విరక్తశ్చేద్గృహాశ్రమాత్ । సన్న్యస్యేత్సర్వకర్మాణి వేదాంతాభ్యాసయత్నవాన్ ॥ వేదాంతశ్రవణాభావే పతితోఽయం భవేద్ధ్రువం ॥ విరక్తోపి ముముక్షుశ్చేద్ధ్రువం నైవాసన్న్యసేద్గృహీ । బహూదకే త్వశక్తశ్చేత్సన్న్యసేద్వా కుటీచకే । అవిరక్తో గృహీ చాంతే వానప్రస్థం సమాచరేత్ ॥ అథవా యావదాయుష్యం గార్హస్థ్యం సమ్యగాచరేత్ । గార్హస్థ్యాశ్రమాస్సర్వే సముత్పన్నాస్సురక్షితాః ॥ తస్మాద్గృహస్థ ఏవ స్యాదవిరక్తో ద్విజస్సదేతి । తథా చ ॥ ఆత్మని సర్వేంద్రియాణి సంప్రతిష్ఠాప్యేతి కర్మరిక్తకాలే బాహ్యేంద్రియవ్యాపారమకృత్వా హార్దే బ్రహ్మణి మనస్సంధధీతేతి వ్యాఖ్యేయం । ఏవం చ కృత్స్నభావాత్తు గృహిణోపసంహార అనావృత్తిశ్శబ్దాదనావృత్తిశ్శబ్దాత్ । కార్యాత్యయే తదధ్యక్షేణ సహాతః పరమభిధానాత్ శ్రుతేశ్చ ఇత్యేవమాదిసూత్రతద్భాష్యాదికం ముఖ్యార్థత్వేనోపపాదితం భవతి । నను దహరవిద్యాప్రతిపాదకత్వేనోదాహృతశ్రుతిష్వేష ఆత్మాపహతపాప్మా శ్రుతం సత్యం

పరం బ్రహ్మానాదిమధ్యాంతవిహీనమేకమిత్యాదిసందర్భైస్సగుణం
బ్రహ్మస్వరూపమితి ప్రతీయతే । కథమేతదుపాసకస్యాత్తదప్రాప్తిః । ఇతి
చేత్ సత్యం । ఉపాసకస్య సకలప్రపంచవినిర్ముక్తత్వేన బ్రహ్మోపా
సకత్వాత్ త్వంపదార్థశోధనాభావాచ్చ । అతో గుణవత్త్వేనైవోపా
సనం । ఉక్తంచ భాష్యకారేణ । వికారావర్తి చ తథాహి స్థితిమాహేతి ।
సూత్రవ్యాఖ్యానావసరే న చ తత్ర నిర్వికారరూపమితరాలంబనాః ప్రాప్ను
వంతీతి శక్యం వక్తుం । అతః క్రతుకత్వాత్తేష్వమీతి తస్మాచ్ఛ్రుత్యుక్తగుణవి
శిష్టం పరమేశ్వరం క్రమముక్త్యర్థం పూర్వోక్తాధికారీ పూర్వోక్తప్రకా
రేణ చింతయేత్ । ఉక్తం చ శివధర్మోత్తరే । దశమాధ్యాయే గచ్ఛంస్తిష్ఠం
స్స్వపన్ జాగ్రదున్మిషన్నిమిషన్నపి ॥ శుచిర్వాప్యశుచిర్వాపి శివం సర్వ
త్ర చింతయేత్ । స్వదేహాయతనస్యాంతర్మనసి స్థాప్య శంకరం । హృత్ప
ద్మపీఠమధ్యే తు ధ్యానయజ్ఞేన పూజయేత్ । ధ్యానయజ్ఞః పరశ్శుద్ధస్సర్వయో
గవివర్జితః । తేనేష్ట్వా ముక్తిమాప్నోతి బాహ్యైశ్శుద్ధైశ్చ సాధనైః । హిం
సాదిదోషముక్తత్వాద్విశుద్ధశ్చిత్తసాధనః । ధ్యానయజ్ఞః పరస్తస్మాదపవర్గ
ఫలప్రదః । తస్మాదశుద్ధం స్వర్గీయమనిత్యం బాహ్యసాధనం । యజ్ఞాద్యం
కర్మ సంత్యజ్య యోగం ముక్త్యర్థమభ్యసేత్ । ఇతి తత్రైవ తృతీయా
ధ్యాయే । సర్వేషామేవ యజ్ఞానాం ధ్యానయజ్ఞః పరః స్మృతః । నిత్యశ్శు
ద్ధః ప్రసన్నశ్చ సర్వదోషవివర్జితః । శుక్లకృష్ణపరస్సూక్ష్మస్సువిశుద్ధస
మాధిజః । ధ్యానయజ్ఞః పరో యజ్ఞః స్థూలోఽశుద్ధశ్చ కర్మజః । విశుద్ధైస్సా
ధనైస్సూక్ష్మైర్ధ్యానయజ్ఞస్తు సాధ్యతే । యస్మాత్తస్మాద్విశుద్ధోఽయమపవ
ర్గఫలప్రదః । అంతర్యాగోపచారేణ యః పూజయతి శంకరం । ధ్యాన
యజ్ఞేన సతతం స యాతి పరమాం గతిం । పుష్పైర్యమనియమాద్యైరా
త్మైకాదశభిర్వరైః । దశదిక్షు తథా మధ్యే యజంతి పరమేశ్వరం । కర్మ

యజ్ఞాత్తపోయజ్ఞో విశిష్టో దశభిర్గుణైః । జపయజ్ఞస్తపోయజ్ఞాజ్జ్ఞానయజ్ఞస్తతగు
ణాధికః । ధ్యానజ్ఞానాత్మకస్సూక్ష్మశ్శివయోగో మహామఖః । విశిష్టస్స
ర్వయజ్ఞానాం సంఖ్యాతైర్మహామఖైరితి । తత్రైవ అత్యల్పోపియ
థాదీపస్సుమహాన్నాశయేత్తమః । యోగాభ్యాసస్తథాల్పోపి మహత్పాపం
విశోధయేత్ । అర్ధయామం ముహూర్తం వా ధ్యాయేతః పరమం శివం ।
యద్భవేత్సుమహత్పుణ్యమంతస్తస్య న విద్యతే । యద్యంతరా విపద్యేత
జ్ఞానయోగార్థముద్యతః । శ్రద్ధయా గురుభక్త్యా చ రుద్రలోకం స గచ్ఛతి ।
అనుభూయ సుఖం తత్ర కులే జాయేత యోగినాం । జ్ఞానయోగం తదా ప్రా
ప్య సంసారమతివర్తత ఇతి । శివధర్మే ప్రథమాధ్యాయే । ఏకకాలం ద్వి
కాలం వా త్రికాలం వాపి నిత్యశః । యే స్మరంతి విరూపాక్షం విజ్ఞేయాస్తే గణేశ్వ
రా ఇతి ॥ తత్రైవ । సాహానిస్తన్మహచ్ఛిద్రం స మోహస్సాంధమూకతా । య
త్క్షణం నా ముహూర్తం వా శివమేకం న చింతయేదితి । భవభక్తిపరా యే
తు భవప్రవణచేతసః । భవసంస్మరణోద్యుక్తా న తే దుఃఖస్య భాగిన ఇతి చ ।
నారుద్రస్సంస్మరేద్రుద్రం నారుద్రో రుద్రమర్చయేత్ ॥ నారుద్రః కీర్తయే
ద్రుద్రం నారుద్రో రుద్రమాప్నుయాత్ ॥ సంపర్కాత్కౌతుకాల్లోభా
ద్భయాద్వాపి చ సంస్మరేత్ । కీర్తయేదర్చయేద్వాపి సోప్యవశ్యం గణో
భవేదితి ॥ తత్రైవ సప్తమే ॥ యే స్మరంతి సదా కాలమీశానం పూజయంతి
వా । రుద్రలోకాత్పరిభ్రష్టా విజ్ఞేయాస్తే గణేశ్వరా ఇతి ॥ తత్రైవ ॥ స్మర
ణాద్దేవరుద్రస్య పాపసంఘాతపంజరం ॥ శతధా భేదమాయాతి గిరిర్వజ్ర
హతో యథేతి । తత్రైవ ఏకాదశే । శివాచార్యాగ్నిపరోఽత్యంతద్భక్తానాం
చ భోజనం ॥ పరమైథునవర్జీ స్యాచ్ఛ్రీమాంఛ్ఛివగృహాశ్రమీ ॥ దేవా
గ్న్యతిథిభైక్షార్థం పచేన్నైవాత్మకారణాత్ ॥ ఆత్మార్థం యః పచేదన్నం
నరకార్థం స జీవతి ॥ యశ్శివబ్రహ్మచారీ స్యాత్స శివాచార్యాగ్నితత్పరః ॥
భవేజ్జితేంద్రియశ్శాంతో నైష్ఠికో భౌతికోపి వా ॥ యస్సర్వసంగని

ముక్తః కందమూలఫలాశనః ॥ శివవైఖానసో జ్ఞేయశ్శివాచారాదపర్ణోభ
వేత్ ॥ నివృత్తస్సర్వసంగేభ్యశ్శివధ్యానపరస్సదా ॥ జ్ఞేయశ్శివయతీంద్రో
యం భస్మశ్శోజితేంద్రియ ఇతి ॥ ఆదిత్యపురాణే త్రయస్త్రింశాధ్యాయే ఇం
ద్రం ప్రతి బృహస్పతిః ॥ అస్త్వనంగుణా వాసః పరాన్నం భైక్షగ్రహః ।
ధ్యాతః కైవల్యదః పుంసాం మహాదేవో న చాపరః ॥ కర్మపాశనిబంధానాం
మహామోహాత్మనాం హరే ॥ స్మరణాన్నరకస్తేషాం మాపతేరితి శ్రుతిః ।
క్షణం ముహూర్తం వా ధ్యానస్సంపూజితస్స్మృతః ॥ ప్రదద్యాదాశు
కైవల్యం యస్తం భజ మహేశ్వరం ॥ ఇతి చ । తత్రైవ షట్చత్వారింశే । శాస్త్రే
నాపి నరా నిత్యం యే స్మరంతి మహేశ్వరం । తేపి యాంతి న సంత్యక్త్వా శివలో
కమనామయం । ఇతి । కులం పవిత్రం పితరస్సముద్ధృతా వసుంధరా తేన చ పా
వనీకృతా । సనాతనో నాదిరనంతవిగ్రహో హృది స్థితో యస్య స వైవ శం
కర ఇతి । తత్రైవ ఏకపంచాశాధ్యాయే । స్థూలాని యాని పాపాని సూ
క్ష్మాణి వివిధాని చ । తాని నాశయతి క్షిప్రం ముహూర్తం శివచింతనమితి
తత్రైవ చతుష్షష్టితమే । బ్రహ్మహా వా సురాపో వా స్తేయీ వా గురుతల్పగః
యోంతకాలే శివం ధ్యాయేచ్ఛివసాయుజ్యమాప్నుయాత్ । ఇతి । ఏవం స
ర్వపురాణేషు శ్రుతిస్మృత్యాగమాదిషు భోగమోక్షప్రదత్వేన శివధ్యానం
విధీయతే । శ్రుత్యాదిసర్వమానజ్ఞైరాచార్యైః ప్రోక్తవర్త్మనా । దహ
రోపాసనారీతిరేవం సమ్యక్ప్రకాశితా । మనసి ప్రణిధానార్థం పునః
కైశ్చిత్ప్రకాశ్యతే । వివిక్తదేశసంసేవీ శుచిర్మానీ జితేంద్రియః । భూతిభూ
షితసర్వాంగ ఋజుకాయస్సమాహితః । సుఖాసనో నిజం భక్త్యా ప్రణ
మ్య మనసా గురుం ॥ అహమేవ హరిస్సాక్షాత్సర్వజ్ఞః పురుషోత్తమః । సహస్ర
శీర్షా పురుషస్సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । విశ్వో నారాయణో దేవో
హ్యక్షరః పరమః ప్రభుః । ఇతి ధ్యాత్వా పునస్స్వస్య హృదయాంభోజమధ్య
మే । ప్రాణాయామేవికసితే పరమేశ్వరమందిరే । అష్టైశ్వర్యదళోపే

తైవిద్యాకేసరసంయుతే । జ్ఞాననాళమహత్పద్మే ప్రణవేన ప్రబోధితే । విశ్వార్చిషం మహావహ్నిం జ్వలనం విశ్వతోముఖం । వైశ్వానరం జగద్యోనిం శిఖాతన్వినమీశ్వరం॥ తాపయంతం స్వకం దేహమాపాదతలమస్తకం । నీవారదీపవత్తస్మిన్దీపితం హవ్యవాహనం । నీలతోయదమధ్యస్థం విద్యుల్లేఖేవభాస్వరం । నీవారశూకవద్రూపం పీతం భాస్వద్విచింతయేత్ । తస్యావహ్నేశ్శిఖాయాస్తుమధ్యే పరమకారణం । పరమాత్మా పరానందః ప్రణవార్థో మహేశ్వరః । ఋతం వై తద్వ్యరహితస్సత్యం కాలత్రయేపి సః । పరబ్రహ్మ పరం తత్త్వం పురుషః పూర్ణవిగ్రహః । ఆదిత్యో వ్యాప్తవిషయ అవ్యక్తో వ్యక్తివర్జితః । అనంతరూపః కాలాదిపరిచ్ఛేదవివర్జితః । శివః కల్యాణనిలయః ప్రశాంతో మోహవర్జితః ॥ అమితశ్చాదిమధ్యాంతవిహీనశ్చైక ఏవ హి ॥ విభుర్వ్యాపీ చిదానందో హ్యరూపో రూపవర్జితః ॥ సత్యకామస్తథా సత్యసంకల్పశ్చ పరాత్మని ॥ సత్యాః కామాశ్చ సంత్యేవ వశీ సర్వస్య వస్తునః ॥ ఈశానస్సర్వభూతస్య సర్వస్యాధిపతిస్తథా ॥ బ్రహ్మయోనిర్వేదవేదశిరోలోకేశకారణం ॥ పరమేశ్వర ఉత్కృష్టబ్రహ్మాదీనాం నియామకః ॥ ప్రభుస్సర్వక్రియాధృష్టో విశ్వరూపోఖిలాత్మకః ॥ కష్ణపింగళ ఈశాంగసంయుక్తార్ధాంగసుందరః ॥ ఊర్ధ్వరేతా దీప్తతపా జటాభూత్యక్షభూషణః ॥ నియతో జ్ఞానసంపన్నస్స్వాత్మధ్యానపరాయణః ॥ విరూపాక్షో యుగ్మనేత్రో విశోకస్తాపవర్జితః॥ ఉమాసహాయశ్చిచ్ఛక్తిసహితస్సాంబవిగ్రహః ॥ త్రిలోచనో వీతిహోత్రసోమభాస్కరలోచనః ॥ నీలకంఠః కాలకంఠస్సర్వపాపనివారకః ॥ ప్రశాంతః సుప్రసన్నాక్షః ప్రసన్నముఖపంకజః ॥ అద్భుతో విస్మయకరస్సర్వలోకవిలక్షణః ॥ ఏవంభూతస్తారవాచ్యస్సర్వాత్మాహం మహేశ్వరః ॥ ప్రారబ్ధఫలసామ్యే తు నాడీరశ్మిసమన్వితః ॥ మూర్ధద్వారాద్వినిర్గత్యార్చిరాదిపథా దహం ॥ ఆతివాహికదేవైశ్చ నీతో విద్యుత్స్థలావధి ॥ బ్ర

ష్మలోకాదాగతేనబహుమానపురస్సరం ॥ అమానవేన దేవేననీతోబ్రహ్మ
సభాంపునః ॥ బ్రహ్మభావంప్రాప్యతతోబ్రహ్మణాసహముక్తిమాన్ ॥ ఏవం
దహరవిద్యాంగమంత్రాఖ్యామాదితీరితాత్ ॥ ఉదితాద్యర్థధ్యానాచ్చ
బ్రహ్మాహమితినిశ్చయః ॥ ఇతోపిసంగ్రహేణైవపూర్వోక్తంపునరీర్యతే ॥
సూర్యోక్తాయాంసంహితాయామాదరేణప్రకాశితః ॥ వివిక్తసేవీల
ఘ్వాశీసుఖాసీనోజితేంద్రియః ॥ సమగ్రీవశిరఃకాయశ్శుచిర్భస్మా
వకుంఠితః ॥ త్రిపుండ్రధారకశ్చైయుర్దక్షో గురుభక్తిసమన్వితః ॥ హృ
త్పుండరీకమధ్యేతుశివంసాఖ్యాదిలక్షణం ॥ సర్వస్యజగతస్సాక్షాత్సృష్టిస్థి
త్యంతకారణం ॥ ఉమాసహాయంకల్యాణంనీలకంఠంత్రిలోచనం ॥ ప్ర
శాంతంప్రభుమీశానంధ్యాయేన్నిత్యమతంద్రితః ॥ ధ్యానేనైవశివజ్ఞానంజ్ఞా
నాన్ముక్తిర్నకర్మణా ॥ కర్మతుజ్ఞానహేతుస్స్యాదితితత్త్వవిదాంస్థితిరి
తి ॥ శివరాఘవసంవాదేపద్మేచైవముదీరితం ॥ హృత్పుండరీకనిలయంవి
శుద్ధంవిరజంతథా ॥ విశోకంచవిచింత్యాత్రధ్యాయేన్మాంపరమేశ్వరం ॥
అచింత్యరూపమవ్యక్తమనంతమమృతంశివం ॥ ఆదిమధ్యాంతరహితంప్ర
శాంతంబ్రహ్మకారణం ॥ ఈశంవిభుంచిదానందమరూపమజమద్భుతం
శుద్ధస్ఫటికసంకాశముమాదేహార్ధధారిణం ॥ వ్యాఘ్రచర్మాంబరధరంనీ
లకంఠంత్రిలోచనం ॥ జటాధరంచంద్రమౌళింనాగయజ్ఞోపవీతినం ॥ వ్యా
ఘ్రచర్మోత్తరీయంచవరేణ్యమభయప్రదం ॥ కరాభ్యామూర్ధ్వహస్తా
భ్యాంబిభ్రాణంపరశుంమృగం ॥ కోటిమధ్యాహ్నసూర్యాభంచంద్ర
కోటిసుశీతలం ॥ చంద్రసూర్యాగ్నినయనంస్మేరవక్త్రసరోరుహం ॥ భూ
తిభూషితసర్వాంగంసర్వాభరణభూషితం ॥ ఆత్మార్పణమేవంనిర్గు
ణస్యైవధ్యానంప్రతిపాదితం ॥ నను ధ్యానంనామచింతా చింతాచస్మృ
తిః చితిస్మృత్యామిత్యనుశాసనాత్ ॥ స్మరణంచపూర్వానుభూతస్యైవ
నిర్గుణత్వనిరంజనత్వాదివిశిష్టస్యాఖండానందసమరసాత్మకస్యాప

జ్యోతిస్త్వేననిర్ణేయస్యానిర్దేశ్యస్యానుపమస్యపరబ్రహ్మణః శివలిం
గస్యనైవం దృష్టస్య పూర్వమననుభూతస్య కథంవా స్మృతిరుపప
ద్యేత స్మృతిశ్చింతాచధ్యానమితిపరబ్రహ్మణోధ్యానమిదమసంగతం ॥
యదిచధ్యానమప్యుపవర్ణ్యేత ధ్యానస్యచింతాత్వేనతస్యాస్స్మృతిరూపా
యాః పూర్వానుభవసాపేక్షత్వే నానుభూతేపిపరబ్రహ్మణ్యఖండానం
దరూపేపునస్స్మృతిరూపస్యజ్ఞానస్యావిషయాసన్నిధానరూపస్యసాగంగా
సామాత్యేత్యాదివత్కాలాంతరదేశాంతరవర్తిత్వస్యావశ్యాంగీకరణీయ
త్వేనవ్యాపకత్వపరిచ్ఛిన్నత్వాదిమత్వాపత్త్యాసర్వవ్యాపీచభగవాం
స్తస్మాత్సర్వగతశ్శివఇత్యాద్యనేకశ్రుతిస్మృతీతిహాసపురాణానామప్ర
మాణ్యాపత్త్యా సకలప్రమాణవ్యాకులీభావః । కించరూపవతఏవచాక్షుష
ప్రత్యక్షవిషయత్వేన అరూపమద్భుతమిత్యాదిశ్రుత్యానుగుణ్యేన అరూ
పిణఃప్రాకృతచక్షుర్విషయత్వాసంగతేరప్రాకృతేనాపిచక్షుషాప్రాకృ
తరూపవిశిష్టస్యరూపమప్రాకృతంతే ఇత్యాత్మార్పణాదిప్రతిపాదనాను
సారేణ నీరూపస్యాప్రాకృతచక్షుర్విషయత్వస్యాప్యయోగాత్ । త
థాచమనసాప్యవగాహనీయత్వం । దృష్టేకలభేగజరాజస్య మహేంద్ర
వాహనస్యాపిమనసావగాహనంశక్యంనీరూపస్యకస్యాప్యదృష్టత్వేనశశ
శృంగాయతే నిరూపధ్యానోపవర్ణనమితి । యదపిసగుణస్యధ్యానంత
దప్యయుక్తం ధ్యానస్యస్మృతిరూపస్యఅనుభవానంతరేణప్రవృత్తేరనుభూ
తేపిపరబ్రహ్మణికరచరణాదివిశిష్టేపాశవిచ్ఛేదరూపమోక్షస్యానుగతత్వే
నతత్సాక్షాత్కారార్థపూజానానాసాధన సముదాయస్యాప్యఫలప
ర్యవసాయిత్వాపత్తేః । తస్మిన్దృష్టేపరావరఇత్యాదిశ్రుతిసముదాయ
స్యాప్రామాణ్యాపత్తేః । తస్మాదుదాహృతరీత్యాకస్యాపిధ్యానంనయుజ్య
తఇతిపూర్వపక్షః ॥ —సిద్ధాంతస్తు । పూర్వమననుభూతపదార్థ
స్యాపిస్మృతిరూపాచింతాదృశ్యతే ॥ కాశీంజిగమిషుర్ధ్వన్యననుభూతో

రోపద్రవ మార్గాదనుకూలాధ్వగామీ చింతయన్గంగాస్నానానందమను భూయచానందపరమేభవతీత్యాశు్రితాప్తవాక్యస్తత్రగత్వాచోరోపద్రవాత్ క్షరస్యాశు్రిత కాశీ దేశశ్చసంసరన్విలీయత ఇతివత్పరమాప్తవాక్యాశు్రితనిక షైరవగతహితానుకూల వ్యాపారశ్చింతారూపకనమనుభూతకపరిచితంనీ రూపంనిత్యానందామృతరసంచింతయన్ననుభూయచపరానందమప్య తీభవతి । నిరూపస్యాప్యపరోక్షసాక్షాత్కారదశాయాఈశ్వరానుగ్రహే ణైవజాయమానత్వాదఘటితఘటనాపటురగస్త్యస్సాగరస్యాపానవదితిస ర్వంసమంజసం ॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతరహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞనీల కంఠకృతేనిగమాగమసారసంగ్రహేక్రియాసారే సప్తవింశోపదేశస్సమాప్తః॥

శ్రీ

శివాయనమః.

శ్రీమదస్మద్గురుమేధాదక్షిణామూర్తయే పరబ్రహ్మణేనమః.

అష్టవింశోపదేశప్రారంభః.

అష్టావింశోపదేశేస్మిన్ప్రసాదగ్రహణంగురోః ॥ పాదోదకాభిషే కశ్చవర్ణ్యతేవిస్తరాన్మయా ॥ ౧ ॥ గురూచ్ఛిష్టంశుభోక్తవ్యంగృహ్యా

శైస్సమీరితం ॥ గురువద్గురుపుత్రేపివర్తితవ్యమితిస్ఫుటం ॥ ౨ ॥ పతం లిస్మృతేర్భక్త్యైభోజ్యమిత్యర్థవర్ణ్యతే ॥యచ్చతుర్విధసార...స్థల సంజ్ఞైసమీరితం ॥ 3 ॥ దీక్షాపాదోదకంశిక్షాపాదోదకమితిద్వయం॥జ్ఞానపాదోదకంచేతనిరుక్తిరపిదృశ్యతే ॥ ౪ ॥ దీక్షాయాపగతద్వైతంయజ్జ్ఞానంగురుశిష్యయోః ॥ ఆనందంసేవ్యమేతేనదీక్షాపాదోదకంవిదుః ॥ ౫ ॥ ఇత్యాద్యైరాగమైశ్చాపినిరుక్తిరపివర్ణితా ॥ దీక్షాశిక్షాజ్ఞానమితిశబ్దభేదశ్శ్రుతిస్మృతః ॥ శివపాదోదకంభక్త్యైస్వీకార్యమితిచోదితం ॥ ౬ ॥న స్వీకార్యంజలంపుష్పం సమర్ప్యచరేగురౌ ॥స్వీకుర్యాద్యదిమోహేన పతితోనరకంవ్రజేత్ ॥ ౭ ॥ శివేగురౌచరేచైవమవిశేషేణవర్తనం॥తత్రిసందీయతేస్మాభిః కిం వాశివసమర్పితం ॥ ౮ ॥ గురౌచరేసమర్ప్యంవా కిం వాగురుసమర్పితం ॥ శివేచరేసమర్ప్యం వాకింవాచగసమర్పితం॥ ౯ ॥ గురౌచరేసమర్ప్యంవాకింతత్వమితిసంశయః ॥ ఏషాంసమర్ప్యప్రత్యేకం స్వీకార్యంవాపదోదకం ॥ ౧౦ ॥ శివేసమర్పితంతోయం గ్రాహ్యంపాపనివృత్తయే ॥ గురుజంగమపాదోదంశిరసాధారయేద్విజః ॥౧౧॥ ఇత్యేవంప్రతిభాతీత్యర్థంవేదేషుపరిదృశ్యతే ॥ నైవంయథాస్వేష్టదేవపాదోదామృతమంత్రతః ॥ ౧౨ ॥ విహితంతద్వదేవోక్తంగురుపాదోదధారణం ॥ అవిద్యామూలనాశాయజన్మకర్మనివృత్తయే ॥ ౧౩ ॥ జ్ఞానవైరాగ్యసిధ్యర్థంగురోఃపాదోదకంశుభం॥ ఇతిమంత్రేణవిహితంధారణం పానముచ్యతే ॥ ౧౪ ॥ వివక్షితాంతఃకాలుష్యనివృత్త్యర్థాషధాత్మనావర్ణనాద్దృశ్యతేలోకేషుక్షీరోగనివృత్తయే ॥ ౧౫ ॥ ఔషధప్రాశనంప్రాయోదృశ్యంతేవచనానిచ ॥ సంపూజ్యవిధివద్భక్త్యాగురోఃపాదోదకంపిబేత్ ॥౧౬॥ఉచ్ఛిష్టప్రాశనంకుర్యాద్విసైతద్గురుపుత్రకే॥ఇతిహేమాద్రివాక్యేనతథాపాతంజలేపిచ ॥ ౧౭ ॥ గురువద్గురుపుత్రేపివర్తితవ్యంమనీషిభిః ॥ ఉచ్ఛిష్టాశనముఖ్యానీత్యాదివ్యాకరణేనయత్ ॥ ౧౮ ॥ తస్మాదాగ

ను వాక్యైశ్చబహుశః ప్రతిపాదనాత్ ॥ సిద్ధంగురుపదాంబుదస్య ధారణంపా
వనమేనహి ॥ ౧౯ ॥ చరపాదోదకంచాపి వైదికంతత్ర నిర్ణితం ॥ చరమూ
ర్తేర్గురోరుత్వంహిగురోరప్యధికంభవేత్ ॥ ౨౦॥ యదిపాదోదకాదీనాం
శ్రుతౌవైశేష్యవర్ణనాత్ ॥ తత్సిద్ధంశివపాదాంబుదంగురుపాదాంబుకంతథా ॥౨౧॥
చరపాదోదకంచాపిధారయేదితిత్తత్త్రియం ॥ తత్ర త్రయాణామాదేశాత్ప్ర
త్యేకంకర్మణాతత్త్రియం ॥ ౨౨ ॥ పూర్ణమాసేష్టిః ర్వాప్యాస్త్రిస్త్రిస్త్రాను
జ్యాదేవతాః ॥ అగ్నేరష్టాకపాలస్యాద్విష్ణోశ్చోపాంశుయాజనం ॥ ౨౩॥
అగ్నీషోమోతథాచేంద్రోవైమృధశ్చేతిదేవతాః ॥ విధీయంతేతథైవా
త్రిప్రత్యేకంకర్మణాత్రయం ॥ ౨౪ ॥ నహ్యేవంవక్తుముచితః నిషేధశ్రవ
ణాదితి ॥ అసమర్ప్యపాత్రిణలింగేజంగమేచతథాగురౌ ॥ ౨౫ ॥ స్వీప
యోర్ద్యదిమోహేనసమవాయేపియోజనః ॥ స్వాచారసంపరిభ్రష్టస్తై
వశ్చ్యవతితత్క్షణాత్ ॥ ౨౬ ॥ ఇత్యాద్యాగమవాక్యోక్తంతాంత్రికంవైదికంన
చేత్ ॥ త్రిపాదూర్ధ్వఉదైన్మంత్రిఅస్మిన్నర్థేప్రవర్తతే ॥ ౨౭ ॥ త్రి
పాదితిత్రయఃపాదాఃయస్యసస్యాత్త్రిపాచ్ఛివః ॥ గురుర్లింగంజంగమం
చతేషాంపాదత్రియస్త్రిపాత్ ॥ ౨౮ ॥ ఊర్ధ్వఉత్కృష్టపదాసాదుదై
దుదితవాంఛివః ॥ పురుషోవైరుద్రఇతిపురుషత్వంశివస్యతత్ ॥ ౨౯॥ పా
దోస్యేహాశివస్యైవలబ్ధోయద్యభవత్పునః ॥ పునశ్శబ్దో విశేషార్థవాచీవై
శేష్యమత్రిచ ॥ ౩౦ ॥ అసాన్నిధ్యంజంగమస్యగురోశ్చాపితతస్తథా ॥
విష్వఙ్వ్యాక్రామదిత్యేవవ్యాపకత్వంశివస్యచ ॥ ౩౧ ॥ అనుసంధాయ
మనసాగురుజంగమతామపి ॥ అశనానశనేచోభేసంభవేచాశనంభవేత్ ॥
౩౨ ॥ అత్తుంయోగ్యంభవేత్తత్రిత్రితయంయన్నలభ్యతే ॥ తదాత్వనశనం
ప్రోక్తమధఃపాతిత్వమశ్నుతే ॥ ౩౩ ॥ త్రిపాదమాత్రమంత్రేస్మింస్త్రిపా
దోదకధారణం ॥ ఇతిచేత్తత్రమంత్రాంతేసాశనానశనేఉభే ॥ ౩౪ ॥ గు
రులింగచరాణాంచపాదత్రియమనూద్యచ ॥ విహితేతత్రిభేదశ్చద్వి

యోరేకస్యసంభవే ॥ ౩౫ ॥ వచనాంతరసిద్ధార్థాస్సంభేయాస్తత్రితా
నితు ॥ ప్రాణలింగపరోభక్తోలబ్ధ్వాతత్రిపదోదకం ॥ గురుజఙ్గమపాదో
దంలబ్ధ్వా నైవభక్తితః ॥ సమావాప్నోతిగురోస్తత్రిగురోర్లబ్ధ్వాపదోదకం ॥
౩౬ ॥ పాదోదకంజంగమస్యాలబ్ధ్వాన్మనసైవతం ॥ గురులింగచరాణాంచ
సమావాప్నోతుభక్తిమార్గ ॥౩౭ ॥ పాదోదకంచరాల్లబ్ధ్వాగురోర్లింగస్య
భక్తిమార్గ ॥ అర్చియాదశనంభక్తైరన్యథానశనంభవేత్ ॥ ౩౯ ॥ తచ్చే
దనశనంప్రోక్తమభక్ష్యంసమర్పితం ॥ఘ్రాతంజిఘ్రేత్తథాపీతంపిబేద్రు
ద్రేణమానవః ॥ ౪౦ ॥ భుక్తంభుంజీతవాసాంసిపరిదధ్యాద్యతాంచ ॥ ఉ
పచారతయాసర్వంపరికల్ప్యపునఃపునః ॥ ౪౧ ॥ఉపభోగాయకల్పేరన్న
తిజాఖాలికీశుత్రిః॥చరణంతత్పవిత్రంచవితతంచపురాతనం॥౪౧॥మేనవా
చరణేనాసాసంసారీమష్ప్యృతాంబుధేః॥పారంతరతిపూతాత్మాపవిత్రేణాపి
తేనచ॥౪౨॥పూతశ్శారీరపాశారిముక్తిక్యభవాంబుధిం॥తరేమవయమే
తాదృక్పాదంలోకస్యథూర్జటేః॥౪౩॥ద్వారంద్వారమితిప్రాప్తుంబ్రహ్మ
లోకస్యసాధనం ॥ అర్చీవదేవయానాఖ్యస్థానంస్థానప్రివంచతత్ ॥౪౪॥ప
విత్రంపవిరూపాత్తుపాశాత్రాతంమహేనసః॥అశనేఃపాలకంతస్మాదసాధా
రణకారణం॥ ౪౫ ॥జ్యోతిష్మజ్యోతిషాంస్థానంప్రాణలింగపదోదకం॥ భ్రా
జమానంగురోఃపాదసలిలంజ్ఞానదాయకం ॥మహత్స్వన్మహసాంస్థానంచర
లింగపదోదకం॥అమృతస్యామృతంతస్యజరామరణనాశనాత్ । విజరత్వ
విశోకత్వదాతుమోక్షస్యకేవలం॥౪౬॥ధారాస్తిస్రః ప్రాణలింగగురుజం
గమభేదతః ॥ బహుధాతత్తథాభిన్నంచరణంచరణోదకం ॥ ౪౭ ॥ ప్రి
విలాపనరూపేణస్వేష్టలింగసమర్పితం ॥ అద్వైతభావమాపన్నంబహు
ధాచప్రకారతః॥౪౮॥దోహమానంయథాదోగ్ధాకామధేనోస్తనేషుచ॥ధా
రాబాహుల్యమాసాద్యస్థాల్యామేకీకృతంపయః ॥ ౫౦ ॥ ప్రాప్యనంతు
ప్యతితథాపాదత్రయమవాప్తవాన్ ॥ ౫౧ ॥ అభేదదృష్ట్యాచరణంత్రయా

ణాంచరణానితత్ ॥ నోస్మాకంసకుటుంబస్యసానుకూల్యస్యవర్ణనం॥౫౨॥
శుద్ధితాంముక్తిరూపేణసూక్ష్మజ్ఞానసమేతతాం ॥ దదాతుదగ్ధ్యాదిత్యేవం
మంత్రార్థేరిహవర్ణనాత్॥౫౩॥ననుమంత్రోయమాఖ్యాతోరథచక్రో
పలంభనే ॥ కల్పేక్రతువిశేషేతుతథాబ్రాహ్మణవాక్యగః॥౫౪॥అర్థవా
దస్తథాసూత్రవ్యాఖ్యానేవేదవేదిభిః ॥ ఐకకంఠ్యేనచక్రస్యస్పర్శనేద
క్షిణాగ్రహే ॥ ౫౫ ॥ వర్ణనాత్ప్రథమతేత్థంమంత్రార్థస్తైనుకూ
లతి ॥ నైవక్వచిద్విముక్తస్యదృశ్యతేన్యత్రవైపధిః ॥ ౫౬ ॥ చయనేఘృత
ధారాయాఃహోమేరుద్రానువాకతః॥శివలింగాభిషేకశ్చకథంయుష్మాభి
రుచ్యతే ॥ ౫౭ ॥ ఏవమన్యేపితేమంత్రానియుక్తాఃక్వచిదన్యథా ॥ వి
యుక్తాస్త్వదత్రమంత్రోనానావియోగవాన్॥ ౫౮ ॥ ననుయద్దేవతామం
త్రాస్తత్రైవేత్యేవకర్మణి॥వినియోగస్సంఘటతేరుద్రైకాదశినీతథా॥౫౯॥
ప్రోక్తాశ్చమకమంత్రాద్యాశ్చయనేలింగపూజనే॥ అయంతుప్రకృతోమం
త్రస్తథానేతిన్వావచః ॥ ౬౦ ॥ అన్యద్దైవత్యమంత్రాణామన్యత్రవినియో
జనం ॥ అగ్నిమూర్ధాదిమంత్రాణాంవినియోగాద్గృహార్చనే॥౬౧॥
కల్పసూత్రవిధేస్తావత్తథాకల్ప్యంతదగ్రిన॥ ఇతిచేదత్రనబ్రూమఃపాదోద
కనిషేవణే ॥ ౬౨ ॥ వినియోగంమామకీయేకింతుయుష్మత్సమీహితే ॥ య
తీనాంపాదసలిలప్రాశనేవినియోగతః ॥ ౬౩ ॥ యుష్మదిష్టానురూపంతు
సేవానాంకథయామితత్ ॥ పూర్వస్థితిప్రార్థనయాకృతార్థస్త్వంపు
నర్యది ॥ ౬౪ ॥ ఆస్తాంతావత్తదామంత్రేధారాబాహుల్యవర్ణనం ।
కథంసంగచ్ఛతేపూర్వంమముక్తాంరీతిమంతరా ॥ ౬౫॥ ననుబాహుల్య
మంత్రోక్తంకథంత్రిష్వేవవర్ణితం ॥ కపింజలాధికరణంవిస్మృతంకింత్వ
యాపునః॥కించజ్యోతిష్మదధికంభ్రాజమానమతఃపరం॥మహస్వదితితుల్యా
ర్థంవిశేషణతయాత్రయం ॥గురుంలింగంజంగమంచవిశేష్యత్రయమాస్య
తు॥౬౬ ॥సార్థక్యమశ్నుతేధారాత్రయంచబహుదేవత్యతః॥విశేష్యభే

దాన్వయోహి విశేషణకృతస్తథా ॥ ౮౯ ॥ భేదోన్యథాస్యాజ్జ్యోతిష్మద్విశేషణానర్థకం । తస్మాచ్చరణమంత్రోయమన్వాదిమయోదితం॥ ౭౦॥ గురులింగచరాణాంచపాదోదకనిషేవణం ॥ అతఏవత్రిపాన్మంత్రోయమంత్రాంతరసమీహితం॥ ౭౧ ॥ పాదోదకప్రాశనంతత్పునరభ్యుదధాదయం॥ నను త్రిపాదయంమంత్రఉపక్రాంతానుసారతః ॥ ౭౨॥ ఉపసంహారతశ్చాపి వైష్ణవోయమితీరితే ॥ ఈశానశబ్దశ్రవణాత్పురుషత్వాచ్ఛివస్యచ॥ ౭౩॥ పురుషోవైరుద్రఇతిరుద్రవాచకతాశ్రుతేః ॥ సూక్తనామ్నా శివస్యైవపునర్లింగపురాణకే ॥ ౭౪॥ పూజాంవిధాయబహుశశ్శైవత్వేనోపవర్ణనాత్ ॥ వాత్యాకులాయితంతస్య వైష్ణవత్వమతఃకిము ॥ ౭౫ ॥ అతఏవవిలేఖ్యార్థాఃకృతావైష్ణవఖండనే ॥ ఉవాదిభంజనేసాభిస్సన్న్యగేవసమర్థితాః ॥ ౭౬ ॥ నను శైవత్వమస్త్వేవం ప్రకృతార్థఃకథంస్మరేత్ ॥ ఉపక్రమోపసంహారావిరాత్పురుషవర్ణనే ॥ ౭౭ ॥ తన్మధ్యవర్తిమంత్రోయంతస్యైవప్రతిపాదకః ॥ ప్రకృతార్థపరత్వంతునశక్యమితిచేచ్ఛృణు ॥ ౭౮ ॥ విరాడజాయతేత్యేవమిచ్ఛామూర్తిమవర్ణయత్ ॥ ఉపసంహారవాక్యేత్ర ఉపక్రమగతంవచః ॥ ౭౯ ॥ సహస్రశీర్షాముఖ్యానిరూపాణిప్రత్యపీపఠత్ ॥ తన్మధ్యవర్తిమంత్రోయంలింగమూర్తించరంగురుం ॥ ౮౦ ॥ ఉపపాదయతీత్యేవవక్తవ్యంతత్రసంత్రకే ॥ అశనానశనేచోభవిహితేచాభిచాన్వయః ॥ ౮౧ ॥ ఉక్తార్థంచవిరోధంచప్రతిపాదయతిస్వయం ॥ విరోధస్తదభావస్స్యాత్త్రిపాదసలిలస్యచ ॥ ౮౨ ॥ ఏకస్యాపియశాఖావస్తదాస్వనశనంఖలు ॥ అసిషేవ్యపదోహంతదభోజ్యమితినిశ్చయః ॥ ౮౩ ॥ గురులింగచరాణాంచపాదోదత్రయసంభవే ॥ అశనంతత్పదార్థానాంసత్తుంమోగ్యత్వముచ్యతే ॥ ౮౪ ॥ తస్మాదేతాదృశీమూర్తిస్సాధకానుగ్రహాయవై ॥ ఇత్యాదితచ్ఛిన్నస్యైవవర్ణనంహ్యుపపద్యతే ॥ ౮౫ ॥ ఉపక్రమోపసంహారావనురుద్ధ్యైవవ

ణ్యతే ॥ అన్యథావర్ణనేతత్రసాశనానశనేడభె ॥ ౮౬ ॥ వ్యర్థేఽథ
వేతాంనద్యాస్తత్రేపంచఫలానివత్ ॥ తస్మాద్గురోర్జంగమస్యాపివస్యచ
పదోదకం ॥ ౮౭ ॥ నిషేవ్యమితిసిద్ధాంతంనిగమాగమవర్ణితం ॥ కిమే
తేపౌర్ణమాసేష్టిప్రధానానియథాతథా ॥ ౮౮ ॥ ప్రత్యేకంకర్మకింవా
ద్యపదార్థైక్యంయథాపునః ॥ నిర్వాపేచ్చతురోముష్టీన్సత్త్యానుసమయం
పునః ॥ ౮౯ ॥ పదార్థభేదమాశంక్యచతుర్ముష్టిసమన్వితః ॥ ఏకఃపదా
ర్థఇత్యాదినాద్యఃపక్షస్సమీహితః ॥ ౯౦ ॥ తత్రసంభవమూలోక్తంత
థాహిప్రాణలింగకే ॥ గురోశ్చరస్యచాలాభేప్యనుసంధానమాత్రతః ॥
౯౧ ॥ పాదోదకాశనంకర్మనిర్వాహాయైవకల్పతే ॥ ఇష్టాపన్యతరా
లాభేకర్మకైవల్యమేవహి ॥ ౯౨ ॥ నదీత్వీయోర్దైవతైక్యాన్నిర్వాపా
దాతదత్రతు ॥ గురులింగంచరంచేతభిన్నదైవత్యవర్ణనాత్ ॥ ౯౩ ॥ అ
భేదబుద్ధిరితిచేద్వ్యాపాదిత్యవదత్రచ ॥ మీమాంసావ్యాకులీభావనానాదై
వత్యకర్మణి ॥ ౯౪ ॥ అభేదాద్ద్వివిరైక్యేచతస్మాత్తన్నోపపద్యతే ॥ అలా
భేన్యతరస్యాపికర్మనిర్వాహవర్ణనాత్ ॥ ౯౫ ॥ అతోఽత్రచ్యుతేమ
యాసమ్యగవిరోధపురస్సరం ॥ పాదోదకప్రాశనాఖ్యంకర్మత్రేధావి
ధీయతే ॥ ౯౬ ॥ గురులింగచరాణాంచసమవాయేతథాపునః ॥ నిత్యనై
మిత్తికేప్రైహపక్షేషస్యభక్షణే ॥ ౯౭ ॥ యథాపథికృతీమిష్టింప్రకృ
తేష్టించకుర్వతా ॥ నైమిత్తికోపాధికృతేహవిర్భక్షణమాచరేత్ ॥ ౯౮ ॥
ప్రకృతేష్టౌహవిర్భర్తుంకరోతికిలకర్మవత్ ॥ నైమిత్తికంజంగమస్యాస్య
గురోశ్చపదోదకం ॥ ౯౯ ॥ నిర్వర్త్యప్రాణలింగస్యపదోదంధారయేది
తి ॥ ఇత్థంన్యాయానుసారేణపృథక్ప్రాశనసంభవే ॥ ౧౦౦ ॥ అసమస్యా
ప్రాణలింగేజలంవాఫలమేవవా ॥ స్వీకుర్యాద్యదివామోహాన్నపతితోనర
కంవ్రజేత్ ॥ ౧౦౧ ॥ ఇత్యాదీనాంనిషేధానాంజాగరూకతయాపునః ।
ప్రాప్తంనైమిత్తికంతోయంనిత్యత్వేనైవకల్పయేత్ ॥ ౧౦౨ ॥ నిషేధస్య

ప్రబలతాయమస్స్యద్విధ్యపేక్షయా ॥ తస్మాచ్చరార్పితంలింగేసమ ర్పణస్వీక్రియామతా ॥ ౧౦౩ ॥ ననుజంగమపాదోదంకథంలింగేసమ ర్పణాః ॥ వినియుక్తంజలంతత్రనవైదికమితీరయేత్ ॥౧౦౪॥ ప్రార్థనే హుతశిష్టాన్నంబ్రాహ్మణేభ్యఃకథంత్వయా ॥ వినియోజ్యంబ్రాహ్మణోస్సై సర్వాస్తాదేవతాఇతి ॥ ౧౦౫ ॥ఆత్మనశ్శివరూపత్వాదావాహ్యశివలింగ కే॥ కుర్వన్పూజాంప్రతిదినమాచార్యాదిపదోదకం ॥ ౧౦౬ ॥ స్వీకు ర్యాణంవాకథంతద్వదభేదాత్ప్రాణలింగయోః ॥ లింగపీఠంస్వపీఠంస్యా దితిసిద్ధంసమీహితం ॥ ౧౦౭ ॥ తారతమ్యంయథాతెస్యాద్గురూణాంసమ వాయకే ॥ యతిపాదోదలాభేననాన్యేషాంకురుతేయథా ॥ ౧౦౮ ॥ గు రులింగచరాణాంచసమవాయేచరార్పితం ॥ ప్రాణలింగార్పితంకృ త్వాపిబేద్భక్తఇతిస్థితిః ॥ ౧౦౯ ॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంత రహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ నీలకంఠకృతే నిగమాగమ సారసంగ్రహేక్రియాసారె అష్టావింశోపదేశే ప్రసాదగ్రహణపాదోదక నిరూపణంసమాప్తిః.

శ్రీమత్సద్గురుదక్షిణామూర్తయేనమః.

ఏకోనత్రింశోపదేశప్రారంభః.

ఆగమానాంతుసర్వేషాంస్వతఃప్రామాణ్యముచ్యతే ॥ ఏకోనత్రింశతిపునరుపదేశేసమాసతః ॥ ౧ ॥ కామికాద్యావాతులాంతాశ్శైవేనోక్తాశ్శివాగమాః ॥ ఈశానవక్త్రసంజాతాస్సాక్షాద్దైవస్యశూలినః ॥ ౨ ॥ తాలోర్ధ్వస్థదంతవ్యాపారఫరస్సరమిమేసమే ॥ సర్వేషాంధర్మపుంజానాంబోధకాశ్శబ్దరాశయః ॥ ౩ ॥ స్వతఃప్రమాణభూతాస్తేవేదేభ్యస్స్ఫుటమేవహి ॥ ఆగతాశ్శివవక్త్రేభ్యోగతాశ్చగిరిజాముఖం ॥ ౪ ॥ మతాశ్చవాసుదేవేనహ్యాగమాఇత్యుదీరితాః ॥ సిద్ధాంతాఇతిచాప్యన్యైశ్శివోక్తాబహవస్స్ఫుటాః ॥ ౫ ॥ చర్యాయోగక్రియాజ్ఞానప్రతిపాదనభేదతః ॥ తత్తన్నామాంకితాఃపాదాశ్చత్వారస్తేషువిశ్రుతాః ॥ ౬ ॥ చర్యాపాదేశివాచారాబహవఃకామమోక్షదాః ॥ వైదికాచారసదృశాఃక్వచిత్తేషూపవర్ణితాః ॥ ౭ ॥ క్వచిద్వేదవిరోధాశ్చశ్రూయంతేఽత్రతత్రతు ॥ యోగపాదేతుబహవోయోగాశ్శ్రుతివిరోధినః ॥ ౮ ॥ క్వచిద్వేదానురూపాశ్చయోగాశ్శ్రుతిషుచోదితాః ॥ క్రియాపాదేత్వేవమేవప్రతిమాల్యాద్యనుష్ఠితః ॥ ౯ ॥ జ్ఞానపాదోదితంజ్ఞానంసర్వథాగ్రాహ్యమేవవా ॥ విరుద్ధమవిరుద్ధంవాయద్వేదేతరకీర్తితం ॥ ౧౦ ॥ వేదైకవిహితంజ్ఞానంభోగమోక్షప్రదాయకం ॥ యదన్యత్రోదితంజ్ఞానంనతన్మోక్షస్యసాధనం ॥ ౧౧ ॥ శ్రోతవ్యవాక్యనియమాద్భాషారూపప్రబంధతః ॥ నైవోదేశ్యమలంజ్ఞానంకింతుశ్రౌతోపకారకం ॥ ౧౨ ॥ శ్రౌతంజ్ఞానంమోక్ష

లక్ష్మీప్రదమన్యన్న కించన ॥ శ్రుతం వేదాంతవిజ్ఞానసునిశ్చితార్థా ఇతి శ్రుతేః
౧౩ ॥ శ్రుత్యన్యత్వాదాగమానాం తద్జ్ఞానం నైవ మోక్షదం ॥ చర్యా
యోగక్రియాశ్చైతా గ్రాహ్యా వేదావిరోధినః ॥౧౪॥ విరుద్ధాశ్చేన్నప్రమా
ణం వైదికాచారిణాం ప్రతి ॥ అవైదికానామాధారస్తంత్రమార్గానుసార
తః ॥ ౧౫ ॥ సర్వజ్ఞేన శివేనాపి శృణ్వంతీం పార్వతీం ప్రతి ॥ తత్త్వాదేవ
స్వానురూపం కథితం తదవైదికం ॥ యావచ్ఛ్రోతుస్తావదేవ కథితవ్యం మ
హాత్మనా ॥ అధికారానురూప్యేణ దృశ్యతేన్యత్ర చ శ్రుతేః ॥ ౧౬ ॥ ఆఖ్యా
యికానురూపేణ కర్మణాం కర్తృనిర్ణయః ॥ వైశ్యసోమాదిసంస్థాయా
వైశ్యైకవిషయత్వతః ॥ ౧౭ ॥ రాజసూయాదియజ్ఞేషు క్షత్రియైకాధికా
రతః ॥ తదన్యైస్తత్ర కర్తవ్యమితి శ్రౌతవిదో విదుః ॥ ౧౮ ॥ అశ్రౌతస్యా
గమోక్తస్య కర్తాప్యశ్రౌతకర్మతః ॥ ఆగమోక్తం సమస్తం తు స్త్రీశూద్రా
ణాం భవేదితి ॥ ౨౦ ॥ సామాన్యాధికృతం కర్మ విశేషమధిగచ్ఛతి ॥ నవి
శేషస్య కథితం సామాన్యస్య భవేదితి ॥ ౨౧ ॥ బ్రహ్మచారీస్వావిరుద్ధం యా
తిధర్మం విశేషతః ॥ గృహస్థధర్మం నాప్నోతి బ్రహ్మచారీ యమాన్వితః ॥
౨౨ ॥ అతో విరుద్ధతంత్రోక్తః కర్షణాదివిధిః పునః ॥ వైదికస్యాపి విదు
షో భవేద్ధర్మాయ కేవలం ॥ ౨౩ ॥ శ్రుతేర్విరుద్ధం దీక్షాది తంత్రైకమ
నుయాయినాం ॥ నిషేధకృత్యం తత్రాపి తంత్రోక్తం నైవ చాచరేత్ ॥౨౪॥
అతో వేదానురోధేన తంత్రాణాం చ ప్రమాణతా ॥ ఇతి ఘోషయతాం కం
ఠగ్రహాస్సిద్ధాంత ఉచ్యతే॥ ౨౫ ॥ శ్వసితానాం శ్రుతీనాం చేత్తాదృశో మహి
మా యది ॥ తాల్వోష్ఠపుటనిష్పందపురస్సరముదీరితే॥ ౨౬ ॥ ఆగమే శివవ
క్త్రోత్థే వక్తవ్యో మహిమా కియాన్ ॥ అత్రేదం తత్త్వమాఖ్యాహి తంత్రాణాం
యావతాం కిము ॥ అవైదికత్వం తచ్చాపి వైదికానగ్రహా తథా ॥ వేదే నిషిద్ధతా
వేదమంత్రసంఘప్రకాశ్యతా ॥ ౨౭ ॥ నాద్యః పక్షస్త్వాగమోక్తా దేవతా
గారనిర్మితిః॥ ప్రతిష్ఠా దేవతాయాశ్చ యాగాద్యాః కర్మసంహతిః॥ ౨౮ ॥

అప్రమాణంయదిభవేద్వేదోక్తంగతమేవతే ॥ బహూనాంవైదికార్థా
నాంతంత్రోక్తత్వాన్మహాక్షతిః ॥ ౩౦ ॥ అనర్హతావైదికానాంయదివేద
నిషేధతా ॥ రాజసూయాదియాగానామధికారివిశేషణాత్ ॥ ౩౧ ॥
బ్రాహ్మణానాం తేషుకర్మస్వధికారనిషేధతః ॥ తంత్రోక్తతాస్యాత్తేష
మప్యేవమేవరథంతరం ॥ ౩౨ ॥ బ్రహ్మవర్చసకామస్తుపృష్ఠంకు
ర్యాదితిశ్రుతేః ॥ బ్రహ్మతాయాజయేద్వైశ్యంరాజ్ఞోగారివిచేనచ ॥
౩౩ ॥ ఇత్యాదిషువిశేషేణతత్తత్ప్రష్టార్హతానహి ॥ అతోస్యవేదవి
ధితోనిషేధాత్తంత్రచోదితం ॥ ౩౪ ॥ భవేదేతన్సమస్తంచతతోనానర్హ
తాహితత్ ॥ వేదమంత్రాప్రకాశ్యత్వంకర్మణాంయదితాంత్రికం ॥ ౩౫ ॥
ప్రత్యక్షశ్రుతివాక్యైఃకర్మణామప్రకాశ్యతా ॥ పరోక్షేణోక్తవేదేనా
ద్యఃపతుస్సమీహితః ॥ ౩౬ ॥ బహూనాంశ్రుతిచోద్యానాంకర్మణాంశ్రు
తిదర్శనాత్ ॥ పరోక్షశ్రుతిచోద్యత్వంకల్ప్యతేమహదుక్తితః ॥ ౩౭ ॥ స
మస్తశ్రుతిసంభూశ్చయస్యనిశ్వసితంశ్రుతం ॥ తస్యైవసాంబమూర్తే
స్తత్తాల్వోష్ఠపుటయత్నతః ॥ ౩౮ ॥ నిర్గతానామాగమానాంపరోక్షశ్రు
త్యపేతయా ॥ ప్రామాణ్యంసిధ్యతితతస్తవైవస్యాన్మహాక్షతిః ॥ ౩౯ ॥ త
తఃకింతాంత్రికత్వంతేకథయాశ్రోషమంజసా ॥ వేదోక్తాచరణాభావ
స్తాంత్రికత్వంయదీర్యతే ॥ ౪౦ ॥ యావద్వాచరణాభావోయత్కించి
ద్వాత్రితాంత్రికం ॥ యావతాంకర్మణాంకేనాప్యనుష్ఠాతుమశక్తితః ॥
౪౧ ॥ యత్కించిద్యదిభూత్యాదిధారణంతుల్యమానయోః ॥ యావన్ని
త్యానువృత్తిస్స్యాద్వైదికత్వప్రయోజనం ॥ ౪౨ ॥ ఉపనీతోయఃజ్ఞానీవైదికో
నభవేన్మునిః ॥ నైష్ఠికబ్రహ్మచారీచవైదికోనభవేదితి ॥ ౪౩ ॥ స్వస్వాశ్ర
మోచితాచారసర్వస్వపరిపాలనం ॥ వైదికత్వంయదిభవేదత్యాశ్రమవిధి
శ్రుతం ॥ ౪౪ ॥ భూతిరుద్రాక్షమంత్రాదిపరిపాలనమస్తిహి ॥ యదిచే
త్సర్వకర్మాంగముపనీతిస్తువైదికీ ॥ ౪౫ ॥ ఉపనీతోథపతితస్స్యాద్వైదిక

పరస్పరం ॥ అనిషేధానువృత్తిశ్చాప్యుపనీతావిశేషణం ॥౪౬॥ అనిషేధా
నువృత్తిశ్చనిషేధాచరణంద్వయం ॥ యస్మింత్స్యాద్వైదికస్సోపితత్రోవక్త
వ్యమతశ్చ ॥ ౪౭ ॥ నిషేధాచరణాభావోఽన్యనిషేధానువర్తనం ॥ ఉప
నీతత్వమిత్యేతత్త్రయంవైదికతావహం ॥ ౪౮ ॥ కృతచౌలస్సపితరంప్ర
మీతంవైదికాధ్వనా ॥ సంస్కుర్యాద్యదితత్కర్మతంత్రోక్తంస్యాత్త
తఃపితుః ॥ ౪౯ ॥ పుణ్యలోకావాప్తిరపినస్యాదనుపనీతితః ॥ అతోవక్త
వ్యమేవంహినిషేధాననువర్తనం ॥ ౫౦ ॥ అనిషేధానువృత్తి
శ్చసాశ్రమానుగుణేనహి ॥ వైదికత్వంహ్యత్రదేవకథితంవైదికోత్త
మైః ॥ ౫౧ ॥ తత్రాపిజ్ఞానకాండోక్తధర్మానుష్ఠానమేవహి ॥ నిశ్శ్రేయ
సఫలాయాపికల్పతేముఖ్యమేవతత్ ॥౫౨॥ తస్మాద్వైదికతాతంత్రేతాంత్రి
కంచాపివైదికం ॥ తథాకాపాలముఖ్యానితాంత్రికాణ్యపివైదికాత్ ॥
౫౩ ॥ నాన్యఃనుచ్యంతతల్లోకవిభాగోనభవేదితి ॥ యథాశూద్రాదిధ
ర్మాశ్చశుశ్రూషాదయఈరితాః ॥ ౫౪ ॥ వేదేషుతావతాధర్మాఃవైది
కానహికేవలం ॥ అవైదికాశ్చాపిధర్మావేదైకవిషయాఇతి ॥ ౫౫ ॥ అ
వైదికాశ్చతంత్రోక్తావేదోక్తాఏవకేవలం ॥ అధికార్యనుసారేణత
దనుష్ఠానముచ్యతే ॥ ౫౬ ॥ బ్రహ్మచర్యంచగార్హస్థ్యంవనప్రస్థాన
మేవచ ॥ తత్తద్ధర్మాధికారిత్వేకారణంనాన్యముచ్యతే ॥ ౫౭ ॥ వేదో
క్తాబ్రహ్మచారిభ్యోగృహస్థాస్స్రత్యవైదికాః ॥ గృహస్థాశ్రమధర్మాయే
హ్యశ్రౌతాబ్రహ్మచారిణః ॥ ౫౮ ॥ తద్వత్కాపాలధర్మాశ్చవైదికాఏ
వతాన్ప్రతి ॥ తదన్యధర్మనిష్ఠానాంకాపాలాద్యాస్త్వవైదికాః ॥ ౫౯ ॥ తే
షాంకాపాలికానాంచవేదోక్తాఅప్యవైదికాః ॥ వైదికత్వావైదికత్వేహ్యధి
కారిణికల్పతే ॥ ౬౦ ॥ నకర్మనిష్ఠంకింత్వేతత్కర్తృనిష్ఠంతథైవహి ॥
యోగృహస్థస్స్వధర్మస్థస్సాన్వశ్రమంసంపరిత్యజన్ ॥ ౬౧ ॥ వనస్థతాం
యతిత్వంచవ్రజత్యేవవిముక్తితః ॥ రక్తిశ్చేత్సఖలుతత్రైవరమతేస్వస్వకర్మ

సు ॥ ౬౨॥ యదన్నంయస్తుభుంజానో విపణ్ణస్తత్పరిత్యజేత్ ॥ శాల్యన్నంకాం
క్షమాణస్స్యాత్తదన్నే యదిరక్తిమాన్ ॥ ౬౩॥ తత్రైవబద్ధ్వాస్వాంతస్తదేవ
మనుతేవరం ॥ ఉత్తమాశ్రమధర్మాంశ్చశ్రమసాధ్యాభవంత్యతః ॥౬౪॥
పూర్వాశ్రమవిరక్తశ్చేదుత్తమాశ్రమమర్హతి ॥ రక్తిహీనస్తుస్తథాపుంస
స్తత్తదాశ్రమవర్తనే ॥ ౬౫ ॥ అతోమనఃకల్పితాస్యాత్తత్తద్ధర్మాధికా
రితా ॥ కృతసంకల్పితంతస్మాన్నిత్యంధర్మముపాశ్రయేత్ ॥ ౬౬ ॥ నను
స్వేచ్ఛైవహేతుశ్చేద్బ్రహ్మచారీయదిచ్ఛతి ॥ అగ్న్యాధేయాదితత్రాపి
తస్యస్యాదధికారితా ॥ ౬౭ ॥ ఇతిచేద్బ్రూయతాంచూతఫలంవృక్షో
పరిస్థితం ॥ అధస్తాద్యదికాంక్షేతనరస్తత్తథమాప్నుయాత్ ॥
౬౮ ॥ సపవోన్నతదేశస్థస్స్వస్థానంసంపరిత్యజేత్ ॥ తదాప్నోతిఫలంత
స్మాద్బ్రహ్మచర్యంపరిత్యజేత్ ॥ ౬౯ ॥పరిగృహ్యతతోదారాంత్స్వథగ్నీ
నర్హతిస్స్వయం ॥ నాధోగతఃపునరపితద్గచ్ఛేదుత్తమాశ్రమం ॥ ౭౦ ॥న
న్వేవంయదిశూద్రోఽపి కాంక్షేతాశ్రమముత్తమం ॥ తస్యాధికారస్స్యాత్త
త్రబుద్ధికల్పితతాయది ॥౭౧॥ అస్త్యేవంస్వోక్తతద్ధర్మైస్స్వోక్తమస్యానువ
ర్తనాత్ ॥ అధికారికులేజన్మతతోఽస్మిన్నధికారితా ॥ ౭౨ ॥ సోపాధికా
ధికారిత్వముపాధిపరివర్తనాత్ ॥ నిరూపాధ్యధికారిత్వముపాధేరనపే
క్షయా ॥ ౭౩ ॥ దృష్టమేవంశ్రుతోగార్గ్యాంయాజ్ఞవల్క్యమునీశ్వరః ॥
ఉపదిశ్యోత్తమంజ్ఞానంతాముక్తాంసమచీకరత్ ॥ ౭౪ ॥ సోపాధికారికా
రేషుతదుపాధ్యనువర్తనం ॥ నిరుపాధ్యధికారిత్వంసర్వేషామపివిద్యతే॥
౭౫ ॥ అతఃకాపాలముఖ్యానాంవైదికత్వంభవేదపి ॥ తత్తత్కర్తృవిశే
షేణవైదికత్వంహికర్మణాం ॥ ౭౬ ॥ అతిప్రసంగస్స్యాన్నస్యాంతదుచ్యతే
తత్రసత్యతా ॥ ఆగమానాంప్రమాణత్వమనన్యాపేక్షమేవహి ॥ ౭౭ ॥
యథాశ్రుతీనాంప్రామాణ్యమనన్యాపేక్షమేవహి ॥ ౭౮ ॥ ఏవంచేదా
గమోక్తకర్మసంహతింసకలామపి ॥ అగ్నిష్టోమాదికంసమ్యక్సాంగం

నైవర్ణయంతిన ॥ ౪౯ ॥ తద్వర్ణనం శ్రుతిష్వేవ తథా నాన్యత్ర దృశ్యతే ॥ స్వో
క్తయాగశరీరస్య శ్రుతిశ్చేత్ప్రతిపాదికా ॥ ౫౦ ॥ నైవమాగమసంఘాతైర్యా
గాస్తైవర్ణితాస్తతః ॥ స్వోక్తార్థపరిపూర్త్యర్థం కాంక్షంతే శ్రుతిమాగ
మాః ॥ ౫౧ ॥ నశ్రుతిః కాంక్షతే స్వోక్తపూర్త్యర్థం తానిహాగమాన్ ॥ ప్రా
మాణ్యం తచ్ఛ్రుతేరేవ హ్యనన్యాపేక్షముచ్యతే ॥ ౫౨ ॥ ఆగమానాం
శ్రుత్యపేక్షాతతశ్శ్రుత్యనుసారతః ॥ ప్రామాణ్యమవిరోధాంశే తద్విరోధేఽ
ప్రమాణతా ॥ ౫౩ ॥ నచానువాదభాగానాం పురోవాదానువర్తనాత్
అప్రామాణ్యం తద్వదేవ హ్యనన్యాపేక్షప్రమాణతా ॥ ౫౪ ॥ స్వతఃప్రామా
ణ్యవిరహ ఇత్యేవముపవర్ణ్యతే ॥ అగ్నిష్టోమాదయో ధర్మా యథా సాగ
మచోదితాః ॥ ౫౫ ॥ కర్షణాదిప్రతిష్ఠాంతా ధర్మాః పూర్తాదికర్మ చ ॥
ఇష్టాపూర్తేత్యాదివేదైరుక్తా హ్యాగమచోదితాః ॥ ౫౬ ॥ నపూర్తాదిశ
రీరస్య విధిశ్శ్రుతిషు దృశ్యతే ॥ అతశ్శ్రుతేరాగమానుసారేణ స్యాత్ప్రమా
ణతా ॥ ౫౭ ॥ ఇతి చేన్న తథా వాచ్యం సూత్రే బోధాయనాదికే ॥ వైదికేనై
వమార్గేణ పూర్తాదివిధిదర్శనాత్ ॥ ౫౮ ॥ తాదృశానాం తు సూత్రా
ణాం మూలం తు కిమిహ శ్రుతిః ॥ ప్రత్యక్షైవోపలభ్యేత కిం వాత్రాచారదర్శ
నాత్ ॥ ౫౯ ॥ అహముక్తస్తదత్రాపి శ్రుతిస్స్యాదానుమానికీ ॥ ఆగమోక్త
స్యయాగస్య వర్ణనాయ కిలాగమాః ॥ ౬౦ ॥ ఆనుమానికరూపేణ వర్తనం
తే తుల్యమావయోః ॥ తస్మాత్స్వతస్స్యాత్ప్రామాణ్యమాగమానాం న సంశ
యః ॥ ౬౧ ॥ ప్రామాణ్యం నామ కిం వాత్ర ప్రమాతుస్సకలోదయః ॥ ఆ
గమార్థావబోధేన తదుక్తార్థానువర్తనే ॥ ౬౨ ॥ ఫలోదయః స్వతః
పుంసాం ప్రత్యక్షేణైవ దృశ్యతే ॥ కర్షణాదిప్రతిష్ఠాంతవిధినా సుప్రతిష్ఠి
తే ॥ ౬౩ ॥ లింగబేరే బహువిధే కలాభివ్యక్తిదర్శనాత్ ॥ తస్మాదిష్టార్థ
లాభాచ్చతత్రవైకల్యాసంభవే ॥ ౬౪ ॥ బహుక్షతేశ్చ దృష్టత్వాదాము
ష్మికఫలే తథా ॥ దృఢవిశ్వాససిద్ధేశ్చ తథా వైదికకర్మణి ॥ క్వచిత్ఫలా

దయేన్యత్రఫలానుదయదర్శనే ॥ ౯౫ ॥ కర్మవైకల్యమేవేతియథా వాకల్ప్యతేత్వయా ॥ ఆముష్మికేకర్మణిచదిరప్రాప్యపితస్ఫలే॥౯౬॥ ప్రమాణబుద్ధిస్తంతోక్తేశీఘ్రమేవోదితాభవేత్ ॥తంత్రేవేదేప్రామాణత్వం నవిలక్షణముచ్యతే ॥ ౯౭ ॥ వైలక్షణ్యాభావసిద్ధేస్స్వతఃప్రామాణ్యముచ్యతే ॥ యదిచేదప్రమాణంస్యాదాగమార్థానువర్తనం ॥ ౯౮ ॥ యథామరుజలభ్రాంతిర్విసంవాదితయాప్రమా ॥తత్రజ్ఞానమమోత్పన్నమప్రమాణమితీరయత్ ॥౯౯॥ నతథాదృశ్యతేతస్మాత్ప్రామాణ్యానుభవాదపి ॥ స్వతఃప్రామాణ్యమిత్యేవంసమ్యాగేవోపపాదితం ॥ ౧౦౦ ॥ యదిమూర్ఖమనీషాతేతంత్రాప్రామాణ్యసాధనే ॥ వశ్యాద్యనేకవేదోక్తకర్మణామఫలోదయాత్ ॥ ౧౦౧ ॥ అప్రమాణంభవేన్నైవపరేణభ్రాంతమిత్యతః ॥ స్వేనాపిభ్రమితవ్యంస్యాదత స్తావేదరాశయః ॥ ౧౦౨ ॥ఆగమాశ్శైవసిద్ధాంతాస్స్వతఃప్రామాణికాస్ఫుటం ॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతరహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞనీలకంఠకృతేనిగమాగమసారసంగ్రహేక్రియాసారే ఆగమస్వతఃప్రామాణ్యనిరూపణమేకోనత్రింశోపదేశస్సమాప్తః ॥

ఓం

శ్రీగురుభ్యోనమః.

త్రింశోపదేశప్రారంభః.

త్రింశోపదేశేసంగృహ్యశివపుణ్యానివర్ణయే ॥ పురాణేష్విత

షాసేవుష్ఫలానిమునిసత్తమైః ॥ ౧ ॥ సూతః ॥ ఏవంవ్రతానిసర్వాణి
కథితానిమయాద్విజాః ॥ ఇదానీంశివపుణ్యానిశృణుధ్వమవధానతః ॥ ౨ ॥
శివస్యదేవదేవస్యలింగరూపస్యభూసురాః ॥ తథాచశివబేరాణాము
మాయాష్షణ్ముఖస్యచ ॥ ౩ ॥ విఘ్నేశస్యగణాదీనాంభక్తానామపిభూసురాః
సాలోక్యాదిపదప్రాప్తభక్తానాంశంకరేచ్ఛయా ॥ ౪ ॥ పాత్రికారాట్టా
లసలభిప్రాసాదాదీన్యనేకశః ॥ ఆలయానిమనోజ్ఞానివిదధ్యాల్లోభవర్జి
తం ॥ ౫ ॥ ఏతాంశ్చనిర్మమేద్భక్త్యా యతామ్రస్వర్ణశిలాదిభిః ॥ ప్రతి
ష్ఠాంచవిధానేనకారయేత్సతిసంభవే ॥ ౬ ॥ అభిషేకమలంకారంసద్భిః
కుర్యాద్విధానతః ॥ వస్త్రాణిగంధాన్నైవేద్యమేతేషాంపరికల్పయేత్ ॥
౭ ॥ వాహనానిరథాదీనికల్పయేత్పరమేశితుః ॥ ఉత్సవానాచరయేద్వి
మ్యాన్మహావిభవవిస్తరం ॥ ౮ ॥ ఆలయాదీనిజీర్ణానిపునరేవసముద్ధరేత్
ప్రదక్షిణనమస్కారానుకుర్యాన్నిత్యమతంద్రితః ॥ ౯ ॥ ఏవమాదీనిపు
ణ్యానిశివస్యపరమాత్మనః ॥ కుర్యాన్నిత్యంప్రయత్నేనశ్రేయసేభూసు
రోత్తమాః ॥ ౧౦ ॥ శివార్చకాయగురవేదద్యాన్నిర్మాయమందిరం ॥
గృహోపకరణంధాన్యంధనందద్యాద్యథాబలం ॥ ౧౧ ॥ స్వగురుంప్రణమే
ద్దృష్ట్వాకుర్యాచ్చైవప్రదక్షిణం ॥ ఏవంస్వగురుకార్యాణినిత్యంకు
ర్యాదతంద్రితః ॥ ౧౨ ॥ గృహాణిశివభక్తేభ్యోదద్యాన్నిర్మాయభక్తి
మాన్ ॥ గృహోపకరణాదీనివస్త్రాణ్యపిచభూసురాః ॥ ౧౩ ॥ తథా
శివపురాణానిభస్మరుద్రాక్షకాన్యపి ॥ శివలింగానిపుణ్యానితథైవాభరణా
న్యపి ॥ ౧౪ ॥ అన్నంచభక్తిమాన్దద్యాద్భక్తేభ్యోభూసురోత్తమాః ॥ పుర
తోపీక్ష్యభక్తాంశ్చదృష్ట్వోత్తిష్ఠేతభక్తిమాన్ ॥ ౧౫ ॥ నమస్కుర్యాచ్చ
మతిమాంత్సంభావ్యబహుమానతః ॥ ఏవమాదీనికార్యాణిశివభక్తస్తుని
ర్వహేత్ ॥ ౧౬ ॥ విదధ్యాచ్చశివాచార్యభక్తానాంభక్తిముజ్జ్వలాం ॥
ఏతేషామపికార్యస్యనవిఘ్నంమనసాస్మరేత్ ॥ ౧౭ ॥ వాచావచన

సాచై వశరీరేణధనేనవా ॥ కుర్యాన్నస్సహాయమనిశంభక్తేభ్యః పరయాము
దా ॥ ౧౮ ॥ శివాయగురవేచైవశివభక్తిరతాయచ ॥ ఏతానిశివపుణ్యాని
స్మృతానిమునిసత్తమైః ॥ ౧౯ ॥ ఏతానిశివపుణ్యానియేకుర్వంతినరోత్త
మాః ॥ తేభుక్త్వావిపులాన్భోగాన్పుణ్యాత్మానోమహీతలే ॥ ౨౦ ॥ పు
త్రపౌత్రసమృద్ధాస్తేభుక్త్వాభోగానఖండితాన్ ॥ కాంచనేనవిమానేన
శివలోకమవాప్యతే ॥ ౨౧ ॥ కల్పకోటిసహస్రాణిమోదంతేశివసంనిధౌ ॥
అంతేచశివసాయుజ్యంప్రాప్నువంతినసంశయః ॥ ౨౨ ॥ ఇత్థంనిశమ్యవచనం
సూతస్యమునిసత్తమాః ॥ అపృచ్ఛంతసంశయాః శిష్టాభక్తానాంలక్షణంము
దా ॥ పునశ్చశివపుణ్యస్యమాహాత్మ్యంవర్ణయామివః ॥ శృణుధ్వమవధానేన
బ్రాహ్మణానామధీశ్వరాః ॥ ౨౪ ॥ అస్తికశ్చిన్మహీపాలః కోసలానామధీశ్వరః
అజాహ్వయశ్చతస్యాస్యసమజాయంతకన్యకాః ॥ ౨౫ ॥ రూపలావణ్య
సంపన్నాస్సుకుమారాంగయష్టయః ॥ కల్యాణమంటపంచక్రేతాసాంసమ
తిమాన్ప్రభుః ॥ ౨౬ ॥ ఆనయామాసతనయాన్రాజ్ఞామతిమనోహరాన్ ॥
తస్థుస్తేరాజతనయాస్సమాగత్యాత్రమంటపే ॥ ౨౭ ॥ తతః ప్రతస్థిరేతాశ్చ
కన్యాస్తారాజపుత్రకాన్ ॥ సముద్దిష్టేషుయస్యేష్టస్తస్యాజమాలికరా
నిమాః ॥ ౨౮ ॥ ప్రథమాసధాధీశంమహేంద్రపతిమాపహా ॥ సాసందం
కాంబుదేశేశంద్వితీయాచాలభత్పతిం ॥ ౨౯ ॥ కాంభోజాధీశమపరాసుమా
లింప్రాపనాయకం ॥ కోంకణేశంచతుర్థాచవిశాలాక్షంమహామతిం ॥
౩౦ ॥ ఏవమాపుఃపతీనేతాఃమాలాస్కంధేనిధాయచ ॥ కల్యాణంకారయా
మాసనానావిభవవిస్తరం ॥ ౩౧ ॥ రాజాసొపరయాప్రీత్యాబంధుసన్మాన
తత్పరః ॥ తేషాంవరాణాంభూరీణిదదౌద్రవ్యాణిపార్థివః ॥ ౩౨ ॥ భూ
షణానిచవస్త్రాణివిచిత్రాణితథైవచ ॥ పుత్రీణామపిదత్త్వైవంబహుమానేన
పార్థివః ॥ ౩౩ ॥ చతురంగబలంతేషాంపరికల్ప్యసబుద్ధిమాన్ ॥ కన్య
కాభిశ్చసంయోజ్యస్వదేశాభిగమాయతాన్ ॥ ౩౪ ॥ ప్రేషయామాసపు

ణ్యాత్మా లీత్యాపరయా సహ ॥ తతః ప్రతస్థిరే రాజకుమారాస్తే సుసం
యుతాః ॥ ౩౫ ॥ బహిః పురాద్వినిర్గత్య స్వదేశగమనాయ తే ॥ సంభూ
య తస్థిరేన్యోన్యం వార్తాం కృత్వా మహీసురాః ॥ ౩౬ ॥ తదానీమాగతస్తత్ర
విశ్వామిత్రో మహామునిః ॥ విశ్వామిత్రః కుమారాంస్తాంశ్చ తస్యో రాజక
న్యకాః ॥ ౩౭ ॥ శశాపాన్యాన్భటాంత్సర్వాన్ద్రవ్యాణ్యపి పరాణ్యపి ॥ త
త్క్షణేన సర్వాణి భస్మభావమవాపిరే ॥ ౩౮ ॥ కుమారాస్తాశ్చ తత్పత్న్య
స్సర్వాశ్చ భయకంపితాః ॥ తతస్తాంస్తపతాం శ్రేష్ఠస్సమీక్ష్యాహ వచస్తదా ॥
౩౯ ॥ నాలోకయత మాం యూయం నకృతం కర్ణయోర్వచః ॥ తత్సంశ
థ ఘోరేస్మిన్నంధభావం పనే గతాః ॥ ౪౦ ॥ బాధిర్యం భపతాం కామం భపతా
త్వాపి నామిహ ॥ గ్రామేపు రేవా యుష్మాకం నివాసో మా భవత్పరం ॥ ౪౧ ॥
భార్యాభిస్సహ సంభోగో నైవాస్తు నృపపుత్రికాః ॥ వ్యపతిష్యంతి మూ
ర్ధానో భవిష్యంతి యదా తదా ॥ ౪౨ ॥ శపిత్వైవం మునిరగాత్స్వాశ్ర
మాయ మునీశ్వరాః ॥ తథైవ తచ్చాపవశాత్తే సర్వే రాజపుత్రకాః ॥ ౪౩ ॥
చేరురంధాశ్చ బధిరా వనే తస్మింత్సుదుఃఖితాః ॥ స్త్రీభిః ప్రదర్శితం మా
ర్గం కందమూలఫలాశినః ॥ ౪౪ ॥ ఏవమేతేషు భూతేషు విచరత్సు వనే
త్రిచ ॥ అగస్త్యస్తపసాం వర్యస్తదానీమాయయావిహ ॥ ౪౫ ॥ తం ప్ర
ష్ట్వా తపసాం శ్రేష్ఠం తా స్త్రియో భర్తృభిస్సహ ॥ ప్రణమ్య భృశదుఃఖా
ర్తాః స్వవృత్తాంతం వ్యజిజ్ఞపన్ ॥ ౪౬ ॥ ఇతః పరం కదాస్మాకం శాపాన్మోక్షో
భవిష్యతి ॥ కేనోపాయేన తథ్యం త్వాం వద కారుణ్యవారిధే ॥ ౪౭ ॥ శర
ణత్వం ప్రపన్నాస్మః రక్షాస్మాంస్తాపసేశ్వర ॥ శివపుణ్యం యది కృతం భవద్భిస్స
ర్వపాపహం ॥ ౪౮ ॥ శాపమోక్షం భవేన్నూనమైశ్వర్యం చ భవిష్యతి ॥
రాజ్యం చ స్వవశే యాతి నాత్ర సందేహకారణం ॥ ౪౯ ॥ అంతే చ శివసా
యుజ్యం భవిష్యతి శివేచ్ఛయా ॥ శివపుణ్యం వినా నైవ సద్గతిర్దేహినామి
హ ॥ ౫౦ ॥ [illegible] కథయామ్యహం ॥ కీచ

కాశ్యపురేపూర్వంసాధారణమహీపతిః ॥ ౫౧ ॥ భార్యయాంతఃపురేవ్యైత స్మైక్రీడాగతోనిశం ॥తదావసిష్ఠస్తపసాంవరస్తస్యగృహాంకణే॥౫౨॥ సమాగత్యావసత్తత్రఘటికాఃకాశ్చిదాత్మవాన్ ॥ వినిర్గస్యతతోరాజా భార్యయాసహతాపసం ॥ ౫౩ ॥ ప్రణమ్యావ్రీశ్రియానమ్రస్తస్థౌబద్ధాంజలిఃపురా ॥ తదాక్రోధేనతంవీక్ష్యరాజానం ప్రాహతాపసః॥౫౪॥ మయాగత్యాత్రఘటికాస్తిత్వాదితిచతస్రకాః ॥ ఇయంతుకాలమస్మిన్ త్వద్గృహద్వారిస్థితోస్మ్యహం ॥ ౫౫ ॥ ననిర్గతోసియస్మాత్త్వందర్పాన్మాధవ మహీపతే ॥ తద్వనేచరతామేత్యభార్యయాసహసంచర ॥ ౫౬॥ వసంతియత్రనగరేజనాస్తేమృగపక్షిణః । భవంతుపత్తనంచైతద్వనంభూయాద్భయంకరం ॥ ౫౭ ॥శప్త్వైవంమునివరస్స్వాశ్రమాయాశునిర్యయౌ ॥ తత్రైవసర్వంసంజాతంవసిష్ఠస్యతపోబలాత్ ॥ ౫౮ ॥ చచార వ్యాధరూపేణవనేస్మిన్భార్యయానృపః ॥ తదానీమాగతస్తత్రతృణబిందుర్మహాబుషిః ॥ ౫౯ ॥ వృత్తాంతంసర్వమావేద్యసప్రచ్ఛస్వాశనం నృపః ॥ సోయంకృపావశాదేతాసముద్వీక్ష్యబుషీశ్వరః ॥ ౬౦ ॥ శివ పుణ్యంవిచార్యాశుసర్వదుఃఖవిమోచకం ॥ వనేస్మిన్విద్యతేకింవాశివస్థానంశివప్రియం ॥ ౬౧ ॥ ఇతిపప్రచ్ఛతంవ్యాధంతాపసానాంమధీశ్వరః సోబ్రవీదవిదూరేణబ్రహ్మేశ్వరమనుత్తమం ॥౬౨ ॥ తచ్ఛ్రుత్వాతపసాంశ్రేష్ఠఃపునరాహసమీక్ష్యతౌ ॥ యువామత్రశివస్థానేతృణంపర్ణంలతామపి॥ దూరీకృత్యసదాశంభోఃకురుతంచప్రదక్షిణం॥ ౬౩॥ ప్రణమ్యాసాంబమీశానంవసతంచశివాలయే ॥ సఏవభగవానీశోయువాంరక్షతుమీరితం ॥౬౪ ॥ఇత్యుక్త్వాస్వాశ్రమాయాయాంజగామబుషిసత్తమః ॥ తస్మాద్వచనంశ్రుత్వాతత్రైవైతౌచచేరతుః ॥ ౬౫ ॥ వ్యతీయురేతయోస్తత్రదినాన్యేకాదశాంజసా॥ తతోవనమిదంభూయోనగరంసమజాయత॥ ౬౬॥ నగాశ్చమృగపక్షిత్వంముక్త్వాస్వంస్వంమనుష్యవపుః ॥ భార్యయాసహ

రాజత్వంప్రాప్తవాంత్సోపిభూపతిః ॥ ౬౭ ॥ రాజ్యంచక్రేచపరయాప్రీ
త్యాపూర్వవదాత్మనా ॥ శివపుణ్యప్రభావేనపూర్వరూపమిహాగతం ॥
౬౮ ॥ ఏవంవిచార్యచక్రేయాంశివపుణ్యాంసువిస్తరం ॥ దేహాంతేసద్గ
తింప్రాపభార్యయాసహభూమిపః ॥ ౬౯ ॥ తస్మాద్భూయశ్చపుణ్యాని
శంకరస్యపరాత్మనః ॥ కృత్వారాజ్యంధనంరూపంభజతాత్రశివాజ్ఞయా
౭౦ ॥ఇతిబ్రువంతంతంభూయఃప్రణమ్యైతేసభార్యకాః ॥ కథంకారం
పరంపుణ్యంవదాస్మాకమృషీశ్వర ॥ ౭౧ ॥ ఇత్యుక్త్వాప్రణతించక్రుర్దం
డవత్తస్యపాదయోః ॥ తదానీమాయయావత్రశివవిప్రశ్శివప్రియః ॥ ౭౨ ॥
శంభుమత్రామృతేశానమయమారాధయత్యలం ॥ తందృష్ట్వాతపసాంశ్రే
ష్ఠఃశంభుభూరాహసద్గురుం ॥ ౭౩ ॥త్వంహిలోకగురుఃపుణ్యోనతసంతాన
కోమహాన్ ॥ శిష్యానంగీకురుక్షిప్రమేతానపిసుదుఃఖితాన్ ॥ ౭౪ ॥ భ
వతారాధితంశంభుమమృతేశమఘాపహం ॥ సేవయిత్వాస్యసవిధేపరిచ
ర్యాంచకల్పయ ॥ ౭౫ ॥ యథాభవేయురేతేవైసుఖినోదుఃఖసాగరాత్ ॥
తథాత్వంకృపయావిద్వన్కురులోకగురుర్యతః ॥ ౭౬ ॥ ఇత్యుక్త్వా
యోజయిత్వైనంకైలాసంసయయౌస్వయం ॥ గ.తేతస్మిన్మునిశ్రేష్ఠే
ప్రణమ్యైతాశివద్విజం ॥ ౭౭ ॥ రక్షావాంకృపయావిద్వన్ప్రార్థయా
మాసతుస్తదా ॥ నిశమ్యవాక్యమనయోస్సోయందుఃఖాతురోభృశం ॥
౭౮ ॥ మాస్తుదుఃఖంమహాభాగౌయువయోస్తిష్ఠతీశ్వరే ॥ భక్తరక్షాపరేని
త్యంభక్తిగమ్యేసనాతనే ॥ ౭౯ ॥ ముద్గలాఖ్యఃపురావిప్రఃకాశ్యపస్యమ
హాత్మనః ॥ శిష్యోయంతస్యశికౌపఠిత్వాశాస్త్రమాస్థితః ॥ ౮౦ ॥ పఠ
త్యేవందినేకస్మింస్తస్యోపర్యపతజ్జలం ॥ తదాశశాపతంకోపాత్కాశ్యపస్తప
సాంవరః ॥ ౮౧ ॥ యస్మాదుపరిమేభ్రాంతపపాతాస్యజలంతవ ॥ తేనత్వ
మాశుమహిషోభూయాగర్వేణసంయుతః ॥ ౮౨ ॥ తస్యతచ్ఛాపమాత్రే
ణబభూవమహిషాకృతిః ॥ చచారనగరాద్బాహ్యేభక్షయంస్తృణసంతతిం

త,తశక్తీశ్వరేశస్య ప్రాకారనికటంగతః ॥ ౭౩ ॥ పరితస్తృణజాలాని చచా
రత్రిః ప్రాకారతః ॥ తృణం ప్రాకారభిత్తౌ తు యత్తత్సర్వం చ చచార సః ॥ ౭౪ ॥
ధ్వజస్తంభం సమాగత్య సాన్నిధ్యం చాప తద్యదా ॥ తదైవ శాపాన్ని
ర్ముక్తస్స్వరూపం ప్రాప సుందరం ॥ ౭౫ ॥ దేవం ప్రదక్షిణీకృత్య నమశ్చ
క్రే పునః పునః ॥ తత్సర్వం మనుజాస్తత్ర సమీక్ష్యాశ్చర్యమాపిరే ॥ ౭౬ ॥
శివపుణ్యస్య మాహాత్మ్యం వర్ణయంతి స్మ సంతతం ॥ ౭౭ ॥ యదాజ్ఞానేన
మహిషస్సంచరంస్తృణసంతతిః ॥ ఈదృశం రూపమాపాయమహాదివ్యా
లయే శుభే ॥ ౭౮ ॥ తస్మాత్పుణ్యస్య మాహాత్మ్యం కో వేత్తి పరమేశితుః ॥ ఇ
త్యుక్త్వాన్యోన్యమనిశం తస్థిరే మనుజోత్తమాః ॥ ౭౯ ॥ తస్మాన్న్యాయం చ పు
ణ్యాని చరతాత్ర మహేశితుః ॥ కాని పుణ్యాని భగవన్ననుష్ఠేయాని శూలినః ॥
౮౦ ॥ వదతాన్ దయాసింధో పాపినాం నో మునీశ్వర ॥ ఇతి తేషాం వచశ్శ్రు
త్వా ప్రాహ తాంస్తాపసోత్తమః ॥ ౮౧ ॥ చత్వారః పురుషా యూయమమృ
తేశం పరాత్పరం ॥ సదా ప్రదక్షిణీకృత్య ప్రీణయధ్వమతంద్రితః ॥ ౮౨ ॥
ఏకోఽత్ర శంభుసవిధం సమ్మార్జయ విలేపయ ॥ అభిషేకజలం చాన్యశ్శం
భోశ్చానయతు ప్రభోః ॥ ౮౩ ॥ ఇతరో వనపుష్పాణి సమానయతు శూ
లినః ॥ కందమూలఫలాన్యన్యో నైవేద్యాయానయత్విహ ॥ ౮౪ ॥ ఇత్యుక్త్వా
ప్రేరయిత్వైతానానీయాథ ద్విజోత్తమః ॥ తస్మిన్దినే మహాదేవం పూజయా
మాస భక్తితః ॥ ౮౫ ॥ పరేద్యుస్సాధనం తేషాం సమానీయ దదౌ స్వయం ॥ పూ
జయామాస స శివం నిత్యం తైస్తైశ్శివద్విజః ॥ ౮౬ ॥ భక్త్యా తే జగ్ధిరే దేవనై
వేద్యం కందమూలకం ॥ దినాన్యేవం గతాన్యేషామేకవింశతిసంఖ్యయా ॥
౮౭ ॥ తతో ద్వావింశతిదినే నేత్రాణ్యేషాం బభూవిరే ॥ శ్రోత్రాణి సమ
జాయంత పూర్వవచ్ఛంకరాజ్ఞయా ॥ ౮౮ ॥ అన్చర్యైణచ సంయుక్తాః
ప్రణమ్య తే మహేశ్వరం ॥ పునః ప్రదక్షిణం చక్రుర్దివసాన్సప్త భక్తితః ॥ ౮౯
తతో వృతాని సర్వాణి చతురంగబలాన్యపి ॥ సంబభూవుః పదార్థాః,

ద్యంయథాపూర్వంశివాజ్ఞయా ॥ ౯౮ ॥ స్త్రియశ్చతస్రఃపురుషాఃపూ
ర్వవద్యౌవనంయయుః॥తథాశివద్విజంసర్వేప్రణేముర్భక్తిసంయుతాః॥
౯౯ ॥కృపయాతవవిప్రేంద్రమోక్షంప్రాప్తాస్మశాపతః॥త్వయైవతముప
చారంసప్రోక్తవాన్వీక్ష్యతానయం ॥ ౧౦౦ ॥ శివపుణ్యంకృతంయస్మాద్యు
ష్మాభిర్విగతకిల్బిషైః ॥ తత్ప్రభావాదియంచక్షుశ్శ్రోత్రప్రాప్తిర్నసంశ
యః ॥౧౦౧ ॥ యుష్మదీయాశ్చయాస్సేనాస్తతఏవాగతాధ్రువం ॥ తతో
మహర్షిశాపాచ్చమోక్షోనాత్రవిచారణా॥౧౦౨॥ఇతోపియూయం
స్వంరాజ్యంకురుతత్యక్తశంకయా ॥ శివపుణ్యంసదాకృత్వాతిష్ఠతాత్ర
ప్రమాదతః ॥ ౧౦౩ ॥ ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వాగురోరేతేనృపాత్మజాః ॥
ప్రణమ్యతంగురుంపశ్చాదమృతేశంపరాత్పరం ॥ ౧౦౪ ॥ ప్రీణయా
మాసురేతేతమభిషేకవిధానతః ॥ చక్రిరస్యచనైవేద్యంభక్ష్యభో
జ్యాదిభిర్భృశం ॥౧౦౫॥ హత్వావనంచపరితోమహాదేవాలయస్యతత్
గురునామ్నాపురంచైకంలోకధర్మమితిశ్రుతం ॥౧౦౬॥ నిర్మాయమ
తిమంతస్తేమంటపంగోపురంతథా ॥ రథముత్సవమన్యచ్చకారయామాసు
రంజసా ॥ ౧౦౭ ॥ తతస్స్వగురవేదత్వాధనంభూరినృపాత్మజాః ॥ రా
జ్యంతదాజ్ఞయాస్వీయంప్రాప్తాస్తేపరయాముదా ॥ ౧౦౮ ॥ నిష్కంట
కంమహాసత్వాశ్చక్రుశ్శంభోఃకృపాబలాత్ ॥ భూరీణిశివపుణ్యానిశ
క్తాస్తత్రస్వరాజ్యకే ॥ ౧౦౯ ॥ పుత్రానుత్పాద్యకాలేనవినీతాంఛాస్త్రకో
విదాన్ ॥ మహతాచప్రభావేనస్త్రీభిస్సాకంచతస్థిరే ॥ ౧౧౦ ॥ కదా
చిద్రాజతనయాస్తస్థిరేకుత్రచిద్గృహాః ॥ తదానీమాగతస్తత్రదూర్వాసాస్త
పతాంవరః ॥ ౧౧౧ ॥ తమాగతమృషిందృష్ట్వాప్రణేముర్భక్తిసంయుతాః॥
కేనపాపేనభగవన్నస్మాకంతపతాంవర ॥ ౧౧౨ ॥ అంధత్వంబధిరత్వంచ
సంప్రాప్తంతద్వదాత్రనః ॥ సర్వజ్ఞస్త్వంయతస్తస్మాద్వక్తుమర్హసితాప
స ॥ ౧౧౩ ॥ ఇతితేషాంవచశ్శ్రుత్వాక్షణంధ్యాత్వాఋషీశ్వరః ॥ ప్రా

హతాన్స్వనయాన్నమాత్రీన్వీక్ష్యశంకరభక్తిమాన్ ॥ ౧౧౪ ॥ పురంకననదే
శేస్తిమహదాదిత్యసంజ్ఞికం ॥ విశ్వావస్వాహ్వయఃకశ్చిద్వణిగ్భూరిధనో మ
హాన్ ॥ ౧౧౫ ॥ చత్వారస్తనయాస్తస్యాభవంతస్సంబభూవిరే ॥ స్వవ్యా
పారపరానిత్యమాసన్నిత్యుక్తమార్గతః ॥ ౧౧౬ ॥ తస్మిన్ప్రదేశేశివస్థాన
మాదిత్యేశ్వరసంజ్ఞికం ॥ అస్తితత్రపుమాన్కశ్చిచ్ఛివాలయవినిర్మకః ॥
౧౧౭ ॥ సతుయుష్మాంత్సమభ్యేత్యాపప్రచ్ఛద్రవ్యమాప్తవాన్ ॥ శంకరాలయని
ర్మాణంకర్తుమభ్యేత్యతుస్వయం ॥ ౧౧౮ ॥ దాస్యామః ఇతితత్త్రైషాముక్తవంత
స్తదాముదా ॥ శ్వశ్వ ఇత్యేవతంభక్తంవిసర్జయతానిశం ॥ నాపశ్యాత్రైవతంభ
క్తంయూయంవ్యాపారగర్వితాః ॥ ౧౧౯ ॥ యుష్మాన్సముక్త్వాస్వస్థోయం
తస్థౌశంకరమందిరే ॥ తతో నావంసమారుహ్యగత్వాద్వీపాంతరంప్రతి ॥
౧౨౦ ॥ యూయంతత్రమృతింప్రాప్తాఃకాలపాశేనబంధితాః ॥ యస్మాద్దా
స్యామఇత్యుక్తంశివపుణ్యాయవైధనం ॥ ౧౨౧ ॥ తావతాజగదీశత్వంయు
ష్మాకంరాజసూనవః ॥ నదత్తంతద్ధనంతస్మైనస్పృష్టోనశ్రుతంవచః ॥ ౧౨౨ ॥
తేనయుష్మద్ధనంసర్వంగతమాంధ్యంచసంగతం ॥ బాధిర్యంచాగతంశం
భోఃప్రీణనేనపునర్నృపాః ॥ ౧౨౩ ॥ సంబభూవుశ్చనేత్రాణిశ్రోత్రాణ్య
పియథాపురా ॥ రాజ్యంచసంగతంయుష్మాస్వశేపూర్వసదేనహి ॥ ౧౨౪ ॥
ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వాతాపసస్యనృపాత్మజః ॥ తథేతితేవినిర్గత్యదూర్వా
ససమ్మృషీశ్వరం ॥ ౧౨౫ ॥ ప్రణమ్యభక్త్యాపరయాప్రేషయిత్వాతమా
యతం ॥ పాలయంతోనిజందేశంనీతిమార్గేణతేనృపాః ॥ శివపుణ్యాని
భూరీణితత్రతత్రవిధాయచ ॥ చిరకాలమమీభోగాన్భుక్త్వానిష్కంటకం
ముదా ॥ ౧౨౬ ॥ అంతేవిమానమారుహ్యదివ్యంకైలాసమాపిరే ॥ సూ
తః ॥ శంభుస్తేపురంకించిన్నామ్నాఖ్యామితిసుందరం ॥ ౧౨౭ ॥ స
ద్బుద్ధిరితివిఖ్యాతస్తత్రాస్తిపృథివీపతిః ॥ తస్యాసంస్తనయాశ్చాష్టౌభీమా
ద్యాఃప్రథితౌజసః ॥ ౧౨౮ ॥ సమజాయంతకన్యైకాసర్వలక్షణసంయు

తా ॥ విభజ్యనవధా దేశంపుత్రేభ్యోమహీతుర్దదౌ ॥ ౧౩౦ ॥ స్వయం
ప్రాప్యవనంతత్రతపస్తప్త్వాసుమహచ్చిరం ॥ మోక్షమాపమహాదేవప్రసా
దాత్మనిపుంగవాః॥ ౧౩౧ ॥ కుమారాస్తేతుకన్యాచరాజ్యంచక్రురరింద
మాః ॥ సాకుమారీవిశేషేణసర్వధర్మరతాసదా ॥ ౧౩౨ ॥ తాందృ
ష్ట్వాంధర్మనిరతాంమునయస్సప్తసువ్రతాః ॥ ఆజగ్ముర్గంజసావేశ్మతస్యాఃప
రమశోభనం ॥ ౧౩౩ ॥ తతోదృష్ట్వాకుమారీంతాంసదాధర్మరతాంప
రాం ॥ సంతోష్యవాగ్భిరర్థ్యాభిరపృచ్ఛన్కుశలంద్విజాః ॥ ౧౩౪ ॥
కుశలంతేవభక్త్యాయాశ్శివపుణ్యంచసువ్రతే ॥ క్రియతేహన్నిశంభద్రే
సర్వేధర్మాస్త్వయాభృశం ॥౧౩౫॥నతుల్యాస్తవలోకేస్మింస్త్రీషుసర్వా
సుసర్వదా ॥ ఇతితేషాంవచశ్శ్రుత్వాతేషాంమధ్యేమహాతపాః॥౧౩౬॥
గౌతమఃప్రాహపుణ్యాత్మాకథాంపరమపావనాం ॥పురంపాంచాలదేశేస్తి
శోభనాఖ్యంమనోహరం॥మాధవాఖ్యోద్విజస్తత్రమహానాసీన్మహీసురాః॥
తస్యాసీత్తనయానామ్నాసుందరీతిమనోరమా॥ సైషాకరిపురస్థస్యపుష్కర
స్యద్విజన్మనః॥భార్యాభూత్వాసహైతేనసత్తైసెసంతోషసంయుతా॥సైషా
కర్మవశాన్నారీస్వవేశ్మాసన్నవేశ్మని ॥ బ్రాహ్మణంకంచనాభాసమరమ
ద్వ్యభిచారిణీ ॥ ౧౩౯ ॥ తదేతద్జ్ఞాతవాంస్తస్యాఃపతిఃకాలేనభూసురాః
బద్ధ్వైనాంతాడయామాసప్రగ్రహైరేవనిష్ఠురం ॥ ౧౪౦ ॥ సాపతింమార
యామాసకాలేనవిషదానతః ॥ సాపునర్విధవాభూత్వాజారాసక్తాతి
రాగిణీ ॥ ౧౪౧ ॥ సంజాతేస్వపుత్రేషుమారయామాసతానపి ॥ సప
పాతవిషేణాపిగర్భాన్స్వోదయాత్తదా॥ ౧౪౨॥జ్ఞాత్వైనాంబాంధవాస్స
ర్వేతత్యజుర్దుష్టచారిణీం ॥తైస్త్యక్తాసాపునఃప్రాపదేషాదేశాంతరంయ
థా ॥ ౧౪౩॥ ఏకత్రాసూతతనయందశమేమాసిసాపునః ॥ మారయిత్వా
శిశుంతంచనిర్ఘృణావిషదానతః ॥ ౧౪౪ ॥ పునశ్చజారంకంచిత్వాన్య
రమత్యవ్యభిచారిణీ ॥ తంచసావిషదానేనమారయిత్వాపరంధనం ॥౧౪౫॥

పునశ్చాతిధనంకంచిద్విజంప్రాప్యయదృచ్ఛయా॥ రరామవంచనాబుధ్యా తస్మాలపిదదౌవిషం ॥ ౧౪౬ ॥ తస్మిన్వ్యర్థంవిషంసర్వంసమజాయతవై యదా ॥ ౧౪౭ ॥ ఏకదాసాపునర్విప్రంతమాహూయవనాంతరే ॥ క్రీడయిత్వాచసంసుప్తంపాషాణేనజఘానతం ॥ ౧౪౮ ॥ జహారచధనంతస్యసర్వంపాపీయథేచ్ఛయా ॥ జ్ఞాత్వాతస్యాస్తుదౌరాత్మ్యంరాజానయైర్భిధస్తదా ॥ ౧౫౧ ॥ స్తనౌనాసాంచతస్యాస్తదాఛిత్వాదూరీచకారతాం॥ సాపునఃపురుషైశ్ఛిన్ననాసాపాదైశ్చసంయుతా ॥ ౧౫౨ ॥ కృత్వానిషిద్ధకర్మాణిశతాన్యేషాతిసాహసాత్ ॥కదాచిదేకోవిఘ్నస్తాంఛిన్నహస్తేతిఘాడయత్ ॥ ౧౫౩ ॥ మమారతత్క్షణంసాపియమదూతాయమాంతికం ॥ నిన్యుస్తాంనరకేఘోరే పాతయామాసురాజ్ఞయా ॥౧౫౪॥నరకేపీడ్యమానాంతాంశివదూతాశ్శివాజ్ఞయా ॥ సమభ్యేత్యమహాసత్వావిమానమధికప్రభం॥౧౫౫ ॥ఆరోప్యదాప్రముత్వాతాన్యమదూతాంశ్చనిష్ఠురాన్॥ నిన్యుఃకైలాసమచలంయత్రశంభుర్విరాజతే ॥ ౧౫౬ ॥ తత్రదేవాధిదేవస్యసన్నిధౌన్యవసత్సుఖం॥ సఖీభిస్సాసమందేవ్యాస్సంతోషణభృశంతదా ॥ తదేతదఖిలందూతాయమస్యనికటంగతాః ॥ ౧౫౭ ॥ప్రోచుశ్శివగణైర్భిర్మైస్తాడితాస్స్వాయుధైర్భృశం ॥శ్రుత్వైతద్ధర్మరాజోపిచిత్రసుప్తంగణాగ్రిణీం ॥ ౧౫౯ ॥ కింపుణ్యమస్యామతిమన్నాలోచ్యాప్రియ్యతామిహ ॥ ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వాచిత్రగుప్తోబ్రవీద్వచః ॥ ౧౬౦ ॥ నతస్యాఃపుణ్యలేశోపివిద్యతేపాపశేముషీ ॥ ఏతమాహయదావీక్ష్యధర్మరాజంసధర్మవాన్ ॥ ౧౬౧ ॥ తదానీమాగతస్తత్రనారదస్తపతాంవరః॥ తందృష్ట్వాసప్రణమ్యాశుపప్రచ్ఛమునిపుంగవం ॥ ౧౬౨ ॥ కస్మాద్దేశాత్వయాప్రాప్తోదేశోయంతపతాంవర ॥ కింవిచిత్రంత్వయాదృష్టంశ్రుతంసర్వంవదాన్యతః ॥ ౧౬౩ ॥ ఇతికాలస్యవచనంనిశమ్యాసచతాపసః ॥ కైలాసాత్పర్వతశ్రేష్ఠాదాగతోస్మిశివాలయాత్ ॥౧౬౪ ॥ తత్రకాంచిద్ద్ర

ధూంమాత్రైస్త్వదీయైఃపీడితాంభృశం ॥ మోచయిత్వాగణాస్సంతచ్ఛివస్య
పరమాత్మనః ॥ ౧౬౫ ॥ సన్నిధౌస్థాపయిత్వాథమిథఃప్రోచుశ్చమండలే ॥
కుర్వంత్యాఅనిశంపాపంపురాస్యాఃపుణ్యగౌరవం ॥ ౧౬౬ ॥ విహృత్యై
ష్యాంతువిప్రేణపాషాణేనజఘానతం ॥ తద్గృహీత్వాశ్మతత్రత్యాఃశంభో
శ్చక్రుర్వరాలయం ॥ ౧౬౭ ॥ తేనపుణ్యేనసంప్రాప్తశివసన్నిధిముజ్జ్వ
లాం ॥ విధూయసర్వపాపానిప్రీత్యాపరమయాయుతా ॥ ౧౬౮ ॥ ఇ
తితేషాంవచశ్శ్రుత్వా ఆగతోస్మితవాంతికం ॥ ౧౬౯ ॥ ఇత్థంనిశమ్యవచ
నంనారదస్యసధర్మరాట్ ॥ చిత్రగుప్తంసమీక్ష్యైవతథేత్యాహసధర్మ
విత్ ॥ ౧౭౦ ॥ దురాచారాపిసాఽజ్ఞానాత్కృతపుణ్యేయమీదృశీం ॥ గ
తింప్రాప్తతతఃకృత్వాశివపుణ్యంశివప్రియం ॥ ౧౭౧ ॥ జ్ఞాత్వాచరంతియే
మర్త్యాస్తేషాంపుణ్యమనుత్తమం ॥ కోవేత్తితత్త్వతశ్శంభుంముక్త్వాపరమ
కారణం ॥ ౧౭౨ ॥ తతఃప్రాహకుమారీంతామంగిరామునిసత్తమః ॥ వం
గదేశేస్తిభూపాలోమహాశుద్ధాహ్వయోమహాన్ ॥ ౧౭౩ ॥ సతురాజా
వనంగత్వామృగయామాసవీర్యవాన్ ॥ తంజఘానమహానేకశ్చిద్వ్యా
ఘ్రస్సత్త్వవతాంవరః ॥ ౧౭౪ ॥ తతోస్యమంత్రిచోరైస్తుయుద్ధంకృత్వా
మమారసః ॥ రాజపత్నీపూర్ణగర్భాతదాపుత్రమజీజనత్ ॥ ౧౭౫ ॥
తతస్స్వపితృగేహేసాగతసత్త్వావసమ్రజా ॥ పునఃకాలేనపుత్రేణసా
కమేషాశివాలయం ॥ ౧౭౬ ॥ వినిర్మాయాశివంచాపిప్రతిష్ఠాప్యస్వనా
మతః ॥ పూజాంతేదేవదేవేశంప్రణమ్యప్రీతిసంయుతా ॥ ౧౭౭ ॥ నిత్యం
స్వగృహమాయాతిభక్త్యాపరమయాసహ ॥ తాంకదాచిత్సుతస్తస్యాః ప
ప్రచ్ఛపితరంస్వకం ॥ ౧౭౮ ॥ కుత్రేతిసేవయిత్వేశంమహాదేవపరాయ
ణః ॥ తదానీమాయయావత్రచతురంగబలైస్సహ ॥ ౧౭౯ ॥ మరుత్వా
న్యస్యపితరమానయిత్వాస్వయంముదా ॥ యోజయిత్వాసుతేనైనం పత్యా
చపరయాముదా ॥ ౧౮౦ ॥ స్వదేశంకల్పయిత్వాస్యపూర్వవద్దేవనాయ

కః ‖ ప్రేరయిత్వా స్వకం ధామ యయౌ కన్యా శివాజ్ఞయా ‖ ౧౭౧ ‖ రా
జా స్వదేశం సంప్రాప్య పత్న్యా పుత్రేణ సంయుతః ‖ కృత్వా తు రాజ్యం స్వ
వశే చోరాన్ హత్వా బహూనయం ‖ ౧౭౨ ‖ చోరం చోగ్రవరిష్ఠం తం బద్ధ్వా
కారాగృహే నృపః ‖ స్థాపయిత్వా తద్భవనం లుంఠయిత్వా మహాశ్రీధా
౧౭౩ ‖ నిత్యం తం బాధయామాస చోరైరేవ భటైరయం ‖ తత్రత్యాస్స్వ
లా ఘోరాం గుహాం తు మూచుర్నృపాంతికం ‖ ౧౭౪ ‖ గత్వా తేషాం వచశ్శ్రు
త్వా తద్ధేత్యాహ మహీపతిః ‖ నికృత్తశిరసం మాతాశ్శినస్యపరమాత్మనః
౧౭౫ ‖ దివ్యం విమానమారుహ్య నిన్యుః కైలాసపర్వతం ‖ వీక్ష్యైతద్విస్మయా
విష్టో రాజా తస్థౌ తతోన్ముఖః ‖ ౧౭౬ ‖ తదానీమాగతస్తత్ర గర్గః పుణ్య
వతాం వరః ‖ తం ప్రణమ్య మహీపాలస్సర్వమస్మై న్యవేదయత్ ‖ ౧౭౭ ‖ స
ధ్యాత్వా క్షణం తస్య పుణ్యమాహ త్రికాలవిత్ ‖ ఏతత్కారస్థితం దండం సమా
దాయ పృథుః పుమాన్ ‖ శివాలయం నిర్మాయ ద్వారమధ్యే విధాయ తం ‖
తేన పుణ్యేన మహతా పాపం సర్వం విధూయ సః ‖ దివ్యం విమానమారుహ్య
ప్రాప్య కైలాసముత్తమం ‖ అంతే చ శివసాయుజ్యం ప్రాప్తవాన్ ధరణీపతే
౧౮౦ ‖ తదాప్రభృతి రాజా సౌ శివపుణ్యం శివప్రియం ‖ విధాయ సద్గతిం
ప్రాప శివస్యైవ ప్రసాదతః ‖ ౧౮౧ ‖ శివపుణ్యం చకారాయం యస్మాద్భూ
మిపతిర్మహాన్ ‖ తత్ప్రభావాత్సమాగత్య చతురంగబలైస్సహ ‖ ౧౮౨
శక్రో బలాని భూరీణి ఖడ్గం రిపుబలాపహం ‖ దత్వాస్య నిర్యయౌ స్వర్గం
సహస్రాద్దైవతైస్సహ ‖ ౧౮౩ ‖ పునశ్చ రాజ్యం స్వవశే కృత్వా భూమిభృ
తాం వరః ‖ మహతా చ ప్రతాపేన రాజ్యం కృత్వా శివప్రియః ‖ ౧౮౪ ‖ శి
వపుణ్యాని సర్వాణి కృత్వాంతే మోక్షమాప్తవాన్ ‖ యస్మాచ్ఛివాలయా
యాసీద్దండో ఘోరస్య పాపినః ‖ ౧౮౫ ‖ తేన పుణ్యేన మహతా సోపి ప్రా
ప శివాలయం ‖ ఏవం కుమారైస్సఋషిః కథామేతామువాచ హి
౧౮౬ ‖ తామాహతపతాం వరో వసిష్ఠోపి ఋషిర్మహాన్ ‖ సంజా

పురేద్విజః కశ్చిచ్చిత్రరథాఖ్యాభిధో౽భవత్ ॥ ౧౯౭ ॥ తస్యాసీద్వాబుధో
నామతనయః పాపకర్మకృత్ ॥ తంపురాన్నృపతిః కోపాద్బహిశ్చక్రేమ
హాశయం ॥ ౧౯౮ ॥ నిర్గత్యసవనంప్రాప్యపథికానపిచైనసః ॥ సం
తాడ్యసజహారాథతేషాంద్రవ్యాణికన్యకే ॥ ౧౯౯ ॥ ఇత్థంచచారకతి
చిద్దినానిసదురాత్మవాన్ ॥ తంకదాచిన్మహీపాలః ప్రేషయిత్వాభటాం
స్స్వకాన్ ॥ ౨౦౦ ॥ బద్ధ్వానీయగజస్యాగ్రేస్థాపయామాసవైరుషా ॥
ప్రేరితో౽పిగజస్తస్యనచిక్షేపశిరఃక్షితౌ ॥ ౨౦౧ ॥ కింతుప్రదక్షిణీకృత్యస్వ
స్కంధేస్థాపయచ్చ్యుతం ॥ రాజాతదేతదాలోక్యవిస్మయాకులితాంతరః ॥
౨౦౨ ॥ ఆరోపయేద్గజశ్రీమాంత్స్కంధేపాపినమప్యముం ॥ నజఘానకి
మేతద్వైదేతితత్రైతదున్ముఖః ॥ ౨౦౩ ॥ తమాహవీక్ష్యసగజః క్షితీశంవిస్మి
తాంతరం ॥ ఖ్యాత్యేయంకృత్యయామాసభవనంపరమేశితుః ॥ ౨౦౪ ॥ ఇ
ష్టకాభిర్వినిర్మాయసవయోభిశ్చసంయుతః ॥ తేనపుణ్యేనమహతామ
హాత్మాయందురాసదః ॥ ౨౦౫ ॥ నచైనంశక్యతేహంతుంమయాపిబ్రహ్మ
ణాపిచ ॥ ఇత్యాదిశివధర్మాణాంప్రభావస్తూపవర్ణితః ॥ ౨౦౬ ॥ పతి
ధర్మైకనిష్ఠాయేవీరశైవామహౌజసః ॥ యేయేశివాశ్రయాధర్మాస్తాం
స్సర్వాంశ్చరలింగకే ॥ ౨౦౭ ॥ కుర్యాద్దేవాప్రమాదేనకారయేద్వా
సమాహితః ॥ సామాన్యశైవధర్మాయేతత్రతత్రనిరూపితాః ॥ ౨౦౮ ॥ తే
సర్వేవీరశైవానాంసేవ్యాజంగమరూపిణి ॥ సామాన్యశైవధర్మాణాం
పాలనంధర్మఏవహి ॥ ౨౦౯ ॥ ద్రోహేసామాన్యధర్మాణాంశివద్రో
హస్సమాపతేత్ ॥ మనస్స్వయంసావధానంభవేచ్ఛాంకరకర్మణి ॥ ౨౧౦ ॥
క్షేత్రంవిత్తంధనంధాన్యంజంగమస్యహరేద్యది ॥ అథఃపతేద్వీరశైవ
స్సామాన్యశ్శైవఏవవా ॥ ౨౧౧ ॥ ఉభయోరపితుల్యస్స్యాద్ధర్మశ్శైవఃపు
రోదితః ॥ అనిరుద్ధానికుర్వీతవిరుద్ధానితుజంగమే ॥ ౨౧౨ ॥ సామాన్య
శైవధర్మాణాంప్రమాదాద్ద్రోహఆగతే ॥ ఆగమేనర్ణితాదివ్యైనిష్కృ

తిర్జంగమార్చనాత్ ॥ ౨౧౩॥ వీరశైవీయధర్మాణాంద్రోహేనాస్త్యపనిష్కృతిః ॥ సామాన్యానాంతథాన్యేషామేషధర్మస్సనాతనః॥ ౨౧౪॥ శాస్త్రాణ్యత్రప్రమాణానిభూరిశస్సంతివిస్తరాత్ ॥ గ్రంథవిస్తరభీత్యైవమయానలిఖితంపునః ॥ ౨౧౫ ॥ ప్రామాణికస్యైవపుంసోవిజ్ఞాతేప్రప్రదర్శితే ॥ విశ్వాసస్స్యాత్పూర్వపుణ్యపరిపాకేమహాత్మనః ॥ ౨౧౬ ॥ బహుష్వపిప్రమాణేషువిస్తరాల్లిఖితేష్వపి ॥ నవిశ్వసేద్వేదబాహ్యస్తస్యపాపఫలోదయః ॥ ౨౧౭ ॥ ఫలితేషుచవృక్షేషుకాకోనింబఫలోత్సుకః॥ చూతపల్లవసంతుష్టఃకోప్యస్తికిలకోకిలః ॥౨౧౮॥మాధుర్యగుణసంప్రాప్తిః పూర్వకర్మవిపాకతః ॥ కాకకోకిలయోరేకజాత్యేప్యన్యాహివైఖరీ॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంత రహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞ
నీలకంఠకృతే నిగమాగమ సారసంగ్రహే
క్రియాసారేశివధర్మప్రభావోనామ
త్రింశోపదేశసమాప్తః.

శ్రీ

శ్రీగురుభ్యోనమః.

ఏకత్రింశోపదేశప్రారంభః.

ఏకత్రింశోపదేశేస్మిన్శివద్రోహేసమాగతే॥నిష్కృతిఃప్రాయశ్శంభుప్రసాదాదితివర్ణ్యతే ॥ ౧ ॥ ప్రాయశ్చిత్తంతుసర్వేషాం దృష్ట్వా

తేచకుత్రితాస్స్మృతా ॥ శివాపరాధేసంప్రాప్తేప్రాయశ్చిత్తంతువర్ణితం॥
౨ ॥ అథాపిభక్తివైశేష్యాన్నిష్కృతిస్స్యాన్మహేశ్వరాత్ ॥అస్మిన్నర్థేప్ర
మాణానివిలిఖ్యంతేవిశేషతః ॥ ౩ ॥ఋషయః ॥ కథితానిత్వయాసర్వా
ణ్యస్మాభిశ్శ్రుతానిచ ॥ కృతార్థాస్మవయంసూతత్వయావైనాత్రసం
శయః ॥ ౪॥ శివద్రోహఃసమంప్రోక్తంత్వయాసూతప్రసంగతః ॥ శివద్రో
హస్తుకోవాత్రవర్ణ్యయస్స్వయథాతథం ॥ ౫ ॥ యస్యనాస్తిప్రతీకారః
ప్రాయశ్చిత్తశతైరపి ॥ పృష్టఃకోవాశివద్రోహఇతిసూతోమహర్షిభిః ॥
౬ ॥ ప్రాహతాంత్సకలాన్వీక్ష్యసర్వశాస్త్రార్థకోవిదః ॥ శివస్యచ
శివాయాశ్చసుబ్రహ్మణ్యేభవక్తయోః ॥ ౭ ॥ గురుభక్తగణానాంచ
షణ్ణామేవద్విజోత్తమాః ॥ ద్రవ్యాణ్యుపేక్షయా ప్రజ్ఞాహీనభక్షణకాదినా
౮ ॥ వినాశయేద్యోమూఢాత్మాశివద్రోహీసమీరితః ॥ ఉపేక్షానామసా
ప్రోక్తామోరేషాంహీయతేధనం ॥ ౯ ॥ తద్విలోక్యాపతిష్ఠేద్యస్తస్యప్రో
క్తామనీషిభిః ॥ ప్రజ్ఞాహీనమిదంప్రోక్తంహ్రియమాణంపరైరదః ॥ ౧౦ ॥
యోవైవిచారయేన్మూఢోనసమత్తస్యపాపినః ॥తేషాంపిత్రార్యసుమలాన
స్యాపితన్నస్మృతం ॥ ౧౧ ॥ ఏషామపహరేద్వస్తుస్స్వయంభక్షణమీరితం
ఏవంధనంధాన్యజాతంవస్త్రమాభరణంతథా ॥ ౧౨ ॥ఆలయంభవనంక్షే
త్రంవృక్షానారామకానపి ॥ వాపీకూపతటాకాంశ్చపదార్థానేవమా
దికాన్ ॥ ౧౩ ॥ స్వయంవినాశయేద్యోవైవినాశకమథాపివా ॥ వినాశ
కాంతేనివసేద్వినాశకనిరీక్షణం ॥ ౧౪ ॥ శ్రవణంచతథాతస్యస్పర్శనం
పాపినస్తథా ॥ తద్వాక్యపాలనంతద్వచ్ఛివద్రోహఃప్రకీర్తితః ॥ ౧౫ ॥
యేషాంతాన్షడవిశాస్సాచ్ఛివస్థానాన్యపిద్విజాః ॥ వేదాన్విభూతిరుద్రా
క్షమాగమానపిశాంకరాన్ ॥ ౧౬ ॥ తథాశివపురాణానిశివసంబంధ
కాన్పరాన్ ॥ వినిందయతిమూఢాత్మాశివద్రోహీసమీరితః ॥ ౧౭ ॥ వి
నిందకస్యసికటేనసత్తర్కనంశ్రవణంతథా ॥ తద్వాక్యశ్రవణంతచ్చశివద్రో

హస్సమీరితః ॥ ౧౮ ॥ ఏషాంనివేశనేపుణ్యేతీర్థేపుష్పవనేపిచ ॥ ...
న్యేషుశివసంబంధస్థలేష్వప్యవిరోధిషు ॥ ౧౯ ॥ ఉచ్ఛిష్టంయఃకరోత్యత్ర
శివద్రోహీసఈరితః ॥ కుర్వతస్తద్వదుచ్ఛిష్టంవీక్షణంస్పర్శనంతథా ॥
౨౦ ॥ ఏవంసంభాషణంచైవశివద్రోహస్సమీరితః ॥ ఏవమాదిశివద్రోహం
కృత్వాకేచనపాపినః ॥ ౨౧ ॥ ఇహానుభూయదుఃఖానిబాధ్యంతేయమకిం
కరైః ॥ అద్యాపినరకేష్వేతాన్సత్యేకాంశ్చనభూసురాః ॥ ౨౨ ॥ మగ
దేశాధిపఃకశ్చిత్కీలకాఖ్యోమహీపతిః ॥ రాజగిర్యాహ్వయంసోయం
నగరంశాస్తిసత్యవాక్ ॥ ౨౩ ॥ తస్యాసంస్తనయాశ్శూరాఃపాపజిత్ప్ర
ముఖాద్విజాః ॥ పాపజిచ్ఛూరజిచ్చైవవీరజిద్ఘోరజిత్తథా ॥ ౨౪ ॥ చత్వా
స్తేసమాదిష్టాస్సర్వాయుధవిశారదాః ॥ తపసాతోషయిత్వాతేహరింస
ర్వారిమర్దనం ॥ ౨౫ ॥ బలంప్రాప్యపరంసర్వశత్రుసంహారణక్షమం
జిత్వాదిశశ్చసకలారాజసూయంమహాక్రతుం ॥ ౨౬ ॥ చక్రుర్వివిధసు
భాగ్యైశ్చత్వారోపిమహాబలాః ॥ పితృవాక్యమలంఘ్యైవనిత్యంతిష్ఠంతి
పండితాః ॥ ౨౭ ॥ కీలకోపిసదాతేషాంపితాగోకర్ణమాయయౌ ॥ శివ
రాత్రౌమహాదేవంసేవితుంపరమేశ్వరం ॥ ౨౮ ॥ శివరాత్రివ్రతంకృ
త్వాతత్రోపమవసత్సుధీః ॥ షణ్మాసాన్నియమేనైవధ్యాత్వాసాంబంత్రి
యంబకం ॥ ౨౯ ॥ తతస్స్వదేశంసంప్రాప్యభృత్యైరతిబలైరయం ॥ చత్వా
రస్తనయాస్తస్యపితురగ్రేప్రతస్థిరే ॥ ౩౦ ॥ తైఃప్రాప్యభవనంరమ్యంసర్వా
తోద్యరవైస్సహ ॥ తత్రసింహాసనేస్థిత్వాప్రేరయిత్వాభటాంస్స్వకాన్ ॥
౩౧ ॥ స్వపుత్రాన్ప్రేషయిత్వాయం స్వస్వవేశ్మసభూపతిః ॥ అంతఃపు
రంస్వయంగంతుమియేషనృతిమానయం ॥ ౩౨ ॥ తదాతత్పురమధ్యస్థం
శివంరాజగిరీశ్వరం ॥ యేపూజయంతివిప్రేంద్రాశ్శైవాశ్శివశిఖావిదః
౩౩ ॥ ఆయయుస్తేనృపంద్రష్టుంశివపూజాపరాయణం ॥ తదాపప్రచ్ఛ
తాన్రాజాశివవిప్రాంత్సమాగతాన్ ॥ ౩౪ ॥ స్వాగతంవోమహాదేవపూ

జాసంసక్తచేతసాం ॥ పూజాచలతికింశంభోః పూర్వవన్న్యాసవర్జితం॥
౩౫ ॥ ఏవంక్షితిభుజాపృష్టాజగదుస్తేశివద్విజాః ॥ త్వత్ప్రభావాచ్చల
త్యేవపూజాన్యాసవివర్జితా ॥ ౩౬ ॥ ప్రసన్నోనితరాంశంభుఃపూర్వ
వదాప్రజతేనృప ॥ పుత్రైస్తవశివద్రోహఃకృతఃఖలుమహీపతే ॥ ౩౭ ॥ ఇ
తితేషాంవచశ్శ్రుత్వాపునఃప్రాహమహీపతిః ॥ కోవాద్రోహఃకృతస్తైస్తు
శివస్యపరమాత్మనః ॥ ౩౮ ॥ త్యక్త్వాశంకాంవదంత్వద్యభవంతఃపారమే
శ్వరాః ॥ ఇతిరాజ్ఞోవచశ్శ్రుత్వాతేప్రోచుర్వచనంతదా ॥ ౩౯ ॥ పీ
రజిత్తవపుత్రోయమిష్టకానాంశతద్వయం ॥ గృహీత్వాస్వగృహేతస్య
చకారాలయమద్భుతం॥ ౪౦॥ నిరుద్ధంచతదాస్మాభిశ్శివద్రోహోభవేదితి॥
తదుల్లంఘ్యవచోస్మాకమధికారీదురాత్మవాన్ ॥ ౪౧ ॥ తథావిచింత్యప్ర
ముఖాస్సత్క్రియానిరతాఅపి ॥ రాజద్రవ్యమిదంసర్వంరాజాచేద్ధరతి
స్వయం ॥ ౪౨ ॥ తదాకోవాభవేద్దోషఇతిప్రోచుర్నరాశయాః ॥ ఏ
వముక్త్వైవతేపాపాఇష్టకామానయన్ఖలు ॥ తద్దైనాననుసృత్యైవగతాస్త
థరణీపతే ॥ అవోచామైతదఖిలంవృత్తంశూరజితేతదా ॥ ౪౩ ॥ సోయంచ
కారచోపేక్షాంపుత్రస్తేప్రేరకోయతః ॥ తదాదుఃఖేనసంయుక్తానిర్గతా
స్మయథాతథం ॥ ౪౪ ॥ పాపాద్విశుద్ధిరస్మాకమస్మాత్కేనభవేదితి ॥ ద్ర
ష్టౄణామధునాచైవమితిచింతాబభూవహి ॥ ౪౫ ॥ ఘోరజిచ్ఛాంకరం
చూతద్రుమమేకంసమున్నతం ॥ ఛిత్త్వాచకారదుర్బుద్ధిర్యాగశాలాం
మనోహరాం ॥ ౪౬ ॥ తదానీంతంప్రతిప్రోక్తమస్మాభిర్వచనంముదా ॥
ఛేత్తవ్యోయంత్వయావృక్షోనశివాలయమధ్యగః ॥ ౪౭ ॥ భవేన్నూనం
మహాదోషస్సంమతానామిహాధునా ॥ ఇత్థంనిశమ్యవచనమస్మాకంఘోర
జిత్పునః ॥ ౪౮ ॥ క్రియతేయాగశాలాహోకోదోషస్తేనవాభవేత్ ॥ ఇ
త్యుక్త్వాప్రేరయామాసజ్ఞాత్వాప్యుల్లంఘ్యమద్వచః ॥ ౪౯ ॥ పూర్వేద్యుః
ప్రేరితాశ్శూరజితాకస్మాత్సుతావకాః ॥ శివారామప్రసూనానినినాయా

స్మైభటాన్స్వయం ॥ ఆదాయతానిపాపాత్మా బభారసహభార్యయా ॥
౫౦ ॥ తదాకృతేనిషేధేపి నశుశ్రావ చపాపవాన్ ॥ అస్మిన్దినేచపుష్పాణి
చాహృత్యసయయౌగృహం ॥ ౫౧ ॥ ఏవమేభిస్త్రిభిర్ద్రోహం శివస్యప
రమాత్మనః ॥ కృతంసమీక్ష్యపుణ్యాత్మా శివకార్యవిచారకః ॥ ౫౨ ॥ ఏ
రవృత్తోవిరక్తోయం ప్రాణాంస్తత్యాజభూపతే ॥ పోషకశ్చైవవృక్షాణాంమా
ర్తాండోపి మమారహి ॥ ౫౩ ॥ తదాపుష్పవనంయస్తు పిచారయతికే
సరీ ॥ విక్రమాఖ్యోజహౌప్రాణాంస్తదా శివపరాయణః ॥ ౫౪ ॥ ఏవం
ప్రాణాన్మహాత్మానస్త్రయస్తత్యజురుజ్జ్వలాః ॥ నయంప్రాణాన్పరిత్యక్తుం శివ
ద్రోహిణయాన్నృప ॥ ౫౫ ॥ అశక్నువానాస్తైభ్యాశమాగత్యైవచనంబత
ఏతచ్ఛ్రుత్వావరోరాజా చకారశోత్రయోశికరా ॥ ౫౬ ॥ పాపజిన్నామక
నయంసమాహూయమహామతిః ॥ ఆనయామాసతాన్పుత్రాం స్తైనటీ
నపితాన్భటాన్ ॥ ౫౭ ॥ పరిచర్యారతాన్పాపాం ఛశాసపురతస్స్వ
యం ॥ ఏవమాజ్ఞాంవిధాయైషాం రాజాప్రాప్యేశ్వరాలయం ॥ ౫౮ ॥ పూ
జాగృహంయాగశాలాం భిత్వాపృక్షానపీష్టకాః ॥ ౫౯ ॥ చకారశాంకరం
ధామపరమంనూతనంమహత్ ॥ స్వస్యకోశగృహద్వారమ త్వాప్యాశ్రి
చైధనం ॥ ౬౦ ॥ తత్సర్వంసహసానీయ ముండమాలాంమనోహరాం ॥ కి
రీటమన్యాభరణంచ కారసమహీపతిః ॥ ౬౧ ॥ అభిషేకంచనైవేద్యంకార
యామాసనైమహత్ ॥ అలంచకారయామాసభూపక్షైస్తైర్మహేశ్వరం ॥
౬౨ ॥ కృత్వైవంనిష్కృతింపశ్చాచ్ఛివద్రోహాత్సభూపతిః ॥ శివకార్యా
యతేదేహం తత్యాజుర్వీతకిల్బిషాః ॥ ౬౩ ॥ వినిష్కృతిర్భవేత్స్వస్యకేన
వేతివిచింతయన్ ॥ ప్రాణత్యాగంవినానైవ నిష్కృతిశ్చభవేదితి ॥ ౬౪ ॥
విచార్యచైవంమనసా వహ్నికుండేమహానయం ॥ ప్రజ్వాల్యనిశ్చయి
త్వాయంకరంపాపజితస్తథా ॥ ౬౫ ॥ భార్యాయారత్నవల్ల్యాశ్చగృహీ
త్వాకరమాత్మవాన్ ॥ పపాతభావయన్నాత్తశ్శివమేవపరాత్పరం ॥ ౬౬ ॥

తదాశీతో భవద్వహ్నిర్జలవత్తస్య నిర్ణయాత్ ॥ యేఽన్యజన్మని ద్రోహం దృష్ట్వా ప్రాణాన్మహాశయాః ॥ ౬౭ ॥ వీరవ్రతశ్చ మార్తాండస్తథా విక్రమకేసరీ ॥ తాన్దదర్శ స పురతశ్శంకరాజ్ఞాసముత్థితాన్ ॥ ౬౮ ॥ తదా పపాత వృష్టిశ్చ పౌష్పీ దేవకరచ్యుతా ॥ ౬౯ ॥ దేవదుందుభయో నేదుర్జితాంబుధిమహారవాః ॥ ౭౦ ॥ తదా ప్రసాదవాంచ్ఛంభుర్వృషం కైలాససన్నిభం ॥ ౭౧ ॥ ఆరుహ్య చాద్రిజాకాంతో వృతో నానావిధైర్గణైః ॥ ప్రాహ గంభీరయా వాచా రాజానం వీక్ష్య శంకరః ॥ ౭౨ ॥ అహో హాతన మతిః పుణ్యా సర్వలోకాతిశాయినీ ॥ త్వత్సమో నాస్తి లోకేస్మిన్మయి భక్తిస్తు తే తులా ౭౩ ॥ తస్మాన్నిష్కంటకం రాజ్యం కృత్వా కాలమనేకకం ॥ పుత్రాన్స్వనీతానుత్పాద్య కృత్వా పుణ్యం మదీయకం ॥ ౭౪ ॥ భుక్త్వా భోగాంశ్చ విపులానంతే ప్రాప్స్యసి మత్పదం ॥ ఇత్యుక్త్వా తం మహాదేవస్తత్రైవాంతరధీయత ॥ ౭౫ ॥ ప్రసేదివాంస్తతో విష్ణుః ప్రసన్నే చ మహేశ్వరే ॥ దత్త్వా విమానమేతస్మై సభార్యాయ మహాత్మనే ॥ ౭౬ ॥ తతః ప్రసన్నశ్శక్రో స్వపుత్రస్య గజముత్తమం ॥ దత్త్వా పాపజిదాఖ్యస్య కీర్తయన్స్వచనైరముం ౭౭ ॥ ఆశీర్భిర్యోజయిత్వా తు స్వలోకం ప్రాప్తవాన్హరిః ॥ ఏవం దేవైర్బహుమతః సంతోషేణ గృహం గతః ॥ ౭౮ ॥ పుత్రేణ భార్యయా సాకం భుక్త్వా భోగానఖండితాన్ ॥ పునర్వినీతానుత్పాద్య పుత్రాంఛాస్త్రార్థకోవిదాన్ ॥ ౭౯ ॥ శివపుణ్యాని భూరీణి కృత్వాంతే మోక్షమాప్తవాన్ ॥ శివాలయాన్స్వకార్యార్థమిష్టకాశ్చరథాస్సుధాః ॥ ౮౦ ॥ సంపాదితాహరద్ద్రోహీ ప్రాయశ్చిత్తవివర్జితః ॥ శివాలయార్థమానీతా ఇష్టకాశ్చ సుధా అపి ॥ ౮౧ ॥ సమాదిదేశానయేతి వీరజిద్రాజనందనః ॥ తాస్సమాహరతో భక్తిహీనా వీరజితో భటాః ॥ ౮౨ ॥ ఆనీతాయైశ్చ భృత్యైస్తా భటాస్తేపి హాభరాతలే ॥ దండితాస్సద్య ఏవైతే పరత్ర చ హృతాగసః ॥ ౮౩ ॥ నీతా యమభటైశ్శీఘ్రం మహాఘోరే నిపాతితాః ॥ అద్యాప్యను

భవంత్యేవఘోరాస్తాస్తాశ్చయాతనాః ॥౮౪॥ శివారామతరోశ్ఛేత్తాశివ
ద్రోహస్యభయాయసః ॥ కరణార్థంకృతాదేశో ఘోరజిద్రాజనందనః ॥
౮౫ ॥ అధికారీచక్రకాఖ్యస్తద్దాసాన్నశపూర్వకాః ॥ తేహిహనిగృహీతాశ్చ
నరకేచనిపాతితాః ॥ ౮౬ ॥ యమదూతైర్మహాఘోరైరతిఘోరేషు
హత్తరే ॥ అద్యాపియాతనాభిస్తైపీడ్యంతేబహుధాభటైః ॥ ౮౭ ॥ ఉ
ద్యానపుష్పహరణమహాదోషాత్తుశూలినః ॥ ఘోరజిన్నృపతిస్తస్య
భార్యాచకుసుమాస్యమూ ॥౮౮॥ భటైరానీయపుష్పాణిదధతుర్నిర్భ
యావుభౌ ॥ తౌతయోరధికారీచతిణ్ణాఖ్యస్తద్భటాశ్చతే ॥౮౯॥ అత్రా
పిపీడితాస్సమ్యగ్యమదూతైఃపరత్రచ ॥ బహుధాపీడితాస్తీవ్రేనిరయేచని
పాతితాః ॥ ౯౦ ॥ అత్రాపియాతనాస్తీవ్రంభుంజంతేహాతికుత్సితే ॥ ఏతే
సర్వేదురాత్మానఃకల్పకోటిశతైరపి ॥ ౯౧ ॥ పారంననిరయాంభోధేః
ప్రాప్నువంతికదాచన ॥ సర్వేషామేవపాపానాంప్రాయశ్చిత్తంశ్రుతౌ
స్మృతౌ ॥ ౯౨ ॥ నిర్దిష్టంచపురాణజ్ఞైర్మునిభిశ్చమహత్తరైః ॥ శివద్రో
హస్యచైకస్యప్రాయశ్చిత్తంమునీశ్వరైః ॥ ౯౩ ॥ ప్రాయశ్చిత్తంననిర్ది
ష్టంశాస్త్రేవేదేపివాక్వచిత్ ॥ శివద్రోహీచఘోరేషునరకేషుచయాత
నాః ॥ ౯౪ ॥ అనుభూయైవకల్పానామనంతానినిరంతరం ॥ తత్రైవపశ్య
తేకష్టంమహాద్రోహస్యవైభవః ॥ ౯౫ ॥ యేహరంతీహదేవస్యఫలానిక
దళితరోః ॥ తేషాంవచ్మికథాస్సర్వేశ్శృణుధ్వంసావధానతః ॥ ౯౬ ॥ ఏ
కదేశేమహీపాలోవిధాతానామనామతః ॥ సత్యసంధోమహాధీరస్సర్వా
యుధవిశారదః ॥ ౯౭ ॥ ధర్మేణరక్షతస్తస్యపృథివీంపృథివీపతేః ॥ క
దాచిన్నారదఃప్రాపసభామైంద్రీమివస్థితాం ॥ ౯౮ ॥ తదాగతంముని
దృష్ట్వాసహసోత్థాయభూపతిః ॥ ప్రణమ్యపరయాభక్త్యాదదావాసనము
త్తమం ॥ ౯౯ ॥ ఉపవిష్టంమునింప్రాహప్రాంజలిర్వినయాన్వితః ॥ స్వా
గతంబ్రహ్మపుత్రాయమహతేభవతేధునా ॥ ౧౦౦ ॥ వయంకృతార్థా

భగవద్దర్శనేనతవప్రభో ॥ తథాపితేముఖాంభోజాద్గిరంశుశ్రూషురా
దరాత్ ॥ ౧౦౧ ॥ ఆజ్ఞాపయమహాయోగిన్ప్రసీదకరవాణికిం ॥ సమాగ
తేత్వయీదానీంకుతఃకార్యమితస్మకిం ॥ ౧౦౨ ॥ ఇతిబ్రువంతంరాజా
నంనారదఃప్రత్యభాషత ॥ నాన్యదస్తిమహీపాలత్వయాసంభాషణాదృతే
౧౦౩ ॥ పితుస్తవాద్యసందేశంవక్తుకామస్సమాగతః ॥ ఐంద్రీంసభాంసు
ధర్మాఖ్యామధ్యాస్తేజనకస్తవ ॥ ౧౦౪ ॥ భవంతంమన్ముఖేనాహపుణ్యాం
కృత్వాకృతీనృప ॥ కురుపుణ్యాన్యహోరాత్రంపుణ్యైస్తుస్వర్గతిర్నృ
ణాం ॥ ౧౦౫ ॥ ఉక్త్వేతినారదోభూపమథతస్యపురోహితం ॥ అంతికస్థం
సమాలోక్యప్రోవాచప్రహసన్నివ ॥ ౧౦౬ ॥ పురోహితాస్తుమహీభర్తు
స్త్వత్పితుశ్శృణుభాషితం ॥ సంయమిన్యాంయమభటైర్బాధ్యమానోవ
చోబ్రవీత్ ॥ ౧౦౭ ॥ మామాలోక్యమహీయాంసంప్రణమ్యవిహితాంజ
లిః ॥ మునేరాజ్ఞోవిధాతుస్త్వంగతోసియదితత్సదః ॥ ౧౦౮ ॥ తత్రవేత
నయోబ్రహ్మన్తస్యరాజ్ఞఃపురోహితః ॥ అజితాఖ్యోవినీతాత్మావర్తతే
తేనసత్కృతః ॥ ౧౦౯ ॥ తస్మైకథయసందేశంమదుక్తంమునిసత్తమ ॥ బ్రు
వంతమిత్యహంవత్సతమబ్రువమనన్యధీః ॥ ౧౧౦ ॥ వదాద్యతవపుత్రాయ
యద్వక్తవ్యమశంకితః ॥ అహంతత్రగమిష్యామివిధాతుఃపృథివీపతేః ॥ ౧౧౧
సభాంతత్రాపితేపుత్రందృష్ట్వాబ్రూయాంత్వయోదితం ॥ ఇతిబ్రువంతం
మామాహపితాతవసుదుఃఖితః ॥ ౧౧౨ ॥ మయాప్రతిగృహీతానిధనధా
న్యానిసర్వదా ॥ మయాకోటిశస్స్వరూపేణధనానిప్రతిగృహ్ణతా ॥ ౧౧౩ ॥
గృహీతానిపునర్లోభాత్పుణ్యలేశోపినాదృతః ॥ పుత్రోవిహృదయం
మేద్యేత్యముదాచింతయంస్తదా ॥ ౧౧౪ ॥ ధనానితానిసర్వాణిబహూ
న్యపిగృహాంతరే ॥ స్థూణమూలేవినిక్షిప్యనాన్యస్మైప్రోక్తవానహం ॥ ౧౧౫
ఇదంకృతమిదంకార్యమితిచింతాకులంచమాం ॥ గృహీత్వాసహసానిన్యు
ర్యమదూతాయమాంతికం ॥ ౧౧౬ ॥ బాధంతేమాందివారాత్రంయ

మహూతాభయంకరాః ॥ తదద్యాస్తునమస్తుభ్యంతద్గృహీత్వాధనంబహు
౧౧౭ ॥ పుత్రపుణ్యంకురుష్వేతివదశీఘ్రంతుమాచిరం ॥ భూదానంకన్య
కాదానంగోదానానిబహూన్యపి ॥ ౧౧౮ ॥ అలంధాన్యాదిదానానిదద
స్వేతివదప్రభో ॥ పునశ్చగంగాప్రభృతినదీతీరేషుపుత్రకః ॥ ౧౧౯ ॥ స
హస్రభోజనంకుర్యాద్బ్రాహ్మణేభ్యోముదాన్వితః ॥ సఘృతంససితా
పూపసూపవ్యంజనపూరితం ॥ ౧౨౦ ॥ ఏనకేనాప్యహంతీర్ణాయాతనస్స్వ
ర్గమాప్నుయాం ॥ తదద్యనారదమునేకథయస్వనమస్తవ ॥ ౧౨౧ ॥ మ
యేతిపిత్రాతేప్రోక్తంతత్కురుష్వయథామనః ॥ ఇతిరాజానమపిత్రంపు
రోహితసుతంమునిః ॥ ౧౨౨ ॥ ఉక్త్వాజగామత్రిదివంసద్యవైరగతిస్త
దా ॥ విధాతారాజశార్దూలఃసోపితస్యాపురోహితః ॥ ౧౨౩ ॥ జగ్మతు
ర్విస్మయంభూయోభూయస్స్మృత్వామునేర్వచః ॥ చక్రతుస్తౌహితంపు
త్ర్యస్యపిత్రోర్వాక్యగౌరవాత్ ॥ ౧౨౪ ॥ అజితస్వగృహస్థూణమూలా
దుద్ధృత్యతద్ధనం ॥ రాజ్ఞాపిచపునర్దత్తంపుణ్యార్థంభూరితద్ధనం ॥ ౧౨౫ ॥
అజితస్సర్వదేవైతద్గృహీత్వాత్వరయాన్వితః ॥ గంగాద్యానాంనదీనాం
చతీరేషుచపురేషుచ ॥ ౧౨౬ ॥ పుణ్యక్షేత్రేషుసర్వేషుకాశీకాంచీ
పురాదిషు ॥ భోజయామాసవైనిత్యంబ్రాహ్మణానాంసహస్రకం ॥ ౧౨౭
దీనాంధకృపణానాథదరిద్రాణాంపరశ్శతం ॥ భూదానానిచగోదానాన్య
యుతానిదదౌముదా ॥ ౧౨౮ ॥ కోటికన్యాప్రదానానిబ్రాహ్మణేభ్యోదదౌ
కృతీ ॥ మార్గేమార్గేప్రపాంకృత్వాజలదానమకారయత్ ॥ ౧౨౯ ॥
పుష్పారామాణిభూరీణ్యారోపయామాసతద్ధనైః ॥ సముద్రికల్పాన్మార్గే
షుతటాకానపిభూసురాః ॥ ౧౩౦ ॥ ఖాత్వాఖాత్వాచతత్రాపిరోపయా
మాసవైద్రుమాన్ ॥ ఏకస్మిన్తీర్థతీరేసావేకస్మిన్దివసే஽జితః ॥ ౧౩౧ ॥ చ
కారసత్కృతీపుణ్యంతేనైవసుకృతేనవై ॥ తత్పితాతేనపుణ్యేనసరకాత్త్రిది
వంగతః ॥ ౧౩౨ ॥ దివ్యంవిమానమారుహ్యదివ్యస్త్రీశతసంకులం ॥ అప్స

భూచ్చిరం కాలం స్వర్గభోగమనుత్తమం ॥ ౧౩౩॥ అన్యేషు దివసేష్వే
షయాని పుణ్యాన్యకారయత్ ॥ తేనోత్తరోత్తరం స్వర్గే పితా లేభేధికం
సుఖం ॥ ౧౩౪ ॥ ఏవం నదీనాంతీరేషు కృత్వా పుణ్యాన్యసౌ చిరం ॥ కాలే
న నర్మదాం ప్రాప్య వింధ్యపాదే మహత్తరాం॥౧౩౫ ॥స్నాత్వా సంతర్ప్య
దేవర్షీన్ కృతసంధ్యావిధిర్ద్విజః ॥ దానాన్యపి చ దత్వాత్ర బ్రాహ్మణా
నాం చ భోజనం॥ ౧౩౬ ॥ప్రయచ్ఛత్యజితే తస్మిన్ ఘృతసూపఫలైస్సహ॥
నాలమాసీద్ద్విజాగ్ర్యాణాం కేషాంచిత్కదళీఫలం ॥ ౧౩౭ ॥ తతస్సర్వే
షు భుంజత్సు తూష్ణీం తిష్ఠత్సు వై తదా ॥ అజితో దుఃఖితో భూత్వా స్వమా
హూయ పురోహితం ॥ ౧౩౮ ॥ శీఘ్రం విప్రవరేదానీం కదళీఫలమాన
య ॥ శతం నాలమభూత్సద్యో యత్ర కుత్రాపి మా చిరం ॥ ౧౩౯ ॥ ఉక్త
వంతమువాచేదమత్రేదానీం సుదుర్లభం ॥ అన్యగ్రామాత్తదానీతం శ్వః
పరశ్వో భవిష్యతి ॥ ౧౪౦ ॥ భోక్తవ్యం బ్రాహ్మణైరద్య నియమోత్ర కథం
భవేత్ ॥ విజ్ఞాతవ్యం విశేషేణ యేషాం నాలమభూత్ఫలం ॥ ౧౪౧ ॥ తే
భ్యో ప్రయచ్ఛ ద్విగుణం శ్వః పరశ్వో విశంకయా ॥ ఇతి వాదిని చైతస్మిన్నజి
తస్య పురోహితే ॥ ౧౪౨ ॥ అజితస్తు పునః ప్రాహ కంఠే నిక్షిప్య వైకరం॥
అవశ్యం వ్రతభంగోయం న భవేద్యేన కేనవా ॥ ౧౪౩ ॥ భవాన్కరుణయా మా
భీష్టం పురోహిత నమోస్తు తే ॥ ఇత్యుక్తే తేన వై తస్మింశ్చింతామతిమహీయ
సీం ॥ ౧౪౪ ॥ అంతికస్థో ద్విజః ప్రాహ పురోహితమిదం వచః ॥ పశ్యాత్ర
పశ్చిమే భాగే వృక్షషండసమాకులం ॥ ౧౪౫ ॥ భూమీశ్వరమిదం స్థానం భీ
మేశ్వరసమాశ్రయం ॥ అనేకకదళీషండైరలంకృతమిదం పురం॥ ౧౪౬॥
తత్ర చేచ్ఛతి నిష్కసాహస్ర్యస్త్యేవ కదళీఫలం ॥ సుతీర్థాఖ్యే వదత్యేవం త్వ
రయా సపురోహితః॥౧౪౭॥స్వభృత్యాన్ప్రేషయామాస దత్వా బహుపణం
ముదా ॥ గత్వా తత్రేశ్వరస్థానే తదీయాః పురుషాస్తదా ॥౧౪౮॥పణార్థం
పూజకానేతే పప్రచ్ఛుః కదళీఫలం ॥ పూజాకాలోద్య నైవాలం దేవస్య

పిమహేశితుః॥౧౪౯॥ నైవేద్యార్థంఫలందాతుంగచ్ఛతేత్యవదద్రుషా॥త
తస్తైసహసాభ్యేత్యఫలార్థంయేసమాగతాః॥౧౫౦॥ రాజాధికారిసన్నిధేప
ణందత్వాఫలార్థినః॥ తేనసాకంసమాహూయపురుషానిదమబ్రువన్॥వి
ద్యంతేచాత్రకదళీఫలానిసుబహూన్యహో॥ ఇత్యుక్త్వాపరిసంత్యజ్యప
ణంరాజోపసేవకాః॥౧౫౨॥ ఏకస్మిన్కదళీవృక్షే తేయానిఫలితానితత్।
తాన్యాదాయమహాప్రీత్యా బ్రాహ్మణేభ్యోఫలాన్యదుః॥యావతాంతృప్తిర
భవద్బ్రాహ్మణానామశంకితం॥ పురోహితోధికారీచస్మృత్వాఖ్యాస్త్వరయాన్వి
తః॥యావదీశార్చకారాజ్ఞైనవదేయుస్త్వరాన్వితాః॥ తావద్గత్వాథవైరాజ్ఞి
పూర్వమాచఖ్యతుర్భయాత్॥౧౫౪॥ అజితస్యతువృత్తాంతమన్నదానస్య
వైభవం॥ అజితోయమితిప్రీత్యాతీర్థేతీర్థేచసర్వదా॥౧౫౫॥అన్న
దానపరోనిత్యంస్వర్ణదానపరశ్చవై॥ మృష్టాన్నంబ్రాహ్మణేహే
భ్యఃప్రయచ్ఛతికృతీతరాం॥౧౫౬॥ తదద్యపూర్వేద్యుర్భీమే
శ్వరశివాలయే॥ శతందశపణందత్వావిక్రీతంకదళీఫలం॥౧౫౭॥ భుం
జతేస్మద్విజాస్సర్వేహ్యపూర్వేద్యుర్నమర్దాతవై॥ తదుపశ్రుత్యరాజా
పిసంతోషేణపురోహితం॥౧౫౮॥ అధికారిణమప్యాశుప్రేషయామా
సపూర్వవత్॥ అజితాయాపిసంప్రీతోదదాప్రియముపాయనం॥౧౫౯
తాగృహీత్వాతతోజగ్ముఃరాజ్ఞాదత్తముపాయనం॥ గతయోస్తతయోఃపశ్చా
ద్భీమేశాలయపూజకాః॥౧౬౦॥ రాజానమేత్యతత్కర్మసమాచఖ్యు
శ్చాకులాః॥ రాజన్కదాచిదపివా శంభోస్తుకదళీఫలం॥౧౬౧॥ఆ
స్మాభిర్నైవవిక్రీతమభిషేకనివేదనే॥యథాభీమేశితుర్విఘ్నోనభవేదితి
వైవయం॥౧౬౨॥ అభిషేకంచనైవేద్యంనాపివిఘ్నంభవత్వితి॥ అవమ
త్యాద్యనస్సర్వానజితస్యపురోహితః॥౧౬౩॥ సహాధికారిణాభ్యేత్య
దత్వాశతపణంబలాత్॥ ఛిత్వాగుచ్ఛంస్వహస్తాభ్యాంజగామపృథివీప
తేః॥౧౬౪॥ ఇయతాపిచకాలేననదృష్టంపునరీదృశం॥నివద్రోహమజా

నానానిన్యాశుఃకదళీఫలం ॥ శ్రుత్వాపిరాజ్ఞాతద్వాక్యంతూష్ణీమాస్తేస్మయ
న్నివ ॥ దత్తాఃకిలపణాస్తేనదేవాయహియతేఽధనం ॥ ౧౬౫ ॥ ఇతఃప
రందైవమితిప్రేషయామాసతాన్నృపః ॥ తమేవంవాదినంభూపంనిందం
తోమనసార్చకాః ॥ ౧౬౬ ॥ అయమేవశివద్రోహీనతావితిశుచాన్వి
తాః ॥ జఘ్నుర్భీమేశ్వరాభ్యాశంరాజాపభవనాంతరం ॥౧౬౭ ॥ రాజా
పహారిణస్సర్వేముమోచయదశంకితాః ॥ తేనపాపేనమహతాపితరస్తస్య
భూభుజః ॥ ౧౬౮ ॥ నరకేపాతయామాసురింద్రలోకాత్సుదారుణే ॥ సో
పిరాజాతదారభ్యపీడితోరాజయక్ష్మణా ॥౧౬౯॥ అంతరేష్టదినాదేవమ
మారపృథివీపతిః ॥ పతితస్సోపినరకేయమదూతైర్భయంకరైః ॥ ౧౭౦॥
సామంతేనహృతంతస్యరాజ్యంచనగరంచయత్ ॥పురోహితంచసహసా
నేత్రముత్పాట్యవైరుషా ॥ ౧౭౧॥ దేశాన్నిష్కాసయామాససోపిబభ్రా
మభూతలం ॥ నేత్రవ్రణేనతేనైవమమారవిజనేక్వచిత్ ॥౧౭౨॥ తంచా
పినరకేఘోరేపాతయామాసురంజసా ॥ తస్యాపిపితరంఘోరేనరకేపాత
యన్క్షణాత్ ॥ ౧౭౩ ॥ యదాశివాలయానీతంశివార్థకదళీఫలం ॥ భీ
మేశ్వరాలయేస్తీతిసోపిపంచత్వమాగతః॥౧౭౪ ॥ సాన్వయఃపతితోఘోరే
రౌరవేతిభయంకరే ॥రాజాధికారీకర్తాపిసర్పదష్టోమమారహా॥౧౭౫॥
పతివ్రతాపినిలయేశాసనేనయమస్యవై ॥ ఫలానితానిస్వైర్విప్రైర్భక్షితా
నిమహాత్మభిః ॥ ౧౭౬ ॥తేషాంమహోదరవ్యాధిరాసీత్కష్టంద్విజన్మ
నాం ॥ మహారోగేణతేనైతేపంచత్వంచప్రపేదిరే ॥౧౭౭ ॥ సాన్వయాశ్చ
మహాఘోరేనరకేపాతితాఃక్షణాత్ ॥ కదళీఫలగుచ్ఛస్యఛేత్తాహస్తేనకే
సరీ ॥౧౭౮॥ బ్రాహ్మణస్సోపిహస్తాగ్రనిగళాభినన్తోహతః ॥ నిరయే
సాన్వయోరుష్టైర్యమదూతైర్నిపాతితః ॥ ౧౭౯॥ ఇత్థంరాజాపురోధా
శ్చతదీయశ్చపురోహితః ॥ రాజ్ఞోధికారీభృత్యాశ్చవక్తాభోక్తారఏవతే॥
౧౮౦ ॥ ఏవంతేసాన్వయాస్సర్వేనరకేయుగకోటిషు ॥ అద్యాప్యనుభ

వంత్యేనయాతనాంనతునిష్కృతిః ॥ ౧౮౧॥ సూతః ॥ శృణుధ్వమృష
యోభూయశ్శివక్షేత్రాపహారిణః ॥ దుర్గతింయాంతియాంసద్యోవచ్మితా
మద్యమానవాః ॥౧౮౨ ॥ విప్రాస్తత్పరిహారాయశృణుధ్వంసావధానతః
మంగళేస్తిమహీభాగేభూచక్రాఖ్యంమహత్పురం॥౧౮౩ ॥ తత్రాస్తిసవి
తానామబ్రహ్మణో వేదపారగః॥శాంతోబద్ధనయోవిద్వాన్ తస్యపుత్రాస్త్ర
యోభవన్॥౧౮౪ ॥తేషాంజ్యేష్ఠోమహాభాగోధార్మికోవినయాన్వితః
హరీశ్వరాఖ్యంతత్రాస్తిస్థానంశంభోరుమాపతేః ॥ ౧౮౫ ॥ తస్మైదేవాయ
వైధీమాన్భాగమేకమదాత్స్వకం ॥ నైవేద్యార్థంద్విజశ్రేష్ఠావిరక్తోస్త
దినాంతరే ॥ ౧౮౬॥ సంత్యజ్యాత్మధనంభూరియయౌబదరికాశ్రమం ॥త
త్రచక్రేతపోనిత్యంధ్యాయంఛివపదాంబుజం ॥ ౧౮౭ ॥ తత్క్షేత్రసంజ
సాకర్షుః శివక్షేత్రందిదృక్షవః ॥తతస్తస్యపితాభ్యేత్యరురోదవిలపన్రుషా
౧౮౮॥ పుత్రంమేపిత్తసంభ్రాంతమానయన్కించిదాచరన్ ॥ నిర్గత
శ్చగృహాద్భూయోవనాంతరమయాదయం॥౧౮౯ ॥ నైతస్యానుజ్ఞయాదత్త
మస్మాకంవదతాధునా ॥ధనసాధనపత్రం వాదత్తంభాగంతేనసూనునా ॥
౧౯౦ ॥ పరిహాస్యామిచంకింవాకర్మోద్యోగశ్చకీదృశః ॥ భాగంతేనచాస్స
తంతేనదత్తంనైతద్భవేత్స్మృతా ॥ ౧౯౧ ॥ నైతదృష్టంవృథాభ్రాంతాగ
చ్ఛతేత్యాశువైరుషా ॥ తేనదత్తస్సదత్తం స్యాద్యదిత్యేవమహాదారుథత్ ॥
౧౯౨ ॥తేషాంతేనతదాన్యోన్యంకలహస్సుమహానభూత్ ॥ రాజ్ఞైనివేద
యామాసుగన్యోన్యమవిశంకితాః ॥ ౧౯౩ ॥ ధిక్కృత్యరాజాతంవిప్రంద
దౌ దేవాయతత్పునః ॥ ననివర్తేతనృపవత్కన్యావచ్చనసంశయః ॥
౧౯౪ ॥ శిష్టస్సర్వధనంభుక్త్వాగచ్ఛదుష్టేత్యహాసయత్ ॥తదారభ్యై
వతత్క్షేత్రంశివక్షేత్రస్సభూత్పునః ॥ ౧౯౫ ॥ తస్మిన్రాజనివైనష్టేకలహే
సముపస్థితే ॥ పునస్తద్బ్రాహ్మణః క్షేత్రంజహారకలహాంతరే ॥ ౧౯౬ ॥సో
మంతరాజాసౌరాష్ట్రంజహారబలవాంస్తదా॥ సతునీతిపరోరాజాథన్యో

ణాపాలయన్మహీం ॥ ౧౯౮ ॥ పునశ్చదేవాధికృతస్తస్మైరాజ్ఞేనివేదయత్
సోఽపిరాజాతమాహూయధాన్యంభూయోప్యపాతయత్ ॥ ౧౯౯ ॥ గత
భోగసముద్భూతధాన్యాన్యపిచదాపయత్ ॥ సర్వస్వమపితస్మైతదప
రాధస్యదాపయత్ ॥ ౨౦౦ ॥పునశ్చతంచవిషయాన్నిరకాసయదంజసా
దుఃఖితస్సోఽథవిప్రోఽపిదేశాద్దేశాంతరంభ్రమన్ ॥ ౨౦౧ ॥ సంప్రాప్యమా
గధందేశముదారకీర్తేస్తస్యభూపతిం ॥ తస్మైనివేదయామాసస్వవృత్తాంతమ
థాన్యథా ॥ ౨౦౨ ॥సరాజాతంద్విజంమాభైర్మాభైరితిభాషయన్
అద్యప్రభృతివిప్రేంద్రప్రత్యహంమత్సభాంతరం ॥ ౨౦౩ ॥ సముపేత్య
కృతాశీస్త్వంమహ్యంతిష్ఠపురేసుఖం ॥తస్మిన్నతిష్ఠతేతత్రతస్యరాజ్ఞఃపురో
హితః ॥ ౨౦౪ ॥ విక్రాంతాఖ్యోఽథతంప్రాహశివద్రోహితమోభవాన్ ॥
భవంతంకిమువాభాసంరాజాముక్త్వాసపాతకం ॥ ౨౦౫ ॥ శివద్రోహి
ణమాయాంతంహన్యాదేవావిచారయన్ ॥ అవిచార్యశివద్రోహీవధ్యఇ
త్యుచ్యతేబుధైః ॥ ౨౦౬ ॥ త్వయాకృతశివద్రోహపాతకస్యజనాధమ ॥
త్వాంహన్మినోచేదమునాసుకృతస్యాఘుహైనసః ॥ ౨౦౭ ॥ త్యాజ్యాఽయా
సహోద్యైతికస్యచిత్పృథివీపతేః ॥ పురుషస్యకరాత్ఖడ్గమాదాయాస్యాచ్ఛి
నచ్ఛిరః ॥ ౨౦౮ ॥ తచ్ఛ్రుత్వాస్మైచుకోపాశురాజాముఖ్యాత్పురోధనే ॥
తస్యాపికోఽథతామ్రాక్షఃపురోధశ్శిరఅచ్ఛినత్ ॥ ౨౦౯ ॥ శివద్రోహీస
విప్రశ్చరాజాచనిహతౌక్షణాత్ ॥ పురోహితేనకిమితిసన్నద్ధానృపసే
వకాః ॥ ౨౧౦ ॥ ఛేత్తుంప్రాహర్తుముద్యుక్తాస్తాడితంచరుషాన్వితాః ॥
అన్యోన్యంచాచ్ఛినత్సర్వేప్రజహ్రుశ్చపరస్పరం ॥ ౨౧౧ ॥ తాడయా
మాసురన్యోన్యందైవేనహతబుద్ధయః ॥ ఏతత్సర్వంసమాలోక్యసుమిత్రో
రాజనందనః ॥ ౨౧౨ ॥ పురోహితంతమభ్యేత్యప్రణమ్యాసకృతాంజలిః ॥
భోభోవిక్రాంతభగవన్భవతాకిమిదంకృతం ॥ ౨౧౩ ॥ కిమర్థంసంహృ

తోవిప్రోదేశాంతరసమాగతః ॥ రాజాచసంహృతఃక్షిప్రంబ్రాహ్మణేనత్వ
యాధునా ॥ ౨౧౪ ॥ నిమిత్తమత్రకింబ్రహ్మన్వదమహ్యంహిపృచ్ఛతే ॥ క
థంహ్యేతేభటాబ్రహ్మన్నన్యోన్యంనిధనంగతాః ॥ ౨౧౫ ॥ త్వమేవసా
క్షాదీశానఇతిమేనిశ్చితామతిః ॥ వదబ్రహ్మన్యథాతత్త్వంసత్యసారాహి
సాధవః ॥ ౨౧౬ ॥ విశ్రాంతోథపునఃశాంతఃప్రోవాచనృపనందనం ॥ అ
యందేశాంతరాద్విప్రఃశివక్షేత్రాపహారకః ॥ ౨౧౭ ॥ అసంభాష్యోజనై
ర్దుష్టోఽవమానితఃపృథివీభుజా ॥ సంహృతస్తత్క్షణాదేవమాతతాయీవిశంకి
తః ॥ ౨౧౮ ॥ తత్సాహాయ్యరతోరాజాశ్రేయసేసంభృతోమయా ॥ ఈ
శభావవశాదేతేచాన్యోన్యంనిహతాభటాః ॥ ౨౧౯ ॥ శ్రుత్వైతదఖిలం
భద్రోరాజాప్రోవాచతంపునః ॥ భీతభీతఃప్రణమ్యైనంకృతాంజలిపుటస్స్వ
యం ॥ ౨౨౦ ॥ సాధుసాధుత్వయావిద్వన్సంహృతఃపరమేశితుః ॥ క్షే
త్రాపహారీలోకేస్మిన్పాతకోఽయంనసంశయః ॥ ౨౨౧ ॥ తత్సాహాయ్యగతో
రాజాతద్భటాశ్చస్వయంహతాః ॥ ఇదానీంమమవిజ్ఞప్తింకర్ణేకృత్వావి
ధీయతాం ॥ ౨౨౨ ॥ ఏతేకృత్రైనసఃక్షిప్రమస్మచ్ఛ్రేయోభివృద్ధయే ॥ ని
గృహీతానసందేహస్సత్యముక్తంద్విజాధునా ॥ ౨౨౩ ॥ ఛిందిమేద్యశిరో
బ్రహ్మన్సజీవాస్సంతిమేభటాః ॥ అపరాధంక్షమస్వాద్యప్రసీదద్విజపుం
గవ ॥ ౨౨౪ ॥ పునరాహద్విజోరాజకుమారంప్రహసన్నివ ॥ త్వంరా
జపుత్రకుశలబుద్ధిరేవనసంశయః ॥ ౨౨౫ ॥ పితుఃకృతాపరాధస్యత్వ
త్తోదానంనసాంప్రతం ॥ జనానాంపునరుత్థానంసాధుప్రార్థితవానసి ॥
౨౨౬ ॥ భటానితిపునస్సాసూంశ్చకారశివతేజసా ॥ అన్యోన్యంప్రహ
రంతోఽపితత్క్షణేసనివారితాః ॥ ౨౨౭ ॥ దృష్ట్వైతదఖిలంరాజకుమారస్స
పురోహితం ॥ సవిస్మయస్తదాభూయఃప్రణనామపునఃపునః ॥ ౨౨౯ ॥ త
దైవసహసాతత్రపుష్పవృష్టిర్దివశ్చ్యుతా ॥ దేవదుందుభయోనేదుర్దివి
సంకులనిస్వనాః ॥ ౨౩౦ ॥ ఆవిర్భాసన్నభోదేశాద్గణేంద్రాశ్శివసంమ

తాః ॥ సవిమానాస్సమభేత్యప్రోచుస్తేతంపురోహితం ॥ ౨౩౦ ॥ దృఢవ్ర
తమహాబుద్ధైకృతకృత్యోసిభూసుర ॥ ఆరుహ్యైతంవిమానాగ్ర్యమాయా
హిశివమందిరం ॥ ౨౩౨ ॥ నందీశ్వరసమాదేశాచ్ఛ్రీమత్కైలాసపర్వ
తం ॥ ఇతితేతంసమారోప్యవిమానంసర్వగామినం ॥ ౨౩౩ ॥ సపుత్ర
పౌత్రవనితంసబంధుసఖిసంయుతం ॥ భ్రాజమానంస్వపుషాన్న్యాఃకైలా
సముత్తమం ॥ ౨౩౪ ॥ స్వపుత్రదత్తంసవితానామావృతద్విజాధమః ॥ అ
పహృత్యశివక్షేత్రమిషైణవాభూచ్చనిర్ధనః ॥ ౨౩౫ ॥ వినేశుస్తస్యపుత్రా
శ్చభార్యాదుహితరస్నుషాః ॥ స్వయంచనిర్ధనోభూత్వాదేశాద్దేశాంత
రంగతః ॥ ౨౩౬ ॥ తతో౽పిఖడ్గనిహతోబ్రాహ్మణేనవిశేషతః ॥ యమ
దూతైరతిక్రూరైర్నిరయేషునిపాతితః ॥ ౧౩౭ ॥ అనేకకల్పపర్యంతమ
ద్యాపిననివర్తతే ॥ రాజాచతస్యచాకస్మాత్సహాయ్యానిరతోహతః ॥ ౨౩౮ ॥
నిరయేషుచతస్మాత్పతితో౽సాధుసంగమః ॥ సర్వేషామేవజంతూనాంహే
తురశ్రేయసేధ్రువం ॥ ౨౩౯ ॥ అద్యాపిరాజానిస్తీర్ణఃనిరయాన్నైవభూ
సురాః ॥ సూతః ॥ అతఃపరంప్రవక్ష్యామిమునయోద్విజసత్తమాః ॥ ౨౪౦ ॥
పశుంశివస్యయేలోకేహరంతిమనుజాధమాః ॥ తేయాంతియాంగతింమూ
ఢాస్తదీయాంవచ్మ్యహంకథాం ॥ ౨౪౧ ॥ పాండుపుత్రోమహారాజోయు
ధిష్ఠిరసమాహ్వయః ॥ సత్యసంధోమహాభాగోధర్మపుత్రఃప్రతాపవాన్ ॥
౨౪౨ ॥ శత్రూన్జిత్వాభ్రాతృభిస్స్వైర్దుర్యోధనపురోగమాన్ ॥ అ
వతార్యభువోభారమనంతమహిమాస్పదః ॥ ౨౪౩ ॥ అంతేజగామసది
వంసశరీరఃప్రతాపవాన్ ॥ మధ్యమార్గేణదివఃప్రాప్తఃపితరంధర్మమా
త్మనః ॥ ౨౪౪ ॥ చిత్రగుప్తాదయస్తత్రధర్మాధర్మవిచారకాః ॥ ఇదమూ
చుస్సదోమధ్యేయమంప్రాంజలయోద్విజాః ॥ ౨౪౫ ॥ అజాతశత్రుర్భగ
గవానతీవసుకృతీకృతీ ॥ దివంప్రయాతుసుకృతైర్దురాసమకృతాత్మభిః ॥
౨౪౬ ॥ పురానేననరేంద్రేణశత్రూన్సంహరతారణే ॥ అసత్యముక్తమే

తేననిర్బంధేనమహీయసా ॥ ౨౪౭ ॥ తత్రాప్యుపశాంతయేదేవనరకాను
దపశ్యత్ ॥ తథేతితద్వచశ్శ్రుత్వాయమోనేనమహీభుజా ॥ ౨౪౮ ॥స
హపాతాళమభ్యేత్యదర్శయామాసవైక్రమాత్ ॥ నరకాణ్యాతనాస్స
ర్వాస్తత్రత్యానాందురాత్మనాం ॥ ౨౪౯ ॥ తత్రానేకాస్యనరకేభుంజా
నాన్యాతనాశతాన్ ॥ః లోక్యసహసాభీతో ధర్మరాజంలోక్యధర్మరాట్॥
పప్రచ్ఛప్రాంజలిస్తిష్ఠన్నేభిరేభిస్తుకింకృతం ॥ యేనప్రబ్రూహిభగవ
న్పృచ్ఛతేసమహీశ్వరం ॥ ౨౫౧ ॥ఇతిపృష్టోయమఃప్రాహపుత్రమాలో
క్యసిద్ధయాత్ ॥శివద్రోహపరాహ్యేతేశృణుష్వంసావధానతః॥౨౫౨॥
కుంజరాఖ్యేమహీభాగేదేశేస్మిన్వసుధాపురం ॥ తత్రకశ్చిద్ద్విజశ్రేష్ఠ
పుణ్యరాశిరనిందితః ॥ ౨౫౩ ॥ విభ్రాంతిరితివిఖ్యాతస్తమింద్రస్స్వర్గ
మానయత్ ॥ ఏకంతస్మైదదౌదివ్యంభూషణంప్రీతమానసః ॥ ౨౫౪ ॥ఇద
మాభరణంబ్రహ్మన్నిత్యంనిష్కసహస్రకం ॥ప్రసూతేతత్సమాదాయకురు
పుణ్యమతంద్రితః ॥ ౨౫౫ ॥ భూలోకేత్వరయేత్యాశువిససర్జపునస్స
తం ॥ తథేతిభూమిమాసాద్యపునఃపుణ్యంచకారసః ॥ ౨౫౬ ॥కదాచిత్సక
లాన్ధర్మాననుతిష్ఠన్ద్విజాగ్రణీః॥గోదానానిసహస్రాణిదదౌప్రీతమనా
ద్విజః॥తత్రైతేషాంసహస్రేషువసంతేశ్వరశూలినః॥ఏకాగౌస్సంగతాతా
స్తామపిప్రదదౌద్విజః ॥ ౨౫౭ ॥ ఏకోత్తరసహస్రంతదస్తుబుధ్యేతిహృష్ట
ధీః ॥ అభ్యేత్యచుక్రుశుస్తస్మైశివాలయసమాజకాః ॥ ౨౫౯ ॥ ముంచగాం
దేవదేవస్యవసంతేశ్వరశూలినః ॥ పృష్టోపిచానురుద్ధోపితానేవమవదద్ద్వి
జాః ॥ ౨౬౦ ॥ మహేంద్రేణధనంచిత్తంవిభూషణసముద్భవం ॥ వసం
తేశేనచపునర్గౌరియందానహేతవే ॥ ౨౬౧ ॥ గచ్ఛతేతిచతానుక్త్వాన
మమోచదదౌచతాం ॥ అర్చకఃఖిన్నమనసారాజ్ఞేసర్వంన్యవేదయత్ ॥
నవిచారితమేతేనరాజ్ఞాపివిముఖేనవై ॥తన్మంత్రినికటేతిష్ఠన్రాజానంప్రత్య
భాషత॥రాజన్నిమితినోపేక్ష్యాకార్యాదేవపశుంప్రతి॥ఆసానవశ్యందండో

హీశివద్రోహ్యవిచారతః॥౧౯౨॥రాజాతమాహదేవేంద్రవిప్రయోః సాధ్వి
జసత్తమః ॥ అస్మాభిర్నైవదండ్యోసౌయేనకేనచగచ్ఛతు ॥ ౧౯౩ ॥ శివ
ద్రోహ్యేవత్వంరాజన్నస్థాతవ్యంమయాధునా ॥ఉక్త్వైవంనిర్జగామాశు
వనంప్రకృతిపుంగవః ॥ ౧౯౪ ॥ ఆలయాధికృతాస్సర్వేవినింద్యపృథివీ
పతిం ॥ శివద్రోహ్యయమేవేతిజగూరాజానమాత్మని ॥ ౧౯౫ ॥ఏవంగతేబ
హుతిథేవిశాలోరాజపుంగవః॥సువీరమాహ్వాయామాసవనంకోపేనసంశ్రి
తం॥౧౯౬॥ఆహూతోపివిశాలేనసువీరోనాగతోవనాత్ ॥సువీరస్సకుకా
లేననిర్ధనంసమపద్యత॥ ౧౯౭ ॥ఖిన్నశ్చింతాంపరాంప్రాపకుటుంబభరణా
యవై॥౧౯౮ ॥ప్రేషయామాససురభింసురేశఃప్రాహతాంప్రతి॥సువీరస్య
కుటుంబంత్వంరక్షధేనోయశస్విని ॥౧౯౯॥వనేవసతిపుణ్యాత్మావిత్తహీనో
ద్యసర్వదా ॥ తదాజ్ఞాంశిరసాధృత్వాకామధేనుస్త్వరాన్వితా ॥ ౨౦౦ ॥
వనంశీఘ్రమనుప్రాప్యతత్కుటుంబంబభారవై ॥ అన్నాద్యైఃప్రత్యహం
ధేనుర్వనేకామధుగుత్తమా ॥ ౨౦౧ ॥ సువీరేతిష్ఠతిసుఖంకుటుంబేనవనాం
తరే ॥ విశాలఃకుపితోత్యర్థంవనంప్రాపససైనికః ॥ ౨౦౨ ॥ బలాత్కా
రేణతంసద్యోగ్రహీతుంవనవాసినం ॥ మధ్యేమార్గంమహీపాలమపరే
ద్యురనేకపః ॥ ౨౦౩ ॥ త్వరయాభ్యేత్యహంతిస్మమదేనభిన్నశృంఖలః ॥
హాహేతివిలపంస్తత్సైనికానగరంప్రతి ॥ ౨౦౪ ॥ నివృత్తాస్తత్క్షణాదేవ
నిహతేతత్రరాజని ॥ అభిషిక్తశ్చిత్రసేనోరాజ్యేతత్సూనురంజసా॥౨౦౫॥
సువీరంసత్రిణంప్రహ్వఃసమాహ్వయదరణ్యతః ॥ సువీరఃపునరాహేమం
రాజానంమాతవక్త్రతః ॥ ౨౦౬ ॥ సతువిప్రమణిద్రోహీశివస్యయది
దండితః ॥ ఆగమిష్యేహమధునానాన్యథేత్యన్వచోదయత్॥౨౦౭॥ తదా
నీమేవభూపాలకుమారఃకుశలాయవై ॥ఆహూయతంవిప్రమణిమతీవపరు
షాక్షరం ॥ ౨౦౮ ॥ చోరోసిదుష్టవిప్రత్వంశివధేనుమపాహరః ॥ తదా
ద్విజన్మనేయత్వంచోరఏవాసిభూసుర ॥ ౨౦౯॥ చోరోముంచతినైదోషా

న్నిగృహీతో౽నయద్వ్యయం ॥ ఇత్యసౌ నిగృహీతశ్చ కుమారేణ మహాధియా ॥
౨౮౦ ॥ సంతుష్టో౽థ మహానింద్రః ప్రాదుర్భూయ తదైవ తు ॥ గృహీత్వా
భరణం తత్తు సువీరాయ దదౌ ముదా ॥ ౨౮౧ ॥ పుష్పవృష్టిః పపాతాశు సు
రేంద్రః పురుషాదృతః ॥ గతేషు చేంద్రే సహసా దేవలోకం యథాపురా
౨౮౨ ॥ గోప్రతిగ్రహకర్తారం గచ్ఛ దేశే కృతాలయం ॥ వసునామానమ
వనీపతిపుత్రః ప్రతాపవాన్ ॥ ౨౮౩ ॥ శివాలయపశుస్సో౽యమితి జ్ఞాత్వా పిశు
ష్టధీః ॥ కృత్వా ప్రతిగ్రహం దేశాద్దేశాంతరసమాగతః ॥ ౨౮౪ ॥ తద్దే
శం చ చకారాస్య పురుషైర్విదితాగసం ॥ స రాజా తం చ తాం గాం చ సహసా
నిజసేవకైః ॥ ౨౮౫ ॥ ప్రేషయామాస సహసా స్వభటైస్స్వాత్మసిద్ధయే ॥
గాం దేవాయ పునర్దత్త్వా తస్య నేత్రే ద్విజన్మనః ॥ ౨౮౬ ॥ ఉత్క్షిప్య విషయా
త్స్వస్మాత్పునస్తం ప్రైషయత్ క్షణాత్ ॥ సో౽పి కాలేన నిధనం ప్రాప విప్రో విలో
చనః ॥ ౨౮౭ ॥ దాతా ప్రతిగృహీతా చ రాజా చోపేక్షకస్తయోః ॥ నీతా
మమభటైర్భూమేరస్మిన్నేతే నిపాతితాః ॥ ౨౮౮ ॥ అనలాస్యాభిధే ఘో
రే నరకే కాలమక్షయం ॥ తేషాం వంశోద్భవాశ్చాపి యుధిష్ఠిర నిపాతితాః ॥
౨౮౯ ॥ శ్రుత్వేతి వాక్యం స్వపితుర్ధర్మపుత్రో౽తివిస్మితః ॥ అనుజ్ఞ
యా పితుః ప్రాప త్రిదివం వ్యోమయానతః ॥ ౨౯౦ ॥ సూతః ॥ ఉక్తం మ
యా హరణాత్పశోర్దేవస్య యాం గతిం ॥ ప్రాపుర్దాతా గృహీతా చ తట
స్తదుపేక్షకః ॥ ౨౯౧ ॥ తదీయాఖ్యానమధునా కింభూయః శ్రోతుమిచ్ఛథ
౨౯౩ ॥ సూతః ॥ అతః పరం ప్రవక్ష్యామి దత్తామ్వృషభముద్రితాం ॥ హరతాం
వృషభీం నామ హరస్య శ్రుణుతాదరాత్ ॥ ౨౯౩ ॥ పురా చతుర్ముఖో
దేవో దిదృక్షురఖిలం జగత్ ॥ ఆరుహ్య హంసం సుశ్వేతం చచార పరయా
ముదా ॥ ౨౯౪ ॥ ప్రాప్య సంయమనీం తత్ర నరకానవలోకయత్ ॥ తత్రై
క్యైకతిచిద్ద్రష్టుమనిచ్ఛన్నాత్మసంభవః ॥ ౨౯౫ ॥ అతః పరం న గంతవ్యమిత్యే
వో౽చలత్స్వవాహనం ॥ ౨౯౬ ॥ ఇమే దురాత్మనిలయా నావలోక్యా మయా

ఇతి ॥ తతోహంసస్తమాహేత్థంకిమేతేనరకాఃప్రభో ॥ ౨౯౬ ॥ నైవావ
లోకితాదేవత్వయాకింవాత్రకారణం ॥ బ్రహ్మణోక్తంశివద్రోహనిరతా
వాసభూమయః॥ ౨౯౭॥ ఏతేనైవావలోక్యాస్యుర్నివృతావితితాతదా॥
నరకాణాంచతేషాంతుమధ్యేజ్వలితపావకే ॥ ౨౯౮ ॥ వజ్రస్తంభనిబద్ధేన
పురుషేణకృతస్వనః ॥అశ్రావిహంసఃపప్రచ్ఛకిమేతేనకృతంత్వితి॥ ౨౯౯॥
బ్రహ్మాశృణ్వస్యవృత్తాంతమితిప్రోవాచతత్కథాం ॥ సౌరాష్ట్రదేశే
నగరీసౌరాఖ్యావిదితాశుభా ॥ ౩౦౦ ॥ వైశ్యస్తత్రసువృత్తాఖ్యోధార్మి
కోధనవాన్కృతీ ॥ అకృత్రిమేణవాణిజ్యంకరోతిబహుధాసదా ॥౩౦౧॥
భద్రకాళీపదాంభోజసపర్యానిరతోన్వహం ॥ విఖ్యాతస్సర్వదేశేషు స
ర్వభూతదయాపరః ॥ ౩౦౨ ॥సాంయాత్రికోసౌలాభాయప్లవేనార్ణవ
మభ్యగాత్ ॥ద్వీపాంతరాత్సమాదాయబహులాభమతంద్రితః॥ ౩౦౩ ॥
నివృత్తోర్ణవమధ్యేతువాయునానిహతప్లవః ॥ దదౌసువృత్తోమనసాభద్ర
కాళీమనన్యధీః ॥ ౩౦౪ ॥తదాతమేవతద్భక్త్యాభద్రకాళీమహార్ణవాత్॥
తంససైన్యంసహధనంప్రాపయామాసవైగృహం ॥ ౩౦౫ ॥ దృష్ట్వైతద
ఖిలంసర్వేసువృత్తంతమపూజయన్ ॥ కదాచిత్తస్యకల్యాణేప్రవృత్తేనాగ
రాజనాః ॥౩౦౬॥తద్గృహంప్రాప్యముముదుర్భుంజానాఃసత్కృతాధనైః
నటావిటాశ్చగణికాశ్శైలూషావందినస్తథా ॥ పౌరేశ్వరాలయస్థాశ్చన
రానార్యశ్చసత్కృతాః ॥ తాందృష్ట్వామోహితోవైశ్యస్తస్యారూపే
ణకాముకః ॥ ౩౦౭ ॥ స్వగృహేస్థాపితాంతస్వింతయారాత్రౌతు
సంగతః ॥ ప్రాతస్తాంగంతుమిచ్ఛంతీంశివాయతనకర్మణే ॥ ౩౦౮ ॥
సమ్మార్జనకరీంభూయోనివార్యాన్యామచోదయత్ ॥ స్వాంచేటీంప్రేష
యామాససంమార్జనపటీయసీం ॥ ౩౦౯ ॥ తాందృష్ట్వాధిక్కృతాస్స
ర్వేవైశ్యచేటీంవినింద్యతాం ॥ అపృచ్ఛన్వైశ్యమాహూయముంచత్వం
వృషచిహ్నితాం ॥ ౩౧౦ ॥ కిమర్థమనయాచేట్యానచవ్యేషాశివాలయే

పృష్టవత్స్వపి తేష్వేవం నాముంచద్ధనగర్వితః ॥ ౩౧౨ ॥ తాడూచుర్వృష
భీంముంచనార్హా చేటీత వాలయే ॥ యథాస్వపత్నీస్త్వత్పార్శ్వాన్నాన్య
పార్శ్వంగమిష్యతి ॥ ౩౧౩ ॥ ఏవమేవేతిచోక్త్వాపిసాపి చేటీతథానకిం ॥
ఇతి నైచ్ఛత తాం మోక్తుం రాజ్ఞే ప్రోచుశ్శివశ్రితాః ॥ ౩౧౪ ॥ రాజామం
త్రిణమాహూయ మోచయేతిజగాదతాం ॥ మంత్రీ వైశ్యస్తు ధనవాన్భద్ర
కాళీప్రియోహ్యయం ॥ ౩౧౫ ॥ ననిగ్రాహ్యఃకథం మోచ్యావృషభీన్నృ
పసత్తమ ॥ రాజాకోపేనతంప్రాహ కాళీకాస్యాచ్ఛివద్రుహః ॥ ౩౧౬ ॥ గ
చ్ఛేత్యుక్తోపిసచివో నైచ్ఛత్ప్రీత్యానృపస్తదా ॥ స్వయంనిర్గత్యభవనాద్వై
శ్యద్వారిససైనికః ॥ ౩౧౭ ॥ ముంచతాంసహనేత్యుక్తో వైశ్యస్తుసహసారు
షా ॥ తదాసస్మార వై కాళీం వైశ్యస్స్వాభీష్టదేవతాం ॥ ౩౧౮ ॥ సాసుని
ధాయతంప్రాహత్వంద్రోహీపరమేశితుః ॥ ఉక్త్వైతమేవరాజానమపి
ప్రోవాచకాళికా ॥ ౩౧౯ ॥ వైశ్యోద్రోహీమహేశస్యపాత్రంతేనిగ్రహ
స్యహి ॥ యథేష్టంశిక్షయైనంత్వమిత్యంతర్ధానమాస్థితా ॥ ౩౨౦ ॥ త
తోరాజాస్యసర్వస్వమాదాయవృషభీంపునః ॥ ప్రేషయామాససహ
సాశివాయతనకర్మణే ॥ ౩౨౧ ॥ సాస్నాత్వాతుయథాపూర్వంసంమార్జ
నరతాభవత్ ॥ తతో వైశ్యపురాద్రాజాత్వానయిత్వాస్యయోషితః ॥ ౩౨౨ ॥
కృతవాన్వృషభీముద్రాశ్చ క్రేసారేశ్వరాలయే ॥ సంమార్జనకరీశ్శ్రమ
తత్పాపపనివృత్తయే ॥ ౩౨౩ ॥ మంత్రిణంచాపిసాహాయ్యకారిణంద్రోహి
ణౌచ్ఛినత్ ॥ సతు వైశ్యోత్ర వైవజ్రస్తంభేబద్ధోనలాంతరే ॥ ౩౨౪ ॥ అస
హిష్ణుర్యాతనాంతాంభృశంక్రందతిదుఃఖితః ॥ తస్యాయంశుశ్రువే
ఘోరోరవోస్మాభిర్మహాస్వనః ॥ ౩౨౫ ॥ అన్యత్రాపిచశబ్దోయంమంత్రి
ణోనృపతేరయం ॥ సాహాయ్యేనాపితస్యాస్యనిర్ధూమాంగారమధ్యగః ॥
౩౨౬ ॥ ఇమే తేనరకాఘోరాఅస్మాభిర్వీక్షితాఃఖగ ॥ కథయన్నితి వైశ్రి
ష్టో తేనస్వంలోకమాశ్రియత్ ॥ ౩౨౭ ॥ ఇతిసూతవచఃశ్రుత్వా ఋషయో

భీతమానసాః ॥ శివమేవతదాసాంబంశరణంమనసాయయుః ॥ ౩౨౮ ॥
సూతః ॥ శ్రుణుతాతఃపరంవిప్రాః శ్రీభోస్త్రైలాపహారిణః ॥ లిపుచస్యఫ
లస్యాపికథాంకథయతోద్విజాః ॥ ౩౨౯ ॥ శతానందోమహాయోగీశివభ
క్తోమునీశ్వరః॥ప్రత్యహంసమహాయోగీపర్యటిత్వాజగత్రయం ॥౩౩౦॥ కై
లాసేదేవమభ్యేత్యకింకరాణాంవదత్యయం ॥ లోకానామపివృత్తాంతమే
వంకాలంనయత్యసౌ ॥ ౩౩౧ ॥ కదాచిద్యమలోకాంతంప్రాపసంయ
మినీంపురీం ॥ తత్రసంభావితోత్యర్థంయమేననరకాన్పునః ॥ ౩౩౨ ॥
తేనసాకమనుప్రాప్యదదర్శమునిపుంగవః ॥ తత్రతిష్ఠత్సునిరయేష్వసౌతే
షునిరంతరం ॥ ౩౩౩ ॥ పచ్యమానానపృచ్ఛన్కిమేతైఃపాపంకృతంము
దా ॥ తమువాచయమోనాహంజానామిమునిపుంగవ ॥ ౩౩౪ ॥ పూ
ర్వైరపియమైరేతేబాధ్యంతేస్మమహైనసః ॥ శివద్రోహిణఇత్యేతన్మా
త్రమేవశ్రుతంమయా ॥ ౩౩౫॥ తదేవవేత్తుంసపునర్జగామబ్రహ్మణస్స
భాం ॥ తత్రతంపరిపప్రచ్ఛప్రణమ్యకమలాసనం ॥ ౩౩౬॥ పూర్వమే
వనిమగ్నానాంనరకేషుశివద్రుహాం॥సోపికాంశ్చిత్తముక్త్వాన్యాన్నాహంవే
ద్మిపరంమునే ॥ ౩౩౭ ॥ మత్పూర్వేవేధసోప్యేతాన్పరిజానంతివానవా॥
సమునిస్తంపునఃప్రాహబ్రహ్మణావిదితంనకిం ॥౩౩౮ ॥ తమువాచపునర్బ్ర
హ్మేయయాసృష్టంతుయన్మునే ॥తత్సర్వంవేద్మిసందేహఃపూర్వమేవస్థితా
నిమాన్ ॥ ౩౩౯ ॥ అథవామత్కృతాసృష్టిఃరక్షావిష్ణుకృతాఅపి ॥ తా
వాభ్యాంనశివేనైవపూర్ణేనపరవస్తునా॥ ౩౪౦ ॥ కింత్వావామధికారిత్వే
తస్యయుక్తాసహాత్మజౌ ॥ తత్తత్కృతమహాభోగాభవావఋషిసత్తమ ॥
౩౪౧ ॥ తతోజగామవైకుంఠంతత్రవిష్ణుమపృచ్ఛత ॥ సోపిన మహర్షిం
యావతోవేత్తితాన్బ్రవన్ ॥ ౩౪౨ ॥ అన్యాన్నవేద్మిమత్పూర్వకాలమేవ
స్థితానిమాన్ ॥ ఏతత్సర్వమశేషేణవేత్తిసర్వజ్ఞఈశ్వరః ॥ ౩౪౩ ॥ ఇ
త్యుక్తేసతితేనాపికైలాసమగమన్మునిః ॥ తతస్సర్వేశ్వరేశానంపప్ర

చ్ఛపృణన్మునిః ॥ ౩౪౪ ॥ భోస్స్వామిన్నిరయాత్పూర్వంబ్రహ్మవిష్ణ్వ
కేచన ॥ పచ్యంతఇతితైరుక్తంశివద్రోహిణఇత్యపి ॥ ౩౪౫ ॥ కృతస్తై
శ్శివద్రోహఃకోవావదమహేశ్వర ॥ తతోనందినమాహూయభగవా
న్ప్రమథేశ్వరః ॥ ౩౪౬ ॥ గచ్ఛనందిన్వదాముష్మైయత్పృష్టంమునినాస్తు
తే ॥ విదితంమత్ప్రసాదేనేత్యుక్త్వాతౌవిససర్జవై ॥ ౩౪౭ ॥ తతో
నందీశభవనమానీయమునిమాదరాత్ ॥ యత్పృష్టంమునినాబ్రహ్మన్ప్ర
ష్టుమర్హసితత్తుమాం ॥ ౩౪౮ ॥ అహంవిదితవృత్తాంతంకరోమ్యద్యమునీ
శ్వర ॥ శతానందః ॥ అహంనరకముద్రాక్షమాశ్చర్యేణశిలాదజ ॥ ౩౪౯ ॥
యత్రకుత్రచవైఘోరేపచ్యమానందురాత్మనః ॥ దృష్ట్వాపృచ్ఛంయమం
విశ్వసృజంవిశ్వంచతైఃపునః ॥ ౩౫౦ ॥ అజ్ఞాతకాలంనీతాస్తాఃపాపాత్మాన
శ్శివద్రుహః ॥ పచ్యంతేతాన్స్వచేదానీంసర్వజ్ఞోజగతఃప్రభుః ॥ ౩౫౧ ॥
అగ్నిమధ్యేమహాఘోరేకటాహేతైలపూరితే ॥ అధోముఖాస్తుపచ్యంతేస
ర్వాంగేష్వపికీలితాః ॥ ౩౫౨ ॥ అథస్తామ్రశలాకాభిరగ్నితప్తాభిరక్షిణోః
శ్రోత్రయోర్నాసికారంధ్రేజిహ్వాయాంమస్తకేతథా ॥ ౩౫౩ ॥ రోమకూ
పేష్వయసూచీరగ్నితప్తానిఖాయతే ॥ బాధ్యంతేసతతంఘోరేతత్క
స్యకథాంవద ॥ ౩౫౪ ॥ వదతోరేవమన్యోన్యమీశ్వరారాధనోత్సుకౌ ।
బ్రహ్మవిష్ణూచసంప్రాప్తాచతావవ్యథపశ్యతాం ॥ ౩౫౫ ॥ శతానందోయ
మధునానందీశంప్రష్టుముద్యతః । నరకేపచ్యమానాంస్తానావాభ్యామపి
భోవద ॥ ౩౫౬ ॥ శ్రోతవ్యమద్భుతమిదమితిప్రోచుఃశిలాదజం॥స్వాభీష్ట
మితితత్తస్మైవిజ్ఞాప్యానుమతాస్స్థితా ॥ ౩౫౭ ॥ తతఃప్రోవాచభగవాన్నందీశం
కరవల్లభః ॥ నందీశః ॥ విదర్భదేశేరాజాభూద్విశ్వసేనోతినీతిమాన్ ॥
౩౫౮ ॥ సర్వశాస్త్రప్రకుశలోధనుర్వేదస్యపారగః ॥ కదాచిన్మృగ
యాసక్తఃశ్రాంతోవిపినమండలే ॥ ౩౫౯ ॥ సిద్ధేశ్వరేశ్వరస్థానమంటప

ప్రాప్యసత్వరం॥ శయ్యాధిరూఢశయనస్తత్రైవ శివసంనిధౌ ॥ ౩౬౦ ॥ శ్రాం
తముద్వీక్ష్య రాజానం దక్షిణః పరిచారకః ॥ తస్యాంగమర్దనరతః పాదసం
వాహకస్తదా ॥ ౩౬౧ ॥ తైలార్థం పాత్రమాదాయ పురం బభ్రామ సర్వ
తః ॥ జంబీరస్య ఫలం వాపి నైవ లబ్ధం పురే తదా ॥ ౩౬౨ ॥ శివాలయం స
మభ్యేత్య తైలం దీపార్థమాగతం ॥ అభిషేకార్థక్లప్తాని జంబీరస్య ఫ
లాన్యపి ॥ ౩౬౩ ॥ కుడుపద్వయ తైలం చ చత్వారి చ ఫలాని చ ॥ బలాదా
నీయ దక్షోసావంగమర్దనమాచరత్ ॥ ౩౬౪ ॥ స్నాపయిత్వా నృపం శాం
తం దానధర్మానకారయత్ ॥ తదానీమేవ సంప్రాప్య శివాలయదిదృక్షవః
౩౬౫ ॥ రాజానం శ్రుతవృత్తాంతమకుర్వన్నభయవేపితాః ॥ రాజా శ్రు
తోశ్రుతప్రాయో జగామ నగరం స్వకం ॥ ౩౬౬ ॥ తూష్ణీమేవ చ కాలేన
మమార పృథివీపతిః ॥ వినింద్య పృథివీనాథం జగ్మురీశాధికారిణః ॥ ౩౬౭ ॥
రాజానమపి తం పాపం తదానీంతే నధర్మరాట్ ॥ దూతైస్తైస్సహసా
నీయ సర్వేషు నిరయేష్వపి ॥ ౩౬౮ ॥ పీడయిత్వా తం మహాంతం కాలమ
ద్య మహానలే ॥ నిక్షిప్య తం తైలఘటే యమోప్యగ్యతనోనిశం ॥ ౩౬౯ ॥
సంపీడయతి హా కష్టమేకస్త్వేతాదృశః పరే ॥ దక్షోప్యనలకుండేషు పచ్యం
తే హాయనాన్బహూన్ ॥ ౩౭౦ ॥ మధ్యే త్వనేకేష్వనయోర్బ్రహ్మావిష్ణోరు
పాగతాః ॥ కిమన్యద్వజ్రినివహా బ్రహ్మాణోపి చతుర్దశ ॥ ౩౭౧ ॥ అ
నయోర్వంశసంఘాతాః పచ్యంతేత్రైవ యాతనాః ॥ అభ్యాగతః పరం వాపి
కాలో నేయక్షమో మహాన్ ॥ ౩౭౨ ॥ ఇతి నందీశ్వరాచ్ఛ్రుత్వా శతానం
దోతిహృష్టధీః ॥ పునః పప్రచ్ఛ నందీశం శివస్వర్ణాపహారిణః ॥ ౩౭౩ ॥
యాం దిశం ప్రాప్నువంత్యేతే తాం కథాం భగవన్వద ॥ శతానందః ॥ త్వ
త్తశ్శ్రుతా కథా హ్యేషా శివతైలాపహారిణః ॥ ౩౭౪ ॥ యేభ్యోన్యత్రాపి
నిరయేష్వన్యే పాపాస్తు భుంజతే ॥ యాతనాస్తైః కృతం కిం వా కర్మ భూ
మౌ దురాత్మభిః ॥ ౩౭౫ ॥ యేషాం ద్వారేషు నవసు ద్రవం స్వర్ణస్య పూ

ర్యతే ॥ ఖండశశ్చశరీరాణిభక్ష్యంతేయనుసేవకైః ॥ ౩౭౬ ॥ నందీశః ॥
బ్రహ్మలోకంజగామాశుపునరావృత్తిదుర్లభం ॥ తస్మింభాసతితత్పుత్రే
దానధర్మరతేవనిం ॥ ౩౭౭ ॥ యజ్ఞేశ్వరాభిధఃకశ్చిత్కదాచిద్బ్రాహ్మ
ణస్స్వయం ॥ గచ్ఛన్సకాశంవైరాజ్ఞోదానార్థీశ్రుతిపారగః ॥ ౩౭౮ ॥
ఉపాయనార్థంజగ్రాహమాలామేకాంశివాలయాత్ ॥ సోమేశ్వరాభిధే
శాననిలయాత్కుసుమోజ్వలాం ॥ ౩౭౯ ॥ తాంసమాల్యస్రజంరాజ్ఞః
కంఠేనిక్షిప్యసాదరం ॥ ప్రతిగృహ్యజగామాస్మాద్దానంయజ్ఞేశ్వరోద్విజః ॥
౩౮౦ ॥ తయాస్రజాస్యదేవస్యస్వర్ణయజ్ఞోపవీతినః ॥ దృష్ట్వారాజ్ఞోప
యాక్షిప్తస్రజికంఠేనపృచ్ఛతా ॥ ౩౮౧ ॥ తేత్వమేవేతితంప్రాహుస్స
తుయాయామితిబ్రువన్ ॥ జగామభవనంతూష్ణీంరాజ్ఞస్స్నేహబలేనసః
౩౮౨ ॥ శివాధికారిణోభ్యేత్యతమపృచ్ఛన్నృపస్స్రజం ॥ యజ్ఞోపవీతమా
నీతంసౌవర్ణంబ్రాహ్మణేనతే ॥ ౩౮౩ ॥ తదీయంనృపశార్దూలసోమే
శస్యమనోహరం ॥ పృష్టోపితూష్ణీమాస్తేసౌరాజాసౌఖ్యేనతేజసా ॥ ౩౮౪
తదానీంతస్యజగురురామార్దనగిరేర్గురోః ॥ వంశఃకారణనామాసౌశివ
ద్విజకులోద్భవః ॥ ౩౮౫ ॥ యజ్ఞోపవీతందేవస్యసాపణాందీయతాంపు
నః ॥ మహతోపిశివద్రవ్యంమూలందోషస్యహిశ్రుతం ॥ ౩౮౬ ॥ కా
మరూపేపురాదేశేరాజ్ఞఃపుత్రోవసుశ్శిశుః ॥ ఖేలన్నాలమేపాత్యేదృ
ష్టవాన్పణమేకకం ॥ ౩౮౭ ॥ దదౌహస్తేపితుస్తంచత్వరమైత్యగృహాం
తరం ॥ ఉక్తవాన్పణలాభంచదృష్టోయంఖేలతామయా ॥ ౩౮౮ ॥ శివా
లయేక్వచిత్త్రాతపణంరక్షమయార్జితం ॥ తదానీంతమనుప్రాప్యస్పష్ట
వంతశ్శివాశ్రితాః ॥ ౩౮౯ ॥ శివాలయస్థితంవస్తుశివస్యైవప్రదీయతాం
ఇతిపృష్టోపిరాజాతంనైచ్ఛద్దాతుంపురార్జితం ॥ ౩౯౦ ॥ ప్రపూర్వమ
స్తునశ్రేయఃశివస్యకిమనేనవై ॥ ఇతిసంప్రేషితంసర్వంపణంకోశేస్య
వేశయత్ ॥ ౩౯౧ ॥ తస్యామేవతువైరాత్ర్యాందగ్ధంరాజ్ఞోగృహంమ

హల్ ॥ ద్రవ్యంచచోరితంచోరైరంతరానృపతిర్మృతః ॥ ౩౯౨ ॥
భయేననృపపుత్రంతంసామంతోభ్యేత్యచాచ్ఛినత్ ॥ ఇహైవరాజపుత్రోఽ
పిశివద్రవ్యాపహారకః ॥ ౩౯౩ ॥ నిహతోనరకేద్యాపిపీడ్యతేఇతిశుశ్రు
మః ॥ పురాణశ్రవణేకాలేపురాణజ్ఞైనభాషితం ॥ ౩౯౪ ॥ తదీశస్యోప
వీతంతుసౌవర్ణందేహిపార్థివ ॥ ఉక్తోపిగురుణారాజాతూష్ణీమాస్తవి
శంకితః ॥ ౩౯౫ ॥ పురోధసేమంత్రిణేచప్రోచుశ్చాన్యేఽధికారిణః ॥ ఉ
దాసీనావభూతాంతౌతస్మిన్నాలేపధైర్బలాత్ ॥ ౩౯౬ ॥ పునఃపునశ్చ
పృచ్ఛంతఃఖిన్నాస్తైధికృతాబుధా ॥ అన్యత్కృతోపవీతంచసౌవర్ణంప
రమేశితుః ॥ ౩౯౭ ॥ యజ్ఞేశ్వరాభిధోవిప్రోయతోనష్టదరిద్రతాం ॥ కా
లేనచమృతోఽస్త్రిపురోధాశ్చహతఃక్షణాత్ ॥ ౩౯౮ ॥ మృతాస్తేసోపి
వైరాజామశ్చమార్జాలోజాయత ॥ తేనైవసమురాత్మాసౌరాజాచక్రిమి
ణాహతః ॥ ౩౯౯ ॥ తానేతాన్నరయేష్వేవచతురోయమకింకరాః ॥ సం
ప్రాప్యకాలపాశేనన్యురత్రాద్యవైమునే ॥ ౪౦౦ ॥ తద్వంశసంభవా
స్సర్వేనిరయేషునిపాతితాః ॥ నిస్తీర్ణనరకానైతేకదాచిదపిహైమునే ॥
౪౦౧ ॥ తస్యరాజ్ఞఃపితాపుణ్యైర్బ్రహ్మలోకంగతఃపురా ॥ సోపిపాపేనపు
త్రస్యనరకేషునిపాతితః ॥ ౪౦౨ ॥ శ్రుత్వైతదఖిలంయోగీశతానందోమహా
తపాః ॥ భీతభీతస్తదాతూష్ణీమాస్తేసాంబంస్మరన్హృదా ॥ ౪౦౩ ॥ పునశ్చ
తమువాచేదంనందీశంకరవల్లభః ॥ ఏతేషాంనరకాభ్యాశేప్రపచ్యంతేతేపా
పినః ॥ ౪౦౪ ॥ తేషాంచరిత్రంవక్ష్యామిశృణుష్వైకమనాద్విజ ॥ సూతః ॥
అతఃపరంప్రవక్ష్యామిగురుద్రవ్యాపహారిణః ॥ ౪౦౫ ॥ యాంగతింప్రా
ప్నువంత్యేతేతాంకథాంశృణుతాదరాత్ ॥ నందీశ్వరఃపునఃప్రాహశతా
నందంతదామునిం ॥ ౪౦౬ ॥ శృణ్వతోస్తత్రసపిత్రేబ్రహ్మవిష్ణ్వశ్వివాదయః ॥
శతానందమహాప్రాజ్ఞగురుద్రవ్యాపహారిణః ॥ ౪౦౭ ॥ ఏతేషాంనరకా
భ్యాశేపచ్యంతేకాలమక్షయం ॥ గౌళదేశేమహీభాగేపురీగౌడీతివిశ్రు

తా ॥ ౪౦౮ ॥ వజ్రపాలాభిధస్తత్రసార్థవాహోవణిక్పతిః ॥ పుణ్య జ్ఞానేనసంపన్నఃసూర్యపూజాపరాయణః ॥ ౪౦౯ ॥ ప్రత్యహంపూజనం కుర్వన్ కృత్వావేదింమృదాశుభాం ॥నమస్కరోతిదేవాయసవితేభ్య ర్చ్యసూనకైః ॥ ౪౧౦ ॥ మృదాకృతాంసముద్ధృత్యవేదింపూర్వస్థితాం పునః ॥ ఇష్టకాభిస్సనిర్మాతుమియేషవణిగాదరాత్ ॥ ౪౧౧ ॥తత్పరేని ర్మితాస్తేనకుత్రాపివణిజేష్టకాః ॥ లేభిరేనైవసర్వత్రగతాశ్చతిథయోథ సః ॥ ౪౧౨ ॥ తత్రగౌడేశ్వరస్యైవపూజకస్యమహాత్మనః॥తద్గౌళగురుసం తానసముద్భూతస్యవైతదా ॥ ౪౧౩ ॥ తత్పురుషాఖ్యస్యగురోర్మతేనై వద్విజస్యవై ॥ దేవపూజాలయంకర్తుం తేనసంపాదితేష్టకాః॥ ౪౧౪॥ శ్రుత్వాప్రసంగతోవైశ్యఃపప్రచ్ఛపురుషేణతాః ॥ యదానైచ్ఛత్సవైకా తుంప్రేషితాశ్చపణాఃపునః ॥ ౪౧౫ ॥ తతోనైచ్ఛద్గౌళగురుఃపణాన్ తంప్రాప్యపృష్టవాన్ ॥ ప్రత్యాఖ్యాతఃపునస్సోపిశుచాస్వగృహమాయ యౌ ॥ ౪౧౬ ॥ప్రత్యాఖ్యాతఃస్వయంప్రాప్తాప్యహమప్యనుచింతయన్ ॥ ఏకస్మిన్సమయేరాజ్ఞోవైద్యస్సోహరిరాఖ్యయా ॥౪౧౭ ॥ వైశ్యస్యనికటం ప్రాప్యాసీదత్తస్యక్రియాపరః ॥ పణార్థీతేనసవణిక్ప్రోవాచబహుధాశు చన్ ॥ ౪౧౮ ॥ ఇష్టకాఃప్రార్థితావిద్వన్ గురోస్తత్పురుషాభిధాత్ ॥న లబ్ధాశ్చతతోమానోభగ్నోమేభిషగుత్తమ ॥ ౪౧౯ ॥ తేనఖేదవశంప్రాప్తః కు త్రాప్యేవమభూన్మమ ॥ సతువైద్యస్తమాశ్వాస్యస్వయంయాతోంతికంగు రోః ॥౪౨౦ ॥తమిష్టకాస్తాఃపప్రచ్ఛవణిగర్థేభిషక్పతిః ॥ ప్రత్యాఖ్యాతః సతేనాపిమత్సరగ్రస్తమానసః ॥ ౪౨౧ ॥ ఆశ్వాస్యవణిజంవైద్యోబ్రవీత్పశ్య మేబలం ॥ సర్వాస్తానాశయామ్యేవవ్యర్థమేవగురోగృహాత్ ॥ ౪౨౨ ॥ ప్రతిజ్ఞాయగతోవైద్యఃపరశ్వోరాజవేశ్మని॥ గజస్యాగదఉత్పన్నో మహాన్రాజప్రియస్యవై ॥ ౪౨౩ ॥ తదాహూయనృపోవైద్యంహస్తిరో గేణపీడ్యతే॥వినశ్యతినసందేహశ్చికిత్సానకృతాయది॥ ౪౨౪॥ఇత్యుక్తో

ధాహూయభిషక్ప్రాహస్మహస్తిపం॥వచసామమసద్యస్త్వమిష్టకాస్సము
పానయ॥ చూర్ణైస్తాసాంతథాన్యైశ్చమిశ్రితైరౌషధాంతరైః॥౪౨౫॥కృ
తైస్తువటకైర్హస్తీముక్తరోగోనచాన్యథా॥ఇష్టకాశ్చగురోర్గేహేతత్పు
రుషాఖ్యస్యసంతివై॥ ౪౨౬॥ అద్యైవానయరాత్ర్యాంత్వంసద్యోహస్తీ
సుఖీభవేత్ ॥ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వాహస్తిపోమనుజైస్తదా ॥ ౪౨౭ ॥గురో
ర్గేహాదిష్టకాస్తానీత్వాచూర్ణాన్యకారయత్ ॥ వైద్యోపిచాన్యైరైశ్వ
ర్యైస్తచ్చూర్ణైరపితత్క్షణం ॥౪౨౮ ॥అచికిత్సద్గజోరాత్ర్యాంసద్యఏవ
మమారసః ॥ ప్రాతఃకాలేగజంరాజ్ఞేమృతంప్రోవాచహస్తిపః ॥ ౪౨౯ ॥
శ్రుత్వారాజాగజంనష్టంవిషసాదాతిఖిన్నధీః ॥ ౪౩౦ ॥ ప్రాతస్త
త్పురుషోప్యేత్యచుక్రోశాస్మైహృతేష్టకః ॥ పృష్టవాన్వైశ్యఇత్యస్మాత్సో
పిమాంసౌహారిర్భిషక్ ॥ ౪౩౧ ॥ మయాసంపాదితాదేవగృహార్థంతా
నృపోత్తమ ॥ నదత్తామత్సరేణైవతేనసర్వావినాశితాః ॥ ౪౩౨ ॥ శ్రుత
వృత్తాంతఇత్యేవంరాజాసమ్యగ్విచార్యతత్ ॥ జ్ఞాతవాన్సశివద్రోహకా
రణేనహతోగజః ॥ ౪౩౩ ॥ తతోహస్తిపకంక్రుద్ధఃశిరశ్ఛేదమకారయత్ ॥
తదీయాంశ్చాపిపురుషాన్రాజాతత్పాపశాంతయే ॥౪౩౪॥వైశ్యమాహూ
యసర్వస్వమాదాయాస్యతదాబుషా ॥ చిచ్ఛేదచశిరస్తస్యస్వయమేవనృ
పోత్తమః ॥ ౪౩౫ ॥ పృష్టవాన్వైద్యమాహూయకింకృతంభవతేత్యయం॥
సౌహారిఃప్రాహమహతాప్రయత్నేనచికిత్సితః ॥౪౩౬ ॥ తథాపినైవశాం
తోస్యగదస్సద్యోగజోహతః ॥ తమాహనృపశార్దూలస్త్వంగురుద్రోహ
మాచరః ॥ ౪౩౭ ॥ ఇష్టకాపహృతాతేనపంచత్వమగమద్గజః ॥ త్వాంచా
ద్యసూదయిష్యామీత్యేవంవదతిభూభుజి ॥ ౪౩౮ ॥ మంత్రితమాహనృప
తింభవాన్పూర్వంగదార్దితః ॥ తదానీమశ్వినావేత్యచికిత్సాంచక్రతు
స్తవ ॥ ౪౩౯ ॥ తాభ్యాంపునశ్చాభిహితంజిగీషుభ్యాందివంప్రతి ॥ ఇమం
చసౌహారింప్రీత్యావిషయేతవభూపతే ॥ ౪౪౦ ॥ యేషాంవ్యాధిసముత్ప

త్తిస్తేషామావామిమంద్విజం ॥ అధిష్ఠాయచికిత్సా వేత్యేవముక్త్వాదివంగ
తా ॥ ౪౪౧ ॥ అనేన కారణేనైవ సాహరిస్తుభిషగ్వరః ॥ అనేనచకృతా
యత్రచికిత్సావ్యాధితేజనే ॥ ౪౪౨ ॥ తత్రకోపిమృతోనైవగజమేనం
వినానృప ॥ నిగృహీతోయదప్యేషః తదాకోవా చికిత్సకః ॥ ౪౪౪ ॥ ఇతి
మంత్రివచశ్శ్రుణ్వన్నృపఃప్రాహనృపశ్చతం ॥ యద్యసౌనిగృహీతస్స్యా
దీశ్వరోస్తుచికిత్సకః ॥ ౪౪౫ ॥ సపవప్రథమోదైవోభిషగిత్యేవవిశ్రుతః
త్వమేవైతందురాత్మానంమంత్రిన్నిక్షయమాదిగం ॥ ౪౪౬ ॥ అవిచార్యశివ
ద్రోహీమంత్రిణాశిక్షితోభిషక్ ॥ ఇష్టకాభిస్తతోరాజా సౌవర్ణాభిస్సగో
పదే ॥ ౪౪౭ ॥ సంభావ్యప్రార్థయామాస క్షమస్వాగోమమాధునా ॥
ప్రణనామగురుంభక్త్యారాజాప్రీతస్తదాగురుః ॥ ౪౪౮ ॥ రాజన్నుత్తిష్ఠో
త్తిష్ఠేత్యేవంవదతివైగురౌ ॥ పుష్పవృష్టిరభూత్తత్రదేవదుందుభిస్స్వనైః ॥
౪౪౯ ॥ తదేత్యబ్రహ్మవిష్ణూతమూచతుర్నృపసత్తమం ॥ భవాన్నిపరో
రాజన్నావాభ్యామిష్టమర్థయ ॥ ౪౫౦ ॥ తతస్సంప్రార్థయద్రాజా
నెష్టోమేన్యోవరఃప్రభూ ॥ మమదేశేగదోమాస్తుజనేష్వపికదాచన ॥ ౪౫౧
అయమేవవరోమహ్యమస్త్వేవమితిచోచతుః ॥ అంతర్హితౌచతౌదేవౌ
రాజానుజ్ఞాప్యవైగురుం ॥ ౪౫౨ ॥ చకారరాజ్యంధర్మేణబహుకాలమ
తంద్రితః ॥ వైరిష్టకాహృతాఃప్రాప్తైః తేసర్వేనిరయంగతాః ॥ ౪౫౩ ॥
బాధ్యంతేత్రైవచాద్యాపి తేషాంనైవతునిష్కృతిః ॥ సురాజాయత్రత
త్రైవసుభిక్షోవిషయోభవేత్ ॥ ౪౫౪ ॥ పూర్వోక్తైరయాణాంచస
శేషూత్రియతేరవః ॥ తదేతేషామితిప్రాహశతానందంశిలాదజః ॥ ౪౫౫ ॥
శ్రుత్వాశిలాదజస్సర్వంశతానందోభయార్దితః ॥ తదానీమభవస్త్ర
ష్ణీంపునశ్శంభుమచింతయత్ ॥ ౪౫౬ ॥ సూతః ॥ శివభక్తధనంహృత్వా
దూషయిత్వాచతాన్నృపః ॥ తదేషాంనరకేఘోరేపతితానాందురాత్మనాం
౪౫౭ ॥ [illegible] నతః ॥ సింధుదే

శాధిపః కశ్చిత్కరనామా మహీపతిః ॥ ౪౫౮ ॥ అసురేంద్రో మహాసత్త్వో
మధ్వాఖ్యశ్చిరకాలతః ॥ వేళయిత్వాఽసురాన్ కాంశ్చిన్మహాబలపరాక్ర
మాన్ ॥ ౪౫౯ ॥ రురోధ చాస్య నగరం మహాసాలం మహాధనం ॥ తదానం
తన్నవాపాయం విచారం కరభూపతిః ॥ ౪౬౦ ॥ విజయాఖ్యోఽస్య సత్యస్య
సకలేభటపుంగవః ॥ సతు ప్రాప్య కరం భూపమబ్రవీద్వచనం తదా ॥ ౪౬౧ ॥
మాస్తు భీతిర్మహారాజ విజయే మయి తిష్ఠతి ॥ ఉపాస్య తే మయా నిత్యం న్ప
సింహాస్సర్వశత్రుహా ॥ ౪౬౨ ॥ తత్ప్రసాదాన్మమాగ్రేకః స్థాతుం శక్నోతి
మానవః ॥ ఇత్యుక్త్వా నిర్యయౌ శీఘ్రం యోద్ధుమేనం మధుం బలీ ॥ ౪౬౩ ॥
సస్మార నారసింహం చ సర్వశత్రునిబర్హణం ॥ ఆవిరాసీత్స భగవాన్నార
వేణసమన్వితః ॥ ౪౬౪ ॥ క్షణాత్తానసురాన్సర్వాన్ జఘాన ఘననిస్వనః ॥
మధుం చ తం మహాసత్త్వం బుభుజే స హరిస్తదా ॥ ౪౬౫ ॥ ఏవం హత్వా
రిపూన్సర్వాన్ క్షణాదంతరధీయత ॥ దృష్ట్వైతదద్భుతం రాజా విజయం స్వ
భటం కరః ॥ ౪౬౬ ॥ పూజయామాస నితరాం దేవబుధ్యా తదాదితః ॥ త
స్యాత్మజశ్శ్నరనామా చ క్రీడాట్యంతదా భృశం ॥ ౪౬౭ ॥ సోఽయం కస్మిన్ది
నే వేశ్యాగమనే లాలసస్తరాం ॥ తద్గ్రామే తు హి ధర్మాఖ్యశ్శూద్రో వేశ్యా
రతస్సదా ॥ ౪౬౮ ॥ భస్మరుద్రాక్షసంపన్నస్తస్యాం సక్తోఽయమప్రభః
ధర్మస్య వస్త్రం వైశ్యాయజ్ఞాత్వా వైశ్యస్స్వమప్యయం ॥ ౪౬౯ ॥ స్వయం
ధృత్వాయయౌ తూష్ణీం దుష్టశ్శ్నరోఽయతస్తరాం ॥ నదదౌ ప్రార్థితం
తేన బహుధాపి దురాత్మవాన్ ॥ ౪౭౦ ॥ ప్రాహైతద్విజయస్యాయం శూ
రశ్చేష్టాం చ తత్పితుః ॥ సోఽప్యుపేక్షాం చకారాయం విజయో మూఢచేత
సః ॥ ౪౭౧ ॥ తదా కోపాకులో ధర్మో భూతిరుద్రాక్షధారకః ॥ రాజా
నం కరనామానం ప్రాప్యైతచ్ఛ్రుణు జగాద హ ॥ ౪౭౨ ॥ ధ్రియతే చ మయా నిత్యం
భస్మ సర్వాఘనాశనం ॥ రుద్రాక్షాణి చ భూరీణి ధ్రియంతే నిర్నిశం మయా ॥
తన్మదీయం భవాన్ప్రాప్యవస్త్రం శూరహృతం కృతిః ॥ ఆదాయ దాతుం

పుణ్యాత్మా శివభక్తోయథాహాతి॥౪౭౪॥శివభక్తధనంకేనవాపహర్తుం
చశక్యతే ॥ తస్యతద్వచనంశ్రుత్వాతథేత్యుక్త్వామహీపతిః ॥ ౪౭౫ ॥ వి
జయంతంతదాహూయరాజాప్రాహవచఃకటు ॥ శివభక్తస్యవసనంపుత్రే
ణహృతమాత్మనః ॥ ౪౭౬ ॥పాతయైనంమహామూర్ధంనోపేక్షాంకర్తుమ
ర్హసి ॥ ఇతిరాజ్ఞోవచశ్శ్రుత్వాపునశ్చవిజయోబ్రవీత్ ॥ శివభక్తాశ్చై
వాయందాసీకంతాసిరంతరం ॥ కావాస్యభక్తిర్దైవేశేశంకరేస్యాత్ఫలాత్మనః॥
౪౭౭ ॥ కథంవాభస్మరుద్రాక్షధారణేనశివప్రియః ॥ఇతికోపాకులోరా
జాతమాహవచనంకటు ॥౪౭౮ ॥ పునశ్చప్రాహవచనంధిక్కృత్యైనందు
రాశయః ॥ త్వమేవత్వత్సుతందుష్టంభర్త్సయన్కటువాఙ్మయైః॥ ౪౭౯॥
నదాపయసిమూర్ధాత్త్వాజ్ఞాతవానయమప్యదః ॥ నదదాతిచతస్మాత్త్వంగ
చ్ఛగచ్ఛమమాంతికాత్ ॥ ౪౮౦ ॥ ఇత్యుక్త్వాప్రేషయిత్వైనంభర్త్స
యన్వచనైర్నృపః ॥ తత్సుతంశూరనామానమాహతతోభ్రవిహ్వలః ॥
౪౮౧ ॥ త్వయాదురాత్మన్వసనంశివభక్తస్యవైహృతం॥శివద్రోహీతత
స్త్వంతువధ్యఏవావిచారతః ॥ ౪౮౨ ॥ అవిచార్యశివద్రోహీవధ్యఇత్యుచ్య
తేబుధైః ॥ ఇత్యుక్త్వాతస్యపురతఃశసాసైనంమహీపతిః ॥ ౪౮౩ ॥ అస్య
థాతుశివద్రోహేహామమచేలివిచారయన్ ॥ తద్దృష్ట్వాతత్పితాదుఃఖాద్వి
జయఃకోపినాంవరః ॥ ౪౮౪ ॥ ధర్మాంనృపాంతికాసీనమవమత్యదురా
త్మవాన్ ॥ నిర్యయాస్వగృహంవాక్యైర్దూషయన్పరుషైరముం॥౪౮౫॥
తచ్ఛ్రుత్వాసమహీపాలఃకోపాకులితమానసః ॥ పుత్రంముక్త్వాశివద్రో
హనిరతందుష్టచేతసం ॥ ౪౮౬ ॥ వాగ్దూషణంకరోత్యేషమహాపాపాద్దు
రాశయః ॥ పురతశ్శివభక్తస్యమమేదానీంభయంవినా ॥ ౪౮౭ ॥ తస్మా
దయంచపాపిష్ఠోవధ్యఏవావిచారతః ॥ విచార్యమనసాచైవమానయామా
సతద్గృహాత్ ॥ ౪౮౮ ॥ అవరుధ్యగృహంతస్యమహాధనమనుత్తమం ॥ తత
స్సమాగతస్సోయంకోపేనమహతాయుతః ॥ ౪౮౯ ॥ రాజ్ఞోనికటమాగ

త్యన్నృసింహం మనసా స్మరన్ ॥ తదావిరాసీత్సహసా నృసింహః కోపవిహ్వ
లః ॥ ౯౧ ॥ మహాక్ష్వేళారవైరుగ్రైర్బధిరీకృతదిఙ్ముఖః ॥ తమేవహ
తవాన్పాపం విజయం దుష్టమానసం ॥ ౯౨ ॥ నిందయామాస చ యతః శివ
భక్తం శివప్రియం ॥ తస్మాత్త్వామధునా పాపిన్ హరిష్యామి న సంశయః ॥ ఇ
త్యుక్త్వా తం గృహీత్వాశు పాణిభ్యాం సహరిస్తదా ॥ నృపస్య పురతస్తస్య
చోత్పాట్యైనమమారయత్ ॥ తతః ప్రాహ నృపం వీక్ష్య నారసింహో మహాబ
లః ॥ శివద్రోహం వినా రాజ్యం నిష్కంటకమరిందమ ॥ ౯౫ ॥ బాధంన్యా
యేన మార్గేణ శాసయ ద్రోహిణస్తథా ॥ యదా మాం స్మరసి క్షిప్రం తదా
గత్వా తవాంతికం ॥ ౯౬ ॥ సంహరిష్యామి శత్రూన్ తే దాస్యామి చ తవే
ప్సితం ॥ నిహతశ్శంకరద్రోహీ త్వయా భక్తోపి మామకః ॥ ౯౭ ॥ పాల
యం చ శివభక్తాంశ్చ సుఖేన వస భూపతే ॥ ఇత్యుక్త్వాంతర్దధే శీఘ్రం నృసిం
హస్తత్ర భూసురాః ॥ ౯౮ ॥ తతస్స్వభవనం ప్రాప్య రాజా తుష్ట్యా సమ
న్వితః ॥ ధర్మంతం బహుభిర్వర్షైః ప్రీణయిత్వాధ్వరైరపి ॥ ౯౯ ॥ ప్రే
షయామాస పుణ్యాత్మా దత్త్వా వస్త్రం తదీయకం ॥ తేన దోషేణ విజయం ఘో
రం తత్సుతమప్యహో ॥ ౨౦౦ ॥ నరకేస్మిన్మహాఘోరే పీడయంత్యధునా భ
టాః ॥ శ్రుత్వాస్య చరితం ఘోరం సదానందో మహామునిః ॥ ౨౦౧ ॥ పు
నరస్మిన్మహాఘోరే పీడితాన్ పాపకర్మిణః ॥ పప్రచ్ఛ నందినం సాక్షాత్సర్వ
జ్ఞం కరుణాకరం ॥ ౨౦౨ ॥ సూతః ॥ అతః పరం ప్రవక్ష్యామి శివనిందాపరా
త్మనాం ॥ భస్మనిందాపరాణాం చ గురునిందాపరాత్మనాం ॥ ౨౦౩ ॥ రు
ద్రాక్షనిందకానాం చ రుద్రభక్తావమానినాం ॥ తేషాం వక్ష్యామ్యహం ఘో
రాం నరకేష్వపి యాతనాం ॥ ౨౦౪ ॥ శృణ్వంతు పరిహారాయ మునయశ్శం
సితవ్రతాః ॥ జ్యోనకాఖ్యే మహాదేశే పురమస్తి తదాఖ్యయా ॥ ౨౦౫ ॥ జ్యో
నకాఖ్యం పురం తత్ర రాజా పరమధార్మికః ॥ కలాధర ఇతి ఖ్యాతః కలాధర
ఇవాపరః ॥ ౨౦౬ ॥ విద్వద్భిర్బ్రాహ్మణైః శ్రేష్ఠైస్సహ కాలం నయన్నసౌ ॥

ధర్మేణపాలయామాసపృథివీంపృథివీపతిః॥౫౦౭॥ తస్మిన్ దానిగాస్థా
నమంటపస్థైస్సైర్మహాత్మభిః॥కవిభిఃపండితైస్సిద్ధైర్యోగిభిర్యతిభిశ్చసః॥
౫౦౮॥కథాప్రసంగేసంవృత్తేచాన్యోన్యస్యద్విజన్మనాం॥కదాచిత్తత్రావసు
పతభారత్యాఖ్యోయతీశ్వరః॥ ౫౦౯ ॥రాజానంవీక్ష్యసృష్టాత్మాకలాధరను
షాయతిః॥శివఏవసదోపాస్యోజ్ఞేయోధ్యేయశ్చముక్తయే॥ సఏవహిపరంబ్ర
హ్మాపరతత్త్వంపరంనృప ॥౫౧౧ ॥పరంజ్యోతిఃపరంధామశివఏవపరాయణం
కారణంకారణానాంచదైవతానాంచదైవతం ॥ ౫౧౨ ॥ ప్రణమంతీహ
యేదేవంతేకృతార్థానచేతరే॥ తేషామేవపరాముక్తిర్భోగస్తేషాంమహా
త్మనాం ॥ ౫౧౩ ॥ అష్టైశ్వర్యప్రసిద్ధిశ్చసార్వభౌమత్వమద్భుతం ॥ స్వ
ర్గాధిపత్యంబ్రహ్మత్వంవైష్ణవంచాపిభూపతే ॥౫౧౪ ॥ తదానీఃపరోవా
సుదేవభారతిరాఖ్యయా ॥ అసహిష్ణుశ్శివాధిక్యమాహరాజానమాహ్వ
యన్ ॥ ౫౧౫ ॥ శివోసౌతాపసోరుద్రశ్చర్మాస్థిశవభస్మధృత్ ॥ స్మశా
ననిలయోత్యర్థంభూతప్రమథసంవృతః ॥ ౫౧౬॥ సదాభోగరతోలోకే
సతుకింబ్రహ్మభూపతే ॥ భుజంగాభరణోత్యర్థంభోగమోక్షప్రదస్స
కిం ॥ ౫౧౭ ॥ ఇతినిందాపరోవాసుదేవభారతిముండినీ ॥ కర్ణౌపిధా
యవైపాశు పతభారతియోగిరాట్ ॥ ౫౧౮ ॥ అజ్ఞాత్వాశివమాహాత్మ్య
ముక్తమేతేనభిక్షుణా ॥ తత్తత్సంహారనష్టానాంవిష్ణూనాంబ్రహ్మణామపి
తేషామస్థీనిభస్మానికపాలానిమహేశ్వరః ॥ భవిష్యద్వర్తమానానాంస్వా
క్షయత్వంప్రబోధయన్॥ ౫౨౦ ॥ అనిత్యత్వంచవైతేషాంధత్తేముగ్ధంమశే
ఖరః ॥ శవానాంశయనంప్రోక్తంస్మశానమితిసూరిభిః ॥ ౫౨౧ ॥ సర్వం
చసర్వసంహారేస్మశానమితికీర్తితం॥ తత్రైకఏవవైరుద్రోనృత్యత్యంబిక
యాసహ ॥ ౫౨౧ ॥ అతస్స్మశాననిలయఃప్రోక్తస్సంహారకృద్విభుః ॥ అ
జ్ఞాత్వాశివమాహాత్మ్యం లోకోయాతిశివాధవం ॥ ౫౨౨ ॥ ఇత్యుక్త్వా
పునరాహైనంశివభక్తోయతీశ్వరః॥ యస్యభక్తిశ్శివేస్యాత్సబ్రాహ్మణోనా

త్రసంశయః ॥ ౫౨౩ ॥ ఏకదండాస్త్రిదండాశ్చయేచభక్తాహరేతవ ॥ తే
వైపాషండినస్సంతుభాషణాన్నరకప్రదాః ॥ ౫౨౪ ॥ తస్యత్వంప్రథమం
పాత్రం శాపస్యపరిమోహితః॥కథనేనాహ్యేవత్వంభస్మరుద్రాక్షవర్జి
తః॥౫౨౫॥ త్వయాసంభాషణాద్దోషోమహానస్తినసంశయః॥పురాదక్షేణ
సంభాష్యదేవాశ్చరుషయోఽమలాః॥జాతాశ్శివద్రుహస్సద్యోదండితా
శ్చమహైనసః॥యస్యభాలేనభస్మాంగేనాస్తిరుద్రాక్షమాలికా ॥ తంబ్రాహ్మ
ణోమతిప్రాజ్ఞోవర్జయేచ్ఛ్వపచంయథా॥తస్మాత్త్వద్దర్శనేదోషోమహాన్సం
భాషణేపిచ ॥౫౨౮॥ తదానీంతత్రసఃసిబ్రాహ్మణోబ్రహ్మకేసరీ॥ సంవీ
క్ష్యతంపాశుపతభారతింప్రాహమోహితః ॥ ౫౨౯ ॥ కింభస్మనాధృతే
నాస్యరుద్రాక్షైస్తరుసంభవైః ॥ బీజైర్ధృతైర్విముక్తిస్స్యాద్వినాజ్ఞానంవృ
థేరితం ॥ ౫౩౦ ॥ లిప్తేనభస్మనాకింస్యాద్ధృతైర్బీజైస్తరూద్భవైః ॥ ఏతా
దృశానివాక్యానిరాజస్థానే బ్రవీషికిం ॥ ౫౩౧ ॥ తమబ్రవీత్పాశుప
తభారతిర్యతిసత్తమః॥వేదాగమపురాణానిశ్రుతానిబ్రహ్మబంధునా॥౫౩౨॥
నైవతేనైవముక్తానిజ్ఞానినోజ్ఞానినోపివా ॥ పాపిష్ఠస్యాపివైముక్తిర్భస్మరు
ద్రాక్షధారిణః ॥ ౫౩౩ ॥ ఇతిసర్వత్రవేదేషుపురాణేష్వాగమేషుచ ॥
బహుధాభ్యస్యతేలోకేసర్వైరపిమహాత్మభిః॥ ౫౩౪ ॥ తాపసైశ్చధృతం
భస్మతథారుద్రాక్షమాలికాః ॥ శివేనసదృశాలోకేభస్మరుద్రాక్షధారిణః
౫౩౫ ॥ పాపిష్ఠాఅపితేపూతాస్తదన్యేపాపినస్స్మృతాః ॥ ఏవముక్తస్స
వైబ్రహ్మకేసరిబ్రాహ్మణాధమః ॥ ౫౩౬ ॥ పునరేవకుతర్కోక్తింప్రోవా
చసదసీదృశీం ॥ తతోదృష్ట్వాపాశుపతభారతిర్భూపతింతదా ॥ ౫౩౭ ॥
ప్రాహాస్మాభిఃకృతేశాస్త్రప్రసంగేపృథివీపతే॥ఏతాభ్యాంతుకుతర్కోక్తిరు
చ్యతేసన్నిధౌతవ ॥ ౫౩౮ ॥ తస్మాద్ధతస్సవైశిష్యఃసన్యాసీగురోఽధునా ॥
కింఫలంలభతేనాత్రగచ్ఛావావామితోఽధునా ॥ ౫౩౯ ॥ ఉక్త్వాపునఃపాశు
పతభారతశ్శిష్యమబ్రవీత్ ॥ శివద్రోహితమావేతాద్ద్వేషేణాభ్యాంచనఃకి

ము ॥ ౫౪౦ ॥ హానిఃకతితతశ్చాహశిష్యఃకింవాత్రనఃఫలం ॥ గచ్ఛతాం
నరకంస్వర్గంగచ్ఛావావాంప్రభోధునా ॥ ౫౪౧ ॥వదంతమేనంసన్న్యా
సీసిద్ధోపిశివసంమతః ॥ మధునైవంచకథితంహ్యావమాభ్యాంనృపాంకణే॥
౫౪౨ ॥ ఉచితంనైవగమనముత్తరాదుత్తరంబ్రువే ॥ ఇత్యుక్తేసతివైశిష్యో
దురాత్మాతీవకోపనః ॥ ౫౪౩ ॥ భగవన్నత్రతిష్ఠత్వంగచ్ఛామీతివినిర్గతః॥
తంబ్రహ్మకేసరీప్రాహశిష్యేణైవతవోత్తరం ॥ ౫౪౪ ॥ దత్తంవినిర్గతం
చైవతవకో మార్గదర్శకః ॥ నేత్రేగతేనుతశ్చాపిగతాతవయతీశ్వర॥
౫౪౫ ॥ తదానీంతత్రపరమశాంతాఖ్యోబ్రాహ్మణోత్తమః ॥ శిష్యోహమ
స్యతిష్ఠామిదర్శయిష్యామిపద్ధతిం ॥ ౫౪౬ ॥ దురాత్మాగచ్ఛతుశివద్రో
హీశిష్యోనచాస్యసః ॥అహంశిష్యోస్మితేబ్రహ్మన్త్వంవైసాక్షాచ్ఛివస్మృతః
౫౪౭ ॥ శుశ్రూషాంతేకరిష్యామిప్రత్యహంజ్ఞానచక్షుషః ॥ అధీతవేద
శాస్త్రోహంభస్మరుద్రాక్షధార్యహం ॥ ౫౪౮ ॥యోగ్యోస్మితవశిష్యత్వే
పరిగృహ్ణాతుమాంభవాన్ ॥ఇత్యంతికస్థంపాశుపతభారతిబ్రాహ్మణస్త
దా ॥ ౫౪౯ ॥ కరాభ్యాంచస్పృశన్నంగంజగ్రాహచకరంతదా ॥ శివభ
క్తస్యపుత్రస్త్వంశివభక్తోవిశేషతః ॥ ౫౫౦ ॥ ఇతిశంసతితంతత్రయతీ
శేనృపతేఃపురః ॥ భద్రాఖ్యోబ్రాహ్మణఃప్రాహనజానాసియతిస్సమం॥
౫౫౧ ॥వేశ్యాపతిరసౌవిప్రోబాలకోసియతీశ్వర ॥ త్వమిత్యుక్తేపునశ్చా
హభూతిరుద్రాక్షధారిణః ॥ ౫౫౨ ॥ శుద్ధాస్సర్వత్రపూతాస్తేతేషాం
దోషేణనవిద్యతే॥ శివభక్తస్యవైనిందాత్వయాద్యక్రియతేద్విజ॥ ౫౫౩॥
రాజానంప్రేక్ష్యపాశుపతభారతిఃప్రాహతంతదా ॥ శివనిందారతంవాసు
దేవభారతిమద్యవై ॥ ౫౫౪ ॥ బ్రహ్మకేసరిణంభస్మరుద్రాక్షాణాంచనిం
దకం ॥ శిష్యంమమగురుద్రోహరతంవసుసమాహ్వయం ॥౫౫౫ ॥ నింద
కంశివభక్తస్యభద్రాఖ్యంనృపసత్తమ ॥శిక్షయాద్యమహీపాలచతురస్త్వం
నచేదహం ॥ ౫౫౬ ॥ శిక్షామికింవదేదాసీమితివాదినియోగిని ॥ అబ్రు

పిత్తం మహీపాలఃప్రజ్ఞాచక్షుషమజ్ఞవత్ ॥ ౫౫౭ ॥ స్వమహి
మ్నాదృశ్యైస్స్వామీ లబ్ధచక్షుః క్షణేన వై ॥ శిష్యైస్తానక్షిప్రం సర్వే
పశ్యామహే వయం ॥ ౫౫౮ ॥ ఉక్తక్షణే పాశుపతభారతీశ్శివవల్లభః ॥
స్వమహిమ్నా లబ్ధచక్షుః క్రోధేన మహతావృతః ॥ ౫౫౯ ॥ అదృశ్యతేషాం
చతుర్ణాంతు మూర్ధా స్వశనిమీక్షణాత్ ॥ పతంతం పశ్యతో రాజ్ఞః పుర
స్తాదవదద్యతిః ॥ ౫౬౦ ॥ హతాస్తే శనిపాతేన చత్వారోఽపి క్షణేన వై ॥
పునశ్చాహ స సన్న్యాసీ రాజానం భీతమాస్థితం ॥ ౫౬౧ ॥ భవతాంగీకృతా
రాజన్ శివద్రోహపరా జనాః ॥ యతస్తే మద్గిరా నైవ శిక్షితాశ్చ మహైనసః
౫౬౨ ॥ తతో మమతు శాపేన ఖరో భవ నృపాధునా ॥ భీతభీతోథ నృపతిః
ప్రణమ్య యతిసత్తమం ॥ ౫౬౩ ॥ కృతాంజలిపుటో మూర్ధ్నా వ్యజిజ్ఞపద
ముం యతిం ॥ అజ్ఞానానుష్ఠితం స్వామిన్ తితిక్షా నో మయేదృశీ ॥ ౫౬౪ ॥
ప్రణిపాతావధిః క్రోధో మహతామితి హి శ్రుతం ॥ తమాహ క్రోధతామ్రాక్షః
పునః సన్న్యాసిపుంగవః ॥ ౫౬౫ ॥ ప్రాయశ్చిత్తం స్మృతౌ దృష్టం శ్రుతావపి
మహైనసాం ॥ శివద్రోహపరసంగస్య నకుత్రాపి చ నిష్కృతిః ॥ ౫౬౬ ॥
మయా కిమిహ కర్తవ్యమాదృష్టం త్వీదృశం తవ ॥ భవతో మోచనం నాస్తి నృ
పజన్మని జన్మని ॥ ౫౬౭ ॥ ఇత్యుక్త్వా నిర్జగామాశు తదా పాశుపతో య
తిః ॥ తథైవ తస్య శాపేన రాజా పాపేన తేన వై ॥ ౫౬౮ ॥ గార్దభం యోని
మాపన్నశ్చత్వారోఽశనినా హతాః ॥ మహాత్మనాం కృతం వ్యాసో నైవ నశ్య
తి కుత్రచిత్ ॥ ౫౯౫ ॥ యమదూతైశ్చ తే భూయశ్చత్వారోఽశనినా హతాః
అష్టావింశతికోటీషు నరకేషు చ పాతితాః ॥ ౫౭౦ ॥ అధోముఖాశ్చ పాతా
స్తైర్బాధ్యంతే దండపాణిభిః ॥ శ్రోత్రాక్షినాసికాస్యేషు చరద్భిః క్రిమిణాం
కులైః ॥ ౫౭౧ ॥ సంతతం తాడ్యమానాశ్చ నిరుచ్ఛ్వాసా నిరంతరం ॥ పా
రం న దృశ్యతే తేషాం కల్పకోటిశతైరపి ॥ ౫౭౨ ॥ సూతః ॥ అతః పరం ప్ర
వక్ష్యామి పునరన్యాః కథా ద్విజాః ॥ శృణుధ్వం శ్రద్ధయా యూయం ను

స్సుఖాన్మునిపుంగవాః ॥ ౨౭౩ ॥ కళింగాఖ్యేమహీభాగేకటకాఖ్యంపురంమ
హత్ ॥ తత్రరాజ్ఞఃకుమారోభూద్వరాగోవీర్యనామవాన్ ॥ ౨౭౪ ॥ స్వ
తంత్రోమంత్రిపుత్రస్తుసునందాఖ్యఃపురోధసః ॥ సుకుందోద్వారపాలస్య
చత్వారోన్యోన్యరక్తయః ॥ ౨౭౫ ॥ సర్వేపిసమకాలంతేసర్వవిద్యా
సుశిక్షితాః ॥ స్వకర్మనిరతానిత్యందానధర్మకృతోద్యమాః ॥ ౨౭౬ ॥ తీ
ర్థయాత్రామతిస్తేషాంకదాచిదుదభూద్ద్విజాః ॥ పితృభిశ్చకృతానుజ్ఞాః
సంగృహ్యచధనంబహు ॥ ౨౭౭ ॥ కటకాదంతికేగ్రామంప్రాపుస్తేసు
పురాభిధం ॥ తత్రేశ్వరాలయేశంభోఃసురేశ్వరమహేశితుః ॥ ౨౭౮ ॥
తాంరాత్రింవస్తుకామాస్తేసమాలోచ్యపరస్పరం ॥ తాంరాత్రింన్యవస
ద్రాజకుమారోమంత్రినందనః ॥ ౨౭౯ ॥ శిష్టాగిరేశ్వరేవాసంచకా
రశివయోగినః ॥ పురోహితసుతశ్చాపిసునందోపిముదాన్వితః ॥ ౨౮౦ ॥ వి
బుధాఖ్యస్యభక్తస్యశైవస్యన్యవసద్గృహే ॥ ద్వారస్థపుత్రస్తదారామేనివా
సమకరోత్స్వయం ॥ ౨౮౧ ॥ భుక్త్వాబ్రాహ్మణగేహేషుతీర్త్వాతాంచ
నిశాంపునః ॥ అన్యేద్యురపరంగ్రామంప్రస్థితాఃకాల్యఏవతే ॥ ౨౮౨ ॥
మధ్యేమార్గంమునిశ్రేష్ఠంగౌతమందదృశుశ్చతే ॥ చత్వారోపిచతందృ
ష్ట్వాప్రణమ్యవినయాన్వితాః ॥ ౨౮౩ ॥ ఆచఖ్యుర్నిజవృత్తాంతంతీర్థయా
త్రాకృతంతదా ॥ తానాలోక్యమునిఃప్రాహనయుష్మాకంప్రసిధ్యతి ॥ ౨౮౪ ॥
తీర్థయాత్రాయతోయూయమద్యక్షీణాయుషోభృశం ॥ అజ్ఞాత్వాపిశివ
ద్రోహోయుష్మాభిర్గర్వితైఃకృతః ॥ ౨౮౫ ॥ సాయంకాలేత్రయుష్మాకం
చతుర్ణాంపంచతాధ్రువం ॥ శ్రుత్వాపృచ్ఛన్మునేస్మాభిఃశివద్రోహ
త్రకఃకృతః ॥ ౨౮౬ ॥ వదయేనక్షయంయాతమాయుర్గౌతమదేశిక ॥
గౌతమః ॥ శృణురాజకుమారాత్రపూర్వేద్యుర్దేవమందిరే ॥
౨౮౭ ॥ త్వయానిస్సారితాఃకేశాఃమూషితాసన్నధిశ్చైతైః ॥ మంత్రిపు
త్రేణచమునేతాంబూలశ్రీవనంకృతం ॥ ౨౮౮ ॥ పురోహితసుతేనాపిశివభక్త

గృహేకృతం॥గండూషఃతత్సమాకాంతంపాదేనశివయోగినాం॥౪౮౮॥ సంగఃకృతఃశివారామెద్వాస్థపుత్రేణమోహతః॥ఉద్యానంభూషితంతే నశ్లేష్మణష్ఠీవనేనచ ॥ ౪౮౯॥ స్మృతిపూర్వంకృతంసర్వైఃపూర్వేవ్య ర్థనినేరితం ॥ కిమనేనేతిజగ్ముస్తేనమస్కృత్యమునీశ్వరం ॥౪౯౦॥ త స్మిన్నేవక్షణేరాజపుత్రస్యాభూచ్ఛిరోవ్యథా ॥ మంత్రిపుత్రోగళెరుద్ధో మృత్యునేవగదేనవై ॥ ౪౯౧॥ పురోహితసుతస్యాపిరసనాగళితాబహిః ద్వాస్థపుత్రస్యనాసాగ్రాత్ప్రపాతరుధిరంబహు॥ ౪౯౨ ॥మృతాస్సర్వే క్షణేనైవనరకేచనిపాతితాః ॥ రాజపుత్రస్యశిరసిసీసద్రవమవాకిరన్ ॥ ౪౯౩ ॥ ఖండశశ్చశిరచ్ఛిత్వానిచఖ్నుశ్చాసిధారయా ॥ ఏవమాదిభి రన్యైశ్చపీడ్యతేయమకింకరైః ॥ ౪౯౪ ॥ తామ్రద్రవ్యయాంచజిహ్వాయాంత ప్తమాపూరితంపునః ॥ గండూషణంకృతంయేనతస్యదంతాస్సముద్ధృతాః ౪౯౫ ॥నాసికాయాంచనారాచాఅన్యస్యాపినిఖాతితాః॥ఏవమాదిభిరన్యై శ్చయథార్హంయాతనాశతైః ॥౪౯౬॥ పీడ్యంతేస్మయథాకాలమహో కష్టంహిదుష్కృతం ॥ ఏతేషాంపూర్వజాశ్చాపిపితృమాతృపితామ హాః ॥ ౪౯౭ ॥ ఇదానీమపినైతేషాంనిష్కృతిర్నరకాలయాత్ ॥ఏవమే వమనేకేపిసంతితేపీదృశీందశాం ॥ ౪౯౮ ॥ ప్రాపురేవనసందేహఃప్ర సంగేనాత్రపాపినః ॥ శ్రుత్వైవంనందినస్తస్మాద్భతానందోమునీశ్వరః ॥ ౪౯౯॥ ప్రణమ్యోవాచభోనందిన్ముద్రిత్వైతచ్చరితంమమ ॥ శరీరంకం పతేత్యర్థంమనశ్చాపిద్రవత్యథ ॥ ౫౦౦ ॥ దేవాశ్చవిష్ణుప్రముఖాఏవమే వతదోచిరే ॥ తానువాచతతోనందీమమాప్యేవంతువఃకిము ॥ ౫౦౧ ॥ ఏ తాదృశానాంపాపానాంప్రాయశ్చిత్తంహిదర్శనం ॥ శివస్యేతితదాప్రా పసర్వైరేతైశ్శివాంతికం ॥౫౦౨ ॥ తత్రదేవాధిదేవంచప్రణమ్యపరయా ముదా ॥ స్తుతిప్రపంచకుర్విత్యేవంబద్ధ్వాష్టాంగదయోపిచ ॥ ౫౦౩ ॥ శతా నందోపిసమునిఃప్రణనామశివంశివాం॥ శతానందముథాలోక్యశివశ్శ్రితాం

శుభూషణః ॥ ౬౦౪ ॥ భపతామునిశార్దూలయద్యచ్ఛ్రోతవ్యమస్తితత్ ॥
శ్రుతంకిలముఖాదేవనందినఃపరమేశ్వరాత్ ॥ ౬౦౫ ॥ ఇతిబ్రువంతమీ
శాన.శతానందోమునీశ్వరః ॥ శ్రుతమేవమయాసర్వంత్వన్ముఖాదివసం
దినః ॥ ౬౦౬ ॥ బ్రువన్నేవంకృతానుజ్ఞోనిర్జగామశివాంతికాత్ ॥ బ్రహ్మ
విష్ణ్వాదయోదేవావిసృష్టాశ్చపినాకినా ॥ ౬౦౭ ॥ నందీచాపికృతానుజ్ఞో
ద్వారదేశంజగామవై ॥ తత్రతేనాభ్యనుజ్ఞాతాఃబ్రహ్మవిష్ణ్వాదయస్సురాః ॥
౬౦౮ ॥ శతానందోపిభగవాన్స్వంస్వంసంప్రాపురాలయం ॥ ఇతిసూ
తాన్మునివరాచ్ఛ్రుత్వాద్భుతకథామిమాం ॥ ౬౦౯ ॥ ప్రశశంసుస్తదాసూ
తంపునఃపునరనర్గళం ॥ ఋషయః ॥ అజ్ఞానతఃకృతంరాజకుమారాద్యైః
కిలాధునా ॥ ౬౧౦ ॥ మదాంధైస్తత్ఫలంభుక్తంవిచిత్రనరకేషుకిం ॥ మహా
త్మభిశ్చవిద్వద్భిఃశివభక్తైఃకృతంయది ॥ ౬౧౧ ॥ అజ్ఞానాత్కర్మయత్కిం
చిదపచారాత్మకంమనాక్ ॥ తస్యాప్యనుభవోదృష్టఃశ్రుతోవాభవతావద ॥
౬౧౨ ॥ నరకేషుక్వచిద్వాపిసూతసర్వజ్ఞసువ్రత ॥ ॥ సూతః ॥ అ
జ్ఞానాద్జ్ఞానతోవాపిభక్తైరపిమహాత్మభిః ॥ ౬౧౩ ॥ అపచారాత్మకంకర్మ
యత్సమాచరితంశివే ॥ తస్యైవానుభవోదృష్టోనాన్యస్యపశుకర్మణః ॥
౬౧౪ ॥ సోమవర్మాపురావిప్రఃశివవర్మాచభూసురః ॥ తావుభౌసు
మహాత్మానౌసర్వజ్ఞౌచదృఢవ్రతౌ ॥ ౬౧౫ ॥ ఏకదాదేవసేవార్థంగతౌ
దేవాలయంప్రతి ॥ తత్రదృష్ట్వాలింగమూర్తింశివంత్రిదశనాయకం ॥
౬౧౬ ॥ ప్రదక్షిణంతదాశంభోశ్చక్రతుర్బ్రాహ్మణావుభౌ ॥ తదానీంపు
నరేకస్యదీపశ్శాంతోంగవాయునా ॥ ౬౧౭ ॥ నదృష్టస్తేనసోన్యేనదృష్టో
క్తశ్చతంప్రతి ॥ స్వయంవానచకారాయంపునర్దీపసముద్భవం ॥ ౬౧౮ ॥
నిర్గతౌచయథాపూర్వంకాలేనవిలయంగతౌ ॥ తాభ్యాంతుయాతనాః
ప్రాప్తాఃశక్యాస్త్వభిహితుంనచ ॥ ౬౧౯ ॥ పునశ్చపుణ్యానామాన్యాశ్శివభ
క్తౌస్నివాలయే ॥ నాశోన్ముఖంపునర్దీపంయథాపూర్వంచకారసః ॥ ౬౨౦ ॥

అంగుల్యాతన్నఖాగ్రేతుత్రైలంకించిత్సంజవై ॥ తేనాపినరకేఘోరేయా తనాంసేహిరేచిరం ॥ ౬౨౧ ॥ అనంతరంసారమేయఃసంజాతోబహుధా చిరం ॥ తథాసుమతిసంజ్ఞోపిశివయోగీజితేంద్రియః ॥ ౬౨౨ ॥ శివా ర్థంప్రతిగృహ్ణాతిభిక్షామన్యదనంబహు ॥ దదాతితద్ధనంసర్వంశివపూజా దికర్మసు ॥ ౬౨౩ ॥ నారికేళాన్గృహీత్వాయంతజ్జలైఃపరమేశితుః ॥ కారయిత్వాభిషేకంతదపిబత్సారమాంతరం ॥ ౬౨౪ ॥ తేనాస్యనరకే ఘోరేయాతనాసమజాయత ॥నంందాలయేఘృతేనాన్యైర్వైశ్యోభక్త్యా దినేదినే ॥ ౬౨౫ ॥ దీపానుద్దీప్యబహుధాకుర్వన్దేవప్రదక్షిణం ॥ త త్రైల్లుశాఖాంసుబహువిచ్ఛిద్యప్రత్యహంస్వయం ॥ ౬౨౬ ॥ తేనాపిన రకేతీవ్రయాతనాంసేహిరేభృశం ॥ శివద్రోహస్తువైతస్మాన్నశ్రోత్రవ్యో ద్విజాయత ॥ ౬౨౭ ॥ శివద్రోహపరాణాంతుసమీపేపినసంవసేత్ ॥ఇ తిసూతాత్సమాకర్ణ్యమునయశ్శంసితవ్రతాః ॥ ౬౨౮ ॥ విస్మయంపర మంగత్వాభయేనచతుకంపిరే ॥ పరిదృశ్యశివద్రోహంతపాంసిసఫలాని చ ॥ ౬౨౯ ॥ కథాశ్రుతాయదేతేషాంపాపినాంశ్రవణేనహి ॥ప్రాయశ్చి త్తంతదేతస్యశివపంచాక్షరశ్రుతిః ॥ ౬౩౦ ॥ దధ్యుశ్చహృదయాంభోజే దేవ్యాసహపినాకినం ॥ సూతోపివక్తాచైతేషాంతత్పాపవినివృత్తయే ॥ ౬౩౧ ॥ దధ్యౌశివముమాకాంతంవదన్పంచాక్షరంముదా ॥ఆస్తాతిహృష్ట హృదయస్తైషామేవతుసన్నిధౌ ॥ ౬౩౨ ॥ పునఃపూజామాహాత్మ్యం మపృచ్ఛన్తంమునీశ్వరాః ॥ ఇత్యాదిబహుమహోక్తంశివద్రోహేసమాగ తే ॥ ౬౩౩ ॥ శివఏవసముద్ధర్తానాన్యస్త్రాతామహేశ్వరాత్ ॥ శివేతు ష్టేగురుస్త్రాతాగురౌతుష్టేశివోనహి ॥ ౬౩౪ ॥ తస్మాద్గురుమనువ్రజ్యపూ జనాద్యైస్సుతోషయేత్ ॥గురువాక్యోల్లంఘనంతునకదాపిచకారయేత్॥ ౬౩౫ ॥ యద్యద్గురోర్హితంకార్యంతత్తత్కృత్వాతుతోషయేత్ ॥ కా యేనమనసావాచాగురోర్హితమథాచరేత్ ॥ ౬౩౬ ॥అహితంఖలుయ

తాన్యకార్యం నాచరేత్తత్కదాపివా ॥ నిషిద్ధమపియత్కృత్యంభవేద్గురుహితాయతత్ ॥ ౭౩౭ ॥ఆచరేదేవధర్మోఽసావితివేదాంతనిశ్చయః॥ పంచాక్షరజపేసంఖ్యాసంకల్పేకుంఠితేసతి ॥ ౭౩౮ ॥ కాలాంతరేపునస్సంఖ్యాసంకల్పంకారయేద్బుధః ॥సంకల్పకుంఠనంనైవకుర్యాద్విద్వాన్ప్రయత్నతః ॥ ౭౩౯ ॥ విభూతిధారణేయస్యవైకల్యంసహసాపతేత్ ॥ ప్రయత్నేనపునఃకృత్వానిత్యంతన్వీతమానవః ॥ ౭౪౦ ॥ భూతిధారణవైకల్యేభూతిరేవపునస్స్ఫుటం ॥ అధికారప్రదాత్రీస్యాన్నాధికారోఽన్యథాభవేత్ ॥ ౭౪౧ ॥ రుద్రాక్షధారణేవిద్వాన్ వైకల్యంయదిచాప్తవాన్ ॥ కాలాంతరపునర్ధృత్వాయజేతరన్యఃశివం ॥ ౭౪౨ ॥వైకల్యేశివధర్మాణాంతదనుష్ఠానమేవహి ॥ పునఃపూరణమిత్యుక్తంమునిభిస్తత్త్వదర్శిభిః ॥౭౪౩॥

ఇతిశ్రీమద్విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతరహస్యైకోత్తరశతస్థలాభిజ్ఞనీలకంఠకృతేనిగమాగమసారసంగ్రహేక్రియాసారే
ఏకత్రింశోపదేశస్సమాప్తః ॥

